

รายงานการวิจัย

ความร่วมมือทางการศึกษาระหว่างราชอาณาจักรไทย
กับราชอาณาจักรกัมพูชา: ผลลัพธ์ด้านการพัฒนาคน
ความเข้าใจอันดีระหว่างประเทศ และโอกาส/ความหวังในอนาคต

Educational Cooperation between the Kingdom of Thailand
and the Kingdom of Cambodia: Outcomes on Human Development,
International Understanding and Future Prospect.

โดย

วิชุดา กิจธรรม

ภูมิจิต เรืองเดช

ฉัตรชนก สายสุวรรณ

ได้รับทุนอุดหนุนการวิจัยจากสำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ

พ.ศ. 2556

รายงานการวิจัย

ความร่วมมือทางการศึกษาระหว่างราชอาณาจักรไทย
กับราชอาณาจักรกัมพูชา: ผลลัพธ์ด้านการพัฒนาดน
ความเข้าใจอันดีระหว่างประเทศ และโอกาส/ความหวังในอนาคต

**Educational Cooperation between the Kingdom of Thailand
and the Kingdom of Cambodia: Outcomes on Human Development,
International Understanding and Future Prospect.**

โดย

วิชุดา กิจธรรณ

ภูมิจิต เรืองเดช

ฉัตรชนก สายสุวรรณ

ได้รับทุนอุดหนุนการวิจัยจากสำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ

พ.ศ. 2556

คำนำ

รายงานการวิจัยเรื่องความร่วมมือทางการศึกษาระหว่างราชอาณาจักรไทยกับราชอาณาจักรกัมพูชา: ผลลัพธ์ด้านการพัฒนาคน ความเข้าใจอันดีระหว่างประเทศและโอกาส/ความหวังในอนาคต ได้รับทุนอุดหนุนการวิจัยประจำปีงบประมาณ 2553 จากสำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ เริ่มสัญญาเมื่อวันที่ 10 พฤศจิกายน 2554 ใช้เวลาการวิจัย 1 ปี ระหว่างวันที่ 10 พฤศจิกายน 2554 ถึง 9 พฤศจิกายน 2555 แต่ระหว่างเดือนกันยายนถึงธันวาคม 2555 เกิดเหตุการณ์มหาอุทกภัยในประเทศไทย และมีน้ำท่วมในราชอาณาจักรกัมพูชาหลายพื้นที่ จึงมีการขอขยายเวลา 6 เดือน ถึงวันที่ 10 พฤษภาคม 2555

รายงานการวิจัยนี้ได้นำเสนอสาระสำคัญตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยไว้อย่างครบถ้วน พร้อมทั้งจะนำเสนอต่อรัฐบาลของราชอาณาจักรไทยและราชอาณาจักรกัมพูชา เพื่อพิจารณาใช้ประโยชน์ในการพัฒนาความร่วมมือทางการศึกษาของทั้งสองประเทศต่อไปในอนาคต

วิชุดา กิจธรรม

หัวหน้าโครงการ

กิตติกรรมประกาศ

โครงการวิจัยเรื่องความร่วมมือทางการศึกษาระหว่างราชอาณาจักรไทยกับราชอาณาจักรกัมพูชา: ผลลัพธ์ด้านการพัฒนาคน ความเข้าใจอันดีระหว่างประเทศและโอกาส/ความหวังในอนาคต เป็นโครงการวิจัยภายใต้แผนงานวิจัย เรื่อง ความร่วมมือทางการศึกษาระหว่างราชอาณาจักรไทยกับประเทศเพื่อนบ้าน: ผลลัพธ์ด้านการพัฒนาคน ความเข้าใจอันดีระหว่างประเทศ และโอกาส/ความหวังในอนาคต ซึ่งได้รับทุนอุดหนุนการวิจัย ประจำปีงบประมาณ 2553 จากสำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ

ในการวิจัยตามโครงการนี้ คณะผู้วิจัยได้รับความอนุเคราะห์จากผู้อำนวยการภารกิจภารกิจโครงการและประสานงานวิจัย (ผู้อำนวยการศูนย์ฯ สมพงษ์) ในการทำหนังสือขอความร่วมมือในการวิจัยไปยังกระทรวงศึกษาธิการของราชอาณาจักรกัมพูชา ทำให้ผู้วิจัยได้รับความอนุเคราะห์จากกระทรวงศึกษาธิการ เยาวชน และการกีฬา และกระทรวงแรงงานและฝึกอบรมวิชาชีพของราชอาณาจักรกัมพูชาอย่างยิ่ง คณะผู้วิจัยจึงขอขอบคุณทุกท่านไว้ ณ ที่นี้ด้วย

ผู้วิจัยจึงขอขอบคุณสำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ กระทรวงศึกษาธิการ เยาวชน และการกีฬา กระทรวงแรงงานและฝึกอบรมวิชาชีพของราชอาณาจักรกัมพูชา กระทรวงศึกษาธิการ และกระทรวงการต่างประเทศของราชอาณาจักรไทย คณะนักวิจัย ผู้ตอบแบบสอบถาม ผู้ให้สัมภาษณ์ ผู้เข้าร่วมประชุมสนทนากลุ่ม ประชุมปฏิบัติการอนาคต และผู้อนุเคราะห์ทุกท่านไว้ ณ ที่นี้ด้วย

วิชุดา กิจธรรม

หัวหน้าโครงการ

บทคัดย่อ

โครงการวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ประมวลและวิเคราะห์สังเคราะห์โครงการความร่วมมือทางการศึกษาระหว่างราชอาณาจักรไทยกับราชอาณาจักรกัมพูชา 2) วิเคราะห์และสังเคราะห์ผลลัพธ์ด้านการพัฒนาคนและความเข้าใจอันดีระหว่างประเทศของความร่วมมือทางการศึกษาระหว่างราชอาณาจักรไทยราชอาณาจักรกัมพูชา และ 3) วิเคราะห์สังเคราะห์และจัดทำข้อเสนอเชิงนโยบายเกี่ยวกับโอกาส/ความหวังในอนาคตของความร่วมมือทางการศึกษาและความเข้าใจอันดีระหว่างราชอาณาจักรไทยกับราชอาณาจักรกัมพูชา โดยศึกษาเฉพาะโครงการฯ ที่มีระยะเวลาความร่วมมือไม่น้อยกว่า 3 ปี ใช้ระเบียบวิธีวิจัยเอกสาร วิจัยเชิงสำรวจ และวิจัยอนาคต ผู้ให้ข้อมูลได้แก่ผู้ประสานงานฝ่ายไทย 10 คน ฝ่ายกัมพูชา 17 คน และผู้รับประโยชน์ฝ่ายกัมพูชา 311 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยมี 5 ฉบับ ตรวจสอบคุณภาพด้านความตรงตามเนื้อหาทุกฉบับ ยกเว้นแบบสอบถามผลลัพธ์ด้านการพัฒนาคนและความเข้าใจอันดีระหว่างประเทศที่มีการตรวจสอบความเที่ยงเพิ่มเติมมีค่าสัมประสิทธิ์อัลฟาของครอนบาคระหว่าง 0.89 – 0.96 ผลการวิจัยพบว่า โครงการความร่วมมือทางการศึกษามี 4 โครงการหลัก ประกอบด้วย 7 โครงการย่อย ส่วนใหญ่มีรูปแบบทวิภาคีแบบทางเดียวคือภาคีฝ่ายราชอาณาจักรไทยเป็นผู้ให้ความช่วยเหลือ ภาคีฝ่ายราชอาณาจักรกัมพูชาเป็นผู้รับความช่วยเหลือ ผลลัพธ์ด้านการพัฒนาคน ปรากฏว่า มีคนกัมพูชาได้รับการพัฒนาจากโครงการประมาณ 14,752 คน ส่วนใหญ่คือประชาชนทั่วไปที่จบหลักสูตรทักษะอาชีพระยะสั้น 11,600 คน นักเรียนจบสายสามัญ 2,736 คน สายอาชีวศึกษา 605 คน ผู้บริหารและครูได้รับการอบรมระยะสั้น 115 คน นักศึกษาได้รับการอบรมภาษาไทย 293 คน ผู้บริหารและครู 26 คน นักเรียน 92 คน และประชาชนทั่วไป 184 คน ได้รับทุนศึกษาต่ออุดมศึกษาในประเทศไทย คณาจารย์ นักศึกษา และบุคลากรทางการศึกษาได้รับทุนแลกเปลี่ยนกับประเทศไทย 122 คน ผลลัพธ์ด้านความเข้าใจอันดีระหว่างประเทศ พบว่า ผู้ประสานงานของโครงการมีการให้คุณค่าสันติภาพและผลประโยชน์ระหว่างประเทศเพิ่มขึ้นมากที่สุด (PNI 1.26) ผู้รับประโยชน์จากโครงการมีความรู้ความเข้าใจการใช้ชีวิตต่างวัฒนธรรมของทั้ง 2 ประเทศเพิ่มขึ้นมากที่สุด (PNI 1.05) ความร่วมมือทางการศึกษาที่ส่งแรงขับเคลื่อนต่อผลลัพธ์ด้านการพัฒนาคนและความเข้าใจอันดีระหว่างประเทศมากที่สุดคือ การให้ทุนระดับอุดมศึกษา ข้อเสนอเชิงนโยบายเกี่ยวกับโอกาสและความหวังของความร่วมมือทางการศึกษาในอนาคตมี 8 ข้อคือ 1) ความร่วมมือทางการศึกษาระหว่างราชอาณาจักรไทยกับราชอาณาจักรกัมพูชาในอนาคตควรเป็นรูปแบบความร่วมมือแบบสองทางคือ ทั้งราชอาณาจักรไทยและกัมพูชาควรเป็นทั้งผู้ให้และผู้รับโดยเฉพาะในด้านการพัฒนาภาษาและการพัฒนาอาชีพ 2) ขยายความร่วมมือทางการศึกษาโดยภาคเอกชนมากขึ้นเพื่อลดผลกระทบจากความสัมพันธ์ระหว่างรัฐบาลไทยกับรัฐบาล

กัมพูชาที่ยังไม่เสถียร 3) ให้ความสำคัญกับการวางแผนความร่วมมือโดยให้ประชาชนระดับล่างมีส่วนร่วมมากขึ้น 4) ปรับปรุงการนำแผนสู่การปฏิบัติโดยให้มีการปฏิบัติที่หลากหลาย 5) ให้ประชาชนชาวกัมพูชาได้รับการเสริมสร้างอำนาจในการประเมินโครงการความร่วมมือมากขึ้น 6) พัฒนาครูกัมพูชาให้มีความก้าวหน้าทางวิชาการควบคู่กับความก้าวหน้าในหน้าที่การงาน 7) พัฒนาความร่วมมือทางการศึกษาที่ส่งเสริมการพัฒนาทางเศรษฐกิจทั้งสองฝ่าย และ 8) เพิ่มการให้ทุนการศึกษาระดับอุดมศึกษาและอาชีวศึกษา ข้อเสนอเชิงนโยบายเกี่ยวกับการเสริมสร้างความเข้าใจอันดีระหว่างประเทศมี 4 ข้อ คือ 1) เสริมสร้างความเข้าใจอันดีระหว่างราชอาณาจักรไทยกับราชอาณาจักรกัมพูชาผ่านกลไกความร่วมมือทางการศึกษาอย่างต่อเนื่อง 2) รณรงค์ให้มีความเข้าใจผลกระทบของนโยบายภายในประเทศที่มีต่อโลก 3) รณรงค์ให้มีความเข้าใจประเด็นร่วมสมัยและประเด็นระดับโลก และ 4) รณรงค์ให้มีความเข้าใจในด้านการยอมรับการพึ่งพาซึ่งกันและกันและสัมพันธภาพระหว่างกัมพูชาและไทย

Abstract

The objectives of this research project were to 1) search and analyze the education cooperation project between the Kingdom of Thailand and the Kingdom of Cambodia; 2) analyze and synthesize the outcomes of human achievement and international understanding between the Kingdom of Thailand and the Kingdom of Cambodia; and 3) analyze, synthesize, and propose the policy recommendation for the future prospect of education cooperation and international understanding between the Kingdom of Thailand and the Kingdom of Cambodia. This research focused on the projects which take at least three years. The methodologies applied were: 1) documentary research; 2) survey research; and 3) futures research. The key informants comprised 10 Thai coordinators, 17 Cambodian coordinators, and 311 Cambodian beneficiaries. The content validity of 5 research instruments was examined. Except the questionnaires on the human achievement and international understanding, the reliability were examined (Alpha Coefficient = 0.89 – 0.96). The research findings revealed that there were 4 education cooperation master projects and 7 subprojects between the Kingdom of Thailand and the Kingdom of Cambodia. Most of them were one – way of bilateral cooperation; Thailand was donor and Cambodia was recipient. The outcomes on human achievement found that 14,752 Cambodians including 11,600 people had completed short course skills training; 2,736 students had completed basic education couple with professional skills development; 605 students had completed vocational education; 115 administrators and teachers had completed short course training; 293 undergraduate students had completed short course of Thai Language; 26 administrators and teachers, 92 students, and 184 people had received grants for higher education in Thailand; and 122 teachers, undergraduate students, and educational personnel had educational exchange program in Thailand. The outcomes on international understanding showed that the coordinators' international understanding were increased to the highest level in the aspects of valuing peace and international interests (PNI = 1.26), and the beneficiaries' international understanding were increased to the highest level in the aspects of knowledge and understanding of live across cultures (PNI = 1.05). The education cooperation that had the strongest driving force on human achievement and international understanding was the scholarships for higher education. There were 8 policy recommendations for future prospect

of education cooperation: 1) education cooperation between Thailand and Cambodia should be two-way cooperation, each part should be both donor and recipient, especially in language and occupational development; 2) expansion of the education cooperation by private sector to prevent the impact of unstable relationship between Thailand and Cambodia government; 3) focus on the collaborative planning by the people at the grass roots; 4) improvement of the implementation with various actions; 5) empowerment of people in evaluation; 6) teachers development for academic, professional and career progress; 7) development of education cooperation to promote economic progress of both countries; and 8) increase the scholarships for higher education and vocational education. There were 4 policy recommendations for future prospect of international understanding: 1) continuous promotion of international understanding between the Kingdom of Thailand and the Kingdom of Cambodia by educational cooperation mechanism; 2) campaign on the understanding of how domestic policies affect the world; 3) campaign on the understanding of contemporary and global issues; and 4) campaign on the recognizing interdependence and connections among the Kingdom of Cambodia and the Kingdom of Thailand.

สารบัญ

	หน้า
คำนำ	ก
กิตติกรรมประกาศ	ข
บทคัดย่อ	ค
สารบัญ	ช
สารบัญตาราง	ญ
สารบัญภาพ	ฒ
บทที่ 1 บทนำ	1
1.1 ความเป็นมาและความสำคัญ	1
1.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย	4
1.3 กรอบแนวคิดในการวิจัย	4
1.4 ขอบเขตของการวิจัย	6
1.5 นิยามศัพท์เชิงปฏิบัติการ	7
1.6 ประโยชน์ที่ได้รับ	8
บทที่ 2 การทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง	9
2.1 ยุทธศาสตร์ความร่วมมือเพื่อการพัฒนาระหว่างประเทศของไทย	9
2.2 แผนการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ภายใต้ความร่วมมือกรอบสี่เหลี่ยมเศรษฐกิจ	21
2.3 แผนการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ภายใต้กรอบอนุภูมิภาคแม่น้ำโขง	22
2.4 ยุทธศาสตร์ความร่วมมือเพื่อการพัฒนาของไทยภายใต้กรอบความร่วมมือ ACMECS	23
2.5 ความร่วมมือทางวิชาการระหว่างสถาบันอุดมศึกษาไทยกับสถาบันอุดมศึกษา/หน่วยงานต่างประเทศ	29

สารบัญ

หน้า

2.6 ยุทธศาสตร์ความร่วมมือเพื่อการพัฒนาระหว่างประเทศ ของราชอาณาจักรไทยกับราชอาณาจักรกัมพูชา	34
2.7 การปฏิรูปการศึกษาและการพัฒนากำลังคนของราชอาณาจักรกัมพูชา	36
2.8 การพัฒนาความเข้าใจอันดีระหว่างประเทศ	44
2.9 กระบวนการเรียนรู้ในการวางแผน	47
2.10 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	49
บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย	53
3.1 การประมวลและวิเคราะห์สังเคราะห์โครงการความร่วมมือทางการศึกษา ระหว่างราชอาณาจักรไทยกับราชอาณาจักรกัมพูชา	53
3.2 การวิเคราะห์และสังเคราะห์ผลลัพธ์ด้านการพัฒนาคนและความเข้าใจอันดี ระหว่างประเทศของความร่วมมือทางการศึกษาระหว่างราชอาณาจักรไทย กับราชอาณาจักรกัมพูชา	57
3.3 การวิเคราะห์สังเคราะห์และจัดทำข้อเสนอเชิงนโยบายเกี่ยวกับโอกาสและ ความหวังในอนาคตของความร่วมมือทางการศึกษาและความเข้าใจอันดี ระหว่างราชอาณาจักรไทยกับราชอาณาจักรกัมพูชา	63
บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	69
4.1 ผลการประมวลและวิเคราะห์สังเคราะห์โครงการความร่วมมือทางการศึกษา ระหว่างราชอาณาจักรไทยกับราชอาณาจักรกัมพูชา	69
4.2 ผลการวิเคราะห์และสังเคราะห์ผลลัพธ์ด้านการพัฒนาคนและ ความเข้าใจอันดีระหว่างประเทศของความร่วมมือทางการศึกษา ระหว่างราชอาณาจักรไทยกับราชอาณาจักรกัมพูชา	167

สารบัญ

หน้า

4.3 ผลการวิเคราะห์สังเคราะห์และจัดทำข้อเสนอเชิงนโยบายเกี่ยวกับโอกาส/ ความหวังในอนาคตของความร่วมมือทางการศึกษาและความเข้าใจอันดี ระหว่างราชอาณาจักรไทยกับราชอาณาจักรกัมพูชา	186
บทที่ 5 สรุปผลการวิจัย อภิปราย และข้อเสนอแนะ	213
5.1 สรุปผลการวิจัย	213
5.2 อภิปราย	230
5.3 ข้อเสนอแนะ	233
บรรณานุกรม	237
ภาคผนวก	245
ก. รายชื่อผู้เข้าร่วมสนทนากลุ่ม	
ข. รายชื่อผู้เข้าร่วมสนทนากลุ่มและปฏิบัติการวิจัยอนาคต	
ค. รายชื่อผู้ทรงคุณวุฒิที่แปลเครื่องมือ	
ง. เครื่องมือเก็บรวบรวมข้อมูล	
จ. จดหมายขอความร่วมมือ	
ฉ. รายนามคณะนักวิจัย	

สารบัญตาราง

หน้า

ตาราง 1.1	ผู้ให้ข้อมูลโครงการความร่วมมือทางการศึกษาระหว่างราชอาณาจักรไทย กับราชอาณาจักรกัมพูชา	7
ตาราง 1.2	ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในโครงการความร่วมมือทางการศึกษาของราชอาณาจักร ไทยกับราชอาณาจักรกัมพูชา	8
ตาราง 3.1	โครงการความร่วมมือทางการศึกษาระหว่างราชอาณาจักรไทยกับ ราชอาณาจักรกัมพูชาที่ใช้ในการวิจัย	54
ตาราง 3.2	จำนวนผู้ประสานงานของโครงการความร่วมมือทางการศึกษาระหว่าง ราชอาณาจักรไทยกับราชอาณาจักรกัมพูชาที่ให้สัมภาษณ์	55
ตาราง 3.3	จำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่างผู้ประสานงานของโครงการความร่วมมือ ทางการศึกษาระหว่างราชอาณาจักรไทยกับราชอาณาจักรกัมพูชาที่ตอบ แบบสอบถาม	56
ตาราง 3.4	คุณภาพด้านความเที่ยงของเครื่องมือเก็บรวบรวมข้อมูล	59
ตาราง 3.5	จำนวนผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับโครงการความร่วมมือทางการศึกษาระหว่าง ราชอาณาจักรไทยกับราชอาณาจักรกัมพูชาที่เข้าร่วมประชุมสนทนากลุ่ม	60
ตาราง 3.6	จำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่างผู้รับประโยชน์จากโครงการความร่วมมือ ทางการศึกษาระหว่างราชอาณาจักรไทยกับราชอาณาจักรกัมพูชา	61
ตาราง 3.7	จำนวนผู้ที่มีส่วนได้ส่วนเสียกับโครงการความร่วมมือทางการศึกษาระหว่าง ราชอาณาจักรไทยกับราชอาณาจักรกัมพูชาที่เข้าประชุมสนทนากลุ่มร่วมกับการ ประชุมปฏิบัติการอนาคต	62
ตาราง 3.8	การวิเคราะห์ปฏิสัมพันธ์ระหว่างความร่วมมือทางการศึกษากับผลลัพธ์ที่มี ต่อการพัฒนาคนและความเข้าใจอันดีระหว่างราชอาณาจักรไทยกับ ราชอาณาจักรกัมพูชา	65

สารบัญตาราง

หน้า

ตาราง 4.1	โครงการความร่วมมือทางการศึกษาระหว่างราชอาณาจักรไทยกับ ราชอาณาจักรกัมพูชาที่เริ่มดำเนินการโครงการก่อนปี พ.ศ. 2551 และมี ระยะเวลาความร่วมมือมากกว่า 3 ปี	70
ตาราง 4.2	หน่วยงานและผู้ให้ความร่วมมือในการจัดตั้งและพัฒนา วิทยาลัยกำปงเฌอเตียล จังหวัดกำปงธม ราชอาณาจักรกัมพูชา	76
ตาราง 4.3	จำนวนและร้อยละของประชาชนชาวกัมพูชาที่ได้รับทุนพระราชทาน เพื่อศึกษาต่อในระดับอาชีวศึกษาและอุดมศึกษาในประเทศไทย ปีการศึกษา 2544-2553	104
ตาราง 4.4	ปัญหาของศิษย์เก่าวิทยาลัยกำปงเฌอเตียลในระยะก่อนเข้าร่วมโครงการ ระหว่างเข้าร่วมโครงการ และหลังเข้าร่วมโครงการ	115
ตาราง 4.5	ปัญหาของนักเรียนวิทยาลัยกำปงเฌอเตียลในระยะก่อนเข้าร่วมโครงการ ระหว่างเข้าร่วมโครงการ และหลังเข้าร่วมโครงการ	117
ตาราง 4.6	ปัญหาของครูวิทยาลัยกำปงเฌอเตียลในระยะก่อนเข้าร่วมโครงการ ระหว่าง เข้าร่วมโครงการ และหลังเข้าร่วมโครงการ	119
ตาราง 4.7	ปัญหาของนักศึกษาทุนพระราชทานระดับอาชีวศึกษาในระยะก่อน เข้าร่วมโครงการ ระหว่างเข้าร่วมโครงการ และหลังเข้าร่วมโครงการ	121
ตาราง 4.8	ปัญหาของนิสิตนักเรียนทุนพระราชทานระดับอุดมศึกษาในระยะก่อน เข้าร่วมโครงการ ระหว่างเข้าร่วมโครงการ และหลังเข้าร่วมโครงการ	123
ตาราง 4.9	ปัญหาของผู้เข้าร่วมโครงการพัฒนาบุคลากรด้านการศึกษาปฐมวัยฯ ในระยะก่อนเข้าร่วมโครงการ ระหว่างเข้าร่วมโครงการ และหลังเข้าร่วมโครงการ	126
ตาราง 4.10	ปัญหาของนิสิตที่เข้าร่วมโครงการศูนย์การสอนภาษาไทยในระยะก่อนเข้า ร่วมโครงการ ระหว่างเข้าร่วมโครงการ และหลังเข้าร่วมโครงการ	130

สารบัญตาราง

	หน้า
ตาราง 4.11 ปัญหาของประชาชนชาวกัมพูชาที่เข้าร่วมโครงการจัดตั้งศูนย์พัฒนาฝีมือแรงงานกัมพูชา-ไทย ในระยะก่อนเข้าร่วมโครงการ ระหว่างเข้าร่วมโครงการ และหลังเข้าร่วมโครงการ	134
ตาราง 4.12 ผลการประเมินผลข้อมูลขั้นต้นด้านระยะเวลาโครงการ หน่วยงานความร่วมมือ รูปแบบความร่วมมือ และระดับความร่วมมือของโครงการความร่วมมือทางการศึกษาระหว่างราชอาณาจักรไทยกับราชอาณาจักรกัมพูชา	141
ตาราง 4.13 ผลการประเมินผลข้อมูลขั้นต้นด้านวัตถุประสงค์และเป้าหมายของโครงการความร่วมมือทางการศึกษาระหว่างราชอาณาจักรไทยกับราชอาณาจักรกัมพูชา	142
ตาราง 4.14 ผลการประเมินผลข้อมูลขั้นต้นด้านผลการดำเนินงานของโครงการความร่วมมือทางการศึกษาระหว่างราชอาณาจักรไทยกับราชอาณาจักรกัมพูชา	144
ตาราง 4.15 ผลการประเมินผลข้อมูลขั้นต้นด้านปัญหาการดำเนินงานของโครงการความร่วมมือทางการศึกษาระหว่างราชอาณาจักรไทยกับราชอาณาจักรกัมพูชา	147
ตาราง 4.16 ผลการวิเคราะห์สังเคราะห์แหล่งสนับสนุนปัจจัยนำเข้าด้านบุคลากรของโครงการความร่วมมือทางการศึกษาระหว่างราชอาณาจักรไทยกับราชอาณาจักรกัมพูชา	150
ตาราง 4.17 ผลการวิเคราะห์สังเคราะห์ปัจจัยนำเข้าด้านงบประมาณและวัสดุอุปกรณ์ของโครงการความร่วมมือทางการศึกษาระหว่างราชอาณาจักรไทยกับราชอาณาจักรกัมพูชา	151
ตาราง 4.18 ผลการวิเคราะห์ความสอดคล้องระหว่างวัตถุประสงค์และเป้าหมายของโครงการความร่วมมือทางการศึกษากับแผนการพัฒนาคณะของราชอาณาจักรกัมพูชา	153

สารบัญตาราง

		หน้า
ตาราง 4.19	ผลการวิเคราะห์ความสอดคล้องระหว่างวัตถุประสงค์และเป้าหมาย ของโครงการความร่วมมือทางการศึกษากับแผนยุทธศาสตร์ การพัฒนาการศึกษาของราชอาณาจักรกัมพูชา	155
ตาราง 4.20	วิธีการที่ใช้ในการพัฒนาคนของโครงการความร่วมมือทางการศึกษาระหว่าง ราชอาณาจักรไทยกับราชอาณาจักรกัมพูชา	157
ตาราง 4.21	ผลผลิตของโครงการความร่วมมือทางการศึกษาระหว่างราชอาณาจักรไทย กับราชอาณาจักรกัมพูชา	159
ตาราง 4.22	ผลการพัฒนาคนของโครงการความร่วมมือทางการศึกษาระหว่าง ราชอาณาจักรไทยกับราชอาณาจักรกัมพูชาจำแนกตามระดับและสาขา	168
ตาราง 4.23	อัตราความก้าวหน้าของคนกัมพูชาที่เข้าร่วมโครงการความร่วมมือ ทางการศึกษาระหว่างราชอาณาจักรไทยกับราชอาณาจักรกัมพูชา	172
ตาราง 4.24	ความพึงพอใจที่มีต่อผลลัพธ์ด้านการพัฒนาคนของโครงการความร่วมมือ ทางการศึกษาระหว่างราชอาณาจักรไทยกับราชอาณาจักรกัมพูชา	174
ตาราง 4.25	จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามโครงการความร่วมมือ ทางการศึกษาระหว่างราชอาณาจักรไทยกับราชอาณาจักรกัมพูชา	178
ตาราง 4.26	ความเข้าใจอันดีตามความคิดเห็นของผู้รับประโยชน์จากโครงการ ความร่วมมือทางการศึกษาระหว่างราชอาณาจักรไทย กับราชอาณาจักรกัมพูชา	180
ตาราง 4.27	ความเข้าใจอันดีตามความคิดเห็นของผู้ประสานงานโครงการความร่วมมือ ทางการศึกษาระหว่างราชอาณาจักรไทยกับราชอาณาจักรกัมพูชา	182
ตาราง 4.28	โอกาสความร่วมมือทางการศึกษาที่เป็นไปได้ในอนาคตระหว่างราชอาณาจักร ไทยกับราชอาณาจักรกัมพูชาตามความคิดเห็นของผู้รับประโยชน์จากโครงการ	192

สารบัญตาราง

หน้า

ตาราง 4.29	โอกาสความร่วมมือทางการศึกษาที่เป็นไปได้ในอนาคตระหว่างราชอาณาจักรไทยกับราชอาณาจักรกัมพูชาตามความคิดเห็นของผู้ประสานงานของโครงการ	193
ตาราง 4.30	ความหวังในความร่วมมือทางการศึกษาที่พึงประสงค์ในอนาคตระหว่างราชอาณาจักรไทยกับราชอาณาจักรกัมพูชาตามความคิดเห็นของผู้รับประโยชน์จากโครงการ	196
ตาราง 4.31	ความหวังในความร่วมมือทางการศึกษาที่พึงประสงค์ในอนาคตระหว่างราชอาณาจักรไทยกับราชอาณาจักรกัมพูชาตามความคิดเห็นของผู้ประสานงานของโครงการ	197
ตาราง 4.32	ความต้องการจำเป็นในความร่วมมือทางการศึกษาในอนาคตระหว่างราชอาณาจักรไทยกับราชอาณาจักรกัมพูชา	201
ตาราง 4.33	ความต้องการทุนการศึกษาเพื่อพัฒนากำลังคนของราชอาณาจักรกัมพูชาในปี พ.ศ. 2555	203

สารบัญภาพ

	หน้า
ภาพ 1.1	กรอบแนวคิดสำหรับการวิเคราะห์สังเคราะห์โครงการ
ภาพ 1.2	กรอบแนวคิดผลลัพธ์ด้านการพัฒนาคน
ภาพ 3.1	ผลการวิเคราะห์ผลกระทบไขว้
ภาพ 3.2	วิธีดำเนินการวิจัย
ภาพ 4.1	วิทยาลัยกำปงเฌอเดียล
ภาพ 4.2	สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี เสด็จพระราชดำเนิน จังหวัดกัมปงม เพื่อเปิดโรงเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายกำปงเฌอเดียล
ภาพ 4.3	จำนวนนักศึกษาหลักสูตรอาชีวศึกษาที่ได้รับทุนพระราชทาน ในสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ปีการศึกษา 2547-2553
ภาพ 4.4	จำนวนผู้สำเร็จหลักสูตรอาชีวศึกษาที่ได้รับทุนพระราชทาน ในสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี
ภาพ 4.5	จำนวนนักเรียนเกรด 9 ของวิทยาลัยกำปงเฌอเดียลที่ผ่านการทดสอบ ระดับชาติ ปีการศึกษา 2546-2552
ภาพ 4.6	จำนวนนักเรียนเกรด 12 ของวิทยาลัยกำปงเฌอเดียลที่ผ่านการทดสอบ ระดับชาติ ปีการศึกษา 2546-2552
ภาพ 4.7	ศูนย์พัฒนาฝีมือแรงงานกัมพูชา-ไทย ณ พุนพนม จังหวัดพนมเปญ
ภาพ 4.8	ร้อยละของบุคลากรและนักศึกษาชาวกัมพูชาที่อยู่ในราชอาณาจักรไทย ภายใต้โครงการแลกเปลี่ยนบุคลากรและนักศึกษาไทยกับประเทศ อนุภูมิภาคลุ่มแม่น้ำโขง
ภาพ 4.9	ร้อยละของบุคลากรและนักศึกษาชาวไทยที่อยู่ในราชอาณาจักรกัมพูชา ภายใต้โครงการแลกเปลี่ยนบุคลากรและนักศึกษาไทยกับประเทศ อนุภูมิภาคลุ่มแม่น้ำโขง

สารบัญภาพ

หน้า

ภาพ 4.10	ปัญหาการดำเนินงานของโครงการความร่วมมือทางการศึกษาระหว่าง ราชอาณาจักรไทยกับราชอาณาจักรกัมพูชา	148
ภาพ 4.11	ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับโครงการความร่วมมือทางการศึกษาระหว่างราชอาณาจักร ไทยกับราชอาณาจักรกัมพูชา	166
ภาพ 4.12	ผลลัพธ์ด้านความก้าวหน้าของนักเรียนที่จบการศึกษาจากวิทยาลัย กำปงเฌอเดียล	171
ภาพ 4.13	ผลลัพธ์ด้านความก้าวหน้าของประชาชนชาวกัมพูชาที่เข้าร่วมโครงการ จัดตั้งศูนย์พัฒนาฝีมือแรงงานกัมพูชา-ไทย	173
ภาพ 4.14	การเปรียบเทียบความพึงพอใจที่มีต่อผลลัพธ์ด้านการพัฒนาคนระหว่าง 3 โครงการหลัก (6 โครงการย่อย)	175
ภาพ 4.15	สิ่งที่ผู้เข้าร่วมโครงการได้เรียนรู้จากโครงการความร่วมมือทางการศึกษา ระหว่างราชอาณาจักรไทยกับราชอาณาจักรกัมพูชา	176
ภาพ 4.16	การเปรียบเทียบความเข้าใจอันดีระหว่างประเทศ 4 โครงการหลัก (7 โครงการย่อย) ระยะก่อนเข้าร่วมโครงการและระหว่าง/หลังเข้าร่วมโครงการ	185
ภาพ 4.17	การเปรียบเทียบความเข้าใจอันดีระหว่างประเทศที่เพิ่มสูงขึ้น ของ 4 โครงการหลัก (7 โครงการย่อย)	185
ภาพ 4.18	การเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างโครงการที่มีความสำเร็จด้านความเข้าใจ อันดีระหว่างประเทศ	189
ภาพ 4.19	การเปรียบเทียบการเปลี่ยนแปลงของความเข้าใจอันดีระหว่างประเทศที่เพิ่ม สูงขึ้นระหว่างโครงการที่มีความสำเร็จด้านความเข้าใจอันดีระหว่างประเทศ	189
ภาพ 4.20	การเปรียบเทียบโอกาสความร่วมมือทางการศึกษาที่เป็นไปได้ของ 4 โครงการหลัก (7 โครงการย่อย)	195

สารบัญภาพ

หน้า

ภาพ 4.21	การเปรียบเทียบความหวังในความร่วมมือที่พึงประสงค์ในอนาคตของ 4 โครงการหลัก (7 โครงการย่อย)	199
ภาพ 4.22	ผลการวิเคราะห์แรงขับเคลื่อนผลลัพธ์ที่มีต่อการพัฒนาคนและความเข้าใจอันดี ระหว่างราชอาณาจักรไทยกับราชอาณาจักรกัมพูชาในอนาคตระยะ 10 ปี	207

บทที่ 1

บทนำ

การวิจัยเรื่องความร่วมมือทางการศึกษาระหว่างราชอาณาจักรไทยกับราชอาณาจักรกัมพูชา: ผลลัพธ์ด้านการพัฒนาคน ความเข้าใจอันดีระหว่างประเทศ และโอกาสและความหวังในอนาคต มีความเป็นมาและความสำคัญ วัตถุประสงค์ของการวิจัย กรอบแนวคิดในการวิจัย ขอบเขตของการวิจัย นิยามศัพท์เชิงปฏิบัติการ และประโยชน์ที่ได้รับ ดังรายละเอียดต่อไปนี้

1.1 ความเป็นมาและความสำคัญ

ประเทศไทยมีแนวนโยบายส่งเสริมความร่วมมือระหว่างประเทศด้านการศึกษา พัฒนาความเป็นสากลของการศึกษาเพื่อรองรับการเป็นประชาคมอาเซียน และเพิ่มศักยภาพการแข่งขันของประเทศภายใต้กระแสโลกาภิวัตน์ ขณะเดียวกันสามารถอยู่ร่วมกันกับพลโลกอย่างสันติสุข มีการพึ่งพาอาศัยเกื้อกูลกัน เป้าหมายความร่วมมือทางการศึกษากับสมาชิกอาเซียนและนานาชาติ มีการจัดหลักสูตรการเรียนการสอน พัฒนาคุณภาพมาตรฐานการศึกษาที่เป็นสากล เป็นศูนย์กลางหรือศูนย์เครือข่ายทางการศึกษาของภูมิภาคที่มีศักยภาพเป็นที่ยอมรับในระดับอาเซียนและนานาชาติ ตลอดจนแรงงานกับนานาชาติประเทศมากขึ้น (เกียรติชัย พงษ์พานิช, 2536; สกศ., 2552) กรอบการดำเนินงานตามเป้าหมายดังกล่าวมี 7 ด้านคือ 1) ส่งเสริมการพัฒนาประเทศไทยให้เป็นศูนย์กลางการศึกษา การวิจัยและพัฒนา และการฝึกอบรมนานาชาติในภูมิภาค (Regional education hub) ในสาขาที่มีศักยภาพในการแข่งขัน โดยสนับสนุนให้สถาบันอุดมศึกษาเข้ามามีบทบาทสำคัญ 2) ส่งเสริมความร่วมมือทางการศึกษากับประเทศต่างๆ รวมทั้งองค์กรระหว่างประเทศในภูมิภาคและระดับสากล 3) ส่งเสริมสนับสนุนองค์กรและสถาบันการศึกษาของประเทศ ทำหน้าที่เป็นศูนย์เครือข่ายการศึกษาระหว่างประเทศ ทั้งในประชาคมอาเซียน ระดับภูมิภาคและระดับสากล 4) ส่งเสริมการวิจัยและพัฒนาการศึกษา และการแลกเปลี่ยนองค์ความรู้ ผู้เรียน ครู คณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษาระหว่างประเทศ การเชื่อมโยงภูมิปัญญาไทยกับภูมิปัญญาสากล รวมทั้งส่งเสริมสนับสนุนการพัฒนาครู คณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษา ให้มีความรู้ ทักษะ และมีบทบาทด้านการศึกษาในองค์กรระหว่างประเทศ 5) กำหนดมาตรการทั้งเชิงรับและเชิงรุกเพื่อเป็นการเปิดเสรีทางการค้าและบริการทางการศึกษา ทั้งในระดับทวิภาคีและพหุภาคี รวมทั้งเตรียมความพร้อมด้านคน เงิน เทคโนโลยี ข้อมูลข่าวสาร และความรู้ เพื่อเข้าสู่เศรษฐกิจฐานความรู้ในกระแสโลกาภิวัตน์อย่างรู้เท่าทัน 6) ส่งเสริมการเรียนการสอนภาษาสากลเป็นภาษาที่สอง ตั้งแต่ระดับขั้นพื้นฐาน และการเรียนรู้ภาษาที่สาม เช่น ภาษาเพื่อนบ้านในกลุ่มประเทศอาเซียน ภาษาที่สนใจ เป็นต้น เพื่อให้สามารถสื่อสารได้ และเปิดโลกทัศน์การเรียนรู้อย่างกว้างขวางไร้พรมแดน และ 7) ส่งเสริมให้สถาบันการศึกษา

จัดหลักสูตรนานาชาติ หรือหลักสูตรสมทบ หลักสูตรร่วมกับสถาบันต่างประเทศ สื่อความเป็นสากลของการศึกษา และรองรับตลาดแรงงานนานาชาติ

กระทรวงการต่างประเทศได้กำหนดวิสัยทัศน์ในการเป็นองค์กรนำในการเสริมสร้างสถานะและบทบาทของไทยในเวทีระหว่างประเทศอย่างมีเกียรติและสมศักดิ์ศรี ทั้งทางด้านเสถียรภาพและความมั่นคงทางการเมือง ศักยภาพความเจริญทางเศรษฐกิจ และการพัฒนาทางสังคม ตลอดจนนำโอกาสจากกระแสโลกาภิวัตน์มาสู่สังคมไทยได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยมีพันธกิจที่เกี่ยวข้องกับความร่วมมือทางการศึกษาของประเทศไทยกับประเทศเพื่อนบ้านเป็นส่วนหนึ่งของความร่วมมือเพื่อการพัฒนาที่ต้องการให้บรรลุในปี พ.ศ. 2554 คือ 1) การให้ความร่วมมือด้านวิชาการในสาขาที่ประเทศไทยมีความพร้อมและเป็นที่ยอมรับในแนวทางปฏิบัติที่ดีที่สุด (Best practices) เป็นกลไกสำคัญในการส่งเสริมนโยบายด้านการต่างประเทศ 2) การให้ความรู้เพื่อการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ โดยมุ่งการเสริมสร้างสมรรถนะ (Capacity development) ทั้งในระดับบุคคลและสถาบัน 3) การเสริมสร้างองค์ความรู้ให้กับประเทศผู้รับให้สามารถจัดการความรู้ (Knowledge management) ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ในอันที่จะนำไปสู่ความยั่งยืนในที่สุด 4) ความร่วมมือเพื่อการพัฒนาเป็นกลไกและเครื่องมือสำคัญต่อการเป็นตัวเร่ง รวมทั้งช่วยส่งเสริมต่อความร่วมมือด้านการพัฒนาเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อมในระดับภูมิภาค และอนุภูมิภาค และ 5) การร่วมมือแบบหุ้นส่วนร่วมกับแหล่งผู้ให้ที่สำคัญในการให้ความช่วยเหลือประเทศกำลังพัฒนาอื่นๆ (กระทรวงการต่างประเทศ, 2554)

ประเทศไทยได้ให้ความร่วมมือทางการศึกษากับประเทศเพื่อนบ้านในฐานะผู้ให้ (Donor) 3 ระดับคือ 1) ระดับประเทศ 2) ระดับสถาบันอุดมศึกษา และ 3) ระดับบุคคล ในระดับประเทศนั้นมีการดำเนินการโดย 2 กระทรวงหลักคือ กระทรวงศึกษาธิการ และกระทรวงการต่างประเทศ ระดับสถาบันอุดมศึกษาเป็นการให้ทุนการศึกษาแก่นักศึกษาประเทศเพื่อนบ้านของมหาวิทยาลัยต่างๆ เป็นส่วนใหญ่ ในระดับบุคคลเป็นความร่วมมือของภาคเอกชน เช่น ความร่วมมือระหว่างหอการค้าจังหวัด ในการแลกเปลี่ยนนักเรียนระดับมัธยมศึกษา (สำนักความสัมพันธ์ต่างประเทศ, สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ, 2552)

ความร่วมมือทางการศึกษาระหว่างประเทศไทยกับประเทศเพื่อนบ้านโดยกระทรวงการต่างประเทศนั้น มีหน่วยงานหลักคือ สำนักความร่วมมือเพื่อการพัฒนาระหว่างประเทศ (สพร.) เป็นผู้ประสานงานและสนับสนุนงบประมาณ จากรายงานวิจัยเรื่อง การศึกษาวิจัยเพื่อพัฒนากลยุทธ์ความร่วมมือทางการศึกษากับประเทศเพื่อนบ้าน ของสำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ (2552) มีข้อมูลที่น่าสนใจคือ ไทยและกัมพูชามีความร่วมมือในการพัฒนาตั้งแต่ปี 2534 ซึ่งไทยได้สนับสนุนทุนการศึกษา การฝึกอบรมและดูงาน และสนับสนุนผู้เชี่ยวชาญ มีมูลค่าความร่วมมือปีละอย่างน้อย 13 ถึง 80 ล้านบาท โครงการที่ดำเนินการอยู่อย่างต่อเนื่องถึงปัจจุบันคือ โครงการพระราชทาน

ในสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี โครงการจัดตั้งศูนย์พัฒนาฝีมือแรงงานกัมพูชา-ไทย และโครงการศูนย์สอนภาษาไทย ณ มหาวิทยาลัยพนมเปญ จากการประเมินผลกระทบด้านวิชาการที่เกิดขึ้นจากความร่วมมือของไทยในปี 2537-2547 พบว่า ผู้ที่ได้รับทุนการศึกษา มีความรู้ความสามารถไปใช้ประโยชน์ได้เป็นอย่างดี โดยเฉพาะอย่างยิ่งด้านการเกษตร ในด้านทัศนคติ ทุกคนมีความพึงพอใจ ภูมิใจในการศึกษาที่ได้รับ มีโอกาสสูงที่จะได้รับการแต่งตั้งเป็นผู้นำหรือผู้บริการองค์กร ผลการประเมินแสดงให้เห็นว่าการลงทุนด้านการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์เป็นการสร้างความสัมพันธ์และสานสัมพันธ์ต่อประเทศไทยอย่างยั่งยืน นอกจากนี้ ส่วนใหญ่ยังมีความนิยมคนไทย วัฒนธรรมไทย และระเบียบการจัดการในมหาวิทยาลัยของไทย แต่มีบางกลุ่มที่มีความรู้สึกว่าคนไทยมีทัศนคติที่ไม่ดีต่อคนกัมพูชา

จากผลการศึกษาจะพบว่า ในปี พ.ศ. 2548-2555 โครงการความร่วมมือทางการศึกษาที่ไทยมีร่วมกับประเทศกัมพูชาดำเนินการอยู่ต่อเนื่องจนถึงในอนาคตนั้น ส่วนใหญ่เป็นโครงการฝึกอบรม/พัฒนาบุคลากรและทางการศึกษาและการดูงาน ซึ่งเป็นโครงการระยะสั้น มีการดำเนินงานทั้งกระทรวงศึกษาธิการและกระทรวงการต่างประเทศ และได้รับการสนับสนุนจากมหาวิทยาลัยไทยทั้งในส่วนกลางและพื้นที่ชายแดน สำหรับการให้ทุนการศึกษาส่งส่วนใหญ่ดำเนินการโดย สำนักงานความร่วมมือเพื่อการพัฒนาระหว่างประเทศ (สพร.) ซึ่งเป็นทุนการศึกษาผ่านกรอบความร่วมมือระดับพหุภาคี ส่วนโครงการระยะยาวที่มีโครงการย่อยหลายโครงการที่ครอบคลุมความร่วมมือเกือบทุกด้าน เป็นโครงการความร่วมมือในการพัฒนาทักษะ ฝีมือด้านการอาชีวศึกษา ที่ดำเนินการโดยสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา (สอศ.) ร่วมกับหน่วยงาน/องค์กรภายในประเทศ มี 2 โครงการ ที่เป็นโครงการพระราชทานในสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี เป็นโครงการระยะยาวที่ดำเนินการอย่างต่อเนื่อง 5 ปี และมีโครงการย่อยหลายโครงการที่ครอบคลุมการพัฒนาการจัดการศึกษาและทักษะวิชาชีพด้านการอาชีวะแก่ประชากรในพื้นที่ของโครงการ และโครงการพัฒนาประเทศไทยให้เป็นศูนย์กลางการศึกษาในภูมิภาค ซึ่งเป็นโครงการระยะยาวจากปี 2552-2555 เพื่อเพิ่มจำนวนนักศึกษาต่างชาติในประเทศไทย ของสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา (สกอ.) ความร่วมมือทางการศึกษากับประเทศเพื่อนบ้านนั้น ประเทศไทยมีโครงการความร่วมมือกับประเทศกัมพูชามากกว่าประเทศเพื่อนบ้านอื่นๆ คณะผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาเจาะลึกถึงผลลัพธ์ของความร่วมมือทั้งด้านการพัฒนาคน และความเข้าใจอันดีระหว่างประเทศ รวมทั้งโอกาสและความหวังในอนาคตของประเทศไทยกับประเทศกัมพูชา ซึ่งมีความใกล้ชิดกับไทยมายาวนานเพื่อเป็นประโยชน์ต่อการเสริมสร้างความเข้าใจอันดีระหว่างไทยกับประเทศกัมพูชา รวมทั้งเป็นแบบอย่างอันดีในการเสริมสร้างความเข้าใจอันดีระหว่างไทยกับประเทศเพื่อนบ้านอื่นๆ ในอนาคต

1.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1.2.1 เพื่อประมวลและวิเคราะห์สังเคราะห์โครงการความร่วมมือทางการศึกษาระหว่างราชอาณาจักรไทยกับราชอาณาจักรกัมพูชา

1.2.2 เพื่อวิเคราะห์และสังเคราะห์ผลลัพธ์ด้านการพัฒนาคนและความเข้าใจอันดีระหว่างประเทศของความร่วมมือทางการศึกษาระหว่างราชอาณาจักรไทยกับราชอาณาจักรกัมพูชา

1.2.3 เพื่อวิเคราะห์สังเคราะห์และจัดทำข้อเสนอเชิงนโยบายเกี่ยวกับโอกาสและความหวังในอนาคตของความร่วมมือทางการศึกษาและความเข้าใจอันดีระหว่างราชอาณาจักรไทยกับราชอาณาจักรกัมพูชา

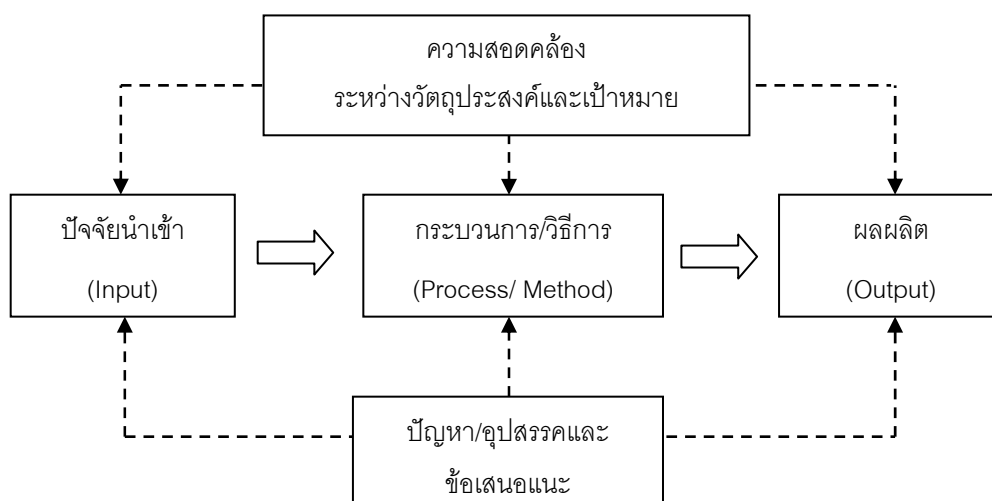
1.3 กรอบแนวคิดในการวิจัย

1.3.1 กรอบแนวคิดสำหรับการประมวลข้อมูลขั้นต้นของโครงการ

การประมวลข้อมูลขั้นต้นของโครงการความร่วมมือทางการศึกษาระหว่างราชอาณาจักรไทยกับราชอาณาจักรกัมพูชา ประกอบด้วย 1) ระยะเวลาโครงการ 2) หน่วยงานร่วมมือ 3) รูปแบบความร่วมมือ 4) ระดับความร่วมมือ 5) วัตถุประสงค์ 6) เป้าหมาย 7) ผลการดำเนินงาน และ 8) ปัญหาในการดำเนินงาน

1.3.2 กรอบแนวคิดสำหรับการวิเคราะห์สังเคราะห์โครงการ

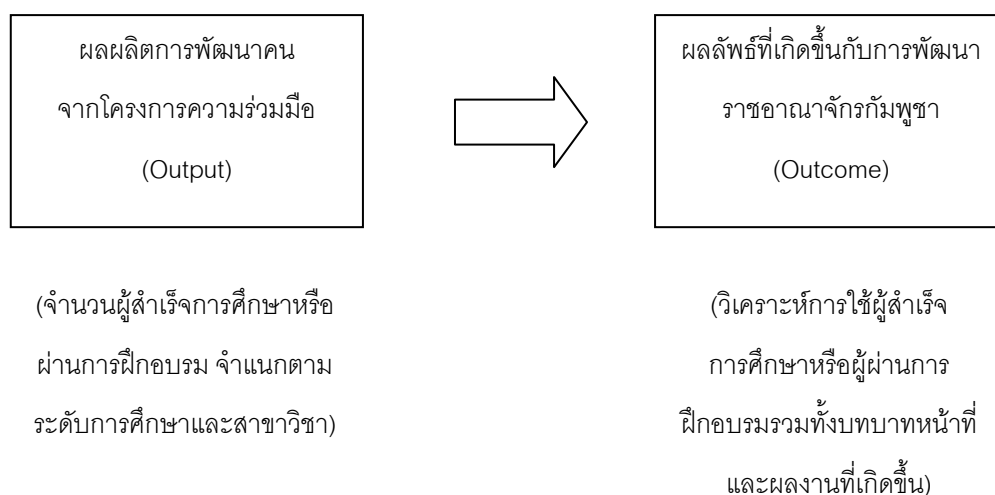
การวิเคราะห์สังเคราะห์โครงการทางการศึกษาระหว่างราชอาณาจักรไทยกับราชอาณาจักรกัมพูชา ประกอบด้วย 6 ด้านคือ 1) ปัจจัยนำเข้า 2) กระบวนการ 3) ความสอดคล้องระหว่างวัตถุประสงค์และเป้าหมายของโครงการกับแผนการพัฒนาคนของราชอาณาจักรกัมพูชา 4) วิธีการในการพัฒนาคน 5) ผลผลิต และ 6) ปัญหา/อุปสรรคและข้อเสนอแนะ ดังรายละเอียดแสดงในภาพ 1.1

ภาพ 1.1 กรอบแนวคิดสำหรับการวิเคราะห์สังเคราะห์โครงการ

1.3.3 กรอบแนวคิดเกี่ยวกับผลลัพธ์ด้านการพัฒนาคน

ในการศึกษาครั้งนี้ใช้กรอบแนวคิดการพัฒนาคนตามที่ระบุไว้ในโครงการความร่วมมือทางการศึกษาและแผนการพัฒนาคนของราชอาณาจักรกัมพูชา ดังรายละเอียดแสดงในภาพ 1.2

ภาพ 1.2 กรอบแนวคิดผลลัพธ์ด้านการพัฒนาคน

1.3.4 กรอบแนวคิดเกี่ยวกับความเข้าใจอันดีระหว่างประเทศ

ในการศึกษาครั้งนี้ใช้แนวคิดความเข้าใจอันดีระหว่างประเทศของ Hinrichs (2003) ที่ได้จากการวิเคราะห์องค์ประกอบ (Factor analysis) พบว่ามี 7 ด้าน คือ

- (1) ความรู้ความเข้าใจการใช้ชีวิตต่างวัฒนธรรม
- (2) การยอมรับและเห็นคุณค่าของความแตกต่างระหว่างประเทศ
- (3) การยอมรับการพึ่งพาซึ่งกันและกัน และสัมพันธ์ภาพระหว่างประเทศ
- (4) ความเข้าใจประเด็นร่วมสมัยและประเด็นระดับโลก
- (5) การให้คุณค่าสันติภาพและผลประโยชน์ระหว่างประเทศ
- (6) การเข้าใจผลกระทบของนโยบายภายในประเทศที่มีต่อโลก
- (7) การเคารพในประชาธิปไตยและสิทธิขั้นพื้นฐานของมนุษย์

1.3.5 กรอบแนวคิดเกี่ยวกับการมองโอกาสและความหวังในอนาคต

ใช้กรอบแนวคิดกระบวนการเรียนรู้ในการวางแผน (Learning process approach to planning) ของ Chambers (1993 อ้างถึงใน Elliott, 2006) ซึ่งมีหลักการที่สำคัญ 3 ด้าน แบ่งออกเป็น 15 ประการ ดังนี้

(1) การวางแผนความร่วมมือ

(1.1) ความคิดเริ่มต้น	มาจากประชาชนระดับรากหญ้า
(1.2) ขั้นเริ่มต้น	ความตระหนักและการปฏิบัติ
(1.3) การออกแบบ	ประชาชนมีส่วนร่วม
(1.4) องค์การสนับสนุน	จากล่างขึ้นบน และการขยายในแนวนอน
(1.5) ทรัพยากรหลัก	สินทรัพย์และคนในท้องถิ่น
(1.6) การพัฒนาบุคลากร	การเรียนรู้ภาคสนามโดยการปฏิบัติ
(Field-based learning through action)

(2) การนำแผนสู่การปฏิบัติ

(2.1) การนำแผนสู่การปฏิบัติ	ค่อยเป็นค่อยไปตามจังหวะก้าวของคน
ในท้องถิ่น
(2.2) จุดเน้นในการบริหาร	ผลการปฏิบัติงานและการปรับปรุงที่ยั่งยืน
(2.3) เนื้อหาของการปฏิบัติการ	หลากหลาย
(2.4) การสื่อสาร	การเรียนรู้ร่วมและการแลกเปลี่ยน
ประสบการณ์ในแนวนอน
(2.5) ภาวะการนำ	โดยบุคคลและยั่งยืน

(3) การประเมิน

(3.1) การประเมิน	การประเมินภายในอย่างต่อเนื่อง
(3.2) ข้อผิดพลาด	ยอมรับด้วยความเข้าใจและลงมือแก้ไข
(3.3) ผล	ประชาชนได้รับการเสริมสร้างพลังอำนาจ
(3.4) ภาควิชาการ	วิชาชีพใหม่ที่เป็นปึกแผ่น

1.4 ขอบเขตของการวิจัย

1.4.1 โครงการความร่วมมือทางการศึกษาระหว่างราชอาณาจักรไทยกับราชอาณาจักรกัมพูชา ที่จะศึกษาในการวิจัยครั้งนี้ จะศึกษาเฉพาะโครงการความร่วมมือทางการศึกษาที่มีรูปแบบ ทวิภาคีหรือพหุภาคีที่หน่วยงานในราชอาณาจักรไทยและราชอาณาจักรกัมพูชาจัดทำขึ้น โดยมี ระยะเวลาความร่วมมือไม่น้อยกว่า 3 ปี (เริ่มโครงการไม่ช้ากว่าปี พ.ศ. 2551)

1.4.2 ระดับความร่วมมือ จะศึกษาวิเคราะห์ 2 ระดับคือ ภาครัฐและภาคเอกชน

1.4.3 ขอบเขตของเวลาในอนาคต คือ อนาคตระยะกลาง 10 ปี

1.4.4 ผู้ให้ข้อมูลประกอบด้วยผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในโครงการความร่วมมือทางการศึกษาระหว่างราชอาณาจักรไทยกับราชอาณาจักรกัมพูชา ดังรายละเอียดในตาราง 1.1

ตาราง 1.1 ผู้ให้ข้อมูลโครงการความร่วมมือทางการศึกษาระหว่างราชอาณาจักรไทยกับราชอาณาจักรกัมพูชา

กลุ่มบุคลากร	ราชอาณาจักรไทย	ราชอาณาจักรกัมพูชา
1. ผู้ประสานงานโครงการ 1.1 บุคลากรในกระทรวงศึกษาธิการ 1.2 บุคลากรในกระทรวงการต่างประเทศ 1.3 ครู คณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษา 1.4 นักเรียน นักศึกษา 1.5 ประชาชน	จำนวนไม่น้อยกว่า ร้อยละ 20 ของผู้ที่ เกี่ยวข้องกับโครงการ	จำนวนไม่น้อยกว่า ร้อยละ 20 ของผู้ที่ เกี่ยวข้องกับโครงการ
2. ผู้รับประโยชน์ 2.1 บุคลากรในกระทรวงศึกษาธิการ 2.2 บุคลากรในกระทรวงการต่างประเทศ 2.3 ครู คณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษา 2.4 นักเรียน นักศึกษา 2.5 ประชาชน	-	จำนวนไม่น้อยกว่า ร้อยละ 20 ของผู้ที่ เกี่ยวข้องกับโครงการ

1.5 นิยามศัพท์

1.5.1 โครงการความร่วมมือทางการศึกษา หมายถึง โครงการความร่วมมือทางการศึกษาแบบทวิภาคีหรือพหุภาคี ที่หน่วยงานภาครัฐและภาคเอกชนในราชอาณาจักรไทยและราชอาณาจักรกัมพูชาจัดทำขึ้น โดยมีระยะเวลาความร่วมมือไม่น้อยกว่า 3 ปี (เริ่มโครงการไม่ช้ากว่าปี พ.ศ. 2551)

1.5.2 ผลลัพธ์ด้านการพัฒนาคน หมายถึง ผลของโครงการความร่วมมือทางการศึกษาที่เกิดขึ้นกับคนของราชอาณาจักรกัมพูชา ที่มีความสอดคล้องกับแผนการพัฒนาคนของราชอาณาจักรกัมพูชา

1.5.3 ผลลัพธ์ด้านความเข้าใจอันดีระหว่างประเทศ หมายถึง ผลที่เกิดขึ้นกับความเข้าใจอันดีระหว่างประเทศของประชาชนของราชอาณาจักรไทยและราชอาณาจักรกัมพูชา ประกอบด้วยความเข้าใจอันดีระหว่างประเทศ 7 ด้าน ได้แก่ 1) ความรู้ความเข้าใจการใช้ชีวิตต่างวัฒนธรรม 2) การยอมรับและเห็นคุณค่าของความแตกต่างระหว่างประเทศ 3) การยอมรับการพึ่งพาซึ่งกันและกันและสัมพันธภาพระหว่างประเทศ 4) ความเข้าใจประเด็นร่วมสมัยและประเด็นระดับโลก 5) การให้คุณค่า

สันติภาพและผลประโยชน์ระหว่างประเทศ 6) การเข้าใจผลกระทบของนโยบายภายในประเทศที่มีต่อโลก และ 7) การเคารพในประชาธิปไตยและสิทธิขั้นพื้นฐานของมนุษย์

1.5.4 โอกาสและความหวัง หมายถึง โอกาสและความหวังในการร่วมมือทางการศึกษาระหว่างราชอาณาจักรไทยกับราชอาณาจักรกัมพูชาในอนาคต ระยะ 10 ปีข้างหน้า ตามกรอบแนวคิดกระบวนการเรียนรู้ในการวางแผนพัฒนา มีหลักการที่สำคัญ 3 ด้านคือ 1) การวางแผนความร่วมมือ 2) การนำแผนสู่การปฏิบัติ และ 3) การประเมิน

1.5.5 ราชอาณาจักร หมายถึง ประเทศที่มีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข

1.6 ประโยชน์ที่ได้รับ

1.6.1 ผู้มีส่วนได้เสียของความร่วมมือทางการศึกษาของราชอาณาจักรไทยและราชอาณาจักรกัมพูชาได้มีโอกาสเรียนรู้โดยการปฏิบัติอย่างมีส่วนร่วมในการวิเคราะห์ สังเคราะห์ ผลลัพธ์ด้านการพัฒนาคนและความเข้าใจอันดีระหว่างประเทศ รวมทั้งการปฏิบัติร่วมกันในการเสริมสร้างโอกาสและความหวังในอนาคต โดยผู้มีส่วนได้เสียแสดงในตาราง 1.2

ตาราง 1.2 ผู้มีส่วนได้เสียในโครงการความร่วมมือทางการศึกษาระหว่างราชอาณาจักรไทยกับราชอาณาจักรกัมพูชา

ผู้มีส่วนได้เสีย	ราชอาณาจักร	
	ไทย	กัมพูชา
1) บุคลากรในกระทรวงศึกษาธิการ	✓	✓
2) บุคลากรในกระทรวงการต่างประเทศ	✓	✓
3) ครู คณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษา	✓	✓
4) นักเรียน นักศึกษา	✓	✓
5) ประชาชนที่มีส่วนเกี่ยวข้อง	✓	✓
6) นักวิจัย	✓	✓

1.6.2 ผลลัพธ์ด้านการพัฒนาคนและความเข้าใจอันดีระหว่างราชอาณาจักรไทยกับราชอาณาจักรกัมพูชาจะได้รับการยกระดับสูงขึ้น ด้วยวิธีการพัฒนาแบบ “กระบวนการเรียนรู้” หรือ Learning process approach มากกว่า วิธีการพัฒนาแบบ “พิมพ์เขียว” หรือ Blueprint กล่าวคือ กลุ่มเป้าหมายที่เป็น นักเรียน นักศึกษา ครู คณาจารย์ บุคลากรการศึกษา และประชาชน ซึ่งเป็นระดับรากหญ้า ได้รับการเสริมสร้างพลังอำนาจ (Empower) ในการพัฒนามากยิ่งขึ้น

บทที่ 2

การทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

การทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับการวิจัยเรื่องความร่วมมือทางการศึกษาระหว่างราชอาณาจักรไทยกับราชอาณาจักรกัมพูชา: ผลลัพธ์ด้านการพัฒนาคน ความเข้าใจอันดีระหว่างประเทศ และโอกาส/ความหวังในอนาคต ประกอบด้วย 1) ยุทธศาสตร์ความร่วมมือเพื่อการพัฒนาระหว่างประเทศของไทย 2) แผนการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ภายใต้ความร่วมมือกรอบสี่เหลี่ยมเศรษฐกิจ 3) แผนการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ภายใต้กรอบอนุภูมิภาคแม่น้ำโขง 4) ยุทธศาสตร์ความร่วมมือเพื่อการพัฒนาของไทยภายใต้กรอบความร่วมมือ ACMECS 5) ความร่วมมือทางวิชาการระหว่างสถาบันอุดมศึกษาไทยกับสถาบันอุดมศึกษา/หน่วยงานต่างประเทศ 6) ยุทธศาสตร์ความร่วมมือเพื่อพัฒนาระหว่างประเทศของราชอาณาจักรไทยกับราชอาณาจักรกัมพูชา 7) การปฏิรูปการศึกษาและการพัฒนากำลังคนของราชอาณาจักรกัมพูชา 8) การพัฒนาความเข้าใจอันดีระหว่างประเทศ 9) กระบวนการเรียนรู้ในการวางแผน และ 10) งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ดังรายละเอียดต่อไปนี้

2.1 ยุทธศาสตร์ความร่วมมือเพื่อพัฒนาระหว่างประเทศของไทย

สำนักความร่วมมือเพื่อพัฒนาระหว่างประเทศ (สพร.) กระทรวงการต่างประเทศ ได้กำหนดยุทธศาสตร์ความร่วมมือเพื่อพัฒนาระหว่างประเทศของไทย ในช่วงปี 2550 – 2554 (สำนักความร่วมมือเพื่อพัฒนาระหว่างประเทศ, 2550) โดยมีสาระสำคัญดังต่อไปนี้

2.1.1 ภาพรวมความร่วมมือเพื่อพัฒนาระหว่างประเทศ

เป้าหมายโดยรวมของการพัฒนาตามที่สหประชาชาติกำหนดไว้คือ เป้าหมายแห่งสหัสวรรษ (Millennium Development Goals – MDGs) มีระยะเวลาดำเนินการในช่วงปี ค.ศ. 2000 – 2015 โดยประชาคมโลกมีพันธะร่วมกันในการทำให้บรรลุตามเป้าหมายที่กำหนด นับจนถึงเวลานี้การพัฒนาในหลายประเทศยังอยู่ห่างไกลจากการบรรลุเป้าหมาย MDGs มาก ส่วนหนึ่งมาจากการได้รับความช่วยเหลือที่ไม่เพียงพอและธรรมาภิบาลในประเทศของผู้รับเองที่อ่อนแอ ผลพวง คือ ยังมีเด็กมากกว่า 10 ล้านคน เสียชีวิตในแต่ละปีจากโรคที่แท้จริงแล้วเราป้องกันได้และมีคนในเขตเมืองเพียง 2 ใน 3 และในเขตชนบทจำนวน 1 ใน 4 เท่านั้นที่เข้าถึงระบบสุขอนามัยที่ได้รับการปรับปรุงแล้ว แน่นอนว่ายังต้องมีการใช้ความพยายามร่วมกันอีกมากในการดำเนินการให้บรรลุเป้าหมายที่กำหนดด้วยการมีความรับผิดชอบร่วมกันในด้านของประเทศที่กำลังพัฒนาแล้วปัญหาใหญ่คือ ความพร้อมในการรองรับความช่วยเหลือทั้งในเรื่องธรรมาภิบาลหรือการขาดระบบที่ดีของภาครัฐ ทำให้ความช่วยเหลือไม่เกิดประสิทธิภาพเท่าที่ควร หลายประเทศยังคงมีปัญหาในการคอร์รัปชัน บางประเทศนั้นผู้ให้ถึงกับ

ถอนตัวออกเพราะให้ความช่วยเหลือต่อไปก็ไม่เกิดประโยชน์อันใดเพราะว่าไม่มีระบบที่ดีและไม่มีประสิทธิภาพรองรับ

2.1.2 การเปลี่ยนแปลงด้านความร่วมมือเพื่อการพัฒนาของไทย

การเปลี่ยนแปลงจากประเทศผู้รับมาเป็นประเทศผู้ให้ของไทยนับว่าเป็นการเปลี่ยนแปลงครั้งสำคัญของบริบทความร่วมมือของราชอาณาจักรไทยอย่างมาก เนื่องจากการทำงานภายใต้สภาพแวดล้อมชุมชนนานาชาติ ที่ต้องคำนึงถึงแนวปฏิบัติและการที่ต้องหารือร่วมกันในชุมชนดังกล่าว ในโครงสร้างของการเปลี่ยนแปลงภายในประเทศนั้น ได้มีการยุบเลิกกรมวิเทศสหการ ตามพระราชบัญญัติการปฏิรูประบบราชการ พ.ศ. 2545 ต่อมาได้มีการจัดตั้งหน่วยงานขึ้นมาใหม่ ภายใต้กระทรวงการต่างประเทศ คือ สำนักความร่วมมือเพื่อการพัฒนาระหว่างประเทศ (สพร.) ในปี พ.ศ. 2547 ซึ่งดำเนินการกิจสำคัญในการบริหารงานให้ความร่วมมือทางวิชาการแก่ประเทศกำลังพัฒนาต่างๆ รวมทั้งการบริหารความร่วมมือแบบหุ้นส่วนที่ไทยร่วมมือกับแหล่งความร่วมมือ หรือประเทศผู้ให้ความช่วยเหลือของไทยแต่เดิม เพื่อช่วยเหลือประเทศกำลังพัฒนาอื่นๆ ทั้งในระดับทวิภาคี อนุภูมิภาค ภูมิภาค และพหุภาคี การเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นและสำคัญคือ การมีอุปสงค์จำนวนมากในการที่จะต้องมีการสนองตอบต่อการดำเนินการกิจด้านการต่างประเทศของรัฐบาล โดยเห็นว่าการให้ความร่วมมือเพื่อการพัฒนาเป็นเครื่องมือที่ดีในการเสริมต่อการดำเนินนโยบายต่างประเทศของไทย ดังนั้นการสร้างคุณสมบัติภายใต้ภาวะงบประมาณ การให้ความช่วยเหลือที่จำกัดจึงนับว่าเป็นภารกิจที่สำคัญที่จะต้องตอบสนองให้เกิดประสิทธิผลแก่ประเทศไทย รวมทั้งประเทศคู่ร่วมมือของไทยด้วยเช่นกัน ซึ่งวัตถุประสงค์ของการจัดทำยุทธศาสตร์ความร่วมมือเพื่อการพัฒนาระหว่างประเทศของไทย ก็คือ ใช้เป็นกรอบทิศทางและแนวทางในการดำเนินงานความร่วมมือเพื่อการพัฒนาของไทยให้เป็นเอกภาพ ที่ผ่านมามีการยังไม่มีการจัดทำกรอบยุทธศาสตร์ที่สะท้อนเชิงนโยบายของรัฐบาล การกำหนดกรอบเวลาและตัวชี้วัดเพื่อผลักดันให้เกิดการพัฒนาอย่างเป็นรูปธรรมในเรื่องต่อไปนี้ คือ 1) การขจัดความยากจนและความหิวโหย (Eradicate extreme poverty and hunger) 2) การพัฒนาการศึกษาขั้นพื้นฐาน (Achieve universal primary education) 3) การส่งเสริมการเท่าเทียมกันของเพศหญิง/ชาย (Promotion gender equality) 4) การลดอัตราการตายของเด็ก (Reduce child mortality) 5) การพัฒนาสุขภาพของสตรีมีครรภ์ (Improve maternal health) 6) การป้องกันโรคเอดส์ มาลาเรีย และโรคติดต่ออื่นๆ (Combat HIV/AIDS, Malaria and other diseases) 7) การรักษาสิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืน (Ensure environmental sustainability) และ 8) การส่งเสริมการเป็นหุ้นส่วนการพัฒนาในโลก (Develop a global partnership for development) นอกจากนี้รัฐบาลไทยในฐานะประเทศผู้ให้

ยังได้ให้ความช่วยเหลือแก่ประเทศกำลังพัฒนาอื่นๆ ในลักษณะของความร่วมมือแบบ ใต้ – ใต้ (South – South Cooperation) ที่ได้ดำเนินการให้ความช่วยเหลือมาอย่างจริงจังนับตั้งแต่ปี 2535 เป็นต้นมา

2.1.3 ประเทศไทยควรดำเนินนโยบายที่ควบคู่กันไปทั้งการพัฒนาภายในและให้ความช่วยเหลือแก่ภายนอก

เนื่องจากการให้ความช่วยเหลือนั้นสะท้อนถึงคุณค่าที่ประเทศไทยมีและการแบ่งปันความรู้ ความเชี่ยวชาญ รวมทั้งช่วยจัดความทุกข์ยากของเพื่อนมนุษย์ด้วยกัน มีเหตุผลของการให้ความช่วยเหลือ คือ 1) ประเทศไทยย่อมมีพันธะต่อประชาคมโลกในด้านของมนุษยธรรมที่จะต้องช่วยเหลือแก่ประเทศที่มีความพร้อมและความเข้มแข็ง ช่วยเหลือประเทศที่ยังขาดแคลนและมีความยากจน โดยเฉพาะการมีข้อผูกพันต่อการพัฒนาแห่งสหประชาชาติที่แต่ละประเทศต้องช่วยเหลือกัน 2) ความช่วยเหลือนำไปสู่การแก้ไขปัญหาต่างๆ โดยเฉพาะตามแนวชายแดนของไทยที่มีการอพยพของคนจากประเทศเพื่อนบ้านเข้ามาในประเทศไทย ทำให้เกิดปัญหาในด้านสาธารณสุข ด้านสังคม และความมั่นคงของประเทศ การให้ความช่วยเหลือจึงเป็นการช่วยลดปัญหาในด้านดังกล่าวที่จะตามมา และ 3) การให้ความช่วยเหลือแก้ไขวิกฤติและลดปัญหาความยากจนของประเทศที่กำลังพัฒนา แน่นอนว่าสิ่งเหล่านี้ย่อมนำไปสู่การพัฒนา การเติบโตทางเศรษฐกิจ และความมีเสถียรภาพ การร่วมมือกันจะก่อให้เกิดประโยชน์ร่วมกันใน 3 มิติ คือ ทางด้านเศรษฐกิจ ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ และความมั่นคง โดยเฉพาะกับประเทศเพื่อนบ้านที่หากมีการเติบโตทางเศรษฐกิจและลดความยากจนได้ย่อมส่งผลโดยตรงต่อความมีเสถียรภาพทางด้านเศรษฐกิจในภูมิภาค

การให้ความร่วมมือกันยังนำมาซึ่งการได้รับการยอมรับจากประชาคมนานาชาติ รวมทั้งการได้รับความไว้วางใจ และความเชื่อมั่นที่นานาประเทศจะมีต่อประเทศไทย ความร่วมมือยังนำมาซึ่งการสร้างเครือข่ายมนุษย์ระหว่างกันอย่างมากมาย ซึ่งจะกลายเป็นตัวจักรกลในการเชื่อมต่อการดำเนินการนโยบายในด้านต่างๆ ของไทยกับประเทศต่างๆ ได้อย่างดี

2.1.4 รูปแบบความร่วมมือของการพัฒนาประเทศไทยและประเทศอื่นๆ

ความสำเร็จในการพัฒนาของไทยเป็นที่ยอมรับกันโดยทั่วไป และเป็นบทเรียนที่หลายประเทศให้ความสนใจในการนำไปเป็นบทเรียนในการพัฒนาประเทศอื่น อาจกล่าวได้ว่าบทเรียนในช่วงเปลี่ยนผ่านของประเทศไทยอาจแบ่งออกเป็น 2 ส่วนที่สำคัญ คือ

1) ความร่วมมือแบบ ใต้ – ใต้ (South – South Cooperation)

ประเทศไทยได้ให้ความช่วยเหลือประเทศที่กำลังพัฒนาอื่นๆ มาเป็นเวลากว่า 30 ปี โดยในขั้นแรกเป็นการฝึกอบรมให้กับประเทศกำลังพัฒนาอื่นๆ ด้วยการได้รับการสนับสนุนค่าใช้จ่ายจากแหล่งความช่วยเหลืออื่น อาทิ WHO และต่อมาได้ให้ความช่วยเหลือภายใต้งบประมาณของไทย นับตั้งแต่ช่วงทศวรรษ 2510 เป็นต้นมา แต่ยังไม่มียุทธศาสตร์ที่ชัดเจนมากนัก จนมาถึงปี 2535 ที่รัฐบาลให้

ความสำคัญของการดำเนินงานความร่วมมือเพื่อการพัฒนาจึงได้อนุมัติงบประมาณจำนวนที่เพิ่มขึ้นถึง 10 เท่าตัว (ประมาณ 400 ล้านบาท) ประเทศไทยได้รับการกล่าวถึงพอสมควรในแง่ของการเป็นตัวอย่างของการให้ความร่วมมือทางวิชาการแก่ประเทศกำลังพัฒนาอื่นๆ ในแนวทางดังกล่าว โดยเฉพาะอย่างยิ่งในสาขาที่ประเทศไทยมีศักยภาพ และมีความเหมาะสมในทางเทคโนโลยีที่มีความใกล้เคียงที่สามารถนำไปประยุกต์ใช้ได้อย่างง่ายดายกว่าการไปอบรมในประเทศที่มีเทคโนโลยีก้าวหน้าเกินกว่าที่ศักยภาพของประเทศกำลังพัฒนาจะประยุกต์ใช้ได้

2) ความร่วมมือแบบหุ้นส่วน (Partnership Cooperation)

ประเทศผู้เคยให้ความช่วยเหลือแก่ไทยได้เปลี่ยนสถานะของประเทศไทยจากประเทศผู้รับมาเป็นประเทศคู่ร่วมมือในลักษณะหุ้นส่วน ในการร่วมมือกับประเทศไทยเพื่อให้ความช่วยเหลือประเทศกำลังพัฒนาอื่นๆ ซึ่งบางครั้งอาจดำเนินการในรูปไตรภาคี โดยได้มีการทำความตกลงกับแหล่งผู้ให้ต่างๆ คือ ญี่ปุ่น ลักเซมเบิร์ก ออสเตรเลีย ฝรั่งเศส UNDP UNICEF UNFPA และสิงคโปร์ เป็นต้น การดำเนินดังกล่าวอยู่ในรูปของการจัดฝึกอบรมร่วมกัน การจัดส่งผู้เชี่ยวชาญ ทั้งนี้จะเป็นการออกค่าใช้จ่ายร่วมกัน รวมทั้งมีการหารือเพื่อกำหนดกรอบความร่วมมือ และการจัดส่งคณะเจ้าหน้าที่ร่วมกันไปสำรวจและดำเนินการในประเทศกลุ่มเป้าหมายด้วย

2.1.5 นโยบายด้านการต่างประเทศของไทย

รัฐบาลมุ่งส่งเสริมผลประโยชน์ร่วมกัน ดำเนินนโยบายที่เป็นมิตรกับนานาประเทศและสานต่อความร่วมมือระหว่างประเทศบนพื้นฐานของคุณธรรม ความโปร่งใส ค่านิยมประชาธิปไตย และการเคารพกฎหมายระหว่างประเทศ โดยกำหนดนโยบายที่สำคัญ คือ 1) ดำเนินนโยบายเชิงรุกในกรอบทวิภาคีและพหุภาคี เพื่อสนับสนุนความปรองดองและความมั่นคงในชาติ โดยเฉพาะการแก้สถานการณ์ภาคใต้ 2) ส่งเสริมให้เกิดมิตรภาพและความร่วมมือกับประเทศเพื่อนบ้าน และในระดับอนุภูมิภาค ภูมิภาค เพื่อให้เกิดเสถียรภาพ ความมั่นคง และความเจริญรุ่งเรืองร่วมกัน 3) เสริมสร้างความแข็งแกร่งของอาเซียน โดยเฉพาะอย่างยิ่งการเร่งจัดตั้งประชาคมอาเซียน และ 4) ดำเนินบทบาทสร้างสรรค์ในกรอบสหประชาชาติและกรอบพหุภาคีอื่นๆ เพื่อส่งเสริมสันติภาพ ประชาธิปไตย สิทธิมนุษยชน มนุษยธรรม การพัฒนาอย่างยั่งยืน การอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม การแก้ไขปัญหาข้ามชาติ และการสาธารณสุข โดยมีวัตถุประสงค์ของการให้ความร่วมมือเพื่อการพัฒนาของไทย ดังนี้ 1) เพื่อช่วยเหลือประเทศกำลังพัฒนาในการเพิ่มขีดความสามารถเพื่อแก้ไขปัญหาความยากจน และให้บรรลุถึงการพัฒนาอย่างยั่งยืนของกลุ่มประเทศเป้าหมายของไทย โดยดำเนินการในทางที่สอดคล้องกับผลประโยชน์ของทั้งสองฝ่าย 2) เพื่อเสริมสร้างให้เกิดความร่วมมือในระดับภูมิภาคและอนุภูมิภาคที่สำคัญในการพัฒนาเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อมอันจะนำไปสู่การมีผลประโยชน์ร่วมกันในภูมิภาค 3) เพื่อขยายความร่วมมือในแบบหุ้นส่วน กับแหล่งผู้ให้ที่สำคัญในการผลักดัน

ให้ไทยมีบทบาทอย่างกว้างขวางในภูมิภาคเอเชีย แอฟริกา และลาตินอเมริกา ในการร่วมพัฒนาประเทศที่กำลังพัฒนาในภูมิภาคดังกล่าว และ 4) เพื่อส่งเสริมให้ประเทศไทยเป็นศูนย์กลางทางด้านการร่วมมือเพื่อการพัฒนาในสาขาวิชาต่างๆ ที่ไทยมีความพร้อม ในการที่จะเป็นแหล่งของการศึกษา และฝึกอบรมนานาชาติ

เป้าหมายของการช่วยเหลือเพื่อการพัฒนาของไทยในกรอบเวลา 2550 – 2554 คือ 1) เพื่อให้เกิดสัมพันธอันดีและความไว้วางใจต่อประเทศไทย 2) เพื่อให้ความร่วมมือเพื่อการพัฒนาที่มีส่วนในการช่วยผลักดันให้มีการขยายตัวทางด้านการค้า 3) เพื่อส่งเสริมการพัฒนาเศรษฐกิจ สังคมและวิชาการของประเทศไทย และ 4) เพื่อส่งเสริมให้มีความร่วมมือและการแลกเปลี่ยนในภาคประชาชนให้มากยิ่งขึ้น อันจะนำไปสู่ความเข้าใจอันดีระหว่างประเทศ

ประเด็นยุทธศาสตร์ที่สำคัญที่ไทยควรมุ่งเน้นมีดังนี้ 1) ส่งเสริมและสนับสนุนบทบาทของไทยในการเป็นศูนย์กลางด้านการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ในระดับนานาชาติ 2) ส่งเสริมบทบาทและขีดความสามารถของผู้เชี่ยวชาญ อาสาสมัครและสถาบันของไทยสู่สากล 3) การส่งเสริมปรัชญาแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง 4) การดำเนินงานความร่วมมือเพื่อการพัฒนาเชิงรุก 5) การส่งเสริมความร่วมมือเพื่อการพัฒนาในระดับภูมิภาค/อนุภูมิภาค 6) การขยายความร่วมมือแบบหุ้นส่วนเพื่อการพัฒนา และ 7) การส่งเสริมความร่วมมือภาครัฐ เอกชนและภาคประชาสังคมในการดำเนินงานความร่วมมือเพื่อการพัฒนา

2.1.6 การดำเนินงานความร่วมมือเพื่อการพัฒนาเชิงรุก

การดำเนินการความร่วมมือในกรอบทวิภาคีและพหุภาคีของไทยนับว่ามีความสำคัญเป็นอย่างยิ่งที่จะเป็นเครื่องมือสนับสนุนนโยบายความร่วมมือเพื่อการพัฒนา การดำเนินยุทธศาสตร์ในเชิงรุกในกรอบความร่วมมือทวิภาคีและพหุภาคีกับประเทศหลักๆ ที่ไทยให้ความสำคัญตามแนยที่กำหนดไว้ย่อมจะส่งผลกระทบเชิงบวกต่อประเทศไทยและประเทศคู่ร่วมมือ โดยมีเป้าหมาย ดังนี้ 1) เพื่อให้กรอบความร่วมมือทวิภาคีและพหุภาคีเป็นกลไกสำคัญในการผลักดันทิศทางเชิงนโยบายด้านการต่างประเทศของรัฐบาลที่มีต่อประเทศผู้รับอย่างมีประสิทธิภาพ 2) เพื่อตอบสนองความต้องการในการพัฒนาของประเทศผู้รับได้อย่างมีประสิทธิภาพและมีผลกระทบสูง 3) เพื่อตอบสนองต่อความต้องการของหน่วยงานไทยจำนวนมากที่ต้องการจะดำเนินงานความร่วมมือเพื่อพัฒนากับประเทศต่างๆ แต่ยังไม่ขาดกรอบความร่วมมือที่จะให้หน่วยงานต่างๆ ได้ริเริ่มและดำเนินการร่วมกัน และ 4) เพื่อให้เกิดบูรณาการในการดำเนินงาน ความร่วมมือเพื่อการพัฒนาในระดับทวิภาคี ในลักษณะที่มีการดำเนินการเชิงรุกร่วมกัน อย่างมีประสิทธิภาพและเป้าหมายในการพัฒนา ซึ่งมาตรการในการดำเนินงานความร่วมมือเพื่อการพัฒนาเชิงรุก ได้แก่ 1) กำหนดความร่วมมือในลักษณะแผนงาน (Program – based

approach) ที่ผสานความร่วมมือในลักษณะบูรณาการ 2) การกำหนดกรอบความร่วมมือในลักษณะของความร่วมมือจากฝ่ายไทย 3) การสร้างเครือข่ายความร่วมมือทั้งในระดับประเทศและระหว่างประเทศในการผลักดันวาระต่างๆ ของไทยในกรอบทวิภาคีและพหุภาคีให้สัมฤทธิ์ผล 4) การผสานกรอบความร่วมมือที่หน่วยงานของไทยได้ทำความตกลงไว้กับประเทศคู่ร่วมมือต่างๆ เข้าด้วยกันในลักษณะของการจัดทำเป็น Country strategy cooperation framework โดยเฉพาะอย่างยิ่งกับกลุ่มประเทศเป้าหมายของไทย 5) การใช้ประโยชน์สูงสุดจากศักยภาพของหน่วยงาน สถาบันและผู้เชี่ยวชาญไทยในการดำเนินงานความร่วมมือเพื่อการพัฒนาให้มีประสิทธิภาพ และ 6) การพัฒนากระบวนการบริหารจัดการความร่วมมือเพื่อการพัฒนาให้มีประสิทธิผลและมุ่งผลสัมฤทธิ์

2.1.7 ราชอาณาจักรกัมพูชาในฐานะเป้าหมายความร่วมมือของไทย

เอเชียเป็นภูมิภาคที่สำคัญที่สุดสำหรับประเทศไทย นอกเหนือจากการเป็นประเทศสมาชิกในภูมิภาคนี้ ยังเป็นทวีปที่มีพลวัตสูงในด้านการพัฒนาและเป็นศูนย์กลางของการเติบโตทางเศรษฐกิจในศตวรรษที่ 21 และประเทศเพื่อนบ้านซึ่งประกอบด้วย กัมพูชา สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว พม่าและเวียดนาม ซึ่งการให้ความช่วยเหลือจะส่งผลกระทบเชิงบวกต่อไทยโดยตรง ทั้งในด้านความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ การขยายโอกาสทางด้านการค้าและการลงทุน ความช่วยเหลือเพื่อการพัฒนาจึงมุ่งต่อการเสริมสร้างความเข้มแข็งทางเศรษฐกิจและการแก้ไขข้อติดขัดให้เอื้อต่อการค้าและการลงทุน

ราชอาณาจักรกัมพูชาเป็นประเทศเพื่อนบ้านที่มีความสำคัญต่อไทยเป็นอย่างมาก การให้ความช่วยเหลือจึงมุ่งเน้นการสร้างความสัมพันธ์ทางเศรษฐกิจ สังคมและวัฒนธรรม การช่วยแก้ปัญหาด้านความยากจน และการสร้างความยั่งยืนในการพัฒนา การให้ความร่วมมือในด้านการเกษตร การเสริมต่อการค้าการลงทุนและด้านอุตสาหกรรม รวมทั้งในด้านการท่องเที่ยวและการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์อันเป็นรากฐานของการพัฒนาของการพัฒนาในทุกสาขา

2.1.8 ความร่วมมือภูมิภาคและอนุภูมิภาคในเอเชีย

ความร่วมมือนี้เป็นกลไกสำคัญในการขับเคลื่อนทางเศรษฐกิจ ยังนับว่าเป็นจุดสำคัญที่แหล่งประเทศผู้ให้ต่างๆ ล้วนให้ความสนใจในการพัฒนา แต่ละกรอบจะมีข้อเสนอแนวทางดังนี้

1) ACMECS (Ayeyawady – Chaophraya – Mekong Economic Cooperation Strategy) เป็นกรอบความร่วมมือที่ให้ความสำคัญสูงจากรัฐบาลไทย ประเทศใน ACMECS คือ กัมพูชา สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว พม่า เวียดนามและไทย สำหรับสาขาความร่วมมือที่กำหนดไว้คือ Trade and Investment facilitation, Agricultural and industrial cooperation, Transport linkages, Tourism cooperation, Human resources development และ Public health

2) GMS (Greater Mekong Sub – Region) เป็นกรอบร่วมมือที่ ADB ได้เริ่มขึ้นเพื่อต้องการผลักดันการพัฒนาในอนุภูมิภาคนับตั้งแต่ปี 1992 เป็นต้นมา คือ กัมพูชา สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว พม่า เวียดนาม จีนตอนใต้ (ยูนาน) และไทย โดยกำหนดกรอบยุทธศาสตร์ไว้ 4 ด้านด้วยกัน คือ Infrastructure linkage, Facilitate across border, Trade and investment, HRD และ Environmental protection and sustainable use of share resource ซึ่งความร่วมมือในด้านนี้ควรมุ่งเน้นการใช้ประโยชน์จากผลการพัฒนาโครงสร้างพื้นที่ ADB ดำเนินการ ทั้งนี้ในส่วนของ HRD ที่ สพร. ร่วมดำเนินการมีบทบาทช่วยส่งเสริมการดำเนินงานการพัฒนาและการเสริมสร้างขีดสมรรถนะ

3) ASEAN – IAI (ASEAN – Initiative for ASEAN Integration) มีความต้องการให้สมาชิกใหม่ คือ สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว กัมพูชา พม่า และเวียดนาม มีระดับการพัฒนาที่ดีขึ้น กรอบการพัฒนาให้ความสำคัญในด้าน Infrastructure development, HRD, Information and communication technology และ Regional economic integration ประเทศไทยได้รับมอบหมายในลักษณะให้เป็นประธานกลุ่ม (Co – shepherd) ทางด้าน Transportation จุดที่ควรมุ่งเน้นในการให้ความช่วยเหลือในกรอบนี้ คือ การสนับสนุนให้มีการปฏิรูปภาครัฐในประเทศอาเซียนใหม่ ซึ่งจะเป็นหัวใจสำคัญในการบริหารช่วยเหลือในทุกสาขาได้เป็นอย่างดี

4) IMT – GT (Indonesia, Malaysia, Thailand – Growth Triangle) คือความร่วมมือระหว่างอินโดนีเซีย มาเลเซีย และไทย โดยเน้นสาขาความร่วมมือ คือ Investment, Technology transfer, Production, natural, Infrastructure และ Transportation linkages โดยที่ สพร. ได้รับมอบหมายให้เป็นหน่วยประสานหลักของฝ่ายไทย มุ่งเน้นพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ ดำเนินการในลักษณะของหุ้นส่วนที่ช่วยเหลือและแบ่งเบาภาระกัน

5) BIMSTEC (Bay of Bengal Initiative for Multi – Sectoral Technical and Economic Cooperation) เป็นกรอบความร่วมมือของ 7 ประเทศ คือ บังคลาเทศ อินเดีย พม่า เนปาล ภูฏาน ศรีลังกา และไทย โดยสาขาความร่วมมือที่มุ่งเน้น คือ Trade and investment, Transport and communication, Tourism, energy, HRD, Agriculture and fisheries, Science and technology, Culture, Counter – terrorism and transnational crimes, Environment and disaster management, Public health และ People – to – people contacts โดย ADB ให้ความช่วยเหลือในการดำเนินการ ความร่วมมือเพื่อการพัฒนาที่มุ่งเน้น การเข้าช่วยแก้ไขข้อขัดข้องในเชิงเทคนิคที่จะเป็นการช่วยเสริมต่อการส่งเสริมการค้าและการลงทุน คือ

- 5.1) การให้ความร่วมมือแก่ประเทศสมาชิกในแนวทางที่จะส่งเสริมให้บรรลุวัตถุประสงค์ความร่วมมือตามกรอบ
- 5.2) ส่งเสริมและสนับสนุนการมีส่วนร่วมของประเทศสมาชิก โดยผลักดันให้ประเทศสมาชิกมีศักยภาพในเชิงเปรียบเทียบ และมีส่วนรับผิดชอบในการดำเนินกิจกรรมการให้ความช่วยเหลือแก่ประเทศสมาชิกอื่นด้วย
- 5.3) การแสวงหาการสนับสนุนจากแหล่งผู้ให้อื่นในการดำเนินกิจกรรมความร่วมมือเพื่อการพัฒนาภายใต้กรอบ

6) แผนพัฒนาอาเซียนในกรอบความร่วมมือด้านการศึกษา เป็นกรอบความร่วมมือระดับรัฐมนตรี การประชุมอย่างไม่เป็นทางการของรัฐมนตรีด้านการศึกษารวมอาเซียน (The meeting of ministers for education in ASEAN countries) ที่กรุงเทพฯ เมื่อวันที่ 16 สิงหาคม พ.ศ. 2548 โดยมีรัฐมนตรีด้านการศึกษารวมอาเซียน ได้แก่ บรูไนดารุสซาลาม กัมพูชา อินโดนีเซีย ลาว มาเลเซีย ฟิลิปปินส์ สิงคโปร์ ไทย เวียดนาม เลขาธิการอาเซียน ผู้อำนวยการสำนักเลขาธิการรัฐมนตรีศึกษาแห่งเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ และเจ้าหน้าที่ระดับสูงจาก 9 ประเทศดังกล่าวเข้าร่วมการประชุมที่ประชุมเห็นพ้องต้องกันที่จะให้ความสำคัญกับการพัฒนาการศึกษา โดยได้จัดทำแถลงร่วมของรัฐมนตรีด้านการศึกษารวมอาเซียนที่ให้ความสำคัญกับการสร้างประชาคมอาเซียนที่แข็งแกร่งโดยใช้การศึกษาเป็นเครื่องมือใน 5 ประเด็น คือ 1) การปลูกฝังความเป็นอาเซียนในหมู่พลเมืองอาเซียน โดยมุ่งเน้นการศึกษาเพื่อปวงชน (Education for all) 2) ยุทธศาสตร์การเสริมสร้างอัตลักษณ์ของอาเซียน โดยดำเนินมาตรการในการส่งเสริมความเข้าใจอันดีระหว่างหมู่ประชาชนในอาเซียน กำหนดช่องทางธุรกิจใหม่ๆ ของอาเซียนควบคู่กับภาพลักษณ์การศึกษาของอาเซียน 3) การเสริมสร้างขีดความสามารถด้านการศึกษารวมอาเซียนของทรัพยากรมนุษย์ของอาเซียน โดยการแลกเปลี่ยนครู/อาจารย์/บุคลากรด้านการศึกษานักเรียน/นักศึกษา การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมสำหรับนักเรียน/นักศึกษาที่มีความสามารถพิเศษ 4) การเสริมสร้างความเข้มแข็งให้แก่เครือข่ายของมหาวิทยาลัยภายใต้กรอบเครือข่ายมหาวิทยาลัยอาเซียน (ASEAN University network: AUN) จะดำเนินการส่งเสริมการยอมรับวุฒิการศึกษาและปริญญาระหว่างกัน และ 5) การประสานความร่วมมือระหว่างอาเซียนกับซีมีไอ โดยเสนอให้มีการประชุม ASSED และให้จัดควบคู่กับการประชุม SEAMEC ซึ่งการเสริมสร้างความเข้มแข็งให้แก่เครือข่ายของมหาวิทยาลัย และการประสานความร่วมมือระหว่างอาเซียนกับซีมีไอ (สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา, 2553) มีรายละเอียดดังนี้

6.1) เครือข่ายมหาวิทยาลัยอาเซียน (ASEAN University network: AUN) เป็นการรวมตัวกันของมหาวิทยาลัยชั้นนำในประเทศสมาชิกอาเซียนเพื่อพัฒนาทรัพยากรมนุษย์และสร้าง

ความตระหนักในความเป็นอาเซียน ปัจจุบันมีมหาวิทยาลัยสมาชิก 22 แห่ง มหาวิทยาลัยที่ไทยเป็นสมาชิก ได้แก่ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย มหาวิทยาลัยบูรพา และมหาวิทยาลัยมหิดล

6.2) ศูนย์ภูมิภาคของซีมีโอด้านการอุดมศึกษาและพัฒนา (SEAMEO Regional Centre for Higher Education and Development: SEAMEO RIHED) เป็นศูนย์หนึ่งภายใต้องค์การรัฐมนตรีศึกษาแห่งเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ มีบทบาทในการส่งเสริมความร่วมมือเพื่อการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์และคุณภาพของอุดมศึกษาในภูมิภาคผ่านการจัดฝึกอบรม ประชุม สัมมนา การวิจัย และการเป็นศูนย์เอกสารและข้อมูลด้านการอุดมศึกษาระดับภูมิภาค โดยขณะนี้ SEAMEO RIHED ได้ดำเนินการเชิงรุกเพื่อส่งเสริมความเป็นสากลและพัฒนาการอุดมศึกษาของประเทศสมาชิกอาเซียน ระยะแรกจะเป็นการสร้างความรู้ ความเข้าใจและผลักดันให้มีกลไกและกระบวนการบูรณาการด้านการอุดมศึกษาในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ซึ่งจะมีการดำเนินงานแบ่งเป็น 5 ระยะ ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2551 – 2557 ซึ่งสอดคล้องกับเป้าหมายการเป็นประชาคมอาเซียนภายในปี พ.ศ. 2558 ดังนี้

การดำเนินการระยะที่ 1 (ปี พ.ศ. 2551 – 2553) สร้างความตระหนัก ความรู้และความเข้าใจในกลุ่มผู้บริหาร นักวิชาการและภาคอุตสาหกรรม ในประเด็นเรื่องการบูรณาการการศึกษาในภูมิภาค โดย SEAMEO RIHED จะดำเนินการร่วมกับหน่วยงาน/องค์การที่เกี่ยวข้องเพื่อกำหนดและจัดลำดับความสำคัญของสาขาความร่วมมือด้านการอุดมศึกษา

การดำเนินการระยะที่ 2 (ปลายปี พ.ศ. 2553) จัดตั้งคณะกรรมการอำนวยการเพื่อจัดทำบันทึกความเข้าใจ (MOU) ที่จัดลำดับความสำคัญของสาขาความร่วมมือที่ได้รับความเห็นชอบร่วมกัน และพิจารณาสาระสำคัญเกี่ยวกับการพัฒนาแนวทางการดำเนินงานตามสาขาความร่วมมือนั้น รวมทั้งผลักดันให้มีความลงนามใน MOU ร่วมกันระหว่างกลุ่มประเทศสมาชิก

การดำเนินการระยะที่ 3 (ปลายปี พ.ศ. 2554) จัดประชุมร่วมกันระหว่างรัฐมนตรีศึกษาอาเซียนในเรื่องการบูรณาการการอุดมศึกษาในภูมิภาคเป็นประจำทุกปี โดยเริ่มจากปี พ.ศ. 2554 – 2557

การดำเนินการระยะที่ 4 (ปี พ.ศ. 2555 – 2556) พัฒนาโครงสร้างของกรอบการดำเนินงานเพื่อการบูรณาการการอุดมศึกษาในภูมิภาคอาเซียนและ Roadmap ที่จะสร้างเขตการอุดมศึกษาร่วมกัน รวมทั้งพัฒนาโครงสร้างของกรอบความร่วมมือซึ่งมีการจัดลำดับความสำคัญและเห็นชอบร่วมกัน

การดำเนินการระยะที่ 5 (ปลายปี พ.ศ. 2557) พิจารณายายขอขยายความร่วมมือในการบูรณาการการอุดมศึกษาในภูมิภาคอาเซียนและพิจารณาความเป็นไปได้ในการสร้างเขตการอุดมศึกษาร่วมกันของการอุดมศึกษาในภูมิภาคอาเซียน

แผนการดำเนินงานที่สำคัญภายใต้แผนพัฒนา 5 ปี ระยะที่ 3 ของศูนย์ SEAMEO RIHED ระหว่างปี พ.ศ. 2550 – 2555 มีดังนี้

(1) Higher education research program: เพื่อเป็นศูนย์วิจัยทางการศึกษา โดยได้กำหนดงานวิจัยในด้านการบริหารจัดการมหาวิทยาลัย เทคโนโลยีสารสนเทศ และการสื่อสารกับการศึกษาระดับอุดมศึกษา การประกันคุณภาพในระดับอุดมศึกษา บทบาทของการอุดมศึกษาในการพัฒนาทางด้านสังคมและเศรษฐกิจ การเปิดเสรีกับการอุดมศึกษา และนวัตกรรมในระดับอุดมศึกษา

(2) Higher education training and development Program: เพื่อพัฒนาการศึกษาอุดมศึกษาผ่านกิจกรรมการฝึกอบรมของศูนย์ฯ ในสาขาที่สอดคล้องกับงานวิจัยของศูนย์ฯ

(3) Higher education seminars and conferences Program: เพื่อเป็นเวทีให้นักวิชาการ ผู้เชี่ยวชาญ และผู้บริหารในระดับอุดมศึกษาได้พบปะและแลกเปลี่ยนข้อมูลกันในหัวข้อที่สอดคล้องกับผลงานวิจัยของศูนย์ฯ และต่อกลุ่มประเทศอนุภูมิภาคกลุ่มแม่น้ำโขง (GMS)

(4) Higher education expertise database program: เพื่อรวบรวมข้อมูลข่าวสาร บทความวิชาการ และงานวิจัยด้านการอุดมศึกษาในภูมิภาคและจัดเก็บไว้ในรูปของเอกสารอิเล็กทรอนิกส์เพื่อให้ง่ายต่อการเข้าถึงของสาธารณชน

(5) Higher education information and documentation program: เพื่อเป็นศูนย์เอกสารและข้อมูลด้านการอุดมศึกษา ปัจจุบันได้จัดตั้ง Higher education library ขึ้นเพื่อให้บริการเอกสารอิเล็กทรอนิกส์ด้านการศึกษาระดับอุดมศึกษา โดยสามารถค้นหาเอกสารได้จาก <http://elib.rihed.seameo.org>

(6) Regional cooperation program: เพื่อส่งเสริมให้เกิดกิจกรรมความร่วมมือในระดับอุดมศึกษาในภูมิภาคในหลากหลายระดับ

2.1.9 แนวพื้นที่เชื่อมต่อทางเศรษฐกิจ

แผนงานพัฒนาความร่วมมือทางเศรษฐกิจในอนุภูมิภาคกลุ่มแม่น้ำโขง 6 ประเทศ (Greater Mekong Subregion – GMS) เริ่มในปี 2535 โดยการให้ความช่วยเหลือทางวิชาการจากธนาคารพัฒนาแห่งเอเชีย (Asian Development Bank – ADB) (สำนักงานประสานความร่วมมือระหว่างประเทศ, 2553) เพื่อจัดทำกรอบแผนยุทธศาสตร์พัฒนาความร่วมมือทางเศรษฐกิจในลักษณะเกื้อกูลกัน บนพื้นฐานของความได้เปรียบเชิงเปรียบเทียบของแต่ละประเทศ โดยใช้การสนับสนุนทั้งทางการเงินและทางวิชาการจาก ADB เป็นตัวขับเคลื่อนการพัฒนาอนุภูมิภาค เริ่มจากการเชื่อมโยงโครงข่ายระบบโครงสร้างพื้นฐาน โดยเฉพาะเส้นทางคมนาคมขนส่งและพลังงาน ภายหลังวิกฤติเศรษฐกิจในปี 2540 ประเทศ GMS ได้เพิ่มจุดเน้นความร่วมมือตามยุทธศาสตร์ 3Cs ได้แก่

การเชื่อมโยง (Connectivity) การพัฒนาขีดความสามารถ (Competitiveness) และประชาคม (Community) โดยเน้นการพัฒนาตามแนวพื้นที่พัฒนาเศรษฐกิจ (Economic Corridor) แบบองค์รวมในพื้นที่ที่มีศักยภาพตามแนวคมนาคมเชื่อมโยงหลักของอนุภูมิภาคเพื่อสร้างโอกาสทางธุรกิจและทำให้เกิดการกระจายประโยชน์และโอกาสจากจุดความเจริญหลักให้เชื่อมโยงไปถึงยังพื้นที่ที่ยังขาดการพัฒนาตามแนวคมนาคมดังกล่าวเพื่อกระตุ้นการพัฒนาเศรษฐกิจของแต่ละประเทศสมาชิกโดยมีหลักการสำคัญคือการอำนวยความสะดวกในการเคลื่อนย้ายสินค้าบริการประชากรรวมถึงเชื่อมโยงการผลิตการค้าและการลงทุนร่วมกัน พื้นที่ที่มีศักยภาพตามแนวคมนาคมเชื่อมโยงหลัก 3 แนว คือ

1) **แนวพื้นที่เชื่อมต่อทางเศรษฐกิจตะวันออก – ตะวันตก (East – West Economic Corridor: EWEC) เชื่อมโยงเวียดนาม – ลาว – ไทย – พม่า** เป็นการเชื่อมโยงพื้นที่ตะวันออกจากเวียดนาม ผ่าน สปป.ลาว บนเส้นทาง R9 ข้ามสะพานแม่น้ำโขงแห่งที่ 2 เข้าสู่ไทย และไปสู่สหภาพพม่า มีระยะทางรวม 1,450 กิโลเมตร วัตถุประสงค์ของการเริ่ม EWEC คือ 1) เพื่อเสริมสร้างความร่วมมือทางเศรษฐกิจอำนวยความสะดวกทางการค้าและการลงทุนและการพัฒนาระหว่างประเทศลาว พม่า ไทย และเวียดนาม 2) เพื่อลดต้นทุนการขนส่งในพื้นที่ และทำให้การเคลื่อนย้ายสินค้ามีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น และ 3) เพื่อลดความยากจน สนับสนุนการพัฒนาพื้นที่ชนบทและพื้นที่ชายแดน สร้างโอกาสจ้างงานสำหรับสตรี และส่งเสริมการท่องเที่ยว เน้นโอกาสในการพัฒนาอุตสาหกรรมเกษตรและการท่องเที่ยว สถาบันอุดมศึกษาในแนวพื้นที่เชื่อมต่อทางเศรษฐกิจของไทยได้แก่ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนา (ตาก) มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร (ตาก) วิทยาลัยชุมชนตาก วิทยาลัยลุ่มน้ำปิง มหาวิทยาลัยนเรศวร มหาวิทยาลัยราชภัฏพินุลสงคราม มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนา (พิษณุโลก) วิทยาลัยพิษณุโลก มหาวิทยาลัยขอนแก่น มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลอีสาน (ขอนแก่น) มหาวิทยาลัยจุฬาลงกรณ์ราชวิทยาลัย (ขอนแก่น) มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย (อีสาน) วิทยาลัยบัณฑิตบริหารธุรกิจ วิทยาลัยบัณฑิตเอเชีย มหาวิทยาลัยราชภัฏกาฬสินธุ์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลอีสาน (กาฬสินธุ์) มหาวิทยาลัยมหาสารคาม (พื้นที่ใกล้เคียง) วิทยาลัยชุมชนมุกดาหาร มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี (พื้นที่ใกล้เคียง) เวียดนาม ได้แก่ Hue University, University of Danang และลาว ได้แก่ มหาวิทยาลัยจำปาสัก

2) **แนวพื้นที่เชื่อมต่อทางเศรษฐกิจเหนือ – ใต้ (North – South Economic Corridor: NSEC) เชื่อมโยงไทย – พม่า/ลาว – จีน** มีวัตถุประสงค์ของการเริ่ม NSEC คือ 1) เพื่ออำนวยความสะดวกการค้าและการพัฒนาระหว่างลาว พม่า ไทย เวียดนาม และจีน 2) เพื่อลดต้นทุนการขนส่งในพื้นที่ และทำให้การเคลื่อนย้ายสินค้ามีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น 3) เพื่อลดความยากจน สนับสนุนการพัฒนาในพื้นที่ชนบทและชายแดน เพิ่มรายได้ของกลุ่มคนรายได้ต่ำ สร้างโอกาสในการจ้างงานสำหรับสตรี และส่งเสริมการท่องเที่ยวในพื้นที่สถาบันอุดมศึกษาในแนวพื้นที่เชื่อมต่อทาง

เศรษฐกิจของไทย ได้แก่ มหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวง มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย วิทยาลัยเชียงราย มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนา (เชียงราย) มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ มหาวิทยาลัยแม่โจ้ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนา มหาวิทยาลัยพายัพ มหาวิทยาลัยนอร์ทเชียงใหม่ มหาวิทยาลัยฟาร์อีสเทอร์น มหาวิทยาลัยจุฬาลงกรณ์ราชวิทยาลัย (เชียงใหม่) มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย (ล้านนา) มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนา (ตาก) มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร (ตาก) วิทยาลัยชุมชนตาก วิทยาลัยลุ่มน้ำปิง มหาวิทยาลัยนเรศวร มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนา (พิษณุโลก) วิทยาลัยพิษณุโลก จีน ได้แก่ Yunnan University, Yunnan Normal University, Yunnan Nationality University, Yunnan Agriculture University, Kunming University, Kunming Medical University, Kunming Sailing University, Kunming University of Science and Technology, Southwest Forestry University and Yuxi Normal University

3) แนวพื้นที่เชื่อมต่อทางเศรษฐกิจทางตอนใต้ (Southern – Economic Corridor: SEC)
เชื่อมโยงไทย – กัมพูชา – เวียดนาม วัตถุประสงค์ของการริเริ่ม SEC คือ 1) เพื่อส่งเสริมความร่วมมือในภูมิภาค สนับสนุนการรวมกลุ่มเศรษฐกิจ สนับสนุนการขยายตัวของการค้าและการลงทุน และอำนวยความสะดวกการแลกเปลี่ยนและการพัฒนาตามแนวพื้นที่ด้านตะวันออก – ตะวันตก ระหว่างไทย กัมพูชา เวียดนาม และบางส่วนทางตอนใต้ของลาว 2) เพื่อสนับสนุนการพัฒนาเขตเศรษฐกิจที่ครอบคลุมเมืองสำคัญในไทย กัมพูชา และเวียดนามโดยผ่านโครงสร้างเครือข่ายถนนและทางรถไฟ สถาบันอุดมศึกษาในแนวพื้นที่เชื่อมต่อทางเศรษฐกิจ ของไทย ได้แก่ มหาวิทยาลัยบูรพา มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลตะวันออก มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตศรีราชา มหาวิทยาลัยศรีปทุม วิทยาเขตชลบุรี มหาวิทยาลัยเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ วิทยาลัยเฉลิมกาญจนา ระยอง วิทยาลัยชุมชนสระแก้ว มหาวิทยาลัยบูรพา วิทยาเขตสารสนเทศสระแก้ว มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี มหาวิทยาลัยบูรพา วิทยาเขตสารสนเทศจันทบุรี มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลตะวันออก วิทยาลัยชุมชนตราด มหาวิทยาลัยของกัมพูชา Royal University Phnom Penh, Royal University of Law and Economics, National Institute of Education, University of Health Science และเวียดนาม HCMC National University, HCMC Open University, HCMC University of Agriculture and Sylviculture, HCMC Architecture University, HCMC University of Culture, University of Economics, HCMC Fine Art University, HCMC University of Industry, HCMC University of Information Technology, HCMC University of Law, HCMC Medicine of Pharmacy University and HCMC University of Social Sciences and Humanities

2.2 แผนการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ภายใต้ความร่วมมือกรอบสี่เหลี่ยมเศรษฐกิจ

กรอบสี่เหลี่ยมเศรษฐกิจ (Economic Quadrangle) เริ่มขึ้นตั้งแต่ ปี ค.ศ. 1992 (พ.ศ. 2535) เป็นโครงการความร่วมมือทางเศรษฐกิจระหว่าง 4 ประเทศ ที่มีแนวชายแดนติดต่อกันบริเวณเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ในแนวที่มีแม่น้ำโขงไหลผ่าน ทั้งนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อพัฒนาเศรษฐกิจระหว่างประเทศ และเพิ่มอำนาจการเจรจาต่อรองทางการค้า ได้แก่ ความร่วมมือระหว่างไทย พม่า ลาว และจีนตอนใต้ (ยูนนาน) โดยโครงการในกลุ่มสี่เหลี่ยมเศรษฐกิจจะเน้นให้ความสำคัญกับการเชื่อมโยงเส้นทางคมนาคมเป็นอันดับแรก เนื่องจากทำให้การเคลื่อนย้ายสินค้าบริการ และประชาชนเป็นไปอย่างสะดวก รวดเร็วและประหยัด ซึ่งเป็นปัจจัยที่ส่งเสริมการค้าและการลงทุนในอนุภูมิภาคสี่เหลี่ยมเศรษฐกิจ และ จะได้รับความสนับสนุนทางการเงินจากธนาคารพัฒนาเอเชียหรือ ADB กองทุนพัฒนาอินโดจีนของประเทศญี่ปุ่น และเงินทุนรัฐบาลของแต่ละประเทศ ความร่วมมือในกรอบสี่เหลี่ยมเศรษฐกิจ มีวัตถุประสงค์ที่จะพัฒนาเศรษฐกิจในระดับย่อยของภูมิภาค โดยยึดความได้เปรียบทางด้านภูมิประเทศที่มีพรมแดนติดต่อกัน ด้วยความร่วมมือกันทางด้านการค้า การลงทุน อุตสาหกรรม และการท่องเที่ยว รวมทั้งการแลกเปลี่ยนหรือใช้ทรัพยากร เพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการพัฒนาของแต่ละประเทศ โดยความร่วมมือจะครอบคลุมสาขาดังต่อไปนี้ 1) โครงสร้างพื้นฐานด้านคมนาคมขนส่งและบริการ (ทางบก ทางน้ำ และทางอากาศ) 2) การพัฒนาด้านการท่องเที่ยว 3) การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ 4) การพัฒนาพลังงานและแหล่งน้ำ 5) ด้านสิ่งแวดล้อม 6) ด้านการค้าและการลงทุน 7) ด้านโทรคมนาคม 8) การพัฒนาทรัพยากรธรรมชาติ และ 9) ด้านเศรษฐกิจและวิชาการ โดยมีปัจจัยสภาพแวดล้อมระหว่างประเทศและปัจจัยเกี่ยวกับศักยภาพในพื้นที่ของทั้ง 4 ประเทศ ได้แก่ ความอุดมสมบูรณ์ของวัตถุดิบและทรัพยากรธรรมชาติ การเป็นตลาดขนาดใหญ่ (มีประชากรในพื้นที่กว่า 250 ล้านคน) เป็นแหล่งแรงงานราคาถูก และมีสถานที่ท่องเที่ยวที่น่าสนใจ รวมทั้งการเป็นจุดศูนย์กลางในการเชื่อมโยงติดต่อระหว่างภูมิภาคเอเชียใต้ เอเชียตะวันออกเฉียงใต้ และ เอเชียตะวันออกเฉียงใต้ สิ่งเหล่านี้ถือเป็นปัจจัยพื้นฐานที่มีอิทธิพลอย่างสำคัญ นับตั้งแต่มีการจัดตั้งกรอบความร่วมมือสี่เหลี่ยมเศรษฐกิจในปี 1992 เป็นต้นมา ได้ส่งผลให้เกิดโครงการพัฒนาเส้นทางคมนาคมทางบกหลายเส้นทาง เช่นเส้นทางไทย – พม่า – จีน (แม่สาย – เชียงตุง – ไมลา – ต้าล้อ – เชียงรุ่ง) เส้นทางไทย – ลาว – จีน (เส้นทางเชียงของ – ห้วยทราย – หลวงน้ำทา – บ่อเต็น – เชียงรุ่ง) ส่วนโครงการพัฒนาเส้นทางคมนาคมทางน้ำที่สำคัญ คือการลงนามในความตกลงว่าด้วยการเดินเรือพาณิชย์ในแม่น้ำโขงตอนบน เพื่อให้การเดินเรือเป็นไปอย่างเสรี (ลงนามเมื่อวันที่ 20 เมษายน ค.ศ. 2000) การปรับปรุงท่าเรือเชียงของและท่าเรือเชียงแสน ขณะที่โครงการพัฒนาเส้นทางคมนาคม

ทางอากาศ เช่น ไทยและลาวได้เปิดเส้นทางการบินระหว่างเชียงใหม่และหลวงพระบางแล้ว เป็นต้น (ดลยา เทียนทอง, ม.ป.ป.)

2.3 แผนการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ภายใต้กรอบอนุภูมิภาคแม่น้ำโขง

2.3.1 ความร่วมมือทางวิชาการลุ่มแม่น้ำโขง (ไทย – ลาว – กัมพูชา)

ความร่วมมือทางการศึกษาระหว่างไทยกับกัมพูชา ทางด้านการศึกษาแบบทวิภาคี โดยกระทรวงการศึกษาดำเนินความร่วมมือกับกัมพูชา เพื่อยกระดับการพัฒนาทางการศึกษา พัฒนาทรัพยากรมนุษย์และส่งเสริมความเข้าใจอันดีระหว่างกัน อันได้แก่ การจัดหลักสูตรฝึกอบรม/ดูงาน ประจำปี การสนับสนุนผู้เชี่ยวชาญไปฝึกอบรมด้านวิชาชีพ การส่งเสริมการพัฒนาด้านเด็กเล็ก การฝึกอบรมครูด้านเด็กก่อนวัยเรียน การส่งเสริมการเรียนการสอนภาษาไทย ณ มหาวิทยาลัยพนมเปญ โดยการส่งผู้เชี่ยวชาญไปสอนภาษาไทย การให้ทุนการศึกษาระดับปริญญาโท ณ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์ โครงการโรงเรียนพระราชทานตามแนวพระราชดำริของสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ณ วิทยาลัยกำปงเจมเตียล อำเภอชอมโบร์ จังหวัดกำปงธม ส่วนความร่วมมือทางการศึกษาระหว่างไทยกับลาว กระทรวงการศึกษาดำเนินความร่วมมือกับสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว เพื่อยกระดับการพัฒนาทางการศึกษา การฝึกหัดครู การพัฒนาสื่อการเรียนการสอน การพัฒนาหลักสูตร การส่งเสริมการศึกษานอกระบบ การพัฒนาด้านอาชีพและเทคโนโลยี ศึกษา รวมทั้งการสนับสนุนตำราเรียน วัสดุอุปกรณ์ทางการศึกษาและกีฬา ตลอดจนส่งเสริมเข้าใจอันดีระหว่างกัน โดยมีกิจกรรมและโครงการที่สำคัญ ได้แก่ โครงการก่อสร้างและพัฒนาห้องสมุดวิทยาลัยครูบ้านเกินแขวงเวียงจันทน์ โครงการพัฒนาศูนย์อาชีพศึกษาเมืองโพนโฮง โครงการพัฒนาสื่ออิเล็กทรอนิกส์เพื่อการเรียนการสอนในระดับมัธยมศึกษาตอนปลายในลาว การฝึกอบรมผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาของลาว การสนับสนุนโครงการโรงเรียนพระราชดำริของสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ที่แขวงบ่อแก้ว โครงการก่อสร้างสนามกีฬาโรงเรียนมัธยมสมบูนูร์ บ้านฮ่องคำของประเทศลาว การแลกเปลี่ยนการเยือนของเจ้าหน้าที่ระดับสูง ผู้บริหารและบุคลากร การแลกเปลี่ยนนักศึกษา อาจารย์และนักวิจัย การแลกเปลี่ยนทุนนักศึกษาและนักวิจัย การเปลี่ยนข้อมูลการสอนในวิชาวิทยาศาสตร์และคณิตศาสตร์ การพัฒนาดำรงและหลักสูตรการสอน การฝึกอาชีพระยะสั้นในโครงการส่งเสริมกิจกรรมเสริมอาชีพโรงเรียนวัฒนธรรม (หลัก 67) แขวงเวียงจันทน์ การฝึกทักษะวิชาชีพในด้าน คหกรรม ให้กับนักเรียนหญิงโรงเรียนวัฒนธรรม (หลัก 67) แขวงเวียงจันทน์ ความร่วมมือทางวิชาการระหว่างจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยและมหาวิทยาลัยแห่งชาติลาว (สำนักความร่วมมือเพื่อการพัฒนาระหว่างประเทศ, 2551)

2.3.2 ยุทธศาสตร์ความร่วมมือทางเศรษฐกิจ อิระวดี – เจ้าพระยา – แม่น้ำโขง (Ayeyawady ChoPhraya Mekong Economic Cooperation Strategy – ACMECS)

ยุทธศาสตร์นี้เป็นแนวคิดที่ พ.ต.ท. ดร.ทักษิณ ชินวัตร อดีตนายกรัฐมนตรีได้หยิบยกขึ้นหารือกับผู้นำทีมพม่า ลาว และพม่า ในการประชุมอาเซียนสมัยพิเศษว่าด้วยโรค SARS เมื่อ 29 เมษายน 2546 ที่กรุงเทพฯ และได้รับการสนับสนุนหลักการจากผู้นำประเทศเพื่อนบ้านทั้งสาม โดยวัตถุประสงค์ของความริเริ่มดังกล่าวนี้ คือการลดช่องว่างทางเศรษฐกิจระหว่างประเทศทั้งสี่เพื่อส่งเสริมความเจริญอย่างยั่งยืนในอนุภูมิภาค ความเจริญดังกล่าวไม่เพียงแต่จะเป็นผลประโยชน์ของประเทศทั้งสี่ แต่ยังส่งเสริมและก่อให้เกิดความเข้มแข็งให้แก่กรอบความร่วมมืออาเซียน ทั้งนี้เนื่องจากความเข้มแข็งของ กัมพูชา ลาว พม่า และไทยย่อมหมายถึงความเข้มแข็งของอาเซียนโดยรวมอีกประการหนึ่ง ปัจจุบันมีความร่วมมือทั้งหมด 7 สาขา ประกอบด้วย การอำนวยความสะดวกการค้าและการลงทุน เกษตรกรรม อุตสาหกรรม และพลังงาน การเชื่อมโยงเส้นทางคมนาคม การท่องเที่ยว การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ และสาธารณสุข ซึ่งสำนักงานความร่วมมือเพื่อการพัฒนาประเทศ (สพร.) ได้รับมอบหมายให้เป็นหน่วยงานหลักของไทยในสาขาการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ภายใต้กรอบความร่วมมือ Ayeyawady ChoPhraya Mekong Economic Cooperation Strategy – ACMECS ที่ผ่านมาได้ดำเนินการทั้งในรูปแบบโครงการ และทุนการศึกษา และกิจกรรมภายใต้กรอบ ACMECS จะเน้นลดความยากจนเพื่อช่วยให้เกิดการพัฒนาอย่างยั่งยืนตามเป้าหมายเพื่อการพัฒนาแห่งสหัสวรรษของสหประชาชาติ โดยตั้งอยู่บนพื้นฐานของการช่วยเหลือตนเอง และการเป็นหุ้นส่วนที่เท่าเทียมกัน มีกลไกของการทำงานในกรอบของ ACMECS การจัดการประชุมระดับผู้นำทุกๆ 2 ปี การประชุมคณะรัฐมนตรีปีละครั้ง การประชุมเจ้าหน้าที่อาวุโสทุก 6 เดือน การประชุมคณะทำงานเพื่อการประสานงานระหว่างสถานอัครทูตของประเทศสมาชิกที่กรุงเทพฯ ทุก 2 เดือน และมีการจัดการประชุมระดับคณะทำงานรายสาขาอีกด้วย (กรมเศรษฐกิจระหว่างประเทศ กระทรวงการต่างประเทศ, 2555)

2.4 ยุทธศาสตร์ความร่วมมือเพื่อการพัฒนาของไทยภายใต้กรอบความร่วมมือ ACMECS

กรอบความร่วมมือ ACMECS เป็นความร่วมมือทางเศรษฐกิจในระดับอนุภูมิภาค (สำนักความร่วมมือเพื่อพัฒนาระหว่างประเทศ, 2551) ที่จัดตั้งขึ้นเพื่อใช้ประโยชน์จากความแข็งแกร่งและความหลากหลายของทั้งห้าประเทศสมาชิกเพื่อส่งเสริมการพัฒนาอย่างสมดุล มีการประชุมระดับผู้นำ ACMECS มีขึ้นเป็นครั้งแรกเมื่อวันที่ 12 พฤศจิกายน 2546 ที่เมืองพุกาม สหภาพพม่า ซึ่งผู้นำประเทศสมาชิกได้ลงนามในปฏิญญาพุกามเพื่อจัดตั้งกรอบความร่วมมือ ACMECS พร้อมทั้งให้ความเห็นชอบแผนปฏิบัติการซึ่งครอบคลุมความร่วมมือ แนวทาง และทิศทางความร่วมมือดังต่อไปนี้

2.4.1 ทิศทางความร่วมมือและการดำเนินงานของ ACMECS รายสาขา

ฝ่ายไทยได้กำหนดให้มีความร่วมมือในแต่ละสาขา และใช้เป็นแนวทางปรับตัวอุปสงค์รายสาขา ได้แก่ 1) ด้านการลงทุน 2) ด้านเกษตรและอุตสาหกรรม 3) ด้านพลังงาน 4) ด้านคมนาคมขนส่ง 5) ด้านการท่องเที่ยว 6) ด้านพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ และ 7) ด้านสาธารณสุข

ในด้านพัฒนาทรัพยากรมนุษย์จะประกอบด้วย 1) สนับสนุนการพัฒนาทักษะของแรงงานเพื่อยกระดับความรู้ความสามารถของบุคลากรของประเทศสมาชิก ACMECS ให้มีประสิทธิภาพสามารถตอบสนองต่อความต้องการของตลาดแรงงานในภูมิภาค 2) ยกกระดับสถาบันการศึกษาและสถาบันพัฒนาฝีมือแรงงานของไทย โดยเฉพาะมหาวิทยาลัยต่างๆ สถาบันลุ่มแม่น้ำโขง สถาบันพัฒนาฝีมือแรงงานนานาชาติเชียงแสน และสถาบันพัฒนาฝีมือแรงงานนานาชาติสงขลา ให้เป็นศูนย์กลางด้านวิชาการและการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ของภูมิภาค และ 3) ใช้ความร่วมมือด้านการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์เป็นเครื่องมือสร้างความสัมพันธ์อันดีกับประเทศเพื่อนบ้าน

2.4.2 แนวทางการให้ความร่วมมือเพื่อการพัฒนาของไทยต่อประเทศในอนุภูมิภาคลุ่มแม่น้ำโขง

ด้านการศึกษา วัตถุประสงค์ เพื่อส่งเสริมการศึกษาในทุกระดับอันเพิ่มรากฐานในการพัฒนาในด้านอื่นๆ ซึ่งประเด็นยุทธศาสตร์ ได้แก่ 1) การสร้างเครือข่ายความร่วมมือระหว่างหน่วยงานด้านการศึกษา 2) การจัดการศึกษาและพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ด้านวิชาการและอาชีพ และ 3) การส่งเสริมการเรียนรู้และความเข้าใจที่ถูกต้องระหว่างกัน และมีประเด็นสำคัญดังนี้ มีการพัฒนา IT ด้านการศึกษา วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี การพัฒนาและขยายแหล่งการเรียนรู้ให้หลากหลาย โดยเฉพาะด้านการประกอบอาชีพ การประสานความร่วมมือกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อขจัดความยากจนระดับบุคคล การขยายความร่วมมือด้านการพัฒนาบุคลากรด้านการจัดอาชีวศึกษาให้กับผู้บริหาร คณะครู อาจารย์ ของประเทศเพื่อนบ้าน การฝึกอบรมด้านวิชาการ การจัดการศึกษาสำหรับคนพิการและการศึกษาทางไกล พัฒนาหลักสูตรการเรียนการสอนและบุคลากรทั้งระยะสั้นและระยะยาว การพัฒนาเครื่องมือการประเมินความรู้และประสบการณ์ การประเมินเทียบระดับการศึกษา สนับสนุนทุนการศึกษา ฝึกอบรม/ดูงาน และวัสดุอุปกรณ์ การแลกเปลี่ยนข้อมูลทางการศึกษา ความรู้ด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี และ IT การแลกเปลี่ยนบุคลากรด้านการศึกษาและเยาวชน การจัดทำระบบฐานข้อมูลชุมชน การส่งเสริมกระบวนการจัดการเรียนรู้และการจัดทำแผนชีวิต และแผนแม่บทของชุมชน การให้ความรู้เรื่องการจัดการความรู้แก่ประชาชน เพื่อแก้ปัญหาความยากจนอย่างยั่งยืน การให้ความรู้เกี่ยวกับเรื่องเศรษฐกิจพอเพียง การให้ความรู้เกี่ยวกับเรื่องภัยพิบัติทุกประเภทที่อาจเกิดขึ้น และการส่งเสริมการเรียนการสอนนิชาภูมิศาสตร์ ประวัติศาสตร์ให้มีความเข้าใจกันอย่างถูกต้อง

2.4.3 กรอบยุทธศาสตร์ความร่วมมือเพื่อการพัฒนาของไทยต่อกรอบความร่วมมือ ACMECS

การส่งเสริมความร่วมมือในระดับภูมิภาคและอนุภูมิภาค เป็นกลไกที่สำคัญในการผลักดันการเติบโตทางเศรษฐกิจและสังคมของภูมิภาค ในฐานะที่ไทยเป็นแกนนำในการพัฒนาภูมิภาคและอนุภูมิภาค การส่งเสริมบทบาทของภาคเอกชนไทยในการร่วมมือกันกับภาคเอกชนในภูมิภาค นับว่า มีความสำคัญในการร่วมผลักดันการพัฒนาดังกล่าว

2.4.4 วัตถุประสงค์ความร่วมมือภายใต้กรอบ ACMECS

เพื่อร่วมกันสร้างให้เกิดความสามารถในการแข่งขันการเสริมการพัฒนาเศรษฐกิจอย่างยั่งยืน ด้วยการขจัดปัญหาความยากจนอันจะเป็นการลดช่องว่างทางเศรษฐกิจของประเทศคู่ร่วมมือในอนุภูมิภาค

2.4.5 เป้าหมายโดยรวมของความร่วมมือ

เพื่อให้เกิดความร่วมมือกันอย่างเข้มแข็งและยั่งยืน ระหว่างประเทศกำลังพัฒนาในภูมิภาคและอนุภูมิภาคเพื่อพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม เพื่อให้ความร่วมมือเพื่อการพัฒนาเป็นส่วนเสริมต่อการขยายตัวทางด้านการค้าและการลงทุนระหว่างภูมิภาค และเพื่อให้ความร่วมมือทางวิชาการช่วยในการแก้ไขข้อขัดข้องทางเทคนิคที่ต้องได้รับการปรับปรุงเพื่อให้เกิดการสื่อนไหลทางการค้า

2.4.6 การกำหนดกรอบยุทธศาสตร์ภายใต้ ACMECS

1) การเสริมสร้างขีดความสามารถและความพร้อมทางด้านการลงทุน

เป้าประสงค์: เพื่อยกระดับสมรรถนะของบุคลากรและหน่วยงานที่เชื่อมโยงกับการพัฒนาทางเศรษฐกิจของประเทศในอนุภูมิภาค ให้มีศักยภาพและความพร้อมในการดำเนินกิจกรรมทางเศรษฐกิจ และเพื่อมุ่งหวังให้การขยายตัวทางเศรษฐกิจของประเทศในอนุภูมิภาค นำไปสู่การเป็นตลาดการค้าฐานการลงทุน และเป็นแหล่งวัตถุดิบที่สำคัญของไทย

ผลลัพธ์ที่คาดหวัง: บุคลากรและหน่วยงานหลักในด้านการกิจทางเศรษฐกิจ มีศักยภาพและขีดความสามารถในการจัดการเพื่อการพัฒนาเศรษฐกิจ รวมทั้งส่งเสริมบรรยากาศการลงทุน และการขยายตัวทางการค้าการลงทุนและกิจกรรมทางเศรษฐกิจต่างๆ ระหว่างไทย – ประเทศในอนุภูมิภาค ส่งผลให้ประเทศไทยเป็นศูนย์กลางทางการค้าและการลงทุนในอนุภูมิภาค

กลยุทธ์/มาตรการสำคัญ: 1) การจัดการศึกษา/ฝึกอบรม/ดูงาน ให้แก่เจ้าหน้าที่ส่วนราชการต่างๆ เพื่อให้ได้รับประสบการณ์ความรู้เกี่ยวกับรูปแบบและแนวทางด้านการค้าสมัยใหม่ 2) การพัฒนากฎระเบียบและสิทธิประโยชน์ที่เอื้อต่อการลงทุนร่วมกัน 3) การพัฒนาระบบและกลไกต่างๆ ที่จะอำนวยความสะดวกในด้านการค้าระหว่างกัน เช่น ระบบภาษี ระบบการชำระเงิน พาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ เป็นต้น 4) การจัดทำฐานข้อมูลเกี่ยวกับโอกาสในการลงทุน 5) การเสริมสร้างสมรรถนะในการดำเนินการทั้งในส่วนของภาครัฐและเอกชน 6) การสร้างเครือข่ายและเน้นการประสานงานกัน

อย่างใกล้ชิดระหว่างภาครัฐและเอกชนของไทยและประเทศในอนุภูมิภาค และ 7) การเสริมสร้างขีดความสามารถของหน่วยงานและบุคลากรที่เกี่ยวข้องในการจัดตั้งเศรษฐกิจชายแดน

2) ความร่วมมือด้านการเกษตร

เป้าประสงค์: 1) เพื่อพัฒนาประสิทธิภาพและศักยภาพการเกษตรของประเทศในอนุภูมิภาค 2) เพื่อสร้างฐานการผลิตในการเป็นหุ้นส่วนภาคเกษตรโดยวัตถุดิบที่เพิ่มขึ้นจากประเทศเพื่อนบ้านจะนำกลับมาแปรรูปเป็นผลผลิตทางการเกษตรต่อไป และ 3) เพื่อพัฒนาสุขอนามัยของสัตว์ตามแนวชายแดนไทย – ประเทศในอนุภูมิภาคให้ได้มาตรฐาน

ผลลัพธ์ที่คาดหวัง: 1) หน่วยงานและบุคลากรของประเทศในอนุภูมิภาคมีขีดความสามารถด้านการเกษตรมากขึ้น 2) ประเทศไทยและประเทศในอนุภูมิภาคมีอุปทานทางด้านวัตถุดิบทางการเกษตร โดยเฉพาะในพืชเศรษฐกิจเป้าหมายเพิ่มมากขึ้น และนำไปสู่การเป็นฐานการผลิตที่สำคัญของโลก และ 3) ปัญหาโรคระบาดสัตว์ตามแนวชายแดนไทย ประเทศในอนุภูมิภาคลดน้อยลง

กลยุทธ์และมาตรการ: 1) การจัดการศึกษา/ฝึกอบรม/ดูงาน ให้แก่บุคลากรด้านการเกษตร เพื่อให้ได้ประสบการณ์เรียนรู้เกี่ยวกับการพัฒนาที่ดิน การส่งเสริมการเกษตรและวิชาการเกษตร 2) การวางเครือข่ายการผลิต การจัดทำ Contract Farming ในพืชเศรษฐกิจเป้าหมาย โดยเฉพาะการตรวจสอบรับรองมาตรฐานสินค้าให้เป็นที่ยอมรับ 3) การปรับปรุงฐานข้อมูลด้านการเกษตร 4) การปรับปรุงแก้ไขและป้องกันโรคระบาดสัตว์ตามแนวชายแดน 5) พัฒนาการผลิตปศุสัตว์และสร้างเครือข่ายการควบคุมและป้องกันโรคในการค้าสัตว์ และ 6) ส่งเสริมการฝึกอบรมด้าน Animal Health Development และ Livestock Production

3) ความร่วมมือด้านพัฒนาอุตสาหกรรมและการพลังงาน

เป้าประสงค์: เพื่อพัฒนาประสิทธิภาพและศักยภาพด้านอุตสาหกรรมของประเทศต่างๆ ในอนุภูมิภาค และไทยและประเทศในอนุภูมิภาคมีแนวทางการบริหารจัดการทรัพยากรพลังงานอย่างยั่งยืน และมีประสิทธิภาพ

ผลลัพธ์ที่คาดหวัง: 1) หน่วยงานและบุคลากรของประเทศในอนุภูมิภาคมีขีดความสามารถด้านการผลิตเพื่อรองรับหรือเชื่อมโยงกับอุตสาหกรรมไทย 2) ไทยมีบทบาทนำในด้านเทคโนโลยีการผลิต การบริหารจัดการ ระบบควบคุมคุณภาพและมาตรฐานต่างๆ และ 3) ไทยมีบทบาทนำในการบริหารจัดการพลังงานอย่างยั่งยืน และอย่างเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม

กลยุทธ์และมาตรการ: 1) การจัดการศึกษา/ฝึกอบรม/ดูงาน ให้แก่บุคลากรด้านต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาอุตสาหกรรม 2) ส่งเสริมการผลิตร่วมและลงทุนร่วมระหว่างประเทศไทยกับประเทศเพื่อนบ้าน 3) ส่งเสริมความร่วมมือภาครัฐ/เอกชน รวมทั้งบทบาทหน่วยงานภูมิภาคในการ

ดำเนินการความร่วมมือ 4) ส่งเสริมความร่วมมือหุ้นส่วนกับองค์กรระหว่างประเทศและแหล่งความร่วมมือต่างๆ 5) ส่งเสริมความร่วมมือด้าน SMEs 6) ส่งเสริมให้มีการเจรจาร่วมกัน และ 7) การปรับปรุงฐานข้อมูลด้านอุตสาหกรรม

4) ความร่วมมือด้านการคมนาคมขนส่ง

เป้าประสงค์: ไทยและประเทศในอนุภูมิภาคมีเส้นทางคมนาคมทั้งสายหลักและสายรอง รวมทั้งระบบการขนส่งที่มีประสิทธิภาพในการใช้ประโยชน์ และส่งเสริมการเป็นบทบาทประตูการค้าของไทย

ผลลัพธ์ที่คาดหวัง: ไทยเป็นศูนย์กลางด้านขนส่งทางบก ทางน้ำ ทางอากาศ และการขนส่งต่อเนื่องหลายรูปแบบและโลจิสติกส์ระหว่างประเทศ และทำให้มีโอกาสขยายตัวทางการค้าและการลงทุนเพิ่ม

กลยุทธ์และมาตรการ: 1) ส่งเสริมการศึกษา/อบรม/ดูงาน ให้แก่บุคลากรที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้ได้รับความรู้และประสบการณ์ในการพัฒนาเส้นทาง การขนส่งคมนาคม และการบริหารโลจิสติกส์ 2) การพัฒนาระบบต่างๆ ที่จะอำนวยความสะดวกทางการขนส่งเป็นมาตรฐานเดียวกัน 3) การพัฒนาปรับปรุงกฎระเบียบในการเดินทางให้เป็นมาตรฐานเดียวกัน 4) ส่งเสริมการร่วมลงทุนของประเทศในอนุภูมิภาคทั้งภาครัฐและภาคเอกชน และ 5) การสร้างเครือข่ายและเน้นการประสานงานกันอย่างใกล้ชิดทั้งภาครัฐและภาคเอกชนทั้งประเทศไทย ประเทศที่เป็นทางผ่านและประเทศปลายทาง

5) การส่งเสริมขีดความสามารถและความพร้อมทางด้านการท่องเที่ยวและการโรงแรม

เป้าประสงค์: เพื่อส่งเสริมบทบาทของไทยในการเป็นศูนย์กลางการพัฒนาบุคลากรด้านการท่องเที่ยวและการโรงแรม และการให้บริการด้านการท่องเที่ยว

ผลลัพธ์ที่คาดหวัง: แหล่งท่องเที่ยวของไทยและประเทศในภูมิภาค โดยเฉพาะแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศน์และวัฒนธรรมเป็นที่รู้จักและเป็นที่ยอมรับของนานาชาติ และประเทศไทยเป็นศูนย์การท่องเที่ยวในอนุภูมิภาค

กลยุทธ์และมาตรการ: 1) ส่งเสริมการศึกษา/อบรม/ดูงาน ให้แก่บุคลากรที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้ได้รับความรู้และประสบการณ์ในด้านการบริหารการจัดการการท่องเที่ยวและการโรงแรม 2) การพัฒนาระบบต่างๆ ที่จะอำนวยความสะดวกด้านการท่องเที่ยวให้เป็นมาตรฐานเดียวกัน 3) การพัฒนาและปรับปรุงกฎระเบียบ สำหรับการเดินทางและนโยบายการตรวจลงตราาร่วมกัน 4) การสร้างเครือข่ายและเน้นการประสานงานกันอย่างใกล้ชิดทั้งภาครัฐและภาคเอกชน 5) ส่งเสริมและสนับสนุนให้ภาคเอกชนไทยไปสำรวจพัฒนาศักยภาพการท่องเที่ยว 6) พัฒนาการท่องเที่ยวให้เชื่อมโยงกับเส้นทางเศรษฐกิจการค้าและการลงทุน และ 7) ส่งเสริมให้ใช้ Border pass เพื่อการท่องเที่ยว

6) การพัฒนาด้านทรัพยากรมนุษย์และเสริมสร้างสถาบัน

เป้าประสงค์: เพื่อเพิ่มพูนศักยภาพและความสามารถของทรัพยากรมนุษย์ในสาขาที่จำเป็นและต้องการการพัฒนา ได้แก่ ด้านการศึกษา สาธารณสุข พลังงาน แรงงาน อุตสาหกรรม วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี การเงิน รวมถึงสาขาอื่นที่มีผลต่อการพัฒนาความร่วมมือทางเศรษฐกิจและสังคมในอนุภูมิภาค และเพื่อส่งเสริมความร่วมมือระหว่างสถาบันต่างๆ ของไทยและของประเทศในอนุภูมิภาคให้มีความเข้มแข็งและสร้างเครือข่ายซึ่งกันและกัน

ผลลัพธ์ที่คาดหวัง: 1) บุคลากรของประเทศในอนุภูมิภาคมีความเชี่ยวชาญเฉพาะสาขา โดยเฉพาะในสาขาที่จำเป็นและต้องการการพัฒนา 2) มีบุคลากรที่มีศักยภาพรองรับและสนับสนุนการพัฒนาเศรษฐกิจสังคมของประเทศในอนุภูมิภาคเชื่อมโยงกับประเทศไทย 3) ไทยเป็นศูนย์กลางด้านวิชาการและการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ของอนุภูมิภาค

กลยุทธ์และมาตรการ: 1) การจัดการการศึกษา/ฝึกอบรม/ดูงาน ให้แก่เจ้าหน้าที่ส่วนราชการต่างๆ ของประเทศในอนุภูมิภาค เพื่อให้ได้รับประสบการณ์ความรู้ในสาขาที่จำเป็นและต้องการพัฒนา ได้แก่ ด้านการจัดการอาชีวศึกษา ด้านการพัฒนาทักษะฝีมือแรงงาน และด้านการบริหารจัดการการเงิน เป็นต้น 2) ยกกระดับหน่วยงาน/สถาบันทางวิชาการของไทยที่มีความพร้อมในการให้บริการด้านการศึกษาและฝึกอบรมนานาชาติให้เป็นที่ยอมรับในระดับสากลมากขึ้น 3) การสร้างเครือข่ายความร่วมมือระหว่างหน่วยงาน/สถาบันทางวิชาการของไทยและของประเทศในอนุภูมิภาค 4) การส่งเสริมความร่วมมือทางด้านการแลกเปลี่ยนนักวิจัยและนักวิชาการ รวมทั้งการทำวิจัยร่วมกัน และ 5) หน่วยงาน/สถาบันของไทย และของประเทศในอนุภูมิภาคมีการจัดทำข้อตกลงร่วมมือระหว่างสถาบันร่วมกัน

7) การยกระดับด้านสาธารณสุข

เป้าประสงค์: เพื่อวางรากฐานทางด้านการสาธารณสุขมูลฐานให้เป็นระบบและมาตรฐาน รวมทั้งเสริมสร้างศักยภาพและความเข้มแข็งในการเฝ้าระวังและตรวจโรค และเพื่อแก้ไขปัญหาเรื่องโรคติดต่อระหว่างประเทศโดยเฉพาะตามแนวชายแดน

ผลลัพธ์ที่คาดหวัง: หน่วยงานและบุคลากรด้านสาธารณสุขมูลฐานได้รับการพัฒนาและเพิ่มขีดความสามารถ และปัญหาโรคระบาดและติดต่อระหว่างประเทศโดยเฉพาะตามแนวชายแดน ไทย – ประเทศในอนุภูมิภาคลดน้อยลง

กลยุทธ์และมาตรการ: 1) ส่งเสริมการศึกษา/อบรม/ดูงาน ให้แก่บุคลากรทางด้านการแพทย์การป้องกันและควบคุมโรค 2) การพัฒนาระบบข้อมูลสุขภาพและการเปลี่ยนข้อมูล โดยเฉพาะจัดตั้งและยกระดับขีดความสามารถของศูนย์เฝ้าระวังโรคติดต่อตามชายแดน 3) การ

เสริมสร้างศักยภาพของการเตรียมความพร้อมรับการระบาดของโรคติดต่อ และ 4) ส่งเสริมความร่วมมือระหว่างประเทศ/แหล่งผู้ให้ที่สำคัญในการพัฒนาและยกระดับความร่วมมือด้านสาธารณสุข

2.5 ความร่วมมือทางวิชาการระหว่างสถาบันอุดมศึกษาไทยกับสถาบันอุดมศึกษา/หน่วยงานต่างประเทศ

2.5.1 โครงการประชุมเชิงสัมมนาหลักสูตรเคมีศึกษาและแลกเปลี่ยนปัญญาชนไปกัมพูชา ปี 2549

เนื่องจากประเทศไทยและประเทศกัมพูชาเป็นเพื่อนบ้านที่มีการแลกเปลี่ยนและดำรงความผูกพันทางด้านวัฒนธรรมกันมาช้านาน จึงมีการจัดการเรียนการสอนหลักสูตรเคมีศึกษาในประเทศไทยและกัมพูชาทั้งในส่วนกลางและส่วนภูมิภาค จึงเห็นสมควรดำเนินโครงการประชุมเชิงสัมมนาหลักสูตรเคมีศึกษา และแลกเปลี่ยนปัญญาชนไปกัมพูชา โดยมีวัตถุประสงค์ดังนี้ 1) จัดทำฐานข้อมูลรวมเกี่ยวกับหลักสูตรเคมีศึกษาและไทยศึกษา 2) ส่งเสริมการมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างนักวิชาการและนักศึกษาหลักสูตรเคมีศึกษาจากส่วนกลางและส่วนภูมิภาค 3) ส่งเสริมการมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างนักวิชาการและนักศึกษาหลักสูตรไทยศึกษาและเคมีศึกษา 4) เพิ่มพูนประสบการณ์ตรงเกี่ยวกับประเทศ วัฒนธรรมและสังคมกัมพูชาให้กับนักวิชาการและนักศึกษาไทย และ 5) กระตุ้นให้นักศึกษาไทยเพิ่มความสนใจในหลักสูตรเคมีศึกษาและนักศึกษากัมพูชาเพิ่มความสนใจในหลักสูตรไทยศึกษา โดยมีคณาจารย์และนักศึกษาของมหาวิทยาลัยในประเทศไทย และในประเทศกัมพูชาที่เปิดสอนหลักสูตรไทยศึกษาเป็นกลุ่มเป้าหมาย ซึ่งหน่วยงานที่ให้ความร่วมมือคือคณะกรรมการสมาคมวัฒนธรรมไทย – กัมพูชา มีระยะในการดำเนินการ 5 วัน ค่าใช้จ่ายในการดำเนินโครงการ 268,940 บาท ผลของการดำเนินโครงการ คือ มีฐานข้อมูลมหาวิทยาลัย ฐานข้อมูลคณาจารย์ และนักศึกษาที่เกี่ยวข้องกับเปิดสอนหลักสูตรเคมีศึกษาในประเทศไทย และหลักสูตรไทยศึกษาในประเทศกัมพูชา สร้างความสัมพันธ์อันดีระหว่างนักวิชาการ อาจารย์ และนักศึกษาไทย – กัมพูชา และยังได้แลกเปลี่ยนองค์ความรู้ทางด้านวัฒนธรรมไทย – กัมพูชาอีกประการหนึ่งด้วย

2.5.2 โครงการพัฒนาบุคลากรด้านการศึกษาปฐมวัยราชอาณาจักรกัมพูชา

มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ ได้จัดทำหลักสูตรอบรมบุคลากรด้านการศึกษาปฐมวัยแก่ผู้บริหาร/ครูที่รับผิดชอบการศึกษาปฐมวัยของราชอาณาจักรกัมพูชา ซึ่งเป็นการเพิ่มพูนความรู้ และประสบการณ์ในการจัดการเรียนการสอนการศึกษาปฐมวัย ซึ่งเป็นการจัดอบรมเป็นเวลา 2 สัปดาห์ ตั้งแต่ 25 สิงหาคม – 5 กันยายน 2551 โดยบุคลากรที่เข้ารับการอบรมมาจากบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาระดับปฐมวัย ของราชอาณาจักรกัมพูชา จำนวน 20 คน สำหรับในส่วน of ค่าใช้จ่ายในการฝึกอบรม ใช้งบประมาณทั้งสิ้น 250,000 บาท โดยแบ่งเป็น ค่าวิทยากรและค่า 80,000 บาท

ค่าอาหารและเครื่องดื่ม 5,000 บาท ค่าอาหาร 60,000 บาท ค่าเบี้ยเลี้ยง 36,880 บาท ค่าที่พัก 40,000 บาท ค่าน้ำมัน 20,000 บาท ค่าวัสดุ 8,120 บาท โดยเป็นการถวญญูรายการ หลักสูตรการฝึกอบรม ได้แก่ การบริหารและการจัดการในโรงเรียนปฐมวัย การจัดกิจกรรมสำหรับเด็ก การจัดสภาพแวดล้อมในโรงเรียนปฐมวัย บทบาทของครูและพี่เลี้ยง ฝึกปฏิบัติเขียนโครงการและทำสื่อ โดยมีวัตถุประสงค์ในการจัดอบรมเพื่อให้ความรู้และประสบการณ์การจัดการเรียนการสอนระดับปฐมวัยแก่ครูที่เข้ารับการอบรม เพื่อส่งเสริมความร่วมมือและความเข้าใจที่ถูกต้อง และความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างราชอาณาจักรกัมพูชาและประเทศไทย

2.5.3 โครงการตามบันทึกข้อตกลงระหว่างกรมราชองครักษ์แห่งพระราชอาณาจักรไทยกับกระทรวงศึกษาธิการ เขาวชน และการกีฬาแห่งราชอาณาจักรกัมพูชา

กรมราชองครักษ์แห่งพระราชอาณาจักรไทยกับกระทรวงศึกษาธิการแห่งราชอาณาจักรกัมพูชาได้ลงนามบันทึกข้อตกลงว่าด้วยความร่วมมือ การก่อสร้างโรงเรียนในอำเภอปราสาทจังหวัดกำปงธม วิทยาลัยกำปงเฌอเตียล มีครู รวมจำนวน 95 คน แบ่งเป็น บุคลากรประจำสำนักงาน 9 คน ครูผู้สอน 86 คน โดยแบ่งเป็น ครูระดับมัธยมศึกษาสามัญ 56 คน ครูสายอาชีวศึกษา 30 คน วิทยาลัยกำปงเฌอเตียล มีนักเรียนรวม 1,483 คน แบ่งเป็น นักเรียนมัธยมศึกษาสามัญ 1,093 คน นักเรียนสายอาชีวศึกษา 390 คน ครูในวิทยาลัยกำปงเฌอเตียลที่ได้รับทุนพระราชทานฯ มีจำนวนรวม 22 คน โดยแบ่งเป็น ระดับปริญญาโท จำนวน 4 คน ระดับปริญญาตรี จำนวน 8 คน ระดับอนุปริญญา (ปวส.) จำนวน 10 คน นักเรียนในวิทยาลัยกำปงเฌอเตียลที่ได้รับทุนพระราชทานฯ จำนวน 94 คน โดยแบ่งเป็น ระดับปริญญาตรี จำนวน 41 คน ระดับปริญญาสายอาชีวศึกษา จำนวน 4 คน ระดับอนุปริญญา (ปวส.) สายอาชีวศึกษา จำนวน 36 คน ระดับ ปวช. สายอาชีวศึกษา จำนวน 13 คน สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ ได้พระราชทานทุนการศึกษาให้แก่แก่นักเรียนทั่วไปอีก จำนวน 185 คน ตามรายงานของฝ่ายไทยได้แจ้งว่าตลอดระยะเวลาที่ผ่านมาจนกระทั่งถึงปัจจุบันนี้มีงบประมาณที่ใช้จ่ายไปสำหรับการก่อสร้างซ่อมแซมและการปฏิบัติงาน 7,000,00 ดอลลาร์ งบประมาณสำหรับพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ 1,500,000 ดอลลาร์ งบประมาณสำหรับเป็นค่าใช้จ่ายรายเดือนเกี่ยวกับค่าน้ำมัน เชื้อเพลิง เครื่องปั่นไฟและน้ำประปา ประมาณ 2,500 – 3,000 ดอลลาร์ ขึ้นอยู่กับค่าน้ำมันที่ขึ้นลงตามราคา งบประมาณสำหรับซื้อรถยนต์เพื่อใช้เป็นพาหนะในการเดินทางและการขนส่ง ได้แก่ รถขนส่งขนาดใหญ่ 1 คันและขนาดเล็ก 1 คัน รถไถเพื่อการเกษตร 6 คัน รถแทรกเตอร์ 4 คัน รถไถนา 1 คัน เครื่องตัดหญ้า 1 คัน และรถยนต์ 2 คัน

2.5.4 ศูนย์การสอนภาษาไทย มหาวิทยาลัยภูมิพนมเปญ

การสอนภาษาไทยให้แก่แก่นักศึกษามหาวิทยาลัยภูมิพนมเปญ มุ่งให้นักศึกษาเพิ่มโอกาสในการทำงานกับบริษัท ห้างร้าน โรงงานของคนไทยที่ลงทุนในกัมพูชา และอาจศึกษาต่อได้ในประเทศ

ไทยในโอกาสต่อไป จึงจำเป็นต้องทราบข้อมูลต่างๆ เกี่ยวกับธุรกิจต่างๆ ที่คนไทยไปลงทุนในกัมพูชา สำหรับการ จัดหลักสูตรภาษาไทยให้เหมาะสม มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ – สำนักงานการพัฒนาความร่วมมือระหว่างประเทศ ได้ส่งมอบหน้าที่ด้านการประชาสัมพันธ์ให้ทางมหาวิทยาลัยภูมิรินทร์พนมเปญเป็นผู้ดำเนินการ และทำการคัดเลือกนักศึกษาในช่วง 1 – 10 กันยายน 2055 โดยทำการคัดเลือกเฉพาะนักศึกษาภาคปกติ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาบุคลากรกัมพูชาในสาขาวิชาภาษาเขมร ภาษาไทยและการท่องเที่ยวเพื่ออนุรักษ์สิ่งแวดล้อม และคณะรัฐมนตรีมีมติเมื่อวันที่ 2 กันยายน 2540 อนุมัติแผนงานโครงการ มูลค่า 46 ล้านบาท ประกอบด้วย พูน อุปกรณ์ การก่อสร้างและบริการผู้เชี่ยวชาญ เพื่อเปิดสอนวิชาภาษาไทยเป็นวิชาโท/เอก ซึ่งส่งเสริมและเผยแพร่การเรียนการสอนภาษาไทยไปยังชาวกัมพูชาที่มีความสนใจจะศึกษาภาษาไทย และใช้ภาษาไทยเป็นเครื่องมือในการส่งเสริมความร่วมมือด้านเศรษฐกิจระหว่างไทยและกัมพูชา โดยมีแนวทางในการดำเนินโครงการ คือ เปิดสอนภาษาไทยในลักษณะ Non – degree (ระยะเวลา 2 ปี) ก่อน แล้วจึงปรับปรุงให้เป็นวิชา ในหลักสูตรระดับปริญญาตรี การสนับสนุนทุนการศึกษาในระดับปริญญาโทภาษาไทย ณ ประเทศไทย แก่นิสิตที่เรียนภาษาไทยเพื่อให้กลับไปเป็นครูสอนภาษาไทยที่มหาวิทยาลัยภูมิรินทร์พนมเปญต่อไป (ในกรณีที่เปิดสอนระดับปริญญาตรีแล้ว) การสนับสนุนทุนฝึกอบรมภาษาไทยระยะสั้นแบบเข้ม แก่นิสิตที่เรียนภาษาไทย (ในกรณีที่เปิดสอนระดับปริญญาตรีแล้ว) การสนับสนุนหนังสือ ตำราเรียน สื่อการเรียนการสอน และวัสดุอุปกรณ์สำนักงาน

2.5.5 ความร่วมมือด้านการศึกษาไทย – กัมพูชา

กระทรวงศึกษาธิการของไทยดำเนินความร่วมมือกับราชอาณาจักรกัมพูชามาเป็นเวลานาน ก่อนการลงนามในบันทึกความเข้าใจว่าด้วยความร่วมมือด้านการศึกษา (MOU) ภายใต้กรอบความร่วมมือทางด้านวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการของไทย และกระทรวงศึกษาธิการ เขาวชนและกีฬาของ กัมพูชาได้ลงนามในบันทึกความเข้าใจในด้านการศึกษาระหว่างกัน เมื่อวันที่ 31 พฤษภาคม 2546 ซึ่งเป็นความตกลงด้านการศึกษาระดับแรกที่ไทยทำกับประเทศเพื่อนบ้าน เป็นข้อตกลงที่ทั้งสอง ประเทศได้กำหนดร่วมกัน สำหรับสาขาความร่วมมือที่สำคัญ ดังนี้ การศึกษาในระดับก่อนประถม ประถม และมัธยมศึกษา ด้านเทคนิคการฝึกอบรมวิชาชีพ การศึกษานอกระบบ การฝึกอบรมครู ผู้บริหาร พลศึกษาและการกีฬา ด้านวัฒนธรรม

2.5.6 โครงการสานสัมพันธ์กับมหาวิทยาลัยภูมิรินทร์พนมเปญ

เนื่องด้วยมหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ ได้มีการติดต่อประสานงานมหาวิทยาลัยภูมิรินทร์พนมเปญอย่างต่อเนื่อง โดยมหาวิทยาลัยได้ส่งผู้เชี่ยวชาญภาษาไทยไปประจำที่ศูนย์ภาษาของมหาวิทยาลัยภูมิรินทร์พนมเปญ มีการแลกเปลี่ยนบุคคลากรระหว่างสองมหาวิทยาลัย นอกจากนี้ มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ก็ยังมีการให้ทุนการศึกษาแก่นักศึกษาของมหาวิทยาลัยภูมิรินทร์พนมเปญ

ซึ่งความสัมพันธ์ของทั้งสองมหาวิทยาลัยเป็นไปด้วยดี ซึ่งจากการที่มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ได้ให้ทุนการศึกษาแก่นักศึกษาเป็นปีแรกนี้เอง มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ควรที่จะมีการทำความเข้าใจและปรึกษาหารือเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนให้กับนักศึกษาจากราชอาณาจักรกัมพูชา ดังนั้นจึงเกิดโครงการสานสัมพันธ์กับมหาวิทยาลัยภูมิรินทร์พนมเปญขึ้น โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อส่งเสริมความร่วมมือระหว่างมหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์กับมหาวิทยาลัยภูมิรินทร์พนมเปญราชอาณาจักรกัมพูชาให้แน่นแฟ้นขึ้น มีการดำเนินการโดยติดต่อประสานงานเชิญผู้บริหารของมหาวิทยาลัยภูมิรินทร์พนมเปญมาพร้อมกับนักศึกษาที่ได้รับทุนการศึกษาจากมหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ และเชิญผู้บริหารของมหาวิทยาลัยภูมิรินทร์พนมเปญ มาบรรยายเกี่ยวกับระบบการศึกษาระดับอุดมศึกษา ของกัมพูชา และหารือถึงความเป็นไปได้ของความร่วมมือด้านวิชาการและงานวิจัยระหว่างสองสถาบัน ระยะเวลาในการดำเนินกิจกรรม 29 พฤษภาคม – 2 มิถุนายน 2551 ซึ่งสำนักงานวิเทศสัมพันธ์และพัฒนาบุคลากรเป็นหน่วยงานที่รับผิดชอบโครงการ

2.5.7 แผนความร่วมมือของสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษากับราชอาณาจักรกัมพูชาในโครงการพระราชทานความช่วยเหลือแก่ราชอาณาจักรกัมพูชา (ด้านการศึกษา)

สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษามอบหมายให้ที่ปรึกษาด้านนโยบายและแผน และสำนักงานและแผนการอาชีวศึกษารับผิดชอบในการบริหารโครงการฯ การดำเนินการในระยะแรกใช้งบประมาณของโครงการพระราชทานความช่วยเหลือแก่ราชอาณาจักรกัมพูชาในการดำเนินงานและต่อมาใช้งบประมาณของสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ปัจจุบันรับผิดชอบการดำเนินงานโดยสำนักความร่วมมือ สอศ. ประกอบด้วย 7 โครงการ/แผนงานหลัก ดังนี้ 1) แผนงานพัฒนาบุคลากร (พัฒนาครูอาชีวศึกษาวิทยาลัยกำเภาเตี้ยล โดยให้ทุนการศึกษาต่อในระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง ระหว่างปิดภาคเรียนจำนวน 10 คน ใน 5 สาขาวิชา คือ ช่างไฟ ช่างอิเล็กทรอนิกส์ พืชศาสตร์ สัตวศาสตร์ และเครื่องกล) 2) แผนจัดทำและพัฒนาหลักสูตรอาชีวศึกษา(จัดทำและพัฒนาหลักสูตรอาชีวศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) ใน 4 สาขาวิชา คือ ช่างไฟ ช่างอิเล็กทรอนิกส์ กลไกกรรมและปศุสัตว์) 3) แผนจัดหาครุภัณฑ์และวัสดุอุปกรณ์ ตำราและสื่อการเรียนการสอนด้านอาชีวศึกษาใน 4 สาขาวิชา 4) แผนปรับปรุงและก่อสร้างอาคารปฏิบัติการ ได้แก่ อาคารคหกรรม อาคารเพาะปลูกปลา อาคารโรงปุ๋ย อาคารโรงอาหารและอาคารจัดเก็บอุปกรณ์และสัมภาระทางการเกษตร 5) แผนงานจัดระบบสารสนเทศและศูนย์ข้อมูลสำเร็จการศึกษาด้านอาชีวศึกษา โดยประยุกต์ใช้ระบบศูนย์กำลังคนอาชีวศึกษา (ศูนย์กำลังคนอาชีวศึกษา, 2550) ที่ใช้งานในทุกสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาไปใช้ที่วิทยาลัยกำเภาเตี้ยล และ 6) แผนงานพัฒนาคุณภาพการจัดการเรียนการสอนและนิเทศการการจัดการเรียนการสอนด้านอาชีวศึกษา ได้แก่ การดำเนินการตามโครงการเศรษฐกิจพอเพียง โครงการกิจกรรมอบรม 108 อาชีพ

โครงการแข่งทักษะวิชาการ โครงการปัจฉิมนิเทศ โครงการค่ายอาสาสมัครเยาวชนวิชาชีพไทย – กัมพูชา และโครงการจัดตั้งกลุ่มอาชีพต่างๆ โครงการนักเรียนทุนพระราชทานฯ ด้านอาชีวศึกษา การดำเนินการระหว่างปี 2548 – 2550 สำนักงานความร่วมมือเพื่อพัฒนาการระหว่างประเทศ (สพร.) ให้การสนับสนุนงบประมาณในการดำเนินโครงการฯ

2.5.8 มูลนิธิกองทุนการศึกษาเพื่อการพัฒนา (EDF)

มูลนิธิกองทุนการศึกษาเพื่อการพัฒนา (The Education for Development Foundation: EDF) ก่อตั้งขึ้นเมื่อปี พ.ศ. 2530 โดยได้รับอนุมัติจากกระทรวงการคลังให้เป็นองค์กรสาธารณกุศล ลำดับที่ 255 มีพันธกิจในการแก้ไขปัญหาความยากจน การพัฒนาการศึกษา และการส่งเสริมความเข้าใจระหว่างประเทศ เพื่อเป็นการช่วยเหลือเด็กและเยาวชนผู้ด้อยโอกาสให้สามารถได้รับการศึกษาขั้นพื้นฐานโดยเท่าเทียมกัน เพื่อสร้างโอกาสในการพัฒนาศักยภาพของตนเองให้สูงที่สุดและกลับมาพัฒนาถิ่นฐานบ้านเกิดของตนเอง เพื่อเป็นการบรรลุถึงพันธกิจดังกล่าว EDF ได้ดำเนินโครงการทุนการศึกษาและโครงการพัฒนาต่างๆ เพื่อช่วยเหลือเด็กยากจนในพื้นที่ชนบทห่างไกลของ 19 จังหวัด ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือของประเทศไทยตั้งแต่ปี พ.ศ. 2531 เป็นต้นมา เพื่อให้เด็กเหล่านั้นมีโอกาสได้รับการศึกษาขั้นพื้นฐานเป็นอย่างดีน้อย (มัธยมศึกษาปีที่ 1 – 3) โดยในปัจจุบันโครงการทุนการศึกษา EDF สามารถสร้างโอกาสในการศึกษาให้แก่เด็กยากจนมากกว่า 260,000 คน ครอบคลุมพื้นที่เป้าหมายกว่า 3,800 โรงเรียน โดยได้รับความร่วมมืออย่างดีหน่วยงานต่างๆ จากทั้งภาครัฐและเอกชน รวมถึงสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาในสังกัดกระทรวงศึกษาธิการทั้ง 61 เขต ใน 19 จังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือ นอกจากนี้ เพื่อเป็นการส่งเสริมความเข้าใจอันดีระหว่างประเทศ EDF ยังได้ร่วมมือกับ EDF – Lao และ EDF – Cambodia ในการขยายขอบเขตความช่วยเหลือด้านการพัฒนาศึกษาแก่เด็กและเยาวชนด้อยโอกาสในประเทศสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาวและราชอาณาจักรกัมพูชา ผ่านโครงการทุนการศึกษา โครงการพัฒนาศักยภาพบุคลากรครู และโครงการเพื่อเด็กพิการ เป็นต้น มูลนิธิมีวัตถุประสงค์ในการดำเนินงานหลักๆ 4 ประการ คือ 1) เพื่อช่วยเหลือเยาวชนที่สำเร็จการศึกษาชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 และต้องการศึกษาในชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น แต่ครอบครัวไม่สามารถที่จะสนับสนุนให้เรียนต่อได้ด้วยสาเหตุความยากจน โดยไม่เน้นเรื่องการมีผลการเรียนดี 2) ส่งเสริมให้เยาวชนได้พัฒนาความเชื่อมั่นและความสามารถของตนเอง เพื่อช่วยเหลือครอบครัวและชุมชนของตนเองต่อไปในภายภาคหน้าได้ตามความเหมาะสมในโอกาสอันควร 3) ส่งเสริมให้เยาวชนมีความรัก ความสนใจ และความรู้ในการใช้ทรัพยากรต่างๆ ที่มีอยู่เพื่อการพัฒนาท้องถิ่นของตนต่อไป และ 4) EDF เป็นองค์กรสาธารณกุศลไม่แสวงหาผลกำไรและไม่เกี่ยวข้องกับการเมือง (มูลนิธิกองทุนการศึกษาเพื่อการพัฒนา, 2545)

2.6 ยุทธศาสตร์ความร่วมมือเพื่อการพัฒนาระหว่างประเทศของราชอาณาจักรไทยกับราชอาณาจักรกัมพูชา

สำนักความร่วมมือเพื่อการพัฒนาระหว่างประเทศ (สพร.) กระทรวงการต่างประเทศ (2552) ได้จัดทำรายงานยุทธศาสตร์ความร่วมมือเพื่อการพัฒนาระหว่างประเทศของราชอาณาจักรไทยกับราชอาณาจักรกัมพูชา โดยมีสาระสำคัญดังนี้

2.6.1 ความช่วยเหลือของไทยแก่กัมพูชา

ไทยและกัมพูชาได้ดำเนินงานความร่วมมือเพื่อพัฒนามาตั้งแต่ปี 2534 โดยกัมพูชาเป็นประเทศที่มีความสำคัญลำดับต้นที่ประเทศไทยให้ความช่วยเหลือ ความร่วมมือที่ผ่านมานั้นประเทศไทยได้ให้การสนับสนุนในด้านทุนการศึกษา ทุนฝึกอบรมและดูแลงาน ด้านผู้เชี่ยวชาญ รวมทั้งด้านวัสดุอุปกรณ์ต่างๆ ความช่วยเหลือประกอบด้วย 1) โครงการความร่วมมือที่อยู่ระหว่างดำเนินการ ได้แก่ โครงการจัดตั้งศูนย์พัฒนาฝีมือแรงงาน กัมพูชา – ไทย (2539 – 2552) และโครงการศูนย์การสอนภาษาไทย ณ มหาวิทยาลัยพนมเปญ (2547 – 2551) 2) ความช่วยเหลือตามข้อเสนอโครงการใหม่ที่อยู่ระหว่างการพิจารณา ดังนี้โครงการ Transit and reception center for victims of trafficking and other vulnerable groups (TRC) in Koh Kong and Banteay Meanchey provinces 3) โครงการความช่วยเหลือที่เพิ่งสิ้นสุดไป คือ โครงการปรับปรุงซ่อมแซมโรงพยาบาลพระสีหนุ โครงการความช่วยเหลือแก่โรงพยาบาลสำโรง และโครงการปรับปรุงสุขภาพสัตว์ ในพื้นที่ภาคตะวันตกเฉียงเหนือของกัมพูชา และ 4) ความร่วมมืออื่นๆ ได้แก่โครงการพระราชทาน ตามโครงการพระราชทานความช่วยเหลือแก่ราชอาณาจักรกัมพูชาด้านการศึกษา ของสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี การฝึกอบรมภาษาอังกฤษ ณ สพร. (ปีละประมาณ 12 ทุน) การฝึกอบรมโครงการหลักสูตรนานาชาติ ภายใต้กรอบหุ้นส่วนในลักษณะ Third country training program (โดยผู้รับทุนจากกัมพูชาเข้ารับการฝึกอบรมร่วมกับผู้รับทุนจากประเทศต่างๆ ประมาณปีละ 25 หลักสูตร) การฝึกอบรมภายใต้หลักสูตรประจำปีของไทย (AITC) ประมาณปีละ 20 หลักสูตร มีมูลค่าความร่วมมือ ปี 2540 มูลค่า 56.10 ล้านบาท ปี 2541 มูลค่า 44.50 ล้านบาท ปี 2542 มูลค่า 15.00 ล้านบาท ปี 2543 มูลค่า 13.20 ล้านบาท ปี 2544 มูลค่า 25.85 ล้านบาท ปี 2545 มูลค่า 54.08 ล้านบาท ปี 2546 มูลค่า 81.35 ล้านบาท ปี 2547 มูลค่า 38.38 ล้านบาท ปี 2548 มูลค่า 36.66 ล้านบาท ปี 2549 มูลค่า 36.34 ล้านบาท และปี 2550 มูลค่า 50.33 ล้านบาท และความร่วมมือไตรภาคีระหว่างไทยกับ Development partners ต่างๆ เพื่อให้ความช่วยเหลือแก่กัมพูชา

2.6.2 การประเมินความร่วมมือไทย – กัมพูชา

มูลนิธิพัฒนาทรัพยากรระหว่างประเทศได้เสนอยุทธศาสตร์การให้ความร่วมมือกับกัมพูชา ดังนี้ 1) ควรพัฒนาศักยภาพการวางแผนโครงการความร่วมมือเพื่อให้สนองต่อความต้องการที่

แท้จริง โดยให้มีการประชุมแผนร่วมกัน 2) พัฒนาฐานข้อมูลของหน่วยงานที่ดำเนินโครงการให้มีความร่วมมือให้มีความทันสมัย 3) สร้างเครือข่ายความร่วมมือและเผยแพร่ฐานข้อมูลของ สพร. ให้หน่วยงานอื่นๆ ได้รับทราบ เพื่อลดความซ้ำซ้อนของโครงการความร่วมมือ มีความเป็นเอกภาพและต่อเนื่อง 4) สร้างความสัมพันธ์อันดีระหว่างศิษย์เก่าที่สำเร็จการศึกษาจากไทย นอกจากนี้ มูลนิธิฯ ได้เสนอแนะแนวทางการให้ความร่วมมือกับกัมพูชาในด้านต่างๆ คือ 1) ควรเน้นการแลกเปลี่ยนความรู้ด้านการเกษตร 2) ควรส่งเสริมการอบรมเชิงวิชาการ ที่มีระยะเวลาประมาณ 3 – 6 เดือน เน้นการเรียนรู้เพื่อนำไปใช้จริง 3) ส่งเสริม Training at workplace/site visit อย่างต่อเนื่อง 4) ขอให้องค์กรภาคประชาชน ภาควิชาการ มีส่วนร่วมมากขึ้น และ 5) ทำโครงการ Flagship โดยเฉพาะเรื่องสหกรณ์

2.6.3 โครงการของสมาคมวัฒนธรรมไทย – กัมพูชา ในปีงบประมาณ 2550 – 2551

การให้เงินสนับสนุนให้ Girl Guide Association of Cambodia ในการส่งคณะกรรมการเข้าร่วมกิจกรรมครบรอบ 50 ปีของ Girl Guide Association of Cambodia โครงการจัดทำหนังสือคู่มือข้อควรรู้ด้านวัฒนธรรมสำหรับการท่องเที่ยวในประเทศไทยและกัมพูชา ซึ่งได้แจกจ่ายไปยังหน่วยงานต่างๆ กว่า 90 แห่ง และได้ส่งให้ด่านต่างๆ บริเวณชายแดนไทย – กัมพูชา เพื่อเผยแพร่ให้ประชาชนทั้งสองฝ่ายด้วย โครงการแสดงลิเกไทยผานยี่เกเขมรในงาน Thailand Exhibition 2007 ณ กรุงพนมเปญ โดยมูลนิธิสื่อชาวบ้าน (มะขามป้อม) ได้นำศิลปินจากไทยและกัมพูชา ร่วมกันแสดงลิเกในเรื่อง “นาคะวงศ์” ซึ่งประสบความสำเร็จเกินความคาดหมาย โดยได้รับผลการตอบแทนจากกัมพูชาเป็นอย่างดี โครงการส่งเสริมภาพลักษณ์ไทยเพื่อกระชับความสัมพันธ์ทางดนตรี โดยส่งศิลปินของไทยเข้าร่วมในงาน Thailand Exhibition 2007 ณ กรุงพนมเปญ มีผู้เข้าชมเป็นจำนวนมากและได้รับการตอบรับเป็นอย่างดีจากกลุ่มวัยรุ่นกัมพูชาซึ่งสามารถร้องตามศิลปินไทยได้ โครงการจัดงานภาพยนตร์ไทยสำหรับนักศึกษาและประชาชนกัมพูชาที่สถานเอกอัครราชทูต ณ กรุงพนมเปญ โดยเชิญผู้กำกับและนักแสดง รวมทั้งผู้สื่อข่าวไปร่วมในการจัดฉายแต่ละครั้งด้วย ซึ่งได้จัดฉายไป 4 ครั้ง คือภาพยนตร์เรื่อง “เด็กหอ” “โหมโรง” “ครูแก แรงรัก แรงอาถรรพ์” และ “หมอเจ็บ” โครงการแลกเปลี่ยนปัญญาชนไทย – กัมพูชา ได้นำอาจารย์และนักศึกษาที่เรียนภาษาไทยจากมหาวิทยาลัยพนมเปญและสถาบันราชบัณฑิตยสภา จำนวน 40 คนเยือนไทยระหว่างวันที่ 19 – 25 สิงหาคม 2550 โดยได้เข้าเยี่ยมคารวะประธานสมาคมฯ และมีโอกาสพบปะกับนักศึกษาไทยในมหาวิทยาลัยต่างๆ โครงการสืบสานวัฒนธรรมไทย – กัมพูชา ตามแนวเส้นทางโบราณจากเมืองพระนครถึงเมืองพิมาย เป็นโครงการศึกษาร่องรองทางวัฒนธรรมท้องถิ่นตั้งแต่ครั้งสมัยโบราณก่อนที่จะมีการแบ่งเส้นเขตแดน ทำให้เข้าใจถึงวัฒนธรรมและอารยธรรมที่คล้ายคลึงกันระหว่างไทย – กัมพูชา และเป็นโครงการเข้าถึงระดับรากหญ้าอย่างแท้จริง โดยได้นำนักศึกษาที่เรียนภาษาไทยจากมหาวิทยาลัยพนมเปญและมหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์มาศึกษาเส้นทางดังกล่าวในฝั่งไทยแล้ว และมีผล

ต่อเนื่องให้มีการนำนักศึกษาไทยไปศึกษาเส้นทางดังกล่าวในฝั่งกัมพูชาในอนาคต โครงการจัดพิมพ์เผยแพร่หนังสือความสัมพันธ์ทวิภาคีไทย – เขมร และพจนานุกรมภาษาไทย – เขมร ฉบับคณะกรรมการร่วมฯ สมาคมฯ ได้ดำเนินการแจกจ่ายไปยังสถาบันการศึกษา หน่วยราชการที่เกี่ยวข้อง หอสมุดทั่วประเทศกว่า 90 แห่งแล้ว

สำหรับงบประมาณปี 2551 (1 ตุลาคม 2550 – 30 กันยายน 2551) สมาคมฯ ได้จัดสรรจากหมวดงบประมาณค่าใช้จ่ายสนับสนุนภารกิจต่างประเทศแบบบูรณาการ (FMIP) ภายใต้ภารกิจเรื่องการทูตวัฒนธรรม ซึ่งกรมสารนิเทศเป็นผู้ดูแลข้อมูล เป็นจำนวนเงินทั้งสิ้น 8 ล้านบาท ซึ่งได้จัดสรรสำหรับโครงการต่างๆ ของสมาคม จำนวน 7 โครงการ ได้แก่ โครงการจัดทำหนังสือเขียนและอ่านภาษาไทย จำนวน 300,000 บาท เป็นการจัดทำตำราเรียนภาษาไทยที่เรียบเรียงเป็นภาษาเขมรเพื่อเป็นสื่อการเรียนการสอนภาษาไทยในกัมพูชาที่มีคุณภาพและขยายผลในวงกว้างมากขึ้น โครงการจัดทำพจนานุกรมไทย – เขมร ฉบับคณะกรรมการร่วมสมาคมวัฒนธรรมไทย – กัมพูชา จำนวน 582,100 บาท โดยจัดทำพจนานุกรมที่มีคำศัพท์และเนื้อหาเกี่ยวข้องกับการใช้ภาษาในชีวิตประจำวันซึ่งเป็นโครงการที่ต่อเนื่องจากโครงการจัดทำพจนานุกรมไทย – เขมร ที่ได้จัดพิมพ์แล้วเสร็จในปีงบประมาณ 2550 โครงการจัดพิมพ์พระราชพงศาวดารกรุงเก่า ฉบับหลวงประเสริฐอักษรนิติ์ ฉบับภาษาไทย – เขมร จำนวน 300,000 บาท โครงการจัดพิมพ์ศิลปจารึกสุโขทัย ฉบับภาษาไทย – เขมร จำนวน 350,000 บาท โครงการจัดแสดงลิเกไทย – กัมพูชา – ลาว โดยคณะมูลนิธิสื่อชาวบ้าน (มะขามป้อม) จำนวน 300,000 บาท โครงการบูรณะอาคารจวนผู้ว่าราชการจังหวัดพระตะบองหลังเก่า จำนวน 669,000 บาท และการจัดประชุมคณะกรรมการร่วม และการประชุมคณะอนุกรรมการร่วมฯ ไทย – กัมพูชา ณ กรุงเทพมหานคร ในปี 2551 จำนวน 3,298,900 บาท

2.7 การปฏิรูปการศึกษาและการพัฒนากำลังคนของราชอาณาจักรกัมพูชา

กัมพูชายังถูกจัดอยู่ในกลุ่มประเทศที่มีความยากจนมากประเทศหนึ่ง ดังนั้น รัฐบาลกัมพูชาจึงให้ความสำคัญอย่างสูงสุดต่อการกำหนดยุทธศาสตร์การพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศเพื่อมุ่งขจัดความยากจน ยกระดับคุณภาพชีวิตและความเป็นอยู่ของประชาชนโดยเฉพาะในพื้นที่ชนบทให้ดีขึ้น (สำนักงานตำรวจภูธรภาค 7, 2551) ปัจจุบันรัฐบาลกัมพูชาอยู่ในระหว่างการดำเนินการตามแผนพัฒนายุทธศาสตร์แห่งชาติ (National Strategic Development Plan – NSDP) ช่วงระหว่างปี พ.ศ. 2549 – 2553 ยุทธศาสตร์ลดความยากจนแห่งชาติ (National Poverty Reduction Strategy – NPRS) รวมทั้งเป้าหมายการพัฒนาแห่งสหัสวรรษของสหประชาชาติ (Cambodia's Millennium Development Goals – CMDGs) ซึ่งล้วนแล้วแต่มีจุดมุ่งหมายให้กัมพูชาก้าวเดินไปสู่การพัฒนาและความเจริญก้าวหน้าที่ยั่งยืน

รัฐบาลปัจจุบันซึ่งนำโดยสมเด็จเจ้านายกษัตริย์ ได้แถลงนโยบายและประกาศใช้ยุทธศาสตร์สี่เหลี่ยม (จัตุโกณ) เพื่อการเจริญเติบโต การจ้างงาน ความเสมอภาคและประสิทธิภาพในกัมพูชา (Rectangular Strategy for Growth, Employment, Equity and Efficiency in Cambodia) ภายหลังการจัดตั้งรัฐบาลเมื่อวันที่ 15 กรกฎาคม พ.ศ. 2547 โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อเร่งรัดการแก้ไขปัญหาด้านเศรษฐกิจและสังคมที่กัมพูชากำลังเผชิญอยู่และการพัฒนาศักยภาพของกัมพูชา ได้แก่ 1) การส่งเสริมการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ 2) ส่งเสริมการสร้างงาน 3) การปฏิบัติตามแผนปฏิบัติการของรัฐบาลเพื่อประกันความเท่าเทียมกันและความเป็นธรรมในสังคม 4) การเพิ่มประสิทธิภาพและความสามารถของรัฐบาลในการดำเนินโครงการปฏิรูปในทุกสาขาเพื่อลดความยากจนและบรรลุนโยบายของการพัฒนาที่ยั่งยืน

ความสำคัญของยุทธศาสตร์สี่เหลี่ยม ได้แก่ การมุ่งพัฒนาประเทศเพื่อต่อยอดจากยุทธศาสตร์สามเหลี่ยม (ตรีโกณ หรือ Triangular Strategy) ซึ่งเป็นหลักพื้นฐานของการดำเนินงานของรัฐบาลชุดก่อน โดยมีวัตถุประสงค์ 9 ประการ ได้แก่ 1) การขจัดความยากจนและหิวโหย 2) การจัดระบบการศึกษาขั้นต้น 9 ปี 3) การส่งเสริมความเท่าเทียมกันทางเพศ 4) การลดอัตราการตายของทารก 5) การปรับปรุงระบบสาธารณสุข 6) การต่อสู้กับโรคติดต่อร้ายแรง HIV/AIDS มาลาเรีย ฯลฯ 7) การปกป้องสิ่งแวดล้อม 8) การสร้างหุ้นส่วนระหว่างประเทศเพื่อการพัฒนา 9) การเก็บกู้ทุ่นระเบิดและการช่วยเหลือผู้เคราะห์ร้าย ทั้งนี้ เพื่อเป็นพื้นฐานของการดำเนินนโยบายด้านเศรษฐกิจโดยมุ่งพัฒนาและนำประเทศไปสู่การเติบโต การจ้างงาน ความเท่าเทียมกัน และควมมีประสิทธิภาพ รวมทั้งเกื้อกูลต่อการปฏิรูป การเมือง และความร่วมมือกันอย่างเป็นระบบระหว่างพรรคร่วมรัฐบาล

โครงสร้างของยุทธศาสตร์สี่เหลี่ยม ประกอบด้วย

1) ยึดหลักธรรมาภิบาล (Good governance) โดยมุ่งเน้นการปฏิรูป 4 ประการ ได้แก่ (1) การต่อต้านการคอร์รัปชัน (2) การปฏิรูปกฎหมายและการศาล (3) การบริหารสาธารณะ และ (4) การปฏิรูปกองทัพ โดยเฉพาะการลดจำนวนกำลังพลและหันไปเพิ่มประสิทธิภาพของบุคลากรและอาวุธยุทโธปกรณ์

2) สร้างเสริมสภาพแวดล้อมที่เอื้ออำนวยต่อการพัฒนาประเทศ ได้แก่ (1) ความสงบเรียบร้อย เสถียรภาพทางการเมือง และระเบียบทางสังคม (2) การสร้างหุ้นส่วนด้านการพัฒนาซึ่งรวมถึง ภาคเอกชน ประเทศผู้บริจาค และประชาชน (3) การพัฒนาด้านเศรษฐกิจและการคลัง และ (4) การบูรณาการกัมพูชาเข้าสู่ภูมิภาคและโลก

3) ยุทธศาสตร์สี่เหลี่ยมยังได้ให้ความสำคัญต่อการพัฒนาประเทศใน 4 สาขาหลัก ได้แก่ (1) ด้านการเกษตร (2) การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน (3) การพัฒนาภาคเอกชน และสนับสนุน การสร้างงาน และ (4) การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ โดยเฉพาะด้านการศึกษาและสาธารณสุข

ยุทธศาสตร์การลดความยากจนของรัฐบาล ประกอบด้วย 1) การเสริมสร้างความสงบ รียบร้อย เสถียรภาพ และจัดระเบียบทางสังคมโดยใช้มาตรการซึ่งสนับสนุนกฎเกณฑ์และความ ถูกต้องชอบธรรมตามกฎหมาย การเคารพในสิทธิมนุษยชนและความเป็นประชาธิปไตย เพื่อสร้าง สภาพแวดล้อมทางการเมืองและความมั่นคงให้นำไปสู่การพัฒนาที่ยั่งยืนในระยะยาว 2) การรักษา อัตราการเติบโตทางเศรษฐกิจที่ยั่งยืนประมาณร้อยละ 5 - 7 ต่อปี 3) การส่งเสริมการกระจาย ผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจที่เท่าเทียมกันระหว่าง คนรวยกับคนจน ระหว่างเมืองกับชนบท และระหว่าง ผู้ชายกับผู้หญิง และ 4) การพัฒนาการบริหารจัดการและการใช้ประโยชน์จากสิ่งแวดล้อมที่ยั่งยืน

ปัจจุบันกัมพูชากำหนดแผนพัฒนาเศรษฐกิจไว้ 8 ประการ ได้แก่ 1) การฟื้นฟูระบบชลประทาน เพื่อการเกษตร 2) การพัฒนาการสื่อสารโทรคมนาคม 3) การสร้างเขื่อนไฟฟ้าพลังน้ำ 4) การพัฒนา ทรัพยากรมนุษย์ 5) การสร้างอุตสาหกรรมเพื่อการส่งออก 6) การพัฒนาการท่องเที่ยว 7) การสำรวจ และใช้ทรัพยากรอย่างยั่งยืน และ 8) การพัฒนาการค้า การเติบโตทางเศรษฐกิจมีแนวโน้มที่ดี โดยธนาคารพัฒนาแห่งเอเชีย (ADB) ประมาณว่าจะขยายตัวร้อยละ 9.5 และ 9 ในปี 2550 และ 2551 ตามลำดับ อันเป็นผลจากกิจกรรมทางเศรษฐกิจภายในประเทศที่มีมากขึ้น การไหลเข้าของการลงทุน จากต่างชาติเพิ่มขึ้น การใช้จ่ายด้านการลงทุนของภาครัฐ และผลผลิตการเกษตรขยายตัว ขณะที่ อุตสาหกรรมส่งออกเสื้อผ้าสำเร็จรูปและสิ่งทอ การก่อสร้าง และการท่องเที่ยวก็ขยายตัวอย่างต่อเนื่อง

2.7.1 นโยบายการจัดการศึกษาของกัมพูชา

ตั้งแต่ปี ค.ศ. 1993 เป็นต้นมา กัมพูชาได้เปลี่ยนระบอบปกครองประเทศเป็นประชาธิปไตย ทำให้กัมพูชาต้องเปิดประเทศสู่โลกของยุคสมัยใหม่ ซึ่งต้องเร่งพัฒนาด้านเศรษฐกิจ สังคม และ การศึกษาให้เท่าเทียมกับนานาประเทศเพื่อแก้ปัญหาความยากจนของประชาชน วิสัยทัศน์พัฒนาประเทศ ระยะยาวของรัฐบาลกัมพูชา คือ ได้เชื่อมโยงระหว่างยุทธศาสตร์การพัฒนาการศึกษากับยุทธศาสตร์ การลดความยากจนของประชาชน ซึ่งเป็นสิ่งที่ท้าทายรัฐบาลกัมพูชามากเนื่องจากราชอาณาจักร กัมพูชาเพิ่งพ้นจากภาวะสงครามกลางเมืองหลายทศวรรษ ซึ่งระบบสาธารณูปโภคขั้นพื้นฐานเกือบทุก ด้านถูกทำลาย ระบบโครงสร้างด้านสังคม เศรษฐกิจ และการเมืองการปกครองอ่อนแอ ทำให้กัมพูชา ถูกจัดให้อยู่ในกลุ่มประเทศที่ยากจนที่สุด ไม่มีงบประมาณและทรัพยากรที่จำเป็นเพื่อใช้ในการฟื้นฟู ระบบการศึกษา ทำให้ระบบการจัดการศึกษาขาดคุณภาพและอ่อนแอ ประสบกับปัญหาขาดแคลนใน ด้านเอกสาร ตำรา สื่อและอุปกรณ์การเรียนการสอน ครูผู้สอน วิธีการสอนของครู และวิธีการเรียนรู้ของ

นักเรียนที่ยังไม่ได้มาตรฐาน เป็นต้น ซึ่งทำให้ผลสัมฤทธิ์ของนักเรียนตั้งแต่ระดับประถมศึกษาจนถึงอุดมศึกษายังอยู่ในระดับต่ำเมื่อเทียบกับผลสัมฤทธิ์ของนักเรียนนักศึกษาในประเทศเพื่อนบ้าน ส่งผลต่อการมีงานทำ และคุณภาพชีวิตที่ดี จึงยากต่อการทำให้บรรลุตามวิสัยทัศน์ที่กำหนดไว้ รวมทั้งการลดปัญหาความยากจนของประชาชน (Nut, et al., 2004)

จากความพยายามฟื้นฟูระบบการศึกษาภายใต้ความช่วยเหลือและความร่วมมือเกือบทุกด้านจากต่างประเทศ รัฐบาลกัมพูชาได้เพิ่มร้อยละของการจัดสรรงบประมาณแผ่นดินประจำปีให้แก่ด้านการศึกษาสูงขึ้น เพื่อนำมาใช้ในด้านการขยายโอกาสทางการศึกษา ขยายสถานศึกษา ขยายการศึกษาภาคบังคับให้มีคุณภาพ และสนับสนุนส่งเสริมการศึกษาสำหรับปวงชนเพื่อการพัฒนาในระยะยาวที่ยั่งยืน ในปี ค.ศ. 1994 กระทรวง ศึกษาธิการ เยาวชน และการกีฬาของกัมพูชาได้กำหนด และบังคับใช้กติกาสี่ 7 ข้อในด้านการศึกษา (Moeun, 2003) ดังนี้

ข้อ 1 สร้างโอกาสให้เด็กทุกภูมิภาค และเด็กชนกลุ่มน้อยได้เข้าเรียนให้สำเร็จการศึกษา ระดับประถมศึกษา และให้เด็กที่สำเร็จการศึกษาระดับประถมศึกษาอย่างน้อยจำนวนร้อยละ 75 ได้เรียนต่อให้สำเร็จการศึกษาในภาคบังคับ 9 ปี โดยให้นักเรียนเรียนตามลำดับชั้น หรือเรียนควบหลายชั้น (Multi – Grade)

ข้อ 2 ส่งเสริม และกระตุ้นให้เด็กที่มีอายุ 12 – 14 ปี โดยเฉพาะอย่างยิ่งเด็กหญิง ให้เรียนจนถึงชั้นมัธยมศึกษา โดยการยกระดับโรงเรียนประถมศึกษาให้เป็นโรงเรียนที่มีเปิดสอนถึงระดับมัธยมศึกษาตอนต้น

ข้อ 3 ทำให้คุณภาพของการเรียนการสอนดีขึ้น โดยให้มีการเปิดการฝึกอบรมเพิ่มเติมเกี่ยวกับวิธีการสอนให้แก่บุคลากรข้าราชการครู เพิ่มจำนวนชั่วโมงเรียน และจัดหาเอกสาร ตำรา หนังสือที่เกี่ยวกับการเรียนการสอน

ข้อ 4 ซ่อมแซม ระบบสาธารณูปโภคขั้นพื้นฐาน และสร้างอาคารเรียนใหม่ในโรงเรียน

ข้อ 5 พัฒนาส่วนที่สำคัญต่าง ๆ ของการศึกษา เช่น การศึกษานอกระบบ อุดมศึกษา และอาชีวศึกษา

ข้อ 6 พัฒนาระบบการบริหารจัดการการศึกษา ด้วยการพัฒนาเอกสาร ตำราของผู้บริหารสถานศึกษา และให้คำปรึกษาที่เหมาะสมแก่ผู้บริหาร

ข้อ 7 จัดให้มีห้องสมุดที่ช่วยประชาชนให้สามารถอ่านและเขียนได้

รัฐบาลกัมพูชาได้เริ่มทำการปฏิรูปการศึกษาอย่างจริงจังตั้งแต่ปี ค.ศ. 2000 เป็นต้นมา โดยการใช้รูปแบบที่หลากหลาย กล่าวคือทำอย่างไรให้การดำเนินงานจัดการศึกษาทุกระดับชั้นสามารถดำเนินไปได้อย่างมีคุณภาพ เป้าหมายสำคัญของรัฐบาลกัมพูชาในระยะนี้ คือ ลดความ

เหลื่อมล้ำด้านการศึกษา สนับสนุนส่งเสริมให้เด็กและเยาวชนกัมพูชาทุกคนได้รับโอกาสเข้าถึงการศึกษาทุกระดับชั้นอย่างเสมอภาคและเท่าเทียม โดยเฉพาะอย่างยิ่งในการศึกษาภาคบังคับ 9 ปี ปฏิรูประบบการศึกษาให้มีคุณภาพเพื่อสร้างทรัพยากรมนุษย์ให้กลายเป็นคนที่มีศักยภาพสูง มีความรู้ ความสามารถ ความเชี่ยวชาญ และทักษะวิชาชีพสูงเป็นที่ต้องการของตลาดแรงงานและสามารถเข้าไปแข่งขันกับนานาชาติได้ นอกจากนี้ ในแผนพัฒนาเศรษฐกิจ และสังคมแห่งชาติ สำหรับระยะเวลา 5 ปี ครั้งที่ 2 (2000 – 2005) ได้ระบุว่า ความเจริญในด้านการศึกษาเป็นปัจจัยที่ทำให้มีความเจริญทางด้านเศรษฐกิจที่ยั่งยืน ช่วยพัฒนาสังคมและธรรมาภิบาลไปพร้อมๆ กัน จนนำไปสู่การช่วยอุดหนุนเกื้อกูลซึ่งกันและกัน และลดความยากจนของประชาชนได้ (Royal Government of Cambodia, 2003)

ในปีงบประมาณ 2006 กระทรวงศึกษาธิการ เยาวชน และการกีฬาได้รับงบประมาณจัดสรรจากรัฐบาลเพิ่มขึ้นเป็น ร้อยละ 23 จากร้อยละ 19.5 ของงบประมาณประจำปี เพื่อนำไปใช้ในการยกระดับ และขยายสถานศึกษาศึกษาของรัฐให้ทั่วถึงทุกพื้นที่ เพิ่มทุนการศึกษาสำหรับนักเรียน นักศึกษาที่ยากจน ขยายหลักสูตรและสาขาวิชาให้มีความหลากหลายมากขึ้นเพื่อเปิดโอกาสให้ประชาชนได้เข้าศึกษา และสามารถเรียนรู้ในสาขาวิชาใหม่ๆ และได้รับความรู้ใหม่ๆ เพิ่มขึ้นในขณะเดียวกัน รัฐบาลกัมพูชาก็ได้พยายามขอความร่วมมือ และความช่วยเหลือจากภาคเอกชนและภาคส่วนต่างๆ ทั้งในประเทศ และนานาชาติในด้านงบประมาณ เอกสาร ตำรา สื่อ วัสดุอุปกรณ์ และทรัพยากรด้านการศึกษาที่จำเป็น รวมทั้งให้คำปรึกษาด้านเทคนิคและวิชาการเพื่อช่วยยกระดับคุณภาพการศึกษาทั้งในระดับมัธยมศึกษา อุดมศึกษา และอาชีวศึกษา สามารถผลิตทรัพยากรมนุษย์ให้มีความเป็นผู้นำด้านธุรกิจ มีความคิดสร้างสรรค์ ความรับผิดชอบสูง มีวินัย คุณธรรม จริยธรรม มีจิตสำนึกในหน้าที่การงาน และมีความซื่อสัตย์สุจริตสามารถเข้าร่วมช่วยพัฒนาประเทศชาติให้เจริญก้าวหน้าได้ รวมทั้งเพื่อสนองตอบต่อความเจริญก้าวหน้าของโลก และเพื่อเตรียมความพร้อมในการก้าวไปสู่การรวมกลุ่มเป็นประชาคมอาเซียน โดยรัฐบาลกัมพูชา มีความเชื่อมั่นว่า ประเทศที่มีเศรษฐกิจเจริญก้าวหน้า และมั่นคงนั้น เป็นประเทศที่ให้ความสำคัญในการพัฒนา ฝึกฝน และดูแลทรัพยากรมนุษย์เป็นอย่างดี แล้วย่อมได้เปรียบประเทศที่ขาดแคลนทรัพยากรคนที่มีคุณภาพ (Office of the Council of Ministers, 2004)

2.7.2 การพัฒนาระบบการศึกษาของกัมพูชา

1) หลักการ และแนวคิดในการจัดการศึกษา

รัฐบาลกัมพูชามีแนวคิดว่าการลดระดับความยากจนของประชาชนเป็นจุดเริ่มต้นของการพัฒนาที่ยั่งยืน หมายความว่า ทำให้ประชาชนมีระดับความเป็นอยู่ที่ดี ได้รับโอกาสในการศึกษาอย่างเท่าเทียมกันเพื่อก้าวเข้าไปมีส่วนร่วม และแสดงความคิดเห็นในการตัดสินใจเกี่ยวกับสภาพ

สิ่งแวดล้อม เป็นต้น ในคำกล่าวของนาย ซอร์ เคง (SAR KHENG) รองนายกรัฐมนตรีของรัฐบาล กัมพูชา ต่อที่ประชุมใหญ่ว่าด้วยการพัฒนาที่ยั่งยืน ที่กรุงโจฮันเนสเบิร์ก (Johannesburg) เมื่อวันที่ 4 กันยายน 2545 ว่า รัฐบาลกัมพูชา ได้มีการพยายามลดระดับความยากจนของประชาชน การศึกษา จึงเป็นสิ่งสำคัญมากที่จะช่วยให้ประชาชนสามารถนำความรู้ความสามารถที่ได้จากการศึกษาเรียนรู้ ไปใช้ในการพัฒนาชีวิตความเป็นอยู่ของครอบครัวให้เจริญก้าวหน้าอย่างยั่งยืน รัฐบาลกัมพูชาก็ได้ลงนามในสนธิสัญญาขององค์การสหประชาชาติว่าด้วยสิทธิของเด็ก (UN Declarations on the Rights of the Child) รวมทั้ง ได้ให้คำสัญญาที่จะทำให้สำเร็จในเป้าหมายการศึกษาแห่งสหัสวรรษ (The Millennium Goals for Education) และคำประกาศว่าด้วยการศึกษาเพื่อปวงชน ที่ทำ ณ กรุง ดาการ์ เมื่อปี ค.ศ. 2001 (Dakar Education for All Declaration of 2001) นอกจากนี้ รัฐบาลกัมพูชายังได้ เห็นสัญญาณตกลงร่วมเพื่อทำให้การศึกษาในภาคบังคับระยะเวลา 9 ปี ประสบความสำเร็จ คือให้เด็ก กัมพูชาที่มีถึงอายุถึงวัยเรียนทุกคน ได้เข้าเรียนในราวปี ค.ศ. 2015 โดยรัฐบาลได้เพิ่มงบประมาณเป็น 2 เท่าของปีงบประมาณที่ผ่านมา เพื่อสนับสนุนด้านการศึกษาภาคบังคับดังกล่าวข้างต้นให้มีการ กระจาย อย่างทั่วถึงประชาชน และมีคุณภาพ รวมทั้งได้ร่วมมือกับนานาชาติ และองค์กรระหว่าง ภูมิภาคที่ให้ความช่วยเหลือ เพื่อปฏิบัติตามแผนปฏิรูปการศึกษานี้ให้สำเร็จ ทั้งนี้ ทำให้รัฐบาลกัมพูชา สามารถสร้างทรัพยากรมนุษย์ที่มีคุณภาพเพื่อเป็นองค์ประกอบสำคัญยิ่งที่จะช่วยพัฒนาสังคมและ เศรษฐกิจกัมพูชาให้มีความยั่งยืนและมั่นคงได้ รัฐบาลกัมพูชายังยอมรับว่า ประชาชนที่ได้รับการศึกษา ที่ดี เปรียบเสมือนสะพานโค้งที่เชื่อมต่อกันระหว่างการเรียนรู้เติบโตของเศรษฐกิจ สังคมและการ ปกครองแบบประชาธิปไตย รวมทั้งช่วยส่งเสริมการดูแลและอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมด้วย

2) ระบบการจัดการศึกษาของกัมพูชาที่ได้พัฒนา

กัมพูชาได้ปฏิรูประบบการจัดการศึกษา เพื่อรองรับนโยบายการพัฒนาที่ยั่งยืน ซึ่งมี จุดมุ่งหมายของการจัดการศึกษาในระดับประถมศึกษาและระดับมัธยมศึกษา คือ เมื่อเด็กได้รับการ ศึกษาแล้วจะกลายเป็นคนที่มีความสมบูรณ์เต็มที สามารถที่จะใช้ชีวิตอยู่ในสังคมและสามารถ เรียนต่อในระดับที่สูงขึ้นได้ตามความต้องการ ส่วนระบบการจัดการศึกษาของกัมพูชา มีดังนี้

การศึกษาในระดับอนุบาลศึกษาสำหรับเด็ก อายุ 3 – 5 ปี ซึ่งได้แบ่งการศึกษาในอนุบาล เป็น 3 ระดับ คือ ระดับต้น ระดับกลาง และระดับสูง ใช้ระยะเวลาศึกษา 3 ปีการศึกษา

การศึกษาในภาคบังคับ หรือ ขั้นพื้นฐาน ใช้ระยะเวลาศึกษา 9 ปีการศึกษา สำหรับเด็ก อายุ 6 – 14 ปีโดยแบ่งเป็น 2 ระดับ คือ ระดับประถมศึกษา 6 ปี ตั้งแต่เกรด 1 ถึงเกรด 6 และระดับ มัธยมศึกษาปฐมิมิ (มัธยมศึกษาตอนต้น) ใช้ระยะเวลาเรียน 3 ปีการศึกษา ตั้งแต่เกรด 7 ถึงเกรด 9 รวมทั้งมีการสอบไล่เพื่อจบระดับขั้นพื้นฐานนี้

ระดับมัธยมศึกษาทุติยภูมิ (มัธยมศึกษาตอนปลาย) ให้ระยะเวลาเรียน 3 ปี การศึกษา ตั้งแต่เกรด 10 ถึงเกรด 12 สำหรับนักเรียนอายุ 15 – 17 ปี และมีการสอบไล่เพื่อจบหลักสูตร ระดับมัธยมศึกษาทุติยภูมิ

นอกจากนี้ในระดับมัธยมศึกษาปฐมภูมิและทุติยภูมิยังแยกออกเป็นการศึกษาสายเทคนิคและวิชาชีพ และในปี 2545 ได้แยกการจัดการศึกษาสายเทคนิคและวิชาชีพไปอยู่ในการดูแลของกระทรวงแรงงาน

การศึกษาระดับอุดมศึกษาเป็นการศึกษาระดับสูงสุด ประกอบด้วยมหาวิทยาลัย และสถาบันการศึกษาชั้นสูงต่างๆ ของภาครัฐและภาคเอกชนอีก ซึ่งในปี พ.ศ. 2551 มีจำนวนรวมทั้งสิ้น 63 แห่ง ส่วนใหญ่ตั้งอยู่ในกรุงเทพมหานคร และเมืองใหญ่ๆ ของกัมพูชา

3) แผนยุทธศาสตร์การปฏิบัติงานในการจัดการศึกษา

เพื่อให้แผนยุทธศาสตร์ของการพัฒนาประเทศโดยการพัฒนาศึกษาของรัฐบาล กัมพูชาประสบความสำเร็จ กระทรวงศึกษาธิการ เยาวชนและการกีฬาได้สร้างแผนยุทธศาสตร์ ด้านการศึกษาสำหรับ ปี ค.ศ. 2006 – 2010 โดยมีจุดประสงค์จะมุ่งสร้างทรัพยากรมนุษย์ที่มีความสามารถและมีคุณภาพ ซึ่งเป็นยุทธศาสตร์ที่สำคัญอันหนึ่งของยุทธศาสตร์สี่เหลี่ยมแห่งการพัฒนาประเทศของรัฐบาลกัมพูชาสมัยที่ 3 กระทรวงศึกษาธิการ เยาวชนและการกีฬาได้มุ่งมั่น และส่งเสริมในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาในทุกๆระดับตั้งแต่ระดับประถมศึกษา ระดับมัธยมศึกษา และอุดมศึกษา นอกจากนี้แผนยุทธศาสตร์การศึกษานี้ ยังช่วยกระตุ้นและผลักดันให้มีการปฏิรูปการศึกษาตามรูปแบบปัจจุบันเพื่อนำไปสู่ความสำเร็จ และบรรลุจุดมุ่งหมายของการศึกษาที่ได้กำหนดไว้ในแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาแห่งชาติ ปี ค.ศ. 2006 – 2010 ให้บรรลุตามวัตถุประสงค์ของเป้าหมายการพัฒนาแห่งสหัสวรรษ และสามารถบรรลุตามจุดมุ่งหมายในแผนพัฒนาแห่งชาติเพื่อการศึกษาของปวงชน (Ministry of Education, Youth and Sports, 2005)

นอกจากนี้ รัฐบาลกัมพูชา (Royal Government of Cambodia, 2003) ได้ให้ความสำคัญต่อโครงการการศึกษาเพื่อปวงชน เนื่องจากมีความคาดหวังว่า เมื่อเด็กกัมพูชาทุกคนได้มีโอกาสรับการศึกษาอย่างน้อยในภาคบังคับ 9 ปีแล้ว จะสามารถนำความรู้ที่ได้ไปพัฒนาครอบครัวและสังคมชาติให้เจริญก้าวหน้าอย่างยั่งยืน อย่างไรก็ตาม เพื่อให้โครงการการศึกษาเพื่อปวงชนประสบความสำเร็จ กระทรวงศึกษาธิการ เยาวชน และการกีฬาได้ทำการวิเคราะห์นโยบาย และแผนยุทธศาสตร์ต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับทรัพยากรที่จะใช้ในการจัดการศึกษาในระยะเวลาอีก 15 ปี โดยคำนึงถึงการเพิ่มขึ้นของผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศ (GDP) รวมทั้งการเพิ่มเงินเดือนและสวัสดิการ

ให้แก่ข้าราชการของกระทรวงศึกษาธิการ เยาวชน และการกีฬา ซึ่งนโยบายและแผนยุทธศาสตร์ดังกล่าวนี้ แบ่งเป็น 3 ประการ ดังต่อไปนี้

ประการที่ 1 การวางนโยบาย ยุทธศาสตร์ และวางแผนงบประมาณในการจัดการศึกษาเพื่อปวงชน มีจุดมุ่งหมายที่จะปรับปรุงแผนยุทธศาสตร์การศึกษาระยะปานกลาง ให้เป็นแผนยุทธศาสตร์การศึกษาเพื่อปวงชนระยะยาว ซึ่งจะต้องมีการปรับปรุงเนื้อหา ดังนี้

(1) รับรองให้มีการเข้าเรียนในระดับการศึกษาภาคบังคับ และการศึกษาระดับสูงกว่าภาคบังคับอย่างเสมอภาค โดยให้มีการสนับสนุนจากรัฐบาลเพิ่มเติมในการฝึกอบรมครู และกระตุ้นให้ชุมชน ผู้ปกครอง และภาคเอกชนเข้ามามีส่วนร่วมในด้านงบประมาณ และการบริหารจัดการศึกษาระดับอนุบาล และระดับสูงกว่าการศึกษาภาคบังคับโดยให้ความสำคัญกับนักเรียนมาจากครอบครัวยากจน เพื่อให้ได้รับโอกาสศึกษาอย่างเท่าเทียมกัน

(2) การประกันคุณภาพ และประสิทธิภาพของการศึกษา โดยเพิ่มงบประมาณในด้านวัสดุอุปกรณ์สื่อการเรียนการสอน การพัฒนาครู ส่งเสริมการศึกษาภาคบังคับ การประเมินติดตามคุณภาพ การเรียนการสอน การปรับปรุงวิธีการบริหารจัดการ การกระจายข้าราชการครู และการทำให้เข้มแข็งภายในสถานศึกษา

(3) การพัฒนาความรู้ให้แก่ข้าราชการครู เพื่อเตรียมการกระจายอำนาจ คือ จะแบ่งอำนาจให้สถานศึกษาทุกแห่งปกครองด้วยตนเองโดยการเพิ่มอำนาจให้แก่ท้องถิ่น ในการบริหารจัดการศึกษา ติดตามตรวจสอบคุณภาพ และนิเทศการศึกษา

ประการที่ 2 นโยบายด้านงบประมาณในอนาคต เนื่องจากการเพิ่มขึ้นของจำนวนนักเรียน ซึ่งจากการสำรวจไว้นับตั้งแต่ปี ค.ศ. 2001 ถึง ค.ศ. 2010 อัตราเพิ่มขึ้นของนักเรียนจะสูงขึ้นเสมอตลอดจนปี ค.ศ. 2010 และอัตรานักเรียนที่ลาออกกลางคันจะลดลง ในปี ค.ศ. 2010 อัตรานักเรียนขึ้นระดับชั้นในระดับประถมศึกษา และมัธยมศึกษาจะเพิ่มขึ้นถึงร้อยละ 100 นอกจากนั้นมีการคาดหวังว่า เด็กที่ลาออกกลางคันจำนวน 100,000 คนจะลดลงโดยการเปิดให้มีการสอนนอกระบบแบบบูรณาการ ทั้งนี้เป็นความเสี่ยงและโอกาส ที่จะต้องใช้ทรัพยากรให้มีประสิทธิภาพ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการใช้ห้องเรียน และครูผู้สอน ความเสี่ยงคือ การบรรจุครู และสร้างห้องเรียนให้เพียงพอในระดับประถมศึกษา และบรรจุครูเป็นจำนวนน้อยในระดับมัธยมศึกษาสำหรับระยะเวลา 15 ปีข้างหน้า อย่างไรก็ตาม ยังมีโอกาสในการปรับปรุงคุณภาพการศึกษา และการเข้าเรียน ซึ่งจะต้องดำเนินการ ดังนี้

(1) เลิกใช้วิธีการเรียนการสอนตามแบบแบ่งการเรียนเป็นภาคเช้า และภาคบ่าย ในระดับประถมศึกษา และมัธยมศึกษา ในปี ค.ศ. 2010 โดยการเพิ่มชั่วโมงสอนแทน

(2) สนับสนุน ส่งเสริม ฝึกอบรม และกระจายครูประถมศึกษา และมัธยมศึกษาอย่างมีประสิทธิภาพ โดยให้กระจายทั่วถึงทุกโรงเรียนมัธยมศึกษาที่อยู่ห่างไกล เริ่มตั้งแต่ ค.ศ. 2004 – 2005

(3) สร้างอาคารเรียนเพิ่มเติมให้แก่โรงเรียนประถมศึกษาที่นักเรียนไม่สมัครเข้าเรียน และโรงเรียนประถมศึกษาที่ยังเปิดสอนไม่ถึงชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 และเพิ่มให้มีการสอนควบ 2 ห้องด้วยกันในโรงเรียนที่มีขนาดเล็กและอยู่ห่างไกล

ประการที่ 3 ทำการประเมินในด้านการสนับสนุนทรัพยากรที่จำเป็นต่าง ๆ เพื่อดำเนินการจัดการศึกษาเพื่อปวงชน คือการประเมินเพื่อรับรองให้มีการใช้ทรัพยากรที่ต้องการให้มีประสิทธิภาพ สอดคล้องตามวิสัยทัศน์เศรษฐกิจมหภาคของรัฐบาลกัมพูชา การประเมินจะเพิ่มขึ้นโดยยึดหลักการของการเพิ่มขึ้นของผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศ (GDP) และการใช้งบประมาณของรัฐบาล

ดังนั้น จากการอธิบายดังกล่าวข้างต้น สามารถสรุปได้ว่า เพื่อให้การจัดการศึกษาเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน ประสบความสำเร็จ รัฐบาลกัมพูชาได้ใช้แผนยุทธศาสตร์ และนโยบาย ได้แก่ 1) ทำการปฏิรูปการศึกษา ที่มุ่งมั่นและส่งเสริมการพัฒนาคุณภาพการศึกษาในทุกระดับชั้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งจะให้นักเรียนทุกคนได้เรียนจบการศึกษาในภาคบังคับ 9 ปี 2) การวางแผนนโยบาย ยุทธศาสตร์ และวางแผนงบประมาณระยะยาว ที่จะใช้ในการจัดดำเนินการเรียนการสอน การฝึกอบรม และส่งเสริมสวัสดิการครู เพื่อรับรองการเพิ่มขึ้นของนักเรียน 3) ทำการประเมินการใช้ทรัพยากรที่มี และสนับสนุนทรัพยากรที่จำเป็นต่าง ๆ เพื่อดำเนินการจัดการศึกษาเพื่อปวงชนโดยยึดหลักการของการเพิ่มขึ้นของผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศ (GDP)

2.8 การพัฒนาความเข้าใจอันดีระหว่างประเทศ

องค์การศึกษา วิทยาศาสตร์ และวัฒนธรรมแห่งสหประชาชาติ (UNESCO) เป็นองค์การชำนาญพิเศษขององค์การหนึ่งของสหประชาชาติ ที่มีเป้าหมายในการเสริมสร้างและรักษาสันติภาพด้วยความร่วมมือทางการศึกษา วิทยาศาสตร์ และวัฒนธรรม โดยธรรมนูญขององค์การยูเนสโกเริ่มด้วยข้อความที่ว่า “สงครามเริ่มขึ้นในจิตใจมนุษย์ การปกป้องสันติภาพย่อมจักต้องสร้างขึ้นในจิตใจมนุษย์ด้วย” (สำนักปลัดกระทรวงศึกษาธิการ, 2553)

2.8.1 แนวคิดความเข้าใจอันดีระหว่างประเทศ

Hinrichs (2003) ได้ศึกษาเปรียบเทียบความเข้าใจอันดีระหว่างประเทศของนักศึกษานานาชาติ ในชั้นแรกที่ทำกรโดยศึกษาค้นคว้าจากเอกสาร งานวิจัยพบว่า มีผู้ให้ความหมายเกี่ยวกับความเข้าใจอันดีระหว่างประเทศ (International understanding) ไว้ เช่น Gillion (1999) Taylor

(1998) Jacoby (1992) Mollerup (1996) Drake (1999) Jacobus – Pretix (1996) Kim (1991) และ Merryfield (1997) เมื่อนำมาวิเคราะห์พบว่า ความเข้าใจอันดีระหว่างประเทศ ประกอบด้วย 1) การพัฒนาความรู้ ทักษะ เจตคติ และ เหตุผลเชิงจริยธรรมที่จำเป็นต่อการดำรงชีวิตอย่างมีประสิทธิภาพ 2) การยอมรับว่า โลกมีทรัพยากรธรรมชาติอย่างจำกัด 3) การยอมรับและชื่นชมว่าโลกนี้มีหลากหลายเชื้อชาติและพหุวัฒนธรรม 4) การยอมรับว่าโลกต้องพึ่งพาอาศัยกันมากขึ้น 5) การเข้าใจความเชื่อมโยงของวัฒนธรรมในประเทศต่างๆ ทั่วโลก 6) การยอมรับ ชื่นชมความหลากหลายและแบ่งปันค่านิยมและความเชื่อของมนุษยชาติ 7) ค้นหาความสัมพันธ์เชิงสาเหตุและผลของประเด็นเร่งด่วนระดับโลก 8) พัฒนาทักษะการสื่อสารข้ามวัฒนธรรม เริ่มต้นด้วยการศึกษาภาษาต่างประเทศ 9) ฝึกฝนทักษะและทำความเข้าใจข้อจำกัดของเทคโนโลยียุคโลกาภิวัตน์ เช่น คอมพิวเตอร์ ดิจิตอล ดาวเทียมสื่อสาร ไฟเบอร์ออปติกส์ และ อินเทอร์เน็ต เป็นต้น 10) พัฒนาทักษะการทำงานในวัฒนธรรมที่หลากหลาย 11) รักสันติ 12) ผลประโยชน์ของนานาชาติ หรือของโลกอยู่เหนือกว่าผลประโยชน์ของชาติ 13) มีสมดุลระหว่างโลกาภิวัตน์กับเอกลักษณ์ทางวัฒนธรรม 14) พัฒนาความรับผิดชอบของบุคคล 15) การเข้าใจผลกระทบของนโยบายภายในประเทศที่มีต่อโลก 16) การเข้าใจภูมิศาสตร์ นโยบายและประวัติศาสตร์ต่างประเทศ 17) การเข้าใจความสัมพันธ์ระหว่างประเทศเกี่ยวกับนโยบาย วัฒนธรรม เทคโนโลยี การเงิน ความปลอดภัย และสภาพแวดล้อม 18) เคารพในประชาธิปไตย 19) เคารพในสิทธิขั้นพื้นฐานของมนุษย์ 20) การเข้าใจประวัติศาสตร์ ประเด็นร่วมสมัย และประเด็นระดับโลก 21) การเข้าใจการพึ่งพากันทางเศรษฐกิจในระดับนานาชาติ และ 22) การสามารถมองข้ามวัฒนธรรมและสภาพในท้องถิ่นเมื่อใช้มุมมองหรือต้องรับผิดชอบต่อประชากรหรือเหตุการณ์ในโลก ต่อมา Hinrichs (2003) ได้ทำการสำรวจกับนักศึกษานานาชาติ และทำการวิเคราะห์องค์ประกอบ พบว่า ความเข้าใจอันดีระหว่างประเทศมีองค์ประกอบ 7 ด้าน ได้แก่ 1) ความรู้ความเข้าใจการใช้ชีวิตต่างวัฒนธรรม 2) การยอมรับและเห็นคุณค่าของความแตกต่างระหว่างประเทศ 3) การยอมรับการพึ่งพากันและกัน และสัมพันธ์ภาพระหว่างประเทศ 4) ความเข้าใจประเด็นร่วมสมัยและประเด็นระดับโลก 5) การให้คุณค่าสันติภาพและผลประโยชน์ระหว่างประเทศ 6) การเข้าใจผลกระทบของนโยบายภายในประเทศที่มีต่อโลก และ 7) การเคารพในประชาธิปไตยและสิทธิขั้นพื้นฐานของมนุษย์

2.8.2 โครงการการศึกษาเพื่อความเข้าใจอันดีระหว่างชาติ

ใน พ.ศ. 2492 ยูเนสโก (สำนักความสัมพันธ์ต่างประเทศ, 2555) ได้เสนอโครงการการศึกษาเพื่อความเข้าใจอันดีระหว่างชาติขึ้น “โรงเรียนเครือข่ายเพื่อความเข้าใจอันดีระหว่างชาติ (Associated Schools Project Network: ASPnet)” โดยมีจุดประสงค์ของโครงการคือการส่งเสริมความรู้เกี่ยวกับ

ปัญหาของโลกและประเทศต่างๆ ให้แก่เด็กและเยาวชน กระตุ้นการเรียนรู้เกี่ยวกับชาติต่างๆ เพื่อให้เกิดความเข้าใจอันดีและสันติภาพระหว่างชาติ โดยมีโรงเรียนและสถานศึกษาต่างๆ เป็นพื้นที่เป้าหมายในการดำเนินโครงการ ในปีแรกมีโรงเรียนที่สมัครเป็นสมาชิกจำนวน 30 แห่งใน 15 ประเทศ ต่อมาได้ขยายจำนวนมากขึ้น จนถึงปัจจุบันมีสถานศึกษาหลายระดับเป็นสมาชิก โครงการนี้จำนวนเกือบ 6,000 สถาบัน กว่า 160 ประเทศ โรงเรียนที่เป็นสมาชิกโครงการในแต่ละรัฐสมาชิกของยูเนสโกจัดทำโครงการพิเศษและจัดกิจกรรมขึ้นทดลองเรียนเกี่ยวกับปัญหาของโลกที่ ในประเด็นที่สหประชาชาติเสนอแนะให้พิจารณา เช่น เรื่องสิทธิมนุษยชน สันติภาพและสิ่งแวดล้อม เป็นต้น

ประเทศไทยได้สมัครเข้าเป็นสมาชิกของโครงการการศึกษาเพื่อความเข้าใจอันดีระหว่างชาติ หรือเรียกโดยย่อว่าโครงการ UNESCO Associated Schools Project (ASP) ในปี พ.ศ. 2501 โดยมีวิทยาลัยครู 2 แห่งแรกที่เข้าร่วมโครงการคือ วิทยาลัยครูสวนสุนันทา และวิทยาลัยครูอุบลราชธานี และในปี พ.ศ. 2506 โครงการจึงได้ขยายไปสู่โรงเรียนระดับมัธยมศึกษาทั้งในกรุงเทพมหานครและต่างจังหวัด ปัจจุบันมีสถานศึกษาต่างๆ กว่า 100 แห่งเป็นสมาชิกของโครงการประกอบด้วย โรงเรียนมัธยม โรงเรียนประถม สถาบันราชภัฏ วิทยาลัยอาชีวศึกษา สถาบันเทคโนโลยีราชมงคล และสถาบันการศึกษาเอกชน ต่อมาเมื่อสถานการณ์ของโลกเปลี่ยนแปลงไป จึงได้ปรับปรุงให้มีการจัดการศึกษาและกิจกรรมในหัวข้อต่างๆ ดังนี้ เช่น 1) บทบาทขององค์การสหประชาชาติตลอดจนองค์การชำนาญพิเศษต่างๆ ที่เกี่ยวกับปัญหาของโลก 2) สิทธิมนุษยชน ประชาธิปไตย ขันติธรรม 3) วัฒนธรรมของนานาชาติ และ 4) สิ่งแวดล้อม นอกจากนี้ยังมุ่งเน้นให้หาทางแก้ไขปัญหาต่างๆ ที่โลกกำลังประสบโดยไม่ใช้ความรุนแรง แต่ด้วยความเข้าใจด้วยวิถีแห่งปัญญาโดยอาศัยการสื่อสารและวิทยาศาสตร์ตลอดจนเทคโนโลยีที่ทันสมัย เพื่อนำไปสู่สันติวัฒนธรรม (Culture of Peace) เป็นจุดหมายปลายทาง

ปัจจุบันโครงการการศึกษาเพื่อความเข้าใจอันดีระหว่างชาติของยูเนสโก เป็นแผนกหนึ่งภายใต้งานสาขาการศึกษาซึ่งเป็นงานหลักขององค์การ โดยมีเครือข่ายการทำงานเชื่อมโยงกับสาขาอื่นๆ ด้วย เช่น สาขาวัฒนธรรม (งานมรดกโลก) สาขาสังคมศาสตร์ (งานสิทธิมนุษยชน) เป็นต้น สำหรับประเทศไทยงานโครงการ ASP อยู่ภายใต้ความรับผิดชอบของกองการสัมพันธ์ต่างประเทศ สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ ซึ่งทำหน้าที่เป็นสำนักเลขาธิการคณะกรรมการแห่งชาติว่าด้วยการศึกษา วิทยาศาสตร์ และวัฒนธรรมแห่งสหประชาชาติ โดยประสานการทำงานฝรั่งเศสและสำนักงานยูเนสโกประจำภาคพื้นเอเชียและแปซิฟิก กรุงเทพฯ ทั้งนี้เพื่อสนับสนุนการเรียนการสอน ตามแนวคิดให้เด็กเป็นศูนย์กลาง และเป็นการเรียนรู้เพื่อนำไปปฏิบัติได้จริงกับสำนักงานใหญ่ยูเนสโก กรุงปารีส ประเทศฝรั่งเศส

การทำงานของโครงการ ASP ในประเทศไทย นอกจากการประสานกับยูเนสโกและเครือข่าย ASP ประเทศต่างๆ แล้ว ยังได้รับความร่วมมือและสนับสนุนจากศูนย์ความเข้าใจอันดีระหว่างชาติ (Centre for International Understanding) ซึ่งจัดตั้งขึ้นเมื่อ พ.ศ. 2513 ตามข้อเสนอแนะของการสัมมนาผู้ที่รับผิดชอบโครงการ ASP โดยมีจุดประสงค์เพื่อสนับสนุนกิจกรรมของโครงการ ASP ให้แพร่หลายไปอย่างกว้างขวางในหมู่นักศึกษาและประชาชน การทำงานของศูนย์ความเข้าใจอันดีระหว่างชาติจึงเป็นลักษณะขององค์กรเอกชน และทำหน้าที่เช่นเดียวกับชมรมยูเนสโก (UNESCO Clubs) ในประเทศต่างๆ ในฐานะสมาชิกของสหพันธ์ชมรมยูเนสโกแห่งเอเชีย (Asian Federation of UNESCO Clubs, Centres and Associations: AFUCA) และสหพันธ์ชมรมยูเนสโกแห่งโลก (World Federation of UNESCO Clubs, Centres and Associations: WFUCA)

2.9 กระบวนการเรียนรู้ในการวางแผน

Chambers (1993 อ้างถึงใน Elliott, 2006) ได้เสนอแนวคิดในการจัดทำโครงการเพื่อการพัฒนาพื้นที่ชนบทว่า จะต้องตั้งอยู่บนพื้นฐานของ “กระบวนการเรียนรู้ (Learning process)” โดยโครงการจะต้องมีการพัฒนาและปรับปรุงอย่างต่อเนื่อง และไม่ยึดติดกับเป้าหมายและกระบวนการที่กำหนดไว้ก่อนหน้า ไม่เหมือนกับการจัดทำโครงการที่ต้องดำเนินการตามแบบแผนที่กำหนดไว้ใน “แผนผังโครงการ” หรือ “พิมพ์เขียว (Blueprint)” มีการพัฒนาและเปลี่ยนแปลงการจัดทำโครงการด้วยกระบวนการเรียนรู้ (Learning process)” ซึ่งการเปลี่ยนแปลงนี้ขึ้นอยู่กับ 1) การทำความเข้าใจระหว่างกลุ่มผู้ที่มีส่วนได้ส่วนเสียทุกกลุ่ม และ 2) ประสบการณ์ที่ได้รับจากการดำเนินโครงการ กระบวนการเรียนรู้ (Learning process) สามารถนำไปประยุกต์ใช้ได้อย่างกว้างขวางขึ้นอยู่กับโครงการ ความเชี่ยวชาญเฉพาะด้านที่มีคุณค่า และระบบของการสื่อสาร ความแตกต่างของการจัดทำโครงการโดยใช้ “แผนผังโครงการ” และ “กระบวนการเรียนรู้” มีรายละเอียดดังแสดงในตาราง 2.1

ตาราง 2.1 การจัดทำโครงการโดยใช้ “แผนผังโครงการหรือพิมพ์เขียว” และ “กระบวนการเรียนรู้”

ประเด็น	แผนผังหรือพิมพ์เขียว	กระบวนการเรียนรู้
1. การวางแผนความร่วมมือ		
ความคิดเริ่มต้น	จากส่วนกลาง	มาจากประชาชนระดับรากหญ้า
ขั้นเริ่มต้น	การเก็บข้อมูลและวางแผน	ความตระหนักและการปฏิบัติ
การออกแบบ	จากความเชี่ยวชาญ	ประชาชนมีส่วนร่วม
องค์กรสนับสนุน	จากบนลงล่าง	จากล่างขึ้นบน และการขยายใน แนวนอน
ทรัพยากรหลัก	ทุนและเทคนิคจากส่วนกลาง	สินทรัพย์และคนในท้องถิ่น
การพัฒนาบุคลากร	การสอนในห้องเรียน	การเรียนรู้ภาคสนามโดยการปฏิบัติ (Field – based learning through action)
2. การนำแผนสู่การปฏิบัติ		
การนำแผนสู่การปฏิบัติ	รวดเร็ว และแผ่ขยาย	เฉพาะพื้นที่ๆ ค่อยเป็นค่อยไปตาม จังหวะก้าวของคนในท้องถิ่น
จุดเน้นในการบริหาร	การใช้จ่ายงบประมาณ ดำเนินการ ทันเวลาตามที่กำหนด	ผลการปฏิบัติงานและการปรับปรุง ที่ยั่งยืน
เนื้อหาของการปฏิบัติการ	มีมาตรฐาน	หลากหลาย
การสื่อสาร	แนวดิ่ง มีการสั่งการจากบนลงล่าง และรายงานจากล่างขึ้นบน	ด้วยการเรียนรู้ร่วมและการแลกเปลี่ยน ประสบการณ์ในแนวนอน
ภาวะการนำ	โดยตำแหน่ง มีการเปลี่ยนแปลง	โดยบุคคลและยั่งยืน
3. การประเมินผล		
การประเมินผล	การประเมินจากบุคคลภายนอก ไม่ต่อเนื่อง	การประเมินภายในอย่างต่อเนื่อง
ความคลาดเคลื่อน	ขจัดออก	ยอมรับด้วยความเข้าใจและลงมือ แก้ไข
ผล	ขึ้นอยู่กับโครงสร้าง	ประชาชนได้รับการเสริมสร้างพลัง อำนาจ
ภาคีสมาชิก	วิชาชีพที่มีอยู่เดิม	วิชาชีพใหม่ที่เป็นปึกแผ่น

ที่มา: Chambers (1993 อ้างถึงใน Elliott, 2006)

2.10 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

สำนักความสัมพันธ์ต่างประเทศ สำนักปลัดกระทรวงศึกษาธิการ (2552) ได้ศึกษาวิจัยเพื่อพัฒนากลยุทธ์ความร่วมมือด้านการศึกษาระหว่างไทยกับประเทศเพื่อนบ้าน 4 ประเทศคือ พม่า เวียดนาม ลาว และกัมพูชา โดยศึกษาวิเคราะห์และประเมินความสำเร็จของนโยบายและกลยุทธ์ความร่วมมือระหว่างไทยกับประเทศเพื่อนบ้านทั้ง 4 ประเทศ และวิเคราะห์สภาพแวดล้อมบนพื้นฐานของข้อมูลจากการสังเคราะห์นโยบายการต่างประเทศ แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม นโยบายด้านการศึกษาของไทยและประเทศเพื่อนบ้าน รวมถึงผลการวิเคราะห์ความต้องการจำเป็นของนักศึกษาจากประเทศเพื่อนบ้านที่ศึกษาอยู่ในประเทศไทยในปัจจุบัน ทั้งนี้ เพื่อให้การพัฒนากลยุทธ์ความร่วมมือด้านการศึกษาสอดคล้องกับแนวทางการพัฒนา และความต้องการของประเทศเพื่อนบ้านเพื่อนำไปสู่การสร้างความสัมพันธ์ระหว่างไทยกับประเทศเพื่อนบ้านอย่างยั่งยืน ผลการวิจัยพบว่า ประเทศไทยมีจุดแข็ง คือ 1) ไทยยกระดับเป็นผู้ถ่ายทอดเทคโนโลยีจากประเทศที่ 3 ในบางสาขา 2) ไทยเป็นแหล่งวิชาการที่อยู่ใกล้ ทำให้สะดวกในการเดินทาง 3) ไทยมีหลักสูตรการศึกษามากมาย หลากหลาย และได้มาตรฐานสากล 4) ค่าใช้จ่ายต่ำกว่าเมื่อเปรียบเทียบกับประเทศอื่น แม้แต่ระหว่างภูมิภาค เช่น สิงคโปร์ มาเลเซีย เป็นต้น 5) ไทยมีหลักสูตรการศึกษาและความเชี่ยวชาญในหลักสูตรเฉพาะด้าน ซึ่งมีความสัมพันธ์กับลักษณะเฉพาะทางภูมิศาสตร์ เช่น วนศาสตร์ สาธารณสุข เป็นต้น 6) ไทยมีความเชี่ยวชาญในบางสาขาสูง เช่น การท่องเที่ยว เป็นต้น 7) ไทยมีสถานศึกษาที่มีที่ตั้งติดกับชายแดนของประเทศเพื่อนบ้านหลายแห่ง และ 8) ไทยมีทุนการศึกษาและทุนฝึกอบรมทั้งในระดับทวิภาคีและพหุภาคี จุดอ่อนของประเทศไทยคือ 1) การทำงานของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับความร่วมมือด้านการศึกษากับประเทศเพื่อนบ้าน ยังไม่มีเอกภาพทำให้ขาดพลังในการขับเคลื่อนและได้รับผลกระทบเชิงบวกน้อย 2) ประเทศเพื่อนบ้านยังมีความหวาดระแวงต่อความจริงจังของรัฐบาลไทย 3) รัฐบาลประเทศเพื่อนบ้านกลัวการครอบงำทางวัฒนธรรมที่ถ่ายทอดผ่านสังคมไทย 4) ประเทศเพื่อนบ้านมองไทยว่าเป็นผู้แสวงหาผลประโยชน์จากทรัพยากรและเศรษฐกิจที่อ่อนด้อย และ 5) ประเทศเพื่อนบ้านได้รับความช่วยเหลือทางวิชาการจากหลายประเทศ ทำให้มีทางเลือกค่อนข้างมาก โอกาสของประเทศไทยคือ 1) การรวมกันเป็นประชาคมอาเซียนในปี ค.ศ. 2015 มีการเปิดเสรีด้านการศึกษา จึงเป็นโอกาสที่ไทยจะเข้าไปแข่งขันในการให้บริการด้านการศึกษา 2) ระบบการจัดการศึกษาในประเทศเพื่อนบ้านยังอยู่ในระหว่างการพัฒนา 3) ประเทศเพื่อนบ้านในภูมิภาคให้ความสำคัญกับมาตรฐานการศึกษาของไทย 4) ไทยและประเทศเพื่อนบ้านมีสภาพสังคมและวัฒนธรรมใกล้เคียงกัน 5) ไทยมีพรมแดนติดต่อกับประเทศเพื่อนบ้านทำให้การเดินทางมาศึกษาต่อในไทยสะดวก และ 6) ประเทศเพื่อนบ้านยังคงต้องการความช่วยเหลือจากต่างประเทศอยู่มาก โดยเฉพาะ

ด้านการศึกษา อุปสรรคของประเทศไทยคือ 1) ไทยไม่ใช่ตัวเลือกในลำดับต้นของภูมิภาค 2) ระบบการบริหารจัดการเพื่อให้ความช่วยเหลือยังขาดการมีส่วนร่วมจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง 3) การให้ความช่วยเหลือด้านการศึกษาของไทยยังกระจุกกระจาย ไม่รวมศูนย์ ไม่ยั่งยืนและขาดความต่อเนื่อง 4) เสถียรภาพของรัฐบาลมีผลให้การดำเนินการตามนโยบายขาดความต่อเนื่อง 5) ประเทศไทยและบุคลากรของไทยยังขาดองค์ความรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับประเทศเพื่อนบ้าน 6) บุคลากรขาดความสามารถในการติดต่อสื่อสารแบบให้เกียรติกับประเทศเพื่อนบ้าน 7) มาตรฐานการศึกษาในระดับอุดมศึกษาของไทยมีความแตกต่างค่อนข้างมาก 8) การดำเนินการตาม MOU ในกระทรวงศึกษาไทยยังไม่มีผลการดำเนินการอย่างเป็นรูปธรรม และ 9) การให้ความช่วยเหลือของไทยยังเน้นที่การให้ทุนการศึกษาและฝึกอบรมระยะสั้น

ภายใต้สถานการณ์ของความสัมพันธ์ระหว่างไทยกับประเทศเพื่อนบ้านที่ยังคงต้องการกลไกมาเสริมสร้างให้เกิดความร่วมมือกันอย่างยั่งยืน แม้จะได้รับผลกระทบจากความผันผวนจากความสัมพันธ์ทางการเมือง หรือการเปลี่ยนแปลงของสภาพแวดล้อมภายใต้กระแสโลกาภิวัตน์ ยุทธศาสตร์ที่ควรจะเป็นในอนาคตเพื่อหาทางออกให้กับสถานการณ์ดังกล่าว โดยใช้การศึกษาเป็นกลไกขับเคลื่อนไปสู่ความสัมพันธ์อันยั่งยืนระหว่างไทยกับเพื่อนบ้านในระยะยาว คือ “ยุทธศาสตร์การส่งเสริมความร่วมมือด้านการศึกษาระหว่างไทยกับประเทศเพื่อนบ้าน” ซึ่งมีจุดมุ่งหมายเชิงยุทธศาสตร์สำคัญ 2 ประการ ได้แก่ 1) ส่งเสริมความร่วมมือด้านการศึกษาเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน และ 2) ใช้ความร่วมมือด้านการศึกษาเป็นกลไกขับเคลื่อนไปสู่ความสัมพันธ์อันยั่งยืนระหว่างไทยกับเพื่อนบ้าน

ผลการศึกษาพบว่า ประเทศเพื่อนบ้านต้องการความจริงใจและทัศนคติเชิงบวกของไทย และนโยบายต่างประเทศของไทยต่อประเทศเพื่อนบ้านทั้งสี่ประเทศ มีความถักถักและแตกต่างกันตามแต่ละรัฐบาล การเปลี่ยนรัฐบาลแต่ละชุดส่งผลให้ความร่วมมือด้านการศึกษาขาดความต่อเนื่อง ดังนั้น กลยุทธ์ที่เสริมสร้างให้ความร่วมมือด้านการศึกษาเป็นกลไกหลักสำคัญในการขับเคลื่อน อันจะนำไปสู่การสร้างความสัมพันธ์อย่างยั่งยืนในระยะยาว เพื่อก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทัศนคติด้านบวกต่อประเทศไทย มี 2 กลยุทธ์คือ กลยุทธ์ที่ 1: ยกย่องนโยบายความร่วมมือด้านการศึกษาให้เป็นนโยบายระดับชาติ เพื่อใช้เป็นกลไกในสร้างความสัมพันธ์ที่ยั่งยืนระหว่างไทยกับประเทศเพื่อนบ้าน และ กลยุทธ์ที่ 2: ขยายความร่วมมือในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา ระดับขั้นพื้นฐาน อุดมศึกษา รวมถึงการอาชีวศึกษา ให้เป็นการศึกษาตลอดชีวิตที่สอดคล้องกับทิศทางการพัฒนาของแต่ละประเทศ

นอกจากนี้ยังพบว่า ประเทศไทยยังมีจุดอ่อนด้านความเป็นเอกภาพในการให้ความช่วยเหลือประเทศเพื่อนบ้านด้านการศึกษา ทำให้ขาดพลังในการขับเคลื่อนและได้รับผลกระทบเชิงบวกน้อย ตลอดจนทำให้สิ้นเปลืองทรัพยากรบุคคลและงบประมาณ ดังนั้น จึงต้องมีกลยุทธ์เพิ่มอีก 2 กลยุทธ์คือ

กลยุทธ์ที่ 3: สร้างเอกภาพในการขับเคลื่อนความร่วมมือด้านการศึกษากับประเทศเพื่อนบ้านไปในทิศทางเดียวกัน และ กลยุทธ์ที่ 4: ส่งเสริมความเข้าใจอันดี ความไว้วางใจ และความเชื่อมั่นระหว่างไทยกับประเทศเพื่อนบ้าน

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาวิเคราะห์และสังเคราะห์เชิงประเมินเกี่ยวกับความร่วมมือทางการศึกษาระหว่างราชอาณาจักรไทยกับราชอาณาจักรกัมพูชาประกอบด้วยการวิจัย 3 ระยะ ระยะที่ 1 การประมวลและวิเคราะห์สังเคราะห์โครงการความร่วมมือทางการศึกษาระหว่างราชอาณาจักรไทยกับราชอาณาจักรกัมพูชา ระยะที่ 2 การวิเคราะห์และสังเคราะห์ผลลัพธ์ด้านการพัฒนาคนและความเข้าใจอันดีระหว่างประเทศของความร่วมมือทางการศึกษาระหว่างราชอาณาจักรไทยกับราชอาณาจักรกัมพูชา และระยะที่ 3 การวิเคราะห์สังเคราะห์และจัดทำข้อเสนอเชิงนโยบายเกี่ยวกับโอกาสและความหวังในอนาคตของความร่วมมือทางการศึกษาและความเข้าใจอันดีระหว่างราชอาณาจักรไทยกับราชอาณาจักรกัมพูชา ในแต่ละระยะมีขั้นตอนการวิจัยดังรายละเอียดต่อไปนี้

3.1 การประมวลและวิเคราะห์สังเคราะห์โครงการความร่วมมือทางการศึกษาระหว่างราชอาณาจักรไทยกับราชอาณาจักรกัมพูชา

การวิจัยในระยะแรกนี้ ใช้ระเบียบวิธีการวิจัยเอกสารและระเบียบวิธีวิจัยเชิงสำรวจเป็นหลัก เพื่อประมวลและวิเคราะห์สังเคราะห์โครงการความร่วมมือทางการศึกษาระหว่างราชอาณาจักรไทยกับราชอาณาจักรกัมพูชาประกอบด้วยขั้นตอนการวิจัย 2 ขั้นตอนคือ

3.1.1 การประมวลข้อมูลขั้นต้นของโครงการความร่วมมือทางการศึกษาระหว่างราชอาณาจักรไทยกับราชอาณาจักรกัมพูชา

1) การค้นหาโครงการความร่วมมือทางการศึกษาระหว่างราชอาณาจักรไทยกับราชอาณาจักรกัมพูชา

1.1) การค้นหาข้อมูลโครงการขั้นต้น

คณะนักวิจัยดำเนินการสืบค้นจากเอกสาร งานวิจัย ฐานข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ และใช้เทคนิคการสืบค้นแบบลูกโซ่ (Snowball technique) เพื่อค้นหาหน่วยงานที่ดำเนินโครงการความร่วมมือทางการศึกษาระหว่างราชอาณาจักรไทยกับราชอาณาจักรกัมพูชาสำหรับการสืบค้นข้อมูลเชิงลึกในขั้นต่อไป

1.2) การค้นหาข้อมูลโครงการเชิงลึก

คณะนักวิจัยนำข้อมูลเกี่ยวกับหน่วยงานและโครงการมาวิเคราะห์ข้อมูลโครงการที่อยู่ในขอบเขตของการวิจัย และประสานความร่วมมือเพื่อขอข้อมูลโครงการความร่วมมือทางการศึกษาระหว่างราชอาณาจักรไทยกับราชอาณาจักรกัมพูชาตามแบบ EC 1/2 และ EC 2/2 กับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องประกอบด้วยกระทรวงของประเทศไทย 4 กระทรวง และสถาบันอุดมศึกษาไทย 26 แห่ง และ

ได้รับข้อมูลจากหน่วยงานระดับกระทรวง 4 แห่ง และสถาบันอุดมศึกษา 6 แห่ง คิดเป็นร้อยละ 33.33 ดังแสดงในตารางที่ 1

ตาราง 3.1 หน่วยงานระดับกระทรวงและสถาบันอุดมศึกษาที่ส่งหนังสือขอข้อมูลโครงการความร่วมมือทางการศึกษาและที่ได้รับข้อมูล

แหล่งข้อมูล	ส่งหนังสือขอข้อมูล	ได้รับข้อมูล	ร้อยละการได้รับข้อมูล
หน่วยงานระดับกระทรวง	4	4	100.00
สถาบันอุดมศึกษา	26	6	23.08
รวม	30	10	33.33

2) การวิเคราะห์เพื่อประมวลข้อมูลขั้นต้นของโครงการ

การวิเคราะห์เพื่อประมวลข้อมูลขั้นต้นของโครงการ 3 แหล่ง โดยมีการดำเนินการ 3 ขั้นย่อย คือ 1) การวิเคราะห์ข้อมูลจากเอกสารของโครงการ 2) การสัมภาษณ์ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับโครงการ และ 3) การใช้แบบสอบถามกับผู้ประสานงานของโครงการ ดังนี้

2.1) การวิเคราะห์ข้อมูลจากเอกสารของโครงการ

โดยการวิเคราะห์เอกสารที่รวบรวมจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา และสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ สำนักความร่วมมือเพื่อการพัฒนาระหว่างประเทศ (สพร.) กระทรวงการต่างประเทศ กระทรวงศึกษาธิการเยาวชน และการกีฬา และกระทรวงแรงงานและการฝึกอาชีพ (ราชอาณาจักรกัมพูชา) สถาบันการศึกษา จากฐานข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์และรายงานการวิจัยที่เกี่ยวข้อง โดยใช้การวิเคราะห์เนื้อหา (Content analysis) ของโครงการ แบ่งออกเป็น 8 ด้าน คือ 1) ระยะเวลาโครงการ 2) หน่วยงานร่วมมือ 3) รูปแบบความร่วมมือ 4) ระดับความร่วมมือ 5) วัตถุประสงค์ 6) เป้าหมาย 7) ผลการดำเนินงาน และ 8) ปัญหาในการดำเนินงาน

2.2) การสัมภาษณ์ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับโครงการ

การสัมภาษณ์ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องเพื่อประมวลข้อมูลของโครงการ แบ่งผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องออกเป็น 2 ฝ่ายคือ ฝ่ายราชอาณาจักรไทย และราชอาณาจักรกัมพูชา ได้แก่ ผู้ประสานงานหลักในโครงการที่มีความยินดีให้ข้อมูล ประกอบด้วย ผู้ประสานงานหลักฝ่ายไทย จำนวน 4 คน ผู้ประสานงานหลักฝ่ายกัมพูชา จำนวน 6 คน รวมจำนวน 10 คน ดังรายละเอียดในตาราง 3.2

ตาราง 3.2 จำนวนผู้ประสานงานของโครงการความร่วมมือทางการศึกษาระหว่างราชอาณาจักรไทยกับ
ราชอาณาจักรกัมพูชาที่ให้สัมภาษณ์

จำนวนผู้ประสานงาน ที่ให้สัมภาษณ์ หน่วยงาน	ราชอาณาจักรไทย	ราชอาณาจักรกัมพูชา
1. กระทรวงศึกษาธิการ	2	2
2. กระทรวงแรงงาน		1
3. กระทรวงการต่างประเทศ	1	
4. ศูนย์พัฒนาฝีมือแรงงานกัมพูชา-ไทย		2
5. วิทยาลัยกำปงเฌอเดียล		1
6. มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์	1	
รวม	4	6

2.3) การใช้แบบสอบถามกับผู้ประสานงานของโครงการ

แบบสอบถามเพื่อการประมวลข้อมูลขั้นต้นของโครงการ (แบบ EC1) ประกอบด้วย 8 ด้าน คือ 1) ระยะเวลาโครงการ 2) หน่วยงานร่วมมือ 3) รูปแบบความร่วมมือ 4) ระดับความร่วมมือ 5) วัตถุประสงค์ 6) เป้าหมาย 7) ผลการดำเนินงาน และ 8) ปัญหาในการดำเนินงาน สำหรับเก็บข้อมูลจากผู้ประสานงานของโครงการทั้ง 2 ฝ่ายคือ ได้แก่ ผู้ประสานงานฝ่ายไทยจำนวน 10 คน ฝ่ายกัมพูชาจำนวน 7 คน รวมจำนวน 17 คน ดังรายละเอียดแสดงในตาราง 3.3

ตาราง 3.3 จำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่างผู้ประสานงานโครงการความร่วมมือทางการศึกษาระหว่างราชอาณาจักรไทยกับราชอาณาจักรกัมพูชาที่ตอบแบบสอบถาม

โครงการ ที่ตอบแบบสอบถาม	จำนวนผู้ประสานงาน ประชากร*		กลุ่มตัวอย่าง	
	ฝ่ายไทย	ฝ่ายกัมพูชา	ฝ่ายไทย	ฝ่ายกัมพูชา
1. โครงการพระราชทานความช่วยเหลือ แก่ราชอาณาจักรกัมพูชาด้านการศึกษา	10	6	4	2
2. โครงการสานสัมพันธ์เพื่อนบ้าน	6	4	2	2
3. โครงการความร่วมมือทางวิชาการไทย-กัมพูชา				
3.1 โครงการศูนย์การสอนภาษาไทย	5	4	2	1
3.2 โครงการจัดตั้งศูนย์พัฒนาฝีมือแรงงานกัมพูชา- ไทย	10	6	1	1
4. โครงการแลกเปลี่ยนบุคลากรและนักศึกษาไทยกับ ประเทศอนุภูมิภาคกลุ่มแม่น้ำโขง	2	1	1	1
รวม	33	21	10	7
	54		17	

หมายเหตุ: * ตัวเลขประมาณการ

3.1.2 การวิเคราะห์สังเคราะห์ความร่วมมือทางการศึกษาระหว่างราชอาณาจักรไทยกับราชอาณาจักรกัมพูชา

การดำเนินการในขั้นตอนนี้มี 2 ขั้นตอนย่อยคือ

1) การวิเคราะห์สังเคราะห์โครงการความร่วมมือทางการศึกษาระหว่างราชอาณาจักรไทยกับราชอาณาจักรกัมพูชา

โดยการวิเคราะห์เอกสารที่รวบรวมจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง (ในข้อ 3.1.1) ด้วยการวิเคราะห์เนื้อหา แบ่งออกเป็น 6 ด้าน คือ 1) ปัจจัยนำเข้า 2) กระบวนการ 3) ความสอดคล้องระหว่างวัตถุประสงค์และเป้าหมายของโครงการกับแผนการพัฒนาคณะของราชอาณาจักรกัมพูชา 4) วิธีการในการพัฒนาคณะ 5) ผลผลิต และ 6) ปัญหา/อุปสรรคและข้อเสนอแนะ

2) การใช้แบบสอบถามกับผู้ประสานงานของโครงการ

แบบสอบถามเพื่อการวิเคราะห์สังเคราะห์โครงการ (แบบ EC2) ประกอบด้วย 1) ปัจจัยนำเข้า 2) กระบวนการ 3) ผลผลิต สำหรับเก็บข้อมูลจากผู้ประสานงานของโครงการ (ตารางที่ 3.3)

3.2 การวิเคราะห์และสังเคราะห์ผลลัพธ์ด้านการพัฒนาคนและความเข้าใจอันดีระหว่างประเทศของความร่วมมือทางการศึกษาระหว่างราชอาณาจักรไทยกับราชอาณาจักรกัมพูชา

การวิจัยในระยนี้ ใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงสำรวจในพื้นที่ภาคสนามราชอาณาจักรไทยกับราชอาณาจักรกัมพูชา และการวิจัยเชิงเปรียบเทียบเพื่อวิเคราะห์และสังเคราะห์ผลลัพธ์ด้านการพัฒนาคนและความเข้าใจอันดีระหว่างประเทศของความร่วมมือทางการศึกษาระหว่างราชอาณาจักรไทยกับราชอาณาจักรกัมพูชา ประกอบด้วยขั้นตอนการวิจัย 2 ขั้นตอนคือ

3.2.1 การศึกษาผลลัพธ์ด้านการพัฒนาคนและความเข้าใจอันดีระหว่างราชอาณาจักรไทยกับราชอาณาจักรกัมพูชา

การศึกษาลัพธ์ของโครงการด้านการพัฒนาคนและความเข้าใจอันดีระหว่างราชอาณาจักรไทยกับราชอาณาจักรกัมพูชา แบ่งออกเป็น 3 ขั้นตอน คือ

1) การสร้างและพัฒนาคุณภาพเครื่องมือสำหรับเก็บข้อมูล

คณะผู้วิจัยได้เครื่องมือสำหรับเก็บข้อมูล (แบบ EC 3) เพื่อประเมินความก้าวหน้าของผู้รับประโยชน์จากโครงการ และแบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับกระบวนการเรียนรู้ในการวางแผนและความเข้าใจอันดีระหว่างประเทศ (แบบ EC 4) สำหรับผู้ประสานงานโครงการและผู้รับประโยชน์จากโครงการ แบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลส่วนบุคคลและข้อมูลโครงการ เป็นแบบสอบถามชนิดเลือกตอบและเติมคำ แบ่งออกเป็น 2 ชุด สำหรับผู้ประสานงานโครงการและผู้รับประโยชน์จากโครงการประกอบด้วย สถานภาพปัจจุบัน สังกัด การมีส่วนเกี่ยวข้องกับโครงการ และข้อมูลโครงการ

ตอนที่ 2 คือ แบบประเมินความเข้าใจอันดีระหว่างราชอาณาจักรไทยกับราชอาณาจักรกัมพูชา สำหรับผู้ประสานงานโครงการและผู้รับประโยชน์จากโครงการ ประกอบด้วย คำถามเกี่ยวกับความเข้าใจอันดีระหว่างประเทศ ตามแนวคิดของ Hinrichs (2003) มี 7 ด้าน คือ 1) ความรู้ความเข้าใจการใช้ชีวิตต่างวัฒนธรรม มีจำนวน 4 ข้อ 2) การยอมรับและเห็นคุณค่าของความแตกต่างระหว่างประเทศ มีจำนวน 2 ข้อ 3) การยอมรับการพึ่งพาซึ่งกันและกัน และสัมพันธ์ภาพระหว่างประเทศ มีจำนวน 2 ข้อ 4) ความเข้าใจประเด็นร่วมสมัยและประเด็นระดับโลก มีจำนวน 3 ข้อ 5) การให้คุณค่าสันติภาพและผลประโยชน์ระหว่างประเทศ มีจำนวน 2 ข้อ 6) การเข้าใจผลกระทบของนโยบายภายในประเทศที่มีต่อโลก มีจำนวน 2 ข้อ และ 7) การเคารพในประชาธิปไตยและสิทธิขั้นพื้นฐานของมนุษย์ มีจำนวน 2 ข้อ รวมจำนวน 17 ข้อ เป็นข้อความให้เลือกตอบตามความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามจำนวน เป็นมาตรประมาณค่า 5 ระดับ มีความหมายและเกณฑ์การให้คะแนน ดังนี้

คะแนน 5	หมายถึง	ข้อความตรงกับความคิดเห็นระดับมากที่สุด
คะแนน 4	หมายถึง	ข้อความตรงกับความคิดเห็นระดับมาก
คะแนน 3	หมายถึง	ข้อความตรงกับความคิดเห็นระดับปานกลาง
คะแนน 2	หมายถึง	ข้อความตรงกับความคิดเห็นระดับน้อย
คะแนน 1	หมายถึง	ข้อความตรงกับความคิดเห็นระดับน้อยที่สุด

มีเกณฑ์ในการแปลผลคะแนน ดังนี้

คะแนน 1.00-2.33 หมายถึง มีความเข้าใจอันดีระหว่างราชอาณาจักรในระดับต่ำ

คะแนน 2.34-3.66 หมายถึง มีความเข้าใจอันดีระหว่างราชอาณาจักรในระดับปานกลาง

คะแนน 3.67-5.00 หมายถึง มีความเข้าใจอันดีระหว่างราชอาณาจักรในระดับสูง

ตอนที่ 3 คือ แบบประเมินโอกาสความร่วมมือทางการศึกษาที่เป็นไปได้และความหวังในความร่วมมือที่พึงประสงค์ในอนาคตระหว่างราชอาณาจักรไทยกับราชอาณาจักรกัมพูชา สำหรับผู้ประสานงานโครงการและผู้รับประโยชน์จากโครงการ สร้างขึ้นตามกรอบแนวคิดกระบวนการเรียนรู้ในการวางแผนของ Chambers (1993 อ้างถึงใน Elliott, 2006) มี 3 ด้านคือ 1) ด้านการวางแผนความร่วมมือ จำนวน 6 ข้อ 2) ด้านการนำแผนสู่การปฏิบัติ จำนวน 5 ข้อ และ 3) ด้านการประเมิน จำนวน 4 ข้อ รวมจำนวน 15 ข้อ เป็นข้อความให้เลือกตอบตามความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถาม เป็นมาตรประมาณค่า 5 ระดับ มีความหมายและเกณฑ์การให้คะแนน ดังนี้

คะแนน 5	หมายถึง	ข้อความตรงกับความคิดเห็นระดับมากที่สุด
คะแนน 4	หมายถึง	ข้อความตรงกับความคิดเห็นระดับมาก
คะแนน 3	หมายถึง	ข้อความตรงกับความคิดเห็นระดับปานกลาง
คะแนน 2	หมายถึง	ข้อความตรงกับความคิดเห็นระดับน้อย
คะแนน 1	หมายถึง	ข้อความตรงกับความคิดเห็นระดับน้อยที่สุด

มีเกณฑ์ในการแปลผลคะแนน ดังนี้

คะแนน 1.00-2.33 หมายถึง มีโอกาสความร่วมมือทางการศึกษาที่เป็นไปได้และความหวังในความร่วมมือที่พึงประสงค์ในอนาคตในระดับต่ำ

คะแนน 2.34-3.66 หมายถึง มีโอกาสความร่วมมือทางการศึกษาที่เป็นไปได้และความหวังในความร่วมมือที่พึงประสงค์ในอนาคตในระดับปานกลาง

คะแนน 3.67-5.00 หมายถึงมีโอกาสร่วมมือทางการศึกษาที่เป็นไปได้และความหวังในความร่วมมือที่พึงประสงค์ในอนาคตในระดับสูง

2) การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือและแปลภาษา

เครื่องมือที่สร้างขึ้น (EC1 – 5) ได้รับการตรวจสอบคุณภาพด้านความตรง (Validity) โดยผู้ทรงคุณวุฒิทางการศึกษา การวัดและการประเมินผล จำนวน 3 คน (ภาคผนวก) จากนั้นจึงแปลเครื่องมือเป็นภาษากัมพูชา และตรวจสอบความถูกต้องของการแปลทั้งในด้านของความหมายและการใช้ภาษา โดยผู้เชี่ยวชาญภาษากัมพูชา (ภาคผนวก) และนำเครื่องมือ (EC 4) ไปทดลองใช้เพื่อตรวจสอบคุณภาพด้านความเที่ยงได้ค่าสัมประสิทธิ์อัลฟ่าของครอนบาคระหว่าง 0.89-0.96 ดังแสดงในตาราง 3.4

ตาราง 3.4 คุณภาพด้านความเที่ยงของเครื่องมือเก็บรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือ	ความเที่ยงของเครื่องมือ
ความเข้าใจอันดีระหว่างประเทศ	0.93
โอกาสของความร่วมมือทางการศึกษา	0.89
ความหวังของความร่วมมือทางการศึกษา	0.96

3) การดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล

ดำเนินการในระหว่างเดือนสิงหาคม 2554 – เดือนมกราคม 2555 ทั้งในราชอาณาจักรไทยและราชอาณาจักรกัมพูชา โดยประสานความร่วมมือไปยังกระทรวงศึกษาธิการ เยวชน และการกีฬา และกระทรวงแรงงานการฝึกอาชีพ ศูนย์พัฒนาฝีมือแรงงานกัมพูชา-ไทย วิทยาลัยกำปงเมอเตียล เพื่อขอความร่วมมือในการวิจัยและขอความอนุเคราะห์ในการประสานความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลโครงการความร่วมมือในราชอาณาจักรไทยและราชอาณาจักรกัมพูชา ด้วยวิธีการดังนี้

3.1) การประชุมสนทนากลุ่ม (Focus group) และใช้แบบสอบถาม (EC 5) ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องจากราชอาณาจักรไทยและราชอาณาจักรกัมพูชา ครั้งที่ 1 ดำเนินการ ณ กรุงเทพมหานคร ในวันที่ 22 สิงหาคม 2554 มีผู้เข้าร่วมประชุมจำนวน 23 คน ประกอบด้วย ผู้ประสานงานของราชอาณาจักรไทย 1 คน ผู้ประสานงานของราชอาณาจักรกัมพูชา 22 คน ดังรายละเอียดในตาราง 3.5

ตาราง 3.5 จำนวนผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับโครงการความร่วมมือทางการศึกษาระหว่างราชอาณาจักรไทยกับราชอาณาจักรกัมพูชาที่เข้าร่วมประชุมสนทนากลุ่ม

หน่วยงาน	ฝ่ายไทย	ฝ่ายกัมพูชา
1. กระทรวงศึกษาธิการ		5
2. กระทรวงแรงงานและฝึกอบรมวิชาชีพ		2
3. ศูนย์พัฒนาฝีมือแรงงานกัมพูชา-ไทย		7
4. มหาวิทยาลัยภูมิรินทร์พนมเปญ	1	1
5. วิทยาลัยกำปงเฌอเดียล		5
6. ศูนย์ฝึกครูอนุบาลกลาง		2
รวม	1	22

3.2) การเก็บข้อมูลด้วยการใช้แบบสอบถามกับผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับโครงการ ในขั้นตอนนี้ ประชากรที่เป็นกลุ่มเป้าหมายของโครงการ ได้แก่ ผู้ประสานงานโครงการและผู้รับประโยชน์จากโครงการทั้ง 4 โครงการ ที่อยู่ในราชอาณาจักรไทยกับราชอาณาจักรกัมพูชา และมีความยินดีให้ข้อมูล ดำเนินการระหว่างเดือนกรกฎาคมถึงพฤศจิกายน 2554

ผู้ประสานงานของโครงการที่สามารถติดต่อได้และมีความยินดีให้ข้อมูล มีจำนวน 17 คน ประกอบด้วยฝ่ายราชอาณาจักรไทย 10 คน ราชอาณาจักรกัมพูชา 7 คน (ตาราง 3.3)

ผู้รับประโยชน์จากโครงการฯ ฝ่ายราชอาณาจักรกัมพูชา ที่สามารถติดต่อได้และมีความยินดีให้ข้อมูล มีจำนวน 311 คน (ตาราง 3.6)

ตาราง 3.6 จำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่างผู้รับประโยชน์จากโครงการความร่วมมือทางการศึกษา
ระหว่างราชอาณาจักรไทยกับราชอาณาจักรกัมพูชา

โครงการ	ผู้รับประโยชน์	ประชากร*	กลุ่มตัวอย่าง
1. โครงการพระราชทานความช่วยเหลือแก่ราชอาณาจักรกัมพูชาด้านการศึกษา			
1.1 วิทยาลัยกำปงเจมอเดียล		100	121
1.2 ทุนพระราชทานระดับอาชีวศึกษา		100	45
1.3 ทุนพระราชทานระดับอุดมศึกษา		100	60
2. โครงการสานสัมพันธ์เพื่อนบ้าน		100	22
3. โครงการความร่วมมือทางวิชาการไทย-กัมพูชา			
3.1 โครงการศูนย์การสอนภาษาไทย		100	33
3.2 โครงการจัดตั้งศูนย์พัฒนาฝีมือแรงงานกัมพูชา-ไทย		100	25
4. โครงการแลกเปลี่ยนบุคลากรและนักศึกษาไทยกับประเทศอนุภูมิภาคลุ่มแม่น้ำโขง		100	5
รวม		600	311

หมายเหตุ: * ตัวเลขประมาณการ

3.3) การประชุมสนทนากลุ่ม (Focus group) ร่วมกับการประชุมปฏิบัติการอนาคต (Futures workshop) ดำเนินการ ณ โรงแรมเอเชีย กรุงเทพมหานคร ประเทศไทย ในวันที่ 11 พฤษภาคม 2555 มีผู้เข้าร่วมประชุมจำนวน 7 คน ประกอบด้วย ผู้ประสานงานของราชอาณาจักรไทย 4 คน ผู้ประสานงานของราชอาณาจักรกัมพูชา 3 คน ดังรายละเอียดแสดงในตาราง 3.7

ตาราง 3.7 จำนวนผู้ที่มีส่วนได้ส่วนเสียกับโครงการความร่วมมือทางการศึกษาระหว่างราชอาณาจักรไทยกับราชอาณาจักรกัมพูชาที่เข้าประชุมสนทนากลุ่มร่วมกับการประชุมปฏิบัติการอนาคต

หน่วยงาน	ฝ่ายไทย	ฝ่ายกัมพูชา
1. กระทรวงศึกษาธิการ	2	1
2. กระทรวงการต่างประเทศ (สพร.)	1	
3. กระทรวงแรงงานและฝึกอบรมวิชาชีพ		1
4. คณะกรรมการดำเนินการโครงการพระราชทานความช่วยเหลือแก่ราชอาณาจักรกัมพูชาด้านการศึกษา	1	
5. วิทยาลัยกำปงเจมอเดียล		1
รวม	4	3

3.2.2 การวิเคราะห์ผลลัพธ์ของโครงการความร่วมมือทางการศึกษาทั้งในราชอาณาจักรไทยและราชอาณาจักรกัมพูชา แบ่งออกเป็น 2 ด้านดังนี้

1) ผลลัพธ์ด้านการพัฒนาคน

ในส่วนของผลลัพธ์ด้านการพัฒนาคน จะดำเนินการวิเคราะห์ 2 ขั้นตอนคือ

1) ผลผลิตการพัฒนาคนของราชอาณาจักรกัมพูชา ในด้านจำนวนผู้สำเร็จการศึกษาหรือผ่านการฝึกอบรมจำแนกตามระดับการศึกษาและสาขาวิชา และ 2) ผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นในด้านของความก้าวหน้าของคน ความพึงพอใจ สิ่งที่ได้เรียนรู้ และความสำเร็จ

2) ผลลัพธ์ด้านความเข้าใจอันดีระหว่างประเทศ

ในการวิเคราะห์ความเข้าใจอันดีระหว่างราชอาณาจักรไทยกับราชอาณาจักรกัมพูชาเป็นการวิเคราะห์ตามแนวคิดความเข้าใจอันดีระหว่างประเทศของ Hinrichs (2003) ประกอบด้วยความเข้าใจอันดีระหว่างประเทศ 7 ด้าน ได้แก่ 1) ความรู้ความเข้าใจการใช้ชีวิตต่างวัฒนธรรม 2) การยอมรับและเห็นคุณค่าของความแตกต่างระหว่างประเทศ 3) การยอมรับการพึ่งพาซึ่งกันและกันและสัมพันธภาพระหว่างประเทศ 4) ความเข้าใจประเด็นร่วมสมัยและประเด็นระดับโลก 5) การให้คุณค่าสันติภาพและผลประโยชน์ระหว่างประเทศ 6) การเข้าใจผลกระทบของนโยบายภายในประเทศที่มีต่อโลก และ 7) การเคารพในประชาธิปไตยและสิทธิขั้นพื้นฐานของมนุษย์ โดยทำการวิเคราะห์ความเข้าใจอันดีระหว่างประเทศ 2 ระยะคือ ระยะก่อนเข้าร่วมโครงการและระยะระหว่าง/หลังเข้าร่วมโครงการ พร้อมทั้งวิเคราะห์เปรียบเทียบความแตกต่างของความเข้าใจอันดีระหว่างประเทศของทั้ง 2 ระยะโดยใช้ดัชนีลำดับความต้องการจำเป็น (Priority Needs Index) ด้วยวิธี Mean Difference Method (MDF) (สุวิมล ว่องวาณิช, 2550)

$$MDF = I - D$$

3.3 การวิเคราะห์สังเคราะห์และจัดทำข้อเสนอเชิงนโยบายเกี่ยวกับโอกาสและความหวังในอนาคตของความร่วมมือทางการศึกษาและความเข้าใจอันดีระหว่างราชอาณาจักรไทยกับราชอาณาจักรกัมพูชา

การวิจัยในระยะนี้ ใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงสำรวจร่วมกับระเบียบวิธีวิจัยอนาคตเพื่อวิเคราะห์สังเคราะห์และจัดทำข้อเสนอเชิงนโยบายเกี่ยวกับโอกาสและความหวังในอนาคตของความร่วมมือทางการศึกษาและความเข้าใจอันดี ระหว่างราชอาณาจักรไทยกับราชอาณาจักรกัมพูชามีขั้นตอนการวิจัย 3 ขั้นตอนคือ

3.3.1 การถอดบทเรียนเพื่อวิเคราะห์โครงการที่มีความสำเร็จในด้านการพัฒนาคนและความเข้าใจอันดีระหว่างประเทศ

ในขั้นตอนนี้เป็นการนำผลการวิจัยในระยะที่ 1 และ 3 มาถอดบทเรียนเพื่อวิเคราะห์โครงการที่ผ่านมาใน 3 ด้าน คือ 1) โครงการที่มีความสำเร็จด้านการพัฒนาคน 2) โครงการที่มีความสำเร็จด้านความเข้าใจอันดีระหว่างประเทศ และ 3) โครงการที่มีอุปสรรคในการพัฒนาคนและความเข้าใจอันดีระหว่างประเทศ

3.3.2 ศึกษาโอกาสและความหวังในอนาคตของความร่วมมือทางการศึกษาของราชอาณาจักรไทยกับราชอาณาจักรกัมพูชา

การดำเนินการศึกษาโอกาสและความหวังในอนาคตของความร่วมมือด้านการศึกษาของราชอาณาจักรไทยราชอาณาจักรกัมพูชา แบ่งออกเป็น 4 ด้านคือ 1) โอกาสของความร่วมมือทางการศึกษาที่เป็นไปได้และความหวังของความร่วมมือที่พึงประสงค์ในอนาคต 2) ความร่วมมือด้านการศึกษาตามความต้องการในการพัฒนากำลังคนของราชอาณาจักรกัมพูชาในอนาคต 3) โอกาสและความหวังเกี่ยวกับโครงการความร่วมมือด้านการศึกษาระหว่างราชอาณาจักรไทยกับราชอาณาจักรกัมพูชาในอนาคต พร้อมทั้งวิเคราะห์เปรียบเทียบความแตกต่างในระยะก่อนเข้าร่วมโครงการและระยะระหว่าง/หลังเข้าร่วมโครงการ โดยใช้ดัชนีลำดับความต้องการจำเป็น (Priority Needs Index) และวิเคราะห์เปรียบเทียบระหว่างโครงการความร่วมมือด้านการศึกษาทั้ง 4 โครงการหลัก และ 4) การระบุแรงขับเคลื่อนของความร่วมมือทางการศึกษาที่มีต่อผลลัพธ์การพัฒนาคนและความเข้าใจอันดีระหว่างราชอาณาจักรไทยในอนาคต ดังรายละเอียดต่อไปนี้

1) โอกาสของความร่วมมือทางการศึกษาที่เป็นไปได้ในอนาคต

การศึกษาโอกาสของความร่วมมือทางการศึกษาที่เป็นไปได้ในอนาคต ตามกรอบแนวคิดกระบวนการเรียนรู้ในการวางแผนพัฒนาชนบท มีหลักการที่สำคัญ 3 ด้านคือ 1) การวางแผน 2) การนำแผนสู่การปฏิบัติ และ 3) การประเมิน มี 2 ระยะคือ ระยะก่อนเข้าร่วมโครงการและระยะระหว่าง/

หลังเข้าร่วมโครงการ พร้อมทั้งวิเคราะห์เปรียบเทียบความแตกต่างของความเข้าใจอันดีระหว่างประเทศของทั้ง 2 ระยะ โดยใช้ดัชนีลำดับความต้องการจำเป็น (Priority Needs Index) แบบปรับปรุงจากวิธีดั้งเดิมโดย นางลักษณ วิรัชชัย และสุวิมล ว่องวาณิช (สุวิมล ว่องวาณิช, 2550)

$$PNI_{modified} = (I - D) / D$$

2) ความหวังของความร่วมมือที่พึงประสงค์ในอนาคต

การวิเคราะห์เปรียบเทียบโอกาสและความหวังของความร่วมมือด้านการศึกษาระหว่างราชอาณาจักรไทยกับราชอาณาจักรกัมพูชา ระหว่างโครงการความร่วมมือด้านการศึกษา ทั้ง 5 โครงการ

3) ความต้องการในการพัฒนากำลังคนในอนาคตของราชอาณาจักรกัมพูชา

โดยการวิเคราะห์เนื้อหาจากเอกสารโครงการ แบบสอบถาม การสัมภาษณ์ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง และจากการประชุมสนทนากลุ่ม (Focus group) ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องเพื่อหาข้อสรุปแบบอุปนัย (Deductive) ของโอกาสและความหวังในอนาคตของความร่วมมือด้านการศึกษาของทั้ง 2 ประเทศ

4) การระบุแรงขับเคลื่อนของความร่วมมือทางการศึกษาที่มีต่อผลลัพธ์การพัฒนาคนและความเข้าใจอันดีระหว่างประเทศในอนาคต

การวิเคราะห์ในขั้นตอนนี้เป็นการใช้เทคนิคการวิเคราะห์ผลกระทบไขว้ (Cross Impact Analysis) เพื่อศึกษาปฏิสัมพันธ์ระหว่างความร่วมมือทางการศึกษาที่มีความต้องการในอนาคตระยะ 10 ปี กับผลลัพธ์ที่มีต่อการพัฒนาคนและความเข้าใจอันดีระหว่างประเทศที่คาดว่าจะเกิดขึ้น และระบุแรงขับเคลื่อนของความร่วมมือทางการศึกษาที่มีต่อผลลัพธ์การพัฒนาคนและความเข้าใจอันดีระหว่างประเทศในอนาคต (วิชุดา กิจธรรม, 2550; วิชุดา กิจธรรม และ พฤทธิ ศิริบรรณพิทักษ์, 2551; Porter, et. al., 1980; Weimer-Jehle, 2010) มีลำดับขั้นดังนี้

4.1) ประชุมปฏิบัติการอนาคต (Futures workshop) เพื่อให้ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับโครงการความร่วมมือทางการศึกษาระหว่างราชอาณาจักรไทยกับราชอาณาจักรกัมพูชา ร่วมกันวิเคราะห์ความร่วมมือทางการศึกษาที่มีความต้องการในอนาคตระยะ 10 ปี โดยจำแนกความร่วมมือทางการศึกษาออกตามลำดับความต้องการจากมีความต้องการมากที่สุดไปหาน้อยที่สุด และจำแนกผลลัพธ์ที่มีต่อการพัฒนาคนและความเข้าใจอันดีระหว่างราชอาณาจักรไทยกับราชอาณาจักรกัมพูชาที่คาดว่าจะเกิดขึ้น โดยแบ่งระดับผลลัพธ์ที่มีต่อการพัฒนาคนและความเข้าใจอันดีระหว่างราชอาณาจักรออกเป็น 3 ระดับคือ จากระดับมาก มีคะแนนเท่ากับ 1 ถึงมากที่สุดมีคะแนนเท่ากับ 3

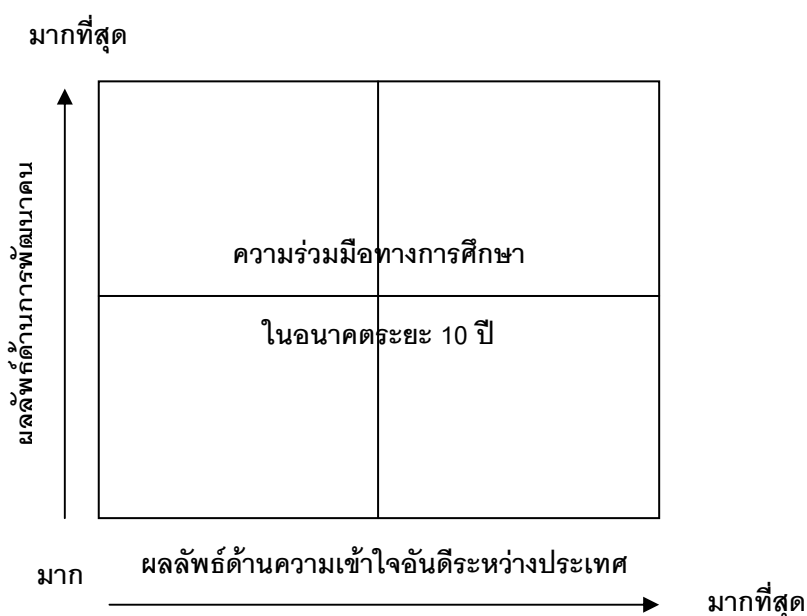
4.2) นำผลการวิเคราะห์ความร่วมมือทางการศึกษาผลลัพธ์ที่มีต่อการพัฒนาคนและความเข้าใจอันดีระหว่างราชอาณาจักรไทยกับราชอาณาจักรกัมพูชา ที่คาดว่าจะเกิดขึ้นมาทำการ

วิเคราะห์ปฏิสัมพันธ์ระหว่างความร่วมมือทางการศึกษากับผลลัพธ์ที่มีต่อการพัฒนาคนและความเข้าใจอันดีระหว่างประเทศ ดังแสดงรายละเอียดในตาราง 3.8

ตาราง 3.8 การวิเคราะห์ปฏิสัมพันธ์ระหว่างความร่วมมือทางการศึกษากับผลลัพธ์ที่มีต่อการพัฒนาคนและความเข้าใจอันดีระหว่างราชอาณาจักรไทยกับราชอาณาจักรกัมพูชา

ผลลัพธ์ที่เกิดขึ้น ความร่วมมือ ตามลำดับความต้องการ	ด้านการพัฒนาคน			ด้านความเข้าใจอันดี		
	มาก $\longrightarrow$ มากที่สุด			มาก $\longrightarrow$ มากที่สุด		
	1	2	3	1	2	3
อันดับที่ 1						
อันดับที่ 2						
อันดับที่ 3						
อันดับที่ 4						
อันดับที่ 5						

4.3) นำผลวิเคราะห์ปฏิสัมพันธ์ระหว่างความร่วมมือทางการศึกษากับผลลัพธ์ที่มีต่อการพัฒนาคนและความเข้าใจอันดีระหว่างประเทศมาวิเคราะห์ขนาดของแรงขับเคลื่อนผลลัพธ์ที่มีต่อการพัฒนาคนและความเข้าใจอันดีระหว่างประเทศจากปฏิสัมพันธ์ที่เกิดขึ้น ดังแสดงรายละเอียดในภาพ 3.1

ภาพ 3.1 การวิเคราะห์แรงขับเคลื่อนจากปฏิสัมพันธ์ระหว่างผลลัพธ์ที่มีต่อการพัฒนาคนและความเข้าใจอันดีระหว่างประเทศ

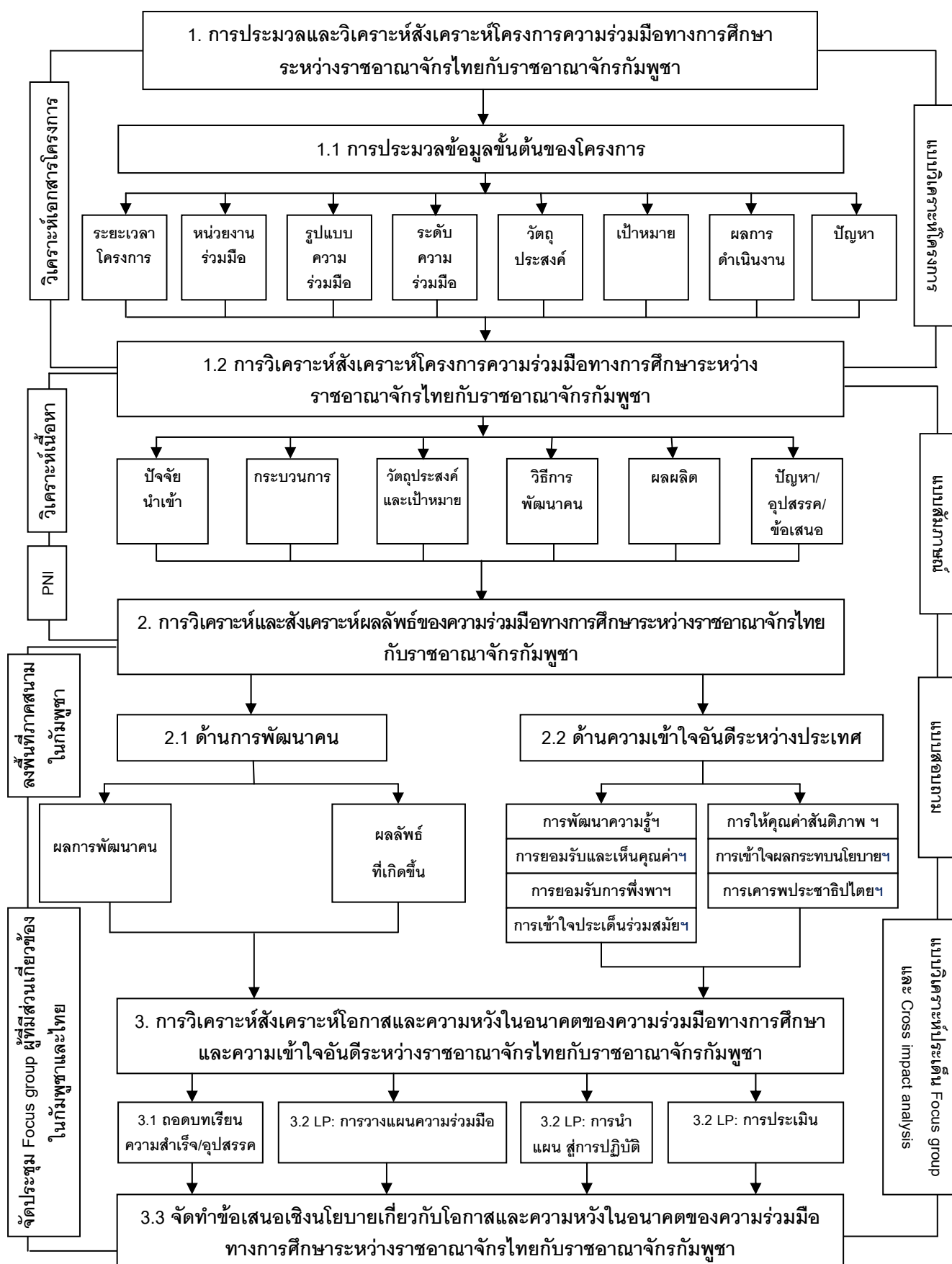
3.3.3 การจัดทำข้อเสนอเชิงนโยบายเกี่ยวกับโอกาสและความหวังในอนาคตของความร่วมมือทางการศึกษาระหว่างราชอาณาจักรไทยกับราชอาณาจักรกัมพูชา

1) การสรุปผลการวิจัยเพื่อจัดทำข้อเสนอเชิงนโยบายเกี่ยวกับโอกาสและความหวังในอนาคตของความร่วมมือทางการศึกษาระหว่างราชอาณาจักรไทยกับราชอาณาจักรกัมพูชา

2) การประชุมสนทนากลุ่ม (Focus group) ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องของโครงการความร่วมมือทางการศึกษาระหว่างราชอาณาจักรไทยกับราชอาณาจักรกัมพูชา เพื่อพิจารณาและให้ข้อเสนอแนะในการปรับปรุงข้อเสนอเชิงนโยบายเกี่ยวกับโอกาสและความหวังในอนาคตของความร่วมมือทางการศึกษาระหว่างราชอาณาจักรไทยกับราชอาณาจักรกัมพูชาที่จัดทำขึ้น

3) การปรับปรุงข้อเสนอเชิงนโยบายเกี่ยวกับโอกาสและความหวังในอนาคตของความร่วมมือทางการศึกษาระหว่างราชอาณาจักรไทยกับราชอาณาจักรกัมพูชา และจัดทำรายงานการวิจัยฉบับสมบูรณ์

การดำเนินการวิจัยทั้ง 3 ระยะ มีรายละเอียดดังแสดงในภาพ 3.2

ภาพ 3.2 วิธีดำเนินการวิจัย

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การนำเสนอผลการวิเคราะห์ประกอบด้วย 1) ผลการประมวลผลและวิเคราะห์สังเคราะห์โครงการความร่วมมือทางการศึกษาระหว่างราชอาณาจักรไทยกับราชอาณาจักรกัมพูชา 2) ผลการวิเคราะห์และสังเคราะห์ผลลัพธ์ด้านการพัฒนาคนและความเข้าใจอันดีระหว่างประเทศของความร่วมมือทางการศึกษาระหว่างราชอาณาจักรไทยกับราชอาณาจักรกัมพูชา และ 3) ผลการวิเคราะห์สังเคราะห์และจัดทำข้อเสนอเชิงนโยบายเกี่ยวกับโอกาสและความหวังในอนาคตของความร่วมมือทางการศึกษาและความเข้าใจอันดีระหว่างราชอาณาจักรไทยกับราชอาณาจักรกัมพูชา ดังรายละเอียดต่อไปนี้

4.1 ผลการประมวลผลและวิเคราะห์สังเคราะห์โครงการความร่วมมือทางการศึกษาระหว่างราชอาณาจักรไทยกับราชอาณาจักรกัมพูชา

ความร่วมมือทางการศึกษาระหว่างราชอาณาจักรไทยกับราชอาณาจักรกัมพูชามีมาเป็นเวลานาน ก่อนมีการลงนามบันทึกความเข้าใจ (MOU) ด้านความร่วมมือทางการศึกษา โดยดำเนินการผ่านสำนักความร่วมมือเพื่อการพัฒนาระหว่างประเทศและการประสานตรงกับกระทรวงศึกษาธิการในรูปแบบต่างๆ ได้แก่ การจัดหลักสูตรฝึกอบรม/ศึกษาดูงาน การเชิญเข้าร่วมประชุม/สัมมนา การแลกเปลี่ยนการเยือนของผู้บริหารระดับสูง การสนับสนุนให้นักเรียน/นักศึกษา กัมพูชามาเรียนในไทย และการสนับสนุนผู้เชี่ยวชาญ/วิทยากร นอกจากนี้ ยังให้ทุนการศึกษาในระดับปริญญาโทและเอก

ต่อมาได้มีการลงนามบันทึกความเข้าใจ (MOU) ด้านความร่วมมือทางการศึกษาระหว่าง 2 ราชอาณาจักรเมื่อวันที่ 31 พฤษภาคม 2546 จึงได้มีการประชุมหารือแนวทางความร่วมมือทางการศึกษาภายใต้กรอบของ MOU และมีการเจรจาระดับทวิภาคีระหว่างกัน โดยฝ่ายไทยจะให้การสนับสนุนการจัดการศึกษาของกัมพูชาในสาขาที่กัมพูชาสนใจ ได้แก่ การศึกษาพิเศษ การอุดมศึกษา การศึกษาก่อนวัยเรียน การกีฬาและวัฒนธรรม

โครงการความร่วมมือทางการศึกษาระหว่างราชอาณาจักรไทยกับราชอาณาจักรกัมพูชาที่เริ่มดำเนินการโครงการก่อนปี พ.ศ. 2551 และมีระยะเวลาความร่วมมือมากกว่า 3 ปี มี 4 โครงการหลัก (7 โครงการย่อย) ได้แก่ 1) โครงการพระราชทานความช่วยเหลือแก่ราชอาณาจักรกัมพูชาด้านการศึกษา ในสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี (3 โครงการย่อย) 2) โครงการสานสัมพันธ์เพื่อนบ้านกับราชอาณาจักรกัมพูชา 3) โครงการภายใต้บันทึกความเข้าใจ (MOU) เกี่ยวกับความร่วมมือทางวิชาการระหว่างสถาบันอุดมของราชอาณาจักรไทยกับราชอาณาจักรกัมพูชา (2 โครงการย่อย) และ 4) โครงการแลกเปลี่ยนบุคลากรและนักศึกษาไทยกับประเทศอนุภูมิภาคลุ่มแม่น้ำโขง ดังแสดงในตาราง 4.1

ตาราง 4.1 โครงการความร่วมมือทางการศึกษาระหว่างราชอาณาจักรไทยกับราชอาณาจักรกัมพูชาที่เริ่มดำเนินการโครงการก่อนปี พ.ศ. 2551 และมีระยะเวลาความร่วมมือมากกว่า 3 ปี

โครงการหลัก	โครงการย่อย
1. โครงการพระราชทานความช่วยเหลือแก่ราชอาณาจักรกัมพูชาทางการศึกษา	1.1 การจัดตั้งและพัฒนาวิทยาลัยกำปงเฌอเดียล 1.2 การพระราชทานทุนการศึกษาระดับอาชีวศึกษา 1.3 การพระราชทานทุนการศึกษาระดับอุดมศึกษา
2. โครงการสานสัมพันธ์เพื่อนบ้าน	—
3. โครงการภายใต้บันทึกความเข้าใจ (MOU) เกี่ยวกับความร่วมมือทางวิชาการไทย – กัมพูชา	2.1 โครงการศูนย์การสอนภาษาไทย 2.2 โครงการจัดตั้งศูนย์พัฒนาฝีมือแรงงานกัมพูชา – ไทย
4. โครงการแลกเปลี่ยนบุคลากรและนักศึกษาไทยกับประเทศอนุภูมิภาคลุ่มแม่น้ำโขง	—

4.1.1 ผลการประมวลข้อมูลขั้นต้นของโครงการความร่วมมือทางการศึกษาระหว่างราชอาณาจักรไทยกับราชอาณาจักรกัมพูชา

การนำเสนอผลการประมวลข้อมูลขั้นต้นของโครงการความร่วมมือทางการศึกษาระหว่างราชอาณาจักรไทยกับราชอาณาจักรกัมพูชาดังกล่าว แบ่งออกเป็น 8 ด้านคือ 1) ระยะเวลาโครงการ 2) หน่วยงานร่วมมือ 3) รูปแบบความร่วมมือ 4) ระดับความร่วมมือ 5) วัตถุประสงค์ 6) เป้าหมาย 7) ผลการดำเนินงาน และ 8) ปัญหาในการดำเนินงาน จำแนกเป็นรายโครงการ ดังรายละเอียดต่อไปนี้

4.1.1.1 โครงการพระราชทานความช่วยเหลือแก่ราชอาณาจักรกัมพูชาทางการศึกษาในสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี

โครงการพระราชทานความช่วยเหลือแก่ราชอาณาจักรกัมพูชาทางการศึกษาในสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ประกอบด้วยโครงการย่อย 3 โครงการคือ การจัดตั้งและพัฒนาวิทยาลัยกำปงเฌอเดียล การพระราชทานทุนการศึกษาระดับอาชีวศึกษา และการพระราชทานทุนการศึกษาระดับอุดมศึกษา

โครงการเริ่มต้นตั้งแต่ในปี พ.ศ. 2543 ด้วยทรงมีพระราชดำริที่จะพระราชทานของขวัญชิ้นเอกที่ยั่งยืนคือการศึกษาแก่ประชาชนชาวกัมพูชา เพื่อตอบสนองน้ำใจไมตรีรวมทั้งแสดงถึงความสัมพันธ์และความเป็นมิตรที่ดีต่อกันของประชาชนทั้งสองราชอาณาจักร ทรงสร้างวิทยาลัยกำปงเฌอเดียล ณ ตำบลช้อมโบร์ อำเภอปราสาทช้อมโบร์ จังหวัดกำปงธม เป็นโรงเรียนระดับมัธยมศึกษาที่เปิดสอน

ทั้งสายสามัญและสายอาชีวศึกษา การพระราชทานโรงเรียนแห่งนี้เป็นการพระราชทานโรงเรียนทั้งระบบ ตั้งแต่การสำรวจความต้องการของชุมชน การก่อสร้างอาคารเรียนและบ้านพักครู นักเรียน การพัฒนาหลักสูตร การเตรียมบุคลากร การพัฒนาการเรียนการสอน การพัฒนาการบริหาร การจัดหาวัสดุอุปกรณ์ การนิเทศติดตามผลการจัดการศึกษาและกิจกรรมพิเศษอื่นๆ การพระราชทานทุนการศึกษาแก่ครูและนักเรียน รวมทั้งการพัฒนาคุณภาพชีวิตและการพัฒนาสิ่งแวดล้อมของโรงเรียน (โครงการพระราชทานความช่วยเหลือฯ, 2554) การดำเนินโครงการที่มีความก้าวหน้า และขยายขอบเขตของการช่วยเหลือด้านการศึกษากับนักเรียน การพัฒนาครู ผู้บริหารสถานศึกษา และยังคงครอบคลุมถึงการฝึกอาชีพระยะสั้นแก่ชุมชนอีกด้วย

ภาพ 4.1 วิทยาลัยกำปงเจมเตียล

ที่มา: <http://www.kampongchheuteal.org>

สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ทรงสนพระทัยในอารยธรรมเขมรตั้งแต่วัยเยาว์ ทรงศึกษาในชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย ทรงเริ่มศึกษาภาษาเขมรทั้งการอ่านและเขียนอักษรขอม ต่อมาเมื่อทรงเข้าศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษา ทรงศึกษาเพิ่มเติมภาษาเขมรและความรู้เกี่ยวกับเขมรหลายวิชาจนทรงสามารถอ่านและแปลจารึกเขมรโบราณได้ ทั้งยังสนพระทัยในประวัติศาสตร์ศิลปะและโบราณคดีเขมร หลังจากทรงสำเร็จการศึกษาและทรงงานที่สภากาชาดไทย ก็ได้ทรงปฏิบัติพระราชภารกิจในการสงเคราะห์ชาวกัมพูชาที่อพยพหนีภัยสงครามเข้ามาในประเทศไทย ทำให้ได้ทรงใช้ภาษาเขมรและใช้ความรู้เรื่องเขมรที่ทรงศึกษามาให้เกิดประโยชน์ ทรงเสด็จพระราชดำเนินเยือนราชอาณาจักรกัมพูชาครั้งแรก เมื่อวันที่ 25 สิงหาคม 2535 โดยเป็นพระราชอาคันตุกะของพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช และด้วยทรงมีพระราชดำริว่า ราชอาณาจักรกัมพูชาเป็นแหล่งอารยธรรม

อันทรงคุณค่าของโลก จึงได้เสด็จพระราชดำเนินเยือนราชอาณาจักรกัมพูชาอีกหลายครั้ง เพื่อทรงศึกษาโบราณคดีและประวัติศาสตร์ ในการเสด็จเยือนแต่ละครั้งได้รับการต้อนรับเป็นอย่างดีจากราชวงศ์ รัฐบาลกัมพูชา และชาวกัมพูชา เมื่อวันที่ 7 มกราคม พ.ศ. 2543 สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี รวมทั้งข้าราชการอันดับผู้ใหญ่ของกระทรวงกลาโหมได้เดินทางมาเยี่ยมชมปราสาทขอมโบรีไพรคุห์ เมื่อพระองค์ทอดพระเนตรกลุ่มปราสาทขอมโบรีไพรคุห์นั้น ชาวอำเภอปราสาทขอมโบรีไพรคุห์ได้รอต้อนรับเสด็จ ด้วยอัญมณีไม้ตริอันดียิ่ง ด้วยมีพระทัยพระเมตตา ทรงมีพระราชประสงค์ที่จะตอบแทนน้ำใจไมตรีของชาวกัมพูชา จึงพระราชทานของขวัญให้แก่ชุมชนพื้นที่ปราสาทขอมโบรีไพรคุห์ คือแหล่งเผยแพร่ความรู้ เนื่องจากทรงมีพระราชดำริว่า

“การพระราชทานสิ่งอื่นๆ ย่อมสำเร็จประโยชน์แค่เป็นการชั่วคราว ไม่ยั่งยืนเช่นกับการให้การศึกษา ซึ่งจะเป็นแหล่งเผยแพร่ความรู้ ผู้ได้รับความรู้จะมีจำนวนเพิ่มขึ้น ทบทวีคูณ ทั้งครูและนักเรียนก็จะได้นำความรู้ไปช่วยกันพัฒนาราชอาณาจักรกัมพูชา ให้เจริญก้าวหน้ายิ่งขึ้น” (เบิก เชียง, 2552)

ทั้งนี้ คำกล่าวของพลเอกวิจิต ยาทิพย์ คณะกรรมการดำเนินงานโรงเรียนพระราชทานฝ่ายไทย ซึ่งบันทึกไว้ในวิธีพิจารณาคดีพิเศษเรื่อง วิทยาลัยกำปงเมอเตียล: สายใยไทย – กัมพูชา (เทปบันทึกสารคดีพิเศษ, 2548 อ้างถึงใน เบิก เชียง, 2552) ดังนี้

“... พระองค์ท่านรับสั่งว่า หม่อมฉันอยากจะมอบของขวัญให้เด็กๆ... สิ่งที่พระองค์ท่านจะมอบให้ฉันจริงๆ นั้นผมก็สงสัยเหมือนกัน พระองค์ท่านจะมอบอะไร ในที่สุดก็ทราบ ว่า พระองค์ท่านจะมอบการศึกษาให้แก่เด็กๆ ซึ่งก็เป็นสิ่งที่พวกเราได้รับฟังแล้วก็ประทับใจมาก ประจวบกับช่วงนั้น สมเด็จพระกนิษฐาธิราชเจ้า กรมสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี เสด็จฯ เยือนประเทศไทย ทรงมีพระราชดำริว่า อยากพัฒนาประเทศของท่านเหมือนกัน ท่านก็เลยกราบบังคมทูลขอพระราชทานโรงเรียนที่จะเป็นของขวัญอันยั่งยืนให้แก่ชาวกัมพูชา อันนี้ซึ่งเป็นเหตุที่บรรจบกันให้มีโครงการวิทยาลัยกำปงเมอเตียลเกิดขึ้น...” (เบิก เชียง, 2552)

1) ระยะเวลาโครงการ

โครงการพระราชทานความช่วยเหลือแก่ราชอาณาจักรกัมพูชาด้านการศึกษาดำเนินการมาแล้ว 12 ปี มีการขยายระยะเวลาของโครงการอย่างต่อเนื่อง ภายใต้บันทึกความตกลง (MOU) ที่มีการลงนามมาแล้ว 4 ครั้ง คือ

- บันทึกความตกลงครั้งที่ 1 (พ.ศ. 2544 – พ.ศ. 2545) วันที่ 5 สิงหาคม พ.ศ. 2544
- บันทึกความตกลงครั้งที่ 2 (พ.ศ. 2545 – พ.ศ. 2548) วันที่ 14 สิงหาคม พ.ศ. 2545
- บันทึกความตกลงครั้งที่ 3 (พ.ศ. 2548 – พ.ศ. 2553) วันที่ 22 สิงหาคม พ.ศ. 2548

- บันทึกความตกลงครั้งที่ 4 (พ.ศ. 2553– พ.ศ. 2556) วันที่ 14 กันยายน พ.ศ. 2553

2) หน่วยงานความร่วมมือ

โครงการฯ มีหน่วยงานความร่วมมือหลายหน่วยงาน โดยการแต่งตั้ง “คณะกรรมการอำนวยการโครงการโรงเรียนพระราชทาน ตามโครงการพระราชทานความช่วยเหลือแก่ราชอาณาจักรกัมพูชาด้านการศึกษา” และคณะกรรมการอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง มีสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ทรงเป็นประธานโครงการฯ คณะกรรมการอำนวยการฯ ฝ่ายราชอาณาจักรไทยได้รับความเห็นชอบจากคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ 24 เมษายน 2544 คณะกรรมการอำนวยการฯ ฝ่ายราชอาณาจักรกัมพูชาได้รับความเห็นชอบจากรัฐบาลกัมพูชาโดยสมเด็จพระนเรศวรมหาราชแห่งราชอาณาจักรกัมพูชา

คณะกรรมการอำนวยการโครงการฯ ประกอบขึ้นด้วยบุคลากรจากหลายหน่วยงาน ได้แก่

<u>คณะกรรมการอำนวยการฯ</u>	<u>หน้าที่</u>
1. สมุหราชองครักษ์	ประธานกรรมการ
2. พลเอกคณิต เพิ่มทรัพย์	กรรมการ
3. ปลัดกระทรวงกลาโหม	กรรมการ
4. ปลัดกระทรวงการต่างประเทศ	กรรมการ
5. ปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์	กรรมการ
6. ปลัดกระทรวงวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี และสิ่งแวดล้อม	กรรมการ
7. ปลัดกระทรวงศึกษาธิการ	กรรมการ
8. ปลัดกระทรวงสาธารณสุข	กรรมการ
9. ปลัดกระทรวงอุตสาหกรรม	กรรมการ
10. เลขาธิการสภาความมั่นคงแห่งชาติ	กรรมการ
11. ผู้บัญชาการทหารสูงสุด	กรรมการ
12. ผู้บัญชาการทหารบก	กรรมการ
13. ผู้บัญชาการทหารเรือ	กรรมการ
14. ผู้บัญชาการทหารอากาศ	กรรมการ
15. ผู้บัญชาการตำรวจแห่งชาติ	กรรมการ
16. ผู้บัญชาการ กองบัญชาการตำรวจตระเวนชายแดน	กรรมการ
17. อธิบดีกรมวิเทศสหการ	กรรมการ
18. อธิการบดี จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย	กรรมการ
19. เอกอัครราชทูตไทยประจำราชอาณาจักรกัมพูชา	กรรมการ
20. พลเอก วาสิมมัย มนัสรังษี	กรรมการและเลขานุการ

21. พลเอก คมกฤษ ศรียะพันธ์
22. พลเอก วิจิต ยาทิพย์
23. พลตำรวจตรี ถาวร จันทรียัม
24. คุณหญิง อารยา พิบูลนครินทร์
25. นางกรรณิการ์ สัจกุล

คณะกรรมการดำเนินการโรงเรียนฯ

1. พลเอก วาภิรมย์ มั่นสร้างชัย
2. พลเอก คมกฤษ ศรียะพันธ์
3. พลเอก วิจิต ยาทิพย์
4. พลเอก อรชุน พิบูลนครินทร์
5. พลตำรวจตรี ถาวร จันทรียัม
6. นางกรรณิการ์ สัจกุล

คณะกรรมการฝ่ายก่อสร้างและสถานที่

1. พลเอก คมกฤษ ศรียะพันธ์
2. พลโท ธนเดช ประทุมรัตน์
3. พลโท อำนาจ มีกลิ่นหอม
4. พลตรี ไกรศิริ บุรณศิริ
5. พลตรี ฤทธิยะ เกิดสุข
6. พลตรี ยงยุทธ เมฆรัตน์
7. พันเอก จรัส วรพงศ์
8. พันเอก นิพนธ์ ปานมงคล
9. พันเอก พรชัย บุญทวี
10. พันเอก สุเทพ ปรีเยกสุด
11. พันตรี ประสิทธิ์ ศรีประเสริฐ
12. พันตรี พูนศักดิ์ ทิมวิวัฒน์

คณะกรรมการฝ่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษา และคุณภาพชีวิต

1. อธิการบดี จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
2. คณบดีคณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
3. นายพฤทธิ์ ศิริบรรณพิทักษ์
4. อธิบดีกรมอาชีวศึกษา

กรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ
กรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ
กรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ
กรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ
กรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ

หน้าที่

ประธานกรรมการ
รองประธานกรรมการ
รองประธานกรรมการ
รองประธานกรรมการ
รองประธานกรรมการ
รองประธานกรรมการ

หน้าที่

ประธานกรรมการ
รองประธานกรรมการ
กรรมการที่ปรึกษา
กรรมการที่ปรึกษา
กรรมการที่ปรึกษา
กรรมการ
กรรมการ
กรรมการ
กรรมการ
กรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ

หน้าที่

ประธานกรรมการ
รองประธานกรรมการ
รองประธานกรรมการ
กรรมการ

5. อธิปไตยกรรมสามัญศึกษา	กรรมการ
6. อธิปไตยกรรมศิลปากร	กรรมการ
7. อธิปไตยกรรมพัฒนาที่ดิน	กรรมการ
8. อธิปไตยกรรมส่งเสริมการเกษตร	กรรมการ
9. อธิปไตยกรรมประมง	กรรมการ
10. อธิปไตยกรรมปศุสัตว์	กรรมการ
11. อธิปไตยกรรมชลประทาน	กรรมการ
12. อธิปไตยกรรมส่งเสริมสหกรณ์	กรรมการ
13. เลขาธิการสภาสถาบันราชภัฏ	กรรมการ
14. ผู้อำนวยการองค์การโทรศัพท์แห่งประเทศไทย	กรรมการ
15. หัวหน้าภาควิชาสารัตถศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย	กรรมการ

คณะกรรมการฝ่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษา และคุณภาพชีวิต

1. ผู้อำนวยการสถาบัน TOEIC (ประเทศไทย)	กรรมการ
2. ผู้อำนวยการศูนย์วิจัยการเรียนการสอน คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย	กรรมการ
3. แพทย์หญิงแสงโสม ลิ่นะวัฒน์	กรรมการ
4. นายสมราน สุดดี	กรรมการ
5. นางเพ็ญใจ สุขโรจน์	กรรมการและเลขานุการ
6. นายวิวัฒน์ชัย สุขทัพป์	กรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ
7. นางพุทธชาติ ศุภลักษณ์	กรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ

คณะกรรมการฝ่ายประสานงาน

1. พลเอก วิจิต ยาทิพย์	ประธานกรรมการ
2. หัวหน้าศูนย์อำนวยการร่วม 101 ศูนย์อำนวยการร่วม กองบัญชาการทหารสูงสุด	รองประธานกรรมการ
3. หัวหน้าส่วนประสานงานด้านกัมพูชา ศูนย์ปฏิบัติการ กองทัพบก	รองประธานกรรมการ
4. พลตรี สุรวัช บุตรวงษ์	กรรมการ
5. ผู้ช่วยทูตทหารบกประจำสถานเอกอัครราชทูตไทย ณ กรุงพนมเปญ	กรรมการ
6. พันเอก วีระศักดิ์ ล้อมวงษ์	กรรมการ
7. พันเอก จารุวุฒิ ศิระพลานนท์	กรรมการและเลขานุการ

หน้าที่

หน้าที่

8. เรืออากาศตรี ทะนงชัย สุกใส

กรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ

9. จำสืบเอก เดช มั่งพงษ์

กรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ

สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารีได้ทรงพระราชทานพระราชทรัพย์ และทรงบอกบุญไปยังพระสหายชาวไทยและชาวต่างประเทศให้มาช่วยกันบริจาคสมทบ และทรงพระราชทานคณะกรรมการฝ่ายไทยเพื่อดำเนินโครงการ ในส่วนของราชอาณาจักรกัมพูชา รัฐบาลกัมพูชาโดยสมเด็จพระอานันทมหิดล ได้สนองแนวพระราชดำริ ขอพระราชทานระบบการศึกษาและน้อมเกล้าฯ ถวายที่ดินจำนวน 45 ไร่ (ต่อมาขยายเป็น 117 ไร่) ในอำเภอปราสาทซ็อมโบร์ จังหวัดกำปงธม เป็นพื้นที่ก่อสร้าง

การดำเนินโครงการ มีความก้าวหน้าและมีการขยายโครงการอย่างต่อเนื่อง นับตั้งแต่เริ่มต้นโครงการในปี พ.ศ. 2543 สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารีทรงเป็นประธานในพิธีสารความตกลงโครงการระหว่างกรมราชองครักษ์แห่งราชอาณาจักรไทยกับกระทรวงศึกษาธิการเยาวชนและกีฬาแห่งราชอาณาจักรกัมพูชา ว่าด้วยความร่วมมือในการจัดตั้งและพัฒนาวิทยาลัยกำปงเฌอเตียล จังหวัดกำปงธม ราชอาณาจักรกัมพูชาถึงปัจจุบัน เป็นบันทึกความตกลงครั้งที่ 4 ในวันที่ 14 กันยายน 2553 ซึ่งจะมีระยะเวลาดำเนินงานไปจนถึงปี พ.ศ. 2556

ผลการศึกษาในครั้งนี้พบว่า โครงการฯ ได้รับความร่วมมือจากหน่วยงานภาครัฐและเอกชนหลายหน่วยงาน จำแนกตามเวลาในบันทึกความตกลงแต่ละครั้ง ดังแสดงในตาราง 4.2

ตาราง 4.2 หน่วยงานและผู้ให้ความร่วมมือในการจัดตั้งและพัฒนาวิทยาลัยกำปงเฌอเตียล จังหวัดกำปงธม ราชอาณาจักรกัมพูชา

ระยะเวลา ตามบันทึกความตกลง	หน่วยงานและผู้ให้ความร่วมมือ	
	ราชอาณาจักรไทย	ราชอาณาจักรกัมพูชา
ก่อนการบันทึกความตกลง (พ.ศ. 2543 – พ.ศ. 2544)	1. คณะกรรมการอำนวยการ 2. คณะกรรมการดำเนินการโรงเรียนฯ 3. คณะกรรมการฝ่ายก่อสร้างและสถานที่ 4. คณะกรรมการฝ่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษาและคุณภาพชีวิต 5. คณะกรรมการฝ่ายประสานงาน	1. รัฐบาลกัมพูชา โดยสมเด็จพระอานันทมหิดล นายกรัฐมนตรี 2. คณะกรรมการอำนวยการ 3. ประชาชน (นักเรียน พ่อแม่ผู้ปกครอง สมาชิกชุมชน) ชาวกัมพูชา ในอำเภอ ซ็อมโบร์ จังหวัดกำปงธม
บันทึกความตกลงครั้งที่ 1 (พ.ศ. 2544 – พ.ศ. 2545) ว่าด้วยความร่วมมือในการ	1. คณะกรรมการอำนวยการ 2. คณะกรรมการดำเนินการโรงเรียนฯ 3. คณะกรรมการฝ่ายก่อสร้างและ	1. รัฐบาลกัมพูชา โดยสมเด็จพระอานันทมหิดล นายกรัฐมนตรี 2. คณะกรรมการฝ่ายกัมพูชา

ระยะเวลา ตามบันทึกความตกลง	หน่วยงานและผู้ให้ความร่วมมือ	
	ราชอาณาจักรไทย	ราชอาณาจักรกัมพูชา
จัดตั้งโรงเรียนปราสาท ชีมโบร์ จังหวัดกำปงธม ราชอาณาจักรกัมพูชา	สถานที่ 4. คณะกรรมการฝ่ายพัฒนาคุณภาพ การศึกษาและคุณภาพชีวิต 5. คณะกรรมการฝ่ายประสานงาน 6. พระสหายในสมเด็จพระเทพ รัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ในประเทศไทยและต่างประเทศ 7. ประชาชนผู้มีจิตศรัทธา ทูลเกล้าฯ ถวายเงินสมทบ	3. กระทรวงศึกษาธิการ เยาวชนและ กีฬาโดย รัฐมนตรีว่าการ และ รัฐมนตรีช่วยว่าการ (ฯพณฯ อิม สิทธิ์) 4. ประชาชน (นักเรียน พ่อแม่ ผู้ปกครอง สมาชิกชุมชน) ชาวกัมพูชา ในอำเภอชีมโบร์ จังหวัดกำปงธม 5. โรงเรียนประถมในหมู่บ้าน
บันทึกความตกลงครั้งที่ 2 (พ.ศ. 2545 – พ.ศ. 2548) ว่าด้วยความร่วมมือในการ จัดตั้งโรงเรียนปราสาท ชีมโบร์ จังหวัดกำปงธม ราชอาณาจักรกัมพูชา	1. คณะกรรมการอำนวยการฯ 2. คณะกรรมการดำเนินการโรงเรียนฯ 3. คณะกรรมการฝ่ายก่อสร้างและ สถานที่ 4. คณะกรรมการฝ่ายพัฒนาคุณภาพ การศึกษาและคุณภาพชีวิต 5. คณะกรรมการฝ่ายประสานงาน 6. พระสหายในสมเด็จพระเทพ รัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ในประเทศไทยและต่างประเทศ 7. เจ้านายวังปลายเนิน 8. ประชาชนผู้มีจิตศรัทธา ทูลเกล้าฯ ถวายเงินสมทบ 9. มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ 10. วิทยาลัยอาชีวศึกษา จังหวัดศรีสะเกษ 11. วิทยาลัยเทคนิคสิงห์บุรี	1. ทหารและตำรวจประจำท้องถิ่น สำนักงานศึกษาธิการอำเภอ 2. ผู้บริหาร ครู ผู้แทนกระทรวง และ ศึกษานิเทศก์ของจังหวัดกำปงธม 3. ประชาชน (นักเรียน พ่อแม่ ผู้ปกครอง สมาชิกชุมชน) ชาวกัมพูชา ในอำเภอ ชีมโบร์ จังหวัดกำปงธม
บันทึกความตกลงครั้งที่ 3 (พ.ศ. 2548 – พ.ศ. 2553) พิธีสารแก้ไข ความตกลง โครงการและพิธีสาร ค.ศ. 2002	1. สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี 2. คณะกรรมการอำนวยการฯ 3. คณะกรรมการดำเนินการโรงเรียนฯ 4. คณะกรรมการฝ่ายก่อสร้างและสถานที่ 5. คณะกรรมการฝ่ายพัฒนาคุณภาพ	1. รัฐบาลกัมพูชา โดยสมเด็จพระฮุนเซน นายกรัฐมนตรี 2. กระทรวงศึกษาธิการ เยาวชนและ กีฬาโดย รัฐมนตรีว่าการ และ รัฐมนตรีช่วยว่าการ (ฯพณฯ ปก ทอน)

ระยะเวลา ตามบันทึกความตกลง	หน่วยงานและผู้ให้ความร่วมมือ	
	ราชอาณาจักรไทย	ราชอาณาจักรกัมพูชา
	การศึกษาและคุณภาพชีวิต 6. คณะกรรมการฝ่ายประสานงาน 7. พระสหายในสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ในประเทศไทยและต่างประเทศ 8. ประชาชนผู้มีจิตศรัทธา ทูลเกล้าฯ ถวายเงินสมทบ 9. มหาวิทยาลัยมหิดล 10. มหาวิทยาลัยบูรพา 11. มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ 12. วิทยาลัยเทคนิคศรีสะเกษ 13. วิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยีศรีสะเกษ 14. วิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยีบางไทร 15. วิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยีฉะเชิงเทรา 16. วิทยาลัยเทคนิคสมุทรปราการ 17. วิทยาลัยเทคนิคสิงห์บุรี	3. โรงเรียนอาชีวศึกษาคอนบอสโกพนมเปญ 4. สำนักงานสารวัตรตำรวจ สถานีตำรวจ สำนักงานทหารท้องถิ่น และสำนักงานศึกษาธิการอำเภอ 5. ประชาชน (นักเรียน พ่อแม่ ผู้ปกครอง สมาชิกชุมชน) ชาวกัมพูชา ในอำเภอซีมโบร์ จังหวัดกำปงธม
บันทึกความตกลงครั้งที่ 4 (พ.ศ. 2553 – พ.ศ. 2556) พิธีสารแก้ไขความเข้าใจโครงการ ค.ศ. 2005 ว่าด้วยการขยายความร่วมมือในการจัดตั้งและพัฒนา วิทยาลัยกำปงเมอเตียล จังหวัดกำปงธม ราชอาณาจักรกัมพูชา	1. คณะกรรมการอำนวยการ 2. คณะกรรมการดำเนินการโรงเรียนฯ 3. คณะกรรมการฝ่ายก่อสร้างและสถานที่ 4. คณะกรรมการฝ่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษาและคุณภาพชีวิต 5. คณะกรรมการฝ่ายประสานงาน 6. พระสหายในสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ในประเทศไทยและต่างประเทศ 7. ประชาชนผู้มีจิตศรัทธา ทูลเกล้าฯ ถวายเงินสมทบ 8. มหาวิทยาลัยมหิดล	1. รัฐบาลกัมพูชา โดยสมเด็จพระเจ้านายกษัตริย์ 2. กระทรวงศึกษาธิการ เยาวชนและกีฬาโดย รัฐมนตรีว่าการ และ รัฐมนตรีช่วยว่าการ (ฯพณฯ ปก ทอน) 3. ประชาชน (นักเรียน พ่อแม่ ผู้ปกครอง สมาชิกชุมชน) ชาวกัมพูชา ในอำเภอ ซีมโบร์ จังหวัดกำปงธม

ระยะเวลา ตามบันทึกความตกลง	หน่วยงานและผู้ให้ความร่วมมือ	
	ราชอาณาจักรไทย	ราชอาณาจักรกัมพูชา
	9. มหาวิทยาลัยบูรพา 10. มหาวิทยาลัยขอนแก่น 11. มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ 12. มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ 13. มหาวิทยาลัยมหาสารคาม 14. มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่ 15. มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา 16. สถาบันการพลศึกษาศรีสะเกษ 17. วิทยาลัยเทคนิคศรีสะเกษ 18. วิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยี ศรีสะเกษ 19. วิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยี บางไทร 20. วิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยี ฉะเชิงเทรา 21. วิทยาลัยเทคนิคสมุทรปราการ 22. วิทยาลัยเทคนิคสิงห์บุรี	

3) รูปแบบความร่วมมือ

โครงการฯ มีรูปแบบความร่วมมือแบบทวิภาคีระหว่าง 2 ราชอาณาจักร คือ ราชอาณาจักรไทยกับราชอาณาจักรกัมพูชา มีขอบเขตของความร่วมมือที่กว้างขวางและต่อเนื่อง ดำเนินการในรูปแบบของคณะกรรมการ โดยมีสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ทรงเป็นประธาน ในส่วนของคณะกรรมการ ประกอบด้วย คณะกรรมการอำนวยการโครงการฯ และ คณะกรรมการฝ่ายต่างๆ ของทั้ง 2 ภาควิชาความร่วมมือ คือ ราชอาณาจักรไทยและราชอาณาจักรกัมพูชา

การดำเนินโครงการฯ ตั้งแต่ พ.ศ. 2544 – 2556 อยู่ภายใต้การทำบันทึกความตกลง โครงการฯ ระหว่างกัน ซึ่งมีมาแล้ว 4 ฉบับ จะสิ้นสุดโครงการใน พ.ศ. 2553

4) ระดับความร่วมมือ

ระดับความร่วมมือของโครงการฯ ในพระราชประสงค์ของสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี มีหลายระดับ คือความร่วมมือในระดับรัฐบาลกับหน่วยงาน หน่วยงานกับหน่วยงาน หน่วยงานกับประชาชน และประชาชนกับประชาชน

"สมเด็จพระเทพรัตนฯ ทรงมีพระราชประสงค์ให้วิทยาลัยนี้เป็นความร่วมมือระหว่างเอกชนต่อเอกชน ไม่ใช่ประเทศต่อประเทศ เพราะท่านอยากให้เห็นว่าเป็นความสัมพันธ์ระหว่างประชาชนต่อประชาชน" (พล.อ.วิชิต ยาทิพย์ อ้างถึงใน สกฤณา ประยูรสุข, 2548)

อย่างไรก็ตาม พบว่า ระดับความร่วมมือตลอดระยะเวลาของโครงการฯ ที่ผ่านมามีหลายระดับ รวมทั้งความร่วมมือจากหน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน และประชาชน ระดับความร่วมมือของโครงการฯ ในแต่ละระยะมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

4.1) ระดับความร่วมมือของโครงการในระยะที่ 1 ก่อนบันทึกความตกลง (พ.ศ. 2543 – พ.ศ. 2544)

ในระยะแรกเริ่มดำเนินโครงการฯ หลังจากที่สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ทรงมีพระราชปรารภที่จะพระราชทานของขวัญชิ้นเอกคือการศึกษแก่ประชาชนชาวกัมพูชา ผู้รับสนองพระราชดำริชุดแรก คือ พลเอกวาณิช มนัสรังษี แห่งกรมราชองครักษ์ และพลโทวิชิต ยาทิพย์ (ยศขณะนั้น) พร้อมคณะทำงานโครงการโรงเรียนพระราชทานจากราชอาณาจักรไทยได้ลงพื้นที่เพื่อพูดคุยกับ พลเอก เตีย บันห์ รองนายกรัฐมนตรีและรัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหม พร้อมทั้งคนในคณะรัฐมนตรีของกัมพูชา ซึ่งรัฐบาลได้อำนวยความสะดวกในการจัดหาพื้นที่เพื่อการก่อสร้าง ให้เป็นไปตามพระราชประสงค์ในสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี

"... ทรงต้องการให้โรงเรียนตั้งอยู่ใกล้กับโบราณสถาน เพราะจะได้ปลูกฝังให้เด็กรักและหวงแหนสิ่งที่มี และต้องตั้งอยู่ตรงจุดที่ประชาชนยังยากไร้อยู่ ซึ่งพื้นที่ที่ได้นั้นอยู่ใกล้กับปราสาทช็อมโบร์ และยังเป็นพื้นที่ที่ประชาชนยากไร้ ทุกอย่างจึงลงตัวที่อำเภอปราสาทช็อมโบร์ อยู่ห่างจากตัวจังหวัดกำแพงประมาณ 35 กิโลเมตร" (พล.อ.วิชิต ยาทิพย์ อ้างถึงใน สกฤณา ประยูรสุข, 2548)

จากบันทึกของสำนักงานศึกษาธิการอำเภอปราสาทช็อมโบร์ พบว่า เมื่อวันที่ 26 – 27 กรกฎาคม 2543 มีการประชุมที่ศาลากลางจังหวัดกำแพง เพื่อปรึกษาหารือในเรื่องการหาพื้นที่แปลง

หนึ่งสำหรับการตั้งโรงเรียน และหาวิธีการแก้ปัญหาเกี่ยวกับที่ดินที่มีเจ้าของ ผู้เข้าร่วมประชุมในครั้งนั้น ได้แก่ ผู้แทนของกระทรวงกลาโหมกัมพูชา ผู้นำระดับจังหวัด ระดับอำเภอ ระดับท้องถิ่น และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง แต่ไม่มีฝ่ายไทยเข้าร่วมประชุมด้วย มติที่ประชุมได้อนุมัติเลือกพื้นที่บนที่เนิน ที่มีชื่อว่า “ตวลตาชยอง” ซึ่งเป็นอดีตหมู่บ้านในสมัยเจนละ ให้เป็นพื้นที่ในการก่อสร้างโรงเรียน กล่าวคือรัฐบาลแห่งราชอาณาจักรกัมพูชาโดยสมเด็จพระเจ้านายกัมมัตริ ได้สนองแนวพระราชดำริ โดยขอพระราชทานระบบการศึกษาและน้อมเกล้าถวายที่ดินบริเวณใจกลางประเทศ ณ หมู่บ้านซ็อมโบร์ ตำบลซ็อมโบร์ ในอำเภอปราสาทซ็อมโบร์ จังหวัดกำปงธม ติดกับที่ว่าการอำเภอ และสถานีตำรวจภูธร อำเภอปราสาทซ็อมโบร์เป็นพื้นที่ก่อสร้าง (เป็ก เชียง, 2552)

ในเดือนตุลาคม พ.ศ. 2543 รัฐบาลกัมพูชาโดยสมเด็จพระเจ้านายกัมมัตริ ได้ทูลเกล้าถวายพื้นที่ในการก่อสร้างของโรงเรียน 60,000 ตารางเมตร (กว้าง 200 เมตร ลึก 300 เมตร) พร้อมทั้งให้ความช่วยเหลือ สนับสนุน และประสานงานด้านเทคนิคที่เกี่ยวข้องกับการก่อสร้าง คณะกรรมการฝ่ายไทยโดยกองพลทหารช่าง กองทัพบก ได้เข้าทำการสำรวจและปรับสภาพพื้นที่ เพราะพื้นที่มีสภาพเป็นป่า และเป็นพื้นที่สู้รบของเขมรแดงในอดีต เป็นพื้นที่ชนบทห่างไกล ประชาชนในพื้นที่ส่วนใหญ่ยากจน มีอาชีพทำนา (สกุณา ประยูรสุข, 2548; กรรณิการ์ สัจกุล และคณะ, 2552)

“... ตรงนี้เดิมเป็นพื้นที่สู้รบกับฝ่ายเขมรแดง... ครั้งแรกที่นั่งเฮลิคอปเตอร์สำรวจก็ตกใจ เพราะตรงนี้เป็นพื้นที่ป่าจริงๆ จึงเริ่มเอาทหารช่างมาลุย เอารถมาปรับพื้นที่ มีการเก็บถั่วระเบิด เพราะบริเวณนี้ฝังระเบิดไว้เยอะมาก เคลียร์ระเบิดกันอยู่นานทีเดียว” (พล.อ.วิเชิต ยาทิพย์ อ้างถึงใน สกุณา ประยูรสุข, 2548)

สำหรับด้านงบประมาณ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารีทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ พระราชทานเงินค่าใช้จ่ายในการก่อสร้างอาคารสถานที่ต่างๆ และทรงบอกบุญไปยังพระสงฆ์ชาวไทยและชาวต่างประเทศให้มาช่วยกันบริจาคสมทบเพื่อระดมเงินสมทบทุนก่อสร้าง อีกทั้งมีประชาชนชาวไทยผู้มีจิตศรัทธาได้ร่วมสมทบทุน

ในการสำรวจความต้องการของชุมชน ร่วมกับฝ่ายกัมพูชา ซึ่งผลการสำรวจ ทำให้ทราบว่า พื้นที่ที่รัฐบาลกัมพูชากำหนดให้นั้น ตั้งอยู่ในชนบทที่ห่างไกล ชุมชนส่วนใหญ่ยากจน มีอาชีพทำนา โรงเรียนหลายแห่งของอำเภอ ยังไม่มีบ่อน้ำไม่มีห้องสุขา ขาดห้องสมุด ห้องทดลอง ห้องฝึกปฏิบัติงาน ขาดเอกสารตำรา หนังสืออ่าน ขาดแคลนอุปกรณ์ทุกอย่าง ครูขาดความรู้เรื่องประวัติศาสตร์ ขนบธรรมเนียม ประเพณีท้องถิ่น ขาดการปลูกฝังนักเรียนเรื่องการอนุรักษ์ธรรมชาติ ขาดครูที่มีความชำนาญ ขาดเอกสารและสื่อประกอบการสอน ขาดวัสดุอุปกรณ์ด้านการเกษตร การคหกรรม และด้าน

นาฏศิลป์เป็นต้น นอกจากนี้ โรงเรียนไม่มีที่พักสำหรับนักเรียนที่มีบ้านไกล มีปัญหาการออกกลางคัน นักเรียนมีปัญหาด้านโภชนาการ มีภาวะการเจ็บป่วยจากโรคติดเชื้อ พยาธิ ขาดการบริหารจัดการ ส่งเสริมสุขภาพ ป้องกันโรค การสุขาภิบาลและสิ่งแวดล้อมในโรงเรียนยังไม่ได้ ไม่ใช้ส้วม ใช้น้ำดื่มจากบ่อ ไม่มีที่ทิ้งขยะ ขาดบุคลากรทางการแพทย์ในสถานอนามัยและโรงเรียนไม่มีห้องพยาบาลและโรงอาหาร ขาดแคลนสนามและสถานที่ฝึกซ้อมกีฬาเป็นต้น ในปี พ.ศ. 2543 อำเภอปราสาทซ็อมโบร์มีโรงเรียนมัธยมศึกษาตอนต้นเพียงแห่งเดียว เปิดสอนตั้งแต่ระดับเกรด 7 ถึงระดับเกรด 9 คือ โรงเรียนมัธยมต้น กำปงเฌอเตียล โดยมีครูผู้สอน 46 คน และนักเรียนทั้งสิ้น 823 คน แต่ยังมีนักเรียนที่เรียนจบเกรด 9 แล้ว ต้องไปเรียนต่อในระดับเกรด 10 ที่โรงเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายในตัวจังหวัดกำปงธม โดยจะต้องไปพักค้างที่บ้านญาติและที่วัด หรือทำที่พักชั่วคราวใกล้โรงเรียน โดยในวันหยุดจะกลับมานำข้าวสาร อาหารแห้ง ผัก ไปเพื่อประกอบอาหารรับประทานเอง เดินทางไปจังหวัดกำปงธมโดยใช้รถจักรยาน ระยะทาง 38 กิโลเมตร ใช้เวลา 3 ชั่วโมง ทำให้นักเรียนหลายคนต้องหยุดเรียนเนื่องจากผู้ปกครองไม่สามารถสนับสนุนค่าเล่าเรียนได้ (เบ็ก เชียง, 2552)

ในระยะต้นนี้ ได้มีการสำรวจความต้องการของประชาชนชาวกัมพูชาในพื้นที่อำเภอปราสาทซ็อมโบร์ จังหวัดกำปงธม โดยคณะกรรมการฝ่ายไทยและฝ่ายกัมพูชาได้ร่วมกันออกไปพบปะพูดคุยถามความเห็นเพื่อสอบถามความต้องการจากนักเรียน พ่อแม่ ผู้ปกครอง ชาวบ้าน พบว่านักเรียนชายในชั้นประถมศึกษาต้องการเรียนซ่อมเครื่องยนต์ การเกษตร นักเรียนหญิงต้องการเรียนวิชาสามัญ ตัดเย็บเสื้อผ้า นาฏศิลป์ นอกจากนี้ นักเรียนชั้นประถมศึกษาได้เล่าว่า โรงเรียนในความฝันน่าจะเป็นโรงเรียนสี่เหลี่ยม มีรั้วสีขาว สำหรับพ่อแม่ เล่าความฝันว่า เมื่อลูกๆ โตขึ้นจะได้มีวิชาความรู้ มีอาชีพ และมีสุขอนามัยที่สมบูรณ์แข็งแรง เมื่อได้รับฟังความฝัน และความคาดหวังของชุมชน คณะกรรมการจึงได้กราบทูลแด่สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี และพระองค์ท่าน จึงมีพระราชบัญชาให้สร้างความฝันให้เป็นจริงให้ได้ นอกจากการสำรวจความต้องการของชุมชน การก่อสร้างอาคารเรียน บ้านพักครู หอพักนักเรียนแล้ว ซึ่งเริ่มขึ้นเมื่อวันที่ 14 กุมภาพันธ์ 2543 แล้วยังมีการพัฒนาหลักสูตร ซึ่งได้คณาจารย์จากคณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยมาช่วยวางหลักสูตรร่วมกับทางกระทรวงศึกษาธิการเยาวชนและกีฬาของกัมพูชา รวมไปถึงการจัดหาอุปกรณ์การเรียนการสอนแก่ครูและนักเรียน ตลอดจนการพัฒนาคุณภาพชีวิตและพัฒนาสิ่งแวดล้อมของโรงเรียน (กรรณิการ์ สัจกุล และคณะ, 2552)

สรุปได้ว่า ความร่วมมือในระยะเริ่มต้นโครงการฯ ซึ่งอยู่ในช่วงของการสำรวจและคัดสรรพื้นที่ จัดเตรียมพื้นที่สำหรับการจัดตั้งโรงเรียน สำรวจความต้องการของประชาชนชาวกัมพูชาที่อยู่ในพื้นที่ พัฒนาหลักสูตร เริ่มลงมือก่อสร้างและวางศิลาฤกษ์ กล่าวได้ว่า ในระยะนี้มีความร่วมมือถึง 4 ระดับ คือ

1) ระดับรัฐบาลกับหน่วยงาน ได้แก่ รัฐบาล กระทรวงศึกษาธิการเยาวชนและกีฬา ฝ่ายกัมพูชา กับสำนักพระราชวัง กรมราชองครักษ์ และกองทัพบกจากฝ่ายไทย

2) ระดับหน่วยงานกับหน่วยงาน ได้แก่ หน่วยงานของคณะกรรมการอำนวยการฯ และหน่วยงานของคณะกรรมการฝ่ายไทย กับหน่วยงานของคณะกรรมการอำนวยการฯ ฝ่ายกัมพูชา

3) ระดับหน่วยงานกับสถาบัน ได้แก่ หน่วยงานของคณะกรรมการอำนวยการฯ กับคณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย และโรงเรียนในพื้นที่อำเภอปราสาทซ็อมโบร์

4) ระดับหน่วยงานกับประชาชน ได้แก่ หน่วยงานของคณะกรรมการอำนวยการฯ และคณะกรรมการฝ่ายต่างๆ ฝ่ายไทยและคณะกรรมการอำนวยการฯ ของราชอาณาจักรกัมพูชา กับประชาชนชาวกัมพูชาในพื้นที่อำเภอปราสาทซ็อมโบร์ จังหวัดกำปงธม ประชาชนชาวไทยและชาวต่างประเทศผู้มีจิตศรัทธา

4.2) ระดับความร่วมมือของโครงการในระยะที่ 2 (การบันทึกความตกลงครั้งที่ 1 (พ.ศ. 2544 – พ.ศ. 2545))

สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี เสด็จพระราชดำเนินทรงเป็นประธานลงนามในพิธีสารฯ ว่าด้วยการพระราชทานความช่วยเหลือแก่ราชอาณาจักรกัมพูชาด้านการศึกษา ครั้งที่ 1 เมื่อวันที่ 5 สิงหาคม พ.ศ. 2544 มีการลงนามความตกลงโครงการระหว่างกรมราชองครักษ์กับกระทรวงศึกษาธิการ เยาวชนและการกีฬา ว่าด้วยความร่วมมือในการจัดตั้งโรงเรียนปราสาทซ็อมโบร์ (ปัจจุบันคือวิทยาลัยกับปงเมอเตียล) จังหวัดกำปงธม ราชอาณาจักรกัมพูชา มีการกำหนดให้มีความร่วมมือในการก่อสร้างอาคาร จำนวน 11 หลัง ตั้งแต่วันที่ 20 กันยายน พ.ศ. 2544 จนถึงวันที่ 19 พฤษภาคม พ.ศ. 2545 รวม 240 วัน ต่อมาในวันที่ 12 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2544 กระทรวงศึกษาธิการ เยาวชน และการกีฬา ได้มีหนังสือแจ้งขยายพื้นที่ก่อสร้างโรงเรียน มีความกว้าง 200 เมตร ลึก 400 เมตร หรือเท่ากับ 45 ไร่ (7.2 เฮกตาร์)

ในการดำเนินงานของคณะกรรมการทั้ง 2 ฝ่าย พบว่า ในส่วนพระองค์สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารีทรงพระราชทานแนวทางการปฏิบัติงานจัดการศึกษา ทรงพระราชทานค่าใช้จ่ายในการก่อสร้าง และทรงระดมเงินเพื่อสมทบทุนในการก่อสร้างด้วยการบอกบุญไปยังพระสงฆ์ชาวไทยและชาวต่างประเทศให้มาช่วยกันบริจาค ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้กรมศิลปากรจัดแสดงโฆษณาหน้าจอ เรื่องรามเกียรติ์ ตอนอินทรชิตถูกศรกินนม ณ สังคีตศาลา เมื่อวันที่ 25 ธันวาคม พ.ศ. 2544 ในรอบที่เสด็จพระราชดำเนินทอดพระเนตรโฆษณาร่วมกับประชาชนที่ซื้อบัตรเข้าชมตามปกตินั้น กรมศิลปากรได้นำรายได้ขึ้นทูลเกล้าฯ ถวายเสด็จพระราชกุศลสมทบทุนโครงการโรงเรียนพระราชทานนี้ ต่อมาเมื่อวันที่ 9 สิงหาคม พ.ศ. 2545 ยังทรงระนาดเอกร่วมกับ

เจ้านายวังปลายเนิน ประกอบการแสดงโขนของกรมศิลปากร ตอนยกรบ ณ โรงละครแห่งชาติ โดยใช้เวลาในการแสดงทั้งหมดประมาณ 3 ชั่วโมงเศษ ในครั้งนั้นกรมศิลปากรซึ่งเป็นผู้จัดการแสดงและผู้บัญชาการทหารบกผู้จัดจำหน่ายบัตรได้ร่วมกันทูลเกล้าฯ ถวายเงินสมทบโครงการนี้เช่นกัน (คณะกรรมการบริหารความร่วมมือผลิตและพัฒนาศักยภาพกำลังคนอาชีวศึกษา, 2550) จนกระทั่งในวันที่ 17 พฤษภาคม 2544 สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ทรงเสด็จพระราชดำเนินวางศิลาฤกษ์โรงเรียนพระราชทาน “โรงเรียนปรางสาทซ็อมโบร์” (ปัจจุบันคือวิทยาลัยกับงเมอเตียล) จังหวัดกำแพงเพชร ราชอาณาจักรกัมพูชา นอกจากจะมีการก่อสร้างแล้ว สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารีทรงพระราชทานแนวทางในการจัดการศึกษา การอนุรักษ์โบราณสถานและสิ่งแวดล้อม และทรงพระราชทานสนามกีฬา เครื่องกำเนิดไฟฟ้า เป็นต้น (กรรณิการ์ สัจกุลและคณะ, 2552)

การดำเนินการของคณะกรรมการฝ่ายกัมพูชา ได้มีการเตรียมหลักสูตร คัดเลือกบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถ และสมัครใจมาทำงานในโรงเรียน อาทิ ครูสอนสายสามัญ ครูสอนสายอาชีวศึกษา ผู้บริหารโรงเรียน โดยคัดเลือกนายจาย เกียร์ ศึกษาธิการจังหวัดกำแพงเพชร และมีประสบการณ์ในการเป็นครูและผู้บริหารซึ่งเป็นที่เคารพ และเป็นตัวอย่างผู้ที่มีความรับผิดชอบ เอาใจใส่ในการทำงานมาเป็นผู้บริหาร และคัดเลือกนายตัน บุญฮง และ นายริ้วะ กนิฐฐา มาเป็นรองครูใหญ่ นอกจากนี้ คณะกรรมการฝ่ายไทย ได้ดำเนินการเตรียมหนังสือเดินทางสำหรับการเตรียมความพร้อมของบุคลากรโรงเรียนพระราชทาน รุ่นที่ 1 ประกอบด้วยผู้บริหาร ครู ผู้แทนกระทรวง และศึกษานิเทศก์ของจังหวัดกำแพงเพชรที่จะมาดูแลโรงเรียนพระราชทานให้เข้ารับการฝึกอบรมระหว่างวันที่ 8 – 26 ตุลาคม 2544 ณ คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อย่างไรก็ตามเมื่อเริ่มการก่อสร้าง ได้มีการขุดบ่อน้ำขนาดใหญ่ ขุดหลุมลงเสาเข็ม ขุดบ่อน้ำบาดาล ทำให้ต้องใช้กำลังคนจำนวนมากจากทั้งฝ่ายไทยและฝ่ายกัมพูชา นอกจากนี้ยังมีการรับสมัครนักเรียนเกรด 7 และเกรด 10 รุ่นแรก แต่อาคารเรียนยังไม่เสร็จเรียบร้อยจึงฝากนักเรียนให้เรียนกับโรงเรียนประถมในหมู่บ้านในภาคเรียนแรก การดำเนินงานต่างๆ ทำให้ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องทั้ง 3 ฝ่ายมีการติดต่อสัมพันธ์กันมากขึ้น (กรรณิการ์ สัจกุลและคณะ, 2552)

สรุปได้ว่า ความร่วมมือในระยะที่ 2 นี้ โครงการฯ กำลังเดินหน้าในการก่อสร้าง มีการจัดหาและเตรียมบุคลากรที่จะดูแลรับผิดชอบการบริหารจัดการโรงเรียนพระราชทาน มีความจำเป็นต้องใช้งบประมาณสูง สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ทรงทูลเกล้าฯ ถวายเงินเพื่อโครงการฯ ดำเนินการต่อไป ทั้งในการจัดหาเงินทุน และการพระราชทานแนวปฏิบัติต่างๆ มีการเพิ่มจำนวนของผู้ที่เข้ามามีส่วนร่วมในโครงการ ทำให้ในระยะนี้ แม้จะมีความร่วมมือ 4 ระดับเช่นเดียวกับระยะแรก แต่มีการขยายขอบเขตของหน่วยงานและประชาชนที่ให้ความร่วมมือเพิ่มมากขึ้น

- 1) ระดับรัฐบาลกับหน่วยงาน ได้แก่ รัฐบาลกัมพูชา กับ กระทรวงศึกษาธิการ เยาวชนและกีฬาของกัมพูชา สำนักพระราชวัง กรมราชองครักษ์ และกองทัพบกจากฝ่ายไทย
- 2) ระดับหน่วยงานกับหน่วยงาน ได้แก่ หน่วยงานของคณะกรรมการอำนวยการฯ และหน่วยงานของคณะกรรมการฝ่ายไทย กับหน่วยงานของคณะกรรมการอำนวยการฯ ฝ่ายกัมพูชา
- 3) ระดับหน่วยงานกับสถาบัน ได้แก่ หน่วยงานของคณะกรรมการอำนวยการฯ ทั้ง 2 ฝ่าย กับคณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย และโรงเรียนในพื้นที่อำเภอปราสาท ชีอัมโบร์
- 4) ระดับหน่วยงานกับประชาชน ได้แก่ หน่วยงานของคณะกรรมการอำนวยการฯ ฝ่ายกัมพูชา สำนักพระราชวัง กรมราชองครักษ์ หน่วยงานของคณะกรรมการอำนวยการฯ ฝ่ายไทย กับประชาชนชาวกัมพูชาในพื้นที่อำเภอปราสาทชีอัมโบร์ จังหวัดกำปงธม พระสหายในพระองค์สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารีชาวไทยและชาวต่างประเทศ พร้อมทั้งประชาชนผู้มีจิตศรัทธา

4.3) ระดับความร่วมมือของโครงการในระยะที่ 3 (บันทึกความตกลงครั้งที่ 2 พ.ศ. 2545 – พ.ศ. 2548)

เมื่อวันที่ 14 สิงหาคม พ.ศ. 2545 สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี เสด็จพระราชดำเนินทรงเป็นประธานลงนามในพิธีสารแก้ไขความตกลงโครงการระหว่างกระทรวงศึกษาธิการ เยาวชน และการกีฬา แห่งราชอาณาจักรกัมพูชา กับกรมราชองครักษ์แห่งราชอาณาจักรไทย ว่าด้วยความร่วมมือในการจัดตั้งโรงเรียนปราสาทชีอัมโบร์ จังหวัดกำปงธม ราชอาณาจักรกัมพูชา ซึ่งมีการก่อสร้างตั้งแต่วันที่ 1 พฤษภาคม พ.ศ. 2545 ถึงวันที่ 31 กรกฎาคม พ.ศ. 2547 รวมเวลา 711 วัน ระหว่างนี้มีการหยุดงานก่อสร้างเป็นเวลา 82 วัน ประกอบด้วยอาคาร จำนวน 34 หลัง ในโรงเรียน ตั้งแต่วันที่ 19 กรกฎาคม พ.ศ. 2545 ถึงวันที่ 25 เมษายน พ.ศ. 2548 รวมเวลา 281 วัน ประกอบด้วยอาคาร จำนวน 8 หลัง ได้แก่ อาคารเรือนรับรองและอาคารสหปฏิบัติการ และบ้านพักครู ในพื้นที่โรงเรียน ตลอดจนมีการปรับปรุงทัศนียภาพ และการพัฒนาระบบสาธารณูปโภค พร้อมกันนั้นได้ขยายพื้นที่ของโรงเรียนออกไปอีก 72 ไร่ หรือ 12 เฮกตาร์ (405 เมตร x 590 เมตร) รวมพื้นที่ทั้งสิ้น 117 ไร่ และมีการก่อสร้างในพื้นที่ของชุมชน ตามคำกราบบังคมทูลขอพระราชทานพระมหากรุณาธิคุณของทหารและตำรวจประจำท้องถิ่น ได้แก่ สำนักงานสรวัดรตารวจ สถานีตำรวจ สำนักงานทหารท้องถิ่น และสำนักงานศึกษาธิการอำเภอ พร้อมการสร้างที่พักทุกสำนัก นอกจากนี้ยังมีการรับนักเรียนเกรด 7 และเกรด 10 เพิ่มขึ้นทุกปีในปี 2545 – 2548 (กรรณิการ์ สัจกุล และคณะ, 2552) จากการสรุปงบประมาณค่าใช้จ่ายของโครงการเฉพาะด้านการก่อสร้างพบว่า ใช้งบประมาณไป 100 กว่าล้านบาท

(พล.อ.วิชิต ยาทิพย์ อ้างถึงใน สกุนดา ประยูรสุข, 2548) ซึ่งเป็นพระราชทรัพย์ส่วนพระองค์ ร่วมกับการที่ทรงมีพระวิริยะอุตสาหะในการระดมทุน และทรงได้รับความร่วมมือจากหน่วยงานและประชาชนในการร่วมพระราชกุศลเพื่อให้มีการดำเนินโครงการตามที่ได้ทรงมีพระปณิธานไว้

ในช่วง พ.ศ. 2546 จนถึง พ.ศ. 2548 สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาได้เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการด้านอาชีวศึกษาของวิทยาลัยกำปงเฌอเดียล โดยได้วางแผนออกแบบเครื่องมือ คุรุภัณฑ์ จัดการเรียนการสอน ฝึกอบรมครูวิชาชีพ ตลอดจนจัดกิจกรรมที่สำคัญต่างๆ ได้แก่ จัดให้มีกิจกรรมค่ายอาสาสมัครวิชาชีพเยาวชนไทย – กัมพูชา ณ วิทยาลัยกำปงเฌอเดียล จัดอบรมวิชาชีพระยะสั้นให้แก่ครู นักเรียน และชุมชน จำนวนกว่า 20 อาชีพ รับนักเรียนเกรด 9 เข้าศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) หลักสูตร 3 ปี จำนวน 4 คน และนักเรียนเกรด 12 เข้าศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ปวส.) หลักสูตร 3 ปี และสนับสนุนการศึกษาถึงระดับปริญญาตรีในสายเทคโนโลยี เป็นต้น (คณะกรรมการบริหารความร่วมมือผลิตและพัฒนาศักยภาพกำลังคนอาชีวศึกษา, 2550)

สรุปได้ว่า ในระยะนี้ การก่อสร้างโรงเรียนได้สำเร็จไปตามแผนที่กำหนด มีการปรับปรุงภูมิทัศน์โดยรอบในโรงเรียน และพื้นที่ของหน่วยงานต่างๆ ในชุมชน เปิดรับนักเรียนเพิ่มขึ้น มีการขยายความร่วมมือในการพัฒนาครูด้านการจัดการอาชีวศึกษาของวิทยาลัยกำปงเฌอเดียล โดยการวางแผนออกแบบเครื่องมือ คุรุภัณฑ์ จัดการเรียนการสอน ฝึกอบรมครูวิชาชีพ มีการให้ทุนพระราชทานไปเรียนต่อและอบรมในประเทศไทย ความร่วมมือในระยะนี้คงอยู่ที่ 4 ระดับ แต่มีการขยายตัวของหน่วยงานที่เข้ามามีให้ความร่วมมือกับโครงการ

1) ระดับรัฐบาลกับหน่วยงาน ได้แก่ รัฐบาลกัมพูชากับกระทรวงศึกษาธิการ เยาวชนและกีฬา สำนักงานสารวัตรตำรวจ สถานีตำรวจ สำนักงานทหารท้องถิ่น และสำนักงานศึกษาธิการอำเภอฝายกัมพูชา สำนักพระราชวัง และกรมราชองครักษ์ฝ่ายไทย

2) ระดับหน่วยงานกับหน่วยงาน ได้แก่ หน่วยงานของคณะกรรมการอำนวยการฯ ฝ่ายกัมพูชาและฝ่ายไทย สำนักงานศึกษาธิการอำเภอ สำนักงานสารวัตรตำรวจ สถานีตำรวจ สำนักงานทหารท้องถิ่น และสำนักงานศึกษาธิการอำเภอฝายกัมพูชา สำนักพระราชวังและกรมราชองครักษ์ สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาฝ่ายไทย

3) ระดับหน่วยงานกับสถาบัน ได้แก่ หน่วยงานของคณะกรรมการอำนวยการฯ ทั้ง 2 ฝ่าย กับจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล มหาวิทยาลัยบูรพา มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ วิทยาลัยเทคนิคศรีสะเกษ และวิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยีศรีสะเกษ และวิทยาลัยเทคนิคสิงห์บุรี วิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยีบางไทร วิทยาลัยเทคนิคสมุทรปราการ ฝ่ายไทย โรงเรียนอาชีวศึกษาดอนบอสโกพนมเปญ ฝ่ายกัมพูชา

4) ระดับหน่วยงานกับประชาชน ได้แก่ หน่วยงานของคณะกรรมการอำนวยการฯ ฝ่ายกัมพูชา สำนักพระราชวัง กรมราชองครักษ์ หน่วยงานของคณะกรรมการอำนวยการฯ ฝ่ายไทย กับทหารและตำรวจประจำท้องถิ่น ประชาชนชาวกัมพูชาในพื้นที่อำเภอปราสาท ซีอัมโบร์ จังหวัดกำปงธม พระสหายในพระองค์สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ชาวไทยและชาวต่างประเทศ เจ้านายวังปลายเนิน พร้อมทั้งประชาชนผู้มีจิตศรัทธา

4.4) ระดับความร่วมมือของโครงการในระยะที่ 4 (บันทึกความตกลงครั้งที่ 3 พ.ศ. 2548 – พ.ศ. 2553)

เมื่อสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ทรงช่วยเหลือด้านการจัดสร้างโรงเรียนพระราชทานมาแล้ว 5 ปี ทางรัฐบาลกัมพูชาก็กราบทูลขอให้ทรงช่วยเหลือโรงเรียนแห่งนี้ต่อไปอีก 5 ปี ถึงปี 2553 (พล.อ.วิชิต ยาทิพย์ อ้างถึงใน สกฤณา ประยูรสุข, 2548) ในวันที่ 14 สิงหาคม พ.ศ. 2545 สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี เสด็จพระราชดำเนินทรงเป็นประธานลงนามในพิธีสาร ค.ศ. 2002 ทำให้มีการก่อสร้างอาคารสถานที่เพิ่มเติมอีกจำนวนมาก โดยกรมทหารช่างว่าด้วยความร่วมมือในการจัดตั้งและพัฒนาวิทยาลัยกำปงเฌอเตียล จังหวัดกำปงธม ต่อมาเมื่อวันที่ 10 พฤศจิกายน พ.ศ. 2548 เสด็จพระราชดำเนินทรงเปิดวิทยาลัยกำปงเฌอเตียลอย่างเป็นทางการ ในครั้งนี้ได้ทรงพระราชทานแนวพระราชดำริในการรับนักเรียนเข้าศึกษา การส่งเสริมสุขภาพอนามัยของนักเรียนเป็นพิเศษ และการอนุรักษ์โบราณสถานและสิ่งแวดล้อมเพื่อให้คณะกรรมการฯ ทั้ง 2 ฝ่ายยึดเป็นแนวปฏิบัติ (กรรณิการ์ สัจกุล และคณะ, 2552)

ภาพ 4.2 สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี เสด็จพระราชดำเนิน จังหวัดกำปงธม เพื่อเปิดโรงเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายกำปงเฌอเตียล

ที่มา: ภาพแฟ้ม 10 พ.ย. 2548 – AFP PHOTO/Tang Chhin Sothy

การดำเนินโครงการฯ ในระยะนี้ยังอยู่ในระหว่างการก่อสร้าง ระยะที่ 3 ประกอบด้วย อาคาร จำนวน 8 หลัง ได้แก่ บ้านพักครู อาคารเรียนรับรองและอาคารสหปฏิบัติการ ซึ่ง 2 อาคารหลังนี้เป็นอาคารคอนกรีตเสริมเหล็ก นอกจากนี้ สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาได้มอบชุดเครื่องส่งวิทยุเอฟเอ็ม ให้แก่จังหวัดกำแพงเพชร และติดตั้งจนสามารถกระจายเสียงได้ในรัศมี 50 กิโลเมตร ซึ่งจังหวัดกำแพงเพชรได้ใช้เครื่องส่งกระจายเสียงเพื่อให้ข่าวสารและการบันเทิงแก่ประชาชนในจังหวัด และบริเวณใกล้เคียงและได้จัดกิจกรรมค่ายอาสาสมัครวิชาชีพเยาวชนไทย - กำแพงเพชร ณ วิทยาลัยกำแพงเพชร จัดอบรมและพัฒนาครูอาชีวศึกษา ซ่อมมอเตอร์ไซด์พระราชทาน จำนวน 38 คัน เพื่อนำไปใช้ในกิจการของวิทยาลัยกำแพงเพชร นำนักเรียนอาชีวศึกษาเข้าศึกษาดูงานในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ปรับปรุงหลักสูตรอาชีวศึกษาขึ้นใหม่ที่เอื้อต่อการเรียนรู้ และการเสริมสร้างทักษะด้านวิชาชีพ สอดคล้องกับสภาพทางสังคม และความเป็นอยู่ของประชาชนกำแพงเพชร สนับสนุนนักเรียนทุนพระราชทานฯ ของวิทยาลัยกำแพงเพชร เพื่อศึกษาต่อในประเทศไทย เป็นต้น

สรุปได้ว่า ในระยะนี้ มีการสร้างอาคารต่างๆ ในโรงเรียนเพิ่มเติม มีการจัดการเรียนการสอนและพัฒนาครูสายสามัญและสายอาชีวศึกษา การคัดเลือกนักเรียน และคัดเลือกผู้ที่รับทุนศึกษาต่อในประเทศไทย มีการขยายตัวของกาให้ทุนไปยังวิทยาลัย และมหาวิทยาลัย ในราชอาณาจักรไทย ในระยะนี้แม้จะมีระดับความร่วมมือครั้งที่ 4 ระดับ แต่มีการขยายความร่วมมือไปยังสถาบันอุดมศึกษาในราชอาณาจักรไทยเพิ่มมากขึ้น ได้แก่ มหาวิทยาลัยขอนแก่น มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา เป็นต้น

4.4) ระดับความร่วมมือของโครงการในระยะที่ 5 (บันทึกความตกลงครั้งที่ 4 พ.ศ. 2553 – พ.ศ. 2556)

ที่ผ่านมากระทรวงศึกษาธิการ เยาวชนและการกีฬา ได้ลงนามในบันทึกความตกลงว่าด้วยความร่วมมือในการก่อสร้างโรงเรียนในอำเภอปราสาทขอมโบร์ จังหวัดกำแพงเพชร 3 ครั้ง และมีการดำเนินโครงการก้าวหน้าและบรรลุผลตามข้อตกลงมาเป็นลำดับ จึงมีการลงนามบันทึกความตกลงครั้งที่ 4 ในวันที่ 14 สิงหาคม 2553 ว่าด้วยพิธีสารแก้ไขความเข้าใจโครงการ ซึ่งมีการขยายระยะเวลาดำเนินงานออกไปอีก 3 ปี จนถึงปี พ.ศ. 2556 นอกจากนี้ โฆษกนายกรัฐมนตรีกัมพูชาเผยกับผู้สื่อข่าวว่า ในวันที่พฤหัสบดี 8 ก.ย. 2554 นายกรัฐมนตรีกัมพูชาสุนเซนได้ต้อนรับ พล.อ. วาภิรมย์ มนัสรังษี รองสมุหราชองครักษ์ ซึ่ง ได้เข้าเยี่ยมคำนับและรายงานผู้นำกัมพูชาทราบเกี่ยวกับการดำเนินโครงการในสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ณ สำนักนายกรัฐมนตรีกรุงพนมเปญ นายกรัฐมนตรีกัมพูชาสุนเซนได้กล่าวขอบคุณและถวายความเคารพถึงเจ้าฟ้ามหาจักรีสิรินธร พร้อม

ทูลขอให้สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ทรงช่วยเหลือกัมพูชาด้านการศึกษาและ
สาธารณสุขต่อไป

"สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ได้กล่าวขอบคุณและถวายความเคารพถึง
เจ้าฟ้ามหาดัชนีสิรินธร...สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ ยังได้ทูลขอไปยังเจ้าฟ้า
มหาดัชนีสิรินธรให้ทรงช่วยเหลือกัมพูชาด้านสาธารณสุขและการศึกษา
ต่อไป" (สำนักข่าวกัมพูชารายงาน อ้างถึงใน ASTV ผู้จัดการออนไลน์,
2554)

เป็นที่น่าสังเกตว่า การทูลขอความช่วยเหลือจากสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ
สยามบรมราชกุมารี ของนายกรัฐมนตรีสุนทรในครั้งนี้นี้ มีขึ้นหลังจากผู้นำกัมพูชาปฏิเสธโครงการ
ช่วยเหลือต่างๆ ของรัฐบาลไทยตั้งแต่ปี 2552 เป็นต้นมา นับตั้งแต่เกิดการปะทะกันบริเวณชายแดนใน
เดือนกรกฎาคม 2551 เมื่อปราสาทพระวิหาร ได้ขึ้นทะเบียนเป็นมรดกโลก (สำนักข่าวซินหัว อ้างถึงใน
www.mcot.net, ผู้จัดการออนไลน์, 2554)

เมื่อพิจารณาการดำเนินโครงการในระยะนี้ จะเห็นได้ว่า มีความก้าวหน้าและขยาย
เครือข่ายความร่วมมือไปยังสถาบันอาชีวศึกษา และสถาบันอุดมศึกษาในประเทศไทยได้กว้างขวางขึ้น
มีการรับนักเรียนทุนในโครงการฯ เข้าศึกษาต่อเพื่อสนองพระราชดำริในสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ
สยามบรมราชกุมารีเพิ่มขึ้น สรุปได้ว่า ในระยะนี้ แม้จะมีความร่วมมือ 5 ระดับ แต่ได้มีการเพิ่มจำนวน
สถาบันอาชีวศึกษา และสถาบันอุดมศึกษาที่เข้าร่วมมือในการให้ทุนในการศึกษาต่อแก่นักเรียนและ
ครูในโครงการฯ เช่น มหาวิทยาลัยบูรพา มหาวิทยาลัยมหิดล มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์
มหาวิทยาลัย ขอนแก่น มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา เป็นต้น

5) วัตถุประสงค์

โครงการโรงเรียนพระราชทานฯ นี้เกิดขึ้นจากพระราชประสงค์ของสมเด็จพระเทพ
รัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี เพื่อตอบแทนน้ำใจไมตรีของชาวกัมพูชาที่มีต่อพระองค์ เมื่อครั้งที่
ได้เสด็จพระราชดำเนินเยือนราชอาณาจักรกัมพูชาเพื่อทรงศึกษาโบราณคดีและประวัติศาสตร์ ทรงมี
พระวินิจฉัยว่า ไม่มีสิ่งใดจะล้ำค่าและยังยืนเท่ากับการพระราชทานการศึกษาให้กับชาวกัมพูชา

"สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี เสด็จพระราชดำเนิน
มาที่กัมพูชา เพื่อทรงศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับปราสาทในเขมร ทรงมีข้อมูลลึกซึ้งมาก
และทุกครั้งที่เสด็จจะได้รับการต้อนรับจากประชาชนชาวกัมพูชาอย่างอบอุ่น
และด้วยน้ำใจไมตรี จึงทรงอยากจะตอบแทนไมตรีนั้น ด้วยการให้ของขวัญ
ที่ยั่งยืนแก่ชาวกัมพูชา นั่นคือทรงอยากจะให้การศึกษาแก่เด็กๆ กัมพูชา" (พล.อ.
วิชิต ยาทิพย์ อ้างถึงใน สกุนา ประยูรสุข, 2548)

สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ทรงมีพระราชปณิธานในเรื่องของการศึกษา และพระราชประสงค์ที่มีต่อการพระราชทานการศึกษาแก่ชาวกัมพูชาว่า

"ข้าพเจ้าเห็นมาตั้งแต่ได้กว่า การพัฒนาการศึกษา การแพร่ความรู้เป็น เรื่องที่สำคัญมาก ชาติจะได้ก้าวหน้าและคนที่แพร่ความรู้ก็ได้บุญด้วย"

"..ความต้องการของข้าพเจ้าคือ ต้องการมีส่วนร่วมในการให้การศึกษา เยาวชนกัมพูชา ซึ่งเป็นเยาวชนที่มีศักยภาพเป็นอย่างดี และถ้าได้ศึกษาเล่าเรียน และฝึกอบรมที่ดีแล้วจะเป็นประโยชน์ต่อตัวเอง ต่อสังคมกัมพูชา และสังคมโลก สืบต่อไป"

สรุปได้ว่า โครงการโรงเรียนพระราชทานนี้ มีวัตถุประสงค์ดังพระราชดำริในสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี 4 ประการคือ

- 1) เพื่อตอบสนองน้ำใจไมตรีของชาวกัมพูชา
- 2) เพื่อให้ของขวัญที่ล้ำค่าและยั่งยืนแก่ชาวกัมพูชา
- 3) เพื่อให้การศึกษาแก่เยาวชนกัมพูชา
- 4) เพื่อประโยชน์ต่อเยาวชนกัมพูชา ราชอาณาจักรกัมพูชา และสังคมโลก

อย่างไรก็ดี ผลการศึกษาพบว่า โครงการฯ มีการดำเนินงานอย่างต่อเนื่อง ยาวนานกว่า 12 ปี มีการจัดทำบันทึกความตกลงมาแล้ว 4 ฉบับ และในการบันทึกความตกลงแต่ละครั้ง จะมีความก้าวหน้าของวัตถุประสงค์ในการดำเนินโครงการฯ การนำเสนอวัตถุประสงค์ของโครงการฯ จำแนกตามระยะเวลาของบันทึกความตกลงดังรายละเอียดต่อไปนี้

5.1) วัตถุประสงค์ของโครงการฯ ก่อนมีการบันทึกความตกลง: การสนองพระราชปณิธานในสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี

เมื่อวันที่ 14 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2543 สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ทรงมีพระราชปณิธานที่จะพระราชทานของขวัญชิ้นเอกคือการศึกษาแก่ประชาชนชาวกัมพูชา วัตถุประสงค์ของโครงการในระยะแรกนี้ แบ่งออกเป็น 2 ส่วนคือ ส่วนที่หนึ่ง วัตถุประสงค์ด้านการสร้างโรงเรียน และส่วนที่สอง วัตถุประสงค์ด้านการจัดการศึกษา ดังนี้

5.1.1) วัตถุประสงค์ด้านการสร้างโรงเรียน

เมื่อครั้งที่สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ทรงมีพระราชปณิธานสำหรับการก่อสร้างโรงเรียนพระราชทานฯ ทรงมีพระราชดำริเกี่ยวกับการก่อสร้างโรงเรียนพระราชทานฯ ว่า

"สิ่งที่สมเด็จพระเทพรัตนฯ ทรงแนะไว้สำหรับการสร้างโรงเรียน คือ ทรงต้องการให้โรงเรียนตั้งอยู่ใกล้กับโบราณสถาน เพราะจะได้ปลูกฝังให้เด็กรักและหวงแหนสิ่งที่มี และต้องตั้งอยู่ตรงจุดที่ประชาชนยังยากไร้อยู่..." (พล.อ.วิชิต ยาทิพย์ อ้างถึงใน สกฤณา ประยูรสุข, 2548)

ผู้รับสนองพระราชดำริชุดแรก คือ พลเอกวาณิช มนัสรังษี กรมราชองครักษ์ และพลโทวิชิต ยาทิพย์ (ยศขณะนั้น) ทั้งสองท่านได้สนองพระราชบัญชาโดยการประสานงานกับหน่วยงานต่างๆ ทั้งฝ่ายไทยและฝ่ายกัมพูชา จนกระทั่งรัฐบาลกัมพูชาโดยสมเด็จพระนเรศวรมหาราชได้ทูลเกล้าถวายพื้นที่สำหรับการสร้างโรงเรียนในอำเภอขอมโบร์ จังหวัดกำปงธม นับได้ว่า พื้นที่ดังกล่าวตรงตามพระราชประสงค์ เพราะอยู่ใกล้กับปราสาทขอมโบร์ เป็นพื้นที่ที่ประชาชนยากไร้ อยู่ห่างจากตัวจังหวัดกำปงธมประมาณ 35 กิโลเมตร ซึ่งตรงนี้เดิมเป็นพื้นที่สู้รบกับฝ่ายเขมรแดง

ในการสำรวจความต้องการของชุมชน ร่วมกับฝ่ายกัมพูชา ซึ่งผลการสำรวจทำให้ทราบว่า พื้นที่ที่รัฐบาลกัมพูชากำหนดให้ นั้น ตั้งอยู่ในชนบทที่ห่างไกล ชุมชนส่วนใหญ่ยากจน มีอาชีพทำนา โรงเรียนหลายแห่งของอำเภอ ยังไม่มีบ่อน้ำไม่มีห้องสุขา ขาดห้องสมุด ห้องทดลอง ห้องฝึกปฏิบัติงาน ขาดเอกสารตำรา หนังสืออ่าน ขาดแคลนอุปกรณ์ทุกอย่าง ครูขาดความรู้เรื่องประวัติศาสตร์ ขนบธรรมเนียมประเพณีท้องถิ่น ขาดการปลูกฝังนักเรียนเรื่องการอนุรักษ์ธรรมชาติ ขาดครูชำนาญ ขาดเอกสารและสื่อประกอบการสอน ขาดวัสดุอุปกรณ์ด้านการเกษตร การคหกรรม และด้านนาฏศิลป์ เป็นต้น นอกจากนี้ โรงเรียนไม่มีที่พักสำหรับนักเรียนที่มีบ้านไกล มีปัญหาการออกกลางคัน นักเรียนมีปัญหาด้านโภชนาการ มีภาวะการเจ็บป่วยจากโรคติดเชื้อ พยาธิ ขาดการบริหารด้านการส่งเสริมสุขภาพ ป้องกันโรค การสุขาภิบาลและสิ่งแวดล้อมในโรงเรียนยังไม่ได้ ไม่ใช้ส้วม ใช้น้ำดื่มจากบ่อ ไม่มีที่ทิ้งขยะ ขาดบุคลากรทางการแพทย์ในสถานอนามัยและโรงเรียนไม่มีห้องพยาบาล และโรงอาหาร ขาดแคลนสนามและสถานที่ฝึกซ้อมกีฬา เป็นต้น ในปี พ.ศ. 2543 อำเภอปราสาทขอมโบร์ มีโรงเรียนมัธยมศึกษาตอนต้นเพียงแห่งเดียว เปิดสอนตั้งแต่ระดับเกรด 7 ถึงระดับเกรด 9 คือ โรงเรียนมัธยมต้น กำปงธมเดียว โดย มีครูผู้สอน 46 คน และนักเรียนทั้งสิ้น 823 คน แต่ยังมีนักเรียนที่เรียนจบเกรด 9 แล้ว ต้องไปเรียนต่อในระดับเกรด 10 ที่โรงเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายในตัวจังหวัดกำปงธม โดยจะต้องไปพักค้างที่บ้านญาติและที่วัด หรือทำที่พักชั่วคราวใกล้โรงเรียน โดยในวันหยุดจะกลับมานำข้าวสาร อาหารแห้ง ผัก ไปเพื่อประกอบอาหารรับประทานเอง เดินทางไปจังหวัดกำปงธมโดยใช้รถจักรยาน ระยะทาง 38 กิโลเมตร ใช้เวลา 3 ชั่วโมง ทำให้นักเรียนหลายคนต้องหยุดเรียนเนื่องจากผู้ปกครองไม่สามารถสนับสนุนค่าเล่าเรียนได้

5.1.2) วัตถุประสงค์ด้านการจัดการศึกษา

วันที่ 15 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2543 สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ทรงพระราชทานแนวพระราชดำริ ในการจัดการศึกษาแก่คณะกรรมการโครงการโรงเรียนพระราชทานฯ ทั้งฝ่ายราชอาณาจักรไทยและฝ่ายราชอาณาจักรกัมพูชา ดังนี้

- (1) การรับนักเรียนเข้าเรียนในระยะแรกไม่ควรเกิน 1,200 คน
- (2) ทรงเน้นเรื่องสุขภาพอนามัยของนักเรียนเป็นพิเศษ สำหรับนักเรียนนั้นไม่ว่าจะเป็นนักเรียนชาติใด ถ้าโภชนาการดี จะทำให้สุขภาพอนามัยดี สติปัญญาและการเรียนของนักเรียนจะบังเกิดผลดีตามมาด้วย
- (3) ทรงให้ความสำคัญของการอนุรักษ์โบราณสถานและสิ่งแวดล้อม ดังนี้

(3.1) การอนุรักษ์โบราณสถาน โรงเรียนพระราชทานแห่งนี้อยู่ใกล้กับปราสาทขอมโบรีซึ่งเป็นสถานที่ท่องเที่ยวแห่งหนึ่งของราชอาณาจักรกัมพูชา นักเรียนและชุมชนน่าจะได้รับการปลูกฝังให้รักและหวงแหนโบราณสถานนั้นและมีความรู้พอที่จะเป็นมัคคุเทศก์อธิบายให้นักท่องเที่ยวฟังได้

(3.2) การอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม ควรจะปลูกฝังให้นักเรียนและชุมชนมีจิตสำนึกในการรักษาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ให้รู้จักรัก หวงแหนป่า ต้นไม้ และสิ่งแวดล้อมต่างๆ อันจะนำไปสู่การรักและหวงแหนประเทศชาติได้ในที่สุด

(4) การเรียนรู้เรื่องสุขภาพอนามัยและโภชนาการ จะนำไปสู่ความรู้ในด้านสุขศึกษาและคหกรรมศาสตร์ โดยอาจจะนำความรู้ดังกล่าวไปประกอบอาหารหรือขนมสำหรับขายนักท่องเที่ยว รวมทั้งอาจจะพัฒนาไปถึงเรื่องการโรงแรมและการท่องเที่ยวได้

(5) การเรียนภาษาต่างประเทศ ในอนาคตนักท่องเที่ยวจะหลั่งไหลมาท่องเที่ยวราชอาณาจักรกัมพูชามากขึ้น โดยเฉพาะนักท่องเที่ยวชาวไทยซึ่งเป็นประเทศเพื่อนบ้าน และนักท่องเที่ยวที่พูดภาษาอังกฤษจากประเทศอื่นๆ ดังนั้นภาษาไทยและภาษาอังกฤษน่าจะเป็นภาษาที่นำมาสอนในโรงเรียนนี้ได้

5.2) วัตถุประสงค์ของโครงการฯ ตามบันทึกความตกลงครั้งที่ 1 พ.ศ. 2544

– พ.ศ. 2545

ในบันทึกความตกลงครั้งที่ 1 ว่าด้วยความร่วมมือในการจัดตั้งโรงเรียนปราสาทขอมโบรี จังหวัดกำแพงเพชร ราชอาณาจักรกัมพูชา มีวัตถุประสงค์ของโครงการ และความตกลงเกี่ยวกับโครงสร้างของโรงเรียน การสนับสนุนจากคณะกรรมการฝ่ายต่างๆ และหลักสูตรการศึกษาดังนี้

5.2.1) วัตถุประสงค์ของโครงการ

โครงการมีวัตถุประสงค์เพื่อร่วมมือในการจัดตั้งโรงเรียนมัธยมศึกษา ซึ่งเปิดการเรียนการสอนหลักสูตรทั่วไปในระดับมัธยมศึกษาตอนต้น (ระดับ 7 – 9) การสอนหลักสูตรทั่วไป และการสอนวิชาชีพ ในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย (ระดับ 10 – 12) ซึ่งจะตั้งอยู่ที่ปราชญ์จอมโบร์ จังหวัดกำแพงเพชร ราชอาณาจักรกัมพูชา เพื่อให้เป็นสถานศึกษาสำหรับนักเรียน โดยเฉพาะที่อาศัยอยู่ในเขตพื้นที่ใกล้เคียงที่จะได้ศึกษาวิชาความรู้ทั่วไป วิชาชีพทั้งด้านเกษตรกรรมและอุตสาหกรรม

5.2.2) ความตกลงเกี่ยวกับโครงสร้างของโรงเรียน

โรงเรียนจะมีความสามารถในการรับนักเรียนได้ 1,200 คน เพื่อศึกษาตั้งแต่ระดับ 7 – 12 โรงเรียนจะประกอบด้วยสิ่งอำนวยความสะดวกต่างๆ ดังต่อไปนี้

- (1) อาคารเรียนชั้นเดียว อาคารละ 6 ห้องเรียน จำนวน 6 อาคาร
- (2) อาคารเอนกประสงค์ (ห้องปฏิบัติงานและโรงฝึกงาน) จำนวน 1 อาคาร
- (3) ที่ทำการโรงเรียนและหอประชุม จำนวน 1 อาคาร
- (4) ห้องสมุดและห้องเรียนพิเศษ จำนวน 1 อาคาร
- (5) อาคารพักอาศัยสำหรับนักเรียนหญิง จำนวน 1 อาคาร
- (6) อาคารพักอาศัยสำหรับครู จำนวน 1 อาคาร
- (7) สนามฟุตบอล สนามวอลเลย์บอล และสิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับกีฬาอื่นๆ

5.2.3) ความตกลงเกี่ยวกับการสนับสนุนจากคณะกรรมการฯ

(1) การสนับสนุนของกรมราชองครักษ์ ฝ่ายราชอาณาจักรไทย

- (1.1) ก่อสร้างโรงเรียนตามที่ตกลงกันให้เป็นไปตามรูปแบบสถาปัตยกรรมของกัมพูชา
- (1.2) สนับสนุนเงินค่าใช้จ่ายที่ได้รับพระราชทานจากสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี เพื่อใช้สำหรับการก่อสร้างโรงเรียนจนแล้วเสร็จ
- (1.3) จัดหาครุภัณฑ์การศึกษา อุปกรณ์ห้องปฏิบัติการ และเครื่องมือฝึกงานตามความเหมาะสม
- (1.4) ช่วยเหลือในด้านการพัฒนาบุคลากรของโรงเรียนตามความจำเป็นและความเหมาะสม

- (1.5) พิจารณาให้ทุนการศึกษาสำหรับนักเรียนของโรงเรียนให้มีโอกาสในการศึกษาต่อในระดับที่สูงขึ้นในชั้นอุดมศึกษาในประเทศไทย

(2) การสนับสนุนของกระทรวงกระทรวงศึกษาธิการ เยาวชน และการกีฬา ฝ่ายราชอาณาจักรกัมพูชา

- (2.1) อำนวยความสะดวกในการจัดหาที่ดินผืนหนึ่งเพื่อการก่อสร้างโรงเรียนและการดำเนินการหลังจากนั้น
- (2.2) ช่วยเหลือ สนับสนุน และประสานงานด้านเทคนิคทั้งปวงที่เกี่ยวข้องกับการก่อสร้างโรงเรียน
- (2.3) เตรียมจัดหาและพัฒนาครูและบุคลากรโรงเรียนให้เพียงพอต่อความต้องการ
- (2.4) ประสานกับเจ้าหน้าที่ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องเพื่อบำรุงรักษาและดูแลความปลอดภัยของทรัพย์สินตลอดระยะเวลาการก่อสร้าง และระหว่างการตรวจเยี่ยมของคณะผู้แทนไทย
- (2.5) ควบคุมดูแลการบริหารจัดการและวิธีการเรียนการสอนตามหลักสูตร

5.2.4) ความตกลงเกี่ยวกับหลักสูตรการศึกษา

หลักสูตรการศึกษาและตำราเรียนของโรงเรียนจะเป็นไปตามข้อกำหนดของกระทรวงศึกษาธิการ เยาวชน และการกีฬา และตอบสนองต่อความจำเป็นและความต้องการของชุมชนท้องถิ่นใกล้เคียง

5.3) วัตถุประสงค์ของโครงการฯ ตามบันทึกความตกลงครั้งที่ 2 พ.ศ. 2545 – พ.ศ. 2548

ในบันทึกความตกลงครั้งที่ 2 ว่าด้วยความร่วมมือในการจัดตั้งโรงเรียนปราสาทช็อมโบร์ จังหวัดกำปงธม ราชอาณาจักรกัมพูชา ไม่มีการเปลี่ยนแปลงเกี่ยวกับวัตถุประสงค์ของโครงการฯ ยังคงไว้ตามความตกลงครั้งที่ 1 แต่มีการแก้ไขความตกลงร่วมกันดังนี้

- 5.3.1) เปลี่ยนชื่อ “โรงเรียนปราสาทช็อมโบร์” เป็น “วิทยาลัยกำปงธมเดียวล”
- 5.3.2) แก้ไขข้อ 9 เป็นความตกลงของโครงการมีกำหนดอายุ 4 ปี

5.4) วัตถุประสงค์ของโครงการฯ ตามบันทึกความตกลงครั้งที่ 3 พ.ศ. 2548

– พ.ศ. 2553

ในบันทึกความตกลงครั้งที่ 3 พิธีสารแก้ไขความตกลงโครงการฯ และพิธีสาร ค.ศ. 2002 ไม่มีการเปลี่ยนแปลงเกี่ยวกับวัตถุประสงค์ของโครงการฯ ยังคงไว้ตามความตกลงครั้งที่ 1 แต่มีการแก้ไข และเพิ่มเติมความตกลงร่วมกันดังนี้

5.4.1) แก้ไขความตกลงการสนับสนุนของกรมราชองครักษ์ ฝ่ายราชอาณาจักไทย

(1) แก้ไขข้อ 3 บรรทัด 1 เป็นต้น “ก่อสร้างวิทยาลัยตามที่ตั้งตกลงกันให้ เป็นไปตามรูปแบบสถาปัตยกรรมของกัมพูชา และอาคารอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งปรับปรุงพื้นที่ของ วิทยาลัยดังกล่าว ดังมีรายละเอียดปรากฏตามภาคผนวกแนบท้ายพิธีสารฉบับนี้”

(2) เพิ่มวรรคต่อไปในข้อ 3 “เมื่อการก่อสร้างวิทยาลัยกำปงเมอเตียล เสร็จสิ้นลงแล้ว กรมราชองครักษ์จะพิจารณาช่วยพัฒนาวิทยาลัยกำปงเมอเตียลต่อไปอีกเพื่อให้เกิด ความยั่งยืน ทั้งนี้ตามมติของคณะกรรมการร่วม” และ “แต่งตั้งผู้แทนเพื่อทำหน้าที่เป็นที่ปรึกษาให้กับ คณะผู้บริหารวิทยาลัย”

5.4.2) เพิ่มความตกลงเกี่ยวกับการก่อสร้าง

ในครั้งนี้มีรายการก่อสร้างเพิ่มเติมอีก 37 รายการ คือ 1) ก่อสร้างคอกปลสุสัตว์ 2) ถากถางและปรับพื้นที่ขนาด 55 ไร่ 2) ขุดขยายบ่อปลา ขุดบ่อนูบาลปลา และบ่อขยะ 4) ก่อสร้าง และปรับปรุงถนนลูกรัง พื้นที่ 16,156 ตรม. 5) ขุดคูระบายน้ำ กว้างปากคู 4.0 เมตร ลึกประมาณ 2.0 เมตร ยาว 920 เมตร 6) วางท่อระบายน้ำ 0.5 เมตร พร้อมกำแพงปากท่อ จำนวน 6 แห่ง 7) ปรับปรุง ลาดรับน้ำลงบ่อปลา จำนวน 2 แห่ง 8) ก่อสร้างคูขึงรอบสนามกีฬา ขนาด 10.50 x 400 ตรม. และ วางระบายน้ำรอบคูขึง 9) ปลูกหญ้าในสนามฟุตบอลและพื้นที่ด้านข้างเสาธง 10) ก่อสร้างรั้วลวดหนาม รอบพื้นที่โรงเรียน (เว้นด้านหน้า) ยาว 440 เมตร 11) ก่อสร้างถนนและทางเดินเชื่อมอาคารบริเวณ พื้นที่ก่อสร้างโรงฝึกงานและอาคารเอนกประสงค์ 12) ก่อสร้างระบบประปาภายนอกอาคารบริเวณโรง ฝึกงาน 13) ก่อสร้างรั้วสีขาวด้านหน้าโรงเรียน 14) ก่อสร้างประตูรั้วโรงเรียน 15) ก่อสร้างแผ่นป้าย เทิดพระเกียรติ 16) ก่อสร้างสนามบาสเก็ตบอลและวอลเลย์บอลอย่างละ 1 สนาม 17) ก่อสร้างอาคาร โรงฝึกงาน จำนวน 4 หลัง 18) ก่อสร้างอาคารห้องน้ำ ห้องส้วมของโรงฝึกงาน 2 หลัง และหอพัก นักเรียนชาย 1 หลัง 19) ก่อสร้างอาคารสำนักงานตำรวจ 20) ก่อสร้างโรงนอนตำรวจ 21) ก่อสร้าง อาคารสำนักงานสารวัตรทหาร 22) ก่อสร้างโรงนอนสารวัตรทหาร 23) ก่อสร้างอาคารที่พักทหาร ประจำถิ่นกัมพูชา 16 คน 24) ก่อสร้างหอพักนักเรียนชายและหอพักนักเรียนหญิง (เพิ่มเติม) รวม 2 หลัง 25) ก่อสร้างอาคารประกอบอาหารและรับประทานอาหารนักเรียนชายและนักเรียนหญิง 26) ก่อสร้างโรงเครื่องกำเนิดไฟฟ้า 27) ก่อสร้างที่จอดรถจักรยาน จำนวน 2 หลัง 28) ก่อสร้างอฒจันทร์มี

หลังคา 29) ก่อสร้างอัมพจันทร์โครงเหล็ก จำนวน 5 ชุด 30) ก่อสร้างบ้านพักครู (บ้านแฝด) จำนวน 14 หลัง 31) ก่อสร้างอาคารเอนกประสงค์ 32) ก่อสร้างบอร์ดติดประกาศข้างอาคารอำนวยการระหว่างโรงฝึกงานจำนวน 4 ชุด 33) ก่อสร้างอาคารเรือนรับรองเอนกประสงค์ 34) ก่อสร้างอาคารสหปฏิบัติการ 35) ก่อสร้างอาคารโรงอาหาร 36) การดาดผิวคอนกรีตบ่อเลี้ยงปลา จำนวน 2 บ่อ (บ่ออนุบาลปลาได้ดำเนินการไว้ก่อนแล้ว) และ 37) การติดตั้งเตาเผาขยะ

5.5) วัตถุประสงค์ของโครงการฯ ตามบันทึกความตกลงครั้งที่ 4 พ.ศ. 2553

– พ.ศ. 2556

ในบันทึกความตกลงครั้งที่ 4 พิธีสารแก้ไขความเข้าใจโครงการ ค.ศ. 2005 ว่าด้วยการขยายความร่วมมือในการจัดตั้งและพัฒนาวิทยาลัยกำปงเฌอเดียล จังหวัดกำปงธม ราชอาณาจักรกัมพูชาไม่มีการเปลี่ยนแปลงเกี่ยวกับวัตถุประสงค์ของโครงการฯ ยังคงไว้ตามความตกลงครั้งที่ 1 แต่มีการขยายระยะเวลาโครงการฯ ถึง 30 กันยายน พ.ศ. 2556

6) เป้าหมายของโครงการฯ

โครงการฯ เกิดขึ้นจากพระราชปณิธานในสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ด้วยทรงเสด็จพระราชดำเนินเยือนราชอาณาจักรกัมพูชาหลายครั้งเพื่อทรงศึกษาโบราณคดีและประวัติศาสตร์ เพราะทรงถือว่าราชอาณาจักรกัมพูชาเป็นแหล่งเรียนรู้เรื่องอารยธรรมของโลก การตอบแทนน้ำใจไมตรีของชาวกัมพูชา ไม่มีสิ่งใดจะล้ำค่าและยั่งยืนเท่ากับการพระราชทานการศึกษาให้กับชาวกัมพูชา

เมื่อวันที่ 22 สิงหาคม พ.ศ.2548 สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ทรงพระราชทานแนวพระราชดำริ 4 ประการแก่คณะกรรมการทั้งฝ่ายไทยและกัมพูชา ณ ห้องประชุมกรมราชองครักษ์ สวนจิตรลดา เป็นแนวทางสำคัญในการร่วมกันทำงานให้บรรลุเป้าหมายสูงสุดตามข้อตกลงของพิธีสารแก้ไขความตกลงโครงการพระราชทานความช่วยเหลือแก่ราชอาณาจักรกัมพูชา ด้านการศึกษาและพิธีสาร ค.ศ. 2002 พระราชดำรัส (คณะกรรมการบริหารความร่วมมือผลิตและพัฒนาศักยภาพกำลังคนอาชีวศึกษา, 2550) ในวันนั้นมีดังนี้

“ข้าพเจ้ารู้สึกพอใจที่โรงเรียนกำปงเฌอเดียลได้ทำงานมาได้ระยะหนึ่ง กรรมการทั้งสองฝ่ายดำเนินการมาอย่างเป็นที่น่าพอใจ ความต้องการของข้าพเจ้าคือ ต้องการมีส่วนร่วมในการให้การศึกษาเยาวชนกัมพูชาซึ่งเป็นเยาวชนที่มีศักยภาพเป็นอย่างดี ต่อสังคมกัมพูชา และสังคมโลกสืบต่อไป สิ่งที่คาดหวังจากนักเรียนเหล่านี้ คือ

ประการที่ 1 ต้องการเห็นนักเรียนมีความรู้ความสามารถด้านวิชาการที่สามารถจะนำความรู้ไปทำอาชีพ ปฏิบัติงานต่าง ๆ ได้ และสามารถศึกษาต่อในระดับที่สูงขึ้นได้

ประการที่ 2 ให้เป็นผู้ที่มีคุณธรรม มีความซื่อสัตย์สุจริต พร้อมทั้งจะช่วยเหลือเพื่อนมนุษย์

ประการที่ 3 มีสุขภาพร่างกายที่สมบูรณ์แข็งแรง สามารถที่จะปฏิบัติงานต่างๆ ได้ด้วยดี

ประการที่ 4 เป็นผู้มีความสามารถในการบริหารจัดการดี โดยเฉพาะอย่างยิ่งอยากจะทำให้มาช่วยในการจัดการศึกษาของโรงเรียนให้ต่อเนื่องต่อไป ไม่ให้ทอดทิ้ง มิให้มีคุณภาพที่ด้อยลง หวังว่าเยาวชนเหล่านี้จะมีความคิดที่พัฒนาให้งานของเราดีขึ้นๆ จะได้เป็นประโยชน์สร้างชีวิต และสร้างชาติกัมพูชาต่อไป

7) ผลการดำเนินงานของโครงการฯ

7.1) ผลผลิตของโครงการฯ

ตลอดระยะเวลาของโครงการฯ ที่ผ่านมามีการก่อสร้างสถานศึกษา 1 แห่ง และพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานและสาธารณูปโภคในโรงเรียน และในชุมชนในอำเภอปราสาท ชื่อมโบว์ มีผลผลิตจากโครงการที่เกิดขึ้นตามระยะเวลาก่อนการบันทึกความตกลงและเมื่อมีบันทึกความตกลงแล้วดังนี้

7.1.1) ด้านโครงสร้างพื้นฐานและสาธารณูปโภค

ผลการศึกษาพบว่า การดำเนินโครงการฯ ตั้งแต่ในปี พ.ศ. 2543 ถึงปี พ.ศ. 2553 (สิ้นสุดการบันทึกความตกลงครั้งที่ 3) ได้มีการใช้งบประมาณแล้ว (โครงการพระราชทานความช่วยเหลือแก่ราชอาณาจักรกัมพูชาด้านการศึกษา, 2553) ดังนี้

- งบประมาณเพื่อการก่อสร้างโครงสร้างพื้นฐานและสาธารณูปโภคกว่า 255 ล้านบาท แบ่งเป็นงบประมาณสำหรับการก่อสร้าง ซ่อมแซมและการปฏิบัติงาน ประมาณ 210 ล้านบาท และงบประมาณสำหรับพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ ประมาณ 45 ล้านบาท

- งบประมาณสำหรับซื้อรถยนต์เพื่อใช้เป็นพาหนะในการเดินทางและการขนส่ง ได้แก่ รถขนส่งขนาดใหญ่ 1 คันและขนาดเล็ก 1 คัน รถไถเพื่อการเกษตร 6 คัน รถแทรกเตอร์ 4 คัน รถไถนา 1 คัน เครื่องตัดหญ้า 1 คัน และรถยนต์ 2 คัน

- งบประมาณสำหรับน้ำมันเชื้อเพลิงเพื่อใช้สำหรับเครื่องปั่นไฟและน้ำประปาในแต่ละเดือน ประมาณ 75,000 – 90,000 บาท/เดือน ขึ้นอยู่กับราคาน้ำมันตามกลไกราคาของตลาด

(1) ผลผลิตระยะที่ 1: ก่อนการบันทึกความตกลง

(1.1) ฝ่ายราชอาณาจักรไทย: ซ้ำที่ดินในระยะแรก 45 ไร่ หรือ 7.2 เฮกตาร์ 117 ไร่ มีความกว้าง 200 เมตร ลึก 400 เมตร ในอำเภอปราสาทศรีอมโบร์ จังหวัดกำปงธม สำหรับการก่อสร้างโรงเรียนและปรับพื้นที่จากพื้นที่เดิมซึ่งเป็นพื้นที่ป่าและพื้นที่ลุ่ม มีการเก็บกู้ระเบิดที่ฝังไว้จำนวนมาก

(1.2) ฝ่ายราชอาณาจักรกัมพูชา: ร่วมมือในการจัดหาและซื้อที่ดินของชาวบ้านเพื่อใช้เป็นพื้นที่ก่อสร้างวิทยาลัย

(2) ผลผลิตระยะที่ 2: บันทึกความตกลงฉบับที่ 1

(2.1) ฝ่ายราชอาณาจักรไทย: ก่อสร้างอาคารสำนักงานและสิ่งปลูกสร้างอื่นๆ จำนวน 13 รายการ ประกอบด้วย อาคารบริหาร 1 หลัง อาคารเรียนชั้นเดียว อาคารละ 6 ห้องเรียน จำนวน 6 หลัง อาคารห้องสมุด 1 หลัง อาคารเทคโนโลยีการศึกษา 1 หลัง แบ่งเป็นห้องคอมพิวเตอร์และห้องปฏิบัติการทางภาษา อาคารพักอาศัยสำหรับครู 1 หลัง มี 8 ห้อง หอพักอาศัยนักเรียนหญิง 1 หลัง ห้องน้ำห้องส้วม 11 หลัง สนามกีฬา (สนามฟุตบอล สนามบาสเกตบอล และสนามวอลเลย์บอล) เล้าไก่ทำจากไม้ 2 เล้า คอกหมูทำจากไม้ 1 คอก บ้านพักเกษตรกร 1 หลัง ห้องเก็บปุ๋ย 1 ห้อง และถังเก็บน้ำบาดาล 2 ลูก มีการติดตั้งวัสดุอุปกรณ์ และสื่อต่าง ๆ เพื่อใช้ในการจัดการเรียนการสอน

(2.2) ฝ่ายราชอาณาจักรกัมพูชา: จัดหาบุคลากรเพื่อให้คณะกรรมการฝ่ายไทยเตรียมความพร้อมสำหรับการบริหารจัดการโรงเรียนพระราชทานฯ ต่อไป

มีหลักสูตรการศึกษาสายสามัญ กฎระเบียบข้อบังคับ วิทยาลัย ศักดิ์ พันธ์กิจ เอกสาร ตำรา สื่อการเรียนการสอนตามหลักสูตร เพื่อใช้ในการจัดการเรียนการสอน

(3) ผลผลิตระยะที่ 3: บันทึกความตกลงฉบับที่ 2

(3.1) ฝ่ายราชอาณาจักรไทย: ได้ทำการปรับพื้นที่ของวิทยาลัยกำปงเดือยเดี่ยฯ (ชื่อใหม่) เพื่อขยายออกไปเป็น 117 ไร่ หรือ 21 เฮกตาร์ ก่อสร้างอาคารสำนักงานและสิ่งปลูกสร้างอื่นๆ เพิ่มขึ้น ได้แก่ อาคารเรียนสาขาอาชีวศึกษาพร้อมห้องน้ำ 4 หลัง หอพักนักเรียนหญิง 2 หลัง หอพักนักเรียนชาย 1 หลัง โรงอาหารสำหรับนักเรียนหอพัก 2 หลัง ห้องน้ำ ห้องส้วม 4 หลัง มี 24 ห้อง โรงเก็บจักรยานของนักเรียน 2 แห่ง บ้านพักครูมีครอบครัว 7 หลัง สระเลี้ยงปลา 2 สระ ถนนลูกรัง รวดและประตูทางเข้าโรงเรียน สนามกีฬาแห่งที่ 2 พร้อมอัฒจันทร์ 5 อัน อาคารอเนกประสงค์ 2 ชั้นสำหรับจัดประชุมและจัดกิจกรรมต่างๆ ป้ายเฉลิมพระเกียรติ โรงจอดรถสำหรับรถ 6 คัน อาคารที่พักสำหรับนักเรียนอาชีวศึกษา 10 หลัง เล้าไก่ 1 เล้า คอกหมู 1 คอก คอกวัว 1 คอก โรงเก็บเครื่องปั้นไฟฟ้า 1 หลัง ถังเก็บน้ำบาดาล 2 ลูก ปรับปรุงระบบน้ำ และระบบไฟฟ้า ป้ายปิดประกาศทำจาก

คอนกรีต 4 แห่ง เสาวิทยุ เตาเผาขยะ อาคารเรือนรับรอง 1 หลัง อาคารสหปฏิบัติการ 1 หลัง บ้ายเฉลิมพระเกียรติอันใหม่ที่มีขนาดใหญ่ และสวยงามกว่าอันเก่า บ่อที่มีขอบคอนกรีต 2 บ่อ เพิ่มถึงน้ำประปาขนาดใหญ่อีก 1 อัน เจาะบ่อน้ำบาดาลอีก 4 บ่อ พร้อมระบบท่อน้ำใต้ดิน

ปรับปรุงทัศนียภาพ ซ่อมแซมบำรุงรักษาอาคารเรียน วัสดุอุปกรณ์ทางการศึกษา พัฒนาระบบสาธารณูปโภค และเพิ่มสิ่งอำนวยความสะดวกต่างๆ ไว้ในที่ทำงาน และบ้านพักอาศัย มีสภาพแวดล้อมที่สวยงาม บ้านพัก – ห้องพักรับรองนอน ฟูก หมอน ห้องน้ำ ห้องส้วม พร้อมห้องครัว มีระบบน้ำประปา ระบบไฟฟ้า เครื่องปรับอากาศ คอมพิวเตอร์ โทรศัพท์ โทรทัศน์

สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาได้จัดหาวัสดุอุปกรณ์เอกสาร ตำราและสื่อ ที่ใช้ในประกอบการเรียนการสอน และการฝึกงานทางสายอาชีวศึกษาทั้ง 4 สาขา มีห้องปฏิบัติงาน โรงฝึกทักษะพื้นฐาน ฟาร์มของสาขาเกษตรศาสตร์ มีพันธุ์สัตว์เลี้ยง และพันธุ์ไม้ต่างๆ จากประเทศไทยเพื่อนำมาใช้ในการฝึกปฏิบัติทางด้านอาชีวศึกษา

การก่อสร้างอาคารสำนักงานในพื้นที่ชุมชน ประกอบด้วย สำนักงานสารวัตรตำรวจ สถานีตำรวจ สำนักงานทหารท้องถิ่น และสำนักงานศึกษาธิการอำเภอ พร้อมการสร้างที่พักทุกสำนัก

(2.2) ฝ่ายราชอาณาจักกรมกษัตริย์: กระทรวงศึกษาธิการ เยาวชน และการกีฬา กรมกษัตริย์ ได้แต่งตั้งคณะที่ปรึกษาประจำวิทยาลัยเพื่อประสานงาน และคอยช่วยให้การแนะนำในการดำเนินงานวิทยาลัย สำนักงานศึกษาธิการจังหวัดกำแพงเพชร ได้คัดเลือก และบรรจุครูเพิ่มขึ้นทั้งสายสามัญและสายอาชีวศึกษา

(4) ผลผลิตระยะที่ 4: บันทึกความตกลงฉบับที่ 3

(4.1) ฝ่ายราชอาณาจักกรมกษัตริย์: ก่อสร้างสถานที่ฝึกปฏิบัติงานเพิ่มเติม เช่น ห้องปฏิบัติการวิชาชีพช่างซ่อมประกอบคอมพิวเตอร์ และห้องปฏิบัติการช่างเครื่องปรับอากาศ เล้าไก่ไข่ ปรับปรุงคอกหมู ฟาร์มเกษตร ติดตั้งอุปกรณ์ เครื่องมือ เครื่องใช้เพิ่มเติมในห้องปฏิบัติงานต่างๆ โดยเฉพาะห้องเทคนิคพื้นฐาน ปรับปรุงซ่อมแซมอาคารสถานที่ ระบบสาธารณูปโภคขั้นพื้นฐาน วัสดุอุปกรณ์ สื่อการเรียนการสอน และสภาพแวดล้อมของวิทยาลัยเพื่อให้อยู่ในสภาพสมบูรณ์มากขึ้นเพื่อเตรียมทำพิธีเปิดวิทยาลัยอย่างเป็นทางการ

(4.2) ฝ่ายราชอาณาจักกรมกษัตริย์: การประเมินผลการปฏิบัติงานของวิทยาลัย และให้การแนะนำเพื่อปรับปรุง แก้ไขจุดบกพร่องต่างๆ โดยคณะศึกษานิเทศก์จากกระทรวงศึกษาธิการ เยาวชน และการกีฬา และสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดกำแพงเพชร

(5) ผลผลิตระยะที่ 5: บันทึกความตกลงฉบับที่ 4

(5.1) ฝ่ายราชอาณาจักรไทย: มีมหาวิทยาลัยสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา และวิทยาลัยสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาเข้าร่วมให้ทุนการศึกษาแก่นักเรียนทุนพระราชทานในสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารีในสาขาต่างๆ เพิ่มมากขึ้น

(5.2) ฝ่ายราชอาณาจักรกัมพูชา: ร่วมคัดเลือกนักเรียนทุนพระราชทานในสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี เพื่อศึกษาต่อในสาขาวิชาต่างๆ เพิ่มจำนวนมากขึ้น

7.1.2) ด้านหลักสูตรและการสอน

(1) ผลผลิตหลักสูตรสายสามัญ สำหรับเกรด 7 – 9 และ เกรด 10 – 12 โดยคณาจารย์จากคณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยร่วมกับกระทรวงศึกษาธิการ เยาวชน และการกีฬา

(2) ผลผลิตหลักสูตรอาชีวศึกษา ประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ปวส.) สอน ปี 1 – ปี 3 โดยมีคณะกรรมการทั้ง 2 ฝ่าย ร่วมกันออกแบบเนื้อหา วิธีการสอน การใช้ตำรา สื่อการสอน การประเมินผล และการแสดงผลการเรียนรู้ มี 4 สาขา คือ สาขาวิชาไฟฟ้า อิเล็กทรอนิกส์ กลไกกรรม และปศุสัตว์

(3) ผลผลิตหลักสูตรวิชาชีพระยะสั้น ให้แก่ครู นักเรียน และชุมชน จำนวนกว่า 20 อาชีพ เช่น ไฟฟ้า กลไกกรรม การเลี้ยงสัตว์ ประมง และการซ่อมเครื่องยนต์ เครื่องยนต์เสริมสวอย ซ่อมรถยนต์ รถจักรยานยนต์ ตัดเย็บเสื้อผ้า วาดกระจก ทำขนม สลักผลไม้ และทำอาหาร เป็นต้น

7.1.3) ด้านผลผลิตของนักเรียน

(1) มีผลผลิตที่เกิดจากผลงานของนักเรียน เช่น นักเรียนชมรมคหกรรม ได้ผลิต เครื่องจักสาน ตัดเย็บเสื้อผ้า ทำของที่ระลึก และสินค้าต่างๆ นำไปขายที่ร้านค้าสหกรณ์ นักเรียนสายอาชีวศึกษาได้ผลิตไก่เนื้อ ปลา หมู ผัก เห็ด และไม้ประดับ นำไปขายที่ตลาดชุมชน

(2) นักกีฬาได้ชิงรางวัลชนะเลิศ และโล่เกียรติยศกีฬาวอลเลย์บอล บาสเกตบอล และกรีฑา

(3) นักเรียนชมรมเยาวชนอาสาสมัครได้เข้าร่วมกิจกรรมทำความสะอาดและการสร้างประโยชน์ให้ชุมชน และวัด

(4) นักเรียนสายอาชีวศึกษาได้เริ่มให้บริการซ่อมแซมเครื่องใช้ไฟฟ้า และเครื่องอิเล็กทรอนิกส์

(5) นักเรียนเกรด 9 แข่งขันนักเรียนเก่งด้านภาษาเขมรได้อันดับที่ 1

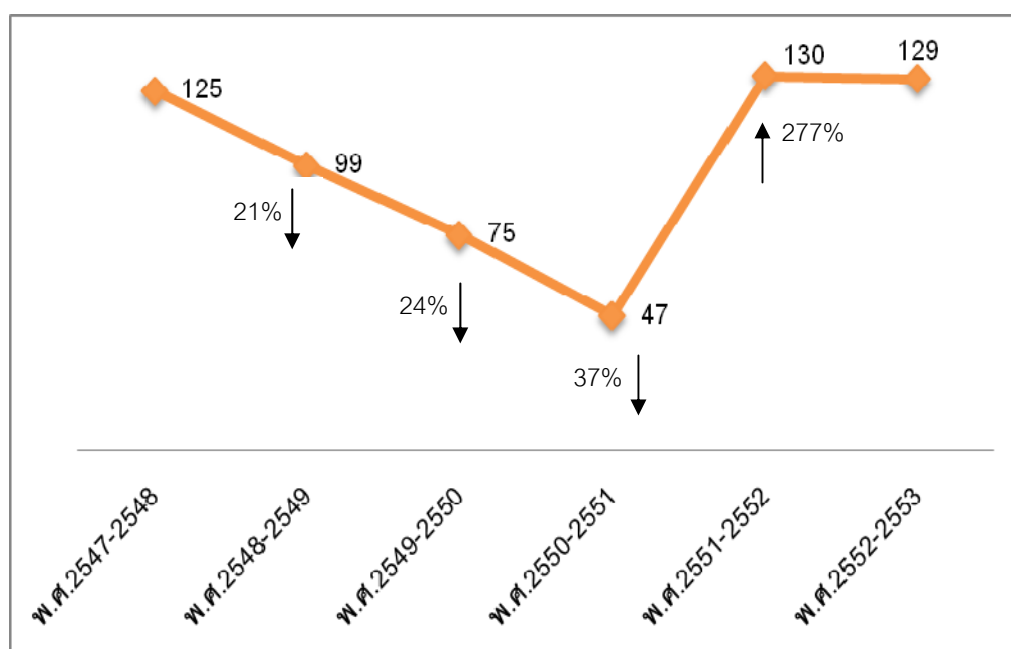
ประจำจังหวัด

7.1.4) ด้านผลผลิตของโครงการ

ผลการดำเนินโครงการฯ ตั้งแต่ในระยะของบันทึกความตกลงฉบับที่ 1 – 4 พบว่า ได้มีการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ของราชอาณาจักรกัมพูชามาแล้วประมาณ 2,848 คน โดยจำแนกเป็นกลุ่มเป็นครูของวิทยาลัยฯ จำนวน 112 คน นักศึกษาระดับอาชีวศึกษา 605 คน นักเรียนเกรด 12 จำนวน 1,094 คน นักเรียนเกรด 9 จำนวน 1,037 คน และประชากรชาวกัมพูชาประมาณ 7,800 คน

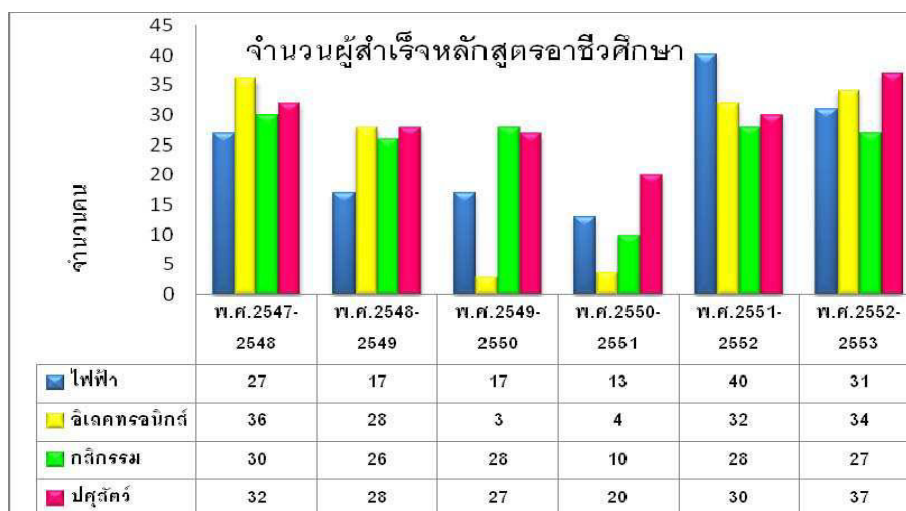
จากรายงานเกี่ยวกับการปฏิบัติงานตามข้อตกลงโครงการฯ การพัฒนาครูของวิทยาลัยฯ ในปี พ.ศ. 2544 – 2553 ประกอบด้วยกรอบระยะสั้น จำนวนประมาณ 112 คน และการให้ทุนศึกษาต่อในระดับปริญญาตรี (จำนวน 52 คน) ปริญญาโท (จำนวน 5 คน) และปริญญาเอก (จำนวน 1 คน) (ภูมิจิต เรืองเดช, 2554) (ภาคผนวก ก)

จำนวนนักศึกษาหลักสูตรอาชีวศึกษาที่ได้รับทุนพระราชทานในสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2547 – 2553 ในปีการศึกษา 2547 มีจำนวน 125 คน ในปีการศึกษา 2548 ลดลง ร้อยละ 21 ในปีการศึกษา 2549 ลดลง ร้อยละ 24 ในปีต่อมาลดลงร้อยละ 37 จนกระทั่งในปี พ.ศ. 2551 – 2552 เพิ่มขึ้นถึงร้อยละ 277 เป็น 130 คน (ภาพ 4.3)

ภาพ 4.3 จำนวนนักศึกษาหลักสูตรอาชีวศึกษาที่ได้รับทุนพระราชทาน
ในสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี
ปีการศึกษา 2547 – 2553

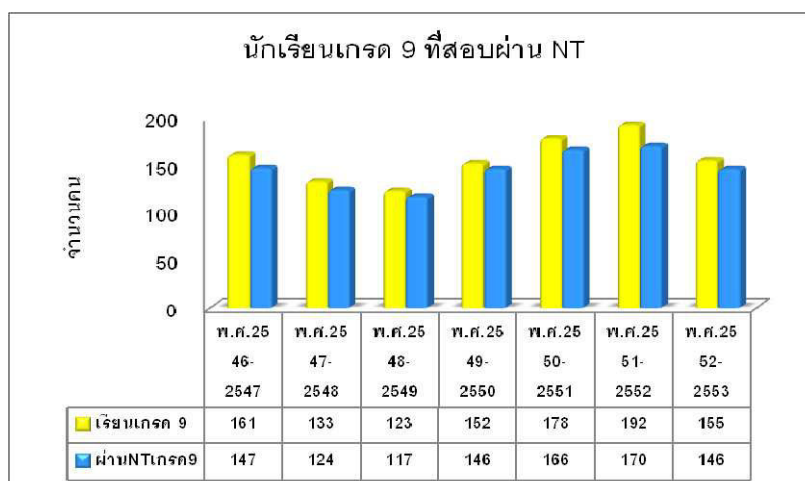
สำหรับการให้ความช่วยเหลือด้านอาชีวศึกษาสาขาวิชาที่ได้รับทุนพระราชทานและสำเร็จการศึกษา ส่วนใหญ่เป็นสาขาปศุสัตว์ (174 คน เท่ากับร้อยละ 28.76) รองลงมาคือ สาขากสิกรรม (149 คน เท่ากับร้อยละ 24.63) ดังแสดงในภาพ 4.4

ภาพ 4.4 จำนวนผู้สำเร็จหลักสูตรอาชีวศึกษาที่ได้รับทุนพระราชทาน

ในสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี

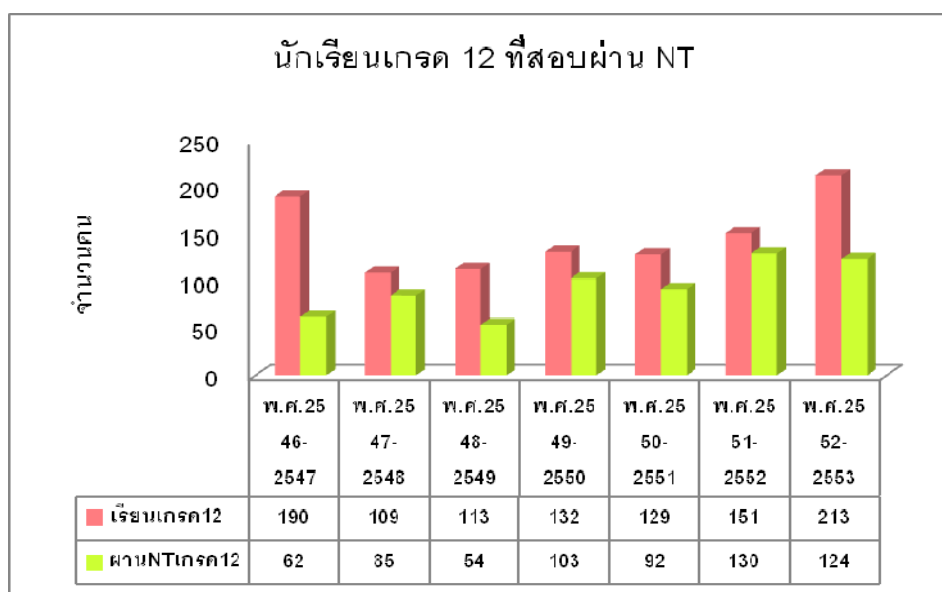
ผลการพัฒนานักเรียนชาวกัมพูชาของวิทยาลัยฯ ในปีการศึกษา 2546 – 2552 พบว่า นักเรียนที่จบการศึกษาเกรด 9 มีจำนวน 1,094 คน ในจำนวนนี้มีนักเรียนที่สอบผ่านการทดสอบระดับชาติ (National test) จำนวน 1,016 คน คิดเป็นร้อยละ 92.87 โดยมีอัตราการสอบผ่านอยู่ระหว่าง ร้อยละ 89 ถึง ร้อยละ 96 ดังแสดงในภาพ 4.5

ภาพ 4.5 จำนวนนักเรียนเกรด 9 ของวิทยาลัยกำปงเจียมเดียวที่ผ่านการ

ทดสอบระดับชาติ ปีการศึกษา 2546 – 2552

ผลการพัฒนานักเรียนชาวกำพูชาเกรด 12 ของวิทยาลัยฯ ในปีการศึกษา 2546 – 2552 พบว่า นักเรียนที่จบการศึกษา เกรด 12 มีจำนวน 1,037 คน ในจำนวนนี้มีนักเรียนที่สอบผ่านการทดสอบระดับชาติ (National test) จำนวน 650 คน คิดเป็นร้อยละ 62.68 โดยมีอัตราการสอบผ่านอยู่ระหว่าง ร้อยละ 33 ถึง ร้อยละ 86 ดังแสดงในภาพ 4.6

ภาพ 4.6 จำนวนนักเรียนเกรด 12 ของวิทยาลัยกำปงเจมอเดียลที่ผ่านการทดสอบระดับชาติ ปีการศึกษา 2546 – 2552

จากรายงานเกี่ยวกับการปฏิบัติงานตามข้อตกลงโครงการฯ ในปีการศึกษา 2544 – 2553 พบว่า มีประชาชนชาวกำพูชาที่ได้รับทุนพระราชทานเพื่อศึกษาต่อในระดับอาชีวศึกษา และอุดมศึกษาในสมเด็จพระรัตนราชสุตาสยามบรมราชกุมารี จำนวนทั้งสิ้น 322 คน ผู้รับทุนเกือบทั้งหมดเป็นเพศชาย มีจำนวน 265 คน (ร้อยละ 82.30) ส่วนใหญ่ของผู้รับทุนเป็นนักเรียนทั่วไปในราชอาณาจักรกำพูชา มีจำนวน 181 คน (ร้อยละ 56.21) รองลงมาคือ นักเรียนของวิทยาลัยกำปงเจมอเดียล มีจำนวน 119 คน (ร้อยละ 36.96) ระดับการศึกษาที่มีมากที่สุดคือ ปริญญาตรี มีจำนวน 212 คน (ร้อยละ 65.84) รองลงมาคือ ปวส. และ ปวช. มีจำนวน 46 และ 38 คน (ร้อยละ 14.29 และ 11.80 ตามลำดับ) ดังแสดงในตาราง 4.3

ตาราง 4.3 จำนวนและร้อยละของประชาชนชาวกำพูชาที่ได้รับทุนพระราชทานเพื่อศึกษาต่อในระดับ
อาชีวศึกษาและอุดมศึกษาในประเทศไทยปีการศึกษา 2544 – 2553

ประชาชนชาวกำพูชา ทุนพระราชทานฯ	ชาย		หญิง		รวม	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
1. ครูวิทยาลัยกำปงเฌอเดียล	21	6.52	1	0.31	22	6.83
1.1 ปริญญาโท	4	1.24		0.00	4	1.24
1.2 ปริญญาตรี	7	2.17	1	0.31	8	2.48
1.3 อนุปริญญา (ปวส.)	10	3.11		0.00	10	3.11
2. นักเรียนกำปงเฌอเดียล	90	27.95	29	9.01	119	36.96
2.1 ปริญญาตรี	31	9.63	10	3.11	41	12.73
2.2 ปริญญาตรีสายอาชีวศึกษา	3	0.93	1	0.31	4	1.24
2.3 อนุปริญญา (ปวส.)	25	7.76	11	3.42	36	11.18
2.4 อนุปริญญา (ปวช.)	31	9.63	7	2.17	38	11.80
3. นักเรียนทั่วไป	154	47.83	27	8.39	181	56.21
3.1 ปริญญาตรี	132	40.99	27	8.39	159	49.38
3.2 ปริญญาโท	20	6.21		0.00	20	6.21
3.3 ปริญญาเอก	2	0.62		0.00	2	0.62
รวม	265	82.30	57	17.70	322	100.00

หมายเหตุ: เฉพาะนักเรียนทุนพระราชทานฯ ของวิทยาลัยกำปงเฌอเดียลที่ได้จบการศึกษามาจาก
พระราชอาณาจักรไทย มีจำนวน 37 คน ในจำนวนนี้มีนักเรียนทุนพระราชทานฯ จำนวน 32 คน ได้รับการบรรจุเป็น
ครูผู้สอน และกำลังปฏิบัติงานอยู่ที่วิทยาลัยกำปงเฌอเดียล ยังคงเหลือนักเรียนทุนพระราชทานฯ อีกจำนวน 15 คน
ที่กระทรวงฯ อยู่ระหว่างดำเนินการจัดทำเอกสารและกรอกแบบฟอร์มเพื่อให้ได้รับการบรรจุในโอกาสต่อไป

7.2) ผลลัพธ์ของโครงการฯ

การดำเนินโครงการฯ มีความสำเร็จเป็นลำดับขั้น ตั้งแต่ก่อนการมีบันทึกความ
ตกลงและตามบันทึกความตกลงฉบับที่ 1 ซึ่งมีระยะเวลา 1 ปี ทำให้มีการขยายความร่วมมือจาก
ครั้งละ 1 ปี เป็น 3 ปี และ 4 ปีตามลำดับ บังเกิดผลลัพธ์ที่กว้างขวาง แบ่งออกตามระยะของโครงการฯ
ได้ดังนี้

7.2.1) ผลลัพธ์ระยะที่ 1: ก่อนการบันทึกความตกลง

- (1) มีการจ้างงานชาวกำพูชาในพื้นที่ เพื่อสำรวจและปรับพื้นที่เพื่อ
ก่อสร้างโรงเรียน
- (2) สมาชิกชุมชนมีส่วนร่วมในการเสนอความต้องการเกี่ยวกับ
โรงเรียนพระราชทานฯ

(3) สมาชิกชุมชนมีส่วนร่วมในการเสียสละบริจาคที่ดินหรือขายในราคาถูกให้รัฐบาลกัมพูชานำมาใช้เป็นพื้นที่ก่อสร้างโรงเรียนซึ่งเป็นสมบัติของชุมชนโดยรวม

(4) สมาชิกชุมชนได้อำนวยความสะดวกในการก่อสร้างและสนับสนุนอุปกรณ์การก่อสร้าง ช่วยดูแลรักษาความปลอดภัยของทรัพย์สินและประชาชนชาวไทยที่ร่วมปฏิบัติงานในโครงการฯ และให้ความร่วมมือด้วยการเป็นคณะกรรมการสถานศึกษา

(5) มีความร่วมมือระหว่างคณะกรรมการทั้ง 2 ฝ่าย รวมทั้งผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องทุกระดับ ทั้งผู้สูงอายุ กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน นักเรียนในชุมชน จนถึงชาวกัมพูชาที่เป็นบุคลากรในระดับกระทรวงทบวง กรมต่างๆ ซึ่งเป็นเจ้าของประเทศได้มีส่วนร่วมในการเริ่มต้นก่อตั้งโรงเรียนพระราชทานฯ แห่งนี้

(6) มีการจัดกิจกรรมชุมชนสัมพันธ์โดยตำรวจตระเวนชายแดนของราชอาณาจักรไทย

7.2.2) ผลลัพธ์ระยะที่ 2: บันทึกความตกลงฉบับที่ 1

(1) มีการจ้างงานชาวกัมพูชาในพื้นที่เพื่อก่อสร้างโรงเรียน

(2) มีการพัฒนาผู้บริหารและครู มีคณะผู้บริหาร 3 คนโดยมีนายจาย เกียร์ ข้าราชการประจำสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดกำปงธม เป็นรักษาการครูใหญ่ นายตัน บุญฮง และนายวัะ กนิฐฐา เป็นรองครูใหญ่ ส่วนครูผู้สอนมีจำนวน 21 คนแบ่งเป็นครูมัธยมปลาย 6 คน และครูมัธยมต้น 15 คน

(3) เปิดรับนักเรียนรุ่นแรก ในระยะแรกฝากเรียนกับโรงเรียนในพื้นที่ มีนักเรียนสายสามัญเพียง 2 ระดับชั้นจำนวน 400 คน คือเกรด 7 หรือ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 จำนวน 200 คนคัดเลือกโดยวิธีการสอบเข้า ส่วนนักเรียนเกรด 10 หรือชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ได้รับสมัครจำนวน 200 คน (วิทยาลัยได้เปิดการเรียนการสอนเป็นปีการศึกษาแรก โดยเปิดสอนเพียง 2 ระดับชั้นคือ เกรด 7 และเกรด 10 แต่เนื่องจากการก่อสร้างยังไม่เสร็จเรียบร้อย จึงได้ฝากเรียนที่โรงเรียนประถม และมัธยมศึกษาของชุมชนในภาคเรียนแรก ส่วนสายอาชีวศึกษาก็ยังไม่มีความพร้อมที่จะเปิดให้นักเรียนเข้าศึกษา)

(4) โรงเรียน ผู้บริหาร ครู และนักเรียน ได้รับเงินสนับสนุน PAP (Priority Action Project) จากรัฐบาลราชอาณาจักรกัมพูชา เพื่อใช้จ่ายในการจัดดำเนินการเรียนการสอนของวิทยาลัย โดยจะให้เฉลี่ยต่อหัวนักเรียนคนละ 18,000 เรียล หรือ 180 บาท ต่อปี หรือได้รับประมาณสนับสนุนการจัดการเรียนการสอนประมาณ 72,000 บาท ต่อปี นอกจากนี้ รัฐบาลกัมพูชาได้สนับสนุนค่าตอบแทนให้แก่ครูมัธยมปลายเป็นเงินเดือนเฉลี่ยประมาณ 300,000 เรียล หรือ 3,000 บาท ต่อคนต่อเดือน ครูมัธยมต้นได้รับเงินเดือนเฉลี่ยประมาณ 200,000 เรียล หรือ 2,000 บาท ต่อคน

ต่อเดือน สนับสนุนเบี้ยประกันการให้ครูทุกคนเดือนละ 40,000 เรียล หรือ 400 บาท ต่อคน จ่ายค่าสอนเกินชั่วโมงกำหนดให้ครูผู้สอนโดยครุมัธยมปลายได้ค่าสอนเกินกำหนดจำนวน 5,200 เรียล หรือ 52 บาท ต่อชั่วโมง ครูมัธยมต้นได้ค่าสอนเกินกำหนดจำนวน 2,600 เรียล หรือ 26 บาท

7.2.3) ผลลัพธ์ระยะที่ 3: บันทึกความตกลงฉบับที่ 2

- (1) มีการจ้างงานชาวกัมพูชาในพื้นที่เพื่อก่อสร้างโรงเรียน
- (2) ประชาชนชาวกัมพูชาในพื้นที่ให้การสนับสนุนอุปกรณ์ก่อสร้าง ช่วยดูแลรักษาความปลอดภัยของทรัพย์สินและประชาชนชาวไทยที่ร่วมปฏิบัติงานในโครงการ
- (3) ผู้บริหารและครูของวิทยาลัยกำปงเจมอเตียลรุ่นที่ 1 ถึง 3 ได้รับการพัฒนาด้วยการฝึกอบรมและสัมมนาเชิงปฏิบัติการในประเทศไทยหลายครั้ง หลายรูปแบบทั้งการอบรม สัมมนา ศึกษาดูงานสถานศึกษาลักษณะต่างๆ ฝึกปฏิบัติการ วางแผนจัดกิจกรรมในการจัดการเรียนการสอน ผลิตรายการการสอน และการวัดผลประเมินผล โดยแบ่งเป็นระดับคือ การฝึกอบรมขั้นพื้นฐาน การฝึกอบรมขั้นสูง ด้านการสอนวิทยาศาสตร์ การสอนภาษาอังกฤษ และดูแลบำรุงรักษาคอมพิวเตอร์ การจัดการเรียนการสอนที่เน้นประสิทธิผล เช่น โครงการพัฒนาคุณภาพการจัดการเรียนการสอน (Instructional Quality Development Project – IQDP) เป็นต้น
- (4) ให้ทุนการศึกษาแก่นักเรียนที่มีผลการเรียนดีทั้งสายสามัญและอาชีวะ (ผลสอบระดับชาติอยู่ในกลุ่มสูงจำนวน 20 เปอร์เซนต์) มีความประพฤติดี มีภูมิภานาอยู่ในอำเภอปราสาทซ็อมโบร์ ฝ่ายไทยดำเนินการสอบภาษาไทย และวิชาความถนัด คณะกรรมการทั้งสองฝ่ายร่วมกันสัมภาษณ์ และตัดสินผลการคัดเลือก และเป็นความคาดหวังของคณะกรรมการทั้งสองฝ่ายว่านักเรียนทุนรุ่นแรกนี้ จะต้องกลับมาเป็นครูที่วิทยาลัยฯ ในอนาคตเพื่อศึกษาต่อในระดับอาชีวศึกษาและอุดมศึกษาในประเทศไทย
- (5) ครูของวิทยาลัยฯ ได้รับทุนศึกษาต่อระดับปริญญาโทสาขาวิจัยและพัฒนาท้องถิ่นจำนวน 2 คน ที่มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์ โดยมหาวิทยาลัยได้ให้ทุนการศึกษาที่พัก และจ้างให้เป็นผู้เชี่ยวชาญด้านเคมีศึกษา
- (6) ครูของวิทยาลัยฯ ที่ยังไม่มีพื้นความรู้ทางด้านวิชาชีพเข้ารับการอบรมด้านการสอนวิชาชีพและทักษะทางวิชาชีพ โดยนำครูต้นแบบ และครูคนใหม่สายอาชีวศึกษาเข้าศึกษาดูงานในประเทศไทย ณ สถานศึกษาในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาทั้งประเภทวิทยาลัยเทคนิค วิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยี วิทยาลัยสารพัดช่าง และงานมหกรรมอาชีวศึกษาเทิดไท้ 12 สิงหาคมเพื่อเพิ่มพูนความรู้ ประสบการณ์และเป็นขวัญกำลังใจให้แก่ครูอาชีวศึกษาที่มีความตั้งใจปฏิบัติงานด้านการเรียนการสอน และเป็นแนวทางในการพัฒนาวิชาชีพให้ก้าวหน้าต่อพัฒนาการด้านอาชีวศึกษา

(7) กระทรวงศึกษาธิการ เยวชน และการกีฬา ได้ขอขยายเวลาความร่วมมือโครงการต่อไปจนถึงวันที่ 13 สิงหาคม 2548 รวมทั้งได้ขยายพื้นที่ของโรงเรียนออกไปอีก 72 ไร่ หรือ 12 เฮกตาร์ (405 เมตร x 590 เมตร)

(8) มีการเพิ่มเงินงบประมาณในการจัดดำเนินการเรียนการสอนให้แก่วิทยาลัยฯ และเพิ่มเงินเดือนให้แก่ข้าราชการครู ประมาณร้อยละ 15 – 20 หรือประมาณ 300 บาทต่อปี โดยกระทรวงศึกษาธิการ เยวชน และการกีฬา และได้ให้ความร่วมมือในโครงการเตรียมความพร้อมให้แก่บุคลากรของวิทยาลัยฯ อย่างเต็มที่ในปีการศึกษา 2546 – 2547

(9) มีการแต่งตั้งคณะที่ปรึกษาประจำวิทยาลัยฯ ในปีการศึกษา 2545 – 2546 โดยกระทรวงศึกษาธิการ เยวชน และการกีฬา กัมพูชา เพื่อประสานงานและให้ข้อเสนอแนะในการดำเนินงานวิทยาลัย

(10) มีการคัดเลือก และบรรจุครูผู้สอนครั้งที่ 2 ให้วิทยาลัยฯ เพิ่มขึ้นเป็นจำนวนมาก ทั้งสายสามัญและสายอาชีวศึกษา โดยสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดกำแพง

(11) มีการรับสมัครนักเรียนเพิ่มขึ้น เนื่องจากมีการจัดการเรียนการสอนเต็มรูปแบบทั้งสายสามัญ และสายอาชีวศึกษา ส่วนวิธีการรับสมัครนั้น คือใช้วิธีการจับฉลากสำหรับนักเรียนสายสามัญ และสอบเข้าสำหรับนักเรียนสายอาชีวศึกษา

(12) นักเรียนของวิทยาลัยฯ ได้แสดงความสามารถและผลงานเชิงประจักษ์ เช่น นักเรียนในชมรมนาฏศิลป์ดนตรีได้ออกไปแสดงในเวทีต่างๆ ทั้งในและนอกประเทศ รวมทั้งได้เผยแพร่ในรายการสถานีโทรทัศน์ด้วย ชมรมมัคคุเทศก์น้อยสามารถนำคณะนักท่องเที่ยวชาวไทยเดินชมวิทยาลัยฯ และปราสาทขอมโบร์ และเป็นพิธีกรพูดภาษาอังกฤษ

(13) มีการนิเทศติดตาม และประเมินผลของการจัดดำเนินงานของวิทยาลัยฯ โดยคณะกรรมการฝ่ายการศึกษาจากกระทรวงศึกษาธิการ เยวชน และการกีฬา และคณะผู้บริหารของวิทยาลัยฯ เพื่อค้นหาจุดเด่น จุดอ่อน ปัญหา และอุปสรรค รวมทั้งร่วมกันหาแนวทางปรับปรุง แก้ปัญหา และอุปสรรคที่เกิดขึ้นในการดำเนินงาน

(14) สถาบันอาชีวศึกษาในราชอาณาจักรไทยเป็นสถาบันต้นแบบในการศึกษาเรียนรู้เกี่ยวกับการจัดการศึกษาด้านอาชีวศึกษาทั้งที่เป็นวิทยาลัยเทคนิค วิทยาลัยเกษตร และเทคโนโลยี และวิทยาลัยสารพัดช่าง

(15) มีการจัดตั้งคณะที่ปรึกษาวิทยาลัยฯ มีกรรมการจำนวน 10 คน เป็นตัวแทนฝ่ายทหาร 1 คน ตัวแทนกระทรวงศึกษาธิการ เยวชน และการกีฬา 4 คน ตัวแทนสำนักงานศึกษาธิการจังหวัด 1 คน ตัวแทนผู้นำระดับจังหวัด และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องจำนวน 2 คน และตัวแทนผู้นำท้องถิ่นจำนวน 2 คน

(16) มีการจัดระบบโครงสร้างการบริหารจัดการ และกำหนดภาระงาน 2 ฝ่าย คือ ฝ่ายบริหารและฝ่ายวิชาการ แต่งตั้งหัวหน้าหมวด หัวหน้าสาขาวิชา ครูผู้สอน เจ้าหน้าที่ประจำตึกอำนวยการ ครูประจำการ และภารโรง พร้อมทั้งแต่งตั้งนักบัญชีเพิ่มอีก 1 คน เพื่อดูแลงานการเงินของสายอาชีวศึกษา และแต่งตั้งเหรียญกษาปณ์ 2 คน เพื่อดูแลการเงินของวิทยาลัยฯ

(17) วิทยาลัยฯ จัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นการฝึกปฏิบัติงาน เพื่อส่งเสริมให้นักเรียนได้เรียนรู้เพิ่มเติมทั้งภาคทฤษฎี และการปฏิบัติงาน เช่น การฝึกปฏิบัติคอมพิวเตอร์ การฝึกปฏิบัติทางภาษา การจัดกิจกรรมชมรมภาษาอังกฤษ การทดลองวิทยาศาสตร์ ฝึกปฏิบัติทางคหกรรม ฝึกปฏิบัติงานด้านช่างไฟฟ้า ช่างอิเล็กทรอนิกส์ ช่างเทคนิค พื้นฐาน ฝึกเรื่องการเกษตร ปศุสัตว์ เรียนรู้เกี่ยวกับห้องเรียนสีเขียว และสถานียพากรณอากาศ นอกจากนี้ วิทยาลัยฯ ได้จัดดำเนินงานกิจกรรมส่งเสริมต่าง ๆ เช่น กิจกรรมแข่งขันกีฬา ชมรมนาฏศิลป์ ดนตรี ชมรมมัคคุเทศก์น้อย กิจกรรมสหกรณ์ร้านค้า ชมรมเยาวชนอาสาสมัคร กิจกรรมตรวจสอบสุขภาพอนามัยของนักเรียน การให้สารเหล็ก สารไอโอดีน การรักษาเบื้องต้น และกิจกรรมฝึกอบรมวิชาชีพระยะสั้น

7.2.4) ผลลัพธ์ระยะที่ 4: บันทึกความตกลงฉบับที่ 3

(1) มีสถาบันอุดมศึกษาและอาชีวศึกษาในราชอาณาจักรไทยให้ทุนการศึกษาแก่นักเรียนและครูในโครงการพระราชทานฯ เพิ่มมากขึ้น รวมจำนวนมหาวิทยาลัยประมาณ 4 แห่ง และวิทยาลัยเทคนิค วิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยี จำนวน แห่ง

(2) เมื่อวันที่ 10 พฤศจิกายน 2548 เสด็จพระราชดำเนินทรงเปิดวิทยาลัยกำปงเจมเตียลอย่างเป็นทางการ ร่วมกับ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ทรงเยี่ยมชมอาคารต่างๆ ทั้งสายสามัญและสายอาชีวศึกษา ทรงพระอักษรเป็นภาษาเขมร คำว่า “วิทยาลัยกำปงเจมเตียล” ทรงเจิมป้ายอาคาร “สหปฏิบัติการ” ซึ่งเป็นลายพระหัตถ์ภาษาเขมร สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี เขียนคำอวยพรเป็นภาษาเขมรว่า “ขอให้มิตรภาพกัมพูชาไทยยั่งยืนชั่ววันรันดร์ วิทยาลัยกำปงเจมเตียล วันที่ 10 พฤศจิกายน 2548” โรงเรียนได้อัญเชิญลายพระหัตถ์และข้อเขียนของสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี มาจัดแสดงไว้ในห้องสมุดของโรงเรียนเพื่อเป็นเกียรติและความภาคภูมิใจของโรงเรียนและชุมชน มีชาวกัมพูชา และชาวไทยทุกระดับชั้น จากเมืองหลวงและในท้องถิ่น ทั้งผู้หลักผู้ใหญ่ ข้าราชการ ผู้นำท้องถิ่น ตัวแทนสถาบัน หน่วยงาน สถานประกอบการต่างๆ รวมทั้งชาวบ้านเป็นจำนวนมากได้เข้าร่วมพิธี และได้ช่วยสนับสนุนส่งเสริมให้พิธีนี้ประสบความสำเร็จอย่างน่าภาคภูมิใจ

(3) ฝ่ายการศึกษาร่วมกับคณะกรรมการฝ่ายกัมพูชา ได้สอบคัดเลือกนักเรียนทุนพระราชทานสำหรับนักเรียน และครูของวิทยาลัย รุ่นที่ 2 และที่ 3 อีกจำนวน 80 ทุนเพื่อไปศึกษาต่อที่ประเทศไทยในหลักสูตรปริญญาโท ปริญญาตรี ประกาศนียบัตรวิชาชีพ และ

ประกาศนียบัตรชั้นสูง โดยมีครูของวิทยาลัย 2 คนได้ไปศึกษาระดับปริญญาโทที่จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย นอกจากนี้ในปีการศึกษา 2549 – 2550 มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์ก็ได้ให้ความร่วมมือในโครงการพัฒนาครูของวิทยาลัย โดยได้ให้ทุนการศึกษาระดับปริญญาโทสาขาวิจัยและพัฒนาท้องถิ่นแก่ครูของวิทยาลัยกำแพงเพชร 1 คน

(4) กราบบังคมทูลขอพระราชทานทุนการศึกษาเพื่อให้ครูที่มีวุฒิต่ำกว่าปริญญาตรีของวิทยาลัยได้ไปศึกษาต่อให้จบวุฒิปริญญาตรีตามจำนวนและรายวิชาที่วิทยาลัยยังขาดแคลนอยู่ ซึ่งได้คัดเลือกครูมัธยมศึกษาตอนต้นสายวิทยาศาสตร์ของวิทยาลัยที่จำนวน 8 คน เพื่อไปศึกษาต่อในระดับปริญญาตรีสาขาวิทยาศาสตร์ทั่วไปในหลักสูตรต่อยอด 2 ปี ที่มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ นอกจากนี้ สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาร่วมกับฝ่ายกัมพูชาได้ดำเนินการสอบคัดเลือกครูที่มีคุณสมบัติตามเกณฑ์ที่กำหนด มีความรับผิดชอบในการสอน ผ่านการทดสอบอ่านเขียน และพูดภาษาไทย จำนวน 10 คน เพื่อให้ไปศึกษาต่อในระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูงรูปแบบเทียบโอนประสบการณ์วิชาชีพ ใน 5 สาขาวิชา คือ ช่างไฟฟ้า ช่างอิเล็กทรอนิกส์ เกษตรกรรม ปศุสัตว์ และเครื่องกล

(5) ฝ่ายอาชีวศึกษา ได้สร้างเครือข่ายความร่วมมือกับภาคธุรกิจทั้งในราชอาณาจักรกัมพูชาประเทศไทย และชุมชนเพื่อร่วมมือในการพัฒนาการจัดการศึกษา โดยเฉพาะการฝึกประสบการณ์วิชาชีพให้กับนักเรียนอาชีวศึกษาของวิทยาลัยเพื่อการมีงานทำ มีรายได้ สามารถเลี้ยงดูตนเอง ครอบครัวและพัฒนาเศรษฐกิจของราชอาณาจักรกัมพูชาได้

(6) ปีการศึกษา 2549 – 2550 กระทรวงศึกษาธิการ เขาวชน และการกีฬาได้เลื่อนตำแหน่งนายตัน บุนฮง เป็นผู้อำนวยการแทนนายจาย เกียร์ ที่กลับไปทำงานที่เดิม และแต่งตั้งรองผู้อำนวยการเพิ่มอีก 3 คนเพื่อรับผิดชอบงานวิชาการสายสามัญ และสายอาชีวศึกษา และงานบริการ ส่วนสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดกำแพงเพชร ได้อนุมัติให้มีการโยกย้ายครูผู้สอนของวิทยาลัย ทำให้มีการเปลี่ยนแปลงด้านจำนวนบุคลากร และอนุญาตให้วิทยาลัยรับสมัครนักเรียนรุ่นใหม่เพิ่ม

(7) กระทรวงศึกษาธิการ เขาวชน และการกีฬา ได้ให้ความร่วมมือในการสร้างความยั่งยืนให้กับวิทยาลัยกำแพงเพชร ได้อำนวยความสะดวกในการดำเนินงานโครงการและกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อให้วิทยาลัยประสบความสำเร็จ นอกจากนี้ ได้จัดสรรงบประมาณสนับสนุนวิทยาลัย เพิ่มขึ้น ทุก ๆ ปีการศึกษา เพื่อให้ตรงตามความเติบโต และความต้องการของวิทยาลัย รวมทั้งได้เพิ่มค่าตอบแทนเพื่อสร้างขวัญกำลังใจให้บุคลากรของวิทยาลัยอีกด้วย

7.2.5) ผลลัพธ์ด้านความยั่งยืน

ผลการดำเนินงานของโครงการฯ ที่สะท้อนให้เห็นถึงผลลัพธ์ด้านความยั่งยืนหลายประการ ดังนี้

(1) ความยั่งยืนของโครงการฯ

ผลการดำเนินงานของโครงการฯ สะท้อนให้เห็นถึงความยั่งยืนของโครงการฯ ในระยะกว่า 10 ปีมานี้ โดยมีการขยายระยะเวลาของโครงการฯ อย่างต่อเนื่อง จากการบันทึกความตกลงครั้งที่ 1 ใน พ.ศ. 2544 มีระยะเวลาโครงการ 1 ปี ได้มีการขยายเวลาในบันทึกความตกลงครั้งที่ 2 จากระยะเวลา 1 ปี เป็น 3 ปี และมีการขยายเวลาในบันทึกความตกลงครั้งที่ 3 ใน พ.ศ. 2558 เป็น 5 ปี จนกระทั่งเมื่อวันที่ ในปี 14 กันยายน พ.ศ. 2553 ได้มีการขยายบันทึกความตกลงครั้งที่ 4 เป็นระยะ 3 ปี ถึง พ.ศ. 2556

(2) ความยั่งยืนในด้านการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ของราชอาณาจักร

กัมพูชา

ผลการศึกษาแสดงให้เห็นว่า โครงการฯ มีความสำเร็จสูงในด้านการพัฒนาประชาชนชาวกัมพูชาให้เป็นผู้ที่มีการศึกษา มีความรู้ และทักษะวิชาชีพ ทั้งที่เป็นการพัฒนาผ่านระบบการศึกษาสายสามัญ สายอาชีวศึกษา การอบรมระยะสั้นที่เน้นการฝึกประสบการณ์ด้านทักษะวิชาชีพ ในระยะต้นเป็นการพัฒนาครู นักเรียน และประชาชนในพื้นที่ ต่อมาได้มีนักเรียนจากพื้นที่อื่นๆ ของประเทศเข้ามาศึกษาเพิ่มมากขึ้น นอกจากนี้ยังมีนักเรียนในพื้นที่ที่วราชอาณาจักรกัมพูชาที่ได้รับทุนการศึกษาต่อในประเทศไทยเพิ่มมากขึ้น นอกจากจะช่วยให้ประชาชนชาวกัมพูชามีการศึกษามากขึ้นแล้ว ยังเพิ่มพูนโอกาสทางอาชีพ และศักยภาพในการนำความรู้และประสบการณ์ที่ได้รับไปใช้ในการพัฒนาประเทศชาติของตน ซึ่งสอดคล้องกับพระราชปณิธานในสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารีในการพระราชทานของขวัญที่ยั่งยืนแก่ประชาชนชาวกัมพูชา ดังพระราชดำริที่ทรงพระราชทานว่า

“การพระราชทานสิ่งอื่นๆ ย่อมสำเร็จประโยชน์แค่เป็นการชั่วคราว ไม่ยั่งยืนเช่นกับการให้การศึกษา ซึ่งจะเป็นแหล่งเผยแพร่ความรู้ ผู้ได้รับความรู้จะมีจำนวนเพิ่มขึ้นทวีคูณ ทั้งครูและนักเรียนก็จะได้นำความรู้ไปช่วยกันพัฒนาราชอาณาจักรกัมพูชาให้เจริญก้าวหน้ายิ่งขึ้น” (บันทึกของคณะกรรมการดำเนินการโครงการโรงเรียนพระราชทาน พบว่า เมื่อวันที่ 7 มกราคม พ.ศ. 2543 อ้างถึงใน เป็ก เชียง, 2552)

ผลลัพธ์ที่ชัดเจน ได้แก่ นักเรียนในชมรมนาฏศิลป์ ดนตรีได้มีโอกาสในการแสดงในเวทีต่างๆ ทั้งในและนอกประเทศ รวมทั้งได้เผยแพร่ในรายการสถานีโทรทัศน์ ชมรมมักคุเทศก์น้อยสามารถนำคณะนักท่องเที่ยวชาวไทยเดินชมวิทยาลัย และปราสาทขอมโบรีไพรคุห์ และเป็นพิธีกรพูดภาษาอังกฤษตลอดรายการ ชมรมคหกรรมได้ผลิตเครื่องจักสาน ตัดเย็บเสื้อผ้า ทำของที่ระลึก และสินค้าต่างๆ เพื่อขายที่สหกรณ์ร้านค้า นักกีฬาได้ชิงรางวัลชนะเลิศ และโล่เกียรติยศทางด้านวอลเลย์บอล บาสเกตบอล และกรีฑา ชมรมเยาวชนอาสาสมัครได้เข้าร่วมกิจกรรมทำความสะอาด และการสร้างประโยชน์ให้ชุมชน และวัด นักเรียนสายอาชีวศึกษาได้เริ่มให้บริการซ่อมแซมเครื่องใช้ไฟฟ้า และเครื่องอิเล็กทรอนิกส์ รวมทั้งได้ผลิตไก่ เนื้อ ปลา หมู ผัก เห็ด และไม้ประดับ นำไปขายให้นักเรียน ครู และที่ตลาดชุมชน นักเรียนเกรด 9 ได้ติดอันดับที่ 1 ประจำจังหวัดในการสอบแข่งขันนักเรียนเก่งด้านภาษาเขมร ส่วนในด้านความประพฤติ นักเรียนส่วนใหญ่ของวิทยาลัยมีความประพฤติที่ดี มีความอ่อนน้อม ให้ความเคารพครูบาอาจารย์ ผู้สูงวัย และรักษาวินัยกฎระเบียบของวิทยาลัยเป็นอย่างดี ตัวอย่างผลลัพธ์อีกประการหนึ่งคือ ผู้บริหารสถานศึกษาในชุมชน ที่ได้รับคัดเลือกไปฝึกอบรมด้านวิชาการในราชอาณาจักรไทยได้นำความรู้ความสามารถที่ได้รับมาปฏิบัติใช้ในสถานศึกษาของตน โดยเฉพาะอย่างยิ่งคณะผู้บริหารวิทยาลัยบัลลังก์สุน เซน ที่เป็นโรงเรียนดีเด่นประจำจังหวัด (เป็ก เชียง, 2552)

นอกเหนือจากการพัฒนาความรู้และทักษะวิชาชีพแก่ประชาชนชาวกัมพูชาแล้ว โครงการฯ ยังให้ความสำคัญแก่สุขภาพและคุณภาพชีวิตที่ดีแก่นักเรียนในวิทยาลัยฯ อีกด้วย ดังพระราชดำริที่ทรงพระราชทานแก่คณะกรรมการประสานงานโครงการโรงเรียนพระราชทานทั้งฝ่ายไทยและฝ่ายกัมพูชา เมื่อวันที่ 2 กุมภาพันธ์ 2544 ที่ทรงเน้นเรื่องสุขภาพอนามัยของนักเรียนเป็นพิเศษ สำหรับนักเรียนนั้นไม่ว่าจะเป็นนักเรียนชาติใด ถ้าโภชนาการดี จะทำให้สุขภาพอนามัยดี สติปัญญาและการเรียนของนักเรียนจะบังเกิดผลดีตามมาด้วย และทรงเน้นด้วยว่า การเรียนรู้เรื่องสุขภาพอนามัยและโภชนาการ จะนำไปสู่ความรู้ในด้านสุขศึกษาและคหกรรมศาสตร์ โดยอาจจะนำความรู้ดังกล่าวไปประกอบอาหารหรือขนมสำหรับขายให้นักท่องเที่ยว รวมทั้งอาจจะพัฒนาไปถึงเรื่องการโรงแรมและการท่องเที่ยวได้ ผลลัพธ์ดังกล่าวไม่ปรากฏเฉพาะในวิทยาลัยฯ เท่านั้น แต่ยังเกิดผลลัพธ์ที่ดีแก่ประชาชนชาวกัมพูชาในพื้นที่ด้วย เช่น ประชาชนในชุมชนอำเภอปราสาทขอมโบรีได้เข้ารับบริการตรวจสุขภาพปากฟัน เข้าร่วมการฝึกอบรม 108 อาชีพ การศึกษาดูงานเรื่องเศรษฐกิจพอเพียง การให้บริการอาคารสถานที่ และวัสดุอุปกรณ์ของวิทยาลัย รวมทั้ง มีการเชิญชุมชนเข้าร่วมโครงการต่างๆ เพื่อให้ชุมชนสามารถ นำความรู้ และทักษะวิชาชีพไปประกอบอาชีพเลี้ยงครอบครัวสร้างรายได้ สร้างเศรษฐกิจครอบครัวให้มั่นคง เพียงพอ และยั่งยืน มีนักเรียนและครูผู้สอนได้หลังไหลเข้ามาเรียน และทำงานในวิทยาลัย รวมทั้งมีโครงการต่างๆ ของหน่วยงานต่างๆ ที่ได้จัดดำเนินงานใน

ชุมชนมากขึ้น ทำให้มีการใช้จ่ายมากขึ้น ส่งผลที่ดีต่อเศรษฐกิจและคุณภาพชีวิตของชุมชน (เป็ก เชียง, 2552)

(3) ความยั่งยืนในด้านการอนุรักษ์โบราณสถานและสิ่งแวดล้อมของราชอาณาจักรกัมพูชา

ด้วยสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ทรงมีพระราชดำริว่า ทรงให้ความสำคัญของการอนุรักษ์โบราณสถานและสิ่งแวดล้อม ดังนี้ การอนุรักษ์โบราณสถาน โรงเรียนพระราชทานแห่งนี้อยู่ใกล้กับปราสาทช็อมโบร์ ซึ่งเป็นสถานที่ท่องเที่ยวแห่งหนึ่งของราชอาณาจักรกัมพูชา นักเรียนและชุมชนน่าจะได้รับการปลูกฝังให้รักและหวงแหนโบราณสถานนั้นและมีความรู้พอที่จะเป็นมัคคุเทศก์อธิบายให้นักท่องเที่ยวฟังได้ และการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม ควรจะปลูกฝังให้นักเรียนและชุมชนมีจิตสำนึกในการรักษาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ให้รู้จักรักหวงแหนป่า ต้นไม้ และสิ่งแวดล้อมต่างๆ อันจะนำไปสู่การรักและหวงแหนประเทศชาติได้ในที่สุด ผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นคือ ได้มีการก่อตั้งชมรมมัคคุเทศก์น้อยโดยนักเรียนของวิทยาลัยฯ และนักเรียนที่เป็นมัคคุเทศก์น้อยได้แสดงความสามารถในการใช้ภาษาอังกฤษถวายรายงานแก่สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ในการเข้าชมปราสาทช็อมโบร์ไพร่คุห์ เมื่อวันที่ 24 ธันวาคม 2550 ในครั้งนั้น ได้ทรงนำคณะทูตทหารหลายประเทศร่วมชมปราสาทช็อมโบร์ไพร่คุห์พร้อมพระองค์ท่านด้วย (เป็ก เชียง, 2552)

(4) ความยั่งยืนในด้านความสัมพันธ์ของประชาชนที่มีส่วนร่วมในการดำเนินโครงการของทั้งสองราชอาณาจักร

ผลการศึกษาแสดงให้เห็นว่า ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับโครงการฯ จากสองราชอาณาจักรที่ได้มีโอกาสในการมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างกัน ได้มีการพัฒนาความสัมพันธ์ระหว่างกัน จะเห็นได้จากที่คณะกรรมการทั้ง 2 ฝ่าย และชุมชนด้วย เนื่องจากกำเนิดของโรงเรียนแห่งนี้มีชาวกัมพูชา เป็นผู้มีส่วนร่วมทุกระดับ ทั้งผู้สูงอายุ กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน นักเรียนในชุมชน จนถึงชาวกัมพูชา ระดับเมืองหลวงในกระทรวงทบวง กรมต่างๆ ซึ่งเป็นเจ้าของประเทศได้มีส่วนร่วมในการเริ่มต้นก่อตั้งวิทยาลัยกำปงเฌอเดียลแห่งนี้ทั้งสิ้น คณะกรรมการทั้ง 2 ฝ่ายก็ได้ประสานงาน และทำงานร่วมกันในการลงไปสำรวจพื้นที่ และสอบถามความต้องการของชุมชน ชุมชนได้ให้ความร่วมมือกับผู้นำท้องถิ่นในการจัดหาซื้อที่ดินของประชาชนชาวกัมพูชาในพื้นที่เพื่อใช้เป็นพื้นที่ก่อสร้างโรงเรียนพระราชทาน ซึ่งเจ้าของพื้นที่ยินดีเสียสละที่ดิน การดำเนินงานทั้งปวงได้รับความร่วมมือเป็นอย่างดี นำไปสู่การเข้าใจซึ่งกันและกัน และสามารถทำงานร่วมกันต่อไปเพื่อดำเนินงานโครงการให้ประสบความสำเร็จ ประชาชนชาวกัมพูชาในพื้นที่ยังได้เข้าร่วมช่วยสนับสนุนกิจกรรม และโครงการต่างๆ ที่จัดขึ้นในวิทยาลัยตามคำเชิญของคณะผู้บริหาร และคณะกรรมการดำเนินงานโครงการฯ เช่น การจัดกิจกรรม

ตรวจสุขภาพร่างกาย โครงการอนุรักษ์โบราณสถาน ศิลปวัฒนธรรม กิจกรรมสหกรณ์ ชมรมเยาวชน อาสาสมัคร ชมรมมัคคุเทศก์น้อย การจัดงานครบรอบการก่อสร้างวิทยาลัย การทำบุญโรงเรียน งาน ถวายการต้อนรับสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี เมื่อครั้งเสด็จพระราชดำเนินเยือน วิทยาลัย รวมทั้งเข้าร่วมในการจัดงานชุมชนสัมพันธ์ต่างๆ เป็นต้น ซึ่งมีคนในชุมชนเป็นจำนวนมากได้ เข้ามาลงมือช่วยสนับสนุนเพื่อให้กิจกรรมเหล่านั้นประสบความสำเร็จ นอกจากนี้ ภูมิปัญญาท้องถิ่นยัง มีส่วนร่วมเป็นวิทยากรในการฝึกอบรมครู และนักเรียนในเรื่องการตัดเย็บ จักสาน การทอผ้า ทำผม เสริมสวย ผักคนตรีนาฏศิลป์ และระบำประเพณีเขมร เป็นต้น (เป็ก เชียง, 2552)

(5) ความยั่งยืนในด้านความสัมพันธ์ที่อยู่นอกเหนือจาก ความสัมพันธ์ทางการเมืองของรัฐบาลสองราชอาณาจักร

เมื่อมีการดำเนินโครงการฯ อย่างต่อเนื่อง ทำให้บังเกิดผลลัพธ์ที่ ชัดเจน เช่น มีโรงเรียนสำหรับลูกหลานของประชาชนชาวกำพูชาในพื้นที่ มีกิจกรรมต่างๆ ที่ส่งเสริม คุณภาพชีวิตของประชาชนชาวกำพูชาในพื้นที่ เช่น การพระราชทานสิ่งปลูกสร้างต่างๆ ในชุมชน การ พระราชทานผ้าพระกฐินถวายวัดซิมโบร์ และการให้บริการชุมชนในด้านต่างๆ นั้น ทำให้เป็นการเปิด โอกาสให้เกิดการสื่อสารอย่างสร้างสรรค์ ระหว่างโรงเรียน วัด ชุมชน คณะกรรมการทั้ง 2 ฝ่ายมากขึ้น จึงทำให้ชาวกำพูชาหลายคนเริ่มมีความเข้าใจถึงจุดประสงค์ที่แท้จริงของโครงการโรงเรียน พระราชทาน ซึ่งความเข้าใจอันลึกซึ้งดังกล่าว ทำให้มีการสนทนากัน ไขว่คว้าไขว่คว้าระหว่างกันมากขึ้น และ เมื่อมีการประท้วงของประชาชนชาวกำพูชาบางกลุ่มที่ไม่เข้าใจคนไทย แล้วนำไปสู่การเกิดจลาจลเผา สถานทูตไทย ณ กรุงพนมเปญ ในเดือนมกราคม พ.ศ. 2546 ในระยะนั้น ประชาชนชาวกำพูชาใน ชุมชนรอบวิทยาลัยทั้งผู้นำท้องถิ่น ตำรวจ ทหาร ชาวบ้าน ครู และนักเรียนได้ร่วมกันให้ความอารักขา ใฝ่ระวัง ดูแลรักษาความปลอดภัย (เป็ก เชียง, 2552)

นอกจากนี้ เมื่อครั้งสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี เสด็จพระราชดำเนินทรงเปิดวิทยาลัยกำปงเฌอเตียล ร่วมกับ สมเด็จพระ สุน เชน นายกรัฐมนตรีกำพูชา ทรงพระอักษรเป็นลายพระหัตถ์ภาษาเขมร คำว่า “วิทยาลัยกำปงเฌอเตียล” ทรงเจิมป้ายอาคาร “สหปฏิบัติการ” และ สมเด็จพระ สุน เชน เขียนคำอวยพรเป็นภาษาเขมรว่า “ขอให้มิตรภาพกำพูชาไทย ยั่งยืนชั่ววันรันดร์ วิทยาลัยกำปงเฌอเตียล วันที่ 10 พฤศจิกายน 2548” ซึ่งโรงเรียนได้อัญเชิญลายพระหัตถ์ และคำอวยพรของสมเด็จพระ สุน เชน มาจัดแสดงไว้ในห้องสมุดของโรงเรียนเพื่อเป็นเกียรติและความ ภาคภูมิใจของโรงเรียนและชุมชน (เป็ก เชียง, 2552)

7.3) ผลกระทบของโครงการฯ

7.3.1) ผลกระทบด้านเศรษฐกิจและความเข้มแข็งของชุมชน

การมีโครงการพระราชทานฯ นี้ ทำให้อำเภอปราสาทซ็อมโบร์ มีโรงเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลายเป็นครั้งแรก ทำให้มีการปรับปรุงถนนเป็นถนนลูกรังอัดแน่นจากตัวเมือง กำปงธม ไปสู่ชุมชนปราสาทซ็อมโบร์ ทำให้การคมนาคมสะดวกขึ้น รวมทั้ง มีการเปิดการท่องเที่ยวปราสาทซ็อมโบร์ไพเราะอีกด้วย มีการจ้างงาน สร้างรายได้ให้ชุมชน นอกจากนี้ คนในชุมชนก็ได้เรียนรู้เรื่องเทคนิคการก่อสร้าง การเลี้ยงปลา การเกษตร และการจัดตกแต่งภูมิทัศน์ ชุมชนมีอาคารสำนักงาน สारวตรตำรวจและที่พัก สถานีตำรวจอำเภอปราสาทซ็อมโบร์และที่พัก สำนักงานทหารท้องถิ่นและที่พักและสำนักงานศึกษาธิการอำเภอ นอกจากนี้สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้พลเอกวาทิตย์ มนต์สังข์ เป็นผู้แทนพระองค์ถวายผ้าพระกฐินพระราชทาน ณ พัทธสีมาวัดซ็อมโบร์ เพื่อจะได้นำเงินจากกฐินพระราชทานครั้งนั้นเป็นค่าใช้จ่ายในการก่อสร้างและปฏิสังขรณ์ศาลาการเปรียญ คนในชุมชนได้เข้าร่วมฝึกอบรมเพื่อนำความรู้ และทักษะวิชาชีพที่ได้รับไปใช้ในการประกอบอาชีพ ลูกหลานของชุมชนก็ได้เรียนจบระดับสูงเพิ่มมากขึ้นเรื่อยๆ ชุมชนก็ได้รับประโยชน์จากการจัดดำเนินกิจกรรม และโครงการต่างๆ เช่น โครงการตรวจสุขภาพอนามัย เข้ารับบริการตรวจสุขภาพปากฟัน เข้าร่วม การฝึกอบรม 108 อาชีพ การศึกษาดูงานเรื่องเศรษฐกิจพอเพียง ที่นำไปสู่การพัฒนาคุณภาพชีวิตของชุมชนให้ดีขึ้น (เป็ก เชียง, 2552)

8) ปัญหาการดำเนินงาน

การนำเสนอผลการศึกษาเกี่ยวกับปัญหาการดำเนินโครงการ เป็นปัญหาที่พบในผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับโครงการในระยะก่อนเข้าร่วมโครงการ ระหว่างเข้าร่วมโครงการ และหลังเข้าร่วมโครงการ มีผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับโครงการ 4 กลุ่ม คือ 1) ศิษย์เก่าวิทยาลัยกำปงเฌอเดียล 2) ครูวิทยาลัยกำปงเฌอเดียล และ 3) นักศึกษาทุนพระราชทานระดับอาชีวศึกษา และ 4) นักศึกษาทุนพระราชทานระดับอุดมศึกษา มีรายละเอียดดังต่อไปนี้

8.1) ปัญหาของศิษย์เก่าวิทยาลัยกำปงเฌอเดียล

ศิษย์เก่าวิทยาลัยกำปงเฌอเดียลที่เข้าร่วมโครงการที่ตอบแบบสอบถามจำนวนทั้งสิ้น 29 คน สำหรับศิษย์เก่าที่เข้าร่วมโครงการประสบปัญหาในแต่ละระยะมีดังนี้

8.1.1) ก่อนเข้าร่วมโครงการ ปัญหาที่ศิษย์เก่าพบมากที่สุดคือ ปัญหาด้านการศึกษาและอาชีพ คือ ไม่มีโรงเรียนใกล้บ้าน และไม่มีความรู้ด้านการเกษตร/ปศุสัตว์ มีจำนวน 10 คน และ 7 คน (ร้อยละ 34.48 และ 24.14 ตามลำดับ)

8.1.2) ระหว่างเข้าร่วมโครงการ ปัญหาที่ศิษย์เก่าพบมากที่สุดคือ ปัญหาเกี่ยวกับสิ่งอำนวยความสะดวกในการเรียน ได้แก่ ไม่มีไฟฟ้าฝึกงาน/ไฟฟ้าติดๆ ดับๆ มีจำนวน 12 คน

(ร้อยละ 41.38) รองลงมาคือ น้ำใช้ไม่เพียงพอและ ขาดวัสดุอุปกรณ์/สื่อ มีจำนวน 11 คน (ร้อยละ 37.93) ปัญหาที่พบบรองลงมาคือ ปัญหาการเดินทางเพื่อมาเรียน มีความลำบาก มีจำนวน 10 คน (ร้อยละ 34.48) และปัญหาเกี่ยวกับภาษาที่ใช้ในการสื่อสารคือ ขาดความรู้ภาษาไทย/ไม่เข้าใจภาษา/ออกเสียงยาก/ฟังไม่ออก/เขียนลำบาก/เรียนยาก มีจำนวน 8 คน (ร้อยละ 27.59)

8.1.3) หลังเข้าร่วมโครงการ ปัญหาที่ศิษย์เก่าพบมากที่สุดคือ ปัญหาการไม่มีวัสดุอุปกรณ์และต้องทำมาปฏิบัติเอง มีจำนวน 7 คน (ร้อยละ 24.14) รองลงมาคือ ปัญหาเกี่ยวกับการทำงาน ได้แก่ ยังไม่ได้เลื่อนตำแหน่ง มีจำนวน 6 คน (ร้อยละ 20.69) และยังหางานยากเพราะความรู้ยังมีน้อย จำนวน 5 คน (ร้อยละ 17.24) ดังแสดงในตาราง 4.4

ตาราง 4.4 ปัญหาของศิษย์เก่าวิทยาลัยกำปงเฌอเดียลในระยะก่อนเข้าร่วมโครงการ
ระหว่างเข้าร่วมโครงการ และหลังเข้าร่วมโครงการ

ปัญหาของศิษย์เก่าของวิทยาลัยกำปงเฌอเดียล	จำนวน	ร้อยละ
1. ก่อนเข้าร่วมโครงการ		
1.1 การศึกษา		
1) ไม่มีโรงเรียนใกล้บ้าน	10	34.48
2) รร.เก่าไม่มีสื่อวัสดุอุปกรณ์	2	6.90
1.2 ขาดความรู้ในอาชีพ		
1) ไม่มีความรู้พื้นฐานด้านการเกษตร/ปศุสัตว์	7	24.14
2) ขาดความรู้ในการทำงาน	1	3.45
2. ระหว่างการเข้าร่วมโครงการ		
2.1 ภาษาสื่อสาร		
1) ขาดความรู้ภาษาไทย/ไม่เข้าใจภาษา/ออกเสียงยาก/ฟังไม่ออก/เขียนลำบาก/เรียนยาก	8	27.59
2.2 การเดินทาง		
1) เดินทางมาเรียนลำบาก	10	34.48
2.3 สิ่งอำนวยความสะดวก		
1) ไม่มีไฟฟ้าฝึกงาน/ไฟฟ้าติดๆ ดับๆ	12	41.38
2) น้ำใช้ไม่เพียงพอ	11	37.93
3) ขาดวัสดุอุปกรณ์/สื่อ	11	37.93
4) ปัญหาที่พักไม่มี/คับแคบ/ไม่ดี	6	20.69
5) มีปัญหาสุขอนามัย/สภาพแวดล้อม	4	13.79
6) ไม่มีน้ำ	2	6.90
7) ห้องน้ำไม่สะอาด	1	3.45

ปัญหาของศิษย์เก่าของวิทยาลัยกำแพงเพชร	จำนวน	ร้อยละ
2.4 ภาวะเศรษฐกิจ		
1) ไม่มีเงินเรียนพิเศษ	2	6.90
2.5 การเรียน/อบรม		
1) การอบรมสั้นไป	7	24.14
2) ขาดวัสดุอุปกรณ์/สื่อ	4	13.79
3) เรียนไม่เก่ง	2	6.90
4) ครูขาดสอน	2	6.90
5) ครูไม่เอาใจใส่ สอนไม่จริงจัง	2	6.90
6) ขาดครูเชี่ยวชาญการสอน/มีประสบการณ์	1	3.45
7) ไม่ค่อยได้ปฏิบัติจริง/เวลาฝึกน้อย	1	3.45
8) ขาดความร่วมมือจากผู้เกี่ยวข้องเต็มที่	1	3.45
3. หลังการเข้าร่วมโครงการ		
3.1 รายได้		
1) เงินเดือนน้อยไม่พอใช้	1	3.45
2) ความรู้น้อยได้เงินเดือนน้อย	1	3.45
3.2 การทำงาน		
1) ยังไม่ได้เลื่อนตำแหน่ง	6	20.69
2) หางานยากความรู้น้อย	5	17.24
3) ความรู้เงินเดือนน้อย	1	3.45
4) ไม่ได้นำความรู้มาใช้เท่าที่ควร	2	6.90
5) ไม่มีงานทำ	1	3.45
6) ทำงานไม่ตรงวุฒิ	1	3.45
7) งานไม่ได้แบ่งตามวุฒิทำให้เงินเดือนเท่ากัน	1	3.45
8) ความรู้ยังไม่เพียงพอ/ความรู้ไม่พอต่อการสอน นร/ ความสามารถยังน้อย	1	3.45
3.3 การศึกษาต่อ		
1) ไม่ได้เรียนต่อ	4	13.79
2) ไม่ได้เรียนต่อต้องค้าขายที่บ้าน	1	3.45
3) ไม่มีทุนเรียนต่อ	1	3.45
3.4 อื่นๆ		
1) ไม่มีวัสดุอุปกรณ์/ทำมาปฏิบัติเอง	7	24.14
2) งานไม่ได้แบ่งตามวุฒิทำให้เงินเดือนเท่ากัน	1	3.45

หมายเหตุ: ผู้ให้ข้อมูล 1 คน สามารถระบุปัญหาได้หลายปัญหา

8.2) ปัญหาของนักเรียนวิทยาลัยกำปงเฌอเดียล

นักเรียนวิทยาลัยกำปงเฌอเดียลที่ตอบแบบสอบถามจำนวนทั้งสิ้น 63 คน สำหรับปัญหาที่นักเรียนพบในแต่ละระยะมีดังนี้

8.2.1) ก่อนเข้าร่วมโครงการ ปัญหาที่นักเรียนพบมากที่สุดคือ ปัญหาการสมัครเข้าเรียน คือ ต้องจับฉลากเข้าเรียน/ทำให้นักเรียนตกใจ มีจำนวน 28 คน (ร้อยละ 44.44) ปัญหาที่พบรองลงมาคือ ปัญหาเศรษฐกิจและปัญหาในครอบครัว คือ เด็กนักเรียนส่วนใหญ่ยากจน มีจำนวน 11 คน (ร้อยละ 17.46)

8.2.2) ระหว่างเข้าร่วมโครงการ ปัญหาที่นักเรียนพบมากที่สุดคือ ปัญหาการเดินทางมาเรียนลำบาก มีจำนวน 30 คน (ร้อยละ 47.62) รองลงมาคือ ขาดวัสดุอุปกรณ์/สื่อ มีจำนวน 11 คน (ร้อยละ 37.93) ปัญหาเกี่ยวกับสิ่งอำนวยความสะดวกในการเรียน ได้แก่ ไม่มีไฟฟ้า ฝึกงาน/ไฟฟ้าติดๆ ดับๆ และน้ำใช้ไม่เพียงพอ มีจำนวน 11 คน (ร้อยละ 17.46) และปัญหาสุขภาพ/สภาพแวดล้อมปัญหาที่มีจำนวน 4 คน (ร้อยละ 6.35)

8.2.3) หลังเข้าร่วมโครงการ ปัญหาที่นักเรียนพบมากที่สุดคือ ปัญหาเกี่ยวกับการศึกษา มีผู้ที่ไม่ได้เรียนต่อเพราะต้องค้าขายที่บ้าน มีจำนวน 4 คน (ร้อยละ 6.35) ดังแสดงในตาราง 4.5

ตาราง 4.5 ปัญหาของนักเรียนวิทยาลัยกำปงเฌอเดียลในระยะก่อนเข้าร่วมโครงการ ระหว่างเข้าร่วมโครงการ และหลังเข้าร่วมโครงการ

ปัญหาของนักเรียนวิทยาลัยกำปงเฌอเดียล	จำนวน	ร้อยละ
1. ก่อนเข้าร่วมโครงการ		
1.1 ขาดความรู้		
1) ความรู้พื้นฐานมีน้อย	1	1.59
1.2 การสมัครเข้าเรียน		
1) ต้องจับฉลากเข้าเรียน/ทำให้นักเรียนตกใจ	28	44.44
2) เดินทางไกลขึ้นโบสถ์ลำบาก	6	9.52
3) ขอบุญสมัครยาก	2	3.17
4) ไม่มีพาหนะไปโรงเรียน	1	1.59
1.3 ปัญหาเศรษฐกิจและปัญหาในครอบครัว		
1) เด็กนักเรียนส่วนใหญ่ยากจน	11	17.46
2) มีปัญหาสุขภาพ	1	1.59
3) มีปัญหาครอบครัว	1	1.59

ปัญหาของนักเรียนวิทยาลัยกำปงเฌอเดียล	จำนวน	ร้อยละ
1.4 อื่นๆ		
1) น้ำใช้ไม่เพียงพอ	9	14.29
2) มีปัญหาความสัมพันธ์	1	1.59
3) ขาดการมีส่วนร่วม	1	1.59
2. ระหว่างการเข้าร่วมโครงการ		
2.1 การเดินทาง		
1) เดินทางมาเรียนลำบาก	30	47.62
2.2 สิ่งอำนวยความสะดวก		
1) ไม่มีไฟฟ้าฝึกงาน/ไฟฟ้าติดๆ ดับๆ	11	17.46
2) น้ำใช้ไม่เพียงพอ	11	17.46
3) มีปัญหาสุขอนามัย/สภาพแวดล้อม	4	6.35
4) ห้องน้ำไม่สะอาด	1	1.59
3. หลังการเข้าร่วมโครงการ		
3.1 การศึกษาต่อ		
1) ไม่ได้เรียนต่อต้องค้าขายที่บ้าน	4	6.35
3.2 ภาษาสื่อสาร		
1) มีปัญหาภาษาไทยเขียนภาษาไทยยังไม่ค่อยได้/ฟังได้บ้าง	1	1.59

หมายเหตุ: ผู้ให้ข้อมูล 1 คน สามารถระบุปัญหาได้หลายปัญหา

8.3) ปัญหาของครูวิทยาลัยกำปงเฌอเดียล

ครูวิทยาลัยกำปงเฌอเดียลที่ตอบแบบสอบถามจำนวนทั้งสิ้น 29 คน สำหรับปัญหาที่ครูพบในแต่ละระยะมีดังนี้

8.3.1) ก่อนเข้าร่วมโครงการ ปัญหาที่ครูพบมากที่สุดคือ ปัญหาเกี่ยวกับภาษาสื่อสาร คือ ไม่รู้ภาษาไทย/รู้น้อย/มีปัญหาการอ่าน มีจำนวน 25 คน (ร้อยละ 86.21) ปัญหาที่พบบรองลงมาคือ ปัญหาเกี่ยวกับความรู้ความสามารถ คือ ใช้คอมพิวเตอร์ มีจำนวน 20 คน (ร้อยละ 68.97) และความรู้ไม่เพียงพอ มีจำนวน 13 คน (ร้อยละ 44.83)

8.3.2) ระหว่างเข้าร่วมโครงการ ปัญหาที่ครูพบมากที่สุดคือ ปัญหาการใช้ภาษาไทย มีจำนวน 22 คน (ร้อยละ 75.86) ไม่สะดวกค้นคว้าเอกสารไทย มีจำนวน 12 คน (ร้อยละ 41.38) รองลงมาคือ ปัญหาเศรษฐกิจ ได้แก่ เงินค่าใช้จ่ายได้น้อยไม่พอค่าครองชีพ/เงินไม่พอใช้ มีจำนวน 7 คน (ร้อยละ 24.14) และปัญหาที่พักไม่มี/คับแคบ/ไม่ดี มีจำนวน 7 คน (ร้อยละ 24.14)

8.3.3) **หลังเข้าร่วมโครงการ** ปัญหาที่ครูพบมากที่สุดคือ ปัญหาเกี่ยวกับการทำงาน มีครูที่ยังไม่ได้เลื่อนตำแหน่งเป็นครูมัธยมปลาย มีจำนวน 6 คน (ร้อยละ 20.69) ดังแสดงในตาราง 4.6

ตาราง 4.6 ปัญหาของครูวิทยาลัยกำปงเฌอเดียลในระยะก่อนเข้าร่วมโครงการ ระหว่างเข้าร่วมโครงการ และหลังเข้าร่วมโครงการ

ปัญหาของครูวิทยาลัยกำปงเฌอเดียล	จำนวน	ร้อยละ
1. ก่อนเข้าร่วมโครงการ		
1.1 ภาษาสื่อสาร		
1) ไม่รู้ภาษาไทย/รู้บ้าง/มีปัญหาการอ่าน	25	86.21
2) สื่อสารลำบาก	9	31.03
1.2 ความรู้ความสามารถ		
1) ใช้คอมพิวเตอร์ไม่เป็น	20	68.97
2) ความรู้ไม่เพียงพอ	13	44.83
3) ขาดความรู้ด้านการเรียนการสอน	1	3.45
4) ขาดความรู้ด้านการเรียนการประเมิน	1	3.45
1.3 อื่นๆ		
1) ไม่มีเงินเรียนต่อ	6	20.69
2) สอนไม่ตรงวุฒิ	2	6.90
3) ไม่มีทุนในประเทศ	1	3.45
2. ระหว่างการเข้าร่วมโครงการ		
2.1 การใช้ภาษาไทย		
1) มีปัญหาการใช้ภาษาไทย	22	75.86
2) ไม่สะดวกค้นคว้าเอกสารไทย	12	41.38
2.2 เศรษฐกิจ		
1) เงินค่าใช้จ่ายได้น้อยไม่เพียงพอค่าครองชีพ	7	24.14
2.3 สิ่งอำนวยความสะดวก และอื่นๆ		
1) ปัญหาที่พักไม่มี/คับแคบ/ไม่ดี	7	24.14
2) ใช้อุปกรณ์ทดลองไม่เป็น	2	6.90
3) ไม่มีไฟฟ้าฝึกงาน/ไฟฟ้าติดๆ ดับๆ	1	3.45
4) ปัญหาปรับตัวเรื่องอาหาร	1	3.45

ปัญหาของครูวิทยาลัยกำปงเฌอเดียมล	จำนวน	ร้อยละ
3. หลังการเข้าร่วมโครงการ		
3.1 การทำงาน		
1) ยังไม่ได้เลื่อนตำแหน่งเป็นครูมัธยมปลาย	6	20.69
2) ไม่ได้นำความรู้มาใช้ประโยชน์เท่าที่ควร	2	6.90
3) ความรู้ยังไม่เพียงพอ/ความรู้ไม่พอต่อการสอน นร/ ความสามารถยังน้อย	1	3.45
4) ทำงานไม่ตรงวุฒิ	1	3.45
3.2 เศรษฐกิจ		
1) เงินเดือนน้อยไม่พอใช้	4	13.79

หมายเหตุ: ผู้ให้ข้อมูล 1 คน สามารถระบุปัญหาได้หลายปัญหา

8.2) ปัญหาของนักศึกษาทุนพระราชทานระดับอาชีวศึกษา

นักศึกษาทุนพระราชทานระดับอาชีวศึกษาที่ตอบแบบสอบถามจำนวนทั้งสิ้น 45 คน สำหรับปัญหาที่นักศึกษาพบในแต่ละระยะมีดังนี้

8.3.1) ก่อนเข้าร่วมโครงการ ปัญหาที่นักศึกษาพบมากที่สุดคือ ปัญหาเกี่ยวกับภาษาสื่อสาร คือ ไม่รู้ภาษาไทย/รู้บ้าง/มีปัญหาการอ่าน มีจำนวน 14 คน (ร้อยละ 31.11) และ ปัญหาเกี่ยวกับการสมัครเรียน คือ ต้องสอบคัดเลือกหลายครั้งโดยเฉพาะสอบสัมภาษณ์ภาษาไทย มีจำนวน 4 คน (ร้อยละ 8.89)

8.3.2) ระหว่างเข้าร่วมโครงการ ปัญหาที่นักศึกษาพบมากที่สุดคือ ปัญหาเกี่ยวกับภาษาสื่อสาร คือ ขาดความรู้ภาษาไทย/ไม่เข้าใจภาษา/ออกเสียงยาก/ฟังไม่ออก/เขียนลำบาก/เรียนยาก มีจำนวน 24 คน (ร้อยละ 53.33) มีปัญหาการสื่อสาร มีจำนวน 18 คน (ร้อยละ 40.00) รองลงมาคือ ปัญหาเกี่ยวกับการปรับตัวเศรษฐกิจ ได้แก่ ไม่ชินกับอาหาร/มีปัญหาเรื่องอาหารการกิน มีจำนวน 13 คน (ร้อยละ 28.89) และปัญหาที่พักไม่มี/คับแคบ/ไม่ดี มีจำนวน 11 คน (ร้อยละ 24.44)

8.3.3) หลังเข้าร่วมโครงการ ปัญหาที่นักศึกษาพบมากที่สุดคือ ปัญหาเกี่ยวกับการทำงาน ได้แก่ ความรู้ยังไม่เพียงพอ/ความรู้ไม่พอต่อการสอนนักเรียน/ความสามารถยังน้อยมี มีจำนวน 12 คน (ร้อยละ 26.67) รองลงมาคือ ปัญหาเกี่ยวกับภาษาสื่อสาร คือ ฟังภาษาไทยได้บ้าง/เขียนภาษาไทยยังไม่ค่อยได้ มีจำนวน 6 คน (ร้อยละ 13.33) ดังแสดงในตาราง 4.7

ตาราง 4.7 ปัญหาของนักศึกษาทุนพระราชทานระดับอาชีวศึกษาในระยะก่อนเข้าร่วมโครงการ ระหว่างเข้าร่วมโครงการ และหลังเข้าร่วมโครงการ

ปัญหาของนักศึกษาทุนพระราชทานระดับอาชีวศึกษา	จำนวน	ร้อยละ
1. ก่อนเข้าร่วมโครงการ		
1.1 ภาษาสื่อสาร		
1) ไม่รู้ภาษาไทย/รู้บ้าง/มีปัญหาการอ่าน	14	31.11
1.2 ขาดความรู้		
1) ขาดความรู้วิชาชีพ/ขาดประสบการณ์ทำงาน	1	2.22
1.3 การสมัครเข้าเรียน		
1) สอบคัดเลือกหลายครั้งโดยเฉพาะสอบสัมภาษณ์ภาษาไทย	4	8.89
2) ต้องจับฉลากเข้าเรียน/ทำให้นักเรียนตกใจ	1	2.22
1.4 การเดินทางมาวิทยาลัย		
1) ไม่มีพาหนะไปโรงเรียน	1	2.22
1.5 อื่นๆ		
1) ค่าทำหนังสือเดินทางแพง	5	11.11
2) ไม่รู้จักประเทศไทย	1	2.22
2. ระหว่างการเข้าร่วมโครงการ		
2.1 ภาษาสื่อสาร		
1) ขาดความรู้ภาษาไทย/ไม่เข้าใจภาษา/ออกเสียงยาก/ฟังไม่ออก/เขียนลำบาก/เรียนยาก	24	53.33
2) มีปัญหาการสื่อสาร	18	40.00
2.2 การเรียน		
1) เรียนยาก/เรียนไม่ทัน	6	13.33
2.3 การปรับตัว		
1) ไม่ชินกับอาหาร/มีปัญหาเรื่องอาหารการกิน	13	28.89
2.4 เศรษฐกิจ		
1) เงินค่าใช้จ่ายได้น้อยไม่พอค่าครองชีพ/เงินไม่พอใช้	7	15.56
2) เบิกเงินช้า	4	8.89
3) ไม่มีเงินทำกิจกรรม	6	13.33
2.5 สิ่งอำนวยความสะดวกและอื่นๆ		
1) มีปัญหากับครูผู้ดูแล	1	2.22
2) ไม่ค่อยได้ปฏิบัติจริง/เวลาฝึกน้อย	5	11.11
3) ประสบการณ์ปฏิบัติงานน้อย/ประสบการณ์ทำงานน้อย	4	8.89

ปัญหาของนักศึกษาทุนพระราชทานระดับอาชีวศึกษา	จำนวน	ร้อยละ
4) ปัญหาที่พักไม่มี/คับแคบ/ไม่ดี	11	24.44
5) ปัญหาขาดแคลน/ความสัมพันธ์	3	6.67
6) ไม่มีประกันสุขภาพ	3	6.67
3. หลังการเข้าร่วมโครงการ		
3.1 ภาษาสื่อสาร		
1) มีปัญหาภาษาไทยฟังได้บ้าง/เขียนภาษาไทย ยังไม่ค่อยได้	6	13.33
3.2 การทำงาน		
1) ความรู้ยังไม่เพียงพอ/ความรู้ไม่พอต่อการสอน นักเรียน/ความสามารถยังน้อย	12	26.67
2) มีปัญหาการฝึกงาน	4	8.89
3.3 การศึกษาต่อ		
1) ไม่มีทุนเรียนต่อ	1	2.22

หมายเหตุ: ผู้ให้ข้อมูล 1 คน สามารถระบุปัญหาได้หลายปัญหา

8.4) ปัญหาของนิสิตนักศึกษาทุนพระราชทานระดับอุดมศึกษา

นิสิตนักศึกษาทุนพระราชทานระดับอุดมศึกษา ที่ตอบแบบสอบถามจำนวนทั้งสิ้น 60 คน กำลังศึกษาในมหาวิทยาลัยในประเทศไทย ปัญหาที่นักศึกษาพบจึงมี 2 ระยะคือ ระยะก่อนเข้าร่วมโครงการ และระหว่างเข้าร่วมโครงการ ดังนี้

8.4.1) ก่อนเข้าร่วมโครงการ ปัญหาที่นิสิตนักศึกษาพบมากที่สุดคือ ปัญหาเกี่ยวกับภาษาสื่อสาร คือ ไม่รู้ภาษาไทย/รู้บ้าง/มีปัญหาการอ่าน มีจำนวน 7 คน (ร้อยละ 11.67) รองลงมาคือปัญหาเกี่ยวกับการสมัครเรียน คือ สมัครยาก มีจำนวน 5 คน (ร้อยละ 8.33)

8.4.2) ระหว่างเข้าร่วมโครงการ ปัญหาที่นิสิตนักศึกษาพบมากที่สุดคือ ปัญหาเศรษฐกิจ คือ เงินค่าใช้จ่ายได้น้อยไม่พอค่าครองชีพ/เงินไม่พอใช้ มีจำนวน 17 คน (ร้อยละ 28.33) รองลงมาคือปัญหาเกี่ยวกับภาษาสื่อสาร คือ มีปัญหาการสื่อสารภาษาไทย มีจำนวน 15 คน (ร้อยละ 25.00) ขาดความรู้ภาษาไทย/ไม่เข้าใจภาษา/ออกเสียงยาก/ฟังไม่ออก/เขียนลำบาก/เรียนยาก มีจำนวน 9 คน (ร้อยละ 15.00) ดังแสดงในตาราง 4.8

ตาราง 4.8 ปัญหาของนิสิตนักศึกษาทุนพระราชทานระดับอุดมศึกษาในระยะก่อน
เข้าร่วมโครงการ ระหว่างเข้าร่วมโครงการ และหลังเข้าร่วมโครงการ

ปัญหาของนิสิตนักศึกษาทุนพระราชทานระดับอุดมศึกษา	จำนวน	ร้อยละ
1. ก่อนเข้าร่วมโครงการ		
1.1 ภาษาสื่อสาร		
1) ไม่รู้ภาษาไทย/รู้บ้าง/มีปัญหาการอ่าน	7	11.67
1.2 การสมัครเข้าเรียน		
1) สมัครยาก	5	8.33
1.3 ขาดความรู้		
1) ความรู้ทั่วไปน้อย	1	1.67
2) ใช้คอมพิวเตอร์ไม่เป็น	1	1.67
1.4 ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ		
1) พิพาทชายแดน	3	5.00
2) ความไม่ไว้วางใจกัน 2 ชาติ	1	1.67
1.5 อื่นๆ		
1) ไม่มีเงินเรียนต่อ	3	5.00
2) เวลาเตรียมตัวน้อย/ขาดเอกสาร	2	3.33
3) ใช้คอมพิวเตอร์ไม่เป็น	2	3.33
4) ประสานงานไม่ชัดเจนเปลี่ยนบ่อย	1	1.67
2. ระหว่างการเข้าร่วมโครงการ		
2.1 ภาษาสื่อสาร		
1) มีปัญหาการสื่อสารภาษาไทย	15	25.00
2) ขาดความรู้ภาษาไทย/ไม่เข้าใจภาษา/ออกเสียงยาก/ ฟังไม่ออก/เขียนลำบาก/เรียนยาก	9	15.00
2.2 เศรษฐกิจ		
1) เงินค่าใช้จ่ายได้น้อยไม่พอค่าครองชีพ/เงินไม่พอใช้	17	28.33
2) เงินที่พักน้อย	3	5.00
2.3 การเรียน		
1) เรียนยาก/เรียนไม่ทัน	2	3.33
2.4 การปรับตัว		
1) ปัญหาปรับตัวที่อยู่อาศัย	2	3.33
2) ปรับตัวมาก	1	1.67
2.5 อื่นๆ		
1) ปัญหาการทำธุรการ	1	1.67
2) ไม่มีงบทำวิทยานิพนธ์	2	3.33
3) ขาดการเอาใจใส่	1	1.67

หมายเหตุ: ผู้ให้ข้อมูล 1 คน สามารถระบุปัญหาได้หลายปัญหา

4.1.1.2 โครงการสานสัมพันธ์เพื่อนบ้านกับประเทศกัมพูชา: โครงการพัฒนาบุคลากรด้านการศึกษาปฐมวัยราชอาณาจักรกัมพูชา

สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการได้ดำเนินโครงการสานสัมพันธ์เพื่อนบ้านกับประเทศกัมพูชาครั้งแรกในปี พ.ศ. 2549 เพื่อเป็นการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ให้กับประเทศเพื่อนบ้าน ได้แก่ ประเทศกัมพูชา ลาว พม่า และเวียดนาม โดยเริ่มจากการอบรมด้านวิชาชีพและฝึกทักษะต่างๆ ด้านอาชีพ และการสอนภาษาไทยขั้นพื้นฐานแก่บุคลากรทางการศึกษาของประเทศดังกล่าว โครงการนี้ประสบความสำเร็จเป็นอย่างดี และได้รับความเห็นชอบให้ให้ดำเนินโครงการฯ ต่อถึงปี พ.ศ. 2555

การนำเสนอผลการประมวลข้อมูลขั้นต้นของโครงการในครั้งนี้ เป็นการนำเสนอผลจากโครงการพัฒนาบุคลากรด้านการศึกษาปฐมวัยราชอาณาจักรกัมพูชา ซึ่งเป็นหนึ่งในโครงการสานสัมพันธ์เพื่อนบ้านกับประเทศกัมพูชามีดังต่อไปนี้

1) ระยะเวลาโครงการ

โครงการนี้มีการดำเนินงานในระยะเวลาของโครงการสานสัมพันธ์เพื่อนบ้านกับประเทศกัมพูชาระยะที่ 1 ในปี พ.ศ. 2549 – 2552 (โครงการสานสัมพันธ์เพื่อนบ้านกับประเทศกัมพูชามีการดำเนินงานมาแล้ว 6 ปี เริ่มต้นในปี พ.ศ. 2549 มีการดำเนินโครงการ 2 ระยะๆ ละ 3 ปี คือ ระยะแรก ในปี พ.ศ. 2549 – 2552 และระยะที่สอง 3 ปี ไปถึงปี พ.ศ. 2555)

2) หน่วยงานร่วมมือ

2.1) หน่วยงานความร่วมมือของราชอาณาจักรไทย ประกอบด้วย มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์ และโรงเรียนอนุบาลในจังหวัดบุรีรัมย์ ร้อยเอ็ด สุรินทร์ และกรุงเทพมหานคร

2.2) หน่วยงานความร่วมมือของราชอาณาจักรกัมพูชา ประกอบด้วย กระทรวงศึกษาธิการ เยาวชน และการกีฬา และศูนย์ฝึกครูอนุบาลของราชอาณาจักรกัมพูชา (The Center of Pre – school Training)

3) รูปแบบความร่วมมือ

ความร่วมมือในโครงการมีรูปแบบความร่วมมือแบบทวิภาคีระหว่างราชอาณาจักรไทยกับราชอาณาจักรกัมพูชา

4) ระดับความร่วมมือ

ระดับความร่วมมือของโครงการฯ คือความร่วมมือในระดับรัฐบาลกับรัฐบาล และหน่วยงานกับหน่วยงาน

5) วัตถุประสงค์

วัตถุประสงค์ของโครงการมี 2 ประการคือ

5.1) เพื่อให้ความรู้และประสบการณ์การจัดการเรียนการสอนระดับปฐมวัยแก่ครูที่เข้ารับการอบรม

5.2) เพื่อส่งเสริมความร่วมมือ ความเข้าใจที่ถูกต้อง และความสัมพันธ์ที่ดีระหว่าง ราชอาณาจักรกัมพูชา กับประเทศไทย

6) เป้าหมาย

จัดหลักสูตรฝึกอบรมระยะสั้นแก่ผู้บริหารและครูของศูนย์ฝึกครูอนุบาลกลางของ ราชอาณาจักรกัมพูชา โดยมีเนื้อหาที่เกี่ยวข้องดังนี้

6.1) การบริหารและการจัดการในโรงเรียนปฐมวัย

6.2) การจัดกิจกรรมสำหรับเด็ก

6.3) การจัดสภาพแวดล้อมในโรงเรียนปฐมวัย

6.4) บทบาทของครูและพี่เลี้ยง

6.5) ฝึกปฏิบัติเขียนโครงการและทำสื่อ

7) ผลการดำเนินงาน

มีการจัดอบรมผู้บริหารและครูของศูนย์ฝึกครูอนุบาลของราชอาณาจักรกัมพูชามาแล้ว 6 รุ่น จำนวนรุ่นละ 20 คน รวมจำนวน 60 คน

8) ปัญหาในการดำเนินงาน

การศึกษาปัญหาในการดำเนินงานแบ่งออกเป็น 3 ระยะ คือระยะก่อนเข้าร่วมโครงการ ระหว่างเข้าร่วมโครงการ และหลังการเข้าร่วมโครงการ ผลการศึกษาพบว่า ผู้ที่เข้าร่วมโครงการที่ตอบ แบบสอบถามมีจำนวนทั้งหมด 22 คน มีผู้ที่เข้าร่วมโครงการประสบปัญหาเฉพาะระหว่างการเข้าร่วม โครงการฯ โดยจำแนกปัญหาออกได้ 5 ด้าน ปัญหาที่ผู้เข้าร่วมโครงการพบมากที่สุดคือ ปัญหาเกี่ยวกับ สื่อที่ใช้ในการฝึกอบรม และปัญหาเกี่ยวกับผู้ที่เป็นล่าม ได้แก่ เอกสารอบรมเป็นภาษาไทยทำให้เข้าใจ ยาก และล่ามแปลภาษาไม่เก่ง มีผู้ประสบปัญหาจำนวน 14 คน เท่ากับร้อยละ 63.64 ของผู้เข้าร่วม โครงการทั้งหมด ปัญหาที่พบบรองลงมาคือ ด้านภาษาสื่อสาร ได้แก่ ผู้เข้าร่วมโครงการขาดความรู้ ภาษาไทย/ไม่เข้าใจภาษา/ออกเสียงยาก/ฟังไม่ออก/เขียนลำบาก/เรียนยาก มีจำนวน 10 คน เท่ากับ ร้อยละ 45.45 ด้านการใช้ชีวิตในประเทศไทย ได้แก่ ค่าครองชีพ/เงินไม่พอใช้/ไม่มีเงินใช้จ่าย มีจำนวน 7 คน เท่ากับร้อยละ 31.82 และปัญหาด้านความรู้พื้นฐานก่อนเข้ารับการอบรม ได้แก่ ขาดความรู้วิธีสอน มีจำนวน 5 คน เท่ากับร้อยละ 22.73 ตามลำดับ ดังแสดงในตาราง 4.9

ตาราง 4.9 ปัญหาของผู้เข้าร่วมโครงการพัฒนาศูนย์การเรียนรู้ด้านการศึกษารัฐมณฑล ใน
ระยะก่อนเข้าร่วมโครงการ ระหว่างเข้าร่วมโครงการ และหลังเข้าร่วม
โครงการ

ปัญหาของผู้เข้าร่วมโครงการพัฒนาศูนย์การเรียนรู้ การศึกษาปฐมวัยฯ	จำนวน	ร้อยละ
1. สื่อประกอบการอบรม		
1.1 เอกสารอบรมเป็นภาษาไทยทำให้เข้าใจยาก	14	63.64
2. ล่าม		
2.1 ล่ามแปลภาษาไม่เก่ง	14	63.64
3. ภาษาสื่อสาร		
3.1 ขาดความรู้ภาษาไทย/ไม่เข้าใจภาษา/ออกเสียง ยาก/ฟังไม่ออก/เขียนลำบาก/เรียนยาก	10	45.45
3.2 ขาดความรู้ภาษาอังกฤษ	4	18.18
4. การใช้ชีวิตในประเทศไทย		
4.1 ค่าครองชีพ/เงินไม่พอใช้/ไม่มีเงินใช้จ่าย	7	31.82
4.2 ไม่ชินกับอาหาร/มีปัญหาเรื่องอาหารการกิน	1	4.55
5. ความรู้พื้นฐานก่อนเข้ารับการอบรม		
5.1 ขาดความรู้วิธีสอน	5	22.73
5.2 ขาดความรู้การสอนปฐมวัยที่ลึกและกว้าง	3	13.64
5.3 ขาดความรู้ด้านสื่อ	3	13.64
5.4 ขาดความรู้ด้าน ICT	2	9.09
6. ระยะเวลาฝึกอบรม		
6.1 การอบรมสั้นไป ทำให้ได้ความรู้ไม่เพียงพอ	3	13.64

หมายเหตุ: ผู้ให้ข้อมูล 1 คน สามารถระบุปัญหาได้หลายปัญหา

นอกจากนี้ ผู้อำนวยการศูนย์ฝึกครูอนุบาลของราชอาณาจักกรมพญา และผู้แทนจากศูนย์
ฝึกครูอนุบาลของราชอาณาจักกรมพญา ยังได้กล่าวถึงปัญหาของโครงการ และปัญหาของศูนย์ฝึกครู
อนุบาลของราชอาณาจักกรมพญา ดังนี้

“บางโครงการไม่ได้ดำเนินการตามลำดับขั้นตอน ไม่มีการติดตามตรวจสอบ และประเมินความสำเร็จเป็นประจำ อาจจะเริ่มได้ดี แต่ถูกหยุดชะงักกลางคันจากเหตุผลบางอย่างทำให้ไม่ประสบความสำเร็จ เช่นจากสาเหตุภัยธรรมชาติ การถดถอยของเศรษฐกิจและการเมือง เป็นต้น” (การประชุมสนทนากลุ่มในวันที่ 22 สิงหาคม 2554 ณ กรุงเทพมหานคร)

“ปัญหาที่เกิดขึ้นของศูนย์คือ การขาดแคลนครูผู้สอน วัสดุอุปกรณ์การเรียนการสอนไม่เพียงพอ เวลาไปฝึกอบรมระยะสั้นที่ประเทศไทยบางครั้งอาจมีปัญหาเรื่องอาหารการกิน เพราะอาหารมีรสเผ็ด มีปัญหาที่พักอาศัยบ้าง และเงินสนับสนุนที่ได้รับไม่เพียงพอต่อการใช้จ่าย แต่ทั้งนี้จะเป็นเรื่องเล็กๆ น้อยๆ ไม่สามารถเชื่อมโยงเป็นประเด็นปัญหาที่สำคัญได้” (การประชุมสนทนากลุ่มในวันที่ 22 สิงหาคม 2554 ณ กรุงเทพมหานคร)

4.1.1.3 โครงการความร่วมมือทางวิชาการไทย – กัมพูชา

4.1.1.3.1 โครงการศูนย์การสอนภาษาไทยภายใต้ความร่วมมือทางวิชาการไทย – กัมพูชา

โครงการศูนย์การสอนภาษาไทยภายใต้ความร่วมมือทางวิชาการไทย – กัมพูชา เป็นโครงการที่จัดขึ้นตั้งแต่ปี พ.ศ. 2545 โดยกรมวิเทศสหการ กระทรวงการต่างประเทศ ร่วมมือกับมหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ได้ดำเนินการจัดการเรียนการสอน ณ สถาบันภาษาต่างประเทศ (Institute of Foreign Language: IFL) ณ มหาวิทยาลัยภูมิพนมเพญ ราชอาณาจักรกัมพูชา แต่เนื่องจากเหตุการณ์ไม่สงบในราชอาณาจักรกัมพูชา โครงการจึงถูกระงับไว้ ต่อมาในปี พ.ศ. 2548 สำนักความร่วมมือเพื่อการพัฒนาระหว่างประเทศ (สพร.) ได้ดำเนินการต่อ และมีการทำความตกลงร่วมกันกับสถาบันภาษาต่างประเทศ มหาวิทยาลัยภูมิพนมเพญ เมื่อวันที่ 8 มีนาคม 2548 และมหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ได้ดำเนินการจัดทำหลักสูตร แนวทางการรับนักศึกษา และรายละเอียดอื่นๆ จนสามารถเปิดรับนิสิตภาษาไทย รุ่น 1 และเปิดการเรียนการสอนตามโครงการในวันที่ 8 ตุลาคม 2548 และดำเนินการต่อเนื่องมาจนถึงปัจจุบัน ผลการประมวลข้อมูลขั้นต้นของโครงการมีดังต่อไปนี้

1) ระยะเวลาโครงการ

โครงการมีระยะเวลายาวนานถึง 10 ปี ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2545 ถึงปัจจุบัน แต่ดำเนินการมาได้ 7 ปี ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2548 ถึงปัจจุบัน

2) หน่วยงานร่วมมือ

2.1) หน่วยงานความร่วมมือของราชอาณาจักรไทย ประกอบด้วย กรมวิเทศสหการ กระทรวงการต่างประเทศ สำนักความร่วมมือเพื่อการพัฒนาระหว่างประเทศ (สพร.) กระทรวงการต่างประเทศ มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์

2.2) หน่วยงานความร่วมมือของราชอาณาจักรกัมพูชา ประกอบด้วย สถาบันภาษาต่างประเทศ (Institute of Foreign Language) ณ มหาวิทยาลัยภูมิรินทร์พนมเปญ และกระทรวงศึกษาธิการ เขาวชน และกีฬา

3) รูปแบบความร่วมมือ

ความร่วมมือในโครงการมีรูปแบบความร่วมมือแบบทวิภาคีระหว่างราชอาณาจักรไทยกับราชอาณาจักรกัมพูชา

4) ระดับความร่วมมือ

ระดับความร่วมมือของโครงการฯ คือความร่วมมือในระดับรัฐบาลกับรัฐบาล และหน่วยงานกับหน่วยงาน

5) วัตถุประสงค์

โครงการมีวัตถุประสงค์เพื่อเปิดสอนวิชาภาษาไทยเป็นวิชาโท/เอก ซึ่งส่งเสริมและเผยแพร่การเรียนการสอนภาษาไทยไปยังชาวกัมพูชาที่มีความสนใจจะศึกษาภาษาไทย

6) เป้าหมาย

โครงการมีเป้าหมายเพื่อใช้ภาษาไทยเป็นเครื่องมือในการส่งเสริมความร่วมมือด้านเศรษฐกิจระหว่างไทยและกัมพูชา โดยเปิดสอนภาษาไทยในลักษณะของ Non – degree (ระยะเวลา 2 ปี) ก่อนแล้วปรับปรุงเป็นวิชาในหลักสูตรปริญญาตรี

ในกรณีที่เปิดสอนในระดับปริญญาตรีแล้วจะสนับสนุนทุนการศึกษาระดับปริญญาโท หลักสูตรภาษาไทยแก่นิสิตที่เรียนภาษาไทยเพื่อให้กลับไปเป็นครูที่มหาวิทยาลัยภูมิรินทร์พนมเปญต่อไป พร้อมทั้งสนับสนุนทุนฝึกอบรมภาษาไทยระยะสั้นแก่นิสิตที่เรียนภาษาไทย

7) ผลการดำเนินงาน

7.1) ปรับปรุงห้องเรียน จำนวน 2 ห้อง ณ มหาวิทยาลัยภูมิรินทร์พนมเปญ สำหรับเป็นที่ตั้งของศูนย์การสอนภาษาไทย

7.2) จัดส่งผู้เชี่ยวชาญ 1 คน ผู้ช่วยสอน และเจ้าหน้าที่ จำนวน 3 คน ดำเนินโครงการ ณ มหาวิทยาลัยภูมิรินทร์พนมเปญ

7.3) สนับสนุนการจัดทำเอกสารประกอบการเรียน จัดซื้อหนังสือประกอบการสอน

7.4) จัดซื้อเก้าอี้สำหรับการใช้ในห้องเรียน จำนวน 25 ตัว และวัสดุสำนักงานอื่นๆ เช่น เครื่องคอมพิวเตอร์ และอุปกรณ์ เป็นต้น

7.5) มีนิสิตชาวักมพูชาสำเร็จการศึกษาจากโครงการแล้วจำนวน 746 คน
จำแนกตามระดับการศึกษาและสาขาวิชา ได้ดังนี้

- (1) ภาษาไทยพื้นฐาน ระดับ 1 (จบ ป. 3) จำนวน 261 คน
- (2) ภาษาไทยพื้นฐาน ระดับ 2 (จบ ป. 6) จำนวน 226 คน
- (3) ภาษาไทยพื้นฐาน ระดับ 3 (จบ ม. 3) จำนวน 191 คน
- (4) ภาษาไทยพื้นฐาน ระดับ 4 (จบ ม. 6) จำนวน 68 คน

8) ปัญหาในการดำเนินงาน

8.1) ปัญหาเกี่ยวกับนิสิตในโครงการ

นิสิตในโครงการจำนวนหนึ่งเมื่อเรียนภาษาไทยขั้นพื้นฐานจนกระทั่งมีความสามารถในการพูด ฟัง อ่าน เขียนภาษาไทยได้แล้วจะหยุดเรียน

8.2) ปัญหาด้านการรับนิสิตเข้าโครงการ

เนื่องจากการกำหนดเกณฑ์ในการรับนิสิตเข้าโครงการ ดังนั้นเมื่อนิสิตและผู้สนใจจากมหาวิทยาลัยอื่นๆ ให้ความสนใจเรียนและมาขอสมัครเรียนด้วยแต่ไม่สามารถรับได้ทั้งหมด

8.3) ปัญหาผลกระทบจากความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ

ในระหว่างที่มีปัญหาด้านความสัมพันธ์ระหว่างประเทศจะส่งผลกระทบให้จำนวนนิสิตจะเข้าเรียนลดน้อยลง นอกจากนี้จะพบว่า ปัญหาด้านความสัมพันธ์ระหว่างประเทศก็จะส่งผลกระทบต่อนโยบายความร่วมมือทางการศึกษาด้วยเช่นเดียวกัน อาจจะทำให้มีการชลอโครงการหรือระงับการดำเนินโครงการ

8.4) ปัญหาของนิสิตในโครงการ

การศึกษาปัญหาของนิสิตในโครงการแบ่งออกเป็น 3 ระยะ คือระยะก่อนเข้าร่วมโครงการ ระหว่างเข้าร่วมโครงการ และหลังการเข้าร่วมโครงการ ผลการศึกษาพบว่า มีนิสิตที่เข้าร่วมโครงการที่ตอบแบบสอบถามจำนวนทั้งสิ้น 33 คน มีนิสิตที่เข้าร่วมโครงการประสบปัญหาในแต่ละระยะดังนี้

8.4.1) ก่อนเข้าร่วมโครงการ ปัญหาที่นิสิตพบมากที่สุดคือ ปัญหาเกี่ยวกับภาษาไทยได้แก่ ไม่รู้ภาษาไทย หรือรู้ภาษาไทยน้อย และมีปัญหาการอ่านภาษาไทย มีจำนวน 4 คน เท่ากับร้อยละ 12.12 ของนิสิตที่เข้าร่วมโครงการทั้งหมด นอกจากนั้นพบว่ามีปัญหาเกี่ยวกับการสมัครเข้าเรียน ได้แก่ สมัครเข้าเรียนยาก และปัญหาเกี่ยวกับความแตกต่างระหว่างวัฒนธรรม ได้แก่ ไม่รู้ถึงความแตกต่างระหว่างวัฒนธรรม มีจำนวนด้านละ 2 คน เท่ากับร้อยละ 6.06 ของนิสิตที่เข้าร่วมโครงการทั้งหมด

8.4.2) ระหว่างเข้าร่วมโครงการ ปัญหาที่นิสิตพบมากที่สุดคือ ปัญหาการเรียน และการสื่อสาร ได้แก่ เรียนยาก เรียนไม่ทัน เรียนไม่รู้เรื่อง และทำการบ้านลำบาก และเขียนฟังพูดลำบาก ไม่สะดวกค้นคว้าเอกสารภาษาไทย มีจำนวนด้านละ 7 คน เท่ากับร้อยละ 21.21 ปัญหาที่พบรองลงมาเป็นปัญหาเกี่ยวกับการบริหารจัดการของมหาวิทยาลัย ได้แก่ ขาดการเอาใจใส่ ดูแล ไม่รับผิดชอบ ไม่ช่วยแก้ปัญหา และไม่รับข้อเสนอ มีจำนวน 4 คน เท่ากับร้อยละ 12.12 ของนิสิตที่เข้าร่วมโครงการทั้งหมด

8.4.3) หลังเข้าร่วมโครงการ ปัญหาที่นิสิตพบมากที่สุดคือ ปัญหาการมีงานทำ ได้แก่ ไม่ค่อยมีงานที่ใช้ภาษาไทย หรืองานในบริษัท จำนวน 2 คน เท่ากับร้อยละ 6.06 ของนิสิตที่เข้าร่วมโครงการทั้งหมด ดังแสดงในตาราง 4.10

ตาราง 4.10 ปัญหาของนิสิตที่เข้าร่วมโครงการศูนย์การสอนภาษาไทยในระยะก่อน
เข้าร่วมโครงการ ระหว่างเข้าร่วมโครงการ และหลังเข้าร่วมโครงการ

ปัญหาของนิสิตที่เข้าร่วมโครงการศูนย์การสอนภาษาไทย	จำนวน	ร้อยละ
1. ก่อนเข้าร่วมโครงการ		
1.1 ภาษาสื่อสาร		
1) ไม่รู้ภาษาไทย/รู้น้อย/มีปัญหาการอ่าน	4	12.12
1.2 การสมัคร		
1) สมัครยาก	2	6.06
2) ต้องสัมภาษณ์เข้า	1	3.03
3) คัดเฉพาะนักเรียนปีแรก IFL ของ RUPP	1	3.03
1.3 ความแตกต่างระหว่างวัฒนธรรม		
1) ไม่รู้ความแตกต่างระหว่างวัฒนธรรม	2	6.06
1.4 ความพร้อม		
1) ไม่ได้เตรียมตัวก่อน	1	3.03
2) ไม่มีเงินเดินทางมาไทย	1	3.03
1.5 ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ		
1) พิพาทชายแดน	1	3.03
1.6 อื่นๆ		
1) กลัวเรียนไม่ทัน	2	6.06
2) ตั้งความหวังสูงกับโครงการ	1	3.03

ปัญหาของนิสิตที่เข้าร่วมโครงการศูนย์การสอน ภาษาไทย	จำนวน	ร้อยละ
2. ระหว่างเข้าร่วมโครงการ		
2.1 การเรียน		
1) เรียนยาก/เรียนไม่ทัน/ไม่รู้เรื่อง/ทำการบ้านลำบาก	7	21.21
2.2 ภาษาสื่อสาร		
1) เขียนฟังพูดลำบาก/ไม่สะดวกค้นคว้าเอกสาร ภาษาไทย	7	21.21
2.3 การบริหารจัดการของมหาวิทยาลัย		
1) ขาดการเอาใจใส่ ดูแล/ ไม่รับผิดชอบ/ ไม่ช่วยแก้ปัญหา/ไม่รับข้อเสนอ	4	12.12
2) เลือกปฏิบัติ	2	6.06
3) ให้บริการทางการศึกษาน้อยมาก	1	3.03
4) ห้องเรียนไม่พอ	1	3.03
2.4 อื่นๆ		
1) โครงการไม่ชัดเจน	1	3.03
2) ไม่เป็นไปตามสัญญาที่บอกไว้	1	3.03
3) ต้องทำตามคำสั่ง	1	3.03
4) มีปัญหาใน/นอกห้องเรียน	1	3.03
5) การอบรมสั้นไป/เวลาเรียนไม่พอ/ ได้ความรู้ไม่เพียงพอ	2	6.06
3. หลังเข้าร่วมโครงการ		
3.1 การมีงานทำ		
1) ไม่ค่อยมีงานที่ใช้ภาษาไทย/บริษัทคนไทย	2	6.06
3.2 ภาษาสื่อสาร		
1) มีปัญหาภาษาไทยเขียนภาษาไทยยังไม่ค่อยได้/ ฟังได้บ้าง	1	3.03
3.3 อื่นๆ		
1) ถูกทำให้กลัว/ไม่กล้า/ไม่เชื่อมั่นในตนเอง	2	6.06
2) ความรู้ยังไม่เพียงพอ/ความรู้ไม่พอต่อการสอน นักเรียน/ความสามารถยังน้อย	1	3.03

หมายเหตุ: ผู้ให้ข้อมูล 1 คน สามารถระบุปัญหาได้หลายปัญหา

4.1.1.3.2 โครงการจัดตั้งศูนย์พัฒนาฝีมือแรงงานกัมพูชา – ไทย

สำนักความร่วมมือเพื่อการพัฒนาระหว่างประเทศ หรือกรมวิเทศสหการได้ดำเนินความร่วมมือเพื่อการพัฒนากับราชอาณาจักรกัมพูชาตั้งแต่ปี พ.ศ. 2534 สำหรับโครงการจัดตั้งศูนย์พัฒนาฝีมือแรงงานกัมพูชา – ไทย ได้ดำเนินการตั้งแต่ในปี พ.ศ. 2539 ผลการประมวลข้อมูลขั้นต้นของโครงการมีดังต่อไปนี้

1) ระยะเวลาโครงการ

ระยะเวลา 16 ปี ตั้งแต่ พ.ศ. 2539 ถึง พ.ศ. 2552

2) หน่วยงานร่วมมือ

2.1) หน่วยงานความร่วมมือของราชอาณาจักรไทย ประกอบด้วย กรมวิเทศสหการ กระทรวงการต่างประเทศ สำนักความร่วมมือเพื่อการพัฒนาระหว่างประเทศ (สพร.) กระทรวงการต่างประเทศ สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา (สอศ.) และสถาบันอาชีวศึกษาของไทยประมาณ 38 แห่ง

2.2) หน่วยงานความร่วมมือของราชอาณาจักรกัมพูชา ประกอบด้วย กระทรวงแรงงานและฝึกอบรมวิชาชีพ ผ่านกองทุนสมเด็จจัน

3) รูปแบบความร่วมมือ

ความร่วมมือในโครงการมีรูปแบบความร่วมมือแบบพหุภาคีระหว่างราชอาณาจักรไทยกับราชอาณาจักรกัมพูชา

4) ระดับความร่วมมือ

ระดับความร่วมมือของโครงการฯ คือความร่วมมือในระดับรัฐบาลกับรัฐบาล และหน่วยงานกับหน่วยงาน

5) วัตถุประสงค์

5.1) เพื่อเสริมสร้างความสัมพันธ์อันดีระหว่างไทยกับกัมพูชา

5.2) เพื่อให้ความร่วมมือเพื่อพัฒนาเป็นส่วนช่วยผลักดันการพัฒนาประเทศทั้งด้านเศรษฐกิจและสังคมของกัมพูชาประสบผลสำเร็จ ซึ่งย่อมจะส่งผลกระทบเชิงบวกต่อประเทศไทยเช่นกัน

5.3) เพื่อเสริมสร้างการพัฒนาฝีมือแรงงานให้มีขีดความสามารถมากขึ้น

6) เป้าหมาย

6.1) พัฒนาฝีมือแรงงานรองรับอุตสาหกรรมต่างๆ ในกัมพูชาที่กำลังมีการเติบโต

6.2) แลกเปลี่ยนผู้เชี่ยวชาญด้านทักษะฝีมือแรงงานชาวกัมพูชา

6.3) เสริมสร้างให้แรงงานชาวกัมพูชาเกิดทักษะการเรียนรู้ด้วยตนเอง

7) ผลการดำเนินงาน

- 7.1) การก่อสร้างศูนย์พัฒนาฝีมือแรงงานกัมพูชา – ไทยในจังหวัดพุนพนม
- 7.2) จัดหาเครื่องมือ เครื่องจักร วัสดุอุปกรณ์ต่างๆ
- 7.3) จัดหาผู้เชี่ยวชาญฝึกอบรมครูของศูนย์พัฒนาฝีมือแรงงานกัมพูชา – ไทย
- 7.4) ส่งครูของศูนย์พัฒนาฝีมือแรงงานกัมพูชา – ไทยเข้าฝึกอบรมทักษะความเชี่ยวชาญในประเทศไทย
- 7.5) ฝึกอบรมทักษะอาชีพให้แก่ชาวกัมพูชาในหลักสูตรระยะสั้น 10 หลักสูตร จำนวนกว่า 3,800 คน

ภาพ 4.7 ศูนย์พัฒนาฝีมือแรงงานกัมพูชา – ไทย ณ พุนพนม จังหวัดพนมเปญ

8) ปัญหาในการดำเนินงาน

- 8.1) ความขาดแคลนงบประมาณและ วัสดุ อุปกรณ์ ที่ใช้ในการสอนและฝึกปฏิบัติ เนื่องมาจากความช่วยเหลือของประเทศไทยยุติลงหลังจากเสร็จสิ้นโครงการในปี พ.ศ. 2552
- 8.2) งบประมาณสนับสนุนจากรัฐบาลกัมพูชามีจำนวนไม่เพียงพอต่อความต้องการในการดำเนินงาน
- 8.3) ผลจากการตอบแบบสอบถามพบว่า ปัญหาที่ประชาชนชาวกัมพูชาที่เข้าร่วมโครงการพบในระยะก่อนเข้าร่วมโครงการ ระหว่างเข้าร่วมโครงการ และหลังการเข้าร่วมโครงการ คือ
 - 8.3.1) ก่อนเข้าร่วมโครงการ ปัญหาที่พบมากที่สุดคือ ปัญหาเกี่ยวกับการสมัคร คือ สมัครยาก เดินทางไกล/ขึ้นใบสมัครลำบาก มีจำนวน 6 คน (ร้อยละ 24.00) และปัญหาการขาดความรู้ คือ ขาดความรู้วิชาชีพ/ขาดประสบการณ์ทำงาน มีจำนวน 5 คน (ร้อยละ 20.00)

8.3.2) ระหว่างเข้าร่วมโครงการ ปัญหาที่พบมากที่สุดคือ ปัญหาเกี่ยวกับการเรียนการสอน คือ ไม่มีไฟฟ้าฝึกงาน/ไฟฟ้าติดๆ ดับๆ มีจำนวน 22 คน (ร้อยละ 88.00) ขาดวัสดุอุปกรณ์/สื่อ มีจำนวน 13 คน (ร้อยละ 52.00) ปัญหาที่พบบรองลงมาคือ ปัญหาเศรษฐกิจ ได้แก่ ค่าครองชีพ/เงินไม่พอใช้/ไม่มีเงินใช้จ่าย มีจำนวน 20 คน (ร้อยละ 80.00)

8.3.3) หลังเข้าร่วมโครงการ ปัญหาที่พบมากที่สุดคือ ปัญหาเกี่ยวกับการมีงานทำ ได้แก่ หางานยากความรู้น้อย มีจำนวน 15 คน (ร้อยละ 60.00) รองลงมาคือ ไม่มีเงินทุนเปิดร้านได้ มีจำนวน 8 คน (ร้อยละ 32.00) ดังแสดงในตาราง 4.11

ตาราง 4.11 ปัญหาของประชาชนชาวกัมพูชาที่เข้าร่วมโครงการจัดตั้งศูนย์พัฒนาฝีมือแรงงานกัมพูชา – ไทย ในระยะก่อนเข้าร่วมโครงการ ระหว่างเข้าร่วมโครงการ และหลังเข้าร่วมโครงการ

ปัญหาของประชาชนชาวกัมพูชาที่เข้าร่วมโครงการจัดตั้งศูนย์พัฒนาฝีมือแรงงานกัมพูชา – ไทย	จำนวน	ร้อยละ
1. ก่อนเข้าร่วมโครงการ		
1.1 การสมัคร		
1) สมัครยาก	6	24.00
2) เดินทางไกล/เย็นไปสมัครลำบาก	6	24.00
3) ขอ/ซื้อใบสมัครยาก	2	8.00
4) พบครูยากเพื่อสมัครเรียน	2	8.00
5) ต้องสัมภาษณ์เข้า	2	8.00
6) แข่งขันกันหลายคน	1	4.00
7) ต้องสมัครหลายครั้ง	1	4.00
8) มีปัญหาสมัคร	1	4.00
1.2 ขาดความรู้		
1) ขาดความรู้วิชาชีพ/ขาดประสบการณ์ทำงาน	5	20.00
1.3 การประชาสัมพันธ์		
1) มีปัญหาการประชาสัมพันธ์	1	4.00
1.4 อื่นๆ		
1) ไม่มีงานทำ	2	8.00
2) มีปัญหาครอบครัวเล็กน้อย	1	4.00
2. ระหว่างเข้าร่วมโครงการ		
2.1 การเรียนการสอน		
1) ไม่มีไฟฟ้าฝึกงาน/ไฟฟ้าติดๆ ดับๆ	22	88.00

ปัญหาของประชาชนชาวกำแพงเพชรที่เข้าร่วมโครงการ จัดตั้งศูนย์พัฒนาฝีมือแรงงานกำแพงเพชร – ไทย	จำนวน	ร้อยละ
2) ขาดวัสดุอุปกรณ์/สื่อ	13	52.00
3) เวลาค้นคว้าไม่ได้รับความรู้เท่าที่ควร เวลาศึกษา วิธี/วัฒนธรรมน้อย/สถานที่ท่องเที่ยวน้อย	4	16.00
4) การอบรมสั้นไป/เวลาเรียนไม่พอ/ได้ความรู้ไม่ เพียงพอ	2	8.00
5) เรียนยาก ไม่ทัน ไม่รู้เรื่อง/ทำการบ้าน คำนวณ เอกสารไทยลำบาก/เขียนฟังพูดลำบาก	1	4.00
6) ครูไม่เอาใจใส่	1	4.00
7) ขาดครูเชี่ยวชาญการสอน/มีประสบการณ์	1	4.00
8) การสอนขาดคุณภาพ	1	4.00
2.2 เศรษฐกิจ		
1) ค่าครองชีพ/เงินไม่พอใช้/ไม่มีเงินใช้จ่าย	20	80.00
2) ไม่มีเงินเดือนทำให้มีปัญหา	5	20.00
2.3 สภาพแวดล้อม		
1) ห้องเรียนแคบ	5	20.00
2) ห้องเรียนขาดสุขอนามัย	1	4.00
2.4 อื่นๆ		
1) ไม่มีพาหนะมาเรียน	14	56.00
2) ปัญหาปรับตัวเรื่องอาหาร	4	16.00
3) ปัญหาชายแดน/ความสัมพันธ์	1	4.00
3. หลังเข้าร่วมโครงการ		
3.1 การมีงานทำ		
1) หางานยากความรู้น้อย	15	60.00
2) ไม่มีต้นทุนเปิดร้าน	8	32.00
3) พยายามหางาน/ทำกิจการส่วนตัว	4	16.00
3.2 ข้อสังเกต		
1) หางานไม่ยาก	2	8.00
2) ไม่มีปัญหา	1	4.00

หมายเหตุ: ผู้ให้ข้อมูล 1 คน สามารถระบุปัญหาได้หลายปัญหา

4.1.1.4 โครงการแลกเปลี่ยนบุคลากรและนักศึกษาไทยกับประเทศอนุภูมิภาคลุ่มแม่น้ำโขง

โครงการนี้เกิดขึ้นจากการเริ่มดำเนินการโครงการพัฒนาความร่วมมือทางวิชาการระหว่างสถาบันอุดมศึกษาไทยกับประเทศเพื่อนบ้าน ในปี พ.ศ. 2539 โดยสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา (ทบวงมหาวิทยาลัยเดิม) ในปี พ.ศ. 2541 สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษาร่วมกับศูนย์ภูมิภาคการอุดมศึกษาและการพัฒนา (SEAMEO RIHED) ได้จัดประชุมอย่างไม่เป็นทางการของรัฐมนตรีผู้รับผิดชอบการอุดมศึกษาจากประเทศในอนุภูมิภาคลุ่มแม่น้ำโขง 6 ประเทศ (กัมพูชา พม่า ลาว เวียดนาม ไทยและจีนเฉพาะมณฑล ยูนนานและมณฑลกวางสี) และได้แถลงเจตนารมณ์ในคำประกาศร่วมของที่ประชุม ซึ่งตกลงที่จะร่วมมือกันในระยะยาวโดยเน้นสาขาเกษตรศึกษา เศรษฐศาสตร์ศึกษา การจัดการอุดมศึกษา เวชศาสตร์เขตร้อน การศึกษาทางไกล และสิ่งแวดล้อมศึกษา ในปี พ.ศ. 2542 สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษาได้ริเริ่มการแลกเปลี่ยนคณาจารย์และนักศึกษาไทยกับประเทศเพื่อนบ้าน ภายใต้โครงการพัฒนาความร่วมมือทางวิชาการระหว่างสถาบันอุดมศึกษาไทยกับประเทศเพื่อนบ้าน ต่อมาในปีงบประมาณ 2546 สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษาได้สานต่อและปรับโครงการเพื่อขยายกรอบความร่วมมือให้กว้างยิ่งขึ้น โดยปรับเปลี่ยนชื่อโครงการเป็นโครงการแลกเปลี่ยนบุคลากรและนักศึกษาไทยกับประเทศอนุภูมิภาคลุ่มแม่น้ำโขง (Staff and Student Exchange Program between Thailand and Greater Mekong Sub – region (GMS) Countries) ผลการประมวลข้อมูลขั้นต้นของโครงการมีดังต่อไปนี้

1) ระยะเวลาโครงการ

โครงการมีระยะเวลา 14 ปี เริ่มต้นในปี พ.ศ. 2541 – 2545 ในความตกลงความร่วมมือกันในระยะยาวโดยเน้นสาขาเกษตรศึกษา เศรษฐศาสตร์ศึกษา การจัดการอุดมศึกษา เวชศาสตร์เขตร้อน การศึกษาทางไกล และสิ่งแวดล้อมศึกษาระหว่างรัฐมนตรีผู้รับผิดชอบการอุดมศึกษาจากประเทศในอนุภูมิภาคลุ่มแม่น้ำโขง 6 ประเทศ (กัมพูชา พม่า ลาว เวียดนาม ไทย และจีน)

ในปี พ.ศ. 2546 ถึงปัจจุบัน สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษาได้เปลี่ยนชื่อโครงการพัฒนาความร่วมมือทางวิชาการระหว่างสถาบันอุดมศึกษาไทยกับประเทศเพื่อนบ้านเป็นโครงการแลกเปลี่ยนบุคลากรและนักศึกษาไทยกับประเทศอนุภูมิภาคลุ่มแม่น้ำโขงเพื่อขยายกรอบความร่วมมือให้กว้างขวางยิ่งขึ้น

2) หน่วยงานร่วมมือ

2.1) หน่วยงานร่วมมือฝ่ายไทย ได้แก่ สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา ศูนย์ภูมิภาคการอุดมศึกษาและการพัฒนา (SEAMEO RIHED) สำนักความร่วมมือเพื่อการพัฒนา

ระหว่างประเทศ กระทรวงการต่างประเทศ สำนักงานความร่วมมือพัฒนาเศรษฐกิจกับประเทศเพื่อนบ้าน (องค์การมหาชน) หรือ สพพ. และสถาบันอุดมศึกษาไทย

2.2) หน่วยงานร่วมมือฝ่ายกัมพูชา ได้แก่ กระทรวงศึกษาธิการ เยาวชน และ การกีฬา

2.3) หน่วยงานร่วมมือระดับภูมิภาคอาเซียน ได้แก่ ธนาคารเพื่อการพัฒนาแห่งเอเชีย (Asia Development Bank: ADB)

3) รูปแบบความร่วมมือ

รูปแบบความร่วมมือแบบพหุภาคีระหว่างกลุ่มประเทศอนุภูมิภาคลุ่มแม่น้ำโขง (Greater Mekong Sub – region: GMS) ได้แก่ กัมพูชา จีน (เฉพาะมณฑลยูนนานและมณฑลกว่างซี) พม่า ลาว เวียดนาม และไทย

4) ระดับความร่วมมือ

ระดับความร่วมมือมีหลายระดับตั้งแต่ ระดับรัฐบาลและรัฐบาล หน่วยงานระดับภูมิภาค อาเซียนกับรัฐบาล กระทรวงต่อกระทรวง สถาบันต่อสถาบัน และบุคคลต่อบุคคล ในกลุ่มของนิสิต นักศึกษา และคณาจารย์ นักวิชาการทางการศึกษา

5) วัตถุประสงค์

โครงการแลกเปลี่ยนบุคลากรและนักศึกษาไทยกับประเทศอนุภูมิภาคลุ่มแม่น้ำโขงมี วัตถุประสงค์เพื่อส่งเสริมความร่วมมือทางวิชาการระหว่างสถาบันอุดมศึกษาไทยและสถาบันอุดมศึกษาในประเทศอนุภูมิภาคลุ่มแม่น้ำโขง โดยผ่านกิจกรรมการแลกเปลี่ยนคณาจารย์ นักวิชาการ นักศึกษา ข้าราชการข้อมูลและการวิจัยร่วมระดับอุดมศึกษาระหว่างประเทศในอนุภูมิภาคลุ่มแม่น้ำโขง โดยสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษาให้การสนับสนุนการแลกเปลี่ยนสองทางคือ ทั้งอาจารย์/ นักศึกษา/บุคลากรอุดมศึกษาไทยไปประเทศอื่นๆ ในอนุภูมิภาคลุ่มแม่น้ำโขง และอาจารย์/นักศึกษา/บุคลากรอุดมศึกษาจากประเทศอื่นๆ ในอนุภูมิภาคลุ่มแม่น้ำโขงมาศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาไทย

6) เป้าหมาย

6.1) การแลกเปลี่ยนบุคลากรอุดมศึกษา ซึ่งได้แก่ อาจารย์และบุคลากรในสถาบันอุดมศึกษาในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษาและสถาบันอุดมศึกษาของประเทศ อนุภูมิภาคลุ่มแม่น้ำโขง

(1) การสอนและบรรยายในสถาบันอุดมศึกษาประเทศอนุภูมิภาคลุ่มแม่น้ำโขง

(2) การทำวิจัยหรือร่วมวิจัยในสถาบันอุดมศึกษาประเทศอนุภูมิภาคลุ่ม

แม่น้ำโขง

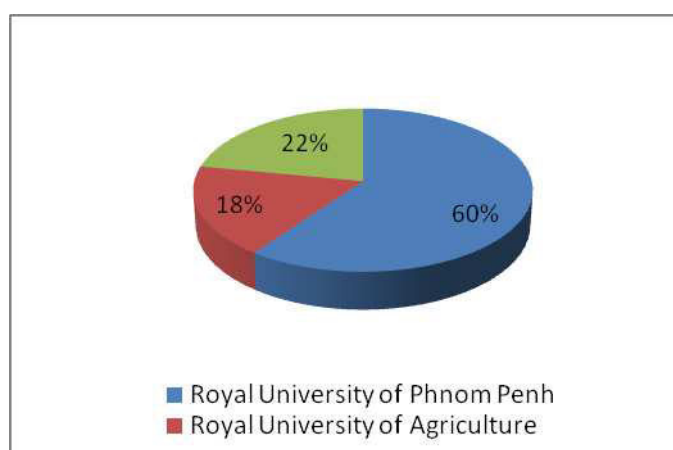
(3) ให้คำปรึกษาเพื่อพัฒนาหลักสูตร วิธีการเรียนการสอน ปฏิบัติงานร่วมกับผู้รับผิดชอบในสาขาวิชานั้นๆ รวมถึงการสร้างและสานต่อความร่วมมือระหว่างสถาบันอุดมศึกษาในประเทศอนุภูมิภาคลุ่มแม่น้ำโขง

6.2) การแลกเปลี่ยนนักศึกษา

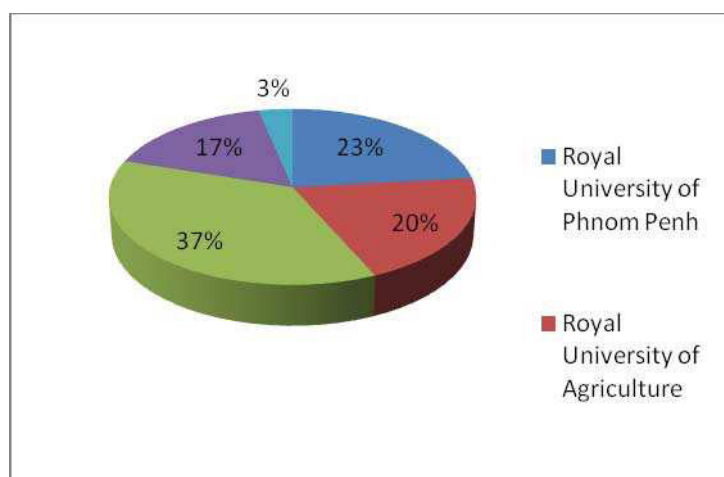
การศึกษาหรือการวิจัยซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาในสถาบัน อุดมศึกษา ประเทศอนุภูมิภาคลุ่มแม่น้ำโขง โดยต้องมีการลงทะเบียนเรียน โดยมีระยะเวลาแลกเปลี่ยนสำหรับการศึกษา 1 ภาคการศึกษาแต่ไม่เกิน 4 เดือน และระยะเวลาแลกเปลี่ยนสำหรับนักศึกษาไปทำวิจัย 1 เดือนแต่ไม่เกิน 4 เดือน

7) ผลการดำเนินงาน

ระหว่างปีงบประมาณ 2543 – 2553 มีผู้เข้าร่วมโครงการ GMS รวมทั้งสิ้น 1,176 คน เป็นอาจารย์และบุคลากรในสถาบันอุดมศึกษาและนักศึกษาชาวกัมพูชาที่เข้าร่วมโครงการจำนวน 122 คน (ร้อยละ 10.37) สำหรับอาจารย์และบุคลากรในสถาบันอุดมศึกษาและนักศึกษาชาวกัมพูชาที่อยู่ในประเทศไทย มีจำนวน 50 คน ในจำนวนนี้เป็นบุคลากรและนักศึกษาจาก Royal University of Phnom Penh มากที่สุด (ร้อยละ 60) รองลงมาคือ บุคลากรและนักศึกษาจาก และ Royal University of Agriculture (ร้อยละ 22 และ 18 ตามลำดับ) สำหรับบุคลากรและนักศึกษาชาวไทยที่อยู่ใน กัมพูชา มีจำนวน 30 คน ในจำนวนนี้จะอยู่ใน University of Health Science มากที่สุด (ร้อยละ 37) รองลงมา อยู่ใน Royal University of Phnom Penh (ร้อยละ 23) ดังแสดงในภาพ 4.8 และ 4.9

ภาพ 4.8 ร้อยละของบุคลากรและนักศึกษาชาวกัมพูชาที่อยู่ในราชอาณาจักรไทยภายใต้โครงการแลกเปลี่ยนบุคลากรและนักศึกษาไทยกับประเทศอนุภูมิภาคลุ่มแม่น้ำโขง

ภาพ 4.9 ร้อยละของบุคลากรและนักศึกษาชาวไทยที่อยู่ในราชอาณาจักรกัมพูชามายใต้โครงการแลกเปลี่ยนบุคลากรและนักศึกษาไทยกับประเทศอนุภูมิภาคลุ่มแม่น้ำโขง

8) ปัญหาในการดำเนินงาน

ผลการศึกษาปัญหาในการดำเนินงานจากนักศึกษาชาวกัมพูชาที่ศึกษาในราชอาณาจักรไทยจำนวน 5 คน พบว่า มีผู้ให้ข้อมูลเกี่ยวกับปัญหาของโครงการ 1 คนคือ เป็นปัญหาก่อนเข้าร่วมโครงการในด้านของภาษาในการสื่อสาร ได้แก่ การสื่อสารมีความลำบาก และไม่พบว่ามีผู้พบปัญหาในระหว่างและหลังเข้าร่วมโครงการ

4.1.1.5 สรุปผลประมวลข้อมูลขั้นต้นของโครงการความร่วมมือทางการศึกษาระหว่างราชอาณาจักรไทยกับราชอาณาจักรกัมพูชา

โครงการความร่วมมือทางการศึกษาระหว่างราชอาณาจักรไทยกับราชอาณาจักรกัมพูชาที่มีรูปแบบทวิภาคีหรือพหุภาคีที่หน่วยงานในราชอาณาจักรไทยและราชอาณาจักรกัมพูชาจัดทำขึ้น มีระยะเวลาความร่วมมืออย่างน้อย 5 ปีขึ้นไป และได้ร่วมมือกันแล้วไม่น้อยกว่า 3 ปี (เริ่มโครงการไม่ช้ากว่าปี พ.ศ. 2551) มีจำนวน 4 โครงการหลัก (7 โครงการย่อย) ผลการประมวลข้อมูลขั้นต้นในด้านระยะเวลาโครงการ หน่วยงานความร่วมมือ รูปแบบความร่วมมือ ระดับความร่วมมือ และวัตถุประสงค์/เป้าหมาย/ผลการดำเนินงานและปัญหา สรุปได้ดังนี้

1) ระยะเวลาโครงการ หน่วยงานความร่วมมือ รูปแบบความร่วมมือ และระดับความร่วมมือ

โครงการความร่วมมือทางการศึกษาระหว่างราชอาณาจักรไทยกับราชอาณาจักรกัมพูชามีระยะเวลาโครงการโดยรวมอยู่ระหว่าง 6 ปี ถึง 16 ปี โครงการที่มีระยะเวลาดำเนินการมาก

ที่สุดคือ โครงการแลกเปลี่ยนบุคลากรและนักศึกษาไทยกับประเทศอนุภูมิภาคลุ่มแม่น้ำโขง เริ่มดำเนินโครงการตั้งแต่ พ.ศ. 2539 และดำเนินการมาแล้ว 16 ปี รองลงมาคือ โครงการพระราชทานความช่วยเหลือแก่ราชอาณาจักรกัมพูชาด้านการศึกษาในสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี เริ่มดำเนินโครงการตั้งแต่ พ.ศ. 2543 และดำเนินการมาแล้ว 12 ปี ภายใต้บันทึกความตกลง (MOU) ที่มีการลงนามมาแล้ว 4 ครั้ง ตั้งแต่ พ.ศ. 2544 – 2546 หน่วยงานความร่วมมือ โดยส่วนใหญ่เป็นหน่วยงานจาก 2 ราชอาณาจักร และมีรูปแบบความร่วมมือ แบบทวิภาคี ยกเว้น โครงการแลกเปลี่ยนบุคลากรและนักศึกษาไทยกับประเทศอนุภูมิภาคลุ่มแม่น้ำโขง ที่มีรูปแบบความร่วมมือพหุภาคี ระดับความร่วมมือส่วนใหญ่เป็นระดับหน่วยงานกับหน่วยงาน โดยโครงการพระราชทานความช่วยเหลือแก่ราชอาณาจักรกัมพูชาด้านการศึกษาในสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี เป็นโครงการที่มีระดับความร่วมมือหลากหลายระดับมากที่สุด ได้แก่ ระดับรัฐบาลกับหน่วยงาน ระดับหน่วยงานกับหน่วยงาน ระดับหน่วยงานกับประชาชน และระดับประชาชนกับประชาชน และมีหน่วยงานให้ความร่วมมือจำนวนมากที่สุดจาก 2 ราชอาณาจักร โดยหน่วยงานจากราชอาณาจักรไทยได้รับความร่วมมือในการให้ความช่วยเหลือจากหน่วยงานภาครัฐ เอกชน และประชาชน ได้แก่ กรมราชองครักษ์ กระทรวงกลาโหม กระทรวงการต่างประเทศ กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ กระทรวงวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี และสิ่งแวดล้อม กระทรวงศึกษาธิการ กระทรวงสาธารณสุข กระทรวงอุตสาหกรรม สภาความมั่นคงแห่งชาติ กองบัญชาการทหารสูงสุด กองบัญชาการทหารบก เหล่าทัพ สำนักงานตำรวจแห่งชาติ กองบัญชาการตำรวจตระเวนชายแดน กรมวิเทศสหการ สำนักความร่วมมือเพื่อการพัฒนาระหว่างประเทศ (สพร.) สถานเอกอัครราชทูตไทยประจำราชอาณาจักรกัมพูชา กรมอาชีวศึกษา กรมสามัญศึกษา กรมศิลปากร กรมพัฒนาที่ดิน กรมส่งเสริมการเกษตร กรมประมง กรมชลประทาน กรมปศุสัตว์ กรมส่งเสริมสหกรณ์ สภาสถาบันราชภัฏ องค์การโทรศัพท์แห่งประเทศไทย สถาบัน TOEIC (ประเทศไทย) ศูนย์อำนวยความสะดวก 101 กองบัญชาการทหารสูงสุด ศูนย์ปฏิบัติการกองทัพบก สถาบันอุดมศึกษาในราชอาณาจักรไทย ได้แก่ คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์ สำนักงานคณะกรรมการอาชีวศึกษา (สอศ.) และสถาบันอาชีวศึกษาของไทย ประมาณ 38 แห่ง และโรงเรียนอนุบาลในจังหวัดบุรีรัมย์ ร้อยเอ็ด สุรินทร์ และกรุงเทพมหานคร และประชาชนชาวไทยและชาวต่างประเทศผู้มีจิตศรัทธา หน่วยงานจากราชอาณาจักรกัมพูชา ได้แก่ รัฐบาลกัมพูชา กระทรวงกลาโหมกัมพูชา กระทรวงศึกษาธิการเยาวชนและกีฬา กระทรวงแรงงานและฝึกอบรมวิชาชีพ ศูนย์ฝึกครูอนุบาลของราชอาณาจักรกัมพูชา ผู้นำระดับจังหวัด ระดับอำเภอ ระดับท้องถิ่น และจากประชาชนชาวกัมพูชาในท้องถิ่น เป็นต้น

ตาราง 4.12 ผลการประมวลข้อมูลขั้นต้นของโครงการความร่วมมือทางการศึกษาระหว่างราชอาณาจักรไทยกับราชอาณาจักรกัมพูชาด้านระยะเวลาโครงการ หน่วยงานความร่วมมือ รูปแบบความร่วมมือ และระดับความร่วมมือ

ข้อมูลขั้นต้น ชื่อโครงการ	ระยะเวลาโครงการ/ ที่ดำเนินการมาแล้ว	หน่วยงานความร่วมมือ			รูปแบบความร่วมมือ*		ระดับความร่วมมือ				
		ไทย	กัมพูชา	ประเทศอื่นๆ	ทวิภาคี	พหุภาคี	รัฐกับรัฐ	รัฐกับหน่วยงาน	หน่วยงาน/หน่วยงาน	หน่วยงาน/ประชาชน	ประชาชนกับประชาชน
1. โครงการพระราชทานความช่วยเหลือแก่ราชอาณาจักรกัมพูชาด้านการศึกษา (3 โครงการย่อย)	12 ปี (พ.ศ. 2543 – 2555)	✓	✓		✓			✓	✓	✓	✓
2. โครงการสานสัมพันธ์เพื่อนบ้าน	9 ปี (พ.ศ. 2549 – ปัจจุบัน)	✓	✓		✓		✓		✓		
3. โครงการความร่วมมือทางวิชาการไทย – กัมพูชา (2 โครงการย่อย)											
3.1 โครงการศูนย์การสอนภาษาไทย	6 ปี (พ.ศ. 2549 – ปัจจุบัน)	✓	✓		✓		✓		✓		
3.2 โครงการจัดตั้งศูนย์พัฒนาฝีมือแรงงานกัมพูชา – ไทย	10 ปี (พ.ศ. 2539 – 2552)	✓	✓		✓		✓		✓	✓	
4. โครงการแลกเปลี่ยนบุคลากรและนักศึกษาไทยกับประเทศอนุภูมิภาคุ่มแม่น้ำโขง	16 ปี (พ.ศ. 2539 – ปัจจุบัน)	✓	✓	✓		✓	✓		✓		

* รูปแบบความร่วมมือในทุกโครงการเป็นแบบทางเดียวคือ ภาคีฝ่ายราชอาณาจักรไทยเป็นผู้ให้ความช่วยเหลือ (Donor) ภาคีฝ่ายราชอาณาจักรกัมพูชาเป็นผู้รับความช่วยเหลือ (Recipient)

2) วัตถุประสงค์/เป้าหมาย/ผลการดำเนินงานและปัญหา

2.1) วัตถุประสงค์และเป้าหมาย

ผลประมวลข้อมูลขั้นต้นโครงการความร่วมมือทางการศึกษาระหว่างราชอาณาจักรไทยกับราชอาณาจักรกัมพูชาในด้านวัตถุประสงค์และเป้าหมาย พบว่า ทุกโครงการมีวัตถุประสงค์ที่จะพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ และการพัฒนาการจัดการศึกษาของราชอาณาจักรกัมพูชา โดยใช้การศึกษาเป็นกลไกในการพัฒนา เป้าหมายของการพัฒนาส่วนใหญ่คือ ครูและผู้บริหาร นักเรียนและนักศึกษาในทุกระดับการศึกษา ได้แก่ การศึกษาขั้นพื้นฐาน อาชีวศึกษา และอุดมศึกษา ในการพัฒนาการจัดการศึกษาส่วนใหญ่เป็นการพัฒนา สื่อ/เทคโนโลยีการศึกษา การเรียนการสอน และการพัฒนาหลักสูตร โครงการที่มีการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ของราชอาณาจักรกัมพูชาทุกระดับการศึกษา และการพัฒนาการจัดการศึกษาอย่างครอบคลุมคือ โครงการพระราชทานความช่วยเหลือแก่ราชอาณาจักรกัมพูชาด้านการศึกษา รองลงมาคือ โครงการจัดตั้งศูนย์พัฒนาฝีมือแรงงานกัมพูชา – ไทย ดังรายละเอียดในตาราง 4.13

ตาราง 4.13 ผลการประมวลข้อมูลขั้นต้นด้านวัตถุประสงค์และเป้าหมายของโครงการความร่วมมือทางการศึกษาระหว่างราชอาณาจักรไทยกับราชอาณาจักรกัมพูชา

ข้อมูลขั้นต้น โครงการ	วัตถุประสงค์/เป้าหมายของโครงการ									
	การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์			ระดับการศึกษา			การพัฒนาการจัดการศึกษา			
	ครู/ ผู้บริหาร	นักเรียน นักศึกษา	ประชาชน	พื้นฐาน	อาชีว ศึกษา	อุดม ศึกษา	หลักสูตร	การเรียน การสอน	สื่อ/ เทคโนโลยี	แหล่ง เรียนรู้
1. โครงการพระราชทานความช่วยเหลือแก่ราชอาณาจักรกัมพูชาด้านการศึกษา	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
2. โครงการสานสัมพันธ์เพื่อนบ้าน	✓	✓		✓			✓	✓	✓	
3. โครงการความร่วมมือทางวิชาการไทย – กัมพูชา										
3.1 โครงการศูนย์การสอนภาษาไทย	✓	✓				✓	✓	✓	✓	✓
3.2 โครงการจัดตั้งศูนย์พัฒนาฝีมือแรงงานกัมพูชา – ไทย	✓	✓	✓		✓		✓	✓	✓	✓
4. โครงการแลกเปลี่ยนบุคลากรและนักศึกษาไทยกับประเทศอนุภูมิภาคกลุ่มแม่น้ำโขง	✓	✓				✓	✓	✓	✓	✓
รวมจำนวนโครงการ	5	5	2	2	2	3	5	5	5	4

2.2) ผลการดำเนินงาน

ผลประมวลข้อมูลขั้นต้นด้านผลการดำเนินงานของโครงการความร่วมมือทางการศึกษาระหว่างราชอาณาจักรไทยกับราชอาณาจักรไทยกัมพูชา พบว่า การดำเนินโครงการเป็นไปตามวัตถุประสงค์ บางโครงการประสบความสำเร็จเป็นอย่างดี ทำให้มีการขยายระยะเวลาของโครงการมาถึงปัจจุบัน ได้แก่ โครงการพระราชทานความช่วยเหลือแก่ราชอาณาจักรกัมพูชา ด้านการศึกษา บางโครงการแม้ว่าจะสิ้นสุดระยะเวลาของโครงการแล้ว แต่ราชอาณาจักรกัมพูชายังดำเนินงานอยู่จนถึงปัจจุบัน ได้แก่ โครงการจัดตั้งศูนย์พัฒนาฝีมือแรงงานกัมพูชา – ไทย ซึ่งสิ้นสุดโครงการในปี พ.ศ. 2552 แต่รัฐบาลของราชอาณาจักรกัมพูชายังให้การสนับสนุนงบประมาณดำเนินงานต่อ ซึ่งขณะนี้ ฝ่ายราชอาณาจักรไทยได้มีแผนที่จะให้การสนับสนุนและพัฒนาโครงการต่อ โดยกระทรวงการต่างประเทศต้องการให้สภาอุตสาหกรรมเข้าไปช่วยดำเนินการเพื่อพัฒนาฝีมือแรงงานชาวกัมพูชาสำหรับรองรับอุตสาหกรรมต่างๆ ในราชอาณาจักรกัมพูชาที่กำลังมีการเติบโต

"เท่าที่ไปดูเห็นว่าควรจะมีการฟื้นฟูปรับปรุงศูนย์พัฒนาฝีมือแรงงาน ปัจจุบันมีการใช้งานอยู่แต่สภาพค่อนข้างทรุดโทรมมากควรจะมีการพัฒนาปรับปรุงศูนย์และพัฒนาฝีมือแรงงานเพื่อรองรับการเป็นฐานผลิตร่วมที่ปัจจุบันมีนักลงทุนจำนวนมาก รวมทั้งไทยเข้าไปลงทุนในกัมพูชาแต่แรงงานฝีมือที่จะรองรับยังไม่เพียงพอทั้งที่แรงงานในกัมพูชามีจำนวนมาก" (อนิต ใสรัตน์, 2555 อ้างถึงใน ฐานเศรษฐกิจ, 16 กุมภาพันธ์ 2555)

เมื่อประมวลข้อมูลในด้านผลการดำเนินงานเมื่อเปรียบเทียบกับวัตถุประสงค์/เป้าหมายของโครงการพบว่า นอกจากจะมีการดำเนินโครงการตามวัตถุประสงค์แล้ว ยังมีความสำเร็จของโครงการในด้านของการพัฒนาการศึกษาและพัฒนาประชากรชาวกัมพูชา มีชาวกัมพูชาได้รับประโยชน์อย่างกว้างขวางผ่านการศึกษารูปแบบต่างๆ มีการก่อสร้างแหล่งจัดการศึกษาที่ยั่งยืนให้แก่ราชอาณาจักรกัมพูชา 2 แห่งคือ วิทยาลัยกำปงเฌอเตียล ณ อำเภอบราสาทชอมโบร์ จังหวัดกำปงธม และศูนย์พัฒนาฝีมือแรงงานกัมพูชา – ไทย ณ พุนพนม จังหวัดพนมเปญ โครงการดังกล่าวได้รับงบประมาณสนับสนุนโดยรวมมากกว่า 240 ล้านบาท โดยในจำนวนนี้เป็นงบประมาณที่ใช้ในโครงการพระราชทานความช่วยเหลือแก่ราชอาณาจักรกัมพูชาด้านการศึกษา เป็นส่วนใหญ่ นอกจากนี้ ได้มีประชากรที่เป็นผู้รับประโยชน์ ได้รับการพัฒนาผ่านโครงการในหลายรูปแบบ ได้แก่ 1) การพัฒนาครู อาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษาให้มีความรู้ความสามารถและทักษะอาชีพ เพื่อไปใช้ในการพัฒนาประชากรชาวกัมพูชาต่อไป 2) การให้ทุนศึกษาต่อในระดับปวช. ปวส. ปริญญาตรี ปริญญาโท และปริญญาเอก 3) การอบรมทักษะอาชีพระยะสั้น ซึ่งมีประชากรชาวกัมพูชาได้รับการพัฒนาผ่าน

โครงการความร่วมมือทางการศึกษาโดยประมาณถึง 15,000 คน นอกจากนี้ยังพบว่า การดำเนินงานในบางโครงการ เช่น โครงการพระราชทานความช่วยเหลือแก่ราชอาณาจักรกัมพูชาด้านการศึกษายังส่งผลให้เกิดการพัฒนาคุณภาพชีวิตและความเข้มแข็งให้แก่ชุมชนที่อยู่ใกล้เคียงอีกด้วย ทั้งในด้านของทักษะอาชีพ การส่งเสริมสุขภาพ และการทำนุบำรุงศาสนา สำหรับฝ่ายไทยพบว่า ไม่ได้เป็นผู้รับประโยชน์ที่เป็นกลุ่มเป้าหมายหลักของโครงการ แต่เป็นการได้ประโยชน์สืบเนื่องจากผลการดำเนินโครงการ กล่าวคือ ชาวกัมพูชาที่ได้รับทุนการศึกษาในระดับอุดมศึกษาในราชอาณาจักรไทย ได้เข้ามามีส่วนในการสอนภาษากัมพูชาในสถาบันอุดมศึกษาเพื่อเตรียมคนไทยให้พร้อมต่อการเข้าสู่ประชาคมอาเซียน รายละเอียดดังแสดงในตาราง 4.14

ตาราง 4.14 ผลการประมวลข้อมูลขั้นต้นด้านผลการดำเนินงานของโครงการความร่วมมือทางการศึกษาระหว่างราชอาณาจักรไทยกับราชอาณาจักรกัมพูชา

โครงการ	วัตถุประสงค์/เป้าหมาย	ผลการดำเนินงาน
1. โครงการพระราชทานความช่วยเหลือแก่ราชอาณาจักรกัมพูชาด้านการศึกษา	1) ก่อสร้างวิทยาลัย อาคาร และปรับปรุงพื้นที่ที่เกี่ยวข้อง 2) จัดการศึกษาสายสามัญและอาชีวศึกษา	1) ก่อสร้างวิทยาลัยกำปงเมอเดียล 1 แห่งและพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานและสาธารณูปโภคในโรงเรียน และในชุมชนในอำเภอปราสาทซ็อมโบว์ 2) มีการสนับสนุนงบประมาณเพื่อการก่อสร้างโครงสร้างพื้นฐานและสาธารณูปโภคกว่า 255 ล้านบาทแบ่งเป็นงบประมาณสำหรับการก่อสร้าง ซ่อมแซมและการปฏิบัติงานประมาณ 210 ล้านบาท 3) มีการสนับสนุนงบประมาณเพื่อพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ ประมาณ 45 ล้านบาท 4) นักเรียนจบการศึกษาแล้วมากกว่า 2,000 คน คือ นักเรียนเกรด 12 จำนวน 1,094 คน นักเรียนเกรด 9 จำนวน 1,037 คน 5) จัดอบรมและให้ทุนศึกษาต่อแก่ครูของวิทยาลัยฯ จำนวน 112 คน 6) ให้ทุนศึกษาระดับอาชีวศึกษา 605 คน 7) เปิดสอนหลักสูตรอาชีพระยะสั้น มีประชากรชาวกัมพูชาจบหลักสูตรประมาณ 7,800 คน 8) มีการทอดกฐินเพื่อนำปัจจัยไปใช้ในการก่อสร้างพระอุโบสถให้แก่ชุมชนในอำเภอปราสาทซ็อมโบว์

โครงการ	วัตถุประสงค์/เป้าหมาย	ผลการดำเนินงาน
		9) ผู้ที่เข้าร่วมโครงการจาก 2 ราชอาณาจักรมีมิตรไมตรีที่ดีต่อกัน 10) ผู้รับทุนศึกษาต่อในไทยมีส่วนร่วมในการเป็นวิทยากรสอนภาษากัมพูชาในมหาวิทยาลัยไทย เช่น ราชภัฏสวนดุสิต มหาวิทยาลัยบูรพา เป็นต้น
2. โครงการสานสัมพันธ์เพื่อนบ้านกับประเทศกัมพูชา	1) เพื่อให้ความรู้และประสบการณ์การจัดการเรียนการสอนระดับปฐมวัยแก่ครูที่เข้ารับการอบรม 2) ส่งเสริมความร่วมมือ ความเข้าใจที่ถูกต้อง และความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างราชอาณาจักรกัมพูชากับประเทศไทย	1) ผู้บริหาร และครูผู้สอนวิทยาลัยฝึกหัดครูปฐมวัยเข้ารับการอบรมการจัดการเรียนการสอนระดับปฐมวัย และการศึกษาปฐมวัยแล้ว 5 รุ่น ในที่ 1 – 4 มีจำนวนรุ่นละ 10 คน รวม 40 คน และรุ่นที่ 5 จำนวน 20 คน รวมจำนวนผู้บริหาร และครูที่ได้รับการพัฒนาจำนวนทั้งสิ้น 60 คน 2) มีการสนับสนุนงบประมาณในปี พ.ศ. 2551 เท่ากับ 250,000 บาท
3. โครงการความร่วมมือทางวิชาการไทย – กัมพูชา 3.1 โครงการศูนย์การสอนภาษาไทยภายใต้ความร่วมมือทางวิชาการไทย – กัมพูชา	1) จัดการเรียนการสอนภาษาไทย ณ สถาบันภาษาต่างประเทศ มหาวิทยาลัยภูมิทรพนมเปญ 2) ส่งเสริมและเผยแพร่การเรียนการสอนภาษาไทยไปยังชาวกัมพูชาที่มีความสนใจจะศึกษาภาษาไทย	1) จัดสร้างห้องเรียน จำนวน 2 ห้อง ณ มหาวิทยาลัยภูมิทรพนมเปญ สำหรับเป็นที่ตั้งของศูนย์การสอนภาษาไทย 2) สนับสนุนหนังสือ ตำราเรียน สื่อการเรียนการสอน และวัสดุอุปกรณ์สำนักงาน 3) จัดส่งผู้เชี่ยวชาญ 1 คน ผู้ช่วยสอน และเจ้าหน้าที่ จำนวน 3 คน ดำเนินโครงการ ณ มหาวิทยาลัยภูมิทรพนมเปญ 4) เปิดสอนภาษาไทยพื้นฐาน 1 – 2 ภาษาไทย ระดับกลาง 1 – 2 5) มีนิสิตชาวกัมพูชาสำเร็จการศึกษาจากโครงการแล้วจำนวน 746 คน 6) มีมูลค่าความร่วมมือตั้งแต่ปี 2541 – 2553 รวมทั้งสิ้น 16,354,905 บาท
3.2 โครงการจัดตั้งศูนย์พัฒนาฝีมือแรงงานกัมพูชา – ไทย	1) จัดตั้งศูนย์พัฒนาฝีมือแรงงานกัมพูชา – ไทย 2) จัดฝึกอบรมทักษะอาชีพหลักสูตรระยะสั้น 10 หลักสูตร 3) เสริมสร้างการพัฒนาฝีมือแรงงานให้มีขีดความสามารถมากขึ้น 4) สร้างเสริมสร้างความสัมพันธ์อันดีระหว่างไทยกับกัมพูชา	1) ก่อสร้างศูนย์พัฒนาฝีมือแรงงานกัมพูชา – ไทยในจังหวัดพนมเปญ 2) หาเครื่องมือ เครื่องจักร วัสดุอุปกรณ์ต่างๆ 3) ครูของศูนย์พัฒนาฝีมือแรงงานกัมพูชา – ไทยเข้าฝึกอบรมทักษะความเชี่ยวชาญในประเทศไทย 4) ประชาชนชาวกัมพูชาจบหลักสูตรแล้วจำนวนมากกว่า 3,800 คน

โครงการ	วัตถุประสงค์/เป้าหมาย	ผลการดำเนินงาน
	5) เพื่อให้ความร่วมมือเพื่อพัฒนาเป็นส่วนช่วยผลักดันการพัฒนาประเทศทั้งด้านเศรษฐกิจและสังคมของกัมพูชาประสบความสำเร็จ	
4. แลกเปลี่ยนบุคลากรและนักศึกษาไทยกับประเทศอนุภูมิภาคลุ่มแม่น้ำโขง	1) ส่งเสริมความร่วมมือทางวิชาการระหว่างสถาบันอุดมศึกษาไทยและสถาบันอุดมศึกษาในประเทศอนุภูมิภาคลุ่มแม่น้ำโขง 2) แลกเปลี่ยนคณาจารย์ นักวิชาการ นักศึกษา ข้าราชการข้อมูลและการวิจัยร่วมระดับอุดมศึกษาระหว่างประเทศในอนุภูมิภาคลุ่มแม่น้ำโขง โดยสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษาให้การสนับสนุนการแลกเปลี่ยนสองทาง	1) ปีงบประมาณ 2543 – 2553 มีผู้เข้าร่วมโครงการ GMS รวมทั้งสิ้น 1,176 คน เป็นอาจารย์และบุคลากรในสถาบันอุดมศึกษาและนักศึกษาชาวกัมพูชาที่เข้าร่วมโครงการจำนวน 122 คน (ร้อยละ 10.37) 2) งบประมาณที่ใช้ในการสนับสนุนจะมีจำนวนประมาณ 8 ล้านบาท (เมื่อคิดตามจำนวนสัดส่วนของงบประมาณ โครงการฯ รวมทั้งสิ้น 83,475,106 บาท ต่อจำนวนผู้เข้าร่วมโครงการจากราชอาณาจักรกัมพูชา)

2.3) ปัญหาการดำเนินงาน

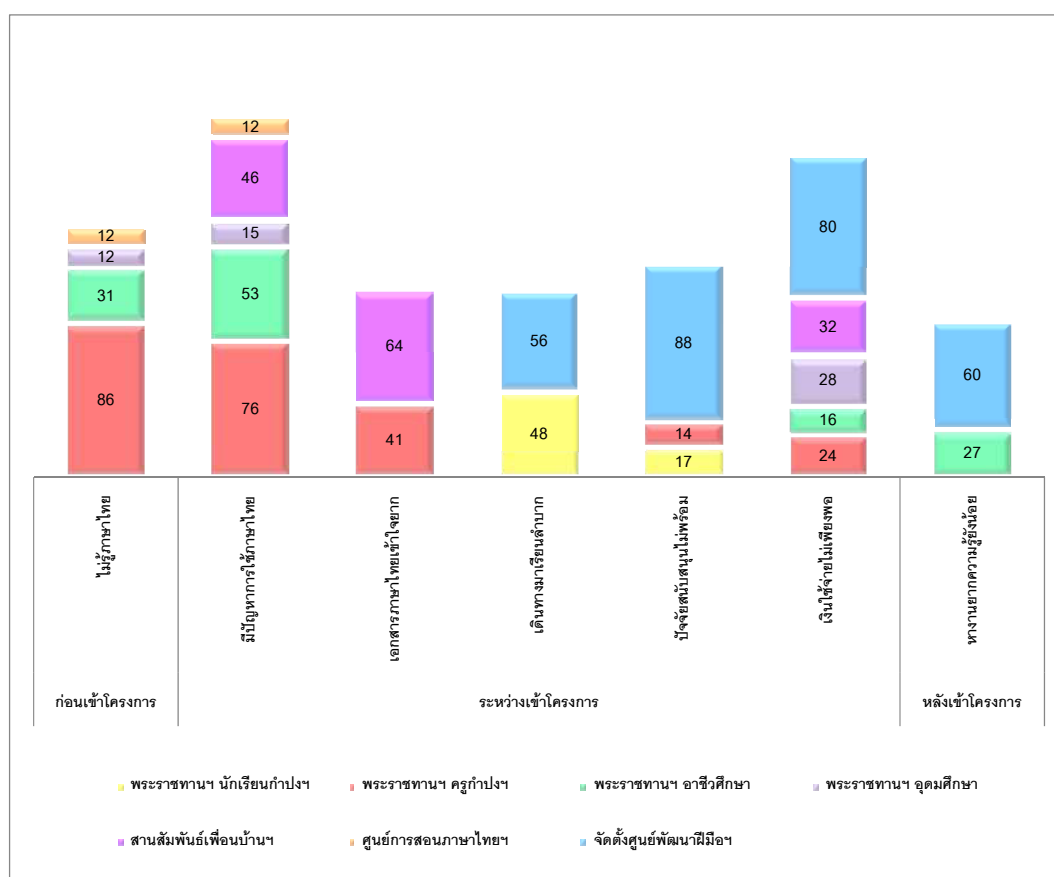
ผลประมวลข้อมูลจากแบบสอบถามพบว่า ผู้ที่เข้าร่วมโครงการส่วนหนึ่งได้ระบุถึงปัญหาการดำเนินงานเมื่อพิจารณาแล้วพบว่า ปัญหาที่ผู้เข้าร่วมโครงการระบุไว้ที่พบจำนวนมากและพบในหลายโครงการ ในระยะก่อนเข้าร่วมโครงการคือ ปัญหาเกี่ยวกับการไม่รู้ภาษาไทย พบมากถึง 4 โครงการ (ร้อยละ 11.67 ถึง 86.21) รองลงมาคือ ขาดความรู้พื้นฐาน/ทักษะอาชีพ พบ 3 โครงการ (ร้อยละ 20.00 ถึง 44.83) ในระหว่างเข้าร่วมโครงการ ปัญหาที่พบมากที่สุด คือ เงินค่าใช้จ่ายได้น้อย ไม่เพียงพอค่าครองชีพ พบ 5 โครงการ (ร้อยละ 15.56 ถึง 80.00) รองลงมายังคงเป็นปัญหาเกี่ยวกับการไม่รู้ภาษาไทย พบมากถึง 5 โครงการ (ร้อยละ 12.12 ถึง 75.86) สำหรับปัญหาหลังการเข้าร่วมโครงการ คือ หางานยากความรู้อย่างไม่เพียงพอ พบ 2 โครงการ (ร้อยละ 26.67 ถึง 60.00) ดังแสดงในตาราง 4.15

ตาราง 4.15 ผลการประมวลข้อมูลขั้นต้นด้านปัญหาการดำเนินงานของโครงการความร่วมมือทางการศึกษา
ระหว่างราชอาณาจักรไทยกับราชอาณาจักรกัมพูชา

รายละเอียดของปัญหา การดำเนินงาน	โครงการ							
	พระราชทานฯ				สถาน สัมพันธ์ เพื่อนบ้านฯ	ศูนย์การ สอน ภาษาไทยฯ	จัดตั้งศูนย์ พัฒนา ฝีมือฯ	แลกเปลี่ยน บุคลากรฯ
	กำปง (นร)	กำปง (ครู)	อาชีวะ ศึกษา	อุดม ศึกษา				
1. ระยะก่อนเข้าร่วมโครงการ								
1.1 ภาษา								
1) ไม่รู้ภาษาไทย		86.21	31.11	11.67		12.12		
1.2 ความรู้ของผู้เข้าโครงการ								
1) ขาดความรู้พื้นฐาน/ทักษะอาชีพ		44.83			22.73		20.00	
2) ใช้คอมพิวเตอร์ไม่เป็น		68.97						
1.3 การสมัครเข้าโครงการ								
1) การสมัครเข้าโครงการมีความ ยากลำบาก เช่น เดินทางไกล สอบหลายครั้ง	9.52		8.89	8.33			24.00	
2. ระหว่างการเข้าร่วมโครงการ								
2.1 ภาษา								
1) ขาดความรู้ภาษาไทย/มีปัญหา การใช้ภาษาไทย		75.86	53.33	15.00	45.45	12.12		
2) สื่อสารภาษาไทยลำบาก		31.03	40.00	25.00		21.21		20.00
3) ล่ามแปลภาษาไม่เก่ง					63.64			
4) เอกสารภาษาไทยค้นคว้ายาก เข้าใจยาก		41.38			63.64			
2.2 การเดินทาง								
1) เดินทางมาเรียนลำบาก	47.62						56.00	
2.3 การเรียนและปัจจัยสนับสนุน								
1) ขาดความพร้อมของปัจจัยสนับสนุน เช่น ไฟฟ้า น้ำ วัสดุอุปกรณ์ สื่อ	17.46	14.29					88.00	
2) ปัญหาที่พักไม่มี/คับแคบ/ไม่ดี		24.14	24.44					
3) เรียนยาก/เรียนไม่ทัน/ไม่รู้เรื่อง/ ทำการบ้านลำบาก			13.33			21.21		
2.4 ปัญหาเศรษฐกิจ								
1) เงินค่าใช้จ่ายได้น้อยไม่เพียงพอ ค่าครองชีพ		24.14	15.56	28.33	31.82		80.00	
2.5 ระยะเวลาการฝึกอบรม								
1) ระยะเวลาการอบรมสั้นเกินไป					13.64		16.00	

ร้อยละของปัญหา การดำเนินงาน	โครงการ						
	พระราชทานฯ				สถาน สัมพันธ์ เพื่อนบ้านฯ	ศูนย์การ สอน ภาษาไทยฯ	จัดตั้งศูนย์ พัฒนา ฝีมือฯ
	กำปง (นร)	กำปง (ครู)	อาชีว ศึกษา	อุดม ศึกษา			
ปัญหาการดำเนินงาน							แลกเปลี่ยน บุคลากรฯ
3. หลังการเข้าร่วมโครงการ							
1) หางานยากความรู้ยังไม่เพียงพอ			26.67				60.00

เมื่อพิจารณาจากปัญหาที่พบมากในหลายโครงการ คือ พบมากกว่า 2 โครงการ ขึ้นไป หรือมีผู้พบปัญหามากกว่าร้อยละ 50 จะเห็นได้ว่า ปัญหาที่พบมากที่สุดในระยะก่อนและ ระหว่างการเข้าร่วมโครงการคือ ปัญหาการใช้ภาษาไทย ในระยะหลังการเข้าร่วมโครงการคือ ปัญหา การหางานทำเพราะยังมีความรู้ไม่เพียงพอ ดังแสดงรายละเอียดในภาพ 4.10

ภาพ 4.10 ปัญหาการดำเนินงานของโครงการความร่วมมือทางการศึกษาระหว่างราชอาณาจักรไทยกับราชอาณาจักรกัมพูชา

4.1.2 ผลการวิเคราะห์สังเคราะห์โครงการความร่วมมือทางการศึกษาระหว่างราชอาณาจักรไทยกับราชอาณาจักรกัมพูชา

การนำเสนอผลวิเคราะห์สังเคราะห์โครงการความร่วมมือทางการศึกษาระหว่างราชอาณาจักรไทยกับราชอาณาจักรกัมพูชา เป็นการนำเสนอผลการวิเคราะห์จากแบบสอบถามที่กลุ่มตัวอย่างซึ่งเป็นผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับโครงการความร่วมมือทางการศึกษาให้ข้อมูล แบ่งออกเป็น 6 ด้าน คือ 1) ปัจจัยนำเข้า 2) กระบวนการ 3) ความสอดคล้องระหว่างวัตถุประสงค์และเป้าหมายของโครงการกับแผนการพัฒนาคณะของราชอาณาจักรกัมพูชา 4) วิธีการในการพัฒนาคณะ 5) ผลผลิต และ 6) ปัญหา/อุปสรรคและข้อเสนอแนะ ปรากฏผลดังนี้

4.1.2.1 ปัจจัยนำเข้า

1) บุคลากร

ผลการศึกษาพบว่า ปัจจัยนำเข้าด้านบุคลากรของโครงการความร่วมมือทางการศึกษาระหว่างราชอาณาจักรไทยกับราชอาณาจักรกัมพูชามีหลายระดับ ทั้งนี้ฝ่ายราชอาณาจักรไทยมีความหลากหลายมากที่สุด โครงการที่มีความร่วมมือมีปัจจัยนำเข้าด้านบุคลากรจากหลายแหล่งมากที่สุด คือ โครงการพระราชทานความช่วยเหลือแก่ราชอาณาจักรกัมพูชาด้านการศึกษา ซึ่งมีบุคลากรให้ความร่วมมือในการให้ความช่วยเหลือจากหลายหน่วยงานทั้งหน่วยงานภาครัฐ เอกชน และประชาชน บุคลากรจากฝ่ายไทย ได้แก่ บุคลากรจากสำนักพระราชวัง กรมราชองครักษ์ สำนักงานคณะกรรมการพิเศษเพื่อประสานงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ (กปร.) มูลนิธิชัยพัฒนา บุคลากรจากหน่วยงานระดับกระทรวง ได้แก่ กระทรวงกลาโหม กระทรวงสาธารณสุข กระทรวงอุตสาหกรรม กระทรวงวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีและสิ่งแวดล้อม และกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ บุคลากรจากหน่วยงานระดับกรม ได้แก่ กรมส่งเสริมการเกษตร กรมปศุสัตว์ และกรมประมง กรมศิลปากร กรมพัฒนาที่ดิน กรมส่งเสริมการเกษตร กรมชลประทาน กรมส่งเสริมสหกรณ์ เป็นต้น บุคลากรจากหน่วยงานอื่นๆ ได้แก่ กองบัญชาการตำรวจตระเวนชายแดน สภาความมั่นคงแห่งชาติ องค์การโทรศัพท์แห่งประเทศไทย สถาบัน TOEIC (ประเทศไทย) สถาบันการศึกษาขั้นพื้นฐาน อาชีวศึกษา และอุดมศึกษา บุคลากรฝ่ายราชอาณาจักรกัมพูชาที่ให้ความร่วมมือในการให้ความช่วยเหลือจากภาครัฐ ได้แก่ รัฐบาลราชอาณาจักรโดยสมเด็จพระเจ้านั่น บุคลากรจากกระทรวงศึกษาเยาวชน และการกีฬา และกระทรวงแรงงานและฝึกอบรมวิชาชีพ และมีบุคลากรจากหน่วยงานภาครัฐและประชาชนที่เข้าร่วมโครงการในฐานะผู้รับประโยชน์ ได้แก่ บุคลากรของมหาวิทยาลัย วิทยาลัย ศูนย์ฝึกอาชีพ ศูนย์ฝึกครูอนุบาล และประชาชน ดังแสดงในตาราง 4.16

ตาราง 4.16 ผลการวิเคราะห์สังเคราะห์ปัจจัยนำเข้าด้านบุคลากรของโครงการความร่วมมือทางการศึกษา

ระหว่างราชอาณาจักรไทยกับราชอาณาจักรกัมพูชา

ปัจจัยนำเข้าด้านบุคลากร	ราชอาณาจักรไทย													ราชอาณาจักรกัมพูชา						
	สำนักพระราชวัง ฯลฯ	หน่วยงานระดับกระทรวงฯ	หน่วยงานระดับกรม	สภาความมั่นคง ฯลฯ	ศธ. / กต./รง.	สพพ. กต.	สป. ศธ.	สพฐ. ศธ.	สอศ. ศธ.	สกอ. ศธ.	สถาบันอุดมศึกษา	สถาบันอาชีวศึกษา	โรงเรียน	รัฐบาลโดยสมเด็จพระเจ้าน้องนางเธอฯ	กระทรวงศึกษาฯ	กระทรวงแรงงานฯ	มหาวิทยาลัย/วิทยาลัย	ศูนย์ฝึกอบรม	ศูนย์ฝึกครูอนุบาล	ชุมชน
โครงการ																				
1. โครงการพระราชทานความช่วยเหลือแก่ราชอาณาจักรกัมพูชาด้านการศึกษา	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓			✓
2. โครงการสานสัมพันธ์เพื่อนบ้านกับประเทศกัมพูชา					✓		✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
3. โครงการความร่วมมือทางวิชาการไทย – กัมพูชา																				
3.1 โครงการศูนย์การสอนภาษาไทยภายใต้ความร่วมมือทางวิชาการไทย – กัมพูชา					✓	✓				✓	✓				✓	✓	✓			
3.2 โครงการจัดตั้งศูนย์พัฒนาฝีมือแรงงานกัมพูชา – ไทย					✓	✓			✓	✓	✓	✓		✓		✓		✓		✓
4. แลกเปลี่ยนบุคลากรและนักศึกษาไทยกับประเทศอนุภูมิภาคลุ่มแม่น้ำโขง					✓					✓	✓				✓		✓			

2) งบประมาณและวัสดุอุปกรณ์

ผลการศึกษาพบว่า ปัจจัยนำเข้าด้านงบประมาณและวัสดุอุปกรณ์ของโครงการความร่วมมือทางการศึกษา ระหว่างราชอาณาจักรไทยกับราชอาณาจักรกัมพูชา เป็นการสนับสนุนจากฝ่ายไทยมากที่สุด โครงการที่มีการสนับสนุนงบประมาณและวัสดุอุปกรณ์จากหลายแหล่งมากที่สุดคือ โครงการพระราชทานความช่วยเหลือแก่ราชอาณาจักรกัมพูชาด้านการศึกษา รองลงมาคือ โครงการศูนย์การสอนภาษาไทยภายใต้ความร่วมมือทางวิชาการไทย – กัมพูชา ดังแสดงในตาราง 4.17

ตาราง 4.17 ผลการวิเคราะห์สังเคราะห์ปัจจัยนำเข้าด้านงบประมาณและวัสดุอุปกรณ์ของโครงการ
ความร่วมมือทางการศึกษาระหว่างราชอาณาจักรไทยกับราชอาณาจักรกัมพูชา

ปัจจัยนำเข้า	ราชอาณาจักรไทย												ราชอาณาจักรกัมพูชา						รวม
	สมเด็จพระเทพรัตนฯ	สำนักพระราชวัง ฯลฯ	หน่วยงานระดับกระทรวง ฯลฯ	สพร. กต.	สปป. ศธ.	สพฐ. ศธ.	สอศ. ศธ.	สกอ. ศธ.	รง.	สถาบันอุดมศึกษา	สถาบันอาชีวศึกษา	สถานศึกษาขั้นพื้นฐาน	ประชาชนชาวไทย	ประชาชนชาวต่างประเทศ	รัฐบาลโดยสมเด็จพระเจ้าน้องนางเธอฯ	กระทรวงศึกษาฯ	กระทรวงแรงงานฯ	สถาบันอุดมศึกษา	
1. โครงการพระราชทานความช่วยเหลือแก่ราชอาณาจักรกัมพูชาด้านการศึกษา	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓		✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓		✓	16
2. โครงการสานสัมพันธ์เพื่อนบ้านกับประเทศกัมพูชา					✓	✓				✓		✓				✓			5
3. โครงการความร่วมมือทางวิชาการไทย – กัมพูชา																			
3.1 โครงการศูนย์การสอนภาษาไทยภายใต้ความร่วมมือทางวิชาการไทย – กัมพูชา			✓							✓	✓				✓	✓		✓	6
3.2 โครงการจัดตั้งศูนย์พัฒนาฝีมือแรงงานกัมพูชา – ไทย					✓		✓		✓		✓				✓		✓		5
4. โครงการแลกเปลี่ยนบุคลากรและนักศึกษาไทยกับประเทศอนุภูมิภาคกลุ่มแม่น้ำโขง								✓		✓									2
รวม	1	1	1	2	3	2	2	2	1	4	3	2	1	1	3	3	1	2	

3) การบริหาร

ในด้านการบริหารโครงการความร่วมมือทางการศึกษา พบว่าสามารถจำแนกโครงการตามการบริหารออกเป็น 3 กลุ่มคือ

3.1) มีการบริหารร่วมกันในระยะเริ่มต้นโครงการ โดยมีการแต่งตั้งคณะกรรมการบริหารโครงการจากทั้ง 2 ฝ่าย ได้แก่ โครงการพระราชทานความช่วยเหลือแก่ราชอาณาจักรกัมพูชา ด้านการศึกษา โครงการสานสัมพันธ์เพื่อนบ้านกับประเทศกัมพูชา โครงการศูนย์การสอนภาษาไทย ภายใต้ความร่วมมือทางวิชาการไทย – กัมพูชา และโครงการแลกเปลี่ยนบุคลากรและนักศึกษาไทยกับประเทศอนุภูมิภาคลุ่มแม่น้ำโขง

3.2) มีการบริหารร่วมกันในระยะดำเนินโครงการ โดยมีการแต่งตั้งคณะกรรมการบริหารโครงการจากทั้ง 2 ฝ่าย ได้แก่ โครงการพระราชทานความช่วยเหลือด้านการศึกษา โครงการศูนย์การสอนภาษาไทย เป็นต้น

3.3) การบริหารโดยรัฐบาลของราชอาณาจักรกัมพูชา เมื่อโครงการสิ้นสุดลงจะเป็นการบริหารโดยรัฐบาลของราชอาณาจักรกัมพูชา ได้แก่ โครงการจัดตั้งศูนย์พัฒนาฝีมือแรงงานกัมพูชา – ไทย

4.1.2.2 กระบวนการ

การดำเนินโครงการความร่วมมือทางการศึกษาทุกโครงการเป็นไปตามกรอบความร่วมมือที่กำหนด รวมทั้งความเห็นชอบของคณะกรรมการและหน่วยงานที่รับผิดชอบ ทำให้การดำเนินการเป็นไปตามระยะเวลาที่กำหนดไว้ในโครงการ โดยมีการกำหนดขั้นตอนในการเตรียมการ เช่น การสำรวจความต้องการของผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง มีการวางแผนร่วมกันโดยคณะกรรมการทั้ง 2 ฝ่าย และมีการกำหนดขั้นตอนการดำเนินงานโดยคณะกรรมการทั้ง 2 ฝ่าย ส่วนในขั้นตอนการประเมินผล พบว่ายังมีไม่ครบถ้วนทุกโครงการ เช่น โครงการจัดตั้งศูนย์พัฒนาฝีมือแรงงานกัมพูชา – ไทย นอกจากนี้สภาพปัญหาด้านความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ ทำให้การดำเนินโครงการไม่เป็นไปตามที่กำหนด สำหรับโครงการที่มีกระบวนการดำเนินโครงการครบถ้วนทุกขั้นตอนคือ โครงการพระราชทานความช่วยเหลือด้านการศึกษาในสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี

4.1.2.3 ความสอดคล้องระหว่างวัตถุประสงค์และเป้าหมายของโครงการกับแผนการพัฒนาคนของราชอาณาจักรกัมพูชา

ผลการวิเคราะห์ความสอดคล้องระหว่างวัตถุประสงค์และเป้าหมายของโครงการความร่วมมือทางการศึกษากับแผนการพัฒนาคนของราชอาณาจักรกัมพูชาในยุทธศาสตร์สี่เหลี่ยมของรัฐบาลกัมพูชา วาระที่ 4 (ค.ศ. 2008 – 2013) มุมที่ 4 (Hun Sen, 2008) พบว่า ทุกโครงการมีความสอดคล้องกับยุทธศาสตร์สี่เหลี่ยมของรัฐบาลกัมพูชา วาระที่ 4 ดังนี้ 1) ด้านการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ คือ

พัฒนาประชาชนชาวกำพูชาที่เข้าร่วมโครงการให้มีความรับผิดชอบสูง มีวินัย คุณธรรม มีความสำนึกในอาชีพ ซื่อสัตย์ และกระตือรือร้นในการพัฒนางาน 2) ด้านการศึกษาเพื่อปวงชน คือ สนับสนุนส่งเสริมการพัฒนาคุณภาพการศึกษา และ 3) ด้านการแสวงหาคู่ภาคีจากนานาชาติที่ให้ความร่วมมือและช่วยเหลือ คือ ส่งเสริมความสามารถของครู พัฒนาคุณภาพเอกสาร ตำรา และสื่อการเรียนการสอน พัฒนาหลักสูตรการเรียนการสอน พัฒนาวิธีการสอน ห้องสมุด ห้องทดลอง และจัดฝึกอบรมให้แก่บุคลากรทางการศึกษาเพิ่มเติม ดังแสดงรายละเอียดในตาราง 4.18

ตาราง 4.18 ผลการวิเคราะห์ความสอดคล้องระหว่างวัตถุประสงค์และเป้าหมายของโครงการความร่วมมือทางการศึกษากับแผนการพัฒนาคณะของราชอาณาจักรกัมพูชา

ความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ และเป้าหมาย ยุทธศาสตร์สี่เหลี่ยมของกัมพูชา	โครงการความร่วมมือทางการศึกษา				
	พระราชทาน ความช่วยเหลือ	สานสัมพันธ์ เพื่อนบ้าน	ศูนย์การสอน ภาษาไทย	จัดตั้งศูนย์ พัฒนาฝีมือ	แลกเปลี่ยน บุคลากร
1. พัฒนาศักยภาพมนุษย์	✓	✓	✓	✓	✓
1.1 มีความสามารถสูง ทั้งด้านเทคนิค และ วิทยาศาสตร์ เพื่อตอบสนองตามความ ต้องการของตลาดแรงงาน	✓			✓	✓
1.2 มีความเป็นผู้นำทางธุรกิจ มีความคิด สร้างสรรค์					
1.3 ความรับผิดชอบสูง มีวินัย คุณธรรม	✓	✓	✓	✓	✓
1.4 มีความสำนึกในอาชีพ ซื่อสัตย์ และ กระตือรือร้นในการพัฒนางาน	✓	✓	✓	✓	✓
2. การศึกษาเพื่อปวงชน	✓	✓	✓	✓	✓
2.1 รับประกันความเสมอภาคให้นักเรียน ทุกคนได้เข้าเรียนภาคบังคับ 9 ปี	✓				
2.2 ส่งเสริมให้เด็กจากครอบครัวยากจน ได้รับโอกาสเข้าศึกษาอย่างเท่าเทียม	✓			✓	✓
2.3 สนับสนุนส่งเสริมการพัฒนาคุณภาพ การศึกษา	✓	✓	✓	✓	✓
2.4 เพิ่มจำนวนสถานศึกษาของรัฐ	✓			✓	
2.5 ให้ทุนการศึกษาต่อสำหรับนักเรียน ยากจนมากขึ้น	✓				✓
3. สร้างความเข้มแข็ง และความร่วมมือ กับคู่ภาคีที่ให้ความช่วยเหลือ (สถาบันการศึกษาภาคเอกชน หน่วยงานในประเทศ และนานาชาติ)	✓	✓	✓	✓	✓
3.1 สร้างคุณภาพการบริการทางการศึกษา สายสามัญ อาชีวศึกษาและอุดมศึกษา ให้เทียบเท่ากับมาตรฐานสากล	✓	✓	✓		✓

ยุทธศาสตร์สี่เหลี่ยมของกัมพูชา	ความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ และเป้าหมาย	โครงการความร่วมมือทางการศึกษา				
		พระราชทาน ความช่วยเหลือ	สานสัมพันธ์ เพื่อนบ้าน	ศูนย์การสอน ภาษาไทย	จัดตั้งศูนย์ พัฒนาฝีมือ	แลกเปลี่ยน บุคลากร
3.2 สร้างคุณภาพการบริการทางการศึกษา สายสามัญ อาชีวศึกษา และอุดมศึกษา ให้สอดคล้องกับความต้องการของ ประเทศชาติ		✓	✓	✓		✓
4. จุดมุ่งหมายการศึกษาที่มีต่อนักเรียนที่ จบการศึกษาระดับมัธยมศึกษา		✓			✓	✓
4.1 มีความรู้ ความสามารถทางวิชาการสูง		✓			✓	
4.2 มีทักษะวิชาชีพสูงสามารถทำงานได้		✓			✓	
4.3 มีศีลธรรม จริยธรรม และคุณธรรม		✓			✓	
4.4 สามารถอยู่ร่วมกับเพื่อนมนุษย์ได้อย่าง มีความสุข		✓			✓	
5. เพิ่มงบประมาณสนับสนุนด้าน การศึกษาให้มากขึ้นทุกปี		✓		✓		✓
6. แสวงหาคู่อุปถัมภ์จากนานาชาติที่ให้ความ ร่วมมือและช่วยเหลือ		✓		✓		✓
6.1 ส่งเสริมความสามารถของครู		✓	✓	✓	✓	✓
6.2 พัฒนาคุณภาพเอกสาร ตำรา และสื่อ การเรียนการสอน		✓	✓	✓	✓	✓
6.3 พัฒนาหลักสูตรการเรียนการสอน		✓	✓	✓	✓	✓
6.4 พัฒนาวិธีการสอน ห้องสมุด ห้องทดลอง		✓	✓	✓	✓	✓
6.5 จัดฝึกอบรมให้แก่บุคลากรทาง การศึกษาเพิ่มเติม		✓	✓	✓	✓	✓
7. ส่งเสริมการศึกษานอกระบบ		✓			✓	
8. สนับสนุนงบประมาณดำเนินงานของ โรงเรียนในเขตชนบทห่างไกลให้มาก ยิ่งขึ้น		✓				
จำนวนประเด็นสอดคล้อง		27	13	15	20	19

เมื่อวิเคราะห์ความสอดคล้องระหว่างวัตถุประสงค์และเป้าหมายของโครงการความร่วมมือทางการศึกษากับแผนยุทธศาสตร์ด้านการศึกษาลำดับ ปี ค.ศ. 2006 – 2010 พบว่า โครงการความร่วมมือทางการศึกษา ส่วนใหญ่มีความสอดคล้องกับแผนยุทธศาสตร์ด้านการศึกษาลำดับ ปี ค.ศ. 2006 – 2010 ดังนี้ 1) ด้านการประกันคุณภาพและประสิทธิภาพของการศึกษา คือ เพิ่มงบประมาณด้านวัสดุอุปกรณ์ สื่อการเรียนการสอน เพิ่มงบประมาณในการพัฒนาครู ประเมินคุณภาพการเรียนการ

สอน และปรับปรุงวิธีการบริหารจัดการ และ 2) ด้านงบประมาณ คือ ใช้ทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการใช้ห้องเรียน และครูผู้สอน ดังแสดงรายละเอียดในตาราง 4.19

ตาราง 4.19 ผลการวิเคราะห์ความสอดคล้องระหว่างวัตถุประสงค์และเป้าหมายของโครงการความร่วมมือทางการศึกษากับแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาศึกษาของราชอาณาจักรกัมพูชา

ยุทธศาสตร์ด้านการศึกษา และความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ และเป้าหมาย	โครงการความร่วมมือทางการศึกษา				
	พระราชทาน ความช่วยเหลือ	สานสัมพันธ์ เพื่อนบ้าน	ศูนย์การสอน ภาษาไทย	จัดตั้งศูนย์ พัฒนาฝีมือ	แลกเปลี่ยน บุคลากร
1. การปรับปรุงแผนยุทธศาสตร์การศึกษา ระยะปานกลาง ให้เป็นแผนยุทธศาสตร์ การศึกษาเพื่อปวงชนระยะยาว					
1.1 การให้โอกาสในการศึกษาภาคบังคับ และสูงกว่าภาคบังคับอย่างเสมอภาค	✓				✓
1) สนับสนุนการฝึกอบรมครู	✓	✓		✓	
2) กระตุ้นให้ชุมชน ผู้ปกครอง และ ภาคเอกชนเข้ามามีส่วนร่วมใน ด้านงบประมาณและการบริหาร จัดการศึกษา	✓				
3) ให้ความสำคัญกับนักเรียนที่มาจาก ครอบครัวยากจน เพื่อให้ได้รับโอกาส ศึกษาอย่างเท่าเทียมกัน	✓			✓	
1.2 การประกันคุณภาพและประสิทธิภาพ ของการศึกษา					
1) เพิ่มงบประมาณด้านวัสดุอุปกรณ์ สื่อการเรียนการสอน	✓	✓	✓	✓	
2) เพิ่มงบประมาณในการพัฒนาครู	✓	✓	✓	✓	
3) ส่งเสริมการศึกษภาคบังคับ	✓	✓			
4) ประเมินคุณภาพการเรียนการสอน	✓	✓	✓	✓	
5) ปรับปรุงวิธีการบริหารจัดการ	✓	✓	✓	✓	
6) กระจายข้าราชการครู					
1.3 กระจายอำนาจในการจัดการศึกษา					
1) เพิ่มอำนาจให้แก่ท้องถิ่น ในการบริหาร จัดการศึกษา					
2) ติดตามตรวจสอบคุณภาพและนิเทศ การศึกษา	✓	✓	✓	✓	
2. ด้านงบประมาณ					
2.1 ใช้ทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการใช้ห้องเรียน และ ครูผู้สอน	✓	✓	✓	✓	

ยุทธศาสตร์ด้านการศึกษา และเป้าหมาย	โครงการความร่วมมือทางการศึกษา				
	พระราชทาน ความช่วยเหลือฯ	สานสัมพันธ์ เพื่อนบ้านฯ	ศูนย์การสอน ภาษาไทยฯ	จัดตั้งศูนย์ พัฒนาฝีมือฯ	แลกเปลี่ยน บุคลากรฯ
2.2 พัฒนาครูประถมศึกษาและมัธยมศึกษา ให้ทั่วถึงโรงเรียนที่อยู่ห่างไกล	✓				
2.3 บรรจุครูประถมศึกษาและมัธยมศึกษาให้ ทั่วถึงทุกโรงเรียนที่อยู่ห่างไกล เริ่มตั้งแต่ ค.ศ. 2004 – 2005	✓				
2.4 เพิ่มอาคารเรียนให้แก่โรงเรียน ประถมศึกษาที่นักเรียนไม่สมัครเข้าเรียน และโรงเรียนประถมศึกษาที่ยังเปิดสอน ไม่ถึงชั้นประถมศึกษาปีที่ 6					
2.5 การสอนควบ 2 ห้องด้วยกันในโรงเรียน ขนาดเล็กและที่อยู่ห่างไกล					
3. การประเมินทรัพยากรที่จำเป็น					
3.1 ประเมินประสิทธิภาพการใช้ทรัพยากร โดยใช้ผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศ (GDP) และงบประมาณของรัฐบาลเป็นฐาน					
จำนวนประเด็นสอดคล้อง	13	8	6	8	1

4.1.2.4 วิธีการในการพัฒนาคน

วิธีการที่ใช้ในการพัฒนาคนที่เข้าร่วมโครงการ มีหลากหลายวิธี ทุกโครงการจะมีการสร้างหลักสูตรที่ตรงกับความต้องการในการพัฒนาของราชอาณาจักรกัมพูชา ทั้งหลักสูตรระยะสั้นและหลักสูตรระยะยาว นอกจากการสร้างหลักสูตรแล้วจะมีการจัดเตรียมให้ครูผู้สอนในหลักสูตรมีความเชี่ยวชาญและชำนาญงานสอนโดยการฝึกอบรมและดูงานในประเทศไทย หรือพัฒนาความรู้ความสามารถโดยให้ทุนศึกษาต่อในระดับที่สูงขึ้น หรือมีการสรรหาครูผู้สอนจากราชอาณาจักรไทยเข้าไปประจำที่ราชอาณาจักรกัมพูชา เช่น ในโครงการศูนย์การสอนภาษาไทย นอกจากนั้นบางโครงการยังมีการสนับสนุนให้ผู้เข้าร่วมโครงการได้รับทุนการศึกษาต่อเพื่อกลับมาเป็นครูต่อไป เช่น โครงการพระราชทานความช่วยเหลือแก่ราชอาณาจักรกัมพูชาด้านการศึกษา ดังรายละเอียดในตาราง 4.20

ตาราง 4.20 วิธีการที่ใช้ในการพัฒนาคนของโครงการความร่วมมือทางการศึกษาระหว่างราชอาณาจักรไทยกับราชอาณาจักรกัมพูชา

โครงการ	วิธีการพัฒนาคน
1. โครงการพระราชทานความช่วยเหลือแก่ราชอาณาจักรกัมพูชาด้านการศึกษา	1.1 พัฒนาผู้บริหารในด้านการศึกษาโดยจัดอบรมระยะสั้นโดยคณาจารย์และผู้เชี่ยวชาญจากประเทศไทยเป็นผู้ทำการฝึกอบรมและให้ศึกษาดูงานในประเทศไทย 1.2 พัฒนาครูให้มีความรู้และความเชี่ยวชาญในเนื้อหาที่จะสอนและการจัดการเรียนการสอนโดยจัดอบรมระยะสั้นโดยคณาจารย์และผู้เชี่ยวชาญจากประเทศไทยเป็นผู้ทำการฝึกอบรมและให้ศึกษาดูงานในประเทศไทย 1.3 พระราชทานทุนการศึกษาให้ศึกษาต่อในระดับที่สูงขึ้นในสาขาวิชาที่สอนทั้งสายสามัญและสายอาชีวศึกษา 1.4 สร้างหลักสูตรที่มีความเหมาะสมกับความต้องการของราชอาณาจักรกัมพูชาสำหรับใช้ในการสอนสายสามัญโดยคณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย และอาชีวศึกษา โดยสถาบันอาชีวศึกษา 1.5 พระราชทานทุนการศึกษาให้นักเรียนให้ศึกษาต่อในระดับที่สูงขึ้นเพื่อที่จะได้กลับมาเป็นครูของวิทยาลัยฯ 1.6 สร้างหลักสูตรระยะสั้นสำหรับการฝึกทักษะอาชีพแก่ครู นักเรียน และประชาชนในชุมชน 1.7 เปิดสอนเป็นรุ่นๆ ละ 5 วัน
2. โครงการสานสัมพันธ์เพื่อนบ้าน	2.1 สร้างหลักสูตรระยะสั้นสำหรับการฝึกอบรมครูปฐมวัยโดยมหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์และมหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์ 2.2 จัดฝึกอบรมใน มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์และมหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์และให้ศึกษาดูงานสถานเลี้ยงดูเด็กปฐมวัยโรงเรียนอนุบาลในจังหวัดบุรีรัมย์ สุรินทร์ และกรุงเทพมหานครในประเทศไทย เป็นรุ่นๆ ละ 10 – 20 คน ครั้งละ 2 สัปดาห์
3. โครงการความร่วมมือทางวิชาการไทย – กัมพูชา 3.1 โครงการศูนย์การสอนภาษาไทย	3.1.1 สร้างศูนย์การสอนภาษาไทย และห้องเรียน 2 ห้อง ณ มหาวิทยาลัยภูมิรินทร์พนมเปญ ราชอาณาจักรกัมพูชา 3.1.2 สร้างหลักสูตรระยะสั้นสำหรับสอนโดยมหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ เปิดสอนภาษาไทยพื้นฐาน ระดับ 4 ได้แก่ - ระดับ 1 (ป.1 – ป.3)

โครงการ	วิธีการพัฒนาคน
3.2 โครงการจัดตั้งศูนย์พัฒนาฝีมือแรงงานกัมพูชา – ไทย	- ระดับ 2 (ป.4 – ป. 6) - ระดับ 3 (ม.1 – ม. 3) - ระดับ 4 (ม.4 – ม. 6) 3.1.3 เปิดสอนแก่นักศึกษาของมหาวิทยาลัยภูมิพนมเปญที่มีความสนใจที่จะเรียน ระดับๆ 1 ปี 3.2.1 สร้างศูนย์พัฒนาฝีมือแรงงาน ณ พุนพนม พนมเปญ ราชอาณาจักรกัมพูชา 3.2.2 สร้างหลักสูตรระยะสั้นสำหรับสอนทักษะอาชีพ มีจำนวน 10 หลักสูตร โดยความร่วมมือของสถาบันอาชีวศึกษาแห่งประเทศไทยกว่า 30 แห่ง 3.2.3 ส่งครูของศูนย์เข้ารับการฝึกอบรมในประเทศไทย 3.2.4 ส่งคณะครูและผู้เชี่ยวชาญของไทยมาสอนและอบรมในระยะต้น 3.2.5 เปิดสอนแก่ประชาชนกัมพูชาที่มีความสนใจที่จะเรียน รุ่นละ 3 เดือน
4. โครงการแลกเปลี่ยนบุคลากรและนักศึกษาไทยกับประเทศอนุภูมิภาคุ่มแม่น้ำโขง	4.1 การแลกเปลี่ยนอาจารย์และบุคลากรในสถาบันอุดมศึกษาที่อยู่ในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษาและสถาบันอุดมศึกษาของประเทศอนุภูมิภาคุ่มแม่น้ำโขง โดยมีกิจกรรมดังนี้ 4.1.1 การสอนและบรรยาย 4.1.2 การทำวิจัยหรือร่วมวิจัย 4.1.3 ให้คำปรึกษาเพื่อพัฒนาหลักสูตร วิธีการเรียนการสอน และปฏิบัติงานร่วมกับผู้รับผิดชอบในสาขาวิชานั้นๆ 4.2 การแลกเปลี่ยนนักศึกษา 4.2.1 การศึกษาหรือการวิจัยซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา 4.2.2 มีการลงทะเบียนเรียน โดยมีระยะเวลาแลกเปลี่ยนสำหรับการศึกษา 1 ภาคการศึกษาแต่ไม่เกิน 4 เดือน และระยะเวลาแลกเปลี่ยนสำหรับนักศึกษาไปทำวิจัย 1 เดือนแต่ไม่เกิน 4 เดือน

4.1.2.5 ผลผลิต

โครงการความร่วมมือทางการศึกษามีผลผลิต 3 ด้าน คือ 1) มีประชาชนชาวกัมพูชาสำเร็จการศึกษาหรือได้รับทุนการศึกษาจากโครงการ ประมาณ 14,752 คน จำแนกเป็นประชาชนทั่วไปที่สำเร็จหลักสูตรทักษะอาชีพระยะสั้น 11,600 คน นักเรียนสำเร็จสายสามัญ 2,736 คน สายอาชีวศึกษา 605 คน ผู้บริหารและครู 26 คน นักเรียน 92 คน และประชาชนทั่วไป 184 คน ได้รับทุนพระราชทานเพื่อศึกษาต่ออุดมศึกษาในประเทศไทย ผู้บริหารและครูสำเร็จการอบรมระยะสั้น 115 คน นักศึกษาสำเร็จการอบรมหลักสูตรภาษาไทย 293 คน และคณาจารย์ นักศึกษา และบุคลากรทางการศึกษาได้รับทุนแลกเปลี่ยน 122 คน 2) มีการผลิตหลักสูตรที่มีความเหมาะสมสำหรับการพัฒนาการเรียนการสอนของราชอาณาจักรกัมพูชาทั้งหลักสูตรสายสามัญ สายอาชีวศึกษา และหลักสูตรระยะสั้นเพื่อพัฒนาทักษะอาชีพแก่ชาวกัมพูชา และ 3) มีผลผลิตที่เป็นทรัพย์สินถาวรและส่วนประกอบอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษา เช่น การสร้างวิทยาลัย และศูนย์พัฒนาฝีมือแรงงานเพื่อให้ผู้เข้าร่วมโครงการได้มีโอกาสในการพัฒนาทางการศึกษาและอาชีพจำนวนมาก อย่างไรก็ตามจะเห็นได้ว่าโครงการที่ก่อให้เกิดประโยชน์ในการพัฒนาประชาชนกัมพูชาในวงกว้างคือ โครงการพระราชทานความช่วยเหลือแก่ราชอาณาจักรกัมพูชาด้านการศึกษา และโครงการที่ทำให้ชาวกัมพูชาได้มีโอกาสพัฒนาความรู้ทักษะด้านอาชีพจำนวนมากคือ โครงการจัดตั้งศูนย์พัฒนาฝีมือแรงงานกัมพูชา - ไทย ดังแสดงในตาราง 4.21

ตาราง 4.21 ผลผลิตของโครงการความร่วมมือทางการศึกษาระหว่างราชอาณาจักรไทยกับราชอาณาจักรกัมพูชา

โครงการ	ผลผลิต	ประชาชนชาวกัมพูชาที่ได้รับการพัฒนา	หลักสูตร และสื่อการเรียนการสอน	อาคาร สิ่งก่อสร้าง และทรัพยากรสนับสนุน
1. โครงการพระราชทานความช่วยเหลือแก่ราชอาณาจักรกัมพูชาด้านการศึกษา		มีผลผลิตจากโครงการประมาณ 10,648 คน ได้แก่ ผู้บริหารและครูของวิทยาลัยฯ ได้รับการอบรมและศึกษาต่อจำนวน 112 คน มีผู้สำเร็จการศึกษาระดับอาชีวศึกษา 605 คน เกรด 12 จำนวน 1,094 คน เกรด 9 จำนวน 1,037 คน และประชากรสำเร็จหลักสูตรระยะสั้นประมาณ 7,800 คน	ผลิตหลักสูตรระยะยาวและระยะสั้น ได้แก่ 1) หลักสูตรสายสามัญ สำหรับเกรด 7 – 9 และ เกรด 10 – 12 2) หลักสูตรอาชีวศึกษา ประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ปวส.) 4 สาขา คือ สาขาวิชาไฟฟ้า อิเล็กทรอนิกส์ กลีกรรม และปศุสัตว์ 3) หลักสูตรวิชาชีพระยะสั้น ให้แก่ครู นักเรียน และชุมชน จำนวนกว่า 20 อาชีพ เช่น	ก่อสร้างวิทยาลัยกำปงเจมเตียล 1 แห่ง และพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานและสาธารณูปโภคในโรงเรียน และในชุมชนในอำเภอปราสาทซ็อมโบร์ ดังนี้ 1) ปรับพื้นที่ป่าและการสู้รบ ปรับปรุงทัศนียภาพ และสร้างระบบสาธารณูปโภค รวมพื้นที่ทั้งสิ้น 117 ไร่ 2) การสร้างอาคาร อาคารปฏิบัติการ และสิ่งก่อสร้างอื่นๆ ในพื้นที่โรงเรียน ได้แก่ อาคารเรียนรับรองและอาคารสหปฏิบัติการ และบ้านพักครู 8 หลัง และก่อสร้างเพิ่มเติมอีก 32 รายการ คือ (1) ก่อสร้างคอกปศุสัตว์ (2) ถากถางและปรับพื้นที่ขนาด 55 ไร่ (3) ขุด

ผลผลิต โครงการ	ประชาชนชาวกำปงพูชา ที่ได้รับการพัฒนา	หลักสูตร และสื่อการ เรียนการสอน	อาคาร สิ่งก่อสร้าง และทรัพยากร สนับสนุน
		ไฟฟ้า กลสิกรรม การเลี้ยงสัตว์ ประมง และการซ่อม เครื่องยนต์ เครื่องเย็บ เสริมสวย ซ่อมรถยนต์ รถจักรยานยนต์ ตัดเย็บ เสื้อผ้า วาดกระจก ทำขนม สลักผลไม้ และทำอาหาร เป็นต้น 4) ตำรา สื่อการสอน และวัสดุ อุปกรณ์ที่ใช้ในการสอนและปฏิบัติ	ขยายบ่อปลา ขุดบ่อนูบาลปลา และบ่อขยะ (4) ก่อสร้างและปรับปรุงถนนลูกรัง พื้นที่ 16,156 ตรม. (5) ขุดคูระบายน้ำ กว้างปากคู 4.0 เมตร ลึกประมาณ 2.0 เมตร ยาว 920 เมตร (6) วางท่อระบายน้ำ 0.5 เมตร พร้อม กำแพงปากท่อ จำนวน 6 แห่ง (7) ปรับปรุง ลาดรับน้ำลงบ่อปลา จำนวน 2 แห่ง (8) ก่อสร้างลู่วิ่งรอบสนามกีฬา ขนาด 10.50x400 ตรม. และวางระบายน้ำรอบลู่วิ่ง (9) ปลูกหญ้าในสนามฟุตบอลและพื้นที่ ด้านข้างเสารัง (10) ก่อสร้างรั้วลวดหนาม รอบพื้นที่โรงเรียน (เว่นด้านหน้า) ยาว 440 เมตร (11) ก่อสร้างถนนและทางเดินเชื่อม อาคารบริเวณพื้นที่ก่อสร้างโรงฝึกงานและ อาคารเอนกประสงค์ (12) ก่อสร้างระบบ ประปาภายนอกอาคารบริเวณโรงฝึกงาน (13) ก่อสร้างรั้วสีขาวด้านหน้าโรงเรียน (14) ก่อสร้างประตูรั้วโรงเรียน (15) ก่อสร้างแผ่น ป้ายเทิดพระเกียรติ (16) ก่อสร้างสนามบาส เกตบอลและวอลเลย์บอลอย่างละ 1 สนาม (17) ก่อสร้างอาคารโรงฝึกงาน จำนวน 4 หลัง (18) ก่อสร้างอาคารห้องน้ำ ห้องส้วม ของโรงฝึกงาน 2 หลัง และหอพักนักเรียน ชาย 1 หลัง (19) ก่อสร้างหอพักนักเรียนชาย และหอพักนักเรียนหญิง (เพิ่มเติม) รวม 2 หลัง (20) ก่อสร้างอาคารประกอบอาหารและ รับประทานอาหารนักเรียนชายและนักเรียน หญิง (21) ก่อสร้างโรงเครื่องกำเนิดไฟฟ้า (22) ก่อสร้างที่จอดรถจักรยาน จำนวน 2 หลัง (23) ก่อสร้างอัมพันที่มีหลังคา (24) ก่อสร้างอัมพันโครงเหล็ก จำนวน 5 ชุด (25) ก่อสร้างบ้านพักครู (บ้านแฝด) จำนวน 14 หลัง (26) ก่อสร้างอาคารเอนกประสงค์ (27) ก่อสร้างบอร์ดติดประกาศข้างอาคาร อำนวยการระหว่างโรงฝึกงานจำนวน 4 ชุด (28) ก่อสร้างอาคารเรือนรับรอง เอนกประสงค์ (29) ก่อสร้างอาคารสหปฏิบัติ การ (30) ก่อสร้างอาคารโรงอาหาร (31) การ คัดผิวคอนกรีตบ่อเลี้ยงปลา จำนวน 2 บ่อ (บ่อนูบาลปลาได้ดำเนินการไว้ก่อนแล้ว)

ผลผลิต โครงการ	ประชาชนชาวกำพูชา ที่ได้รับการพัฒนา	หลักสูตร และสื่อการ เรียนการสอน	อาคาร สิ่งก่อสร้าง และทรัพยากร สนับสนุน
			และ (32) การติดตั้งเตาเผาขยะ 3) สร้างอาคารสำนักงานในชุมชน ได้แก่ อาคารสำนักงานตำรวจ โรงเรียนตำรวจ อาคารสำนักงานสารวัตรทหาร โรงเรียนสารวัตรทหาร และอาคารที่พักทหารประจำถิ่นกำพูชา 16 คน 4) ติดตั้งระบบเครื่องส่งกระจายเสียงวิทยุเอฟเอ็ม ให้แก่จังหวัดกำปงธม สามารถกระจายเสียงได้ในรัศมี 50 เพื่อให้ชาวสารและการบันเทิงแก่ประชาชนในจังหวัดและบริเวณใกล้เคียง 5) รถยนต์ ได้แก่ รถขนส่งขนาดใหญ่ 1 คัน และขนาดเล็ก 1 คัน รถไถเพื่อการเกษตร 6 คัน รถแทรกเตอร์ 4 คัน รถไถนา 1 คัน เครื่องตัดหญ้า 1 คัน และรถยนต์ 2 คัน 6) มอเตอร์ไซด์พระราชทาน จำนวน 38 คัน ได้รับการซ่อมแซมเพื่อนำไปใช้ในกิจการของวิทยาลัยกำปงเมอเดียล 7) คุรุภัณฑ์การศึกษา อุปกรณ์ ห้องปฏิบัติการ และเครื่องมือฝึกงาน
2. โครงการสานสัมพันธ์เพื่อนบ้านกับประเทศกำพูชา	ผู้บริหาร และครูผู้สอนวิทยาลัยฝึกหัดครูปฐมวัยเข้ารับการอบรมการจัดการเรียนการสอนระดับปฐมวัยการศึกษาปฐมวัยแล้ว 5 รุ่น ในที่ 1-4 มีจำนวนรุ่นละ 10 คน รวม 40 คน และรุ่นที่ 5 จำนวน 20 คน รวมจำนวนผู้บริหาร และครูที่ได้รับการพัฒนาจำนวนทั้งสิ้น 60 คน	หลักสูตรระยะสั้นสำหรับการฝึกอบรมการจัดการเรียนการสอนระดับปฐมวัย	ไม่มี
3. โครงการความร่วมมือทางวิชาการไทย – กำพูชา 3.1 โครงการศูนย์การสอนภาษาไทยภายใต้ความร่วมมือทางวิชาการไทย – กำพูชา	มีนิสิตชาวกำพูชาสำเร็จการศึกษาจากโครงการแล้วจำนวน 293 คน	1) หลักสูตรภาษาไทยพื้นฐาน 1 และ 2 2) หลักสูตรภาษาไทยระดับกลาง 1 และ 2 3) หนังสือ ตำราเรียน สื่อการเรียนการสอน	1) จัดตั้งของศูนย์การสอนภาษาไทย ณ มหาวิทยาลัยภูมิพนมเปญ 2) สร้างห้องเรียน จำนวน 2 ห้อง 3) วัสดุอุปกรณ์สำนักงาน

ผลผลิต โครงการ	ประชาชนชาวกำพูชา ที่ได้รับการพัฒนา	หลักสูตร และสื่อการ เรียนการสอน	อาคาร สิ่งก่อสร้าง และทรัพยากร สนับสนุน
3.2 โครงการจัดตั้งศูนย์ พัฒนาฝีมือแรงงานกำพูชา - ไทย	1) ครูของศูนย์พัฒนาฝีมือ แรงงานกำพูชา - ไทยเข้า ฝึกอบรมทักษะวิชาชีพ ในประเทศไทย 2) ประชาชนชาวกำพูชาจบ หลักสูตรแล้ว จำนวนมากกว่า 3,800 คน	หลักสูตรระยะสั้นสำหรับ ฝึกอบรมทักษะอาชีพ 10 หลักสูตร	1) จัดตั้งศูนย์พัฒนาฝีมือแรงงานกำพูชา - ไทยในจังหวัดพุนพณ 2) อาคารสำนักงาน อาคารเรียนและอาคาร ปฏิบัติการ พร้อมทั้งเครื่องจักรและอุปกรณ์ ฝึกงาน 3) ระบบสาธารณูปโภค ถนนและทางเดิน เชื่อมอาคาร 4) ปรับสภาพแวดล้อมและภูมิทัศน์
4. โครงการแลกเปลี่ยน บุคลากรและนักศึกษาไทย กับประเทศอนุภูมิภาค แม่น้ำโขง	ปีงบประมาณ 2543 - 2553 มี นักศึกษา อาจารย์ และบุคลากร ในสถาบันอุดมศึกษากำพูชาเข้า ร่วมโครงการจำนวน 122 คน	ไม่มี	ไม่มี

4.1.2.6 ด้านปัญหา/อุปสรรค และข้อเสนอแนะ

1) ปัญหา/อุปสรรค

ผลการประชุมสนทนากลุ่มพบว่า นอกเหนือจากปัญหาของการดำเนินโครงการที่กล่าว
แล้วข้างต้น พบว่า ยังมีปัญหาที่มีความสำคัญ และส่งผลกระทบต่อ การดำเนินโครงการทุกโครงการ
ซึ่งผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับโครงการได้มีการจัดลำดับความสำคัญของปัญหาที่เกิดขึ้นมากที่สุดถึงน้อย
ที่สุด 5 อันดับคือ 1) ปัญหาจากผลกระทบทางการเมือง 2) โครงการที่ได้ดำเนินไปแล้ว แต่ไม่มีการ
ติดตามประเมิน ตรวจสอบอย่างต่อเนื่อง 3) การขาดแคลนงบประมาณ หรือค่าตอบแทนน้อย
4) ความไม่ต่อเนื่องและไม่ยั่งยืนของโครงการ 5) การขาดแคลนของวัสดุอุปกรณ์ เครื่องมือ และการ
วัสดุอุปกรณ์ชำรุด

สำหรับปัญหาความสัมพันธ์ระหว่างรัฐบาลไทยและรัฐบาลกำพูชา ซึ่งจากการสัมภาษณ์
ผู้ที่เกี่ยวข้องกับโครงการฝ่ายราชอาณาจักรกำพูชา แสดงให้เห็นว่า ปัญหาความขัดแย้งของ
รัฐบาล 2 ราชอาณาจักรส่งผลให้การดำเนินโครงการมีความชะงัก บางโครงการมีความล่าช้า และยัง
ทำให้เกิดปัญหากับผู้เข้าร่วมโครงการอีกด้วย เป็นชนวนทำให้เกิดความขัดแย้งระหว่างกันขณะเข้าร่วม
โครงการ

“ถ้ามีความขัดแย้งทางการเมืองจะทำให้ความร่วมมือทางการศึกษาต้องชะลอ
ลง ทำให้ชะงัก หรือบางโครงการก็ยุติไปเลย” (รองหัวหน้าหน่วยงานทุนการศึกษาระหว่าง
ประเทศ กระทรวงศึกษาธิการ เขาวชน และกีฬา สัมภาษณ์ ณ กรุงพนมเปญ วันที่ 29
กันยายน 2554)

“ปัญหาส่วนใหญ่เกิดจากเรื่องชาตินิยมมากเกินไป หรือความคลั่งชาติที่ทำให้เกิดปัญหาประเทศ เพราะเวลาไปฝึกอบรมมีการเถียงกันมากในเรื่องชาตินิยมจนมีความน้อยใจ แล้วมีคนไทยที่ผู้ร่วมโครงการบางคนก็ชอบพูดเรื่องชาตินิยมมาก ทำให้เกิดเรื่องทะเลาะกัน” (การประชุมสนทนากลุ่ม ณ กรุงเทพมหานคร วันที่ 22 สิงหาคม 2554)

“ลัทธิคลั่งชาตินั้นไม่ใช่มีในคนไทยทุกคน แต่มีบางคนที่ชอบพูด ครูที่เป็นตัวแทนจากศูนย์ฝึกอาชีพบอกว่า อยากให้นักวิชาการ หรือนักเทคนิคพูด และทำงานแต่เรื่องวิชาการ อย่างนำเรื่องการเมืองมาปนเปื้อน ซึ่งจะทำให้มีผลกระทบต่อโครงการความร่วมมือ เช่นมีบางครั้ง เมื่อคณะครูเตรียมจะเดินทางไปฝึกอบรมที่ประเทศแล้ว แต่เมื่อมีเหตุการณ์ทางการเมืองเกิดขึ้นทำให้ต้องหยุดชะงัก” (การประชุมสนทนากลุ่ม ณ กรุงเทพมหานคร วันที่ 22 สิงหาคม 2554)

ตัวอย่างของผลกระทบจากปัญหาของด้านความสัมพันธ์ของ 2 ราชอาณาจักร ได้แก่ ผลกระทบที่เกิดขึ้นกับโครงการศูนย์การสอนภาษาไทยภายใต้ความร่วมมือทางวิชาการไทย – กัมพูชา ซึ่งมีแผนที่จะเปิดเป็นหลักสูตรปริญญาตรียังไม่สามารถดำเนินการให้เกิดความก้าวหน้าได้

“...ส่วนประเด็นที่น่าจะเป็นปัญหา คือ การขออนุญาตเปิดสอนภาษาไทย จนถึงระดับ ป. ตรี ที่ยังไม่สามารถขยายได้ ตามที่สัญญากันว่า เมื่อโครงการได้ดำเนินการเป็นระยะเวลา 5 ปีแล้ว สามารถขยายถึง ป. ตรีได้ เหมือนกับทุกภาษาที่เปิดสอนใน IFL เช่น ภาษาจีน เกาหลี ฝรั่งเศส เป็นต้น ตอนนี้ได้ระยะเวลา 5 ปีแล้วแต่ยังไม่สามารถขอเปิดได้... ภาษาจีนได้เริ่มสอนที่ IFL หลังภาษาไทยตั้งเยอะ แต่ตอนนี้จีนได้เปิดเป็น ป. ตรี แล้ว...” (การประชุมสนทนากลุ่ม ณ กรุงเทพมหานคร วันที่ 22 สิงหาคม 2554)

จากประเด็นดังกล่าว รองอธิการบดีมหาวิทยาลัยภูมิรินทร์พนมเปญ ผู้รับผิดชอบงานพัฒนาวิชาการ การวิจัย และสถาบันฝึกภาษานานาชาติ (IFL) ได้กล่าวว่า

“...ในระยะเวลาที่ผ่านมามีปัญหาทางการทูต และความสัมพันธ์ของทั้งสองประเทศจึงเป็นเรื่องยากในการขอขยายการเรียนภาษาไทยถึงระดับ ป. ตรี...” (การประชุมสนทนากลุ่ม ณ กรุงเทพมหานคร วันที่ 22 สิงหาคม 2554)

นอกจากนี้ ในการสนทนากลุ่ม ณ กรุงเทพมหานคร วันที่ 22 สิงหาคม 2554 ยังปรากฏให้เห็นชัดเจนว่า ปัญหาด้านความสัมพันธ์ของ 2 ราชอาณาจักร ส่งผลกระทบต่อโครงการความร่วมมืออื่นๆ ด้วยเนื่องจากปัญหาด้านความสัมพันธ์ส่งผลให้รัฐบาลกัมพูชาไม่ต้องการรับความช่วยเหลือจากรัฐบาลไทย เพราะยังมีความช่วยเหลือจากรัฐบาลชาติอื่นๆ ที่ต้องการให้ความช่วยเหลือแก่รัฐบาลกัมพูชาอีกจำนวนมาก ดังที่ รองหัวหน้าสำนักทุนระหว่างประเทศ กองทุนการศึกษาและแลกเปลี่ยนวัฒนธรรม กระทรวงศึกษาธิการ เขาวชน และการกีฬาแห่งราชอาณาจักรกัมพูชากล่าวว่า

“...กระทรวงศึกษาธิการ ก็ได้รับหนังสือเสนอขอเปิด ป. ตริ ภาษาไทยจาก สถานทูตไทยในกัมพูชาเช่นกัน แต่เมื่อครั้งที่ขอเสนอให้มีการเปิดถึง ป.ตริ ก็เกิดเหตุการณ์ ความตึงเครียดเรื่องความสัมพันธ์ทางการทูต ท่านนายกรัฐมนตรีก็ได้ห้ามในการรับความ ช่วยเหลือจากรัฐบาลไทย ท่านรัฐมนตรีก็เลยไม่กล้าอนุมัติ ส่วนทางเราก็ไม่กล้าทำเรื่อง เสนอขึ้นไปเพื่อขอขยายการเปิดสอน ส่วนภาษาอื่นๆ ก็สามารถเปิดสอนถึงระดับ ป. ตริได้ ท่านรัฐมนตรีอนุญาตให้เปิดเพราะไม่มีปัญหาทางการทูต เช่นภาษาจีน เกาหลี เป็นต้น” (การประชุมสนทนากลุ่ม ณ กรุงพนมเปญ วันที่ 22 สิงหาคม 2554)

ผลการประชุมในครั้งนี้ ผู้เข้าร่วมประชุมกลุ่มทุกคนให้เหตุผลตรงกันว่า ไม่มี สาเหตุอื่นๆ เข้ามาเกี่ยวข้อง เป็นเพียงผลกระทบจากเรื่องการเมืองเท่านั้น

ปัญหาผลกระทบยังส่งผลต่อโครงการอื่นๆ อีกเช่น โครงการจัดตั้งศูนย์พัฒนา ฝีมือแรงงานกัมพูชา – ไทย และโครงการสานสัมพันธ์เพื่อนบ้านกับประเทศกัมพูชา: โครงการ พัฒนาบุคลากรด้านการศึกษาปฐมวัยราชอาณาจักรกัมพูชา

“... ที่พนมเปญ... เมื่อ 3 ปีที่แล้ว ทาง สพร. ได้เตรียมงบประมาณไว้ครบจำนวน แล้วเพื่อจะช่วยเหลือสนับสนุนโครงการนี้ แต่เมื่อมีปัญหาการเมืองของทั้งสองประเทศทำให้ โครงการถูกหยุดชะงัก ถ้าไม่มีเรื่อง ก็น่าจะสามารรถดำเนินการได้ตามปกติ ตามแผนที่วาง ไว้ จึงถือว่าปัญหาหลักในการดำเนินโครงการในระยะที่ผ่านมามีปัญหาจากผลกระทบทาง การเมืองเป็นอย่างมาก” (การประชุมสนทนากลุ่ม ณ กรุงพนมเปญ วันที่ 22 สิงหาคม 2554)

“... บางโครงการไม่ได้ดำเนินการตามลำดับขั้นตอน ไม่มีการติดตามตรวจสอบ และประเมินความสำเร็จเป็นประจำ อาจจะเริ่มได้ดี แต่ถูกหยุดชะงักกลางคันจากเหตุผล บางอย่างทำให้ไม่ประสบความสำเร็จ เช่น จากสาเหตุภัยธรรมชาติ การถดถอยของ เศรษฐกิจ และการเมือง เป็นต้น” (การประชุมสนทนากลุ่ม ณ กรุงพนมเปญ วันที่ 22 สิงหาคม 2554)

อย่างไรก็ดี ยังมีโครงการหนึ่งที่ได้รับผลกระทบจากปัญหาด้านความสัมพันธ์ของ 2 ราชอาณาจักรน้อยมาก นั่นคือ โครงการพระราชทานความช่วยเหลือแก่ราชอาณาจักรกัมพูชาด้าน การศึกษา ดังคำบอกเล่าของผู้บัญชาการทหารบก ดังนี้

“ช่วงปีที่เกิดเหตุการณ์เฝ้าสถานทูตไทยในกรุงเทพมหานคร ตอนนั้นโรงเรียนสร้างไปได้ประมาณ 60 เปอร์เซ็นต์ มีเหตุการณ์ที่น่าภูมิใจคือ เด็กนักเรียนชายในโรงเรียนอาสาจัดเวรยามมาเฝ้า เพราะไม่อยากให้ใครมาทำลายโรงเรียนของพวกเขา” (พล.อ.วิชิต ยาทิพย์ อ้างถึงใน สกฤณา ประยูรสุข, 2548)

คำบอกเล่าของรองผู้บัญชาการทหารบกยังมีอีกว่า หลังเหตุการณ์ได้กราบทูลถามสมเด็จพระเทพรัตนฯ ว่า จะทรงสร้างโรงเรียนต่อหรือไม่ ซึ่งก็ได้รับสั่งว่า เหตุการณ์บ้านเมืองจะเป็นอย่างไรก็ตาม ท่านไม่สนใจ แต่ท่านสงสารเด็ก ถ้าไม่สนับสนุน เขาก็อยู่ไม่ได้ เพราะฉะนั้นต้องทำให้จบโครงการ (สกฤณา ประยูรสุข, 2548)

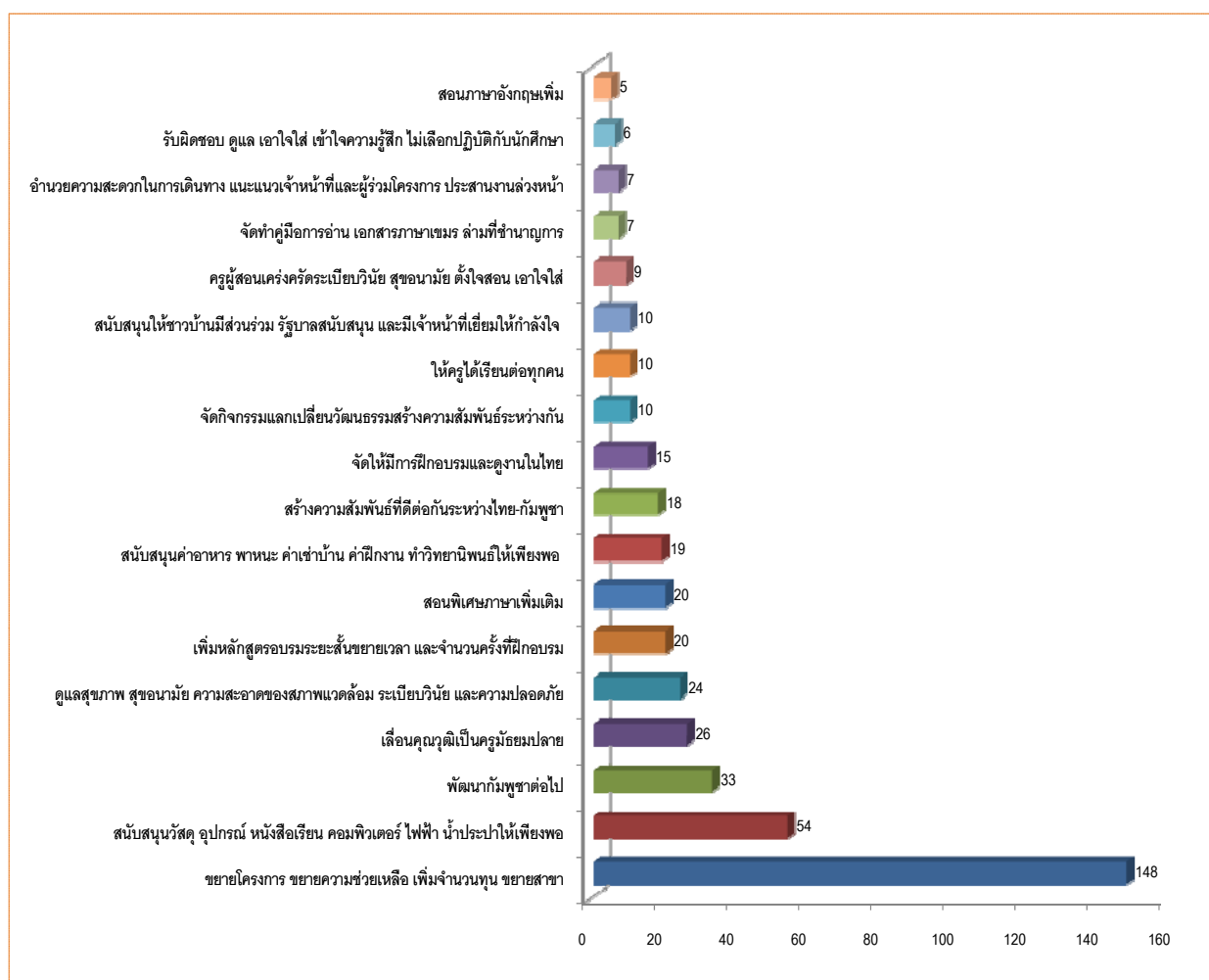
ทั้งนี้เนื่องจากพระปรีชาชาญของสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ที่ทรงเล็งเห็นการณ์ไกล ทรงมีพระราชประสงค์ให้วิทยาลัยนี้เป็นความร่วมมือระหว่างเอกชนต่อเอกชน ไม่ใช่ประเทศต่อประเทศ จึงทำให้โครงการดังกล่าวดำเนินต่อไป พ้นจากอิทธิพลของความขัดแย้งทางการเมืองระหว่างรัฐบาลของ 2 ราชอาณาจักร

“... เพราะท่านอยากให้เห็นว่าเป็นความสัมพันธ์ระหว่างประชาชนต่อประชาชน แรกๆ มีคนต่อต้านเยอะ เพราะคนกลัวว่าจะมายึดพื้นที่ แต่หลังจากเห็นวิทยาลัยเป็นรูปเป็นร่าง คนเขมรกลับมีความรู้สึกที่ดีต่อวิทยาลัย เพราะไม่ใช่แค่สร้างวิทยาลัยอย่างเดียว แต่เป็นการพัฒนาพื้นที่และความเป็นอยู่ของชาวบ้านรอบๆ วิทยาลัยไปด้วย รวมถึงการทำนุบำรุงวัดในพื้นที่” (พล.อ.วิชิต ยาทิพย์ อ้างถึงใน สกฤณา ประยูรสุข, 2548)

2) ข้อเสนอแนะ

ผลการตอบแบบสอบถามพบว่า ผู้เข้าร่วมโครงการส่วนใหญ่มีข้อเสนอแนะเกี่ยวกับโครงการความร่วมมือทางการศึกษาระหว่างราชอาณาจักรไทยกับราชอาณาจักรกัมพูชา คือ ควรมีการขยายระยะเวลาของโครงการความร่วมมือทางการศึกษา ขยายการให้ความช่วยเหลือด้านต่างๆ เพื่อการพัฒนาทรัพยากรบุคคลของกัมพูชาเพิ่มมากขึ้น เพิ่มจำนวนทุน และขยายสาขาที่ให้ความช่วยเหลือเพิ่มมากขึ้น เพิ่มระยะเวลาการฝึกอบรม เช่น เป็นเวลา 4 เดือน ให้ทุนเรียนต่อในราชอาณาจักรไทย ให้โอกาสนักเรียนและประชาชนที่ยากจนมีโอกาสได้รับความช่วยเหลือ โดยเฉพาะนักเรียนจากวิทยาลัยกำปงเฌอเดียลให้เรียนจบปริญญาตรีมากขึ้น มีจำนวน 148 คน รองลงมาคือ ควรมีการสนับสนุนวัสดุ อุปกรณ์ หนังสือเรียน คอมพิวเตอร์ ไฟฟ้า น้ำประปาให้เพียงพอกับความต้องการในการดำเนินงานในโครงการต่างๆ เช่น โครงการจัดตั้งศูนย์พัฒนาฝีมือแรงงานกัมพูชา – ไทย ซึ่งปัจจุบันเครื่องมือ เครื่องจักรต่างๆ มีสภาพทรุดโทรม ขาดแคลนวัสดุ อุปกรณ์ที่ใช้ในการสอน ขาด

แคลงงบประมาณในการดำเนินโครงการ มีจำนวน 54 คน และควรให้ความช่วยเหลือเพื่อพัฒนากัมพูชาและพัฒนาวิทยาลัยกำปงเฌอเตียลต่อไป มีจำนวน 33 คน ควรมีการเลื่อนตำแหน่งครูของวิทยาลัยกำปงเฌอเตียลตามคุณวุฒิให้สอนมัธยมปลาย มีจำนวน 26 คน ควรดูแลสุขภาพ สุขอนามัย ความสะอาดของสภาพแวดล้อม ระเบียบวินัย และความปลอดภัย มีจำนวน 24 คน ควรเพิ่มหลักสูตรอบรมระยะสั้นขยายเวลา และจำนวนครั้งที่ฝึกอบรม และสอนภาษาไทยเพิ่มเติม มีจำนวน 20 คน และมีข้อเสนอแนะอื่นๆ ดังรายละเอียดในภาพ 4.11

ภาพ 4.11 ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับโครงการความร่วมมือทางการศึกษาระหว่างราชอาณาจักรไทยกับราชอาณาจักรกัมพูชา

นอกจากนั้น ผลจากการประชุมสนทนากลุ่มมีข้อเสนอแนะที่สำคัญอีก 5 ประการ เรียงลำดับจากข้อเสนอแนะที่มีความสำคัญมากที่สุดดังนี้

(1) การช่วยเหลือ สนับสนุน ส่งเสริม และดำเนินการโครงการต่างๆ ต่อไป โดยความร่วมมือร่วมใจระหว่างกัน เนื่องจากเกือบทุกโครงการสามารถดำเนินการได้ถ้าทั้งสองฝ่ายร่วมมือร่วมใจกัน

(2) การติดตามตรวจสอบ ประเมินการดำเนินโครงการหลายครั้ง จนประสบความสำเร็จ

(3) การทบทวนโครงการเพื่อตรวจสอบจุดเด่น จุดอ่อน

(4) การหลีกเลี่ยงไม่นำเรื่องการเมืองเข้ามาเกี่ยวข้องกับโครงการ เพราะปัญหาทางการเมืองจะเป็นอุปสรรคทำให้โครงการต่างๆ ไม่ประสบความสำเร็จ จึงจำเป็นต้องหลีกเลี่ยงให้ได้

(5) การช่วยเหลือสนับสนุนในการดูแลรักษา ซ่อมแซมวัสดุอุปกรณ์ที่ได้ติดตั้งให้กับสถานศึกษาต่างๆ เนื่องจากฝ่ายกัมพูชาขาดแคลนงบประมาณ และผู้เชี่ยวชาญในการดูแลรักษา วัสดุอุปกรณ์บางอย่างมีความทันสมัยไม่สามารถซ่อมแซมเองได้ และช่วยฝึกอบรมให้ครูสามารถใช้อุปกรณ์ที่ทันสมัยได้

“...ปัญหาการเมืองเป็นเรื่องของผู้นำประเทศ เราเป็นผู้ดำเนินงานจะไม่เกี่ยวข้อง... ขอให้การดำเนินโครงการความร่วมมือต่างๆ ของทั้งสองประเทศ แยกแยะให้ชัดเจนระหว่างเรื่องการเมือง และเรื่องวิชาการ อย่างนำเรื่องการเมืองมาปนเปื้อนกับเรื่องทางวิชาการ และการให้ความร่วมมือ” (การประชุมสนทนากลุ่ม ณ กรุงเทพมหานคร วันที่ 22 สิงหาคม 2554)

4.2 ผลการวิเคราะห์และสังเคราะห์ผลลัพธ์ด้านการพัฒนาคนและความเข้าใจอันดีระหว่างประเทศของความร่วมมือทางการศึกษาระหว่างราชอาณาจักรไทยกับราชอาณาจักรกัมพูชา

การนำเสนอผลการวิเคราะห์และสังเคราะห์ผลลัพธ์ด้านการพัฒนาคนและความเข้าใจอันดีระหว่างประเทศของความร่วมมือทางการศึกษาระหว่างราชอาณาจักรไทยกับราชอาณาจักรกัมพูชา แบ่งออกเป็น 2 ด้านคือ 1) ผลลัพธ์ด้านการพัฒนาคนของราชอาณาจักรกัมพูชา และ 2) ผลลัพธ์ด้านความเข้าใจอันดีระหว่างประเทศดังต่อไปนี้

4.2.1 ผลลัพธ์ด้านการพัฒนาคนของราชอาณาจักรกัมพูชา

การนำเสนอผลลัพธ์ด้านการพัฒนาคนของราชอาณาจักรกัมพูชาที่เกิดจากโครงการความร่วมมือทางการศึกษาแบ่งออกเป็น 2 ส่วนคือ 1) ผลผลิตการพัฒนาคนของราชอาณาจักรกัมพูชาในด้านจำนวนผู้สำเร็จการศึกษาหรือผ่านการฝึกอบรมจำแนกตามระดับการศึกษาและสาขาวิชา

และ 2) ผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นในด้านของความก้าวหน้าของคน ความพึงพอใจ สิ่งที่ได้เรียนรู้ และความสำเร็จ ปรากฏผลดังนี้

4.2.1.1 ผลผลิตการพัฒนาคนของราชอาณาจักรกัมพูชาในด้านจำนวนผู้สำเร็จการศึกษาหรือผ่านการฝึกอบรมจำแนกตามระดับการศึกษาและสาขาวิชา

จากการรายงานผลการดำเนินงานและจากการสัมภาษณ์ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องของโครงการความร่วมมือทางการศึกษาระหว่างราชอาณาจักรไทยกับราชอาณาจักรกัมพูชา ปรากฏว่า มีประชาชนชาวกัมพูชาที่เป็นผู้รับประโยชน์จากโครงการได้รับการพัฒนาในด้านต่างๆ แล้วประมาณ 14,752 คน ประชาชนส่วนใหญ่ได้รับการพัฒนาผ่านหลักสูตรระยะสั้น ที่เน้นทักษะอาชีพ มีจำนวนมากถึง 11,600 คน (จากโครงการพระราชทานฯ จำนวน 7,800 คน และโครงการจัดตั้งศูนย์พัฒนาฝีมือฯ จำนวน 3,800 คน) มีนักเรียนที่จบการศึกษาสายสามัญจากโครงการพระราชทานความช่วยเหลือด้านการศึกษาถึง 2,736 คน สายอาชีวศึกษา 605 คน ใน 4 สาขา คือ สาขาไฟฟ้า อิเล็กทรอนิกส์ ปศุสัตว์ และกลไกกรรม สำหรับการศึกษาในระดับสูงพบว่า มีนักเรียน 92 คน ผู้บริหารและครูของวิทยาลัย กำปงเจียม 26 คน ได้รับทุนพระราชทานเพื่อศึกษาต่อในระดับปริญญาตรี ปริญญาโท และปริญญาเอก และมีประชาชนทั่วไป ได้รับทุนพระราชทานเพื่อศึกษาต่อในระดับปริญญาตรี ปริญญาโท และปริญญาเอก จำนวน 184 คน สาขาที่ได้รับทุนพระราชทานมากที่สุดคือ สาขาวิศวกรรมโยธา และวิทยาศาสตร์ทั่วไป มีนักศึกษาได้รับการอบรมภาษาไทยจำนวน 293 คน และมีคณาจารย์ นักศึกษา และบุคลากรทางการศึกษาได้รับทุนแลกเปลี่ยนจากไทยจำนวน 122 คน ดังรายละเอียดในตาราง 4.22

ตาราง 4.22 ผลผลิตการพัฒนาคนของโครงการความร่วมมือทางการศึกษาระหว่างราชอาณาจักรไทยกับราชอาณาจักรกัมพูชาจำแนกตามระดับและสาขา

โครงการ/ จำนวน (คน) สาขาการพัฒนาคน	พระราชทาน*			ความร่วมมือทางวิชาการ**		จัดตั้ง ศูนย์พัฒนา ฝีมือ**	แลกเปลี่ยน บุคลากร**
	นักเรียน	ผู้บริหาร/ ครู	ประชาชน	สานสัมพันธ์ เพื่อนบ้าน	ศูนย์การสอน ภาษาไทย		
1. ทักษะอาชีพ	≥2,131	≥115	7,800			3,800	
1.1 อาชีพสำหรับครัวเรือน ได้แก่ การเกษตร เช่น เพาะเห็ด ผลิตปุ๋ยชีวภาพ เพาะกล้าไม้ การปศุสัตว์ เช่น เลี้ยงหมู ไก่ กบ ปลา การช่าง เช่น ช่างไฟฟ้า ช่าง อิเล็กทรอนิกส์ ช่างยนต์และคหกรรม เช่น ทำขนม น้ำผลไม้ ตัดเย็บเสื้อผ้า ศิลปะ ประดิษฐ์ เช่น วาดกระจก ฯลฯ			7,800			3,800	
1.2 อาชีพการงาน เช่น เครื่องเย็บ เสริมสวย ตัดเย็บ ซ่อมมอเตอร์ไซด์ ซ่อมรถยนต์							

โครงการ/ จำนวน (คน) สาขาการพัฒนาคณ	พระราชทาน*			ความร่วมมือทางวิชาการ**		จัดตั้ง ศูนย์พัฒนา ฝีมือ**	แลกเปลี่ยน บุคลากร**
	นักเรียน	ผู้บริหาร/ ครู	ประชาชน	สานสัมพันธ์ เพื่อนบ้าน	ศูนย์การสอน ภาษาไทย		
2. อบรมหลักสูตรระยะสั้น		115		60	293		
2.1 พัฒนาผู้บริหาร/ครู		115					
2.2 ครูปฐมวัย				60			
2.3 ภาษาไทย							
1) ภาษาไทยพื้นฐานระดับ 1					225		
2) ภาษาไทยพื้นฐานระดับ 4					68		
3. หลักสูตรสามัญศึกษา/อาชีวศึกษา	2,736						
3.1 สามัญศึกษา เกรด 7 – 9	1,037						
3.2 สามัญศึกษา เกรด 10 – 12	1,094						
3.3 อาชีวศึกษา	605						
1) ปวส.							
1.1) สาขาไฟฟ้า	145						
1.2) สาขาอิเล็กทรอนิกส์	143						
1.3) สาขาปศุสัตว์	149						
1.4) สาขาการกลึง	174						
4. ทนุการศึกษา	92	26	184				
4.1 อาชีวศึกษา	49	10	25				
1) ปวส.							
1.1) สาขาไฟฟ้า	9	2					
1.2) สาขาอิเล็กทรอนิกส์	9	3					
1.3) สาขาปศุสัตว์	9	2					
1.4) สาขาการกลึง	9	1					
1.5) สาขาเครื่องกล		2					
2) ปวช.							
1.1) สาขาไฟฟ้า	4						
1.2) สาขาอิเล็กทรอนิกส์	3						
1.3) สาขาปศุสัตว์	3						
1.4) สาขาการกลึง	3						
4.2 ปริญญาตรี	43	10	137				122***
1) สาขาวิทยาศาสตร์ทั่วไป	1	8					
2) สาขาฟิสิกส์	3						
3) สาขาเคมี	1						
4) สาขาชีววิทยา	3	1					
5) สาขาคณิตศาสตร์	3						
6) สาขาภาษาอังกฤษ	2						
7) สาขามนุษยศาสตร์	1						
8) สาขาบรรณารักษศาสตร์	1						

โครงการ/ จำนวน (คน) สาขาการพัฒนาคณ	พระราชทาน*			ความร่วมมือทางวิชาการ**		จัดตั้ง ศูนย์พัฒนา ฝีมือ***	แลกเปลี่ยน บุคลากร**
	นักเรียน	ผู้บริหาร/ ครู	ประชาชน	สามัคคีพันธ์ เพื่อนบ้าน	ศูนย์การสอน ภาษาไทย		
9) สาขาคอมพิวเตอร์	2						
10) สาขาสุศึกษา	2						
11) สาขาพลศึกษา	1						
12) สาขาวิทยาศาสตร์สุขภาพ	1						
13) สาขาออกแบบผลิตภัณฑ์	1						
14) สาขาพัฒนาชุมชน	2						
15) สาขาการท่องเที่ยว	1	1					
16) สาขาทันตแพทย์	4						
17) สาขาวิศวกรรมโยธา	10						
18) สาขาอิเล็กทรอนิกส์	1						
19) สาขาไฟฟ้า	1						
20) สาขาสิทธิกรรม	1						
21) สาขาปศุสัตว์	1						
4.3 ปริญญาโท		5	20				
1) สาขาการสนทนาภาษาอังกฤษ		1					
2) สาขาการสนทนาสังคมศึกษา		1					
3) สาขาวิจัยและพัฒนาท้องถิ่น		3					
4.4 ปริญญาเอก		1	2				
1) สาขาบริหารการศึกษา		1					
รวม	2,352	141	7,984	60	293	3,800	122

หมายเหตุ: * ข้อมูล ณ ปี พ.ศ. 2552

** ข้อมูล ณ ปี พ.ศ. 2553

*** รวมปริญญาตรี ปริญญาโท และปริญญาเอก

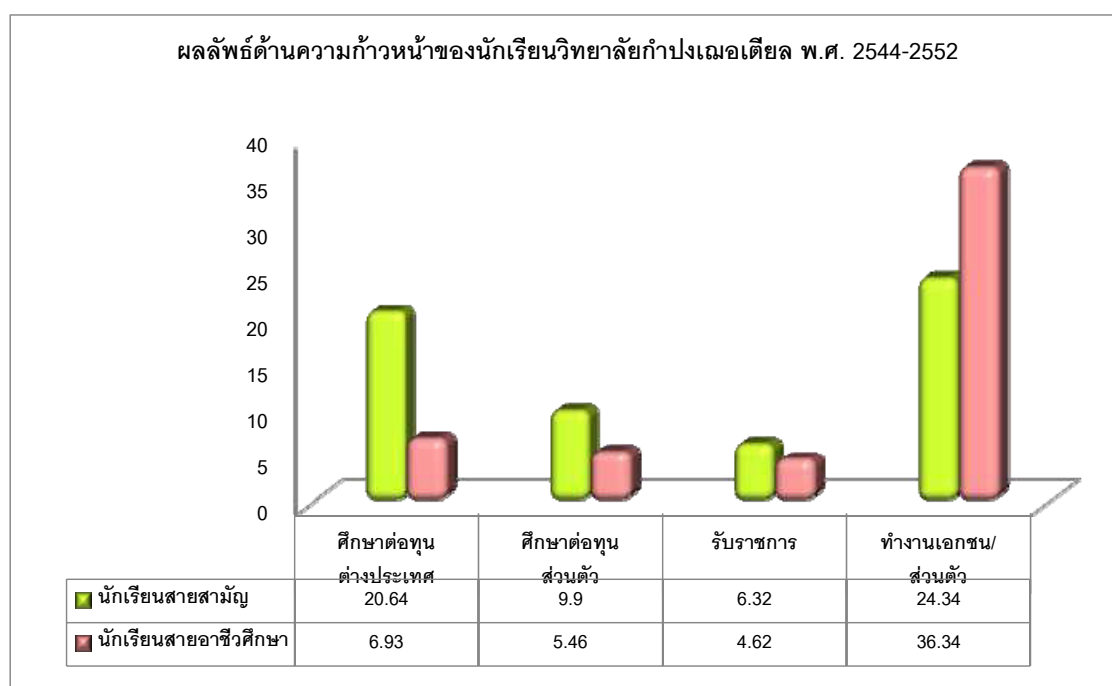
4.2.1.2 ผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นในด้านของความก้าวหน้าของคน ความพึงพอใจ สิ่งที่ได้เรียนรู้ และความสำเร็จ

1) ความก้าวหน้าของคน

1.1) ฝ่ายราชอาณาจักรกัมพูชา

โครงการความร่วมมือทางการศึกษาระหว่างราชอาณาจักรไทยกับราชอาณาจักรกัมพูชาได้มีส่วนสำคัญในการพัฒนาคนกัมพูชาที่เป็นผู้รับประโยชน์จากโครงการให้มีความก้าวหน้าในด้านของคุณวุฒิทางการศึกษา ทักษะอาชีพ และทักษะฝีมือแรงงาน ทำให้เพิ่มโอกาสในการมีงานทำ มีรายได้ มีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น มีหน้าที่การงานเพิ่มสูงขึ้น และได้รับโอกาสในการพัฒนาตนเองเพิ่มมากขึ้น

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากการตอบแบบสอบถามของนักเรียนที่จบการศึกษาจากวิทยาลัยกำปงเมอเดียลและผู้เข้าร่วมโครงการจัดตั้งศูนย์พัฒนาฝีมือแรงงานกัมพูชา - ไทย พบว่า นักเรียนสายสามัญที่ศึกษาในวิทยาลัยกำปงเมอเดียล ตั้งแต่ในปี พ.ศ. 2544 - 2552 เมื่อจบการศึกษาแล้ว ร้อยละ 30.54 ได้มีโอกาสศึกษาต่อในระดับที่สูงขึ้น โดยส่วนใหญ่ ร้อยละ 20.64 ได้รับทุนการศึกษาจากต่างประเทศ มีโอกาสในการทำงานในบริษัทเอกชนหรือมีธุรกิจส่วนตัว ร้อยละ 24.34 และรับราชการ ร้อยละ 6.32 ในกลุ่มของนักเรียนสายอาชีวศึกษาพบว่า ส่วนใหญ่ ร้อยละ 36.34 ทำงานในบริษัทเอกชนหรือมีธุรกิจส่วนตัว รองลงมาคือ ได้รับทุนการศึกษาจากต่างประเทศ ร้อยละ 6.93 และรับราชการ ร้อยละ 4.62 ดังแสดงในภาพ 4.12

ภาพ 4.12 ผลลัพธ์ด้านความก้าวหน้าของนักเรียนที่จบการศึกษาจากวิทยาลัยกำปงเมอเดียล

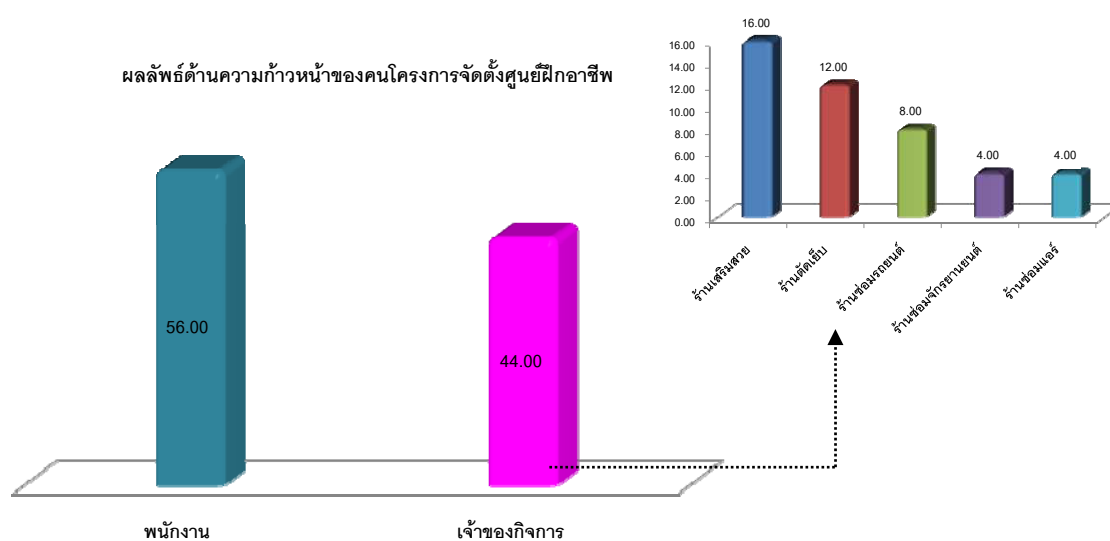
นอกจากนี้จากการประชุมสนทนากลุ่มพบว่า ผู้ที่เข้าร่วมโครงการศูนย์การสอนภาษาไทยยังได้รับโอกาสในการพัฒนาต่อยอด เพราะใช้ความรู้ที่ได้รับไปใช้ในการสอบเข้าร่วมโครงการแลกเปลี่ยนบุคลากรและนักศึกษาไทยกับประเทศอนุภูมิภาคกลุ่มแม่น้ำโขงต่อไปอีกระดับหนึ่ง

“นักศึกษา ม. พนมเปญจำนวน 16 คนที่เรียนในโครงการสอนภาษาไทย ได้สอบผ่านเข้าร่วมในโครงการ GMS ของอนุภูมิภาค ลุ่มแม่น้ำโขงไปศึกษาดูงาน แลกเปลี่ยนประสบการณ์ และความรู้ที่ประเทศไทยระยะเวลา 3 – 4 เดือน ถือได้ว่า โครงการนี้เป็นโครงการเล็กๆ แต่ประสบความสำเร็จมาก ในอนาคตอาจจะขยายให้ใหญ่ขึ้น”
(การสนทนากลุ่ม ณ กรุงพนมเปญ วันที่ 22 สิงหาคม 2554)

ผลการศึกษายังพบว่า ผู้เข้าร่วมโครงการมีความก้าวหน้าในหน้าที่การงาน เพิ่มขึ้น อัตราความก้าวหน้าโดยรวมเท่ากับ ร้อยละ 51.52 โครงการที่ทำให้มีอัตราความก้าวหน้าของคนสูงที่สุดคือ โครงการจัดตั้งศูนย์พัฒนาฝีมือแรงงานกัมพูชา – ไทย เท่ากับ ร้อยละ 100.00 ซึ่งหลังจากเข้าร่วมโครงการแล้วทุกคนมีงานทำ จากเดิมที่เป็นผู้ที่ว่างงาน โดยร้อยละ 56.00 ทำงานเป็นพนักงาน และร้อยละ 44.00 เป็นเจ้าของกิจการ ได้แก่ เปิดร้านเสริมสวย (ร้อยละ 36.36) ร้านตัดเย็บเสื้อผ้า (ร้อยละ 27.27) ร้านซ่อมรถยนต์ จักรยานยนต์ และซ่อมแอร์ เป็นต้น รองลงมาคือ โครงการแลกเปลี่ยนบุคลากรและนักศึกษาไทยกับประเทศอนุภูมิภาค ลุ่มแม่น้ำโขง เท่ากับ ร้อยละ 80.00 ดังแสดงในตาราง 4.23 และภาพ 4.13

ตาราง 4.23 อัตราความก้าวหน้าของคนกัมพูชาที่เข้าร่วมโครงการความร่วมมือทางการศึกษาระหว่างราชอาณาจักรไทยกับราชอาณาจักรกัมพูชา

โครงการ \ ความก้าวหน้าของคนกัมพูชา	ไม่เปลี่ยนแปลง	ก้าวหน้าในงาน	อัตราความก้าวหน้า
1. โครงการพระราชทานความช่วยเหลือแก่ราชอาณาจักรกัมพูชาด้านการศึกษา	105	106	50.24
2. โครงการสานสัมพันธ์เพื่อนบ้าน	12	10	45.45
3. โครงการความร่วมมือทางวิชาการไทย – กัมพูชา			
3.1 โครงการศูนย์การสอนภาษาไทย	26	8	23.53
3.2 โครงการจัดตั้งศูนย์พัฒนาฝีมือแรงงานกัมพูชา – ไทย	0	25	100.00
4. โครงการแลกเปลี่ยนบุคลากรและนักศึกษาไทยกับประเทศอนุภูมิภาค ลุ่มแม่น้ำโขง	1	4	80.00
รวม	144	153	51.52

ภาพ 4.13 ผลลัพธ์ด้านความก้าวหน้าของประชาชนชาวกัมพูชาที่เข้าร่วมโครงการจัดตั้งศูนย์พัฒนาฝีมือแรงงานกัมพูชา – ไทย

1.2) ฝ่ายราชอาณาจักรไทย

จากผลการวิเคราะห์โครงการพบว่า ความก้าวหน้าของคนในฝ่ายไทยส่วนใหญ่เป็นความก้าวหน้าในด้านความรู้เกี่ยวกับภาษากัมพูชา ซึ่งได้รับประโยชน์จากโครงการชาวกัมพูชาเป็นผู้ถ่ายทอดความรู้ เช่น นักเรียนทุนพระราชทานในโครงการพระราชทานความช่วยเหลือแก่ราชอาณาจักรกัมพูชาด้านการศึกษากำลังศึกษาต่อในประเทศไทย ได้ทำหน้าที่สอนภาษาแก่คนไทย ในโครงการรองรับการเข้าสู่ประชาคมอาเซียน เช่น สอนภาษากัมพูชาในรายวิชาที่เป็นหมวดวิชาเลือกในหลักสูตรปริญญาตรีของมหาวิทยาลัยบูรพา ซึ่งมีนักศึกษาเข้าเรียนแล้ว 1 ภาคการศึกษา ในปีการศึกษา 2555 มีจำนวน 50 คน สอนภาษากัมพูชาในหลักสูตรระยะสั้นสำหรับประชาชนทั่วไปของมหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม มีผู้เข้าสำเร็จจากหลักสูตรประมาณ 3 รุ่น จำนวนประมาณ 100 คน และสอนภาษากัมพูชาในชั้นประถมศึกษาและมัธยมศึกษาในโรงเรียนในพื้นที่จังหวัดศรีสะเกษ เป็นต้น

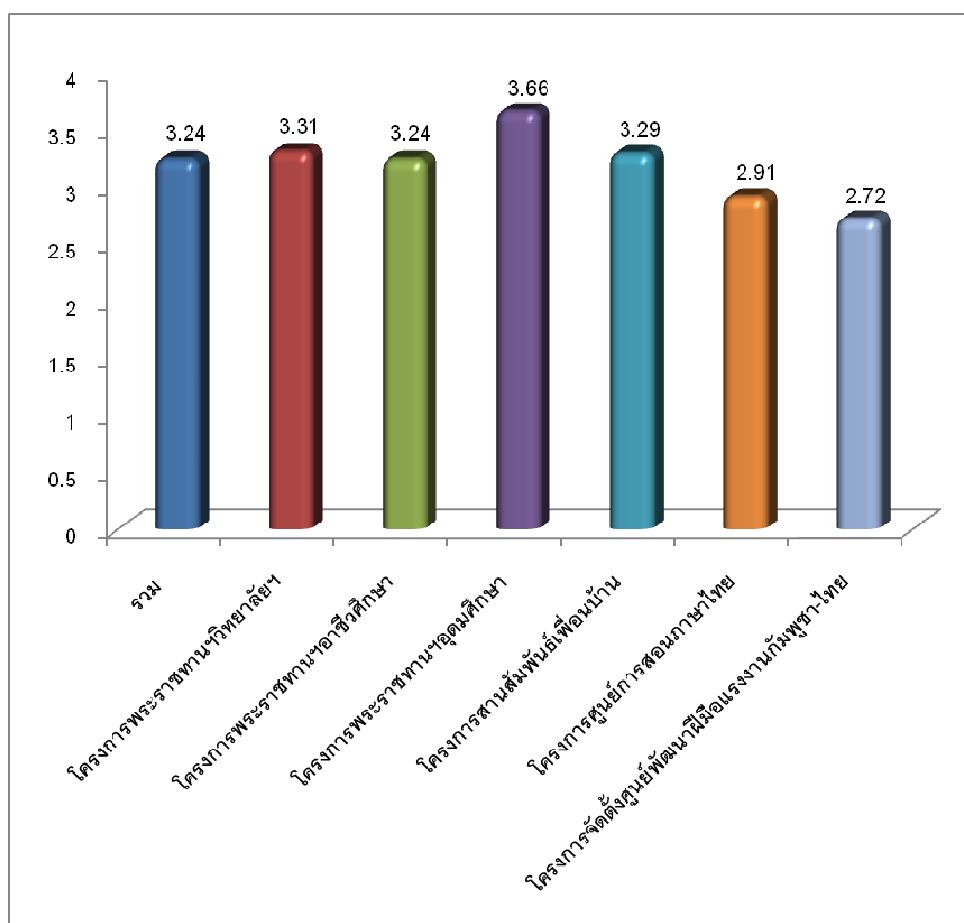
2) ความพึงพอใจ

ผลจากการตอบแบบสอบถามในด้านความพึงพอใจที่มีต่อผลลัพธ์ของการพัฒนาคน มีผู้ตอบแบบสอบถามจาก 3 โครงการหลัก (6 โครงการย่อย) พบว่าเป็นผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีความพึงพอใจระดับมากที่สุด ร้อยละ 61.05 รองลงมา มีความพึงพอใจระดับมาก ร้อยละ 23.96

เมื่อพิจารณารายโครงการพบว่า มีความสอดคล้องกันคือ ผู้เข้าร่วมโครงการส่วนใหญ่มีความพึงพอใจระดับมากที่สุดทุกโครงการ ทั้งนี้ โครงการที่ผู้เข้าร่วมโครงการมีความพึงพอใจมากที่สุดคือ โครงการพระราชทานความช่วยเหลือแก่ราชอาณาจักรกัมพูชาด้านการศึกษาในระดับอุดมศึกษา มีค่าเฉลี่ย 3.66 ในระดับอาชีวศึกษา มีค่าเฉลี่ย 3.31 รองลงมาคือ โครงการสานสัมพันธ์เพื่อนบ้าน มีค่าเฉลี่ย 3.29 ดังรายละเอียดแสดงในตาราง 4.24 และภาพ 4.14

ตาราง 4.24 ความพึงพอใจที่มีต่อผลลัพธ์ด้านการพัฒนาคนของโครงการความร่วมมือทางการศึกษา ระหว่างราชอาณาจักรไทยกับราชอาณาจักรกัมพูชา

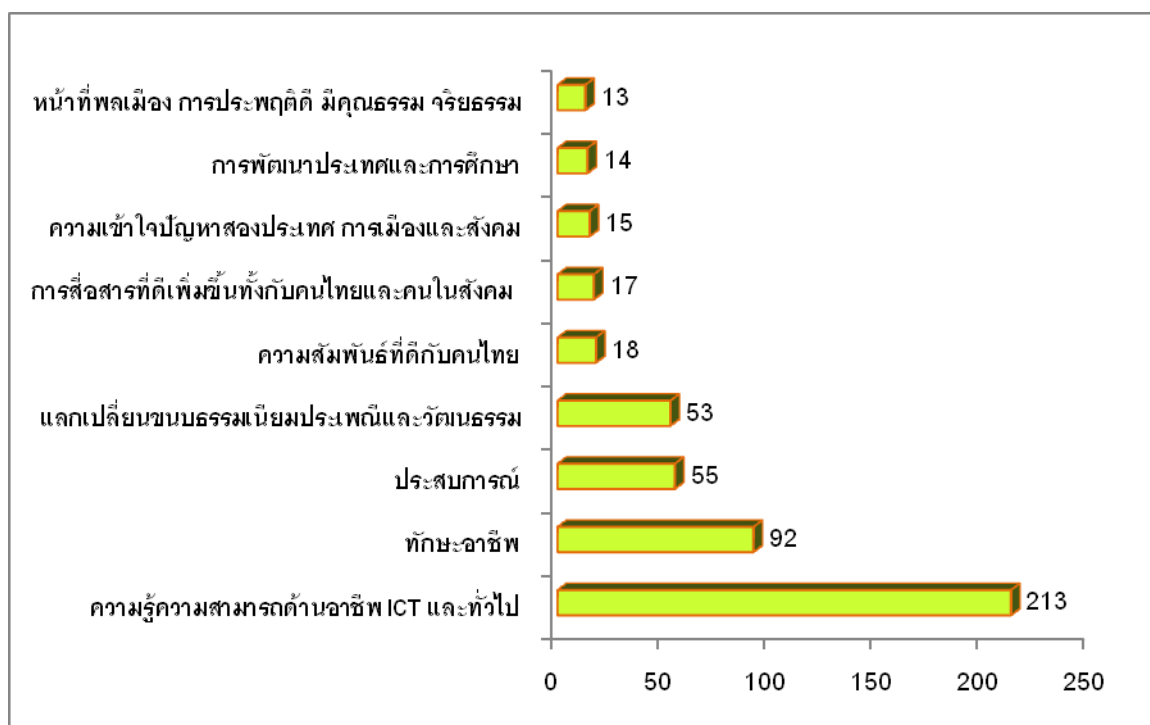
โครงการ	มากที่สุด		มาก		ปานกลาง		น้อย		รวม	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
1. โครงการพระราชทานความช่วยเหลือแก่ราชอาณาจักรกัมพูชาด้านการศึกษา	52	18.25	90	31.58	26	9.12	0	0.00	168	56.95
1.1 วิทยาลัยกำปงเจตติย	22	7.72	40	14.04	3	1.05	0	0.00	65	22.81
1.2 ทุนพระราชทานระดับอาชีวศึกษา	19	6.67	18	6.32	8	2.81	0	0.00	45	15.79
1.3 ทุนพระราชทานระดับอุดมศึกษา	27	9.47	14	4.91	0	0.00	0	0.00	41	14.39
2. โครงการสานสัมพันธ์เพื่อนบ้านกับประเทศกัมพูชา	7	2.37	13	4.41	1	0.34	0	0.00	21	7.12
3. โครงการความร่วมมือทางวิชาการไทย – กัมพูชา										
3.1 โครงการศูนย์การสอนภาษาไทยภายใต้ความร่วมมือทางวิชาการไทย – กัมพูชา	6	2.03	21	7.12	3	1.02	3	1.02	33	11.19
3.2 โครงการจัดตั้งศูนย์พัฒนาฝีมือแรงงานกัมพูชา – ไทย	3	1.05	12	4.21	10	3.51	0	0.00	25	8.77
รวม	68	23.86	174	61.05	40	14.04	3	1.05	285	100.00

ภาพ 4.14 การเปรียบเทียบความพึงพอใจที่มีต่อผลลัพธ์ด้านการพัฒนาคนระหว่าง 3 โครงการหลัก
(6 โครงการย่อย)

3) สิ่งที่ได้เรียนรู้

ผลการตอบแบบสอบถาม พบว่า ผู้เข้าร่วมโครงการส่วนใหญ่ได้เรียนรู้มากที่สุดคือ ได้เรียนรู้เกี่ยวกับอาชีพ เทคโนโลยีสารสนเทศ และเรื่องทั่วไป มีจำนวน 213 คน รองลงมาคือ เรียนรู้เกี่ยวกับทักษะอาชีพ จำนวน 92 คน ได้รับประสบการณ์ จำนวน 55 คน แลกเปลี่ยนขนบธรรมเนียม ประเพณีและวัฒนธรรม มีจำนวน 53 คน รวมทั้งมีผู้ที่ได้เรียนรู้เกี่ยวกับความสัมพันธ์ที่ดีกับคนไทย การสื่อสารที่ดีเพิ่มขึ้นทั้งกับคนไทยและคนในสังคม และความเข้าใจปัญหาสองประเทศ การเมืองและสังคม ดังรายละเอียดในภาพ 4.15

ภาพ 4.15 สิ่ง que ผู้เข้าร่วมโครงการได้เรียนรู้จากโครงการความร่วมมือทางการศึกษาระหว่างราชอาณาจักรไทยกับราชอาณาจักรกัมพูชา

4) ความสำเร็จ

ผลจากการเข้าร่วมประชุมสนทนากลุ่ม ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับโครงการมีความคิดเห็นว่าการโครงการมีความสำเร็จ 2 ระดับคือ ระดับที่หนึ่ง การได้พัฒนาบุคลากรของกัมพูชา และ ระดับที่สองคือ บุคลากรที่ได้รับการพัฒนาได้ใช้ความรู้ความสามารถไปใช้ในการพัฒนาประเทศต่อไป อย่างไรก็ตาม แม้ว่า แต่ละโครงการมีความแตกต่างกันในด้านวัตถุประสงค์ เป้าหมาย และการดำเนินโครงการ ทำให้ผลลัพธ์ที่ได้มีความแตกต่างกัน แต่ก็มีความสำเร็จในการพัฒนาบุคลากรของกัมพูชาเช่นเดียวกัน

“...จริงๆ แล้วในทุกโครงการล้วนได้ช่วยพัฒนาบุคลากรของกัมพูชาแม้ว่ามีผลลัพธ์ไม่เท่ากันก็ตาม” (การประชุมสนทนากลุ่ม ณ กรุงเทพมหานคร วันที่ 22 สิงหาคม 2554)

“... เราก็ได้ประโยชน์สำคัญๆ จากโครงการเช่นกัน เช่น ประโยชน์จากโครงการที่ช่วยอบรมด้านวิชาชีพ และเทคนิค การแลกเปลี่ยนบุคลากร การแลกเปลี่ยนวัฒนธรรม ธุรกิจ การทำงานร่วมกัน การพัฒนาร่วมกัน” (การประชุมสนทนากลุ่ม ณ กรุงเทพมหานคร วันที่ 22 สิงหาคม 2554)

นอกจากนี้ผู้เข้าร่วมประชุมสนทนากลุ่มจากฝ่ายราชอาณาจักรกัมพูชา ได้สรุปว่า ประโยชน์ที่ราชอาณาจักรกัมพูชาได้รับจากโครงการ มีดังนี้

(1) การพัฒนาความรู้ ความสามารถของครู และข้าราชการของกระทรวง ศึกษาธิการ เยาวชน และการกีฬา แล้วถ่ายทอดความรู้ ความสามารถ ทักษะวิชาชีพไปสู่ นักเรียน นักศึกษาอีกหลายคนเพื่อเป็นการผลิตแรงงานฝีมือป้อนให้แรงงาน หรือธุรกิจที่มีคนไทยเป็นเจ้าของ

(2) ส่งเสริมให้มีความเข้าใจอันดี และความสัมพันธ์ทางการทูตและวัฒนธรรมอัน ดีงามซึ่งกันและกันระหว่างประชาชนทั้งสองประเทศ

(3) ประโยชน์ที่ทั้งสองประเทศได้รับคือ การได้รับความรู้เทคโนโลยีใหม่ๆ และ ประสบการณ์ที่ดีจากการแลกเปลี่ยนซึ่งกันและกัน รวมทั้งความเจริญก้าวหน้าในการลงทุน การทำ ธุรกิจของประชาชนทั้งสองประเทศ

(4) เสริมสร้างความสงบเรียบร้อยและสันติภาพให้เกิดขึ้นในภูมิภาค โดยเฉพาะอย่างยิ่งระหว่างไทยกับกัมพูชา

(5) โครงการความร่วมมือมีส่วนในการสร้างอาชีพ สร้างงานทำเพื่อเพิ่มรายได้ ให้แก่ชาวกัมพูชา บางโครงการได้ช่วยเสริมสร้างคุณภาพชีวิต และสุขภาพอนามัยให้แก่ชาวบ้าน มีส่วนร่วมในการช่วยลดความยากจนของประชาชนชาวกัมพูชา

4.2.2 ผลลัพธ์ด้านความเข้าใจอันดีระหว่างราชอาณาจักรไทยกับราชอาณาจักร กัมพูชา

การนำเสนอผลการวิเคราะห์ความเข้าใจอันดีระหว่างราชอาณาจักรไทยกับราชอาณาจักร กัมพูชา ที่เกิดขึ้นจากโครงการความร่วมมือทางการศึกษา แบ่งออกเป็น 3 ด้านคือ 1) ภูมิหลังของผู้ให้ ข้อมูล 2) ความเข้าใจอันดีระหว่างประเทศในระบะก่อนและระหว่าง/หลังการเข้าร่วมโครงการ และ 3) ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบความเข้าใจอันดีระหว่างประเทศ 4 โครงการหลัก (7 โครงการย่อย)

4.2.2.1 ภูมิหลังของผู้ให้ข้อมูล

ในการศึกษาเพื่อวิเคราะห์สังเคราะห์โครงการความร่วมมือทางการศึกษาระหว่าง ราชอาณาจักรไทยกับราชอาณาจักรกัมพูชา เป็นการศึกษาจากผู้ให้ข้อมูลซึ่งเป็นผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับ โครงการความร่วมมือทางการศึกษาที่มีความยินดีในการให้ข้อมูล มีจำนวนรวม 328 คน แบ่งออกเป็น ผู้รับประโยชน์จากโครงการ 311 คน และผู้ประสานงานของโครงการ 17 คน (ฝ่ายไทย 10 คน ฝ่าย กัมพูชา 7 คน) ผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่เป็นผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในโครงการพระราชทานความช่วยเหลือแก่ ราชอาณาจักรกัมพูชาด้านการศึกษาในสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี มีจำนวน 232 คน เป็นผู้รับประโยชน์จากโครงการจำนวน 226 คน และเป็นผู้ประสานงานของโครงการจำนวน 6

คน รองลงมาเป็นผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในโครงการความร่วมมือทางวิชาการไทย – กัมพูชา โดยสำนักความร่วมมือเพื่อการพัฒนาระหว่างประเทศ (สพร.) หรือ กรมวิเทศสหการ (ชื่อเดิม) รวมจำนวน 63 คน แบ่งเป็นผู้รับประโยชน์จากโครงการจำนวน 58 คน และผู้ประสานงานของโครงการ 5 คน ดังรายละเอียดในตาราง 4.25

ตาราง 4.25 จำนวนและร้อยละของผู้ให้ข้อมูลจำแนกตามโครงการความร่วมมือทางการศึกษาระหว่างราชอาณาจักรไทยกับราชอาณาจักรกัมพูชา

โครงการ	ผู้ให้ข้อมูล	ผู้รับประโยชน์		ผู้ประสานงาน		รวม
		จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	
1. โครงการพระราชทานความช่วยเหลือแก่ราชอาณาจักรกัมพูชาทางการศึกษา		226	72.67	6	27.27	232
1.1 ศิษย์เก่าของวิทยาลัยกำปงเจมอเดียล		29	9.32			29
1.2 นักเรียนของวิทยาลัยกำปงเจมอเดียล		63	20.26			63
1.3 ครูของวิทยาลัยกำปงเจมอเดียล		29	9.32			29
1.4 นักศึกษาทุนพระราชทานระดับอาชีวศึกษา		45	14.47			45
1.5 นิสิตนักศึกษาทุนพระราชทานระดับอุดมศึกษา		60	19.29			60
2. โครงการความสัมพันธ์เพื่อนบ้าน		22	7.07	4	18.18	26
3. โครงการความร่วมมือทางวิชาการไทย – กัมพูชา		59	18.97	5	22.73	63
3.1 โครงการศูนย์การสอนภาษาไทยภายใต้ความร่วมมือทางวิชาการไทย – กัมพูชา		33	10.61	3	13.64	
3.2 โครงการจัดตั้งศูนย์พัฒนาฝีมือแรงงานกัมพูชา – ไทย		25	8.04	2	9.09	
4. โครงการพัฒนาความร่วมมือทางเศรษฐกิจในอนุภูมิภาคกลุ่มแม่น้ำโขง (GMS)		5	1.61	2	9.09	7
รวม		311	100.00	17	100.00	328

4.2.2.2 ความเข้าใจอันดีระหว่างประเทศในระยะก่อนและระหว่าง/หลังการเข้าร่วมโครงการ

การวิเคราะห์ความเข้าใจอันดีระหว่างประเทศที่เกิดจากโครงการความร่วมมือทางการศึกษา แบ่งออกเป็น 7 ด้าน ได้แก่ 1) ความรู้ความเข้าใจการใช้ชีวิตต่างวัฒนธรรม 2) การยอมรับและเห็นคุณค่าของความแตกต่างระหว่างประเทศ 3) การยอมรับการพึ่งพาซึ่งกันและกัน และสัมพันธ์ภาพระหว่างประเทศ 4) ความเข้าใจประเด็นร่วมสมัยและประเด็นระดับโลก 5) การให้คุณค่า

สันติภาพและผลประโยชน์ระหว่างประเทศ 6) การเข้าใจผลกระทบของนโยบายภายในประเทศที่มีต่อโลก และ 7) การเคารพในประชาธิปไตยและสิทธิขั้นพื้นฐานของมนุษย์

การนำเสนอผลการวิเคราะห์ แบ่งออกเป็น 3 ส่วนคือ คือ 1) ความเข้าใจอันดีระหว่างประเทศตามความคิดเห็นของผู้รับประโยชน์จากโครงการ 2) ความเข้าใจอันดีระหว่างประเทศตามความคิดเห็นของผู้ประสานงานโครงการ และ 3) ผลการเปรียบเทียบความเข้าใจอันดีระหว่างประเทศ 4 โครงการหลัก (7 โครงการย่อย)

2) ความเข้าใจอันดีระหว่างประเทศตามความคิดเห็นของผู้รับประโยชน์จากโครงการ

ผลการตอบแบบสอบถามของผู้รับประโยชน์จากโครงการ พบว่า ก่อนเข้าร่วมโครงการ ความเข้าใจอันดีระหว่างประเทศโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ย 2.81) ด้านที่มีความเข้าใจอันดีระหว่างประเทศสูงที่สุดคือ ด้านการยอมรับการพึ่งพาซึ่งกันและกันและสัมพันธภาพระหว่างกัมพูชา กับไทย และการให้คุณค่าสันติภาพและผลประโยชน์ระหว่างประเทศ (ค่าเฉลี่ย 3.22) รองลงมาคือ การเคารพในประชาธิปไตยและสิทธิขั้นพื้นฐานของมนุษย์ (ค่าเฉลี่ย 2.88) ด้านที่มีความเข้าใจอันดีระหว่างประเทศน้อยที่สุดคือ ด้านการเข้าใจผลกระทบของนโยบายภายในประเทศที่มีต่อโลก (ค่าเฉลี่ย 2.56) เมื่อพิจารณาด้านย่อย พบว่า การยอมรับคุณค่าของการพึ่งพาซึ่งกันและกันและสัมพันธภาพระหว่างราชอาณาจักรกัมพูชากับราชอาณาจักรไทย มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด (ค่าเฉลี่ย 3.31) รองลงมาคือ การยอมรับคุณค่าสันติภาพระหว่างกัมพูชาและไทย (ค่าเฉลี่ย 3.26)

ระหว่าง/หลังเข้าร่วมโครงการ ความเข้าใจอันดีระหว่างประเทศโดยรวมของผู้รับประโยชน์เพิ่มสูงขึ้นแต่ยังอยู่ในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ย 3.59) ด้านที่มีความเข้าใจอันดีระหว่างประเทศสูงที่สุดคือ ด้านการให้คุณค่าสันติภาพและผลประโยชน์ระหว่างประเทศ (ค่าเฉลี่ย 4.03) รองลงมาคือ การยอมรับการพึ่งพาซึ่งกันและกันและสัมพันธภาพระหว่างกัมพูชากับไทย (ค่าเฉลี่ย 3.99) เมื่อพิจารณาด้านย่อย พบว่า การยอมรับคุณค่าของการพึ่งพาซึ่งกันและกัน และสัมพันธภาพระหว่างราชอาณาจักรกัมพูชากับราชอาณาจักรไทย และการยอมรับคุณค่าผลประโยชน์ระหว่างกัมพูชาและไทย มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด (ค่าเฉลี่ย 4.05) รองลงมาคือ การยอมรับคุณค่าสันติภาพระหว่างกัมพูชาและไทย มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด (ค่าเฉลี่ย 4.02) ด้านที่มีความเข้าใจอันดีระหว่างประเทศน้อยที่สุดคือ ด้านความเข้าใจผลกระทบของนโยบายภายในประเทศที่มีต่อโลก (ค่าเฉลี่ย 3.29)

เมื่อเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างก่อนเข้าร่วมโครงการและระหว่าง/หลังเข้าร่วมโครงการพบว่า ความเข้าใจอันดีระหว่างประเทศโดยรวมมีค่าเฉลี่ยเพิ่มสูงขึ้น (PNI 0.78) ด้านที่เพิ่มสูงมากที่สุดคือ ด้านความรู้ความเข้าใจการใช้ชีวิตต่างวัฒนธรรมของทั้ง 2 ประเทศ (PNI 1.05) รองลงมาคือ การยอมรับและเห็นคุณค่าของความแตกต่างระหว่างกัมพูชากับไทย ชีวิตความเป็นอยู่ของคนไทย

(PNI 0.87) ในด้านย่อยพบว่า ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับวัฒนธรรมและชีวิตความเป็นอยู่ของคนไทย เพิ่มขึ้นมากที่สุด (PNI 1.15) รองลงมาคือ ความสามารถในการสื่อสารกับคนไทย (PNI 1.14) และ ความสามารถในการใช้ชีวิตต่างวัฒนธรรมร่วมกับคนไทยเพิ่มขึ้น (PNI 1.04) ความเข้าใจอันดี ระหว่างประเทศด้านที่เพิ่มขึ้นน้อยที่สุดคือ ด้านความเข้าใจประเด็นร่วมสมัยและประเด็นระดับโลก (PNI 0.68) ดังแสดงในตาราง 4.26

ตาราง 4.26 ความเข้าใจอันดีระหว่างประเทศตามความคิดเห็นของผู้รับประโยชน์จากโครงการความร่วมมือทางการศึกษาระหว่างราชอาณาจักรไทยกับราชอาณาจักรกัมพูชา

ความเข้าใจอันดีระหว่างราชอาณาจักรไทยกับกัมพูชา	ก่อนเริ่มโครงการ		ระหว่างและ/หรือ หลังสิ้นสุดโครงการ		ความเข้าใจอันดีที่เพิ่มขึ้น
	$\bar{X}$	SD	$\bar{X}$	SD	
1. ความรู้ความเข้าใจการใช้ชีวิตต่างวัฒนธรรมของทั้ง 2 ประเทศ	2.58	1.18	3.63	1.04	1.05
1.1 ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับวัฒนธรรมและชีวิตความเป็นอยู่ของคนไทย	2.47	1.20	3.62	1.01	1.15
1.2 ความสามารถในการสื่อสารกับคนไทย	2.45	1.25	3.59	1.17	1.14
1.3 ทศนคติและเหตุผลเชิงจริยธรรมของคนไทย	2.71	1.02	3.59	0.98	0.88
1.4 ความสามารถในการใช้ชีวิตต่างวัฒนธรรมร่วมกับคนไทย	2.69	1.22	3.73	1.00	1.04
2. การยอมรับและเห็นคุณค่าของความแตกต่างระหว่างกัมพูชากับไทย	2.66	1.04	3.53	1.05	0.87
2.1 การยอมรับและเห็นคุณค่าของความแตกต่างของชาติพันธุ์และวัฒนธรรมของคนไทย	2.55	1.08	3.44	1.17	0.89
2.2 การยอมรับและเห็นคุณค่าของความแตกต่างของค่านิยมและความเชื่อของคนไทย	2.77	0.98	3.62	0.91	0.85
3. การยอมรับการพึ่งพาซึ่งกันและกันและสัมพันธภาพระหว่างกัมพูชากับไทย	3.22	1.13	3.99	0.94	0.77
3.1 การยอมรับคุณค่าของการพึ่งพาซึ่งกันและกันและสัมพันธภาพระหว่างคนกัมพูชากับคนไทย	3.13	1.13	3.92	0.95	0.79
3.2 การยอมรับคุณค่าของการพึ่งพาซึ่งกันและกันและสัมพันธภาพระหว่างราชอาณาจักรกัมพูชากับราชอาณาจักรไทย	3.31	1.12	4.05	0.92	0.74
4. ความเข้าใจประเด็นร่วมสมัยและประเด็นระดับโลก	2.81	1.17	3.54	1.03	0.73
4.1 ความเข้าใจประเด็นร่วมสมัยและประเด็นระดับโลกที่มีผลต่อกัมพูชาและไทย	2.85	1.25	3.57	1.06	0.72
4.2 ความเข้าใจประวัติของประเด็นร่วมสมัยและประเด็นระดับโลกที่เกี่ยวข้องกับกัมพูชาและไทย	2.78	1.16	3.46	1.04	0.68

ความเข้าใจอันดีระหว่างราชอาณาจักร ไทยกับกัมพูชา	ก่อนเริ่มโครงการ		ระหว่างและ/หรือ หลังสิ้นสุดโครงการ		ความเข้าใจ อันดี ที่เพิ่มขึ้น
	$\bar{X}$	SD	$\bar{X}$	SD	
4.3 ความเข้าใจสาเหตุและผลของประเด็นร่วมสมัย และประเด็นระดับโลกที่มีผลต่อกัมพูชาและไทย	2.80	1.11	3.59	0.98	0.79
5. การให้คุณค่าสันติภาพและผลประโยชน์ระหว่าง ประเทศ	3.22	1.02	4.03	0.88	0.81
5.1 การยอมรับคุณค่าสันติภาพระหว่าง กัมพูชาและไทย	3.26	1.01	4.02	0.88	0.76
5.2 การยอมรับคุณค่าผลประโยชน์ระหว่างกัมพูชา และไทย	3.18	1.03	4.05	0.88	0.87
6. การเข้าใจผลกระทบของนโยบายภายในประเทศ ที่มีต่อโลก	2.56	1.14	3.27	1.18	0.71
6.1 การเข้าใจผลกระทบของนโยบายภายในประเทศ ของกัมพูชาที่มีต่อไทย	2.56	1.13	3.25	1.18	0.69
6.2 การเข้าใจผลกระทบของนโยบายภายในกัมพูชาที่ มีต่อภูมิภาคและโลก	2.56	1.14	3.29	1.17	0.73
7. การเคารพในประชาธิปไตยและสิทธิขั้นพื้นฐาน ของมนุษย์	2.88	1.05	3.65	0.99	0.77
7.1 การเคารพในประชาธิปไตยและสิทธิขั้นพื้นฐาน ของคนไทย	2.74	1.03	3.54	0.99	0.80
7.2 การเคารพในประชาธิปไตยและสิทธิขั้นพื้นฐาน ของคนทุกประเทศทั่วโลก	3.02	1.05	3.76	0.98	0.74
รวม	2.81	1.15	3.59	1.05	0.78

หมายเหตุ: ค่าเฉลี่ย 1.00 – 2.33 หมายถึงมีความเข้าใจอันดีระหว่างประเทศในระดับต่ำ

ค่าเฉลี่ย 2.34 – 3.66 หมายถึงมีความเข้าใจอันดีระหว่างประเทศในระดับปานกลาง

ค่าเฉลี่ย 3.67 – 5.00 หมายถึงมีความเข้าใจอันดีระหว่างประเทศในระดับสูง

3) ความเข้าใจอันดีระหว่างประเทศตามความคิดเห็นของผู้ประสานงานของโครงการ

ผลการตอบแบบสอบถามของผู้ประสานงานของโครงการ พบว่า ก่อนเข้าร่วมโครงการ ความเข้าใจอันดีระหว่างประเทศโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ย 2.47) ด้านที่สูงที่สุดคือ ด้านการเข้าใจผลกระทบของนโยบายภายในประเทศที่มีต่อโลก (ค่าเฉลี่ย 2.79) รองลงมาคือ ด้านการเคารพในประชาธิปไตยและสิทธิขั้นพื้นฐานของมนุษย์ (ค่าเฉลี่ย 2.64) เมื่อพิจารณาด้านย่อย พบว่า ด้านที่มีความเข้าใจอันดีระหว่างประเทศสูงที่สุดคือ การเข้าใจผลกระทบของนโยบายภายในประเทศของกัมพูชาที่มีต่อไทย (ค่าเฉลี่ย 2.88) รองลงมาคือ การเข้าใจผลกระทบของนโยบายภายในกัมพูชา

ที่มีต่อภูมิภาคและโลก (ค่าเฉลี่ย 2.67) และด้านที่มีความเข้าใจอันดีระหว่างประเทศน้อยที่สุดคือ ด้านการให้คุณค่าสันติภาพและผลประโยชน์ระหว่างประเทศ (ค่าเฉลี่ย 2.20)

ระหว่าง/หลังเข้าร่วมโครงการ ความเข้าใจอันดีระหว่างประเทศโดยรวมของผู้ประสานงานเพิ่มสูงขึ้นแต่ยังอยู่ในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ย 3.47) ด้านที่มีความเข้าใจอันดีระหว่างประเทศสูงที่สุดคือ การเข้าใจผลกระทบของนโยบายภายในประเทศที่มีต่อโลก (ค่าเฉลี่ย 3.67) รองลงมาคือ ความรู้ความเข้าใจการใช้ชีวิตต่างวัฒนธรรมของทั้ง 2 ประเทศ (ค่าเฉลี่ย 3.50) เมื่อพิจารณาด้านย่อย พบว่า ด้านที่มีความเข้าใจอันดีระหว่างประเทศสูงที่สุดคือ การเข้าใจผลกระทบของนโยบายภายในประเทศของกัมพูชาที่มีต่อไทยมีค่าเฉลี่ยมากที่สุด (ค่าเฉลี่ย 3.71) รองลงมาคือ ความสามารถในการสื่อสารกับคนไทย และความสามารถในการใช้ชีวิตต่างวัฒนธรรมร่วมกับคนไทย (ค่าเฉลี่ย 3.63) ด้านที่มีความเข้าใจอันดีระหว่างประเทศน้อยที่สุดคือ ด้านการให้คุณค่าสันติภาพและผลประโยชน์ระหว่างประเทศ (ค่าเฉลี่ย 3.21)

เมื่อเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างก่อนเข้าร่วมโครงการและระหว่าง/หลังเข้าร่วมโครงการพบว่า ความเข้าใจอันดีระหว่างประเทศโดยรวมของผู้ประสานงาน มีค่าเฉลี่ยเพิ่มสูงขึ้น (PNI 1.00) ด้านที่เพิ่มสูงมากที่สุดคือ ด้านการให้คุณค่าสันติภาพและผลประโยชน์ระหว่างประเทศ (PNI 1.26) รองลงมาคือ ด้านความรู้ความเข้าใจการใช้ชีวิตต่างวัฒนธรรมของทั้ง 2 ประเทศ (PNI 1.14) ในด้านย่อยพบว่า การยอมรับคุณค่าสันติภาพระหว่างกัมพูชาและไทย เพิ่มสูงขึ้นมากที่สุด (PNI 1.32) รองลงมาคือ ความสามารถในการสื่อสารกับคนไทย (PNI 1.30) ด้านที่เพิ่มขึ้นน้อยที่สุดคือ ด้านการเคารพในประชาธิปไตยและสิทธิขั้นพื้นฐานของมนุษย์ (PNI 0.72) ดังแสดงในตาราง 4.27

ตาราง 4.27 ความเข้าใจอันดีระหว่างประเทศตามความคิดเห็นของผู้ประสานงานของโครงการความร่วมมือทางการศึกษาระหว่างราชอาณาจักรไทยกับราชอาณาจักรกัมพูชา

ความเข้าใจอันดีระหว่างราชอาณาจักรไทยกับกัมพูชา	ก่อนเริ่มโครงการ		ระหว่างและ/หรือหลังสิ้นสุดโครงการ		ความเข้าใจอันดีที่เพิ่มขึ้น
	$\bar{X}$	SD	$\bar{X}$	SD	
1. ความรู้ความเข้าใจการใช้ชีวิตต่างวัฒนธรรมของทั้ง 2 ประเทศ	2.36	1.15	3.50	0.95	1.14
1.1 ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับวัฒนธรรมและชีวิตความเป็นอยู่ของคนไทย	2.33	1.00	3.50	0.93	1.17
1.2 ความสามารถในการสื่อสารกับคนไทย	2.33	1.22	3.63	1.19	1.30
1.3 ทศนคติและเหตุผลเชิงจริยธรรมของคนไทย	2.22	1.30	3.25	1.04	1.03
1.4 ความสามารถในการใช้ชีวิตต่างวัฒนธรรมร่วมกับคนไทย	2.56	1.24	3.63	0.74	1.07

ความเข้าใจอันดีระหว่างราชอาณาจักร ไทยกับกัมพูชา	ก่อนเริ่มโครงการ		ระหว่างและ/หรือ หลังสิ้นสุดโครงการ		ความเข้าใจ อันดี ที่เพิ่มขึ้น
	$\bar{X}$	SD	$\bar{X}$	SD	
2. การยอมรับและเห็นคุณค่าของความแตกต่าง ระหว่างกัมพูชากับไทย	2.57	1.34	3.44	0.89	0.87
2.1 การยอมรับและเห็นคุณค่าของความแตกต่างของ ชาติพันธุ์และวัฒนธรรมของคนไทย	2.57	1.40	3.50	0.93	0.93
2.3 การยอมรับและเห็นคุณค่าของความแตกต่างของ ค่านิยมและความเชื่อของคนไทย	2.57	1.40	3.38	0.92	0.81
3. การยอมรับการพึ่งพาซึ่งกันและกันและ สัมพันธ์ภาพระหว่างกัมพูชากับไทย	2.56	1.21	3.44	0.73	0.88
3.1 การยอมรับคุณค่าของการพึ่งพาซึ่งกันและกัน และสัมพันธ์ภาพระหว่างคนกัมพูชากับคนไทย	2.50	1.20	3.50	0.38	1.00
3.2 การยอมรับคุณค่าของการพึ่งพาซึ่งกันและกันและ สัมพันธ์ภาพระหว่าง ราชอาณาจักรกัมพูชากับ ราชอาณาจักรไทย	2.63	1.30	3.38	0.92	0.75
4. ความเข้าใจประเด็นร่วมสมัยและประเด็นระดับโลก	2.42	1.14	3.43	0.93	1.01
4.1 ความเข้าใจประเด็นร่วมสมัยและประเด็นระดับ โลกที่มีผลต่อกัมพูชาและไทย	2.38	1.19	3.43	0.98	1.05
4.2 ความเข้าใจประวัติของประเด็นร่วมสมัยและ ประเด็นระดับโลกที่เกี่ยวข้องกับ กัมพูชาและไทย	2.38	1.19	3.43	0.98	1.05
4.3 ความเข้าใจสาเหตุและผลของประเด็นร่วมสมัย และประเด็นระดับโลกที่มีผลต่อกัมพูชาและไทย	2.50	1.20	3.43	0.98	0.93
5. การให้คุณค่าสันติภาพและผลประโยชน์ระหว่าง ประเทศ	2.20	1.15	3.46	1.13	1.26
5.1 การยอมรับคุณค่าสันติภาพระหว่าง กัมพูชาและไทย	2.25	1.16	3.57	0.98	1.32
5.2 การยอมรับคุณค่าผลประโยชน์ระหว่างกัมพูชาและไทย	2.14	1.21	3.33	1.37	1.19
6. การเข้าใจผลกระทบของนโยบายภายในประเทศ ที่มีต่อโลก	2.79	0.97	3.67	1.07	0.88
6.1 การเข้าใจผลกระทบของนโยบายภายในประเทศ ของกัมพูชาที่มีต่อไทย	2.88	0.99	3.71	1.25	0.83
6.2 การเข้าใจผลกระทบของนโยบายภายใน กัมพูชา ที่มีต่อภูมิภาคและโลก	2.67	1.03	3.60	0.89	0.93
7. การเคารพในประชาธิปไตยและสิทธิขั้นพื้นฐาน ของมนุษย์	2.64	1.28	3.36	1.57	0.72
7.1 การเคารพในประชาธิปไตยและสิทธิขั้นพื้นฐาน ของคนไทย	2.71	1.38	3.33	1.51	0.62

ความเข้าใจอันดีระหว่างราชอาณาจักร ไทยกับกัมพูชา	ก่อนเริ่มโครงการ		ระหว่างและ/หรือ หลังสิ้นสุดโครงการ		ความเข้าใจ อันดี ที่เพิ่มขึ้น
	$\bar{X}$	SD	$\bar{X}$	SD	
7.2 การเคารพในประชาธิปไตยและสิทธิขั้นพื้นฐาน ของคนทุกประเทศทั่วโลก	2.57	1.27	3.40	1.82	0.83
รวม	2.47	1.16	3.47	0.99	1.00

หมายเหตุ: ค่าเฉลี่ย 1.00 – 2.33 หมายถึงมีความเข้าใจอันดีระหว่างประเทศในระดับต่ำ

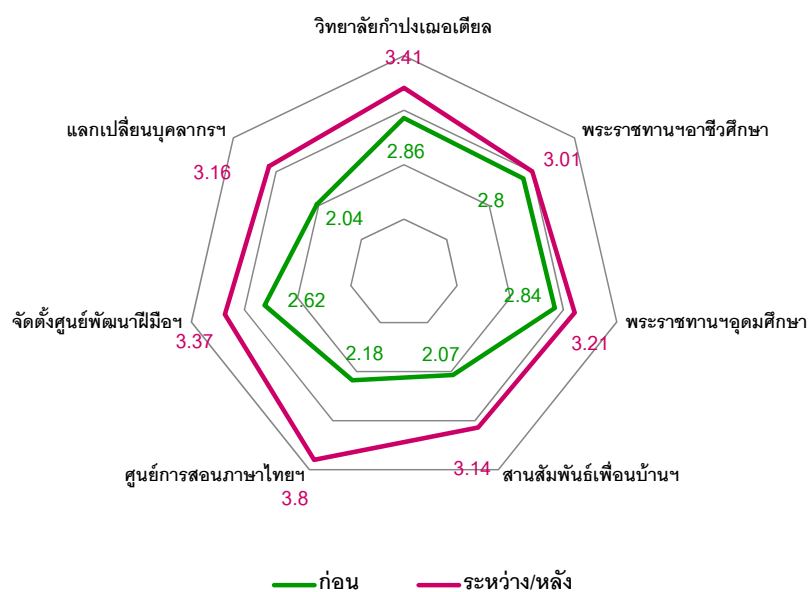
ค่าเฉลี่ย 2.34 – 3.66 หมายถึงมีความเข้าใจอันดีระหว่างประเทศในระดับปานกลาง

ค่าเฉลี่ย 3.67 – 5.00 หมายถึงมีความเข้าใจอันดีระหว่างประเทศในระดับสูง

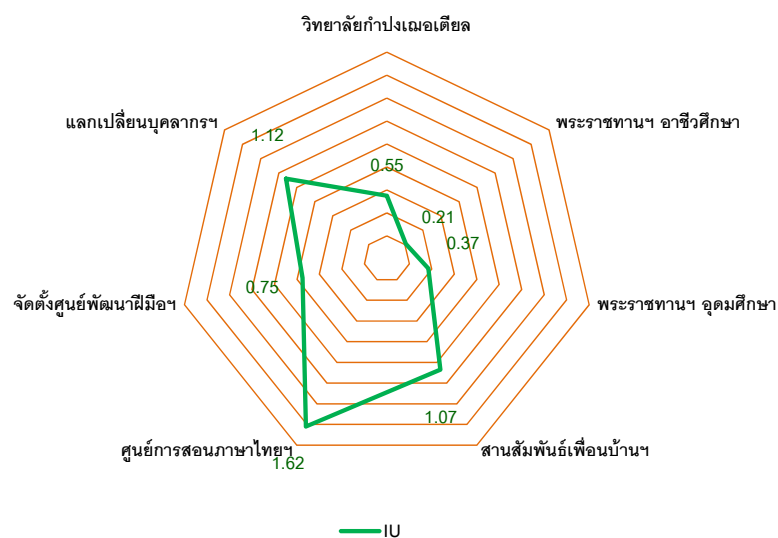
4.2.2.3 ผลการเปรียบเทียบความเข้าใจอันดีระหว่างประเทศ 4 โครงการหลัก

เมื่อวิเคราะห์เปรียบเทียบความเข้าใจอันดีระหว่างประเทศที่เกิดขึ้นในแต่ละโครงการ พบว่า ก่อนเข้าร่วมโครงการ โครงการพระราชทานความช่วยเหลือแก่ราชอาณาจักรกัมพูชาด้าน การศึกษามีความเข้าใจอันดีระหว่างประเทศสูงสุด (โครงการจัดตั้งและพัฒนาวิทยาลัย กำปงเฌอเดียลมีค่าเฉลี่ย 2.86 การให้ทุนพระราชทานระดับอุดมศึกษา มีค่าเฉลี่ย 2.84 และการให้ทุน พระราชทานระดับอาชีวศึกษา มีค่าเฉลี่ย 2.80 ตามลำดับ) ระหว่าง/หลังเข้าร่วมโครงการ ทุกโครงการ มีความเข้าใจอันดีเพิ่มสูงขึ้นมาก โดยโครงการศูนย์การสอนภาษาไทย มีความเข้าใจอันดีระหว่าง ประเทศสูงสุด (ค่าเฉลี่ย 3.80) รองลงมาคือ โครงการจัดตั้งและพัฒนาวิทยาลัยกำปงเฌอเดียล (ค่าเฉลี่ย 3.41) ดังแสดงรายละเอียดในภาพ 4.16

เมื่อเปรียบเทียบโดยความแตกต่างของความเข้าใจอันดีระหว่างประเทศที่เพิ่มสูงขึ้นพบว่า โครงการที่มีความเข้าใจอันดีระหว่างประเทศเพิ่มสูงขึ้นมากที่สุดคือ โครงการศูนย์การสอนภาษาไทย (PNI 1.62) รองลงมาคือ โครงการแลกเปลี่ยนบุคลากรและนักศึกษาไทยกับประเทศอนุภูมิภาคกลุ่ม แม่น้ำโขง และ โครงการสานสัมพันธ์เพื่อนบ้าน (PNI 1.12 และ 1.07 ตามลำดับ) ดังแสดงรายละเอียด ในภาพ 4.17

ภาพ 4.16 การเปรียบเทียบความเข้าใจอันดีระหว่างประเทศ 4 โครงการหลัก (7 โครงการย่อย) ระยะเวลาเข้าร่วมโครงการและระหว่าง/หลังเข้าร่วมโครงการ

ภาพ 4.17 การเปรียบเทียบความแตกต่างของความเข้าใจอันดีระหว่างประเทศ ที่เพิ่มขึ้นของ 4 โครงการหลัก (7 โครงการย่อย)

4.3 ผลการวิเคราะห์สังเคราะห์และจัดทำข้อเสนอเชิงนโยบายเกี่ยวกับโอกาสและความหวังในอนาคตของความร่วมมือทางการศึกษาและความเข้าใจอันดีระหว่างประเทศของราชอาณาจักรไทยกับราชอาณาจักรกัมพูชา

การนำเสนอในขั้นตอนนี้แบ่งออกเป็น 3 ส่วนคือ 1) การถอดบทเรียนเพื่อวิเคราะห์โครงการที่มีความสำเร็จในด้านการพัฒนาคนและความเข้าใจอันดีระหว่างประเทศ 2) โอกาสและความหวังในอนาคตของความร่วมมือทางการศึกษาของราชอาณาจักรไทยกับราชอาณาจักรกัมพูชา และ 3) ข้อเสนอเชิงนโยบายเกี่ยวกับโอกาสและความหวังในอนาคตของความร่วมมือทางการศึกษาและความเข้าใจอันดีระหว่างราชอาณาจักรไทยกับราชอาณาจักรกัมพูชา ดังรายละเอียดต่อไปนี้

4.3.1 ผลการถอดบทเรียนเพื่อวิเคราะห์โครงการที่มีความสำเร็จในด้านการพัฒนาคนและความเข้าใจอันดีระหว่างประเทศ

การนำเสนอผลการถอดบทเรียนเพื่อวิเคราะห์โครงการที่มีความสำเร็จแบ่งออกเป็น 3 ส่วนคือ 1) โครงการที่มีความสำเร็จด้านการพัฒนาคน 2) โครงการที่มีความสำเร็จด้านความเข้าใจอันดีระหว่างประเทศ และ 3) โครงการที่มีอุปสรรคในการพัฒนาคนและความเข้าใจอันดีระหว่างประเทศ มีรายละเอียดดังนี้

4.3.1.1 โครงการที่มีความสำเร็จด้านการพัฒนาคน

โครงการความร่วมมือทางการศึกษาระหว่างราชอาณาจักรไทยกับราชอาณาจักรกัมพูชาที่มีความสำเร็จสูงมากในด้านการพัฒนาคนโดยพิจารณาจากจำนวนคนและอัตราความก้าวหน้าของคนที่ได้รับจากโครงการพบว่ามีจำนวน 2 โครงการคือ

1) โครงการจัดตั้งและพัฒนาวิทยาลัยกำปงเฌอเดียล

โครงการในพระราชูปถัมภ์สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารีนี้กล่าวได้ว่าเป็นโครงการที่ประสบความสำเร็จในผลลัพธ์การพัฒนาชาวกัมพูชามากที่สุดทั้งในด้านของจำนวนผู้ที่ได้รับการพัฒนา เพราะมีจำนวนถึง 7,800 คน นอกจากนี้ยังเป็นโครงการที่พัฒนาคนในวงกว้าง ผู้ที่ได้รับการพัฒนาจากโครงการมีทั้งนักเรียน ผู้บริหาร ครู และชาวบ้านในชุมชน มีรูปแบบของการจัดการศึกษาเป็นการศึกษาตามหลักสูตรควบคู่กับการพัฒนาทักษะอาชีพ พร้อมๆ กับการพัฒนาคนแบบองค์รวม (Holistic Human Development) คือ การพัฒนาทั้งด้านกาย – จิต – สังคม (Bio – Psycho – Social) ด้วยการให้การศึกษาตามหลักสูตร พัฒนาทักษะอาชีพ ดูแลให้มีสุขภาพกายดี มีโภชนาการดี ครอบครัวมีรายได้ ทำให้เป็นผู้ที่มีคุณภาพชีวิตที่ดี มีสุขภาพจิตดี ชุมชนได้รับการพัฒนาทำให้นักเรียนได้อยู่ในสังคมที่ดี นอกจากนี้ยังมีการพัฒนาการศึกษาทั้งระบบที่ตอบสนองความต้องการของท้องถิ่น ได้แก่ การสร้างโรงเรียนตามความต้องการของชาวกัมพูชาในพื้นที่อำเภอปราสาท ชื่อมโบร์ จังหวัดกำปงธม สร้างหลักสูตรระยะสั้นสำหรับพัฒนาผู้บริหารและครู และสร้างหลักสูตรสามัญศึกษาที่มีการสอนเสริมทักษะวิชาชีพสำหรับนักเรียน และขยายเพิ่มเติมเป็นหลักสูตร

อาชีวศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ 4 สาขาวิชาคือ ช่างไฟฟ้าช่างอิเล็กทรอนิกส์ กสิกรรมและปศุสัตว์ ที่ตอบสนองตามความต้องการของตลาดแรงงานในราชอาณาจักรกัมพูชา จนเป็นโรงเรียนมัธยมต้นแบบที่มีการสอนทั้งหลักสูตรสามัญศึกษาและอาชีวศึกษาในราชอาณาจักรกัมพูชา และมีการขยายตัวของโรงเรียนมัธยมที่สอนหลักสูตรสามัญศึกษาและอาชีวศึกษาไปในพื้นที่อื่นในราชอาณาจักรกัมพูชา

2) โครงการจัดตั้งศูนย์พัฒนาฝีมือแรงงานกัมพูชา – ไทย

โครงการนี้ได้พัฒนาชาวกัมพูชาจำนวนมากกว่า 3,800 คนในระยะเวลา 16 ปี โดยมุ่งการส่งเสริมทักษะฝีมือให้สามารถประกอบอาชีพได้ ผ่านการอบรมในหลักสูตรระยะสั้น 10 หลักสูตร เป็นโครงการที่ผู้ตอบแบบสอบถามทุกคนมีความก้าวหน้าในงาน คือ ร้อยละ 56 เป็นผู้ที่มีการทำงานและร้อยละ 44 เป็นเจ้าของกิจการ และแม้ว่าจะสิ้นสุดโครงการแล้ว ทางรัฐบาลกัมพูชาก็ยังให้การสนับสนุนงบประมาณเพื่อให้สามารถดำเนินการต่อไปได้ และในปัจจุบันนี้ ฝ่ายราชอาณาจักรไทยได้มีแผนที่จะให้การสนับสนุนและพัฒนาโครงการต่อ โดยกระทรวงการต่างประเทศต้องการให้สภาอุตสาหกรรมเข้าไปช่วยดำเนินการเกี่ยวกับการพัฒนาฝีมือแรงงานรองรับการเป็นฐานผลิตร่วมทางอุตสาหกรรมที่ปัจจุบันมีนักลงทุนจำนวนมากเข้าไปลงทุนแต่แรงงานฝีมือที่จะรองรับยังไม่เพียงพอทั้งที่แรงงานในกัมพูชามีจำนวนมาก

4.3.1.2 โครงการที่มีความสำเร็จด้านความเข้าใจอันดีระหว่างประเทศ

เมื่อพิจารณาความสำเร็จของโครงการด้านความเข้าใจอันดีระหว่างประเทศโดยเปรียบเทียบองค์ประกอบทั้ง 7 ด้าน และเปรียบเทียบจากความเข้าใจอันดีที่เพิ่มสูงขึ้นมากที่สุด (PNI สูงกว่า 2.00) ในระยะก่อนและระหว่าง/หลังการเข้าโครงการ พบว่า มีจำนวน 2 โครงการ ซึ่งเป็นโครงการที่มีพื้นที่หลักในการดำเนินงานอยู่ในราชอาณาจักรกัมพูชา ปรากฏผลดังรายละเอียดต่อไปนี้

1) โครงการความร่วมมือทางวิชาการไทย – กัมพูชา: โครงการศูนย์การสอนภาษาไทย

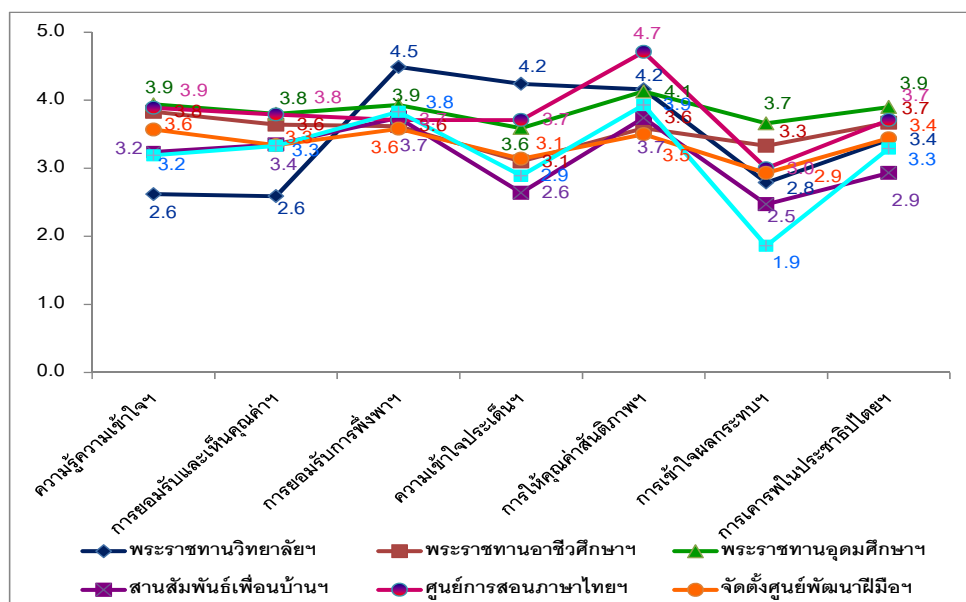
โครงการนี้มีผลลัพธ์ด้านความเข้าใจอันดีระหว่างประเทศเพิ่มสูงมากที่สุด (ค่าเฉลี่ย 3.80) และเมื่อเปรียบเทียบรายด้านพบว่า ความเข้าใจอันดีระหว่างประเทศเพิ่มสูงมากที่สุด ด้านการให้คุณค่าสันติภาพและผลประโยชน์ระหว่างประเทศคือการยอมรับคุณค่าสันติภาพและคุณค่าผลประโยชน์ระหว่างกัมพูชาและไทย และยังเป็นโครงการที่มีความเข้าใจอันดีระหว่างประเทศในระยะระหว่าง/หลังโครงการเพิ่มสูงมากที่สุด 2 ด้าน (ภาพ 4.18 และ 4.19) คือ ในด้านความเข้าใจประเด็นร่วมสมัยและประเด็นระดับโลก และด้านการให้คุณค่าสันติภาพและผลประโยชน์ระหว่างประเทศ เมื่อพิจารณารายละเอียดของโครงการพบว่า เป็นโครงการที่จัดขึ้นตั้งแต่ปี พ.ศ. 2545 แต่เนื่องจากเหตุการณ์ไม่สงบในราชอาณาจักรกัมพูชา โครงการจึงถูกระงับไว้ และได้ดำเนินการต่อมาในปี พ.ศ. 2548 โดยเปิด

สอนหลักสูตรภาษาไทยระยะสั้นในลักษณะของ Non – degree โดยอาจารย์ชาวไทย ทำให้ชาวกัมพูชาที่เข้าร่วมโครงการนี้ส่วนใหญ่เป็นนักศึกษาในมหาวิทยาลัยภูมิพนมเปญซึ่งเมื่อจบการศึกษาแล้วมีโอกาสได้งานทำสูง เช่น เป็นล่าม และทำงานในบริษัทของคนไทย ผู้เข้าร่วมโครงการชาวกัมพูชาได้รับประโยชน์จากโครงการสูง อีกทั้งความสัมพันธ์ระหว่างชาวไทยและชาวกัมพูชาที่เข้าร่วมโครงการเป็นความสัมพันธ์แบบครูและศิษย์ ซึ่งนับได้ว่า เป็นความสัมพันธ์ที่มีลักษณะพิเศษ ดังนั้น จึงทำให้ความเข้าใจอันดีในระหว่าง/หลังเข้าร่วมโครงการจึงสูงกว่าในระยะก่อนเข้าร่วมโครงการมาก

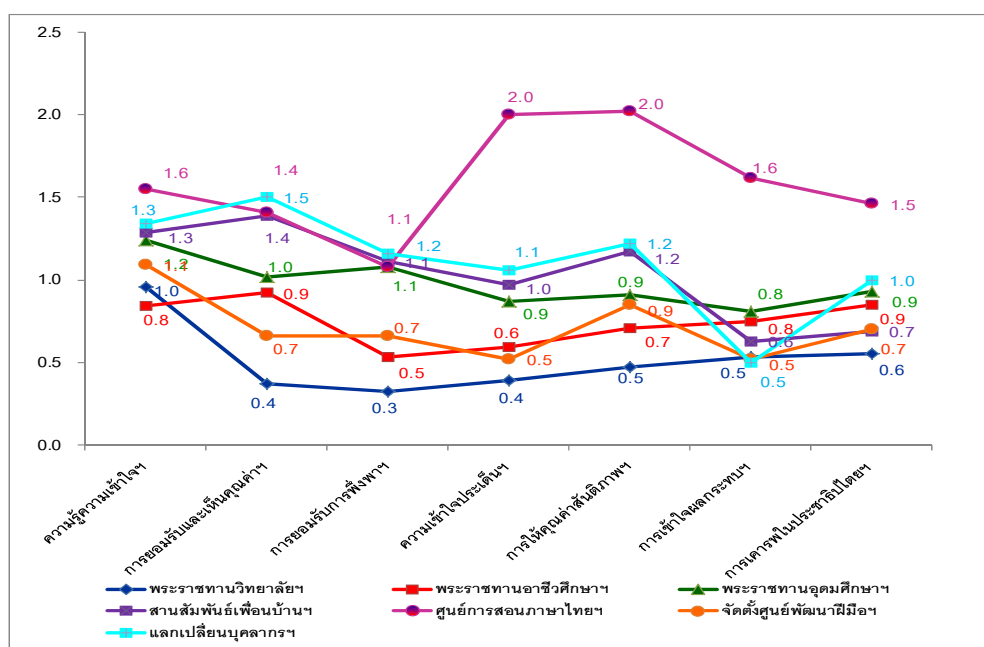
2) โครงการพระราชทานความช่วยเหลือแก่ราชอาณาจักรกัมพูชาด้านการศึกษา: การจัดตั้งและพัฒนาวิทยาลัยกำปงเฌอเดียล

โครงการจัดตั้งและพัฒนาวิทยาลัยกำปงเฌอเดียลนอกจากจะมีความสำเร็จในการพัฒนาคนสูงแล้วยังเป็นโครงการที่มีความเข้าใจอันดีที่เพิ่มสูงเป็นอันดับที่ 2 (ค่าเฉลี่ย 3.41) เมื่อเปรียบเทียบความเข้าใจอันดีระหว่างประเทศทั้ง 7 ด้าน (ภาพ 4.18 และ 4.19) พบว่า ด้านที่มีความเข้าใจอันดีที่เพิ่มสูงขึ้นมากมี 3 ด้านคือ 1) ด้านการยอมรับการพึ่งพาซึ่งกันและกันและสัมพันธภาพระหว่างราชอาณาจักรกัมพูชากับราชอาณาจักรไทย และระหว่างคนกัมพูชากับคนไทย 2) ด้านความเข้าใจประเด็นร่วมสมัยและประเด็นระดับโลกเกี่ยวกับประวัติ สาเหตุ และผลที่มีต่อกัมพูชาและไทย และ 3) ด้านการยอมรับคุณค่าสันติภาพและคุณค่าผลประโยชน์ระหว่างกัมพูชาและไทย เมื่อพิจารณารายละเอียดของโครงการพบว่า ชาวกัมพูชาที่เข้าร่วมโครงการ เป็นผู้ที่มีโอกาสใกล้ชิดกับสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ได้ซาบซึ้งในน้ำพระทัยของพระองค์ที่มีต่อชาวกัมพูชา อีกทั้งพระวิริยะอุตสาหะในการระดมทรัพยากรที่ทรงพระราชทานความช่วยเหลืออย่างต่อเนื่องจนมีความก้าวหน้าเป็นอย่างดี การดำเนินงานได้รับความร่วมมือจากทั้ง 2 ฝ่าย ประชาชนชาวกัมพูชามีส่วนร่วมในการเสียสละที่ดินเพื่อใช้เป็นพื้นที่ก่อสร้างโรงเรียนคณะกรรมการทั้ง 2 ฝ่ายทำงานร่วมกันจนโครงการประสบความสำเร็จ ประชาชนชาวกัมพูชาในพื้นที่ยังได้เข้าร่วมช่วยสนับสนุนกิจกรรม และโครงการต่างๆ ที่จัดขึ้นในวิทยาลัย นอกจากนี้ ภูมิปัญญาท้องถิ่นยังมีส่วนร่วมเป็นวิทยากรในการฝึกอบรมครู และนักเรียนในเรื่องการตัดเย็บ จักสาน การทอผ้า ทำผม เสริมสวย ฝึกดนตรีนาฏศิลป์ และระบำประเพณีเขมร แม้กระทั่งเมื่อรัฐบาลกัมพูชาและรัฐบาลไทยมีความขัดแย้งในความสัมพันธ์ระหว่างกัน การพระราชทานความช่วยเหลือนี้ก็ไม่ได้หยุดชะงัก เมื่อครั้งมีการประท้วงของประชาชนชาวกัมพูชาบางกลุ่มที่ไม่เข้าใจคนไทย แล้วนำไปสู่การเกิดจลาจลเผาสถานทูตไทย ณ กรุงพนมเปญ ในเดือนมกราคม พ.ศ. 2546 ในระยะนั้น ประชาชนชาวกัมพูชาในชุมชนโดยรอบวิทยาลัยทั้งผู้นำท้องถิ่น ตำรวจ ทหาร ชาวบ้าน ครู และนักเรียนได้ร่วมกันให้ความอารักขา เฝ้าระวัง ดูแลรักษาโรงเรียน จะเห็นได้ว่า โครงการนี้นอกจากจะทำให้ผู้เข้าร่วมโครงการชาวกัมพูชาที่มีความเข้าใจเกี่ยวกับการพึ่งพาซึ่งกันและกันและสัมพันธภาพระหว่างกันแล้ว ยังได้รับประสบการณ์ร่วมกันกับคนไทยทำให้มีความเข้าใจเกี่ยวกับประเด็นปัญหา

ระหว่างกัมพูชาและไทย และได้ร่วมมือกันจนก้าวข้ามอุปสรรค ก่อให้เกิดการยอมรับในคุณค่าของ สันติภาพและคุณค่าในผลประโยชน์ระหว่างกัน

ภาพ 4.18 การเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างโครงการที่มีความสำเร็จด้านความเข้าใจอันดีระหว่างประเทศ

ภาพ 4.19 การเปรียบเทียบการเปลี่ยนแปลงของความเข้าใจอันดีระหว่างประเทศที่เพิ่มสูงขึ้นระหว่างโครงการที่มีความสำเร็จด้านความเข้าใจอันดีระหว่างประเทศ

4.3.1.3 โครงการที่มีอุปสรรคในการพัฒนาคนและความเข้าใจอันดีระหว่างประเทศ

ผลจากการวิเคราะห์และถอดบทเรียนการดำเนินโครงการพบว่า ทุกโครงการสามารถพัฒนาคนของราชอาณาจักรกัมพูชาได้เป็นอย่างดี คนเหล่านี้ส่วนใหญ่มีความก้าวหน้าในด้านอาชีพและความก้าวหน้าในการทำงาน และค่า PNI ของความเข้าใจอันดีระหว่างประเทศของทุกโครงการมีค่าเป็นบวก แต่พบว่าทุกโครงการได้รับผลกระทบจากปัญหาความสัมพันธ์ระหว่างประเทศซึ่งโครงการได้รับผลกระทบมากคือ โครงการศูนย์การสอนภาษาไทย ณ มหาวิทยาลัยภูมิรินทร์พนมเปญ ราชอาณาจักรกัมพูชา ซึ่งจัดตั้งขึ้นตั้งแต่ปี พ.ศ. 2545 แต่ถูกระงับไว้เนื่องจากเหตุการณ์ไม่สงบในราชอาณาจักรกัมพูชาต่อมาในปี พ.ศ. 2548 จึงได้ดำเนินการต่อ นอกจากนั้นตามเป้าหมายของโครงการคือ เปิดสอนภาษาไทยในลักษณะของ Non – degree (ระยะเวลา 2 ปี) ก่อนแล้วปรับปรุงเป็นวิชาในหลักสูตรปริญญาตรี แต่ด้วยอุปสรรคจากความสัมพันธ์ระหว่างประเทศทำให้ไม่สามารถปรับปรุงเป็นวิชาในหลักสูตรปริญญาตรีได้ ไม่เป็นไปตามเป้าหมายต่างๆ ที่มีนิสิตและบุคลากรจากมหาวิทยาลัยอื่นๆ ให้ความสนใจเรียนและมาขอสมัครเรียนจำนวนมาก ปัญหาด้านความสัมพันธ์ระหว่างประเทศนอกจากจะส่งผลกระทบต่อโครงการความร่วมมือทางการศึกษาแล้ว ยังส่งผลกระทบต่อโครงการความร่วมมืออื่นๆ อาจจะทำให้มีการชลอโครงการหรือระงับการดำเนินโครงการ และที่เกิดได้รับผลกระทบชัดเจนอีกโครงการหนึ่งก็คือ โครงการจัดตั้งศูนย์พัฒนาฝีมือแรงงานกัมพูชา – ไทย ซึ่งไม่มีความร่วมมือต่อเมื่อสิ้นสุดโครงการตั้งแต่ พ.ศ. 2552 ทั้งๆ ที่เป็นโครงการที่ดำเนินการมายาวนานถึง 16 ปี ตั้งแต่ พ.ศ. 2539 และยังเป็นโครงการที่มีความสำคัญและเป็นที่ต้องการของทั้ง 2 ฝ่าย จากการศึกษาในครั้งนี้พบว่า มีเพียงโครงการพระราชทานความช่วยเหลือแก่ราชอาณาจักรกัมพูชาด้านการศึกษาในสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารีเท่านั้นที่ได้รับผลกระทบน้อยที่สุด และยังสามารถดำเนินโครงการได้อย่างต่อเนื่อง

4.3.2 โอกาสและความหวังในอนาคตของความร่วมมือทางการศึกษาของราชอาณาจักรไทยกับราชอาณาจักรกัมพูชา

การนำเสนอผลการวิเคราะห์โอกาสและความหวังในอนาคตของความร่วมมือทางการศึกษาของราชอาณาจักรไทยกับราชอาณาจักรกัมพูชา แบ่งออกเป็น 4 ด้านคือ 1) โอกาสของความร่วมมือทางการศึกษาที่เป็นไปได้และความหวังของความร่วมมือที่พึงประสงค์ในอนาคต 2) ความร่วมมือทางการศึกษาตามความต้องการในการพัฒนากำลังคนของราชอาณาจักรกัมพูชาในอนาคต 3) โอกาสและความหวังเกี่ยวกับโครงการความร่วมมือทางการศึกษาระหว่างราชอาณาจักรไทยกับราชอาณาจักรกัมพูชาในอนาคต 4) แรงขับเคลื่อนของความร่วมมือทางการศึกษาที่มีต่อผลลัพธ์การพัฒนาคนและความเข้าใจอันดีระหว่างราชอาณาจักรไทยกับราชอาณาจักรกัมพูชาในอนาคต

4.3.2.1 โอกาสของความร่วมมือทางการศึกษาที่เป็นไปได้และความหวังของความร่วมมือที่พึงประสงค์ในอนาคต

การวิเคราะห์โอกาสของความร่วมมือทางการศึกษาที่เป็นไปได้และความหวังของความร่วมมือที่พึงประสงค์ในอนาคตระหว่างราชอาณาจักรไทยกับราชอาณาจักรกัมพูชา แบ่งออกเป็น 3 ด้าน คือ 1) ด้านการวางแผนความร่วมมือ 2) ด้านการนำแผนสู่การปฏิบัติ และ 3) ด้านการประเมินผล การนำเสนอผลการวิเคราะห์แบ่งออกเป็น 3 ส่วน คือ 1) โอกาสของความร่วมมือทางการศึกษาที่เป็นไปได้ในอนาคต 2) ความหวังในความร่วมมือที่พึงประสงค์ในอนาคต และ 3) ความต้องการจำเป็นในการพัฒนาของราชอาณาจักรกัมพูชาในอนาคต ปรากฏผลการวิเคราะห์ดังนี้

1) โอกาสของความร่วมมือทางการศึกษาที่เป็นไปได้ในอนาคต

1.1) ผู้รับประโยชน์จากโครงการ

ผลการวิเคราะห์แบบสอบถามของผู้รับประโยชน์จากโครงการพบว่า โอกาสของความร่วมมือทางการศึกษาในอนาคตระหว่างราชอาณาจักรไทยกับราชอาณาจักรกัมพูชาโดยรวมมีความเป็นไปได้ในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ย 3.14) และอยู่ในระดับปานกลางทุกด้าน ด้านที่มีโอกาสเป็นไปได้มากที่สุดคือ การประเมิน (ค่าเฉลี่ย 3.21) ด้านที่มีโอกาสเป็นไปได้น้อยที่สุดคือ การวางแผนความร่วมมือ (ค่าเฉลี่ย 3.04) รายละเอียดแต่ละด้านมีดังนี้

ด้านการวางแผนความร่วมมือ พบว่า มีโอกาสของความร่วมมือที่เป็นไปได้มากที่สุดคือ การพัฒนาบุคลากรชาวกัมพูชาจากการเรียนรู้ภาคสนามโดยการลงมือปฏิบัติ (ค่าเฉลี่ย 3.28) โอกาสของความร่วมมือที่เป็นไปได้รองลงมาคือ เริ่มต้นด้วยการสร้างความตระหนักและการปฏิบัติของชาวกัมพูชา (ค่าเฉลี่ย 3.14)

ด้านการนำแผนสู่การปฏิบัติพบว่า มีโอกาสของความร่วมมือที่เป็นไปได้มากที่สุดคือ การมีภาวะผู้นำโดยบุคคลชาวกัมพูชาและมีความยั่งยืน (ค่าเฉลี่ย 3.38) รองลงมาคือ มีการสื่อสารโดยการเรียนรู้ร่วมกันและการแลกเปลี่ยนเรียนรู้จากประสบการณ์ในแนวราบ (ค่าเฉลี่ย 3.25)

ด้านการประเมินพบว่า มีโอกาสของความร่วมมือที่เป็นไปได้มากที่สุดคือ การมีภาคีสมาชิกของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียชาวกัมพูชาที่เป็นปึกแผ่น (ค่าเฉลี่ย 3.27) รองลงมาคือ มีการยอมรับข้อผิดพลาดด้วยความเข้าใจและลงมือแก้ไข (ค่าเฉลี่ย 3.23) ดังแสดงรายละเอียดในตาราง 4.28

ตาราง 4.28 โอกาสความร่วมมือทางการศึกษาที่เป็นไปได้ในอนาคตระหว่างราชอาณาจักรไทยกับ
ราชอาณาจักรกัมพูชาตามความคิดเห็นของผู้รับประโยชน์จากโครงการ

โอกาสความร่วมมือทางการศึกษาที่เป็นไปได้ในอนาคต ระหว่างราชอาณาจักรไทยกับราชอาณาจักรกัมพูชา	ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน
1. การวางแผนความร่วมมือ	3.04	1.10
1.1 ความคิดริเริ่มที่มาจากประชาชนระดับรากหญ้าของกัมพูชา	2.90	1.06
1.2 ขึ้นเริ่มต้นคือการสร้างความตระหนักและการปฏิบัติของชาวกัมพูชา	3.14	1.11
1.3 การออกแบบโครงการโดยประชาชนกัมพูชามีส่วนร่วม	3.12	1.10
1.4 การสนับสนุนจากองค์กรประชาชนกัมพูชาระดับล่างและเพิ่มขยายในแนวราบ	3.00	1.14
1.5 การสนับสนุนทรัพยากรจากคนกัมพูชาในท้องถิ่น	2.81	1.09
1.6 การพัฒนาบุคลากรชาวกัมพูชาจากการเรียนรู้ภาคสนามโดยการลงมือปฏิบัติ	3.28	1.05
2. การนำแผนสู่การปฏิบัติ	3.20	1.02
2.1 แบบค่อยเป็นค่อยไปตามจังหวะก้าวหรือความพร้อมของคนกัมพูชาในท้องถิ่น	3.10	0.95
2.2 จุดเน้นของการบริหารคือผลการปฏิบัติและการปรับปรุงที่ยั่งยืน	3.23	0.99
2.3 เนื้อหาของการปฏิบัติมีความหลากหลาย	3.05	1.02
2.4 มีการสื่อสารโดยการเรียนรู้ร่วมกันและการแลกเปลี่ยนเรียนรู้จากประสบการณ์ในแนวราบ	3.25	1.05
2.5 มีภาวะผู้นำโดยบุคคลชาวกัมพูชาและมีความยั่งยืน	3.38	1.05
3. การประเมิน	3.21	1.05
3.1 มีการประเมินภายในอย่างต่อเนื่อง	3.15	1.07
3.2 มีการยอมรับข้อผิดพลาดด้วยความเข้าใจและลงมือแก้ไข	3.23	1.02
3.3 ประชาชนชาวกัมพูชาได้รับการเสริมสร้างพลังอำนาจ	3.18	1.10
3.4 มีภาคีสมาชิกของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียชาวกัมพูชาที่เป็นปึกแผ่น	3.27	1.01
รวม	3.14	1.06

หมายเหตุ: ค่าเฉลี่ย 1.00 – 2.33 หมายถึงมีโอกาสความร่วมมือทางการศึกษาที่เป็นไปได้ในระดับต่ำ

ค่าเฉลี่ย 2.34 – 3.66 หมายถึงมีโอกาสความร่วมมือทางการศึกษาที่เป็นไปได้ในระดับปานกลาง

ค่าเฉลี่ย 3.67 – 5.00 หมายถึงมีโอกาสความร่วมมือทางการศึกษาที่เป็นไปได้ในระดับสูง

1.2) ผู้ประสานงานของโครงการ

ผลการวิเคราะห์แบบสอบถามจากผู้ประสานงานของโครงการ พบว่า โอกาสของความร่วมมือทางการศึกษาในอนาคตระหว่างราชอาณาจักรไทยกับราชอาณาจักรกัมพูชาโดยรวมมีความเป็นไปได้ในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ย 2.38) จำแนกรายด้าน พบว่าด้านที่มีโอกาสเป็นไปได้มากที่สุด คือ การประเมิน (ค่าเฉลี่ย 2.46) ด้านที่มีโอกาสเป็นไปได้น้อยที่สุดคือ การนำแผนสู่การปฏิบัติ (ค่าเฉลี่ย 2.33) รายละเอียดแต่ละด้านมีดังนี้

ด้านการวางแผนความร่วมมือ พบว่า มีโอกาสของความร่วมมือที่เป็นไปได้มากที่สุด คือ การสร้างความตระหนักและการปฏิบัติของชาวกัมพูชา (ค่าเฉลี่ย 2.67) รองลงมาคือ การสนับสนุนจากองค์กรประชาชนกัมพูชาระดับล่างและเพิ่มขยายในแนวราบ และการพัฒนาบุคลากรชาวกัมพูชาจากการเรียนรู้ภาคสนามโดยการลงมือปฏิบัติ (ค่าเฉลี่ย 2.50)

ด้านการนำแผนสู่การปฏิบัติพบว่า มีโอกาสของความร่วมมือที่เป็นไปได้มากที่สุดคือ การมีภาวะผู้นำโดยบุคคลชาวกัมพูชาและมีความยั่งยืน (ค่าเฉลี่ย 2.83) รองลงมาคือ เนื้อหาของการปฏิบัติการมีความหลากหลาย (ค่าเฉลี่ย 2.50) และมีการสื่อสารโดยการเรียนรู้ร่วมกันและการแลกเปลี่ยนเรียนรู้จากประสบการณ์ในแนวราบ (ค่าเฉลี่ย 2.33)

ด้านการประเมินพบว่า มีโอกาสของความร่วมมือที่เป็นไปได้มากที่สุดคือ มีการประเมินภายในอย่างต่อเนื่อง (ค่าเฉลี่ย 2.67) รองลงมาคือ มีการยอมรับข้อผิดพลาดด้วยความเข้าใจและลงมือแก้ไข (ค่าเฉลี่ย 2.50) ดังแสดงรายละเอียดในตาราง 4.29

ตาราง 4.29 โอกาสความร่วมมือทางการศึกษาที่เป็นไปได้ในอนาคตระหว่างราชอาณาจักรไทยกับราชอาณาจักรกัมพูชาตามความคิดเห็นของผู้ประสานงานของโครงการ

โอกาสความร่วมมือทางการศึกษาที่เป็นไปได้ในอนาคต ระหว่างราชอาณาจักรไทยกับราชอาณาจักรกัมพูชา	ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน
1. การวางแผนความร่วมมือ	2.36	1.02
1.1 ความคิดริเริ่มที่มาจากประชาชนระดับรากหญ้าของกัมพูชา	2.33	1.03
1.2 การสร้างความตระหนักและการปฏิบัติของชาวกัมพูชา	2.67	1.03
1.3 การออกแบบโครงการโดยประชาชนกัมพูชามีส่วนร่วม	2.33	1.03
1.4 การสนับสนุนจากองค์กรประชาชนกัมพูชาระดับล่างและเพิ่มขยายในแนวราบ	2.50	0.84
1.5 การสนับสนุนทรัพยากรจากคนกัมพูชาในท้องถิ่น	1.83	0.98
1.6 การพัฒนาบุคลากรชาวกัมพูชาจากการเรียนรู้ภาคสนามโดยการลงมือปฏิบัติ	2.50	1.38
2. การนำแผนสู่การปฏิบัติ	2.33	1.18
2.1 แบบค่อยเป็นค่อยไปตามจังหวะก้าวหรือความพร้อมของคนกัมพูชาในท้องถิ่น	1.83	1.33
2.2 จุดเน้นของการบริหารคือผลการปฏิบัติและการปรับปรุงที่ยั่งยืน	2.17	1.17
2.3 เนื้อหาของการปฏิบัติการมีความหลากหลาย	2.50	1.38
2.4 มีการสื่อสารโดยการเรียนรู้ร่วมกันและการแลกเปลี่ยนเรียนรู้จากประสบการณ์ในแนวราบ	2.33	1.21
2.5 มีภาวะผู้นำโดยบุคคลชาวกัมพูชาและมีความยั่งยืน	2.83	0.98

โอกาสความร่วมมือทางการศึกษาที่เป็นไปได้ในอนาคต ระหว่างราชอาณาจักรไทยกับราชอาณาจักรกัมพูชา	ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน
3. การประเมิน	2.46	1.02
3.1 มีการประเมินภายในอย่างต่อเนื่อง	2.67	1.03
3.2 มีการยอมรับข้อผิดพลาดด้วยความเข้าใจและลงมือแก้ไข	2.50	1.05
3.3 ประชาชนชาวกัมพูชาได้รับการเสริมสร้างพลังอำนาจ	2.33	1.03
3.4 มีภาคีสมาชิกของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียชาวกัมพูชาที่เป็นปึกแผ่น	2.33	1.21
รวม	2.38	1.07

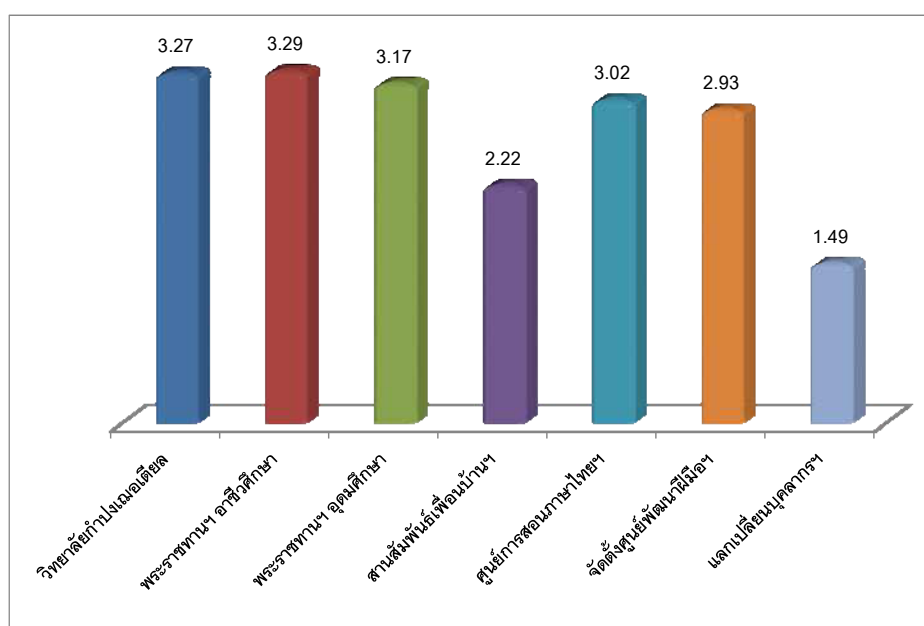
หมายเหตุ: ค่าเฉลี่ย 1.00 – 2.33 หมายถึงมีโอกาสความร่วมมือทางการศึกษาที่เป็นไปได้ในระดับต่ำ

ค่าเฉลี่ย 2.34 – 3.66 หมายถึงมีโอกาสความร่วมมือทางการศึกษาที่เป็นไปได้ในระดับปานกลาง

ค่าเฉลี่ย 3.67 – 5.00 หมายถึงมีโอกาสความร่วมมือทางการศึกษาที่เป็นไปได้ในระดับสูง

1.3) ผลการเปรียบเทียบโอกาสของความร่วมมือที่เป็นไปได้ในอนาคตของ 4 โครงการหลัก

ผลการเปรียบเทียบโอกาสของความร่วมมือที่เป็นไปได้ในอนาคตของโครงการความร่วมมือทางการศึกษาระหว่างราชอาณาจักรไทยกับราชอาณาจักรกัมพูชาพบว่า มีโครงการที่มีโอกาสของความร่วมมือที่เป็นไปได้ในอนาคตระดับปานกลาง 4 โครงการ และระดับต่ำ 2 โครงการ โครงการที่มีโอกาสของความร่วมมือสูงมากที่สุด 3 อันดับแรก คือ โครงการพระราชทานความช่วยเหลือด้านการศึกษาในสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารีในการพระราชทานทุนการศึกษาระดับอาชีวศึกษา (ค่าเฉลี่ย 3.29) การจัดตั้งและพัฒนาวิทยาลัยกำปงเฌอเดียล (ค่าเฉลี่ย 3.27) และการพระราชทานทุนการศึกษาระดับอุดมศึกษา (ค่าเฉลี่ย 3.17) ดังแสดงรายละเอียดในภาพ 4.20

หมายเหตุ: ค่าเฉลี่ย 1.00 – 2.33 หมายถึงมีโอกาสความร่วมมือทางการศึกษาที่เป็นไปได้ในระดับต่ำ

ค่าเฉลี่ย 2.34 – 3.66 หมายถึงมีโอกาสความร่วมมือทางการศึกษาที่เป็นไปได้ในระดับปานกลาง

ค่าเฉลี่ย 3.67 – 5.00 หมายถึงมีโอกาสความร่วมมือทางการศึกษาที่เป็นไปได้ในระดับสูง

ภาพ 4.20 การเปรียบเทียบโอกาสความร่วมมือทางการศึกษาที่เป็นไปได้ของ 4 โครงการหลัก
(7 โครงการย่อย)

2) ความหวังในความร่วมมือที่พึงประสงค์ในอนาคต

2.1) ผู้รับประโยชน์จากโครงการ

ผลการวิเคราะห์แบบสอบถามของผู้รับประโยชน์จากโครงการพบว่า ความหวังในความร่วมมือทางการศึกษาที่พึงประสงค์ในอนาคตระหว่างราชอาณาจักรไทยกับราชอาณาจักรกัมพูชาโดยรวมอยู่ในระดับสูง (ค่าเฉลี่ย 3.87) และอยู่ในระดับสูงทุกด้าน (ค่าเฉลี่ย 3.80 – 3.92) ด้านที่มีความหวังในความร่วมมือที่พึงประสงค์น้อยที่สุดคือ การวางแผนความร่วมมือ (ค่าเฉลี่ย 3.80) รายละเอียดแต่ละด้านมีดังนี้

ด้านการวางแผนความร่วมมือ พบว่า มีความหวังในความร่วมมือที่พึงประสงค์ในอนาคตมากที่สุดคือ การพัฒนาบุคลากรชาวกัมพูชาจากการเรียนรู้ภาคสนามโดยการลงมือปฏิบัติ (ค่าเฉลี่ย 3.98) รองลงมาคือ เริ่มต้นด้วยการสร้างความตระหนักและการปฏิบัติของชาวกัมพูชา (ค่าเฉลี่ย 3.90) และการออกแบบโครงการโดยประชาชนกัมพูชามีส่วนร่วม (ค่าเฉลี่ย 3.86)

ด้านการนำแผนสู่การปฏิบัติพบว่า มีความหวังในความร่วมมือที่พึงประสงค์ในอนาคตมากที่สุดคือ การสื่อสารโดยการเรียนรู้ร่วมกันและการแลกเปลี่ยนเรียนรู้จากประสบการณ์ในแนวราบ

(ค่าเฉลี่ย 3.98) รองลงมาคือ การมีภาวะผู้นำโดยบุคคลชาวกำพูชาและมีความยั่งยืน (ค่าเฉลี่ย 3.97) และจุดเน้นของการบริหารคือผลการปฏิบัติและการปรับปรุงที่ยั่งยืน (ค่าเฉลี่ย 3.94)

ด้านการประเมินพบว่า มีความหวังในความร่วมมือที่พึงประสงค์ในอนาคตมากที่สุด คือ การมีภาคีสมาชิกของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียชาวกำพูชาที่เป็นปึกแผ่น (ค่าเฉลี่ย 4.00) รองลงมาคือมีการยอมรับข้อผิดพลาดด้วยความเข้าใจและลงมือแก้ไข (ค่าเฉลี่ย 3.93) ดังแสดงในตาราง 4.30

ตาราง 4.30 ความหวังในความร่วมมือทางการศึกษาที่พึงประสงค์ในอนาคตระหว่างราชอาณาจักรไทยกับราชอาณาจักรกำพูชาตามความคิดเห็นของผู้รับประโยชน์จากโครงการ

ความหวังในความร่วมมือทางการศึกษาที่พึงประสงค์ในอนาคต ระหว่างราชอาณาจักรไทยกับราชอาณาจักรกำพูชา	ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน
1. การวางแผนความร่วมมือ	3.80	0.96
1.1 ความคิดริเริ่มที่มาจากประชาชนระดับรากหญ้าของกำพูชา	3.66	0.99
1.2 ขึ้นเริ่มต้นคือการสร้างความตระหนักและการปฏิบัติของชาวกำพูชา	3.90	0.93
1.3 การออกแบบโครงการโดยประชาชนกำพูชามีส่วนร่วม	3.86	0.92
1.4 การสนับสนุนจากองค์กรประชาชนกำพูชาระดับล่างและเพิ่มขยายในแนวราบ	3.76	0.98
1.5 การสนับสนุนทรัพยากรจากคนกำพูชาในท้องถิ่น	3.62	0.91
1.6 การพัฒนาบุคลากรชาวกำพูชาจากการเรียนรู้ภาคสนามโดยการลงมือปฏิบัติ	3.98	0.96
2. การนำแผนสู่การปฏิบัติ	3.91	0.96
2.1 แบบค่อยเป็นค่อยไปตามจังหวะก้าวหรือความพร้อมของคนกำพูชาในท้องถิ่น	3.82	0.91
2.2 จุดเน้นของการบริหารคือผลการปฏิบัติและการปรับปรุงที่ยั่งยืน	3.94	0.92
2.3 เนื้อหาของการปฏิบัติมีความหลากหลาย	3.85	0.96
2.4 มีการสื่อสารโดยการเรียนรู้ร่วมกันและการแลกเปลี่ยนเรียนรู้จากประสบการณ์ในแนวราบ	3.98	0.97
2.5 มีภาวะผู้นำโดยบุคคลชาวกำพูชาและมีความยั่งยืน	3.97	1.01
3. การประเมิน	3.92	0.93
3.1 มีการประเมินภายในอย่างต่อเนื่อง	3.87	0.94
3.2 มีการยอมรับข้อผิดพลาดด้วยความเข้าใจและลงมือแก้ไข	3.93	0.92
3.3 ประชาชนชาวกำพูชาได้รับการเสริมสร้างพลังอำนาจ	3.88	0.99
3.4 มีภาคีสมาชิกของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียชาวกำพูชาที่เป็นปึกแผ่น	4.00	0.88
รวม	3.87	0.95

หมายเหตุ: ค่าเฉลี่ย 1.00 – 2.33 หมายถึงมีความหวังในความร่วมมือที่พึงประสงค์ในระดับต่ำ

ค่าเฉลี่ย 2.34 – 3.66 หมายถึงมีความหวังในความร่วมมือที่พึงประสงค์ในระดับปานกลาง

ค่าเฉลี่ย 3.67 – 5.00 หมายถึงมีความหวังในความร่วมมือที่พึงประสงค์ในระดับสูง

2.2) ผู้ประสานงานของโครงการ

ผลการวิเคราะห์แบบสอบถามจากผู้ประสานงานของโครงการ พบว่า ความหวังในความร่วมมือทางการศึกษาที่พึงประสงค์ในอนาคตระหว่างราชอาณาจักรไทยกับราชอาณาจักรกัมพูชาโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ย 3.62) จำแนกรายด้าน พบว่าอยู่ในระดับสูง 2 ด้าน คือ การนำแผนสู่การปฏิบัติ (ค่าเฉลี่ย 3.83) และการประเมิน (ค่าเฉลี่ย 3.71) รายละเอียดแต่ละด้านมีดังนี้

ด้านการวางแผนความร่วมมือ พบว่า มีความหวังในความร่วมมือที่พึงประสงค์ในอนาคตมากที่สุดคือ ความคิดริเริ่มที่มาจากประชาชนระดับรากหญ้าของกัมพูชา (ค่าเฉลี่ย 3.83) รองลงมาคือ การพัฒนาบุคลากรชาวกัมพูชาจากการเรียนรู้ภาคสนามโดยการลงมือปฏิบัติ (ค่าเฉลี่ย 3.67) และการสนับสนุนจากองค์กรประชาชนกัมพูชาระดับล่างและเพิ่มขยายในแนวราบ (ค่าเฉลี่ย 3.50)

ด้านการนำแผนสู่การปฏิบัติพบว่า มีความหวังในความร่วมมือที่พึงประสงค์ในอนาคตมากที่สุดคือ การสื่อสารโดยการเรียนรู้ร่วมกันและการแลกเปลี่ยนเรียนรู้จากประสบการณ์ในแนวราบ (ค่าเฉลี่ย 4.17) รองลงมาคือ เนื้อหาของการปฏิบัติการมีความหลากหลาย และการมีภาวะผู้นำโดยบุคคลชาวกัมพูชาและมีความยั่งยืน (ค่าเฉลี่ย 4.00)

ด้านการประเมินพบว่า มีความหวังในความร่วมมือที่พึงประสงค์ในอนาคตมากที่สุดคือ การมีภาคีสมาชิกของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียชาวกัมพูชาที่เป็นปึกแผ่น (ค่าเฉลี่ย 4.00) รองลงมาคือ การมีการประเมินภายในอย่างต่อเนื่อง (ค่าเฉลี่ย 3.83) ดังแสดงรายละเอียดในตาราง 4.31

ตาราง 4.31 ความหวังในความร่วมมือทางการศึกษาที่พึงประสงค์ในอนาคตระหว่างราชอาณาจักรไทยกับราชอาณาจักรกัมพูชาตามความคิดเห็นของผู้ประสานงานของโครงการ

ความหวังในความร่วมมือทางการศึกษาที่พึงประสงค์ในอนาคต ระหว่างราชอาณาจักรไทยกับราชอาณาจักรกัมพูชา	ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน
1. การวางแผนความร่วมมือ	3.39	0.99
1.1 ความคิดริเริ่มที่มาจากประชาชนระดับรากหญ้าของกัมพูชา	3.83	0.98
1.2 ขั้นเริ่มต้นคือการสร้างความตระหนักและการปฏิบัติของชาวกัมพูชา	3.17	0.98
1.3 การออกแบบโครงการโดยประชาชนกัมพูชามีส่วนร่วม	3.17	0.98
1.4 การสนับสนุนจากองค์กรประชาชนกัมพูชาระดับล่างและเพิ่มขยายในแนวราบ	3.50	0.55
1.5 การสนับสนุนทรัพยากรจากคนกัมพูชาในท้องถิ่น	3.00	1.10
1.6 การพัฒนาบุคลากรชาวกัมพูชาจากการเรียนรู้ภาคสนามโดยการลงมือปฏิบัติ	3.67	1.37
2. การนำแผนสู่การปฏิบัติ	3.83	1.12
2.1 แบบค่อยเป็นค่อยไปตามจังหวะก้าวหรือความพร้อมของคนกัมพูชาในท้องถิ่น	3.17	1.17
2.2 จุดเน้นของการบริหารคือผลการปฏิบัติและการปรับปรุงที่ยั่งยืน	3.83	1.17

ความหวังในความร่วมมือทางการศึกษาที่พึงประสงค์ในอนาคต ระหว่างราชอาณาจักรไทยกับราชอาณาจักรกัมพูชา	ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน
2.3 เนื้อหาของการปฏิบัติการมีความหลากหลาย	4.00	1.10
2.4 มีการสื่อสารโดยการเรียนรู้ร่วมกันและการแลกเปลี่ยนเรียนรู้จากประสบการณ์ในแนวราบ	4.17	0.98
2.5 มีภาวะผู้นำโดยบุคคลชาวกัมพูชาและมีความยั่งยืน	4.00	1.26
3. การประเมิน	3.71	1.04
3.1 มีการประเมินภายในอย่างต่อเนื่อง	3.83	1.17
3.2 มีการยอมรับข้อผิดพลาดด้วยความเข้าใจและลงมือแก้ไข	3.50	1.38
3.3 ประชาชนชาวกัมพูชาได้รับการเสริมสร้างพลังอำนาจ	3.50	0.84
3.4 มีภาคีสมาชิกของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียชาวกัมพูชาที่เป็นปึกแผ่น	4.00	0.89
รวม	3.62	1.06

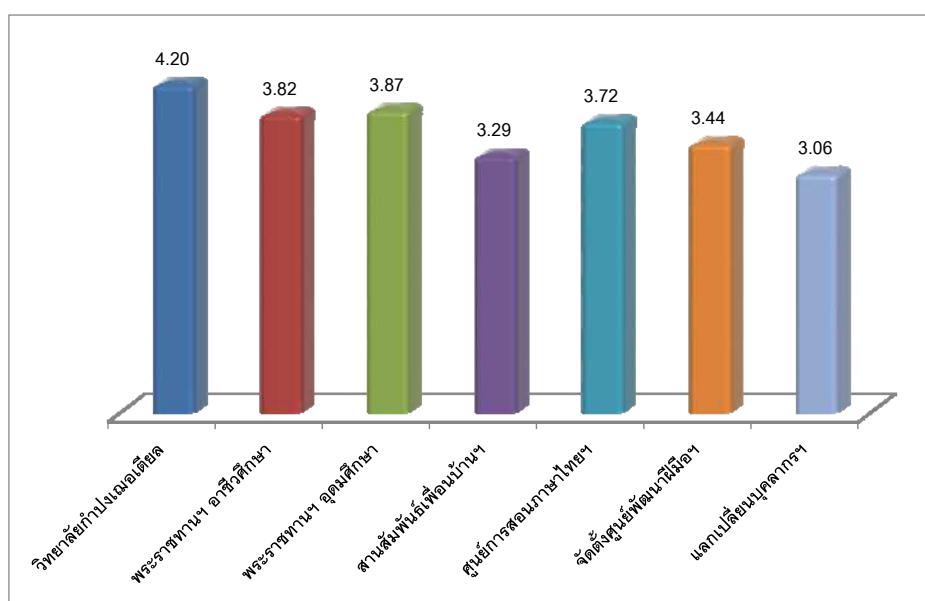
หมายเหตุ: ค่าเฉลี่ย 1.00 – 2.33 หมายถึงมีความหวังในความร่วมมือที่พึงประสงค์ในระดับต่ำ

ค่าเฉลี่ย 2.34 – 3.66 หมายถึงมีความหวังในความร่วมมือที่พึงประสงค์ในระดับปานกลาง

ค่าเฉลี่ย 3.67 – 5.00 หมายถึงมีความหวังในความร่วมมือที่พึงประสงค์ในระดับสูง

2.3) ผลการเปรียบเทียบความหวังในความร่วมมือที่พึงประสงค์ในอนาคต

ผลการเปรียบเทียบโอกาสของความหวังที่เป็นไปได้ในอนาคตของโครงการความร่วมมือทางการศึกษาระหว่างราชอาณาจักรไทยกับราชอาณาจักรกัมพูชาพบว่า มีโครงการที่มีความหวังในความร่วมมือที่พึงประสงค์ในอนาคตในระดับสูง 4 โครงการ และระดับปานกลาง 3 โครงการ โครงการที่มีความหวังในความร่วมมือที่พึงประสงค์ในอนาคตในระดับสูง คือ โครงการพระราชทานความช่วยเหลือด้านการศึกษาในสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ได้แก่ โครงการจัดตั้งและพัฒนาวิทยาลัยกำปงเจมอเดียล (ค่าเฉลี่ย 4.20) และการพระราชทุนการศึกษา ระดับอุดมศึกษา และระดับอาชีวศึกษา (ค่าเฉลี่ย 3.87 และ 3.82 ตามลำดับ) ดังแสดงรายละเอียดในภาพ 4.21

หมายเหตุ: ค่าเฉลี่ย 1.00 – 2.33 หมายถึงมีความหวังในความร่วมมือที่พึงประสงค์ในระดับต่ำ
 ค่าเฉลี่ย 2.34 – 3.66 หมายถึงมีความหวังในความร่วมมือที่พึงประสงค์ในระดับปานกลาง
 ค่าเฉลี่ย 3.67 – 5.00 หมายถึงมีความหวังในความร่วมมือที่พึงประสงค์ในระดับสูง

ภาพ 4.21 การเปรียบเทียบความหวังในความร่วมมือที่พึงประสงค์ในอนาคตของ 4
 โครงการหลัก (7 โครงการย่อย)

3) ความต้องการจำเป็นในการพัฒนาของราชอาณาจักรกัมพูชาในอนาคต

3.1) ผู้รับประโยชน์จากโครงการ

ผลการวิเคราะห์ดัชนีความต้องการจำเป็น พบว่า ในอนาคตราชอาณาจักรกัมพูชามีความต้องการจำเป็นในการพัฒนามากที่สุดในด้าน การวางแผนความร่วมมือ (PNI=0.76) รองลงมา คือ การนำแผนสู่การปฏิบัติ และการประเมิน (PNI=0.71) ความต้องการจำเป็นในแต่ละด้านมีดังนี้

ด้านการวางแผนความร่วมมือ พบว่า มีความต้องการจำเป็นในการพัฒนามากที่สุด คือ การสนับสนุนทรัพยากรจากคนกัมพูชาในท้องถิ่น (PNI=0.81) รองลงมาคือ ความคิดริเริ่มที่มาจากประชาชนระดับรากหญ้าของกัมพูชา ขึ้นเริ่มต้นคือการสร้างความตระหนักและการปฏิบัติของชาวกัมพูชา และการสนับสนุนจากองค์กรประชาชนกัมพูชาระดับล่างและเพิ่มขยายในแนวราบ (PNI=0.76)

ด้านการนำแผนสู่การปฏิบัติพบว่า มีความต้องการจำเป็นในการพัฒนามากที่สุดคือ เนื้อหาของการปฏิบัติการมีความหลากหลาย (PNI=0.80) รองลงมาคือ มีการสื่อสารโดยการเรียนรู้ร่วมกันและการแลกเปลี่ยนเรียนรู้จากประสบการณ์ในแนวราบ (PNI=0.73) และ การนำแผนสู่การปฏิบัติแบบค่อยเป็นค่อยไปตามจังหวะก้าวหรือความพร้อมของคนกัมพูชาในท้องถิ่น (PNI=0.72)

ด้านการประเมินพบว่า มีความต้องการจำเป็นในการพัฒนามากที่สุดคือ มีภาคีสมาชิกของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียชาวกัมพูชาที่เป็นปีกแผ่น (PNI=0.73) รองลงมาคือ มีการประเมินภายในอย่างต่อเนื่อง (PNI=0.72) ดังแสดงรายละเอียดในตาราง 4.32

3.2) ผู้ประสานงานของโครงการ

ผลการวิเคราะห์ดัชนีความต้องการจำเป็นจากการตอบแบบสอบถามของผู้ประสานงานของโครงการพบว่า ในอนาคตราชอาณาจักรกัมพูชามีความต้องการจำเป็นในการพัฒนาต่ำกว่าความคิดเห็นของผู้รับประโยชน์จากโครงการ ด้านที่มีความต้องการจำเป็นในการพัฒนามากที่สุดคือ การนำแผนสู่การปฏิบัติ (PNI=1.50) รองลงมาคือ การประเมิน (PNI=1.25) และการวางแผนความร่วมมือ (PNI=1.03) ความต้องการจำเป็นในแต่ละด้านมีดังนี้

ด้านการวางแผนความร่วมมือ พบว่า มีความต้องการจำเป็นในการพัฒนามากที่สุดคือ ความคิดริเริ่มที่มาจากประชาชนระดับรากหญ้าของกัมพูชา (PNI=1.50) รองลงมาคือ การสนับสนุนทรัพยากรจากคนกัมพูชาในท้องถิ่น และการพัฒนาบุคลากรชาวกัมพูชาจากการเรียนรู้ภาคสนามโดยการลงมือปฏิบัติ (PNI=1.17)

ด้านการนำแผนสู่การปฏิบัติพบว่า มีความต้องการจำเป็นในการพัฒนามากที่สุดคือ การสื่อสารโดยการเรียนรู้ร่วมกันและการแลกเปลี่ยนเรียนรู้จากประสบการณ์ในแนวราบ (PNI=1.84) รองลงมาคือ จุดเน้นของการบริหารคือผลการปฏิบัติและการปรับปรุงที่ยั่งยืน (PNI=1.66)

ด้านการประเมินพบว่า มีความต้องการจำเป็นในการพัฒนามากที่สุดคือ มีภาคีสมาชิกของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียชาวกัมพูชาที่เป็นปีกแผ่น (PNI=1.67) รองลงมาคือ ประชาชนชาวกัมพูชาได้รับการเสริมสร้างพลังอำนาจ (PNI=1.17)

เมื่อเปรียบเทียบความแตกต่างของความต้องการจำเป็นในความร่วมมือทางการศึกษาในอนาคตระหว่างผู้รับประโยชน์และผู้ประสานงานโครงการพบว่า ผู้ประสานงานมีความคิดเห็นว่ามีความต้องการจำเป็นในความร่วมมือทางการศึกษาสูงกว่าผู้รับประโยชน์ทุกด้าน ด้านที่มีความแตกต่างกันมากที่สุดคือ การนำแผนสู่การปฏิบัติ ดังแสดงรายละเอียดในตาราง 4.32

ตาราง 4.32 ความต้องการจำเป็นในความร่วมมือทางการศึกษาในอนาคตระหว่างราชอาณาจักรไทย
กับราชอาณาจักรกัมพูชา

ความต้องการจำเป็นในความร่วมมือทางการศึกษาในอนาคตระหว่าง ราชอาณาจักรไทยกับราชอาณาจักรกัมพูชา	ดัชนีความต้องการจำเป็น (PNI)	
	ผู้รับประโยชน์	ผู้ประสานงาน
1. การวางแผนความร่วมมือ	0.76	1.03
1.1 ความคิดริเริ่มที่มาจากประชาชนระดับรากหญ้าของกัมพูชา	0.76	1.50
1.2 ขึ้นเริ่มต้นคือการสร้างความตระหนักและการปฏิบัติของชาวกัมพูชา	0.76	0.50
1.3 การออกแบบโครงการโดยประชาชนกัมพูชามีส่วนร่วม	0.74	0.84
1.4 การสนับสนุนจากองค์กรประชาชนกัมพูชาระดับล่างและเพิ่มขยายในแนวราบ	0.76	1.00
1.5 การสนับสนุนทรัพยากรจากคนกัมพูชาในท้องถิ่น	0.81	1.17
1.6 การพัฒนาบุคลากรชาวกัมพูชาจากการเรียนรู้ภาคสนามโดยการลงมือปฏิบัติ	0.70	1.17
2. การนำแผนสู่การปฏิบัติ	0.71	1.50
2.1 แบบค่อยเป็นค่อยไปตามจังหวะก้าวหรือความพร้อมของคนกัมพูชาในท้องถิ่น	0.72	1.34
2.2 จุดเน้นของการบริหารคือผลการปฏิบัติและการปรับปรุงที่ยั่งยืน	0.71	1.66
2.3 เนื้อหาของการปฏิบัติมีความหลากหลาย	0.80	1.50
2.4 มีการสื่อสารโดยการเรียนรู้ร่วมกันและการแลกเปลี่ยนเรียนรู้จากประสบการณ์ ในแนวราบ	0.73	1.84
2.5 มีภาวะผู้นำโดยบุคคลชาวกัมพูชาและมีความยั่งยืน	0.59	1.17
3. การประเมิน	0.71	1.25
3.1 มีการประเมินภายในอย่างต่อเนื่อง	0.72	1.16
3.2 มีการยอมรับข้อผิดพลาดด้วยความเข้าใจและลงมือแก้ไข	0.70	1.00
3.3 ประชาชนชาวกัมพูชาได้รับการเสริมสร้างพลังอำนาจ	0.70	1.17
3.4 มีภาคีสมาชิกของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียชาวกัมพูชาที่เป็นปึกแผ่น	0.73	1.67
รวม	0.73	1.24

4.3.2.2 ความร่วมมือทางการศึกษาตามความต้องการในการพัฒนากำลังคนของ ราชอาณาจักรกัมพูชาในอนาคต

การนำเสนอผลการวิเคราะห์แบ่งออกเป็น 2 ส่วน คือ 1) ทิศทางความต้องการในการ
พัฒนากำลังคน และ 2) ความต้องการทุนการศึกษาเพื่อพัฒนากำลังคน ปราบกฎผลการวิเคราะห์ดังนี้

1) ทิศทางความต้องการในการพัฒนากำลังคน

ผลการประชุมสนทนากลุ่มพบว่า ราชอาณาจักรกัมพูชามีความต้องการพัฒนากำลังคน
ในด้านเศรษฐกิจเพื่อตอบสนองความต้องการของตลาดแรงงานในยุคการค้าเสรีของอาเซียน โดยให้

ความสำคัญต่อการผลิตกำลังคนในสายอาชีวศึกษา เพราะมีค่าใช้จ่ายในการผลิตต่ำกว่าสายสามัญศึกษา พร้อมกับการพัฒนาสถานศึกษาให้มีการจัดการศึกษาร่วมระหว่างสายสามัญศึกษาและสายอาชีวศึกษา เช่นเดียวกับวิทยาลัยกำปงเมอเตียล ดังคำกล่าวของผู้ทรงคุณวุฒิดังนี้

“ในอนาคตเราอยากผลิตกำลังคน แรงงานฝีมือ คนที่มีความรู้สูง วิศวกร และผู้เชี่ยวชาญเพื่อเตรียมตอบสนองตามความต้องการของตลาดแรงงาน... เราจะต้องรู้ว่าในอนาคตเขาต้องการอะไร เขาจะขยายกิจกรรมการทำธุรกิจในด้านไหน ต้องการแรงงานด้านไหนเมื่อเราเข้าสู่ยุคการค้าเสรีของอาเซียน... การพัฒนาทรัพยากรคนของเราคืออยากให้การเสริมสร้างความสามารถให้แก่ทรัพยากรคนของเรา เช่น ครู ผู้บริหาร บุคลากร เจ้าหน้าที่ของสถาบันด้านการศึกษา และหน่วยงานฝึกอบรมวิชาชีพ ” (การประชุมสนทนากลุ่ม ณ กรุงพนมเปญ วันที่ 22 สิงหาคม 2554)

“การฝึกอบรมวิชาชีพเป็นสิ่งสำคัญอันดับต้นๆ ที่ทางกระทรวงศึกษาฯ ให้ความสำคัญ โดยได้สนับสนุนส่งเสริมให้นักเรียนที่จบเกรด 9 ให้ศึกษาต่อในสายอาชีวศึกษาระดับปวช. หรือถ้าจบเกรด 12 ก็สามารถศึกษาต่อในระดับ ปวส. ... กระทรวงศึกษาฯ กำลังเปลี่ยนเป้าหมายมาให้ความสำคัญกับการศึกษาสายอาชีวศึกษานอกเหนือจากการมุ่งให้ความสำคัญต่อการศึกษาศายสามัญเพียงอย่างเดียว เนื่องจากเป็นการเรียนการสอนที่ต้องการค่าใช้จ่ายมาก ในการประชุมกับองค์การยูเนสโก และในการไปศึกษาดูงานที่วิทยาลัยกำปงเมอเตียล ทำให้ยูเนสโกได้สนใจในการเรียนการสอนสายอาชีวศึกษาของวิทยาลัยมาก” (การประชุมสนทนากลุ่ม ณ กรุงพนมเปญ วันที่ 22 สิงหาคม 2554)

นอกจากนี้รัฐบาลราชอาณาจักรกัมพูชายังมีเป้าหมายในการพัฒนาศักยภาพของครูและการสนับสนุน ส่งเสริมให้นักเรียนและครูที่จบการศึกษาจากประเทศไทยได้รับการบรรจุเป็นครูในพื้นที่ที่ตนต้องการเพื่อรักษาครูไว้ในพื้นที่

“... นั่นก็เป็นนโยบายของกระทรวงศึกษาฯ ด้วย ที่ได้ให้กำลังใจนักเรียนทุนที่จบจากไทย ได้รับวุฒิปริญญาที่มีความประสงค์อยากจะทำงานชดเชยทุนที่วิทยาลัยกำปงเมอเตียล จึงบรรจุให้เป็นครูที่นั่นให้ นโยบายนี้จะเป็นการสร้างประโยชน์ให้ทั้งสองฝ่าย นักเรียนที่มีที่อยู่ในพื้นที่ก็ได้ทำงานใกล้บ้าน แล้วจะไม่ย้ายออก กระทรวงศึกษาฯ ก็จะได้ครูสอนเพียงพอ ซึ่งที่ผ่านมานโยบายนี้ได้ดำเนินการอย่างรวดเร็ว ท่านขอให้ทางกระทรวงแรงงานฯ ควรหาวิธีให้กำลังใจผู้ที่ได้ไปศึกษาเพื่อสร้างขวัญกำลังใจให้ตั้งใจเรียน ถ้าไปเรียนแล้วกลับมาเหมือนเดิม ก็อาจจะไม่ตั้งใจเรียนเท่าไร” (การประชุมสนทนากลุ่ม ณ กรุงพนมเปญ วันที่ 22 สิงหาคม 2554)

2) ความต้องการทุนการศึกษาเพื่อพัฒนากำลังคน

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลความต้องการทุนการศึกษาพบว่า รัฐบาลกัมพูชาโดยนายกรัฐมนตรี ได้อนุมัติพระราชทานทุนการศึกษาจากสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ในปี พ.ศ. 2555 พบว่า กระทรวงศึกษาธิการ เยาวชนและการกีฬา ได้เสนอขอรับทุนการศึกษา ระดับอนุปริญญาถึงปริญญาเอก จำนวนรวม 180 ทุน ส่วนใหญ่เป็นทุนระดับปริญญาตรี 85 ทุน (ร้อยละ 47.22) และปริญญาโท 61 ทุน (ร้อยละ 23.89) สำหรับสาขาที่ต้องการในการพัฒนามากที่สุดคือ สาขาการเกษตร ประมง และปศุสัตว์ มีจำนวน 43 ทุน (ร้อยละ 23.88) แบ่งเป็นระดับปริญญาเอก 1 คน ปริญญาโท 12 คน ปริญญาตรี 14 คน และอนุปริญญา 16 คน รองลงมา คือ สาขาวิศวกรรมศาสตร์ มีจำนวน 33 ทุน (ร้อยละ 18.32) แบ่งเป็นระดับปริญญาเอก 1 คน ปริญญาโท 8 คน ปริญญาตรี 14 คน และอนุปริญญา 10 คน ดังรายละเอียดแสดงในตาราง 4.33

ตาราง 4.33 ความต้องการทุนการศึกษาเพื่อพัฒนากำลังคนของราชอาณาจักรกัมพูชาในปี พ.ศ. 2555

สาขาวิชา	ป.เอก	ป.โท	ป.ตรี	อนุปริญญา	รวม	ร้อยละ
1. การเกษตร ประมง และ ปศุสัตว์	1	12	14	16	43	23.88
1.1 เทคโนโลยีการเกษตร			4		4	2.22
1.2 เทคโนโลยีการผลิต			3	8	11	6.11
1.3 ธุรกิจการเกษตร		2			2	1.11
1.4 เศรษฐศาสตร์เกษตร		2			2	1.11
1.5 ทรัพยากรดิน		2			2	1.11
1.6 การจัดการทรัพยากรดิน		2			2	1.11
1.7 ปฐพีวิทยา	1	2			3	1.67
1.8 ปศุสัตว์			3	8	11	6.11
1.9 ประมง			4		4	2.22
1.10 สัตวศาสตร์		2			2	1.11
2. การศึกษา	1	10	6		17	9.44
2.1 การจัดการทางการศึกษา		2	2		4	2.22
2.2 การพัฒนาหลักสูตร	1	4	2		7	3.89
2.3 นโยบายและแผนทางการศึกษา		4	2		6	3.33
3. วิทยาศาสตร์สุขภาพ		10	16		26	14.43
3.1 เวชศาสตร์เขตร้อน		2	2		4	2.22
3.2 พยาบาล/พยาบาลศึกษา			8		8	4.44
3.3 กุมารเวชศาสตร์		2	2		4	2.22
3.4 จักษุ		2	2		4	2.22
3.5 โสต ศอ นาสิก		2	2		4	2.22

สาขาวิชา	ป.เอก	ป.โท	ป.ตรี	อนุปริญญา	รวม	ร้อยละ
3.6 เวชศาสตร์ครอบครัว		2			2	1.11
4. วิศวกรรม	1	8	14	10	33	18.32
4.1 ไฟฟ้า			3	5	8	4.44
4.2 อิเล็กทรอนิกส์			3	5	8	4.44
4.3 โยธา		2			2	1.11
4.4 การแปรรูปอาหาร		2			2	1.11
4.5 สิ่งแวดล้อม		2			2	1.11
4.6 โรงงาน			2		2	1.11
4.7 เครื่องกล			2		2	1.11
4.8 เหมืองแร่			2		2	1.11
4.9 แมคคาทรอนิกส์			2		2	1.11
5. วิทยาศาสตร์/เทคโนโลยี		13	14		27	14.99
5.1 เทคโนโลยีสารสนเทศ		2	2		4	2.22
5.2 คณิตศาสตร์		2	2		4	2.22
5.3 ชีววิทยา		2	2		4	2.22
5.4 ฟิสิกส์		2	2		4	2.22
5.5 เคมี		2	2		4	2.22
5.6 ปิโตรเคมี		1	2		3	1.67
5.7 เทคโนโลยีชีวเคมี		2	2		4	2.22
6. สังคมศาสตร์	1	6	13		20	11.11
6.1 ธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อม		2	3		5	2.78
6.2 ธุรกิจบันเทิง			2		2	1.11
6.3 การจัดการพัฒนาชนบท		2	2		4	2.22
6.4 ไทยศึกษา	1		4		5	2.78
6.5 การประกันภัย		2	2		4	2.22
7. การบริการ		2	8	4	14	7.77
7.1 โรงแรม			2		2	1.11
7.2 การท่องเที่ยว		2	2		4	2.22
7.3 อาหาร			4	4	8	4.44
8. สถาปัตยกรรม	1	2			3	1.67
รวม	4	61	85	30	180	100.00
ร้อยละ	2.22	33.89	47.22	16.67	100.00	

4.3.2.3 โอกาสและความหวังเกี่ยวกับโครงการความร่วมมือทางการศึกษาระหว่างราชอาณาจักรไทยกับราชอาณาจักรกัมพูชาในอนาคต

ผลจากการประชุมสนทนากลุ่มพบว่า ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับโครงการให้ความคิดเห็นเกี่ยวกับโอกาสและความหวังของความร่วมมือทางการศึกษาระหว่างราชอาณาจักรไทยกับราชอาณาจักรกัมพูชาในอนาคต สรุปได้ดังนี้

- 1) ควรมีการดำเนินโครงการความร่วมมือทางการศึกษาต่อไป โดยการขยายระยะเวลาโครงการต่อ และขยายสาขาความร่วมมือเพิ่มขึ้น
- 2) แนวทางการให้ความช่วยเหลือทางการศึกษาควรมุ่งเน้นที่การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ โดยเฉพาะอย่างยิ่งผู้ที่เป็นครู จะทำให้เกิดประโยชน์อย่างกว้างขวางในการที่พัฒนาทรัพยากรมนุษย์ต่อไป
- 3) โครงการพัฒนาครู ควรเป็นโครงการที่มีการพัฒนาครูทั้งในระยะสั้นและระยะยาวเพื่อพัฒนาความรู้ ความสามารถ และทักษะวิชาชีพ และที่สำคัญคือ การสนับสนุนทุนการศึกษาให้ได้ศึกษาต่อในระดับที่สูงขึ้น เช่น ให้ได้ปริญญาตรี ปริญญาโท เพื่อให้ครูมีความก้าวหน้าในด้านการงานและวิชาชีพ

“อยากให้โครงการทำกับศูนย์ฝึกครูอนุบาลให้ประสบความสำเร็จด้วย เพราะโครงการที่ผ่านมาได้แค่ไปฝึกอบรมระยะสั้น อยากให้มีโครงการต่างๆ อีกหลายโครงการ แต่ก็ไม่เคยขอได้ อยากขยายเวลาการฝึกงาน และเมื่อเรียนจบก็ให้บรรจุเป็นครูของศูนย์ เหมือนทำกับโครงการวิทยาลัยกำปงเฌอเดียลที่มีการดำเนินโครงการหลายโครงการทำให้เห็นผลลัพธ์ที่ดี” (การสนทนากลุ่ม ณ กรุงเทพมหานคร วันที่ 22 สิงหาคม 2554)

- 4) ความช่วยเหลือด้านการศึกษาที่สำคัญคือ การพัฒนาครูสำหรับการจัดการศึกษา ทั้งสายสามัญและสายอาชีวศึกษา ซึ่งเป็นความต้องการตามนโยบายของรัฐบาลกัมพูชา

“ในอนาคตทางกระทรวงศึกษาธิการฯ ก็ได้มีนโยบายขยายโรงเรียนที่เปิดสอนสายสามัญและอาชีวศึกษานี้ไปในพื้นที่ต่างๆ อีกหลายแห่ง จึงจำเป็นจะต้องมีการส่งนักเรียน หรือครูไปฝึกอบรมเพื่อเตรียมความพร้อม หรือบรรจุในโรงเรียนที่เตรียมเปิดสอน” (การสนทนากลุ่ม ณ กรุงเทพมหานคร วันที่ 22 สิงหาคม 2554)

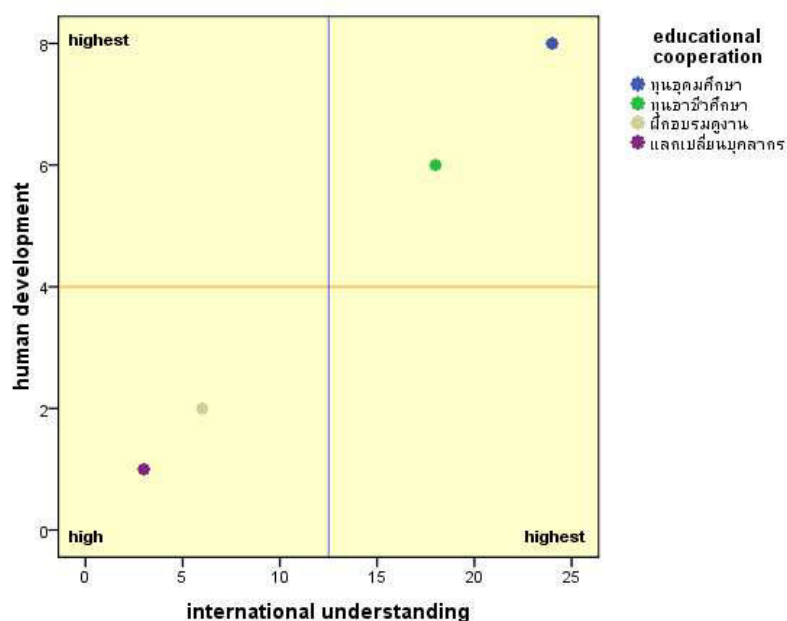
- 5) ควรมีโครงการการพัฒนาความสามารถของบุคลากรรวมถึงในระดับนักเรียน
- 6) ความร่วมมือที่ดีของทั้งสองประเทศในด้านวัฒนธรรม และการทำงานร่วมกันด้วย

นอกจากนี้ ผู้เกี่ยวข้องกับการโครงการความร่วมมือได้สังเกตเห็นผลลัพธ์ของความร่วมมือทางการศึกษาระหว่างราชอาณาจักรไทยกับราชอาณาจักรไทยกัมพูชา ดังต่อไปนี้

- 1) โครงการความร่วมมือส่งผลให้ทั้งสองฝ่ายต่างก็ได้รับประโยชน์ร่วมกัน เช่น ได้แลกเปลี่ยนประสบการณ์ในการทำงานซึ่งกันและกันของทั้งสองประเทศ แลกเปลี่ยนการทำธุรกิจของทั้งสองประเทศ รวมทั้งแลกเปลี่ยนแรงงานซึ่งกันและกันด้วย
- 2) โครงการความร่วมมือช่วยเสริมสร้างความเข้าใจอันดีและสันติภาพในภูมิภาคนี้ เนื่องจากเมื่อทั้งสองฝ่ายทำงานร่วมกันประชาชนจะเข้าใจซึ่งกันและกัน และจะช่วยให้มีสันติภาพเกิดขึ้น
- 3) โครงการความร่วมมือช่วยลดความยากจนของประชาชนชาวกัมพูชา เนื่องจากโครงการได้ช่วยฝึกอบรมทักษะวิชาชีพ และเพิ่มความสามารถทำให้ประชาชนสามารถนำไปประกอบอาชีพ หางานทำ มีรายได้เลี้ยงครอบครัว ทั้งนี้ ล้วนเป็นโครงการที่นำไปสู่การช่วยลดความยากจน

4.3.2.4 แรงขับเคลื่อนของความร่วมมือทางการศึกษาที่มีต่อผลลัพธ์การพัฒนาคนและความเข้าใจอันดีระหว่างราชอาณาจักรไทยกับราชอาณาจักรกัมพูชาในอนาคต

ผลการวิเคราะห์เมทริกซ์ผลกระทบไว้เพื่อศึกษาปฏิสัมพันธ์ระหว่างความร่วมมือทางการศึกษาที่มีความต้องการในอนาคตระยะ 10 ปี กับผลลัพธ์ที่มีต่อการพัฒนาคนและความเข้าใจอันดีระหว่างประเทศที่คาดว่าจะเกิดขึ้น และระบุแรงขับเคลื่อนของความร่วมมือทางการศึกษาที่มีต่อผลลัพธ์การพัฒนาคนและความเข้าใจอันดีระหว่างประเทศในอนาคตพบว่า ความร่วมมือทางการศึกษาที่ราชอาณาจักรกัมพูชามีความต้องการในอนาคตระยะ 10 ปี ที่ส่งผลลัพธ์ด้านการพัฒนาคนและความเข้าใจอันดีระหว่างราชอาณาจักรมากที่สุดคือ การให้ทุนการศึกษาระดับอุดมศึกษารองลงมาคือ ทุนการศึกษาระดับอาชีวศึกษา และความร่วมมือที่ทำให้เกิดผลลัพธ์ด้านการพัฒนาคนและความเข้าใจอันดีระหว่างราชอาณาจักรในระดับมาก คือ การฝึกอบรมและดูงาน และการแลกเปลี่ยนบุคลากรทางการศึกษาและนักเรียนนักศึกษา ตามลำดับ ดังแสดงในภาพ 4.22

ภาพ 4.22 ผลการวิเคราะห์แรงขับเคลื่อนผลลัพธ์ที่มีต่อการพัฒนาคนและความเข้าใจอันดีระหว่างราชอาณาจักรไทยกับราชอาณาจักรกัมพูชาในอนาคตระยะ 10 ปี

4.3.3 ข้อเสนอเชิงนโยบายเกี่ยวกับโอกาสและความหวังในอนาคตของความร่วมมือทางการศึกษาและความเข้าใจอันดีระหว่างราชอาณาจักรไทยกับราชอาณาจักรกัมพูชา

ข้อเสนอเชิงนโยบายเกี่ยวกับโอกาสและความหวังในอนาคตของความร่วมมือทางการศึกษาและความเข้าใจอันดีระหว่างราชอาณาจักรไทยกับราชอาณาจักรกัมพูชาแบ่งออกเป็น 2 ส่วนดังนี้

4.3.3.1 ข้อเสนอเชิงนโยบายเกี่ยวกับโอกาสและความหวังของความร่วมมือทางการศึกษาในอนาคตระหว่างราชอาณาจักรไทยกับราชอาณาจักรกัมพูชา

ข้อเสนอเชิงนโยบายเกี่ยวกับโอกาสและความหวังในอนาคตของความร่วมมือทางการศึกษาและความเข้าใจอันดีระหว่างราชอาณาจักรไทยกับราชอาณาจักรกัมพูชา มีดังนี้

(1) ความร่วมมือทางการศึกษาระหว่างราชอาณาจักรไทยกับราชอาณาจักรกัมพูชาในอนาคตควรเป็นรูปแบบความร่วมมือแบบสองทางคือ ทั้งราชอาณาจักรไทยและกัมพูชาควรเป็นทั้งผู้ให้และผู้รับโดยเฉพาะในด้านการพัฒนาภาษาและการพัฒนาอาชีพ

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลโครงการพบว่า รูปแบบความร่วมมือในทุกโครงการเป็นแบบทางเดียวคือ ภาคิฝ่ายราชอาณาจักรไทยเป็นผู้ให้ความช่วยเหลือ (Donor) ภาคิฝ่ายราชอาณาจักร

กัมพูชาเป็นผู้รับความช่วยเหลือ (Recipient) โดยมีประชาชนชาวกัมพูชาเป็นกลุ่มผู้ได้รับประโยชน์จากโครงการเป็นส่วนใหญ่ อย่างไรก็ตามนักศึกษาชาวกัมพูชาที่ได้รับทุนการศึกษาอยู่ในราชอาณาจักรไทยก็ได้มีบทบาทในฐานะเป็นผู้ให้ความช่วยเหลือโดย เป็นครูสอนภาษากัมพูชาแก่นักเรียน นักศึกษา และประชาชนทั่วไปของไทย ดังนั้น เพื่อให้ทั้ง 2 ราชอาณาจักรมีการเตรียมพร้อมในการเข้าสู่ประชาคมอาเซียน ความร่วมมือทางการศึกษาระหว่าง 2 ราชอาณาจักรควรเป็นรูปแบบความร่วมมือแบบสองทางคือ ทั้งราชอาณาจักรไทยและกัมพูชาควรเป็นทั้งผู้ให้และผู้รับ เช่น ฝ่ายไทยเป็นผู้รับประโยชน์ในด้านการเรียนภาษากัมพูชา และฝ่ายกัมพูชาเป็นผู้รับประโยชน์ในด้านการพัฒนาอาชีพ เนื่องจากผลการถอดบทเรียนจากการวิเคราะห์โครงการความร่วมมือทางการศึกษาที่ผ่านมาพบว่า โครงการที่ประสบความสำเร็จมากในการพัฒนาคนให้มีความก้าวหน้ามากที่สุดคือ โครงการพระราชทานความช่วยเหลือแก่ราชอาณาจักรกัมพูชาด้านการศึกษาด้วยการจัดตั้งและพัฒนาวิทยาลัยกำปงเมอเดียล และโครงการจัดตั้งศูนย์พัฒนาฝีมือแรงงานกัมพูชา-ไทย ซึ่งมีส่วนสำคัญในการสร้างอาชีพให้คนมีรายได้ และผลิตกำลังแรงงานฝีมือ จะเห็นได้จากผลการสำรวจพบว่า ชาวกัมพูชาที่สำเร็จการฝึกอบรมอาชีพพระยาสันจากศูนย์พัฒนาฝีมือแรงงานกัมพูชา-ไทยร้อยละ 100 มีงานทำ ทั้งที่เป็นพนักงานและเจ้าของกิจการ นักเรียนสายอาชีวศึกษาที่จบการศึกษาจากวิทยาลัยกำปงเมอเดียลใน พ.ศ. 2544-2552 ร้อยละ 36.34 ทำงานในบริษัทเอกชนหรือมีธุรกิจส่วนตัว ได้ทุนศึกษาต่อต่างประเทศ ร้อยละ 6.93 และรับราชการ ร้อยละ 4.62 นอกจากนี้ยังพบว่า ราชอาณาจักรกัมพูชายังมีความต้องการผลิตกำลังคน แรงงานฝีมือ คนที่มีความรู้สูง และผู้เชี่ยวชาญเพื่อเตรียมตอบสนองตามความต้องการของตลาดแรงงานในยุคการค้าเสรีของอาเซียน กระทรวงศึกษาฯ ให้ความสำคัญกับการฝึกอบรมวิชาชีพในอันดับต้น และให้ความสำคัญกับการศึกษาสายอาชีวศึกษา

(2) ขยายความร่วมมือทางการศึกษาโดยภาคเอกชนมากขึ้นเพื่อลดผลกระทบจากความสัมพันธ์ระหว่างรัฐบาลไทยกับรัฐบาลกัมพูชาที่ยังไม่เสถียร

จากผลการวิจัยพบว่า ปัญหาความสัมพันธ์ระหว่างรัฐบาลไทยกับรัฐบาลกัมพูชาที่เกิดขึ้นในระบอบที่ผ่านมามีผลกระทบต่อโครงการความร่วมมือทางการศึกษา ทำให้การดำเนินโครงการหยุดชะงักหรือเกิดความล่าช้าด้วย เนื่องจากรัฐบาลกัมพูชายุติการรับความช่วยเหลือจากรัฐบาลไทย เช่น โครงการจัดตั้งศูนย์พัฒนาฝีมือแรงงานกัมพูชา-ไทย โครงการพัฒนาบุคลากรด้านการศึกษาปฐมวัย และโครงการศูนย์การสอนภาษาไทย มีเพียงโครงการในสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารีที่ยังดำเนินการอย่างต่อเนื่อง ทั้งนี้ โครงการในพระองค์ฯ มีความแตกต่างจากโครงการอื่นๆ คือ ทรงเน้นความสัมพันธ์ระหว่างประชาชนกับประชาชน มากกว่าความสัมพันธ์ระดับรัฐต่อรัฐ และด้วย ความต้องการในการผลิตกำลังคน แรงงานฝีมือ คนที่มีความรู้สูง วิศวกร และผู้เชี่ยวชาญเพื่อเตรียมตอบสนองตามความต้องการของตลาดแรงงาน ดังนั้น ความร่วมมือทาง

การศึกษาในอนาคตควรเป็นความร่วมมือจากภาคเอกชนมากขึ้น เพื่อลดผลกระทบจากความสัมพันธ์ระหว่างรัฐบาลไทยกับรัฐบาลกัมพูชาที่ยังไม่เสถียร เช่น 1) ความร่วมมือในการพัฒนาโครงการศูนย์พัฒนาฝีมือแรงงานกัมพูชา-ไทย เพื่อพัฒนาแรงงานชาวกัมพูชาที่มีอยู่เป็นจำนวนมากให้เป็นแรงงานที่มีฝีมือในการรองรับการลงทุนในภาคการผลิตเชิงอุตสาหกรรมที่กำลังขยายตัว 2) การสนับสนุนด้านการเป็นแหล่งฝึกประสบการณ์เพื่อเพิ่มทักษะความชำนาญการ และ 3) การให้ทุนการศึกษาระดับอาชีวศึกษาและอุดมศึกษาเพื่อผลิตกำลังคนป้อนสู่ภาคอุตสาหกรรม เป็นต้น

(3) ให้ความสำคัญกับการวางแผนความร่วมมือโดยให้องค์กรประชาชนระดับล่างมีส่วนร่วมมากขึ้น

จากผลการวิจัยตามแนวคิดกระบวนการเรียนรู้ในการวางแผนพัฒนาชนบทของ Chambers (1993 อ้างถึงใน Elliott, 2006) พบว่า ดัชนีความต้องการจำเป็นในความร่วมมือทางการศึกษาในอนาคตระหว่างราชอาณาจักรไทยกับราชอาณาจักรกัมพูชาที่มีระดับสูงที่สุด คือ ด้านการวางแผนความร่วมมือและการสนับสนุนจากองค์กรประชาชนระดับล่าง (PNI = 0.61 และ 0.67 ตามลำดับ) ดังนั้นรัฐบาลทั้งสองประเทศควรให้ความสำคัญกับการวางแผนความร่วมมือโดยให้ประชาชนกัมพูชาระดับล่างมีส่วนร่วมให้มากขึ้น

(4) ปรับปรุงการนำแผนสู่การปฏิบัติโดยให้มีการปฏิบัติที่หลากหลาย

จากผลการวิจัยพบว่า ดัชนีความต้องการจำเป็นในความร่วมมือทางการศึกษาในอนาคตระหว่างราชอาณาจักรไทยกับราชอาณาจักรกัมพูชา ที่มีระดับสูงที่สุด คือ การนำแผนสู่การปฏิบัติ และการเน้นการปฏิบัติที่มีความหลากหลาย (PNI = 0.61 และ 0.68 ตามลำดับ) ดังนั้นรัฐบาลทั้งสองประเทศควรปรับปรุงการนำแผนความร่วมมือสู่การปฏิบัติ โดยให้มีความหลากหลายในรูปการปฏิบัติตามแผนงาน/โครงการให้มากยิ่งขึ้น

(5) ให้ประชาชนชาวกัมพูชาได้รับการเสริมสร้างอำนาจในการประเมินโครงการความร่วมมือมากขึ้น

จากผลการวิจัยพบว่า ดัชนีความต้องการจำเป็นในความร่วมมือทางการศึกษาในอนาคตระหว่างราชอาณาจักรไทยกับราชอาณาจักรกัมพูชา ด้านการประเมินที่มีระดับสูงที่สุด คือ การให้ประชาชนชาวกัมพูชาได้รับการเสริมสร้างพลังอำนาจ (PNI = 0.59) ดังนั้นรัฐบาลกัมพูชาควรให้ความร่วมมือในการเสริมสร้างพลังอำนาจของประชาชนในด้านการประเมินโครงการความร่วมมือมากขึ้น

(6) พัฒนาครูกัมพูชาให้มีความก้าวหน้าทางวิชาการควบคู่กับความก้าวหน้าในหน้าที่การงาน

จากผลการวิจัยพบว่า ครูที่ได้รับทุนศึกษาต่อในระดับปริญญาเมื่อสำเร็จกลับมาจะได้รับการบรรจุเข้ารับราชการครู ทำให้ครูมีความก้าวหน้าในด้านการงานอาชีพการงานเพิ่มขึ้น จึงสอดคล้องกับความต้องการที่สำคัญของครูชาวกัมพูชาในการพัฒนา ดังนั้น จึงควรรักษาเป็นแนวปฏิบัติที่ดีในการพัฒนาครู ให้มีความก้าวหน้าทางวิชาการควบคู่กับความก้าวหน้าในหน้าที่การงาน

(7) พัฒนาความร่วมมือทางการศึกษาที่ส่งเสริมการพัฒนาทางเศรษฐกิจทั้งสองฝ่าย

จากผลการวิจัยพบว่า โครงการจัดตั้งศูนย์พัฒนาฝีมือแรงงานกัมพูชา-ไทย ซึ่งเป็นโครงการช่วยเหลือแบบให้เปล่าของกรมวิเทศสหการ (สำนักงานความร่วมมือเพื่อการพัฒนาระหว่างประเทศ) ดำเนินการตั้งแต่ในปี พ.ศ. 2539 สิ้นสุดโครงการเมื่อ พ.ศ. 2552 มีระยะเวลาโครงการ 16 ปี โครงการนี้ได้พัฒนาทักษะอาชีพในหลักสูตรระยะสั้น 10 หลักสูตร ให้แก่ประชาชนชาวกัมพูชาถึง 3,800 คน ปัจจุบันได้รับงบประมาณจากรัฐบาลกัมพูชา ผลการสำรวจความคิดเห็นของผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับโครงการพบว่า ร้อยละ 84.91 มีความพึงพอใจต่อผลการพัฒนาในระดับมากถึงมากที่สุด และเป็นโครงการที่มีความเข้าใจอันดีระหว่างราชอาณาจักรไทยและราชอาณาจักรกัมพูชา/หลังการเข้าร่วมโครงการสูงเป็นอันดับสอง (ค่าเฉลี่ย 3.31) รองจากโครงการพระราชทานความช่วยเหลือด้านการศึกษาระดับอุดมศึกษาและโครงการศูนย์การสอนภาษาไทยภายใต้ความร่วมมือทางวิชาการไทย-กัมพูชา (ค่าเฉลี่ย 3.32) นอกจากนี้ ฝ่ายราชอาณาจักรไทยได้มีแผนที่จะให้การสนับสนุนและพัฒนาโครงการต่อ โดยกระทรวงการต่างประเทศต้องการให้สภาอุตสาหกรรมเข้าไปช่วยดำเนินการเกี่ยวกับการพัฒนาฝีมือแรงงานรองรับการเติบโตทางอุตสาหกรรมในราชอาณาจักรกัมพูชา ซึ่งทางสภาอุตสาหกรรมให้ความเห็นว่า ควรจะมีการพัฒนาปรับปรุงศูนย์และพัฒนาฝีมือแรงงานเพื่อรองรับการเป็นฐานผลิตร่วมที่ปัจจุบันมีนักลงทุนจำนวนมากรวมทั้งไทยเข้าไปลงทุนในกัมพูชาแต่แรงงานฝีมือที่จะรองรับยังไม่เพียงพอทั้งที่แรงงานในกัมพูชามีจำนวนมาก แสดงให้เห็นว่า โครงการนี้ยังสามารถพัฒนาและดำเนินโครงการต่อเนื่องได้ โดยมีเป้าหมายที่จะพัฒนาชาวกัมพูชาให้เป็นแรงงานที่มีฝีมือ (Skilled Labor) เพียงพอที่จะรองรับการทำงานอุตสาหกรรมการผลิตได้ ดังนั้น ควรมีการให้ความร่วมมือทางด้านการศึกษาดังเช่นที่ผ่านมาในอดีต คือ พัฒนาครูของศูนย์ฯ ให้มีความรู้และความชำนาญในด้านทักษะอาชีพและการจัดการเรียนการสอนโดยความร่วมมือจากสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา (สอศ.) และสถาบันอาชีวศึกษาในประเทศไทย และ ยกกระดับความสามารถทางด้านภาษาไทยเพื่อการสื่อสารโดยความร่วมมือจากโครงการศูนย์การสอนภาษาไทยภายใต้ความร่วมมือทางวิชาการไทย-กัมพูชา เพื่อให้สามารถรองรับการทำงานอุตสาหกรรมการผลิตของโรงงานจากประเทศไทยได้อีกทางหนึ่ง

(8) เพิ่มความร่วมมือทางการศึกษาในด้านการให้ทุนการศึกษาระดับอุดมศึกษา และอาชีวศึกษา

จากผลการวิจัยพบว่า ความร่วมมือทางการศึกษาที่ราชอาณาจักรกัมพูชา มีความต้องการในอนาคตระยะ 10 ปี ที่ส่งแรงขับเคลื่อนต่อผลลัพธ์ด้านการพัฒนาคนและความเข้าใจ อันดีระหว่างราชอาณาจักรมากที่สุดคือ การให้ทุนการศึกษาระดับอุดมศึกษา รองลงมา คือ ทุนการศึกษาระดับอาชีวศึกษา ดังนั้น ควรมีการพิจารณาลำดับความสำคัญของโครงการความร่วมมือทางการศึกษาระหว่างราชอาณาจักรไทยและราชอาณาจักรกัมพูชาที่จะดำเนินการต่อ ในอนาคตคือ อันดับ 1 ได้แก่ การให้ทุนการศึกษาต่อระดับอุดมศึกษาในประเทศไทย ซึ่งจะส่งผลให้ ประชาชนชาวกัมพูชาได้รับการพัฒนามากที่สุดและทำให้ความเข้าใจอันดีระหว่างราชอาณาจักรไทย กับราชอาณาจักรกัมพูชาเกิดขึ้นในระดับมากที่สุด อันดับ 2 ได้แก่ การให้ทุนการศึกษาต่อระดับ อาชีวศึกษาในประเทศไทย เพราะส่งผลให้ประชาชนชาวกัมพูชาได้รับการพัฒนาและทำให้ความเข้าใจ อันดีระหว่างราชอาณาจักรไทยกับราชอาณาจักรกัมพูชาเกิดขึ้นในระดับรองลงมา อันดับ 3 และ 4 คือ การฝึกอบรมและดูงาน และการแลกเปลี่ยนบุคลากรทางการศึกษาและนักเรียนนักศึกษา ซึ่งจะส่งผล ให้ประชาชนชาวกัมพูชาได้รับการพัฒนาและทำให้ความเข้าใจอันดีระหว่างราชอาณาจักรไทยกับ ราชอาณาจักรกัมพูชาเกิดขึ้นในระดับที่น้อยกว่า

4.3.3.2 ข้อเสนอเชิงนโยบายเกี่ยวกับการเสริมสร้างความเข้าใจอันดีระหว่าง ราชอาณาจักรไทยกับราชอาณาจักรกัมพูชา มีดังนี้

(1) เสริมสร้างความเข้าใจอันดีระหว่างราชอาณาจักรไทยกับราชอาณาจักร กัมพูชาผ่านกลไกความร่วมมือทางการศึกษาอย่างต่อเนื่อง

จากผลการวิจัยพบว่า ความร่วมมือทางการศึกษาระหว่างราชอาณาจักรไทยกับ ราชอาณาจักรกัมพูชาทำให้เกิดผลลัพธ์ด้านความเข้าใจอันดีในระดับมากที่สุดถึงมากที่สุด โดยเฉพาะอย่างยิ่งการให้ทุนการศึกษาระดับอุดมศึกษามีแรงขับเคลื่อนผลลัพธ์ในระดับที่สูงที่สุด รองลงมาคือ การให้ ทุนการศึกษาระดับอาชีวศึกษา การฝึกอบรมและดูงาน และการแลกเปลี่ยนบุคลากรทางการศึกษา และนักเรียนนักศึกษา ตามลำดับ ดังนั้น ควรใช้ความร่วมมือทางการศึกษาเป็นกลไกสำคัญ ในการขับเคลื่อนความเข้าใจอันดีระหว่างราชอาณาจักรไทยกับราชอาณาจักรกัมพูชาอย่างต่อเนื่อง เพื่อส่งเสริมให้เกิดความร่วมมือกันด้านอื่นๆ ต่อไป โดยเฉพาะความร่วมมือกันทางเศรษฐกิจ

(2) ทรนรงค์ให้มีความเข้าใจผลกระทบของนโยบายภายในประเทศที่มีต่อโลก

จากผลการวิจัยตามแนวคิดความเข้าใจอันดีระหว่างประเทศของ Hinrichs (2003) พบว่าความเข้าใจอันดีระหว่างราชอาณาจักรไทยกับราชอาณาจักรกัมพูชาที่เพิ่มขึ้นน้อยที่สุด คือ ความเข้าใจผลกระทบของนโยบายภายในประเทศที่มีต่อโลก (เพิ่มขึ้น = 0.71) โดยเฉพาะในประเด็นย่อยเกี่ยวกับความเข้าใจผลกระทบของนโยบายภายในประเทศของกัมพูชาที่มีต่อไทย (เพิ่มขึ้น = 0.69) ดังนั้นรัฐบาลสองประเทศควรรณรงค์ให้มีความเข้าใจผลกระทบของนโยบายภายในประเทศที่มีต่อโลกในแง่เข้าใจผลกระทบของนโยบายภายในประเทศของกัมพูชาที่มีต่อไทย

(3) ทรนรงค์ให้มีความเข้าใจประเด็นร่วมสมัยและประเด็นระดับโลก

จากผลการวิจัยพบว่า ความเข้าใจอันดีระหว่างราชอาณาจักรไทยกับราชอาณาจักรกัมพูชาที่เพิ่มขึ้นน้อยที่สุดรองลงมาเป็นอันดับแรก คือ ความเข้าใจประเด็นร่วมสมัยและประเด็นระดับโลก (เพิ่มขึ้น = 0.73) โดยเฉพาะในประเด็นย่อยเกี่ยวกับความเข้าใจประวัติของประเด็นร่วมสมัยและประเด็นระดับโลกที่เกี่ยวข้องกับกัมพูชาและไทย (เพิ่มขึ้น = 0.68) ดังนั้นรัฐบาลสองประเทศควรรณรงค์ให้มีความเข้าใจประเด็นร่วมสมัยและประเด็นระดับโลกในแง่ประวัติของประเด็นร่วมสมัยและประเด็นระดับโลกที่เกี่ยวข้องกับกัมพูชาและไทย

(4) ทรนรงค์ให้มีความเข้าใจในด้านการยอมรับการพึ่งพาซึ่งกันและกันและสัมพันธภาพระหว่างกัมพูชาและไทย

จากผลการวิจัยพบว่า ความเข้าใจอันดีระหว่างราชอาณาจักรไทยกับราชอาณาจักรกัมพูชาที่เพิ่มขึ้นน้อยที่สุดรองลงมาเป็นอันดับสอง คือ การยอมรับการพึ่งพาซึ่งกันและกันและสัมพันธภาพระหว่างกัมพูชาและไทย (เพิ่มขึ้น 0.77) โดยเฉพาะในประเด็นย่อยเกี่ยวกับการยอมรับคุณค่าของการพึ่งพาซึ่งกันและกัน และสัมพันธภาพระหว่างราชอาณาจักรกัมพูชากับราชอาณาจักรไทย (เพิ่มขึ้น 0.74) ดังนั้นรัฐบาลสองประเทศควรรณรงค์ให้มีความเข้าใจในด้านการยอมรับการพึ่งพาซึ่งกันและกันและสัมพันธภาพระหว่างกัมพูชาและไทย

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัย อภิปราย และข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่องความร่วมมือทางการศึกษาระหว่างราชอาณาจักรไทยกับราชอาณาจักรกัมพูชา: ผลลัพธ์ด้านการพัฒนาคน ความเข้าใจอันดีระหว่างประเทศ และโอกาส/ความหวังในอนาคต มีการสรุปผลการวิจัย อภิปราย และข้อเสนอแนะดังรายละเอียดต่อไปนี้

5.1 สรุปผลการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 3 ประการคือ 1) เพื่อประมวลและวิเคราะห์สังเคราะห์โครงการความร่วมมือทางการศึกษาระหว่างราชอาณาจักรไทยกับราชอาณาจักรกัมพูชา 2) เพื่อวิเคราะห์และสังเคราะห์ผลลัพธ์ด้านการพัฒนาคนและความเข้าใจอันดีระหว่างประเทศของโครงการความร่วมมือทางการศึกษาระหว่างราชอาณาจักรไทยกับราชอาณาจักรกัมพูชา และ 3) เพื่อวิเคราะห์สังเคราะห์และจัดทำข้อเสนอเชิงนโยบายเกี่ยวกับโอกาสและความหวังในอนาคตของความร่วมมือทางการศึกษาและความเข้าใจอันดีระหว่างราชอาณาจักรไทยกับราชอาณาจักรกัมพูชา

การวิจัยมี 5 แนวคิด ได้แก่

1) การประมวลข้อมูลขั้นต้นของโครงการความร่วมมือทางการศึกษาระหว่างราชอาณาจักรไทยกับราชอาณาจักรกัมพูชา มี 8 ด้านคือ (1) ระยะเวลาโครงการ (2) หน่วยงานร่วมมือ (3) รูปแบบความร่วมมือ (4) ระดับความร่วมมือ (5) วัตถุประสงค์ (6) เป้าหมาย (7) ผลการดำเนินงาน และ (8) ปัญหาในการดำเนินงาน

2) การวิเคราะห์สังเคราะห์โครงการความร่วมมือทางการศึกษาระหว่างราชอาณาจักรไทยกับราชอาณาจักรกัมพูชา มี 6 ด้านคือ (1) ปัจจัยนำเข้า ได้แก่ บุคลากร งบประมาณและวัสดุอุปกรณ์ (2) กระบวนการ (3) ความสอดคล้องระหว่างวัตถุประสงค์และเป้าหมายของโครงการกับแผนการพัฒนาคนของราชอาณาจักรกัมพูชา (4) วิธีการในการพัฒนาคน (5) ผลผลิต และ (6) ปัญหา/อุปสรรค และข้อเสนอแนะ

3) ผลลัพธ์ด้านการพัฒนาคนของราชอาณาจักรกัมพูชา มี 2 ด้านคือ (1) ผลผลิตการพัฒนาคนของราชอาณาจักรกัมพูชาในด้านจำนวนผู้สำเร็จการศึกษาหรือผ่านการฝึกอบรมจำแนกตามระดับการศึกษาและสาขาวิชา และ (2) ผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นในด้านของความก้าวหน้าของคน ความพึงพอใจ สิ่งที่ได้เรียนรู้ และความสำเร็จ

4) ความเข้าใจอันดีระหว่างประเทศของ มี 7 ด้าน คือ (1) ความรู้ความเข้าใจการใช้ชีวิตต่างวัฒนธรรม (2) การยอมรับและเห็นคุณค่าของความแตกต่างระหว่างประเทศ (3) การยอมรับการพึ่งพาซึ่งกันและกันและสัมพันธภาพระหว่างประเทศ (4) ความเข้าใจประเด็นร่วมสมัยและประเด็น

ระดับโลก (5) การให้คุณค่าสันติภาพและผลประโยชน์ระหว่างประเทศ (6) การเข้าใจผลกระทบของนโยบายภายในประเทศที่มีต่อโลก และ (7) การเคารพในประชาธิปไตยและสิทธิขั้นพื้นฐานของมนุษย์

5) การมองโอกาสและความหวังในอนาคตมี 3 ด้าน คือ (1) การวางแผนความร่วมมือ (2) การนำแผนสู่การปฏิบัติ และ (3) การประเมิน

ขอบเขตของการวิจัย

โครงการความร่วมมือทางการศึกษาระหว่างราชอาณาจักรไทยกับราชอาณาจักรกัมพูชา ที่ศึกษาครั้งนี้ จะศึกษาเฉพาะโครงการความร่วมมือทางการศึกษาแบบทวิภาคีหรือพหุภาคีที่หน่วยงานในราชอาณาจักรไทยและราชอาณาจักรกัมพูชาจัดทำขึ้น โดยมีระยะเวลาความร่วมมือไม่น้อยกว่า 3 ปี (เริ่มโครงการไม่ช้ากว่าปี พ.ศ. 2551) ระดับความร่วมมือที่จะศึกษาวิเคราะห์มี 2 ระดับคือ ภาครัฐและภาคเอกชน ขอบเขตของเวลาในอนาคต คือ อนาคตระยะกลาง 10 ปี ผู้ให้ข้อมูลประกอบด้วยผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในโครงการความร่วมมือทางการศึกษาระหว่างราชอาณาจักรไทยกับราชอาณาจักรกัมพูชา ประกอบด้วยผู้ประสานงานโครงการ และผู้รับประโยชน์จากโครงการ ได้แก่ บุคลากรในกระทรวงศึกษาธิการ กระทรวงการต่างประเทศ ครู คณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษา นักเรียน นักศึกษา ประชาชน

การดำเนินการวิจัย มีการเก็บรวบรวมข้อมูลใน 2 ประเทศคือ ราชอาณาจักรไทยและราชอาณาจักรกัมพูชา โดยมีการวิจัย 3 ระยะ ดังนี้

ระยะที่ 1 การประมวลและวิเคราะห์สังเคราะห์โครงการความร่วมมือทางการศึกษาระหว่างราชอาณาจักรไทยกับราชอาณาจักรกัมพูชา ใช้ระเบียบวิธีวิจัยเอกสารและระเบียบวิธีวิจัยเชิงสำรวจ มี 2 ขั้นตอนหลักคือ

ขั้นตอนที่ 1 การประมวลข้อมูลขั้นต้นของโครงการความร่วมมือทางการศึกษาระหว่างราชอาณาจักรไทยกับราชอาณาจักรกัมพูชา มี 2 ขั้นตอนย่อยคือ **ขั้นที่ 1 การค้นหาโครงการความร่วมมือทางการศึกษาระหว่างราชอาณาจักรไทยกับราชอาณาจักรกัมพูชาตามขอบเขตที่กำหนด** แบ่งออกเป็น 2 ระดับคือ (1) การค้นหาข้อมูลโครงการขั้นต้นจากเอกสาร งานวิจัย ฐานข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ และใช้เทคนิคการสืบค้นแบบลูกโซ่ (Snowball technique) และ (2) การค้นหาข้อมูลโครงการเชิงลึกกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้แก่ หน่วยงานระดับกระทรวงของไทย 4 กระทรวง และสถาบันอุดมศึกษาไทย 26 แห่ง และได้รับข้อมูลจากหน่วยงานระดับกระทรวง 4 แห่ง และสถาบันอุดมศึกษา 6 แห่ง คิดเป็นร้อยละ 33.33 **ขั้นที่ 2 การวิเคราะห์เพื่อประมวลข้อมูลขั้นต้นของโครงการ** ประกอบด้วย 1) การวิเคราะห์ข้อมูลจากเอกสาร ที่รวบรวมจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในราชอาณาจักรไทย ได้แก่ สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ สำนักงานคณะกรรมการการ

อุดมศึกษา และสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ และสำนักความร่วมมือเพื่อพัฒนาระหว่างประเทศ (สพร.) กระทรวงการต่างประเทศ ในราชอาณาจักรกัมพูชา ได้แก่ กระทรวงศึกษาธิการ เยาวชน และการกีฬา กระทรวงแรงงานและการฝึกอาชีพ และรวบรวมจากจากสถาบันการศึกษา ฐานข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ และรายงานการวิจัยที่เกี่ยวข้อง 2) **การสัมภาษณ์ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับโครงการ** ได้แก่ ผู้ประสานงานหลักฝ่ายไทย จำนวน 4 คน ผู้ประสานงานในราชอาณาจักรกัมพูชา จำนวน 6 คน รวมจำนวน 10 คน และ 3) **การใช้แบบสอบถามข้อมูลขั้นต้นของโครงการ (EC1)** กับผู้ประสานงานของโครงการ ประกอบด้วย ผู้ประสานงานฝ่ายไทย 10 คน และฝ่ายกัมพูชา 7 คน รวมจำนวน 17 คน ในขั้นตอนนี้จะวิเคราะห์เพื่อประมวลข้อมูลขั้นต้นของโครงการ 8 ด้าน ประกอบด้วย (1) ระยะเวลาโครงการ (2) หน่วยงานร่วมมือ (3) รูปแบบความร่วมมือ (4) ระดับความร่วมมือ (5) วัตถุประสงค์ (6) เป้าหมาย (7) ผลการดำเนินงาน และ (8) ปัญหาในการดำเนินงาน

ขั้นตอนที่ 2 การวิเคราะห์สังเคราะห์โครงการความร่วมมือทางการศึกษาระหว่างราชอาณาจักรไทยกับราชอาณาจักรกัมพูชา มี 2 ขั้นตอนย่อยคือ 1) **การวิเคราะห์สังเคราะห์เอกสารโครงการความร่วมมือทางการศึกษาระหว่างราชอาณาจักรไทยกับราชอาณาจักรกัมพูชา** ที่ได้จากการค้นหาในขั้นตอนที่ 1 และ 2) **การใช้แบบสอบถาม (แบบ EC2)** กับผู้ประสานงานของโครงการ ซึ่งเป็นผู้ประสานงานกลุ่มเดียวกันกับขั้นตอนที่ 1 ในขั้นตอนนี้จะทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้การวิเคราะห์เนื้อหา 6 ด้าน คือ (1) ปัจจัยนำเข้า (2) กระบวนการ (3) ความสอดคล้องระหว่างวัตถุประสงค์และเป้าหมายของโครงการกับแผนการพัฒนาคณะของราชอาณาจักรกัมพูชา (4) วิธีการในการพัฒนาคน (5) ผลผลิต และ (6) ปัญหา/อุปสรรคและข้อเสนอแนะ

ระยะที่ 2 การวิเคราะห์และสังเคราะห์ผลลัพธ์ด้านการพัฒนาคนและความเข้าใจอันดีระหว่างประเทศของความร่วมมือทางการศึกษาระหว่างราชอาณาจักรไทยกับราชอาณาจักรกัมพูชา ใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงสำรวจ มีการดำเนินการวิจัย 3 ขั้นตอนหลักคือ

ขั้นตอนที่ 1 การสร้างและพัฒนาคุณภาพเครื่องมือสำหรับเก็บข้อมูลเพื่อประเมินความก้าวหน้าของผู้รับประโยชน์จากโครงการ (แบบ EC 3) และแบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับกระบวนการเรียนรู้ในการวางแผน และความเข้าใจอันดีระหว่างประเทศ (EC 4) สำหรับผู้ประสานงานโครงการและผู้รับประโยชน์จากโครงการ แบ่งออกเป็น 3 ตอนคือ 1) ข้อมูลส่วนบุคคลและข้อมูลโครงการ 2) แบบประเมินความเข้าใจอันดีระหว่างราชอาณาจักรไทยกับราชอาณาจักรกัมพูชา และ 3) แบบประเมินโอกาสความร่วมมือทางการศึกษาที่เป็นไปได้และความหวังในความร่วมมือที่พึงประสงค์ในอนาคตระหว่างราชอาณาจักรไทยกับราชอาณาจักรกัมพูชา

ขั้นตอนที่ 2 การเก็บรวบรวมข้อมูลในพื้นที่ทั้งในราชอาณาจักรไทยและราชอาณาจักรกัมพูชา ระหว่างเดือนสิงหาคม 2554 – เดือนมกราคม 2555 โดยประสานความร่วมมือ

ไปยังกระทรวงศึกษาธิการ เยาวชน และการกีฬา และกระทรวงแรงงานการฝึกอาชีพ ศูนย์พัฒนาฝีมือแรงงานกัมพูชา-ไทย วิทยาลัยกำปงเฌอเดียล เพื่อขอความร่วมมือในการวิจัยและขอความอนุเคราะห์ในการประสานความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลประกอบด้วย 1) **ประชุมสนทนากลุ่ม (Focus group) และใช้แบบสอบถาม (EC5)** กับผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องจากราชอาณาจักรไทยและราชอาณาจักรกัมพูชา ดำเนินการ ณ กรุงพนมเปญ ในวันที่ 22 สิงหาคม 2554 มีผู้เข้าร่วมประชุมจำนวน 23 คน ประกอบด้วย ผู้ประสานงานของราชอาณาจักรไทย 1 คน ผู้ประสานงานของราชอาณาจักรกัมพูชา 22 คน 2) **การเก็บข้อมูลด้วยการใช้แบบสอบถาม** กับผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับโครงการ ได้แก่ กลุ่มตัวอย่างผู้ประสานงานที่ยินดีให้ข้อมูลฝ่ายราชอาณาจักรไทย 10 คน ราชอาณาจักรกัมพูชา 7 คน รวมจำนวน 17 คน และ ผู้รับประโยชน์จากโครงการในราชอาณาจักรกัมพูชาที่ยินดีให้ข้อมูล จำนวน 311 คน และ 3) **การประชุมสนทนากลุ่ม (Focus group) ร่วมกับการประชุมปฏิบัติการอนาคต (Futures workshop)** ดำเนินการ ณ โรงแรมเอเชีย กรุงเทพมหานคร ประเทศไทย ในวันที่ 11 พฤษภาคม 2555 มีผู้เข้าร่วมประชุมจำนวน 7 คน ประกอบด้วย ผู้ประสานงานของราชอาณาจักรไทย 4 คน และผู้ประสานงานของราชอาณาจักรกัมพูชา 3 คน

ขั้นตอนที่ 3 การวิเคราะห์ผลลัพธ์ของโครงการความร่วมมือทางการศึกษาทั้งในราชอาณาจักรไทยและราชอาณาจักรกัมพูชา แบ่งออกเป็น 2 ด้าน ได้แก่ 1) **ผลลัพธ์ด้านการพัฒนาคน** จะดำเนินการวิเคราะห์ 2 ขั้นตอนคือ (1) ผลผลิตการพัฒนาคนของราชอาณาจักรกัมพูชาในด้านจำนวนผู้สำเร็จการศึกษาหรือผ่านการฝึกอบรมจำแนกตามระดับการศึกษาและสาขาวิชา และ (2) ผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นในด้านของความก้าวหน้าของคน ความพึงพอใจ สิ่งที่ได้เรียนรู้ และความสำเร็จ 2) **ผลลัพธ์ด้านความเข้าใจอันดีระหว่างประเทศ** ประกอบด้วยความเข้าใจอันดีระหว่างประเทศ 7 ด้าน ได้แก่ (1) ความรู้ความเข้าใจการใช้ชีวิตต่างวัฒนธรรม (2) การยอมรับและเห็นคุณค่าของความแตกต่างระหว่างประเทศ (3) การยอมรับการพึ่งพาซึ่งกันและกันและสัมพันธภาพระหว่างประเทศ (4) ความเข้าใจประเด็นร่วมสมัยและประเด็นระดับโลก (5) การให้คุณค่าสันติภาพและผลประโยชน์ระหว่างประเทศ (6) การเข้าใจผลกระทบของนโยบายภายในประเทศที่มีต่อโลก และ (7) การเคารพในประชาธิปไตยและสิทธิขั้นพื้นฐานของมนุษย์ โดยทำการวิเคราะห์ความเข้าใจอันดีระหว่างประเทศ 2 ระยะคือ ก่อนเข้าร่วมโครงการและระหว่าง/หลังเข้าร่วมโครงการ พร้อมทั้งวิเคราะห์เปรียบเทียบความแตกต่างของความเข้าใจอันดีระหว่างประเทศของทั้ง 2 ระยะโดยใช้ดัชนีลำดับความต้องการจำเป็น (Priority Needs Index) ด้วยวิธี Mean Difference Method (MDF)

ระยะที่ 3 การวิเคราะห์สังเคราะห์และจัดทำข้อเสนอเชิงนโยบายเกี่ยวกับโอกาสและความหวังในอนาคตของความร่วมมือทางการศึกษาและความเข้าใจอันดี ระหว่าง

ราชอาณาจักรไทยกับราชอาณาจักรกัมพูชา ใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงสำรวจร่วมกับระเบียบวิธีวิจัยอนาคต มี 3 ขั้นตอนหลัก ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การถอดบทเรียนเพื่อวิเคราะห์โครงการที่มีความสำเร็จในด้านการพัฒนาคนและความเข้าใจอันดีระหว่างประเทศ แบ่งออกเป็น 3 ด้านคือ 1) โครงการที่มีความสำเร็จด้านการพัฒนาคน 2) โครงการที่มีความสำเร็จด้านความเข้าใจอันดีระหว่างประเทศ และ 3) โครงการที่มีอุปสรรคในการพัฒนาคนและความเข้าใจอันดีระหว่างประเทศ

ขั้นตอนที่ 2 การศึกษาโอกาสและความหวังในอนาคตของความร่วมมือทางการศึกษาของราชอาณาจักรไทยกับราชอาณาจักรกัมพูชา แบ่งออกเป็น 4 ด้านคือ 1) โอกาสของความร่วมมือทางการศึกษาที่เป็นไปได้และความหวังของความร่วมมือที่พึงประสงค์ในอนาคต 2) ความร่วมมือทางการศึกษาตามความต้องการในการพัฒนากำลังคนของราชอาณาจักรกัมพูชาในอนาคต 3) โอกาสและความหวังเกี่ยวกับโครงการความร่วมมือด้านการศึกษาระหว่างราชอาณาจักรไทยกับ ราชอาณาจักรกัมพูชาในอนาคต ตามกรอบแนวคิดกระบวนการเรียนรู้ในการวางแผน 3 ด้านคือ (1) การวางแผนความร่วมมือ (2) การนำแผนสู่การปฏิบัติ และ (3) การประเมินพร้อมทั้งวิเคราะห์เปรียบเทียบความแตกต่างระยะก่อนเข้าร่วมโครงการและระหว่าง/หลังเข้าร่วมโครงการ โดยใช้ดัชนีลำดับความต้องการจำเป็น (Priority Needs Index) และวิเคราะห์เปรียบเทียบโครงการหลักทั้ง 4 โครงการ และ 4) การระบุแรงขับเคลื่อนของความร่วมมือทางการศึกษาที่มีต่อผลลัพธ์การพัฒนาคนและความเข้าใจอันดีระหว่างราชอาณาจักรไทยกับราชอาณาจักรกัมพูชาในอนาคต โดยการวิเคราะห์ปฏิสัมพันธ์และระบุแรงขับเคลื่อนของความร่วมมือทางการศึกษาที่มีต่อผลลัพธ์การพัฒนาคนและความเข้าใจอันดีระหว่างประเทศในอนาคตด้วยการวิเคราะห์ผลกระทบไขว้ (Cross Impact Analysis)

ขั้นตอนที่ 3 การจัดทำข้อเสนอเชิงนโยบายเกี่ยวกับโอกาสและความหวังในอนาคตของความร่วมมือทางการศึกษาระหว่างราชอาณาจักรไทยกับราชอาณาจักรกัมพูชา มีการดำเนินการ 3 ขั้นตอนคือ 1) การสรุปผลการวิจัยเพื่อจัดทำข้อเสนอเชิงนโยบายเกี่ยวกับโอกาสและความหวังในอนาคตของความร่วมมือทางการศึกษาระหว่างราชอาณาจักรไทยกับราชอาณาจักรกัมพูชา 2) การประชุมสนทนากลุ่มผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องของโครงการความร่วมมือทางการศึกษาระหว่างราชอาณาจักรไทยกับราชอาณาจักรกัมพูชา เพื่อพิจารณาและให้ข้อเสนอแนะในการปรับปรุงข้อเสนอเชิงนโยบายที่จัดทำขึ้น และ 3) การปรับปรุงข้อเสนอเชิงนโยบายเกี่ยวกับโอกาสและความหวังในอนาคตของความร่วมมือทางการศึกษาระหว่างราชอาณาจักรไทยกับราชอาณาจักรกัมพูชา และจัดทำรายงานการวิจัยฉบับสมบูรณ์

ในการวิจัยทั้ง 3 ระยะ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย (EC1 – EC5) ได้รับการตรวจสอบคุณภาพด้านความตรง (Validity) โดยผู้ทรงคุณวุฒิด้านการศึกษา การวัดและการประเมินผล จำนวน 3 คน จากนั้นจึงแปลเครื่องมือเป็นภาษากัมพูชา และตรวจสอบความถูกต้องของการแปลทั้งในด้านของความหมายและการใช้ภาษา โดยผู้เชี่ยวชาญภาษากัมพูชา และนำเครื่องมือ (EC 4) ไปตรวจสอบคุณภาพด้านความเที่ยงอีกครั้งหนึ่ง ได้ค่าสัมประสิทธิ์อัลฟ่าของครอนบาคระหว่าง 0.89-0.96

ผลการวิจัย

1. ผลการประมวลและวิเคราะห์สังเคราะห์โครงการความร่วมมือทางการศึกษาระหว่างราชอาณาจักรไทยกับราชอาณาจักรกัมพูชา

1.1 ผลการประมวลข้อมูลขั้นต้นของโครงการความร่วมมือทางการศึกษาการระหว่างราชอาณาจักรไทยกับราชอาณาจักรกัมพูชา พบว่าโครงการความร่วมมือทางการศึกษาระหว่างราชอาณาจักรไทยกับราชอาณาจักรกัมพูชาที่เริ่มดำเนินการโครงการก่อนปี พ.ศ. 2551 และมีระยะเวลาความร่วมมือไม่น้อยกว่า 3 ปี มี 4 โครงการหลัก ประกอบด้วย 7 โครงการย่อย ได้แก่ 1) โครงการพระราชทานความช่วยเหลือแก่ราชอาณาจักรกัมพูชาด้านการศึกษาในสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ประกอบด้วยโครงการย่อย 3 โครงการคือ (1) โครงการจัดตั้งและพัฒนาวิทยาลัยกำปงเฌอเดียล (2) โครงการพระราชทานทุนการศึกษาระดับอาชีวศึกษา และ (3) โครงการพระราชทานทุนการศึกษาระดับอุดมศึกษา 2) โครงการสานสัมพันธ์เพื่อนบ้าน 3) โครงการภายใต้บันทึกความเข้าใจ (MOU) เกี่ยวกับความร่วมมือทางวิชาการระหว่างสถาบันอุดมของราชอาณาจักรไทยกับราชอาณาจักร ประกอบด้วยโครงการย่อย 2 โครงการคือ (1) โครงการศูนย์การสอนภาษาไทย และ (2) โครงการจัดตั้งศูนย์พัฒนาฝีมือแรงงานกัมพูชา-ไทย และ 4) โครงการแลกเปลี่ยนบุคลากรและนักศึกษาไทยกับประเทศอนุภูมิภาคกลุ่มแม่น้ำโขง ผลการประมวลข้อมูลขั้นต้น ด้านระยะเวลาโครงการ หน่วยงานความร่วมมือ รูปแบบความร่วมมือ และระดับความร่วมมือ พบว่า โครงการความร่วมมือทางการศึกษาระหว่างราชอาณาจักรไทยกับราชอาณาจักรกัมพูชามีระยะเวลาโครงการอยู่ระหว่าง 6 ปี ถึง 16 ปี โครงการที่มีระยะเวลาดำเนินการนานที่สุดคือโครงการแลกเปลี่ยนบุคลากรและนักศึกษาไทยกับประเทศอนุภูมิภาคกลุ่มแม่น้ำโขง หน่วยงานความร่วมมือ โดยส่วนใหญ่เป็นหน่วยงานจาก 2 ราชอาณาจักร โดยมีรูปแบบความร่วมมือ แบบทวิภาคียกเว้น โครงการแลกเปลี่ยนบุคลากรและนักศึกษาไทยกับประเทศอนุภูมิภาคกลุ่มแม่น้ำโขง รูปแบบความร่วมมือในทุกโครงการเป็นแบบทางเดียวคือ ภาคิฝ่ายราชอาณาจักรไทยเป็นผู้ให้ความช่วยเหลือ (Donor) ภาคิฝ่ายราชอาณาจักรกัมพูชาเป็นผู้รับความช่วยเหลือ (Recipient) ระดับความร่วมมือส่วนใหญ่คือ ระดับหน่วยงานกับหน่วยงาน โดยโครงการพระราชทานความช่วยเหลือแก่ราชอาณาจักรกัมพูชาด้านการศึกษาในสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี เป็นโครงการที่มีระดับ

ความร่วมมือหลากหลายระดับมากที่สุด ได้แก่ ระดับรัฐบาลกับหน่วยงาน ระดับหน่วยงานกับหน่วยงาน ระดับหน่วยงานกับสถาบัน และระดับหน่วยงานกับประชาชน และมีหน่วยงานให้ความร่วมมือจำนวนมากที่สุดจาก 2 ราชอาณาจักร **ด้านวัตถุประสงค์และเป้าหมาย** ทุกโครงการมีวัตถุประสงค์ที่จะพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ และพัฒนาการจัดการศึกษาของราชอาณาจักรกัมพูชาโดยใช้การศึกษาเป็นกลไกในการพัฒนา เป้าหมายของการพัฒนาส่วนใหญ่คือ ครูและผู้บริหาร นักเรียน และนักศึกษาในทุกระดับการศึกษา ในการพัฒนาการจัดการศึกษาส่วนใหญ่เป็นการพัฒนา สื่อ/เทคโนโลยีการศึกษา การเรียนการสอน และการพัฒนาหลักสูตร โครงการที่มีการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ของราชอาณาจักรกัมพูชาทุกระดับการศึกษา และการพัฒนาการจัดการศึกษาอย่างครอบคลุมคือ โครงการพระราชทานความช่วยเหลือแก่ราชอาณาจักรกัมพูชาด้านการศึกษา **ด้านผลการดำเนินงาน** การดำเนินโครงการเป็นไปตามวัตถุประสงค์ บางโครงการประสบความสำเร็จเป็นอย่างดี ทำให้มีการขยายระยะเวลาของโครงการมาถึงปัจจุบัน ได้แก่ โครงการพระราชทานความช่วยเหลือแก่ราชอาณาจักรกัมพูชาด้านการศึกษา บางโครงการแม้ว่าจะสิ้นสุดระยะเวลาของโครงการแล้ว แต่ราชอาณาจักรกัมพูชายังดำเนินงานอยู่จนถึงปัจจุบัน ได้แก่ โครงการจัดตั้งศูนย์พัฒนาฝีมือแรงงาน กัมพูชา-ไทย นอกจากนี้ยังมีความสำเร็จของโครงการในด้านของการพัฒนาการศึกษาและพัฒนาประชากรชาวกัมพูชาได้อย่างกว้างขวาง โดยมีการก่อสร้างแหล่งจัดการศึกษาที่ยั่งยืนให้แก่ราชอาณาจักรกัมพูชาถึง 2 แห่งคือ วิทยาลัยกำปงเมอเตียล อำเภอปราสาทซอมโบร์ จังหวัดกำปงธม และศูนย์พัฒนาฝีมือแรงงานกัมพูชา-ไทย ณ พุนพนม จังหวัดพนมเปญ โครงการดังกล่าวได้รับงบประมาณสนับสนุนโดยรวมมากกว่า 240 ล้านบาท โดยในจำนวนนี้เป็นงบประมาณที่ใช้ในโครงการพระราชทานความช่วยเหลือแก่ราชอาณาจักรกัมพูชาด้านการศึกษาเป็นส่วนใหญ่ และมีประชากรได้รับการพัฒนาผ่านโครงการในหลายรูปแบบ ได้แก่ 1) การพัฒนาครู อาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษาให้มีความรู้ความสามารถและทักษะอาชีพ เพื่อไปใช้ในการพัฒนาประชากรชาวกัมพูชาต่อไป 2) การให้ทุนศึกษาต่อในระดับปวช. ปวส. ปริญญาตรี ปริญญาโท และปริญญาเอก 3) การอบรมทักษะอาชีพระยะสั้น ซึ่งมีประชากรชาวกัมพูชาได้รับการพัฒนาผ่านโครงการความร่วมมือทางการศึกษาโดยประมาณถึง 14,752 คน นอกจากนี้ยังพบว่า การดำเนินงานในบางโครงการ เช่น โครงการพระราชทานความช่วยเหลือแก่ราชอาณาจักรกัมพูชาด้านการศึกษา ยังส่งผลให้เกิดการพัฒนาคุณภาพชีวิตและความเข้มแข็งให้แก่ชุมชนที่อยู่ใกล้เคียงอีกด้วย ทั้งในด้านของทักษะอาชีพ การส่งเสริมสุขภาพ และการทำนุบำรุงศาสนา **ด้านปัญหาการดำเนินงาน** ผลการประมวลข้อมูลจากแบบสอบถามเมื่อพิจารณาจากปัญหาที่พบมากกว่า 2 โครงการขึ้นไป หรือมีผู้พบปัญหามากกว่าร้อยละ 50 คือ ปัญหาการใช้ภาษาไทยของผู้รับประโยชน์ในระยะก่อนและระหว่างการเข้าร่วมโครงการ และปัญหาการหางานทำของผู้รับประโยชน์ในระยะหลังจากเข้าร่วมโครงการแล้ว

1.2 ผลการวิเคราะห์สังเคราะห์โครงการความร่วมมือทางการศึกษาระหว่างราชอาณาจักรไทยกับราชอาณาจักรกัมพูชา จากการตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับ**ปัจจัยนำเข้าด้านบุคลากร** พบว่า มีบุคลากรเข้าร่วมโครงการจากหลายหน่วยงาน โดยฝ่ายราชอาณาจักรไทยมีความหลากหลายมากที่สุด โครงการที่มีความร่วมมือมีปัจจัยนำเข้าด้านบุคลากรจากหลายแหล่งมากที่สุดคือ โครงการพระราชทานความช่วยเหลือแก่ราชอาณาจักรกัมพูชาด้านการศึกษา ซึ่งบุคลากรจากฝ่ายไทย ได้แก่ บุคลากรจากสำนักพระราชวัง กรมราชองครักษ์ สำนักงานคณะกรรมการพิเศษเพื่อประสานงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ (กปร.) มูลนิธิชัยพัฒนา บุคลากรจากหน่วยงานระดับกระทรวง ได้แก่ กระทรวงกลาโหม กระทรวงสาธารณสุข กระทรวงอุตสาหกรรม กระทรวงวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีและสิ่งแวดล้อม และกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ บุคลากรจากหน่วยงานระดับกรม ได้แก่ กรมส่งเสริมการเกษตร กรมปศุสัตว์ และกรมประมง กรมศิลปากร กรมพัฒนาที่ดิน กรมส่งเสริมการเกษตร กรมชลประทาน กรมส่งเสริมสหกรณ์ เป็นต้น บุคลากรจากหน่วยงานอื่นๆ ได้แก่ กองบัญชาการตำรวจตระเวนชายแดน สภาความมั่นคงแห่งชาติ องค์การโทรศัพท์แห่งประเทศไทย สถาบัน TOEIC (ประเทศไทย) สถาบันการศึกษาขั้นพื้นฐาน อาชีวศึกษา และอุดมศึกษา บุคลากรฝ่ายราชอาณาจักรกัมพูชาที่ให้ความร่วมมือในการให้ความช่วยเหลือจากภาครัฐ ได้แก่ สมเด็จพระนเรศวรมหาราช บุคลากรจากกระทรวงศึกษา เยาวชน และการกีฬา และกระทรวงแรงงานและฝึกอบรมวิชาชีพ และมีบุคลากรจากหน่วยงานภาครัฐและประชาชนที่เข้าร่วมโครงการในฐานะผู้รับประโยชน์ ได้แก่ บุคลากรของมหาวิทยาลัย วิทยาลัย ศูนย์ฝึกอาชีพ ศูนย์ฝึกครูอนุบาล และประชาชน **ด้านงบประมาณและวัสดุอุปกรณ์** พบว่า ได้รับการสนับสนุนจากฝ่ายไทยมากที่สุด โครงการที่มีการสนับสนุนงบประมาณและวัสดุอุปกรณ์จากหลายแหล่งมากที่สุดคือ โครงการพระราชทานความช่วยเหลือแก่ราชอาณาจักรกัมพูชาด้านการศึกษา **ด้านการบริหาร** พบว่า ในระยะเริ่มต้นโครงการและระยะดำเนินโครงการ จะมีการแต่งตั้งคณะกรรมการบริหารโครงการจากทั้ง 2 ฝ่าย เมื่อโครงการสิ้นสุดลงจะบริหารโดยรัฐบาลของราชอาณาจักรกัมพูชา **ด้านกระบวนการ** พบว่า การดำเนินโครงการความร่วมมือทางการศึกษาทุกโครงการเป็นไปตามกรอบความร่วมมือที่กำหนด รวมทั้งความเห็นชอบของคณะกรรมการและหน่วยงานที่รับผิดชอบ ทำให้การดำเนินการเป็นไปตามระยะเวลาที่กำหนดไว้ในโครงการ โดยมีการกำหนดขั้นตอนในการเตรียมการ เช่น การสำรวจความต้องการของผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง มีการวางแผนร่วมกันโดยคณะกรรมการทั้ง 2 ฝ่าย และมีการกำหนดขั้นตอนการดำเนินงานโดยคณะกรรมการทั้ง 2 ฝ่าย ส่วนในขั้นตอนการประเมินผล พบว่า ยังไม่ครบถ้วนทุกโครงการ เช่น โครงการจัดตั้งศูนย์พัฒนาฝีมือแรงงานกัมพูชา – ไทย สำหรับโครงการที่มีกระบวนการดำเนินโครงการครบถ้วนทุกขั้นตอนคือโครงการพระราชทานความช่วยเหลือด้านการศึกษาในสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี **ด้านความสอดคล้องระหว่างวัตถุประสงค์และเป้าหมายของโครงการกับแผนการพัฒนาค**

ของราชอาณาจักรกัมพูชา พบว่า ทุกโครงการมีความสอดคล้องกับยุทธศาสตร์สี่เหลี่ยมของรัฐบาล กัมพูชา วาระที่ 4 ดังนี้ 1) ด้านการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ คือ พัฒนาประชาชนชาวกัมพูชาที่เข้าร่วมโครงการให้มีความรับผิดชอบสูง มีวินัย คุณธรรม มีความสำนึกในอาชีพ ซื่อสัตย์ และกระตือรือร้นในการพัฒนางาน 2) ด้านการศึกษาเพื่อปวงชน คือ สนับสนุนส่งเสริมการพัฒนาคุณภาพการศึกษา และ 3) ด้านการแสวงหาคู่มือจากนานาชาติที่ให้ความร่วมมือและช่วยเหลือ คือ ส่งเสริมความสามารถของครู พัฒนาคุณภาพเอกสาร ตำรา และสื่อการเรียนการสอน พัฒนาหลักสูตรการเรียนการสอน พัฒนาวิธีการสอน ห้องสมุด ห้องทดลอง และจัดฝึกอบรมให้แก่บุคลากรทางการศึกษาเพิ่มเติม และส่วนใหญ่มีความสอดคล้องกับแผนยุทธศาสตร์ด้านการศึกษาสำหรับ ปี ค.ศ. 2006-2010 ดังนี้ 1) ด้านการประกันคุณภาพและประสิทธิภาพของการศึกษา คือ เพิ่มงบประมาณด้านวัสดุอุปกรณ์ สื่อการเรียนการสอน เพิ่มงบประมาณในการพัฒนาครู ประเมินคุณภาพการเรียนการสอน และปรับปรุงวิธีการบริหารจัดการ และ 2) ด้านงบประมาณ คือ ใช้ทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการใช้ห้องเรียน และครูผู้สอน **ด้านวิธีการในการพัฒนาคน** มีหลากหลายวิธี ได้แก่ การสร้างหลักสูตรที่ตรงกับความต้องการในการพัฒนาของราชอาณาจักรกัมพูชา ทั้งหลักสูตรระยะสั้นและหลักสูตรระยะยาว นอกจากการสร้างหลักสูตรแล้วจะมีการจัดเตรียมครูและพัฒนาครูผู้สอนในหลักสูตรให้มีความเชี่ยวชาญและชำนาญงานสอนโดยการฝึกอบรมและดูงานในประเทศไทย หรือพัฒนาความรู้ความสามารถโดยให้ทุนศึกษาต่อในระดับที่สูงขึ้น หรือมีการสรรหาครูผู้สอนจากราชอาณาจักรไทยเข้าไปประจำที่ราชอาณาจักรกัมพูชา **ด้านผลผลิต** พบว่า มีผลผลิต 3 ด้าน คือ 1) มีประชาชนชาวกัมพูชาสำเร็จการศึกษาหรือได้รับทุนการศึกษาจากโครงการ ประมาณ 14,752 คน จำแนกเป็นประชาชนทั่วไปที่สำเร็จหลักสูตรทักษะอาชีพระยะสั้น 11,600 คน นักเรียนสำเร็จสายสามัญ 2,736 คน สายอาชีวศึกษา 605 คน ผู้บริหารและครู 26 คน นักเรียน 92 คน และประชาชนทั่วไป 184 คน ได้รับทุนพระราชทานเพื่อศึกษาต่ออุดมศึกษาในประเทศไทย ผู้บริหารและครูสำเร็จการอบรมระยะสั้น 115 คน นักศึกษาสำเร็จการอบรมหลักสูตรภาษาไทย 293 คน และคณาจารย์ นักศึกษา และบุคลากรทางการศึกษาได้รับทุนแลกเปลี่ยน 122 คน 2) มีการผลิตหลักสูตรที่มีความเหมาะสมสำหรับการพัฒนาด้านการศึกษาของราชอาณาจักรกัมพูชาทั้งหลักสูตรสายสามัญ สายอาชีวศึกษา และหลักสูตรระยะสั้นเพื่อพัฒนาทักษะอาชีพแก่ชาวกัมพูชา และ 3) มีผลผลิตที่เป็นทรัพย์สินถาวรและส่วนประกอบอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษา เช่น การสร้างวิทยาลัย ศูนย์พัฒนาฝีมือแรงงาน โครงการที่ก่อให้เกิดประโยชน์ในการพัฒนาประชาชนกัมพูชาในวงกว้างคือ โครงการพระราชทานความช่วยเหลือแก่ราชอาณาจักรกัมพูชาด้านการศึกษา และโครงการที่ทำให้ชาวกัมพูชาได้มีโอกาสพัฒนาความรู้ทักษะด้านอาชีพจำนวนมากคือ โครงการจัดตั้งศูนย์พัฒนาฝีมือแรงงานกัมพูชา – ไทย **ด้านปัญหา/อุปสรรค** ผลการประชุมสนทนากลุ่ม พบว่า ปัญหาที่มีความสำคัญและส่งผลกระทบต่อการดำเนินโครงการ

เรียงลำดับจากปัญหาที่มีความสำคัญมากที่สุด 5 อันดับแรก คือ 1) ปัญหาจากผลกระทบทางการเมือง 2) โครงการที่ได้ดำเนินไปแล้ว แต่ไม่มีการติดตามประเมิน ตรวจสอบอย่างต่อเนื่อง 3) การขาดแคลนงบประมาณหรือค่าตอบแทนน้อย 4) ความไม่ต่อเนื่องและไม่ยั่งยืนของโครงการ และ 5) การขาดแคลนของวัสดุอุปกรณ์ เครื่องมือ และการวัสดุอุปกรณ์ชำรุด **ด้านข้อเสนอแนะ** ผลการตอบแบบสอบถามพบว่า ข้อเสนอแนะที่พบส่วนใหญ่ คือ ควรมีการขยายระยะเวลาของโครงการความร่วมมือทางการศึกษา ขยายการให้ความช่วยเหลือด้านต่างๆ เพื่อการพัฒนาทรัพยากรบุคคลของกัมพูชาเพิ่มมากขึ้น เพิ่มจำนวนทุน และขยายสาขาที่ให้ความช่วยเหลือเพิ่มมากขึ้น เพิ่มระยะเวลาการฝึกอบรม ให้ทุนเรียนต่อในราชอาณาจักรไทย ให้โอกาสนักเรียนและประชาชนที่ยากจนมีโอกาสได้รับความช่วยเหลือ โดยเฉพาะนักเรียนจากวิทยาลัยกำปงเฌอเดียลให้เรียนจบปริญญาตรีมากขึ้น ผลจากการประชุม สทนากลุ่มมีข้อเสนอแนะที่สำคัญอีก 5 ประการเรียงลำดับจากข้อเสนอแนะที่มีความสำคัญมากที่สุด ดังนี้ 1) การช่วยเหลือ สนับสนุน ส่งเสริม และดำเนินการโครงการต่างๆ ต่อไป โดยความร่วมมือร่วมใจระหว่างกัน เนื่องจากเกือบทุกโครงการสามารถดำเนินการได้ถ้าทั้งสองฝ่ายร่วมมือร่วมใจกัน 2) การติดตามตรวจสอบ ประเมินการดำเนินโครงการหลายครั้ง จนประสบความสำเร็จ 3) การทบทวนโครงการเพื่อตรวจสอบจุดเด่น จุดอ่อน 4) การหลีกเลี่ยงไม่นำเรื่องการเมืองเข้ามาเกี่ยวข้องกับโครงการ เพราะปัญหาทางการเมืองจะเป็นอุปสรรคทำให้โครงการต่างๆ ไม่ประสบความสำเร็จ จึงจำเป็นต้องหลีกเลี่ยงให้ได้ และ 5) การช่วยเหลือสนับสนุนในการดูแลรักษา ซ่อมแซมวัสดุอุปกรณ์ที่ได้ติดตั้งให้กับสถานศึกษาต่างๆ เนื่องจากฝ่ายกัมพูชาขาดแคลนงบประมาณ และผู้เชี่ยวชาญในการดูแลรักษา วัสดุอุปกรณ์บางอย่างมีความทันสมัยไม่สามารถซ่อมแซมเองได้ และช่วยฝึกอบรมให้ครูสามารถใช้อุปกรณ์ที่ทันสมัยได้

2. ผลการวิเคราะห์และสังเคราะห์ผลลัพธ์ด้านการพัฒนาคนและความเข้าใจอันดีระหว่างประเทศของความร่วมมือทางการศึกษาระหว่างราชอาณาจักรไทยกับราชอาณาจักรกัมพูชา

2.1 ผลลัพธ์ด้านการพัฒนาคนของราชอาณาจักรกัมพูชา พบว่า ผลผลิตการพัฒนาคนของราชอาณาจักรกัมพูชาในด้านจำนวนผู้สำเร็จการศึกษาหรือผ่านการฝึกอบรม จำแนกตามระดับการศึกษาและสาขาวิชา จากการรายงานผลการดำเนินงานในโครงการความร่วมมือทางการศึกษา ในปี พ.ศ. 2552 และ พ.ศ. 2553 และจากการสัมภาษณ์ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในโครงการความร่วมมือ ปรากฏว่า มีประชาชนชาวกัมพูชาได้รับการพัฒนาในด้านต่างๆ แล้วประมาณ 14,752 คน ได้แก่ มีประชาชนทั่วไปจบหลักสูตรทักษะอาชีพระยะสั้น 11,600 คน นักเรียนจบสายสามัญ 2,736 คน สายอาชีวศึกษา 605 คน ผู้บริหารและครู 26 คน นักเรียน 92 คน และประชาชนทั่วไป 184 คน ได้รับทุนพระราชทานเพื่อศึกษาต่ออุดมศึกษาในประเทศไทย บริหารและครู

ได้รับการอบรมระยะสั้น 115 คน นักศึกษาได้รับการอบรมภาษาไทย 293 คน และคณาจารย์ นักศึกษา และบุคลากรทางการศึกษาได้รับทุนแลกเปลี่ยน 122 คน

ผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นในด้านของ

ความก้าวหน้าของคน ความพึงพอใจ สิ่งที่ได้เรียนรู้ และความสำเร็จ ปรากฏว่า **ด้านความก้าวหน้าของคน ฝ่ายราชอาณาจักรกัมพูชา** ผู้เข้าร่วมโครงการมีความก้าวหน้าในหน้าที่การงานเพิ่มมากขึ้น อัตราความก้าวหน้าโดยรวมเท่ากับ ร้อยละ 51.52 นอกจากนี้ยังพบว่า ผู้เข้าร่วมโครงการชาวกัมพูชามีความก้าวหน้าในด้านของคุณวุฒิทางการศึกษา ทักษะอาชีพ และทักษะฝีมือแรงงาน ทำให้เพิ่มโอกาสในการมีงานทำ มีรายได้ มีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้นและมีหน้าที่การงานเพิ่มสูงขึ้น ในการพัฒนาคนกัมพูชาให้มีความก้าวหน้าในด้านความรู้ ความสามารถ และความชำนาญในทักษะอาชีพ แล้วยังทำให้มีความก้าวหน้าในชีวิต และหน้าที่การงาน เนื่องจากได้รับโอกาสต่างๆ เพิ่มมากขึ้น ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากการตอบแบบสอบถามของนักเรียนที่จบการศึกษาจากวิทยาลัยกำปงเมอเตียล และผู้เข้าร่วมโครงการจัดตั้งศูนย์พัฒนาฝีมือแรงงานกัมพูชา – ไทย พบว่า โครงการที่ทำให้มีอัตราความก้าวหน้าของคนสูงสุดคือ โครงการจัดตั้งศูนย์พัฒนาฝีมือแรงงานกัมพูชา – ไทย เท่ากับร้อยละ 100.00 หลังจากเข้าร่วมโครงการแล้วทุกคนมีงานทำ จากเดิมที่เป็นผู้ที่ว่างงาน โดยร้อยละ 56.00 ทำงานเป็นพนักงาน และร้อยละ 44.00 เป็นเจ้าของกิจการ นักเรียนสายสามัญที่ศึกษาในวิทยาลัยกำปงเมอเตียล ตั้งแต่ในปี พ.ศ. 2544-2552 เมื่อจบการศึกษาแล้ว ร้อยละ 30.54 ได้มีโอกาสศึกษาต่อในระดับที่สูงขึ้น นักเรียนสายอาชีวศึกษาพบว่า ส่วนใหญ่ ร้อยละ 36.34 ทำงานในบริษัทเอกชนหรือมีธุรกิจส่วนตัว **ฝ่ายราชอาณาจักรไทย**พบว่า ความก้าวหน้าของคนในฝ่ายไทยส่วนใหญ่เป็นความก้าวหน้าในด้านความรู้เกี่ยวกับภาษาและวัฒนธรรมของกัมพูชา ซึ่งผู้รับประโยชน์จากโครงการชาวกัมพูชาเป็นผู้ถ่ายทอดความรู้ เช่น นักเรียนทุนพระราชทานในโครงการพระราชทานความช่วยเหลือแก่ราชอาณาจักรกัมพูชาด้านการศึกษาที่กำลังศึกษาต่อในประเทศไทย ได้ทำหน้าที่สอนภาษากัมพูชาแก่คนไทยเพื่อรองรับการเข้าสู่ประชาคมอาเซียน เช่น สอนภาษากัมพูชาในรายวิชาที่เป็นหมวดวิชาเลือกในหลักสูตรปริญญาตรีของมหาวิทยาลัยบูรพา ซึ่งมีนักศึกษาเข้าเรียนแล้ว 1 ภาคการศึกษา ในปีการศึกษา 2555 มีจำนวน 50 คน สอนภาษากัมพูชาในหลักสูตรระยะสั้นสำหรับประชาชนทั่วไปของมหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม มีผู้เข้าเรียนสำเร็จจากหลักสูตรประมาณ 3 รุ่น จำนวนประมาณ 100 คน และสอนภาษากัมพูชาในชั้นประถมศึกษาและมัธยมศึกษาในโรงเรียนในพื้นที่จังหวัดศรีสะเกษ เป็นต้น **ด้านความพึงพอใจ** พบว่าผู้เข้าร่วมโครงการจาก 3 โครงการหลัก (6 โครงการย่อย) ที่ตอบแบบสอบถามมีความพึงพอใจระดับมากถึงมากที่สุด ร้อยละ 85.01 เมื่อพิจารณารายการพบว่า มีความสอดคล้องกันคือ ผู้เข้าร่วมโครงการส่วนใหญ่มีความพึงพอใจระดับมากที่สุดทุกโครงการ **ด้านสิ่งที่ได้เรียนรู้** ผลการตอบแบบสอบถาม พบว่า สิ่ง que ผู้เข้าร่วมโครงการได้เรียนรู้มากที่สุดจากโครงการคือ ได้เรียนรู้เกี่ยวกับอาชีพ เทคโนโลยีสารสนเทศ และเรื่องทั่วไป มีจำนวน 213

คน **ด้านความสำเร็จ** ผลการตอบแบบสอบถามพบว่า ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับโครงการมีความคิดเห็น ว่า โครงการมีความสำเร็จ 2 ระดับคือ ระดับที่หนึ่ง การได้พัฒนาบุคลากรของกัมพูชา และ ระดับที่สอง คือ บุคลากรที่ได้รับการพัฒนาได้ใช้ความรู้ความสามารถไปใช้ในการพัฒนาราชอาณาจักรกัมพูชาต่อไป

2.2 ผลลัพธ์ด้านความเข้าใจอันดีระหว่างราชอาณาจักรไทยกับราชอาณาจักรกัมพูชา โดยการศึกษาจากกลุ่มตัวอย่างผู้รับประโยชน์จากโครงการมีจำนวนรวม 311 คน และ ผู้ประสานงานของโครงการ มีจำนวนรวม 17 คน (ฝ่ายไทย 10 คน ฝ่ายกัมพูชา 7 คน) ปรากฏดังนี้

ความเข้าใจอันดีระหว่างประเทศในระยะก่อนและระหว่าง/หลังการเข้าร่วมโครงการ (ก) ผู้รับประโยชน์จากโครงการ มีความคิดเห็นว่า ก่อนเข้าร่วมโครงการ ความเข้าใจอันดีระหว่างประเทศโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ย 2.81) ด้านที่มีความเข้าใจอันดีระหว่างประเทศสูงที่สุดคือ ด้านการยอมรับการพึ่งพาซึ่งกันและกันและสัมพันธภาพระหว่างกัมพูชากับไทย และการให้คุณค่าสันติภาพและผลประโยชน์ระหว่างประเทศ (ค่าเฉลี่ย 3.22) ด้านที่มีความเข้าใจอันดีระหว่างประเทศน้อยที่สุดคือ ด้านการเข้าใจผลกระทบของนโยบายภายในประเทศที่มีต่อโลก (ค่าเฉลี่ย 2.56) ความเข้าใจอันดีระหว่างประเทศโดยรวมของผู้รับประโยชน์เพิ่มสูงขึ้นแต่ยังอยู่ในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ย 3.59) ด้านที่มีความเข้าใจอันดีระหว่างประเทศสูงที่สุดคือ ด้านการให้คุณค่าสันติภาพและผลประโยชน์ระหว่างประเทศ (ค่าเฉลี่ย 4.03) ด้านที่มีความเข้าใจอันดีระหว่างประเทศน้อยที่สุดคือ ด้านความเข้าใจผลกระทบของนโยบายภายในประเทศที่มีต่อโลก (ค่าเฉลี่ย 3.29) เมื่อเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างก่อนเข้าร่วมโครงการและระหว่าง/หลังเข้าร่วมโครงการพบว่า ความเข้าใจอันดีระหว่างประเทศโดยรวมมีค่าเฉลี่ยเพิ่มสูงขึ้น (PNI 0.78) ด้านที่เพิ่มสูงมากที่สุดคือ ด้านความรู้ความเข้าใจการใช้ชีวิตต่างวัฒนธรรมของทั้ง 2 ประเทศ (PNI 1.05) ด้านที่เพิ่มขึ้นน้อยที่สุดคือ ด้านความเข้าใจประเด็นร่วมสมัยและประเด็นระดับโลก (PNI 0.68) (ข) ผู้ประสานงานของโครงการ มีความคิดเห็นว่า ก่อนเข้าร่วมโครงการ ความเข้าใจอันดีระหว่างประเทศโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ย 2.47) ด้านที่สูงที่สุดคือ ด้านการเข้าใจผลกระทบของนโยบายภายในประเทศที่มีต่อโลก (ค่าเฉลี่ย 2.79) ระหว่าง/หลังเข้าร่วมโครงการ ความเข้าใจอันดีระหว่างประเทศโดยรวมของผู้ประสานงานเพิ่มสูงขึ้นแต่ยังอยู่ในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ย 3.47) ด้านที่มีความเข้าใจอันดีระหว่างประเทศสูงที่สุดคือ การเข้าใจผลกระทบของนโยบายภายในประเทศที่มีต่อโลก (ค่าเฉลี่ย 3.67) ด้านที่มีความเข้าใจอันดีระหว่างประเทศน้อยที่สุดคือ ด้านการให้คุณค่าสันติภาพและผลประโยชน์ระหว่างประเทศ (ค่าเฉลี่ย 3.21) เมื่อเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างก่อนเข้าร่วมโครงการและระหว่าง/หลังเข้าร่วมโครงการพบว่า ความเข้าใจอันดีระหว่างประเทศโดยรวมของผู้ประสานงาน มีค่าเฉลี่ยเพิ่มสูงขึ้น (PNI 1.00) ด้านที่เพิ่มสูงมากที่สุดคือ ด้านการให้คุณค่าสันติภาพและผลประโยชน์ระหว่างประเทศ (PNI 1.26) ด้านที่เพิ่มขึ้น

น้อยที่สุดคือ ด้านการเคารพในประชาธิปไตยและสิทธิขั้นพื้นฐานของมนุษย์ (PNI 0.72) **ผลการเปรียบเทียบความเข้าใจอันดีระหว่างประเทศของ 4 โครงการหลัก (7 โครงการย่อย) พบว่า** ก่อนเข้าร่วมโครงการ โครงการพระราชทานความช่วยเหลือแก่ราชอาณาจักรกัมพูชาด้านการศึกษา มีความเข้าใจอันดีระหว่างประเทศสูงที่สุด (โครงการจัดตั้งและพัฒนาวิทยาลัยกำปงเฌอเดียลมีค่าเฉลี่ย 2.86 การให้ทุนพระราชทานระดับอุดมศึกษา มีค่าเฉลี่ย 2.84 และการให้ทุนพระราชทานระดับอาชีวศึกษา มีค่าเฉลี่ย 2.80 ตามลำดับ) ระหว่าง/หลังเข้าร่วมโครงการ ทุกโครงการมีความเข้าใจอันดีเพิ่มสูงขึ้นมาก โดยโครงการศูนย์การสอนภาษาไทย มีความเข้าใจอันดีระหว่างประเทศสูงที่สุด (ค่าเฉลี่ย 3.80) เมื่อเปรียบเทียบโดยความแตกต่างของความเข้าใจอันดีระหว่างประเทศที่เพิ่มสูงขึ้น พบว่า โครงการที่มีความเข้าใจอันดีระหว่างประเทศเพิ่มสูงขึ้นมากที่สุดคือ โครงการศูนย์การสอนภาษาไทย (PNI 1.62)

3. ผลการวิเคราะห์สังเคราะห์และจัดทำข้อเสนอเชิงนโยบายเกี่ยวกับโอกาสและความหวังในอนาคตของความร่วมมือทางการศึกษาและความเข้าใจอันดีระหว่างราชอาณาจักรไทยกับราชอาณาจักรกัมพูชา

3.1 ผลการถอดบทเรียนเพื่อวิเคราะห์โครงการที่มีความสำเร็จในด้านการพัฒนาคนและความเข้าใจอันดีระหว่างประเทศ แบ่งออกเป็น 3 ส่วน ปรากฏผลดังนี้ 1) โครงการที่มีความสำเร็จด้านการพัฒนาคน โดยพิจารณาจากจำนวนคนและอัตราความก้าวหน้าของคนที่ได้รับจากโครงการพบว่ามีจำนวน 2 โครงการคือ (1) โครงการจัดตั้งและพัฒนาวิทยาลัยกำปงเฌอเดียล ซึ่งมีประชาชนชาวกัมพูชาได้รับการพัฒนาถึง 10,477 คน พัฒนาคนกัมพูชาในวงกว้าง ประกอบด้วย นักเรียน ผู้บริหาร ครู และชาวบ้านในชุมชน มีรูปแบบของการจัดการศึกษาเป็นการศึกษาตามหลักสูตรควบคู่กับการพัฒนาทักษะอาชีพ พร้อมๆ กับการพัฒนาคนแบบองค์รวม (Holistic Human Development) คือ การพัฒนาทั้งด้านกาย – จิต – สังคม (Bio – Psycho – Social) ด้วยการให้การศึกษาตามหลักสูตร พัฒนาทักษะอาชีพ ดูแลให้มีสุขภาพกายดี มีโภชนาการดี ครอบคลุมมีรายได้ ทำให้เป็นผู้ที่มีคุณภาพชีวิตที่ดี มีสุขภาพจิตดี ชุมชนได้รับการพัฒนาทำให้นักเรียนได้อยู่ในสังคมที่ดี นอกจากนี้ยังมีการพัฒนาการศึกษาทั้งระบบที่ตอบสนองความต้องการของท้องถิ่น ได้แก่ การสร้างโรงเรียนตามความต้องการของชาวกัมพูชา สร้างหลักสูตรระยะสั้นสำหรับพัฒนาผู้บริหารและครู และสร้างหลักสูตรสามัญศึกษาที่มีการสอนเสริมทักษะวิชาชีพสำหรับนักเรียน และขยายเพิ่มเติมเป็นหลักสูตรอาชีวศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ 4 สาขาวิชาคือ ช่างไฟฟ้าช่างอิเล็กทรอนิกส์ กลีกรรมและปศุสัตว์ ที่ตอบสนองตามความต้องการของตลาดแรงงานในราชอาณาจักรกัมพูชา จนเป็นโรงเรียนมัธยมต้นแบบ และ (2) โครงการจัดตั้งศูนย์พัฒนาฝีมือแรงงานกัมพูชา – ไทย ซึ่งได้พัฒนาชาวกัมพูชาจำนวนมากกว่า 3,800 คนในระยะเวลา 16 ปี โดยมุ่งการส่งเสริมทักษะฝีมือให้

สามารถประกอบอาชีพได้ ผ่านการอบรมในหลักสูตรระยะสั้น 10 หลักสูตร เป็นโครงการที่ผู้ตอบแบบสอบถามทุกคนมีความก้าวหน้าในงาน คือ ร้อยละ 56 เป็นผู้ที่มีการทำงานและร้อยละ 44 เป็นเจ้าของกิจการ และแม้ว่าจะสิ้นสุดโครงการแล้ว ทางรัฐบาลกัมพูชาก็ยังให้การสนับสนุนงบประมาณเพื่อให้สามารถดำเนินการต่อได้ และในปัจจุบันนี้ ฝ่ายราชอาณาจักรไทยได้มีแผนที่จะให้การสนับสนุนและพัฒนาโครงการต่อ โดยกระทรวงการต่างประเทศมอบหมายให้สภาอุตสาหกรรมเข้าไปช่วยดำเนินการเกี่ยวกับการพัฒนาฝีมือแรงงานรองรับการเป็นฐานผลิตร่วมทางอุตสาหกรรมที่ปัจจุบันมีนักลงทุนจำนวนมากเข้าไปลงทุนแต่แรงงานฝีมือที่จะรองรับยังไม่เพียงพอทั้งที่แรงงานในกัมพูชามีจำนวนมาก

2) โครงการที่มีความสำเร็จด้านความเข้าใจอันดีระหว่างประเทศ โดยเปรียบเทียบองค์ประกอบความเข้าใจอันดีระหว่างประเทศทั้ง 7 ด้าน และเปรียบเทียบจากความเข้าใจอันดีที่เพิ่มสูงขึ้นมากที่สุด (PNI สูงกว่า 2.00) ในระยะก่อนและระหว่าง/หลังการเข้าโครงการ พบว่ามีจำนวน 2 โครงการ คือ โครงการศูนย์การสอนภาษาไทย ซึ่งมีผลลัพธ์ด้านความเข้าใจอันดีระหว่างประเทศเพิ่มสูงมากที่สุด (ค่าเฉลี่ย 3.80) โดยเฉพาะในด้านการให้คุณค่าสันติภาพและผลประโยชน์ระหว่างประเทศคือการยอมรับคุณค่าสันติภาพและคุณค่าผลประโยชน์ระหว่างกัมพูชาและไทย และ โครงการจัดตั้งและพัฒนาวิทยาลัยกำปงเฌอเดียล ซึ่งมีความเข้าใจอันดีที่เพิ่มสูงเป็นอันดับที่ 2 (ค่าเฉลี่ย 3.41) เมื่อเปรียบเทียบความเข้าใจอันดีระหว่างประเทศทั้ง 7 ด้าน (ภาพ 4.18 และ 4.19) พบว่า ด้านที่มีความเข้าใจอันดีที่เพิ่มสูงขึ้นมากมี 3 ด้านคือ ด้านการยอมรับการพึ่งพาซึ่งกันและกันและสัมพันธภาพระหว่างราชอาณาจักรกัมพูชากับราชอาณาจักรไทย และระหว่างคนกัมพูชากับคนไทย ด้านความเข้าใจประเด็นร่วมสมัยและประเด็นระดับโลกเกี่ยวกับประวัติ สาเหตุ และผลที่มีต่อกัมพูชาและไทย และด้านการยอมรับคุณค่าสันติภาพและคุณค่าผลประโยชน์ระหว่างกัมพูชาและไทย และ

3) โครงการที่มีอุปสรรคในการพัฒนาคนและความเข้าใจอันดีระหว่างประเทศ พบว่า ทุกโครงการได้รับผลกระทบจากปัญหาความสัมพันธ์ระหว่างประเทศซึ่งโครงการได้รับผลกระทบมากที่สุดคือ โครงการศูนย์การสอนภาษาไทย ณ มหาวิทยาลัยภูมินทร์พนมเปญ ราชอาณาจักรกัมพูชา ซึ่งจัดตั้งขึ้นตั้งแต่ปี พ.ศ. 2545 แต่ถูกระงับไว้เนื่องจากเหตุการณ์ไม่สงบในราชอาณาจักรกัมพูชาต่อมาในปี พ.ศ. 2548 จึงได้ดำเนินการต่อ นอกจากนี้ตามเป้าหมายของโครงการคือ เปิดสอนภาษาไทยในลักษณะของ Non-degree (ระยะเวลา 2 ปี) ก่อนแล้วปรับปรุงเป็นวิชาในหลักสูตรปริญญาตรี แต่ด้วยอุปสรรคจากความสัมพันธ์ระหว่างประเทศทำให้ไม่สามารถปรับปรุงเป็นวิชาในหลักสูตรปริญญาตรีได้ ไม่เป็นไปตามเป้าหมายทั้งๆ ที่มีนิสิตและบุคลากรจากมหาวิทยาลัยอื่นๆ ให้ความสนใจเรียนและมาขอสมัครเรียนจำนวนมาก ปัญหาด้านความสัมพันธ์ระหว่างประเทศนอกจากจะส่งผลกระทบต่อโครงการความร่วมมือทางการศึกษาแล้ว ยังส่งผลกระทบต่อโครงการความร่วมมืออื่นๆ อาจจะทำให้มีการชะลอโครงการหรือระงับการดำเนินโครงการ และที่เกิดได้รับผลกระทบชัดเจนอีกโครงการหนึ่งก็คือ โครงการจัดตั้งศูนย์พัฒนาฝีมือ

แรงงานกัมพูชา-ไทย ซึ่งไม่มีความร่วมมือต่อเนื่องสิ้นสุดโครงการตั้งแต่ พ.ศ. 2552 ทั้งๆ ที่เป็นโครงการที่ดำเนินการมายาวนานถึง 16 ปี ตั้งแต่ พ.ศ. 2539 และยังเป็นโครงการที่มีความสำคัญและเป็นที่ต้องการของทั้ง 2 ฝ่าย

3.2 โอกาสและความหวังในอนาคตของความร่วมมือทางการศึกษาของราชอาณาจักรไทยกับราชอาณาจักรกัมพูชา ผลการวิจัยแบ่งออกเป็น 4 ด้านคือ 1) **โอกาสของความร่วมมือทางการศึกษาที่เป็นไปได้และความหวังของความร่วมมือที่พึงประสงค์ในอนาคต** ปรากฏผลคือ **ด้านโอกาสของความร่วมมือที่เป็นไปได้ในอนาคต** ผู้รับประโยชน์จากโครงการมีความคิดเห็น โอกาสของความร่วมมือทางการศึกษาในอนาคตโดยรวมมีความเป็นไปได้ในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ย 3.14) และอยู่ในระดับปานกลางทุกด้าน ด้านที่มีโอกาสเป็นไปได้มากที่สุดคือ การประเมิน (ค่าเฉลี่ย 3.21) ด้านที่มีโอกาสเป็นไปได้น้อยที่สุดคือ การวางแผนความร่วมมือ (ค่าเฉลี่ย 3.04) ผู้ประสานงานของโครงการ มีความคิดเห็น โอกาสของความร่วมมือทางการศึกษาในอนาคตมีความเป็นไปได้ในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ย 2.38) ด้านที่มีโอกาสเป็นไปได้มากที่สุดคือ การประเมิน (ค่าเฉลี่ย 2.46) ด้านที่มีโอกาสเป็นไปได้น้อยที่สุดคือ การนำแผนสู่การปฏิบัติ (ค่าเฉลี่ย 2.33) ผลการเปรียบเทียบโอกาสของความร่วมมือที่เป็นไปได้ในอนาคต พบว่า โครงการที่มีโอกาสของความร่วมมือที่เป็นไปได้ในอนาคตระดับปานกลางมีจำนวน 4 โครงการ และระดับต่ำ 2 โครงการ โครงการที่มีโอกาสของความร่วมมือสูงมากที่สุด คือ โครงการพระราชทานความช่วยเหลือด้านการศึกษาในสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารีในการพระราชทานทุนการศึกษาระดับอาชีวศึกษา (ค่าเฉลี่ย 3.29) **ด้านความหวังในความร่วมมือที่พึงประสงค์ในอนาคต** ผู้รับประโยชน์จากโครงการมีความคิดเห็น ความหวังในความร่วมมือทางการศึกษาที่พึงประสงค์ในอนาคตโดยรวมอยู่ในระดับสูง (ค่าเฉลี่ย 3.87) และอยู่ในระดับสูงทุกด้าน (ค่าเฉลี่ย 3.80 – 3.92) ด้านที่มีความหวังในความร่วมมือที่พึงประสงค์น้อยที่สุดคือ การวางแผนความร่วมมือ (ค่าเฉลี่ย 3.80) ผู้ประสานงานของโครงการ มีความคิดเห็น ความหวังในความร่วมมือทางการศึกษาที่พึงประสงค์ในอนาคตโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ย 3.62) จำแนกรายด้าน พบว่าอยู่ในระดับสูง 2 ด้าน คือ การนำแผนสู่การปฏิบัติ (ค่าเฉลี่ย 3.83) และการประเมิน (ค่าเฉลี่ย 3.71) ผลการเปรียบเทียบความหวังในความร่วมมือที่พึงประสงค์ในอนาคต พบว่า มีโครงการที่มีความหวังในความร่วมมือที่พึงประสงค์ในอนาคตในระดับสูง 4 โครงการ และระดับปานกลาง 3 โครงการ โครงการที่มีความหวังในความร่วมมือที่พึงประสงค์ในอนาคตในระดับสูง คือ โครงการพระราชทานความช่วยเหลือด้านการศึกษาในสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ได้แก่ โครงการจัดตั้งและพัฒนาวิทยาลัยกำปงเฌอเดียล (ค่าเฉลี่ย 4.20) **ด้านความต้องการจำเป็นในการพัฒนาของราชอาณาจักรกัมพูชาในอนาคต** ผลการวิเคราะห์ดัชนีความต้องการจำเป็นจากการตอบแบบสอบถาม ผู้รับประโยชน์จากโครงการมีความ

คิดเห็น ในอนาคตราชอาณาจักรกัมพูชามีความต้องการจำเป็นในการพัฒนามากที่สุดในด้าน การวางแผนความร่วมมือ (PNI=0.76) ผู้ประสานงานของโครงการมีความคิดเห็น ในอนาคตราชอาณาจักรกัมพูชามีความต้องการจำเป็นในการพัฒนามากที่สุดคือ การนำแผนสู่การปฏิบัติ (PNI=1.50) เมื่อเปรียบเทียบความแตกต่างของความคิดเห็นระหว่างผู้รับประโยชน์และผู้ประสานงานโครงการพบว่า ผู้ประสานงานมีความคิดเห็นว่ามีความต้องการจำเป็นในความร่วมมือทางการศึกษาสูงกว่าผู้รับประโยชน์ทุกด้าน ด้านที่มีความแตกต่างกันมากที่สุดคือ การนำแผนสู่การปฏิบัติ 2) **ความร่วมมือทางการศึกษาตามความต้องการในการพัฒนากำลังคนของราชอาณาจักรกัมพูชาในอนาคต** ปรากฏผลคือ **ทิศทางการต้องการในการพัฒนากำลังคน** พบว่า ราชอาณาจักรกัมพูชามีความต้องการพัฒนากำลังคนในด้านเศรษฐกิจเพื่อตอบสนองความต้องการของตลาดแรงงานในยุคการค้าเสรีของอาเซียน โดยให้ความสำคัญต่อการผลิตกำลังคนในสายอาชีวศึกษา เพราะมีค่าใช้จ่ายในการผลิตต่ำกว่าสายสามัญศึกษา พร้อมกับการพัฒนาสถานศึกษาให้มีการจัดการศึกษาร่วมระหว่างสายสามัญศึกษาและสายอาชีวศึกษา เช่นเดียวกับวิทยาลัยกำปงเฌอเดียล นอกจากนี้รัฐบาลราชอาณาจักรกัมพูชายังมีเป้าหมายในการพัฒนาศักยภาพของครูและการสนับสนุน ส่งเสริมให้นักเรียนและครูที่จบการศึกษาจากประเทศไทยได้รับการบรรจุเป็นครูในพื้นที่ที่ตนต้องการเพื่อรักษาครูไว้ในพื้นที่ **ความต้องการทุนการศึกษาเพื่อพัฒนากำลังคน** ผลการวิเคราะห์ข้อมูลความต้องการทุนการศึกษาพบว่า รัฐบาลกัมพูชาโดยนายกษุนเซน ได้ขอพระราชทานทุนการศึกษาจากสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารีในปี พ.ศ. 2555 พบว่า กระทรวงศึกษาธิการ เยาวชนและการกีฬา ได้เสนอขอรับทุนการศึกษา ระดับอนุปริญญาถึงปริญญาเอก จำนวนรวม 180 ทุน ส่วนใหญ่เป็นทุนระดับปริญญาตรี 85 ทุน และปริญญาโท 61 ทุน สำหรับสาขาที่ต้องการในการพัฒนามากที่สุดคือ สาขาการเกษตร ประมง และปศุสัตว์ มีจำนวน 43 ทุน 3) **โอกาสและความหวังเกี่ยวกับโครงการความร่วมมือทางการศึกษาระหว่างราชอาณาจักรไทยกับราชอาณาจักรกัมพูชาในอนาคต** ผลจากการประชุมสนทนากลุ่มพบว่า ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับโครงการให้ความคิดเห็นเกี่ยวกับโอกาสและความหวังของความร่วมมือทางการศึกษาระหว่างราชอาณาจักรไทยกับราชอาณาจักรกัมพูชาในอนาคต (1) ควรมีการดำเนินโครงการความร่วมมือทางการศึกษาต่อไป โดยการขยายระยะเวลาโครงการต่อ และขยายสาขาความร่วมมือเพิ่มขึ้น (2) แนวทางการให้ความช่วยเหลือทางการศึกษาควรมุ่งเน้นที่การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ โดยเฉพาะอย่างยิ่งผู้ที่เป็นครู จะทำให้เกิดประโยชน์อย่างกว้างขวางในการที่พัฒนาทรัพยากรมนุษย์ต่อไป (3) โครงการพัฒนาครู ควรเป็นโครงการที่มีการพัฒนาครูทั้งในระยะสั้นและระยะยาวเพื่อพัฒนาความรู้ ความสามารถ และทักษะวิชาชีพ และที่สำคัญคือ การสนับสนุนทุนการศึกษา ให้ได้ศึกษาต่อในระดับที่สูงขึ้น เช่น ให้ได้ปริญญาตรี ปริญญาโท เพื่อให้ครูมีความก้าวหน้าในด้านการงานและวิชาชีพ (4) ความช่วยเหลือด้านการศึกษาที่สำคัญคือ

การพัฒนาครูสำหรับการจัดการศึกษา ทั้งสายสามัญและสายอาชีวศึกษา ซึ่งเป็นความต้องการตามนโยบายของรัฐบาลกัมพูชา (5) ควรมีโครงการการพัฒนาความสามารถของบุคลากรรวมถึงในระดับนักเรียน และ (6) ความร่วมมือที่ดีของทั้งสองประเทศในด้านวัฒนธรรม และการทำงานร่วมกันด้วย นอกจากนี้ ผู้เกี่ยวข้องของโครงการความร่วมมือทางการศึกษายังมีความคิดเห็นร่วมกันว่าผลลัพธ์ที่จะเกิดขึ้นในอนาคตคือ (1) โครงการความร่วมมือส่งผลให้ทั้งสองฝ่ายต่างก็ได้รับประโยชน์ร่วมกัน เช่น ได้แลกเปลี่ยนประสบการณ์ในการทำงานซึ่งกันและกันของทั้งสองประเทศ แลกเปลี่ยนการทำธุรกิจของทั้งสองประเทศ รวมทั้งแลกเปลี่ยนแรงงานซึ่งกันและกันด้วย (2) โครงการความร่วมมือช่วยเสริมสร้างความเข้าใจอันดีและสันติภาพในภูมิภาคนี้ เนื่องจากเมื่อทั้งสองฝ่ายทำงานร่วมกันประชาชนจะเข้าใจซึ่งกันและกัน และจะช่วยให้มีสันติภาพเกิดขึ้น (3) โครงการความร่วมมือช่วยลดความยากจนของประชาชนชาวกัมพูชา เนื่องจากโครงการได้ช่วยฝึกอบรมทักษะวิชาชีพ และเพิ่มความสามารถทำให้ประชาชนสามารถนำไปประกอบอาชีพ หางานทำ มีรายได้เลี้ยงครอบครัว ทั้งนี้ ล้วนเป็นโครงการที่นำไปสู่การช่วยลดความยากจน และ 4) **แรงขับเคลื่อนของความร่วมมือทางการศึกษาที่มีต่อผลลัพธ์การพัฒนาคนและความเข้าใจอันดีระหว่างประเทศในอนาคต** จากผลการวิเคราะห์พบว่า ความร่วมมือทางการศึกษาที่ราชอาณาจักรกัมพูชามีความต้องการในอนาคตระยะ 10 ปี ที่ส่งผลลัพธ์ด้านการพัฒนาคนและความเข้าใจอันดีระหว่างราชอาณาจักรมากที่สุดคือ การให้ทุนการศึกษาระดับอุดมศึกษา รองลงมาคือ ทุนการศึกษาระดับอาชีวศึกษา และความร่วมมือที่ทำให้เกิดผลลัพธ์ด้านการพัฒนาคนและความเข้าใจอันดีระหว่างราชอาณาจักรในระดับมาก คือ การฝึกอบรมและดูงาน และการแลกเปลี่ยนบุคลากรทางการศึกษาและนักเรียนนักศึกษา

3.3 ข้อเสนอเชิงนโยบายเกี่ยวกับโอกาสและความหวังของความร่วมมือทางการศึกษาในอนาคตระหว่างราชอาณาจักรไทยกับราชอาณาจักรกัมพูชา มี 2 ส่วนหลัก คือ ก) **ข้อเสนอเชิงนโยบายเกี่ยวกับโอกาสและความหวังของความร่วมมือทางการศึกษาในอนาคต** มี 8 ประการ ได้แก่ (1) ความร่วมมือทางการศึกษาระหว่างราชอาณาจักรไทยกับราชอาณาจักรกัมพูชาในอนาคตควรเป็นรูปแบบความร่วมมือแบบสองทางคือ ทั้งราชอาณาจักรไทยและกัมพูชาควรเป็นทั้งผู้ให้และผู้รับโดยเฉพาะในด้านการพัฒนาภาษาและการพัฒนาอาชีพ (2) ขยายความร่วมมือทางการศึกษาโดยภาคเอกชนมากขึ้นเพื่อลดผลกระทบจากความสัมพันธ์ระหว่างรัฐบาลไทยกับรัฐบาลกัมพูชาที่ยังไม่เสถียร (3) ให้ความสำคัญกับการวางแผนความร่วมมือโดยให้องค์กรประชาชนระดับล่างมีส่วนร่วมมากขึ้น (4) ปรับปรุงการนำแผนสู่การปฏิบัติโดยให้มีการปฏิบัติที่หลากหลาย (5) ให้ประชาชนชาวกัมพูชาได้รับการเสริมสร้างอำนาจในการประเมินโครงการความร่วมมือมากขึ้น (6) พัฒนากัมพูชาให้มีความก้าวหน้าทางวิชาการควบคู่กับความก้าวหน้าในหน้าที่การงาน (7) พัฒนาความร่วมมือทางการศึกษาที่ส่งเสริมการพัฒนาทางเศรษฐกิจทั้งสองฝ่าย และ (8) เพิ่มความร่วมมือทางการศึกษาใน

ด้านการให้ทุนการศึกษาระดับอุดมศึกษาและอาชีวศึกษา และ 2) ข้อเสนอเชิงนโยบายเกี่ยวกับการเสริมสร้างความเข้าใจอันดีระหว่างราชอาณาจักรไทยกับราชอาณาจักรกัมพูชาผ่านกลไกความร่วมมือทางการศึกษาอย่างต่อเนื่อง (2) รณรงค์ให้มีความเข้าใจผลกระทบของนโยบายภายในประเทศที่มีต่อโลก (3) รณรงค์ให้มีความเข้าใจประเด็นร่วมสมัยและประเด็นระดับโลก และ (4) รณรงค์ให้มีความเข้าใจในด้านการยอมรับการพึ่งพาซึ่งกันและกันและสัมพันธภาพระหว่างกัมพูชาและไทย

5.2 อภิปราย

5.2.1 ความร่วมมือทางการศึกษากับการพัฒนากำลังคน

ผลการวิจัยผลลัพธ์ด้านการพัฒนาคนของโครงการความร่วมมือทางการศึกษาระหว่างราชอาณาจักรไทยกับราชอาณาจักรกัมพูชาพบว่า โครงการความร่วมมือได้มีส่วนร่วมในการพัฒนาประชาชนชาวกัมพูชาแล้วประมาณ 14,752 คน โดยศึกษาในหลักสูตรระยะสั้น ที่เน้นทักษะอาชีพ มีจำนวนมากถึง 11,600 คน คนกลุ่มนี้มีอัตราความก้าวหน้าในหน้าที่การงานเพิ่มมากขึ้นโดยรวมเท่ากับร้อยละ 51.52 โครงการที่มีอัตราความก้าวหน้าของคนมากที่สุดคือ โครงการจัดตั้งศูนย์พัฒนาฝีมือแรงงานกัมพูชา-ไทย เท่ากับร้อยละ 100.00 ซึ่งหลังเข้าร่วมโครงการแล้วทุกคนมีงานทำ จากเดิมที่เป็นผู้ที่ว่างงาน โดยร้อยละ 56.00 ทำงานเป็นพนักงาน และร้อยละ 44.00 เป็นเจ้าของกิจการ ได้แก่ เปิดร้านเสริมสวย (ร้อยละ 36.36) ร้านตัดเย็บเสื้อผ้า (ร้อยละ 27.27) ร้านซ่อมรถยนต์ จักรยานยนต์ และซ่อมแอร์ เป็นต้น แสดงให้เห็นว่า คนกัมพูชาที่เข้าร่วมโครงการมีถึงร้อยละ 79.33 ที่ได้รับการพัฒนาเป็นแรงงานที่มีฝีมือ สามารถเข้าสู่ตลาดแรงงานได้ ซึ่งมีการพัฒนาทักษะฝีมือผ่านการจัดการเรียนผ่านหลักสูตรที่พัฒนาขึ้นใน 2 หลักสูตรคือ หลักสูตรพัฒนาทักษะอาชีพระยะสั้น และหลักสูตรสายสามัญที่เน้นการพัฒนาทักษะอาชีพ ซึ่งแนวทางการจัดการศึกษาในหลักสูตรสายสามัญนี้ มีความสอดคล้องกับรูปแบบการจัดการศึกษาในระบบการพัฒนาทักษะอาชีพและโลกของงานของประเทศสหรัฐอเมริกา (Career Technical Education: CTE) ซึ่งรูปแบบการจัดการศึกษาได้ออกแบบให้มีสายอาชีพอยู่ในระบบปกติเพื่อให้นักเรียนไม่รู้สึกแปลกแยก และทำให้นักเรียนสามารถมีทางเลือกเข้าสู่ตลาดแรงงานแทนการเรียนต่อในมหาวิทยาลัย (เกศรา อมรวิวัฒน์, 2556) ผลการศึกษายังพบว่า โครงการความร่วมมือทางการศึกษาสามารถพัฒนาคนกัมพูชาให้เป็นแรงงานที่มีฝีมือ ที่เข้าสู่ตลาดแรงงานได้ มีรายได้เพิ่มมากขึ้น มีคุณภาพชีวิตดีขึ้น เป็นกำลังสำคัญในการพัฒนาสังคม สอดคล้องกับแนวคิดในการพัฒนาทุนมนุษย์ของ Gary Becker (1994) ที่ตอบสนองการเปลี่ยนแปลงของสังคมเศรษฐกิจ โดยมุ่งเน้นการลงทุนไปที่ขีดความสามารถและทักษะในการทำงานของบุคคล ด้วยการศึกษและการฝึกอบรม และสอดคล้องกับแนวคิดของ Theodore Schultz (1961) ที่ว่า ทุนมนุษย์เกิดจากการสะสมเรียนรู้ ในแง่มูลค่าของการลงทุนเพื่อสร้างผลประโยชน์ “ทุน” ก็คือ “คุณค่า”

(Wealth) ในตัวมนุษย์ ซึ่งจำเป็นจะต้องผ่านกระบวนการพัฒนาคุณค่าอย่างต่อเนื่อง จากระบบครอบครัวสู่การเรียนรู้ในระบบโรงเรียน และการฝึกฝนทักษะในระบบการทำงาน เพื่อให้มนุษย์เกิดสติและปัญญาในการอยู่ร่วมกันอย่างมีคุณค่าในสังคม (Becker, 1994; Schultz, 1961 อ้างใน ปิยนันท์ สวัสดิ์ศฤงคาร, 2552) โดยเฉพาะอย่างยิ่งโครงการพระราชทานความช่วยเหลือด้านการศึกษาในสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ที่ทรงมุ่งเน้นการพัฒนาคนด้วยการศึกษาเพื่อยังประโยชน์อย่างยั่งยืน นอกจากนี้แนวทางในการพระราชทานความช่วยเหลือด้านการศึกษาในพระองค์กล่าวได้ว่า ทรงพระราชทานความช่วยเหลือ โดยการพัฒนาคนในทุกระดับการศึกษา และมีการขยายขอบเขตจากภายในสู่ภายนอก และจากล่างสู่บน คือ ทรงพระราชทานความช่วยเหลือจากในโรงเรียนและขยายขอบเขตพื้นที่ไปยังชุมชน จนถึงประชาชนทั่วไปในราชอาณาจักร และทรงพระราชทานความช่วยเหลือตั้งแต่การศึกษาขั้นพื้นฐาน และขยายระดับการศึกษาสูงขึ้นไปยังระดับอาชีวศึกษา จนถึงระดับอุดมศึกษาทั้งปริญญาตรี ปริญญาโท และปริญญาเอก สมดังพระราชดำริที่จะให้มีผู้ได้รับความรู้เพิ่มจำนวนขึ้นทบทวีคุณ ทั้งครูและนักเรียนก็จะได้นำความรู้ไปช่วยกันพัฒนาราชอาณาจักรกัมพูชาให้เจริญก้าวหน้ายิ่งขึ้น

นอกจากนี้จะเห็นได้ว่า โครงการในพระราชดำรินี้ มีหน่วยงานให้ความร่วมมือในการช่วยเหลือการดำเนินโครงการจำนวนมากทั้งภาครัฐ เอกชน และประชาชน อันเนื่องด้วยพระบารมีของสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี จึงทำให้สามารถดำเนินโครงการได้ต่อเนื่องแม้ขณะที่มีอุปสรรคจากความสัมพันธ์ระหว่างราชอาณาจักรไทยกับราชอาณาจักรกัมพูชา

ผลลัพธ์ด้านการพัฒนาคนของราชอาณาจักรกัมพูชาในโครงการความร่วมมือทางการศึกษานี้ ยังสอดคล้องกับเป้าหมายของการพัฒนาประเทศในแผนยุทธศาสตร์สี่เหลี่ยมของรัฐบาลกัมพูชา วาระที่ 4 (พ.ศ. 2551-2556) มุมที่ 4 ซึ่งต้องการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ที่มีความรู้ ความสามารถ มีทักษะวิชาชีพ สามารถทำงานได้ นอกจากนี้โครงการความร่วมมือทางการศึกษายังมีส่วนร่วมในการพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษาให้มีความรู้ความชำนาญ และมีคุณวุฒิที่สูงขึ้นเพื่อเป็นกำลังสำคัญในการพัฒนาเยาวชนของกัมพูชาต่อไปในอนาคต สอดคล้องกับเป้าหมายในแผนยุทธศาสตร์ฯ ด้านการศึกษาเพื่อปวงชนในการสนับสนุนส่งเสริมการพัฒนาคุณภาพการศึกษา เพื่อการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ของราชอาณาจักรกัมพูชาต่อไป

โครงการความร่วมมือทางการศึกษาระหว่าง 2 ราชอาณาจักรนี้ ยังมีส่วนในการพัฒนาคนของราชอาณาจักรไทยให้มีความรู้ ความเข้าใจในด้านภาษาของชาวกัมพูชา ผ่านการจัดการความรู้ โดยผู้รับประโยชน์จากโครงการชาวกัมพูชาที่ศึกษาในระดับอุดมศึกษาทำหน้าที่เป็นผู้ถ่ายทอดความรู้ เช่น ทำหน้าที่สอนภาษากัมพูชาในโรงเรียนและในมหาวิทยาลัยที่ตนกำลังศึกษาอยู่ เป็นต้น ความรู้ที่มีการถ่ายทอดนี้ สอดคล้องกับแนวคิดการจัดการความรู้ (Knowledge management - KM) ที่มีการพัฒนา

จากสารสนเทศไปสู่การเกิดความรู้และปัญญา เป็นความรู้ที่เชื่อมโยงกับโลกของความเป็นจริง มีการถ่ายทอดความรู้เชิงเหตุผลผ่านประสบการณ์ มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ผู้ที่ได้รับความรู้จะเกิดความรู้ในระดับคุณค่าที่ฝังแน่นในตัวบุคคล

5.2.2 ความร่วมมือทางการศึกษากับการสร้างความเข้าใจอันดีระหว่างราชอาณาจักรไทยกับราชอาณาจักรกัมพูชา

ผลการวิจัยผลลัพธ์ด้านความเข้าใจอันดีระหว่างราชอาณาจักรไทยกับราชอาณาจักรกัมพูชา พบว่า ในระยะก่อนเข้าร่วมโครงการ ความเข้าใจอันดีระหว่างราชอาณาจักรไทยกับราชอาณาจักรกัมพูชาอยู่ในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ย 2.75) ระหว่าง/หลังเข้าร่วมโครงการความเข้าใจอันดีระหว่างราชอาณาจักรไทยกับราชอาณาจักรกัมพูชาอยู่ในระดับสูง (ค่าเฉลี่ย 3.35) ด้านที่มีความเข้าใจอันดีมากที่สุดคือ ด้านการยอมรับการพึ่งพาซึ่งกันและกันและสัมพันธภาพระหว่างกัมพูชากับไทย (ค่าเฉลี่ย 3.69) จะเห็นได้ว่า การเข้าร่วมโครงการส่งผลให้ความเข้าใจอันดีระหว่าง 2 ราชอาณาจักรเพิ่มสูงขึ้น คือ มีความรู้ความเข้าใจการใช้ชีวิตต่างวัฒนธรรมของทั้ง 2 ราชอาณาจักรเพิ่มขึ้น ยอมรับและเห็นคุณค่าของความแตกต่างระหว่างกัมพูชากับไทย และชีวิตความเป็นอยู่ของคนไทยมากขึ้น และให้คุณค่าสันติภาพและผลประโยชน์ระหว่างประเทศมากขึ้นเป็นต้น แสดงให้เห็นว่า การที่ประชาชนทั้ง 2 ราชอาณาจักรได้เข้ามามีความร่วมมือกันในการดำเนินโครงการ มีเป้าหมายร่วมกัน และร่วมกันแก้ไขปัญหา อุปสรรคที่เกิดขึ้น รวมทั้งการได้มีความรู้สึกร่วมกันถึงความสำเร็จในการทำงานตามเป้าหมาย ส่งผลให้ทั้ง 2 ฝ่ายมีความรู้ความเข้าใจกัน ยอมรับและเห็นคุณค่าของกัน ในที่สุดส่งผลให้ความเข้าใจอันดีต่อกันเพิ่มสูงขึ้น และส่งผลให้มีความสัมพันธ์ระหว่างราชอาณาจักรในทางที่ดียิ่งขึ้น ผลการศึกษครั้งนี้มีความสอดคล้องกับผลการศึกษาของ Hinrichs (2003) และจากแนวคิดของ Hayden และ Thompson (1995) ที่เสนอว่า การมีประสบการณ์ร่วมกันในบริบทของการศึกษาระดับนานาชาติจะช่วยให้มีความเข้าใจอันดีระหว่างชาติได้อย่างมีประสิทธิภาพ ทั้งนี้ไม่เพียงแต่เกิดขึ้นจากเนื้อหาสาระที่มีอยู่ในหลักสูตรแต่เพียงอย่างเดียว แต่เกิดจากการที่มีการทำงานและการมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างกันที่ส่งผลต่อการมีทัศนคติที่ดีต่อกันอย่างเข้มข้น นอกจากนี้ผลการศึกษายังพบว่า โครงการพระราชทานความช่วยเหลือในสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ในการพระราชทานวิทยาลัย กำปงเฌอเดียล ยังก่อให้เกิดความเข้าใจและความสัมพันธ์ที่ดีต่อกันระหว่างคนไทยและคนกัมพูชาที่เข้าร่วมโครงการ ความสัมพันธ์ที่ดีต่อกันนี้อยู่เหนือความสัมพันธ์ทางการเมืองระหว่าง 2 ราชอาณาจักร ซึ่งแม้ว่า จะมีความขัดแย้งกันบ้างระหว่างรัฐบาล แต่กลับไม่เป็นอุปสรรคต่อความร่วมมือในโครงการด้านการศึกษา ภายใต้พระราชูปถัมภ์ ดังจะเห็นได้จากการที่ โครงการได้มีการขยายบันทึกความตกลง (MOU) มาอย่างต่อเนื่องจากระยะเวลาเพียง 1 ปีในครั้งแรก บัดนี้ได้มีการขยายความร่วมมือต่ออีก 3 ครั้ง ทำให้มีการขยายระยะเวลาโครงการถึงปี พ.ศ. 2556

5.2.3 โอกาสและความหวังในอนาคตของความร่วมมือทางการศึกษาของราชอาณาจักรไทยกับราชอาณาจักรกัมพูชา

ผลการวิจัยพบว่า โอกาสของความร่วมมือทางการศึกษาในอนาคตระหว่างราชอาณาจักรไทยกับราชอาณาจักรกัมพูชาโดยรวมมีความเป็นไปได้ในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ย 3.04) โครงการที่มีโอกาสของความร่วมมือสูงมากที่สุด คือ โครงการพระราชทานความช่วยเหลือด้านการศึกษาในสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ในการให้ทุนการศึกษาในระดับอุดมศึกษา (ค่าเฉลี่ย 3.28) สอดคล้องกับผลการศึกษาความหวังของความร่วมมือทางการศึกษาที่พึงประสงค์ในอนาคตที่พบว่า รัฐบาลกัมพูชามีความต้องการทุนการศึกษาในระดับอนุปริญาถึงปริญญาเอก จำนวนรวม 180 ทุน เป็นทุนระดับปริญาตรี 85 ทุน ปริญาโท 61 ทุน และปริญาเอก 1 คน และผลจากการประชุมสนทนากลุ่มพบว่า ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับโครงการให้ความคิดเห็นว่า ควรมีการดำเนินโครงการความร่วมมือทางการศึกษาต่อไป แสดงให้เห็นว่า แม้ผลการศึกษาจะปรากฏว่า โอกาสของความร่วมมือทางการศึกษาระหว่าง 2 ราชอาณาจักรในอนาคตอยู่ในระดับปานกลาง แต่ความหวังในความร่วมมือทางการศึกษายังมีอยู่มากในอนาคต เนื่องจากความต้องการในการพัฒนาคนของชาวกัมพูชา เป็นความต้องการในการพัฒนาคนในระยะยาวในระดับอุดมศึกษาที่ต้องใช้เวลาในการศึกษา 2-5 ปี ซึ่งระยะเวลาดังกล่าวนี้อาจจะส่งผลให้โอกาสของความร่วมมือทางการศึกษาในอนาคตเพิ่มพูนมากขึ้น

5.3 ข้อเสนอแนะ

5.3.1 ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1) นำข้อเสนอเรื่องความร่วมมือทางการศึกษาแบบสองทางไปใช้ในการพัฒนาความร่วมมือทางการศึกษาระหว่างราชอาณาจักรไทยกับราชอาณาจักรกัมพูชาในระยะ 10 ปี ข้างหน้า

ผลการถอดบทเรียนพบว่า ความร่วมมือทางการศึกษาระหว่าง 2 ราชอาณาจักรควรเป็นรูปแบบความร่วมมือแบบสองทางคือ ทั้งราชอาณาจักรไทยและกัมพูชาควรเป็นทั้งผู้ให้และผู้รับ เช่น ฝ่ายไทยเป็นผู้รับประโยชน์ในการเรียนภาษากัมพูชา และฝ่ายกัมพูชาเป็นผู้รับประโยชน์ในการพัฒนาอาชีพ ดังนั้น ควรมีการนำรูปแบบความร่วมมือทางการศึกษาดังกล่าวส่งมอบแก่หน่วยงานหลักที่เกี่ยวข้องกับความร่วมมือทางการศึกษา ได้แก่ สำนักความร่วมมือเพื่อการพัฒนาระหว่างประเทศ (สพร.) ในสังกัดกระทรวงการต่างประเทศ สำนักความสัมพันธ์ต่างประเทศ สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา สำนักคณะกรรมการการอุดมศึกษา ในสังกัดกระทรวงศึกษาธิการ เพื่อนำไปใช้ในการพัฒนาความร่วมมือทางการศึกษาระหว่างราชอาณาจักรไทยกับราชอาณาจักรกัมพูชาในอนาคต เพื่อให้ความร่วมมือทางการศึกษาเพิ่มคุณค่าทางสังคมมากขึ้น และมีพลังในการขับเคลื่อนการพัฒนา

คนของราชอาณาจักรกัมพูชา ขับเคลื่อนผลลัพธ์ด้านความเข้าใจอันดีระหว่างประเทศ และนำไปสู่ความร่วมมือในการพัฒนาในด้านอื่นๆ ต่อไป

2) ให้ความสำคัญกับการเสริมสร้างความเข้าใจอันดีระหว่างราชอาณาจักรไทยกับราชอาณาจักรกัมพูชาในด้านการเข้าใจผลกระทบของนโยบายภายในประเทศที่มีต่อการเคารพในประชาธิปไตยและสิทธิขั้นพื้นฐานของมนุษย์

ผลจากวิจัยพบว่า ก่อนเข้าร่วมโครงการผู้รับประโยชน์จากโครงการมีความเข้าใจประเด็นร่วมสมัยและประเด็นระดับโลกอยู่ในระดับต่ำที่สุด และระหว่าง/หลังเข้าร่วมโครงการความเข้าใจประเด็นร่วมสมัยและประเด็นระดับโลกยังเพิ่มขึ้นน้อยที่สุด และพบด้วยว่า ผู้ประสานงานของโครงการมีการเคารพในประชาธิปไตยและสิทธิขั้นพื้นฐานของมนุษย์ก่อนเข้าร่วมโครงการต่ำที่สุดและระหว่าง/หลังเข้าร่วมโครงการยังมีการเคารพในประชาธิปไตยและสิทธิขั้นพื้นฐานของมนุษย์เพิ่มขึ้นน้อยที่สุด ดังนั้น ควรให้ความสำคัญกับการจัดกิจกรรมให้ผู้เข้าร่วมโครงการจากราชอาณาจักรกัมพูชา มีการเข้าใจผลกระทบของนโยบายภายในประเทศที่มีต่อโลก การเคารพในประชาธิปไตยและสิทธิขั้นพื้นฐานของมนุษย์เพิ่มมากขึ้น

3) ปรับปรุงการวางแผนความร่วมมือทางการศึกษาโดยให้ประชาชนมีส่วนร่วม

จากผลการวิจัยพบว่า ผู้เข้าร่วมโครงการจากราชอาณาจักรกัมพูชามีความต้องการจำเป็นในการวางแผนความร่วมมือสูงที่สุด โดยเฉพาะอย่างยิ่งการสนับสนุนทรัพยากรจากคนกัมพูชาในท้องถิ่น การมีความคิดริเริ่มที่มาจากประชาชนระดับรากหญ้าของกัมพูชา มีการสร้างความตระหนักและการปฏิบัติของชาวกัมพูชาในขั้นเริ่มต้น และการสนับสนุนจากองค์กรประชาชนกัมพูชาระดับล่างและเพิ่มขยายในแนวราบ ดังนั้น ในการดำเนินโครงการความร่วมมือทางการศึกษาในอนาคต ควรให้ความสำคัญกับการวางแผนความร่วมมือโดยการมีส่วนร่วมของประชาชนระดับรากหญ้า

5.3.2 ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1) ควรมีการศึกษาวิจัยเพื่อติดตามผลความร่วมมือทางการศึกษาระหว่างราชอาณาจักรไทยกับราชอาณาจักรกัมพูชาอย่างต่อเนื่อง

จากผลการวิจัยพบว่า ความร่วมมือทางการศึกษาระหว่างราชอาณาจักรไทยกับราชอาณาจักรกัมพูชามีผลต่อการพัฒนาคนและความเข้าใจอันดีระหว่างประเทศเพิ่มสูงขึ้นมากในบางด้านเท่านั้น เมื่อระยะเวลาผ่านไปจะมีการขยายความร่วมมือมากขึ้น และที่สำคัญคือ ความเข้าใจอันดีระหว่างประเทศก็ดีขึ้น อย่างไรก็ตามความต้องการความร่วมมือทางการศึกษา และการเสริมสร้างความเข้าใจอันดีระหว่างประเทศบางด้านมีความจำเป็นต้องได้รับการพัฒนา ดังนั้น จึงควรมีการศึกษาวិจัยเพื่อติดตามผลและพัฒนาความร่วมมืออย่างต่อเนื่องทุก 5 – 10 ปี

2). ควรมีการศึกษาวิจัยเพื่อพัฒนานวัตกรรมความร่วมมือทางการศึกษาระหว่างราชอาณาจักรไทยกับราชอาณาจักรกัมพูชา

จากผลการวิจัยพบว่า ความร่วมมือทางการศึกษาระหว่างราชอาณาจักรไทยกับราชอาณาจักรกัมพูชาได้ผลให้ความเข้าใจอันดีระหว่างราชอาณาจักรไทยกับราชอาณาจักรกัมพูชาเพิ่มสูงขึ้นทุกด้าน นอกจากนี้โครงการความร่วมมือทางการศึกษาระหว่างราชอาณาจักรไทยกับราชอาณาจักรกัมพูชามีส่วนส่งเสริมบทบาทของสถาบันอุดมศึกษาไทยในการก้าวไปสู่ระดับนานาชาติมากขึ้น แต่ก็เป็นความร่วมมือแบบประเพณีนิยมและมีค่าใช้จ่ายสูง ดังนั้น จึงควรมีการศึกษาวิจัยเพื่อพัฒนานวัตกรรมความร่วมมือทางการศึกษาระหว่างราชอาณาจักรไทยกับราชอาณาจักรกัมพูชาที่มีค่าใช้จ่ายน้อยกว่าแต่ได้ผลดีกว่า

3) ควรมีการศึกษาวิจัยความร่วมมือทางการศึกษาระหว่างราชอาณาจักรไทยกับประเทศในกลุ่มอาเซียน

จากผลการวิจัยพบว่า ความร่วมมือทางการศึกษาระหว่างราชอาณาจักรไทยกับราชอาณาจักรกัมพูชาได้ผลให้ความเข้าใจอันดีระหว่างราชอาณาจักรไทยกับราชอาณาจักรกัมพูชาเพิ่มสูงขึ้นทุกด้าน นอกจากนี้โครงการความร่วมมือทางการศึกษาระหว่างราชอาณาจักรไทยกับราชอาณาจักรกัมพูชามีส่วนส่งเสริมบทบาทของสถาบันอุดมศึกษาไทยในการก้าวไปสู่ระดับนานาชาติมากขึ้น อีกทั้งประเทศไทยและประเทศในกลุ่มอาเซียนกำลังเข้าสู่การเป็นประชาคมอาเซียนอย่างสมบูรณ์ และการมีความร่วมมือกันอย่างใกล้ชิด ในปี พ.ศ. 2558 ดังนั้น ควรมีการศึกษาวิจัยความร่วมมือทางการศึกษาระหว่างราชอาณาจักรไทยกับประเทศในกลุ่มอาเซียนเพิ่มเติมเพื่อส่งเสริมความเข้าใจอันดีระหว่างไทยกับประเทศเพื่อนบ้านในประชาคมอาเซียนต่อไป

บรรณานุกรม

- กรรณิการ์ สัจกุล และคณะ. (2552). รูปแบบการจัดการศึกษาและการพัฒนาครูตามแนวพระราชดำริสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี: บทเรียนจากโครงการพระราชทานความช่วยเหลือทางการศึกษา โรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ.
- กรมเจรจาการค้าระหว่างประเทศ. (2552). *ประชุมเศรษฐกิจอาเซียน ASEAN Economic Community : ACE*. กรุงเทพฯ: กรมเจรจาการค้าระหว่างประเทศ กระทรวงพาณิชย์.
- กรมเศรษฐกิจระหว่างประเทศ, กระทรวงการต่างประเทศ. (2555). ยุทธศาสตร์ความร่วมมือทางเศรษฐกิจ อิระวดี-เจ้าพระยา-แม่โขง. <http://www.mfa.go.th/business/th/cooperation/245/16231>
- กระทรวงการต่างประเทศ. (2552). ยุทธศาสตร์ความร่วมมือเพื่อการพัฒนา ระหว่างประเทศของราชอาณาจักรไทยกับราชอาณาจักรกัมพูชา. กรุงเทพฯ: กระทรวงการต่างประเทศ.
- _____. (2554). *วิสัยทัศน์และพันธกิจ*. <http://www.mfa.go.th/main/th/policy>
- เกียรติชัย พงษ์พานิช. (2536). *พม่าผ่าเมือง*. กรุงเทพฯ: มติชน.
- เกศรา อมรุฉวีวร. (2556). *เผย USA ให้เอกชนมาช่วยวางหลักสูตรการศึกษา เพื่อให้มีประสิทธิภาพ-ใช้ได้จริง*. <http://www.wegointer.com/2013/05>.
- คณะกรรมการบริหารความร่วมมือผลิตและพัฒนาศักยภาพกำลังคนอาชีวศึกษา. (2550). *แนวพระราชดำริ*. <http://v-cop.net>
- คณะกรรมการดำเนินการโครงการพระราชทานความช่วยเหลือแก่ราชอาณาจักรกัมพูชา (ด้านการศึกษา). (2553). รายงานการลงนามพิธีสารแก้ไขความตกลงโครงการ ค.ศ. 2005 ระหว่างกรมราชองครักษ์แห่งราชอาณาจักรไทยกับกระทรวงศึกษาธิการ เยวชนและกีฬาแห่งราชอาณาจักรกัมพูชา ว่าด้วยการขยายความร่วมมือในการจัดตั้งและพัฒนาวิทยาลัย ก่าบงเมอเตียล จังหวัดกำปงธม ราชอาณาจักรกัมพูชา วันอังคารที่ 14 กันยายน 2553 ณ ห้องประชุมกรมราชองครักษ์ สวนจิตรลดา กรุงเทพฯ. กรุงเทพฯ: คณะกรรมการดำเนินการโครงการพระราชทานความช่วยเหลือแก่ราชอาณาจักรกัมพูชา (ด้านการศึกษา).

คณะกรรมการดำเนินการโครงการโรงเรียนพระราชทานในราชอาณาจักรกัมพูชา. (2549).

สายใยไทย – กัมพูชา: วิทยาลัยกำปงเมอเดียล. กรุงเทพฯ: คณะกรรมการดำเนินการโครงการโรงเรียนพระราชทานในราชอาณาจักรกัมพูชา.

โครงการพระราชทานความช่วยเหลือแก่ราชอาณาจักรกัมพูชาด้านการศึกษา. (2554). รายงาน

วิทยาลัยกำปงเมอเดียล ปี 2553 – 2554 และรายงานความก้าวหน้าวิทยาลัยกำปงเมอเดียลปีการศึกษา 2549 – 2553. www.kampongchheuteal.org

_____. (2553). สรุปแผนงานความร่วมมือของสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษากับราชอาณาจักรกัมพูชาในโครงการพระราชทานความช่วยเหลือแก่ราชอาณาจักรกัมพูชาด้านการศึกษา. กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา.

ดลยา เทียนทอง. (ม.ป.ป.). ไทยกับเพื่อนบ้าน: นัยความสัมพันธ์ระหว่างรัฐในการใช้ประโยชน์จากพื้นที่ร่วมกัน. http://www.thaiworld.org/th/include/answer_search.php?question_id=847

ธนิต ไสรัตน์. (ฐานเศรษฐกิจ 16 กุมภาพันธ์ 2555). เสนอตั้งสภาธุรกิจกัมพูชา - ไทยกรุยทางขยายลงทุนรับเออีซี. <http://www.ftijob.com/news/detail.aspx?id=1413>

ปิยนันท์ สวัสดิ์ศฤงคาร. (เนชั่น อังคาร มิถุนายน 2552). ทุนมนุษย์กับการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์แนวคิดใหม่. <http://www.oknation.net/blog/print.php?id=462489>

เป็ก เชียง. (2552). อนาคตภาพของวิทยาลัยกำปงเมอเดียลแห่งราชอาณาจักรกัมพูชา. วิทยานิพนธ์หลักสูตรปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิตสาขาวิชาวิจัยและพัฒนาท้องถิ่น กลุ่มวิชาพนมดงรักศึกษบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์.

ผู้จัดการออนไลน์. (9 กันยายน 2554). “สุนเซน” เอ่ยปากทูลขอสมเด็จพระเทพฯ ช่วยเขมรด้านศึกษา-สาธารณสุข. <http://www.manager.co.th/IndoChina/ViewNews.aspx?NewsID=9540000114367>

พฤทธิ ศิริบรรณพิทักษ์ และ วิชุดา กิจธรรม. (2552). แผนงานวิจัยสหวิทยาการด้านคุณภาพชีวิตชุมชน. วารสารสภาวิจัยแห่งชาติ, 41(4): 133 – 143.

วิชุดา กิจธรรม และ พฤทธิ ศิริบรรณพิทักษ์. (2551). การประยุกต์ใช้เทคนิคการวิเคราะห์เมทริกซ์อิทธิพลระหว่างความสัมพันธ์ในการสร้างภาพอนาคตคุณภาพชีวิตชุมชนของประเทศไทย พ.ศ. 2554. วารสารวิชาการสมาคมสถาบันอุดมศึกษาเอกชนแห่งประเทศไทย, 14(1): 81-99.

วิชชุดา กิจธรรม. (2550). การคาดการณ์อนาคตคณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย:

การประยุกต์ใช้เทคนิคเชิงปริมาณและคุณภาพ. ปรินซ์นิพนธ์ คุรุศาสตร์ดุสิต
สาขาวิธีวิทยาการวิจัยการศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

สกุณา ประยูรสุข. (มติชนรายวัน 15 พฤศจิกายน 2548). กำปงเมอเดียล ของขวัญยั่งยืนสายสัมพันธ์
ไทย-กัมพูชา. http://www.thaiworld.org/th/include/answer_search.php?question_id=232

สุวิมล ว่องวานิช. (2550). การวิจัยประเมินความต้องการจำเป็น. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่ง
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ศูนย์กำลังคนอาชีวศึกษา. (2550). สายใยไทย – กัมพูชา วิทยาลัยกำปงเมอเดียล.

<http://v-cop.net/cambodian/mainindex.php?language=th>

สำนักคณะกรรมการการอุดมศึกษา. (2548). การศึกษาวิเคราะห์นักศึกษาต่างชาติที่ศึกษาใน
สถาบันอุดมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา. กรุงเทพฯ:
สำนักยุทธศาสตร์อุดมศึกษาต่างประเทศ สำนักคณะกรรมการการอุดมศึกษา.

_____. (2548). ความร่วมมือทางวิชาการระหว่างสถาบันอุดมศึกษาไทยกับสถาบันอุดมศึกษา/
หน่วยงานต่างประเทศ ปี พ.ศ. 2546 – 2547. กรุงเทพฯ: สำนักยุทธศาสตร์อุดมศึกษา
ต่างประเทศ สำนักคณะกรรมการการอุดมศึกษา.

_____. (2549). นักศึกษาต่างชาติที่ศึกษาในสถาบันอุดมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการ
การอุดมศึกษา ปีการศึกษา 2548. กรุงเทพฯ: สำนักยุทธศาสตร์อุดมศึกษาต่างประเทศ
สำนักคณะกรรมการการอุดมศึกษา.

_____. (2550). นักศึกษาต่างชาติที่ศึกษาในสถาบันอุดมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการ
การอุดมศึกษา ปีการศึกษา 2549. กรุงเทพฯ: สำนักยุทธศาสตร์อุดมศึกษาต่างประเทศ
สำนักคณะกรรมการการอุดมศึกษา.

_____. (2553). นักศึกษาต่างชาติที่ศึกษาในสถาบันอุดมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการ
การอุดมศึกษา ปีการศึกษา 2552. กรุงเทพฯ: สำนักยุทธศาสตร์อุดมศึกษาต่างประเทศ
สำนักคณะกรรมการการอุดมศึกษา.

_____. (2553). ยุทธศาสตร์อุดมศึกษาในการเตรียมความพร้อมสู่การเป็นประชาคมอาเซียน
ในปี พ.ศ. 2558. กรุงเทพฯ: สำนักยุทธศาสตร์อุดมศึกษาต่างประเทศ สำนักงาน
คณะกรรมการการอุดมศึกษา.

- _____. (2554). *ความร่วมมือทางวิชาการระหว่างสถาบันอุดมศึกษา* สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา ปีการศึกษา 2552. กรุงเทพฯ: สำนักยุทธศาสตร์อุดมศึกษาต่างประเทศ สำนักคณะกรรมการการอุดมศึกษา.
- สำนักความสัมพันธ์ต่างประเทศ. (2548). *ยุทธศาสตร์เชิงรุกด้านความร่วมมือกับต่างประเทศของกระทรวงศึกษาธิการ เพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาของไทยตามกรอบความร่วมมือพหุภาคี/ทวิภาคี ปี พ.ศ. 2548 – 2549*. กรุงเทพฯ: สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ.
- _____. (2551). *การศึกษาความพร้อมของสถาบันการศึกษาของไทยในการรองรับนโยบายการพัฒนาประเทศให้เป็นศูนย์กลางการศึกษาในกลุ่มประเทศเพื่อนบ้าน*. กรุงเทพฯ: สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ.
- _____. (2552). *การศึกษาวิจัยเพื่อพัฒนากลยุทธ์ความร่วมมือด้านการศึกษากับประเทศเพื่อนบ้าน*. กรุงเทพฯ: สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ.
- _____. (2555). *โครงการการศึกษาเพื่อความเข้าใจอันดีระหว่างชาติ*. http://www.bic.moe.go.th/th/index.php?option=com_content&view=article&id=139&Itemid=93
- สำนักความร่วมมือเพื่อการพัฒนาระหว่างประเทศ. (2551). *ยุทธศาสตร์ความร่วมมือเพื่อการพัฒนาของไทยภายใต้กรอบความร่วมมือ ACMECS*. กรุงเทพฯ: สำนักความร่วมมือเพื่อการพัฒนาระหว่างประเทศ กระทรวงการต่างประเทศ.
- _____. (2551). *ยุทธศาสตร์ความร่วมมือเพื่อการพัฒนาระหว่างประเทศของไทยกับกัมพูชา 2551 – 2554*. กรุงเทพฯ: สำนักความร่วมมือเพื่อการพัฒนาระหว่างประเทศ กระทรวงการต่างประเทศ.
- สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา. (2552). *สรุปผลการดำเนินงานพัฒนาการจัดการอาชีวศึกษาวิทยาลัยกำปงเมอเดียล ปีงบประมาณ 2552*. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2552). *การปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่สอง (พ.ศ. 2552-2561)*. กรุงเทพฯ: สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา.
- สำนักงานตำรวจภูธรภาค 7. (2551). *ประเทศราชอาณาจักรกัมพูชา*. http://aseansummit.police7.go.th/index.php?option=com_content&task=view&id=30&Itemid=52

- Bowen, L. G. (2012). *Models for Understanding International systems*.
<http://www.indiastudychannel.com/resources/123152-International-Understanding-Concept-And-Role.aspx>.
- Chambers, R. (1993). *Rural Development: Putting the Last First*. Longman: London
- Delatour S. Gottfried. (1948). *The Problem of International Understanding*.
http://deepblue.lib.umich.edu/bitstream/2027.42/67197/2/10.1177_000271624825500102.pdf.
- Elley B. Warwick. (1964). *Attitude Change and Education for International Understanding*.
<http://www.jstor.org/discover/10.2307/2112115?uid=3739136&uid=2129&uid=2&uid=70&uid=4&sid=56166892033>
- Elliott, J. A. (2006). *An Introduction to Sustainable Development*. 3rd ed. NY: Routledge
 Taylors & Francis Group.
- Fuchs, G., Fahl, U., Pyka, A., Staber, U., Voegelé, S., & Weimer-Jehle, W. (2008).
Generating innovation scenarios using the cross-impact methodology. Bremen,
 Germany: University of Bremen. <http://www.wiwi.uni-bremen.de/traub/downloads/WP08-007.pdf>
- Hayden, M. & Thompson, J. (1995). Perceptions of International Education: A Preliminary
 Study. *International Review of Education*. 41(5), 389-401.
- Hinrichs J. (2003). *A Comparison of Levels of International Understanding among Students
 of the International Baccalaureate Diploma and Advanced Placement Programs in
 the USA*. *Journal of Research in International Education*. 2(3) 331 – 348.
- Ministry of Education, Youth and Sports. (2005). *Education Sector Support Program*.
 Phnom Penh: MoEYS Publishing.
- Moeun, Meng. (2003). *Education Projections for Cambodia*. Phnom Penh: Royal University
 of Phnom Penh.
- Neefjes, K. (2000). *Environment and likelihood: Strategies for Sustainability*. London:
 Oxfam.

Nut, A., et. al. (2004). *Financial Sustainability of the Don Bosco Vocational Training School*. Phnom Penh: University of Cambodia.

Office of the Council of Ministers, Cambodia. (2004). *Education Reform*.
<http://www.camnet.com.kh/ocm/government.htm>

Office of the Higher Education Commission. (2009). *Collaborative Degree Programmes between Thai and Foreign Higher Education Institutions*. Thailand: Bureau of International Cooperation Strategy Office of the Higher Education Commission.

_____. (2009). *Collaborative Degree Programmes between Thai and Foreign Higher Education Institutions*. Thailand: Bureau of International Cooperation Strategy Office of the Higher Education Commission.

Ong Keng Yong. (2004). *Region Grouping Pursues International Understanding*.
<http://www.aseansec.org/16252.htm>.

Porter, A. L., Rossinni, F., Carpenter, S. R, Roper, A. T., Larson, R. W., and Tiller, J. S. (1980). *A guidebook for technology assessment and impact analysis*. New York: North Holland.

Royal Government of Cambodia. (2003). *National Strategy: Education for All*. Phnom Penh: Secretariat of National Committee for Education for All.

Sarkararani, M.. & Lassegard, J. P. (Online). *Education for International Understanding: An examination of the Japanese approach in the period for integrated study*.
<http://www.worlds.co.uk/rss/abstract.asp?j=csee&aid=3902&doi=1>.

UNESCO. (1948). *Methods of attitude change conducive to international understanding*.
<http://unesdoc.unesco.org/images/0015/001582/158272eb.pdf>.

_____. (1974). *Recommendation concerning education for international understanding, co-operation and peace and education relating to human rights and fundamental freedoms*. http://www.unesco.org/education/nfsunesco/pdf/Peace_e.pdf.

Weimer-Jehle, W., (2010). *Introduction to qualitative systems and scenario analysis using cross-impact balance analysis*. Stuttgart, Germany: University of Stuttgart.

<http://www.cross-impact.de/Ressourcen/Guideline%20No%201.pdf>

<http://www.apec.org/>

<http://www.aseansec.org/>

<http://www.seameo.org/>

<http://www.seameo.org/asaihl/>

<http://www.umap.org/>

<http://www.unesco.org>

ภาคผนวก

- ก. รายชื่อผู้เข้าประชุมสนทนากลุ่ม
- ข. รายชื่อผู้เข้าประชุมสนทนากลุ่มและปฏิบัติการวิจัยอนาคต
- ค. รายชื่อผู้ทรงคุณวุฒิที่แปลเครื่องมือ
- ง. เครื่องมือเก็บรวบรวมข้อมูล
- จ. จดหมายขอความร่วมมือ
- ฉ. รายนามคณะนักวิจัย

ภาคผนวก ก
รายชื่อผู้เข้าประชุมสนทนากลุ่ม
ณ กรุงเทพมหานคร ราชอาณาจักรกัมพูชา วันที่ 22 สิงหาคม 2554

1	MR.OUK SOTHEARIN	Vice Chief International Relations Office
Ministry of Education
2	MR.OM SITHY	Director of Information and Asian affair Department
Ministry of Education
3	MR.CHAP SOPHON	Director of Culture Relations and Scholarship
Department Ministry of Education
4	MR.KEO KOSAL	Deputy Director of Culture Relations and Scholarship
Department Ministry of Education
5	MR.VA VUTHY	Director of Vocational Department
Ministry of Education
6	MR.RATH SARA	Vice Chief Office of Vocational Department
Ministry of Education
7	H.E.LAOV HIM	Director General of MTVET Ministry of
Labors and Vocational Training
8	MR.KHIN CHANTHA	Director of MTVET Ministry of
Labors and Vocational Training
9	MRS.PRAK SOLIDA	Director of Pre-School Teacher Training Center
10	MRS.NGOY KIMCHANDAVY	Vice Director of Pre-School Teacher Training Center
11	MR.KOCH SUNHO	School Director Kampong Chheuteal High School
12	MISS.PUM SOKUNTHY	School Vice Director of Administration Kampong
Chheuteal High School
13	MR.KE BUNTHAN	School Vice Director of Administration Kampong
Chheuteal High School
14	MR.MEAK CHANTHENG	Facilitator

15	MR.HO HUOY	Director of Cambodia – Thai Skill Development Center
16	MR.ROS PET	Director of Cambodia – Thai Skill Development Center
17	MR.VEN CHHONHUOT	Director of Cambodia – Thai Skill Development Center
18	MR.CHHOY POTHIM	Director of Cambodia – Thai Skill Development Center
19	MR.MAO SAMBO	Director of Cambodia – Thai Skill Development Center
20	MISS.EAN PUTHINA	Director of Cambodia – Thai Skill Development Center
21	PHAL DIS	RUPP.
22	TIM SOPHEA	Director of Cambodia – Thai Skill Development Center
23	Assoc. DR.POOMJIT RUANGDEJ	Thai Languages Center (TICA) Institute of Foreign Languages of Royal University of Phnom Penh
24	PROF.DR.PRUET SIRIBANPITAK	CIES, Thailand
25	DR.WICHUDA KIJTORNTHAM	CIES, Thailand

ภาคผนวก ข
รายชื่อผู้เข้าประชุมสนทนากลุ่มและปฏิบัติการวิจัยอนาคต
ณ กรุงเทพมหานคร ประเทศไทย วันที่ 11 พฤษภาคม 2555

1	Mr.Ouk Sothearin	Vice Chief International Relations Office
Ministry of Education
2	Mr.Hing Sideth	Deputy Director of MTVET Ministry of
Labors and Vocational Training
3	รศ. ดร.ภูมิจิต เรืองเดช	ศูนย์การสอนภาษาไทย มหาวิทยาลัยภูมิินทร์ พนมเปญ
4	อาจารย์เที่ยง เป็ก	วิทยาลัยกำปงเฌอเดียล
5	น.ส.ประภาพร จันทร์ศรี	สำนักความสัมพันธ์ต่างประเทศ สำนักงาน
ปลัดกระทรวงศึกษาธิการ
6	น.ส.โกมูรี ยมฉนันทน์	สำนักความสัมพันธ์ต่างประเทศ สำนักงาน
ปลัดกระทรวงศึกษาธิการ
7	ดร.ฉัตรชนก สายสุวรรณ	คณะกรรมการดำเนินการโครงการพระราชทานความ
ช่วยเหลือแก่ราชอาณาจักรกัมพูชา ด้านการศึกษา
8	น.ส.ชฎาวัตรน์ สิงห์เดชากุล	ผู้อำนวยการกลุ่มยุทธศาสตร์อุดมศึกษาต่างประเทศ
สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา
9	ศาสตราจารย์ ดร.พทุธิ์
ศิริบรรณพิทักษ์	คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
10	ดร.วิชุดา กิจธรรม	สถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ มศว

ภาคผนวก ค

รายชื่อผู้ทรงคุณวุฒิที่แปลเรื่องมือ

1. รองศาสตราจารย์ ดร.ภูมิจิต เรืองเดช	ศูนย์การสนทนภาษาไทย
มหาวิทยาลัยภูมิรินทร์พนมเปญ
ราชอาณาจักรกัมพูชา
2. อาจารย์เชียง เป็ก	วิทยาลัยกำปงเฌมเดียล
ราชอาณาจักรกัมพูชา

ภาคผนวก ง
เครื่องมือเก็บรวบรวมข้อมูล

1. แบบประมวลข้อมูลขั้นต้นของโครงการ: แบบ EC1
EC1/1 (ไทย – กัมพูชา)
2. แบบวิเคราะห์สังเคราะห์โครงการ: แบบ EC2
EC2/1 (ไทย – กัมพูชา)
3. แบบสำรวจผลลัพธ์ด้านการพัฒนาคน: แบบ EC3
EC3/1 (ไทย – กัมพูชา)
4. แบบประเมินความเข้าใจอันดี และระหว่างประเทศ โอกาสและความหวัง
ของความร่วมมือด้านการศึกษาในอนาคตของทั้ง 2 ประเทศ: EC4
 - 4.1 EC4/1-1 (ไทย → กัมพูชา)
 - 4.2 EC4/1-2 (กัมพูชา → ไทย)
5. แบบสัมภาษณ์ผลลัพธ์ด้านการพัฒนาคนและโอกาส/ความหวังในอนาคต: แบบ EC5
EC5/1 (ไทย – กัมพูชา)
6. แบบสอบถามความคิดเห็นในการประชุมสนทนากลุ่ม
7. แบบสอบถามความคิดเห็นในการประชุมปฏิบัติการอนาคต: โอกาส/ความหวังของ
ความร่วมมือทางการศึกษาในอนาคต

ภาคผนวก จ
จดหมายขอความร่วมมือ

ภาคผนวก จ
รายนามคณะนักวิจัย

ที่ปรึกษาโครงการวิจัย

ศาสตราจารย์ ดร. พงษ์ศักดิ์ ศิริบรรณพิทักษ์

สมาคมการศึกษาเปรียบเทียบและการศึกษานานาชาติ
คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

คณะนักวิจัย

หัวหน้าคณะนักวิจัย

ดร. วิชุดา กิจธรรม

สถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

นักวิจัย

1. รองศาสตราจารย์ ดร. ภูมิจิต เรืองเดช

โครงการศูนย์การสอนภาษาไทย ณ สถาบัน
ภาษาต่างประเทศ มหาวิทยาลัยภูมิคุ้มกันพัฒนา
สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา

2. ดร. นัตถชนก สายสุวรรณ

ผู้ช่วยนักวิจัย

1. Mr.Ouk Sothearin

Vice Chief International Relations Office
Ministry of Education, Cambodia

2. Mr. Seang Pech

วิทยาลัยกำปงเจมเตียล ราชอาณาจักรกัมพูชา
นิติตปรัญญาดุษฎฐิบัณฑิต

3. พระสิมณสัค แผ่นดอกแก้ว ไชยสิงห์

สาขาวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ประยุกต์
สถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

4. นายนิพัทธ์พงษ์ แสงด้วง

นิติตปรัญญาดุษฎฐิบัณฑิต
สาขาวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ประยุกต์
สถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

5. นายปิยะ บุษบา
 นิสิตปรัชญาดุษฎีบัณฑิต
 สาขาวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ประยุกต์
 สถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์
 มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
6. นายชยา ภาคภูมิ
 นิสิตปรัชญาดุษฎีบัณฑิต
 สาขาวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ประยุกต์
 สถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์
 มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
7. นายสราวุฒิ ตรีศรี
 นิสิตปรัชญาดุษฎีบัณฑิต
 สาขาวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ประยุกต์
 สถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์
 มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
8. นายเก ประเสริฐสังข์
 นิสิตปรัชญาดุษฎีบัณฑิต
 สาขาวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ประยุกต์
 สถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์
 มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
9. นายสมศักดิ์ ประเสริฐสังข์
 นิสิตปรัชญาดุษฎีบัณฑิต
 สาขาวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ประยุกต์
 สถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์
 มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
10. นางสาวปิยาพัทธ์ อารียาติ
 นิสิตปรัชญาดุษฎีบัณฑิต
 สาขาวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ประยุกต์
 สถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์
 มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ